

॥ नमोऽस्तु नं समणस्स भगवओ महावीरस्स ॥

श्रेष्ठि-देवचन्दलालभाई-जैनपुस्तकोदारे ग्रन्थाङ्कः १०१॥

आगमोद्धारक-आचार्यश्रीआनन्दसागरमूर्तिभक्तिलिङ्गः—

अल्पपरिचितसैद्धान्तिकशब्दकोषः ।

(प्रथमः स्वरपर्यन्तो विभागः)

सम्पादकी—भागमोद्धारक—आचार्यश्रीआनन्दसागरमूर्तिभक्तिलिङ्गः
कञ्चनविजय-शेखरसागर ।

संपादकः—भागमोद्धारकान्तेवासी गुणसागर ।

प्रकाशक—सुरतवास्तव्य-श्रेष्ठि-देवचन्दलालभाई-जैनपुस्तकोद्धारकोशस्याधैतनिक-
कार्यपादकः—चोकमी मोतीचंद मगनभाई ।

वीराब्दः २४८० । विक्रमाब्दः २०१० । शाकाब्दः १८७६ । विस्ताब्दः १९५४

प्रथमं संस्करणम्]

निष्पन्नः रुप्यपदकम् ।

[प्रतयः ५००

इदं पुस्तकं सूर्यपुरे श्रेष्ठि-देवचन्दलालभाई जैनपुस्तकोद्धारसंस्थाय
अवैतनिककार्यगृहक-मोतीचंद-मगनभाई चोकसी इत्यनेन सरस्वतीमुद्रणालये,
गोपीपुरा, मुद्रणमन्दिरे बालुभाई-हीरालाल-लालनदारा मुद्रापितम् ।

अस्य पुनर्मुद्रणायाः सर्वेऽधिकारा एतद्गोष्ठागारकार्यवाहकैरायस्तीकृताः ।

All Rights Reserved By The Trustees of the Fund.

Printed By :-

Balubhai Hiralal Lalan at the 'Sarasvati Mudranlaya' Gopipura, Surat.

Published By Sheth .-Devchand Lalbhai Jain Pustakodddhar
Fund, At Sheth Devchand Lalbhai Jain Boarding House for
Shri Ratansagarji Jain Boarding, Badekhan Chakla, Gopipura,
Surat, By the Hon: Managing Trustee, Motichand Maganbhai
Choksi.

THE LATE SHETH DEVCHAND LALBHAI JAVERI.

BORN 1853 A D SURAT

DIED 13TH JANUARY 1906 A D, BOMBAY

श्रेष्ठी देवचन्द लालभाई जहवेरी.

जन्म १९०९, घंटाघाटे
कार्मिक नुस्खे का दया (देवर्दापायल दिने)
मयपुरे.

निर्वाणम् १९६०, घंटाघाटे
पारकान्तुर्वायाम (मकरसकान्तिया)
महामाणपयाम्

इदं पुस्तकं सूर्यपुरे श्रेष्ठि-देवचन्दलालभाई जे. ७
 अथैतनिककार्यगृहक-मोतीचंद मगनभाई चोकसी नेमस
 गोपीपुरा, मुद्रणमन्दिरे बालुभाई-हीरालाल लालनद्वारा ८

अस्य पुनर्मुद्रणायाः सर्वेऽधिकारा एतद्भाण्डागारकार्यवाह-

All Rights Reserved By The Trustees of

Printed By -

Balubhai Hiralal Lalan at the 'Saraswati Mudran'ya

Published By Sheth -Devchand Lalbhai Jain
 Fund, At Sheth Devchand Lalbhai Jain Board
 Shri Ratansagarji Jain Boarding Bilekhan C
Surat. By the Hon. Managing Trustee, Mot
 Choksi

Sheth Devchand Lalbhai Pustakoddhar Fund Series No 101

Shree Alpaparichit Saidhantik Shabda - Kosh

FIRST PART

[A To AOU]

—: Author :—

Agmoddharak Acharya Shree Anandsagarsurishwarji

: Editor —

Agmoddharak Shree Anandsagarsurishwarji 's Sishyo

Muni Kanchanvijay and Muni Kshemankarsagar

Collected:-

SHREE GUNSAGARJI

SHREE ANANDSAGARSURISHWARJI'S ANTEWASI

— Publisher :—

Motichand Maganbhai Choksi

Managing Trustee For :-

Sheth DEVCHAND LALBHAJI JAIN PUSTAKODDHAR FUND

First Edition

Copies 500

Vikram Samvat 2010.

Christation Era 1954.

The Board of Trustees:

Nemchand Gulabchand Devchand Zaveri

Talakehand Motichand ..

Babubhai Premchand ..

Amichand Zaverchand ..

Keshrichand Hirachand ..

Motichand Maganbhai Choksi

Hon. Managing Trustee.

संस्थानुं ट्रस्टी मंडलः—

श्री नेमचंद गुलाबचंद देवचंद ज़वेरी

„ तलकचंद मोतीचंद ..

„ बाबुभाई प्रेमचंद ..

„ अमीचंद ज़वेरचंद ..

„ केशरीचंद हीराचंद ..

„ मोतीचंद मगनभाई चोक्सी

होन. मैनेजिंग ट्रस्टी

अल्पपरिचितसैद्धांतिकशब्दकोषः

प्रथमो विभागः

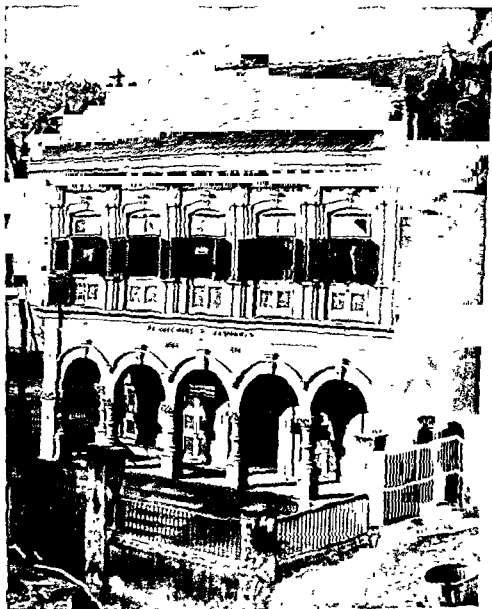

सदस्यता
आमोदार्थ आचार्य
श्रीमानन्दमानसुश्री

प्रकाशक —
श्री श्रीमान्द मानसुश्री
कलकत्ता
श्रीमान्द मानसुश्री
श्रीमान्द मानसुश्री

विषय परिचय —
श्रीमान्द मानसुश्री
(१) श्रीमान्द मानसुश्री
(२) श्रीमान्द मानसुश्री
(३) श्रीमान्द मानसुश्री

शेठ-देवचंद-लालभाई-जैनविद्यार्थी भुवन

जमां

शेठ देवचंद लालभाई जैन पुस्तकोध्धार फंड तरफची

पुस्तकालय अने

प्रामिद्धतां पुस्तकांना संग्रह अने वेचाराण थाय हें.

गोपीपुरा, वडेग्यांना चकला, सुरत.

પ્રકાશકીય

૬

આ અવસરિણી કાલના દૃષ્ટિ અરમા ચરમગાવનપતિ ધ્રમજ ભગવાન મહારીર ચ્યામીના શાસનમા શાસનના પુણ્ય પ્રતાપ તે ને સમયે આચાર્ય ભગવનોઅ આગમ મયેરે સાદિયોડો ઉદ્ધાર, પુનરુદ્ધાર કરીને આ કલિકાલમા ચીમમી સદીમા જ વિચરતા રાખું છે તે આપયુ અંગેમાય છે તેથી તેવા સાહિત્યને પ્રકાશન કરવા માટે અમારી આ સંસ્થા સ ૧૯૬૪મા ૫ પૂ આગમોદ્ધારક ગુરુદેવધીના ઉપદેશથી રથપાઈ હતી આ સંસ્થા માગ્દન અમે આજ સુધી ૧૦૦ પ્રશ્નો પ્રકાશીત કરી ચૂકયા છીએ અને અમે ૧૦૧મા પ્રશ્નોદ્ધાર તરીકે શ્રીઅપ્પગિચિત્તવદ્દાન્તિકરાધ્કોપના નામે આ પ્રશ્નને સર્વ પ્રગટ કરીએ છીએ

તારક આગમોદ્ધારક ગુરુદેવધીવ આ કલિકાલના વિષમ વાતાવરણમા આગમોનો યોગ્ય ઉપોધ ન થઈ જાય તે હેતુએ આગમોદ્યસમિતિની સ્થાપના કરાવી અને આગમચારના આપવાં કર્યું તેથી તે સમિતિએ આગમો છાપવાનુ કાર્ય શરુ કર્યું તેમજ આ સંસ્થાએ પણ અનુયોગદ્ધાર વગેરે આગમો છાપાયા તે વગરે અને પછીથી આગમોદ્ધારક ગુરુદેવધીએ આગમોના નુપા રજા વિષયો તારવતા આગમસોયનો પણ અક વિષય તારવો હતો અને કોય છાપવો હતો આ વિગતે સ્પષ્ટિ આજથી પાશ્વેસ વર્ષ પહેલા થઈ હતિ ૫ ના ગુરુદેવધીના મદુપદશથી નીચેના મદુગદ્યો તરફથી નીચેની રકમો અમારી સુસ્થાને મઢી હતી તે આ પ્રમાણે

- ૧ અમદાવાદિનિવાસી શા હાહામાઈ પીતાવન્દાવ રૂ ૧૦૦
- ૨ સુરતનિવાસી શ્રેયેરી સામાગવદ સુરવંદ રૂ ૧૦૦
- ૩ સુરતનિવાસી શ્રેયેરી સાકલ્લવદ સુરવદ રૂ ૧૦

આચાર્ય દેવનો વિહાર માઢસા, વગાઢ તરફ લયાયો નોવાથી તે કાર્ય થઈ મુજ્જ સુધી પઢી રહુ હતુ તે (છાપવાનુ કાર્ય) અમે આગમોદ્ધારકગુરુદેવધીની સમિતિથી શરુ કર્યું આ નીચય સ ૨૦૦૪મા થયો

આથી ૫ ના ગુરુદેવધીની આગા અનુસાર ૫ મુગિમહાગવ શ્રીગુણસાગરના વામેશ્રી શ્રીઅપ્પગિચિત્તવદ્દાન્તિકરાધ્કોપનુ પ્રથ મેટર અમે મેઢયુ તે શ્રીમત્સતીમુદ્રાનાન્ય, સુત્રમા છપાવવા માટે આપુ અને તેનુ મપાદન કરવા માટે સુનિમ્મરાત શ્રીકરનચિત્તવતી તથા શ્રીઅમરકસાગરજીને ચિનતિ કરી તેઓશ્રીએ આગમોદ્ધારકગુરુદેવધીના અનન્ય પટ્ટર, વિદ્યાચાસરી ધુતસ્થપિર આચાર્ય મહારાવ શ્રીમાનિક્યસાગરમૂર્તિચરતી મળાવનો મયોત મલ્યો ત્યા સુધિ પ્રૂપ ધવાવવા પૂર્વક અન તે પડોથો સ્વત્રપણે (ને સુનિવયધિ) આ મપાદન કાર્ય કર્યું તેથી અમો આ અદ્વિતીય આગમનલ્પશીમાના, આગામનત્ર પાટ્કયા, આગમસ્યોતિત્ર શાસનવા ક્ષણપદકશ તરપિરોમણિ આગમાનુચિત્તિકર શિગતાવ્રપત્રોનીંગમસાગવક ગમીરાનેકપ્રશ્નપ્રણેતા અન્યસમયે પચાપધિ અર્ચવપ્રાસનન્યાયી ધ્યાનમ્યમગેત્ર

આગમોદ્ધારક આચાર્યવર્ચ શ્રીઆનન્દસાગરસૂરિશ્વરજી^૧ મહારાજે ‘સંકલિત’ કરેલો શ્રી-અલ્પપરિચિતસૈદ્ધાન્તિકશબ્દકોપનો ‘સંપૂર્ણ સ્વર’ સુધીનો પહેલો ભાગ સહર્ષ પ્રકાશિત કરીય છીય.

આ સંસ્થાના પ્રથમ પુસ્તકના સંપાદક^૨ તરીકે પળ આચાર્યદેવ શ્રીઆણંદસાગરસૂરિશ્વરજી મ હતા અને ઘીજા સંકલ્પની શરૂઆતના પ્રથમ પુસ્તક તરીકે પળ તેઓશ્રીનો સંકલિત અમૂલ્ય કોપ પ્રસિદ્ધ કરીય છીય.

કોપની વિશિષ્ટતા અંગે સંપાદકિય નિવેદનમાં ઘણુ કહ્યું છે, છતાં અમારી સંસ્થાએ આના પ્રકાશનમાં વધારે રસ લીધો તેનુ મુખ્ય કારણ એ છે, કે આજ સુધી છપાયેલા પ્રાકૃતકોપોમાં અભિધાનરાજેન્દ્રકોપ, પાંડ્યસદ્મહર્ણવો આદિ કેટલાક કોપો છે પણ તેમાં ન્યૂનાધિકરૂપે વિચાર કરતાં ઉપયોગિતામાં વાધ આવે છે—જેમકે અભિધાન રાજેન્દ્ર કોપ પ્રમાણમાં પટલો ઘણો મોટો છે કે તેમાંથી કોઈ શબ્દ શોધવા માટે વધારે પરિશ્રમ પડે અને છપાઈમાં કે સમ્પાદનમાં ત્રુટી રહેવાને લીધે સૂત્રો અને તે તે પ્રકરણો ઘણા પરિશ્રમ પડી પળ જડતાં નથી પાંડ્યસદ્મહર્ણવોમાં જૈનસૈદ્ધાન્તિક શબ્દો ઉપર વધારે ભાર મૂક્યો હોય તેમ જણાતું નથી. પળ પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં કોઈ પળ જૈન કે જેનેતર વિદ્વાન્ પ્રચલિત જન પારિભાસિક શબ્દોનો યથાર્થ પરિચય ટૂંકમાં અને સહેલાઈથી પ્રાપ્ત કરી શકે યશી તક છે, તથા મુનિરાજો પળ ગ્રંથ સમ્પાદનના કાર્યોમાં સહાયતા લઈ શકે તેમ પળ છે.

અમે ઇચ્છીય છીય કે આના પ્રકાશનને વિદ્વજ્ઞનો યોગ્ય આદર કરશે જ.

આ કોપને અંગે સજ્ઞાશ્રીની સમજણો તથા તે તે ગ્રંથોનાં પાનાંઓની સૂચી પળ સંપાદક પૂ. મહારાજોએ આપી છે. તે અંગે ‘સંપાદકીય’ વાંચક વાંચક વર્ગને અમારી વિનંતિ છે

આ ગ્રંથના સકલનાકાર પ પૂ. આગમોદ્ધારક ગુરુદેવશ્રીનું સ્તોત્ર સુમનોહર ગૂથી ગ્રંથને અલંકૃત કરનાર સદા જ્ઞાનોદયમીન્યાકરણ-સાહિત્ય-ન્યાયવિસારદ × × × × નો ઉપકાર માનીય છીય

અમારા પ્રકાશન કાર્યમાં જે મહાશયોએ અમને મદદ કરી છે તે તે મહાશયોના અમે કૃપી છીય.

વિ. સં. ૨૦૧૦
આશો સુદ ૧૫ વિજયાદશમિ
તા ૭-૨-૧૯૫૪

લિ. ભવદીય
મોતીચંદ મગનભાઈ ચોકસી
વિનેરે ટ્રસ્ટીઓ

૧ તેઓશ્રીનો સુરત ઉપર તો અનહદ ઉપકાર છે. તેઓશ્રીને સવત ૧૯૭૪ ના વૈશાખ સુદ ૧૦ ના સુ તમા જ ‘આચાર્ય’ પદવી અપાઈ હતી. શ્રીજિનાનંદપુસ્તકાલય, શ્રીવર્ધમાનજૈનતામ્રાગમમંદિર વગેરે સુરતમાં જ છે. અને ત. ૨૦૦૬ ના વૈશાખ વદ ૫ મે ‘સ્વર્ગવાસ’ ૬૧ સુરતમાં જ થયો છે. તઓશ્રીનો અગિતસરનાર પળ સુરત શહેરની મન્યમર્તી મોપીપુરામાં આગમનમંદિરના સામે જૂનીઅદાલતથી ઓછાસાતી જમીનમાં થયો હતો. ઘડી તેમ જમ્યા ઉપર ગુરુદેશ્રીના સ્મરણ તરીકે સર્ણુ દર્શિતસને જળાવનાર ‘શ્રીઆગમોદ્ધારકગુરુમંદિર’ બંધાવવામાં આવ્યુ છે.

૨. તેઓશ્રીનુ મુખ્ય કાર્યસેન સુરત જ રહ્યુ હતુ. તેની પ્રતિકુતરીકે અનેક જ્ઞાન વિકાસી તથાઓ સ્વચ્છાદ હતી.

(૧) શેઠ દેવચંદ સાલભાઈ જૈન પુસ્તકોદ્ધાર ૫૩.

(૨) શેઠ નગીનભાઈ મનુશાઈ જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ૫૩.

(૩) શ્રીરત્નાસાગરજીજૈનનીડહાપુત્ર (વિદ્યાશાલા) કાયમી ૫૩

(૪) શ્રીજૈન તત્ત્વબોધ બોધ પાઠશાળા વગેરે અનેક તથાઓ તથાઓના ઉપદેશનુ જ પરિણામ છે.

સંપાદકીય વક્તવ્ય

卐

“ॐ” નામો ચઢવીસાળ તિત્થયરાણ ઉસમાઈમદ્દાવીર પઞ્જસાણાણ । નામો ગોયમાઈમદ્દામુળીજં ।
ફકારસ અંગાદ વારસુર્થંગા પદ્મંગા દસ ય । હેયા છ ચઝ મૂલા; નંદી અણુઓગા નમંનામિ’ ॥૧૧॥”

સાહિત્યમાં ઝંડા ઝતરેલા રસિકોને વિવિધ ચિપયોના બોધની આગ્રહ્યકતા રહે છે. જે ચિપયનો બોધ જે મનુષ્યને હોયો જોઈએ તે બોધ સિવાયનો મનુષ્ય તે ચિપયને પ્રદાન કરવા જાય તો અજ્ઞાની વાંદરાની જેમ “મને પઠડયો મને પઠડયો” જેવી એની દશા થાય તેથી તે ચિપયના બોધ માટે તે ચિપયના શબ્દના જ્ઞાનની, અર્થના જ્ઞાનની અને તેના આગ્રહના જ્ઞાનની, અર્થાત્ તે પદાર્થના શબ્દાર્થ, ભાગ્યર્થ અને પેદૃષ્યની જરૂર છે. જો તે સમગ્ર સાચા પ્રવૃત્તિ કાલ્ય તો મોજન કરવા ઘેટેલો ‘સંધવ’ મંગાવે અને ‘ઘોડો’ લાવે તેના જેવુ થાય.

શબ્દના બોધને કરનારું જે સાહિત્ય હોય તેને ‘શબ્દકોષ’ આદિ શબ્દથી સંગ્રોધી શકાય. પણ ‘શબ્દકોષ’ની ઉત્પત્તિ કાં તો આગમોમાં આવેલા પર્વાયો રૂપે આપી હોય કાં તો નિષ્પન્નુ જેવા ‘શબ્દકોષ’ રૂપે હોય, અથવા ધીજા ઘણાએ ‘શબ્દકોષ’ રૂપે હોય. આથી દરેક ભાગનાર અનેક ‘શબ્દકોષો’ યોજાયા છે અને યોજાય છે.

જૈન દર્શન માટે તો તે શબ્દોના અર્થ ટીકાકારોળ પ્રકરણના આધારે જે રીતે મજુર કયાં છે તે રીતે જ લેવા યોગ્ય છે. શબ્દ-યોગિક, સ્થ અને મિશ્ર પદ સાહિત્યકારોળ માન્યા છે, તે યથાર્થ છે. આથી જૈન દર્શનમાં ઝંડા ઝતરવાવાઝાને પણ તે બોધની જરૂર તો છે જ, તેથી તેવા પ્રકારના ‘શબ્દકોષ’ની જરૂરિયાત માનવી જ પડે. આ ઉદ્દેશ લક્ષ્યમાં લઈએ તો જૈન દર્શનમાં આવતા શબ્દોના અર્થવાલા અનેક કોષો હોવા છતાં પણ આ નવા કોષ માટે સ્થાન છે જ.

સંકલનાકાર—ગ્રન્થકાર સ્વતંત્ર લેખિનીથી જે ગ્રન્થ કરે તેમની જ કૃતિ કહેવાય છે પરંતુ ધીજા ગ્રન્થોમાથી એકત્રિત કરેલું હોય તો આ યથુ ધીજા જ ગ્રન્થોમાંલું છે, પદ જળાગરા માટે પોતે સંકલના કરી છે પદ જળાવે છે તેથી મદ્દરપૂર્ણ અનેક જૈન ગ્રન્થોના સંપાદક અને સંશોધક, તેમજ સસ્કૃત, પાઠ્ય અને ગુજરાતીમાં વિવિધ ચિપયોની કૃતિઓ રચનારા,^૧ આગમોદ્ધારક^૨ આચાર્ય આગમોદ્ધારકસતીશ્વરજી મહારાજે સૈદ્ધાન્તિક શબ્દોની આ કોષમાં સંકલના કરી છે, આથી આ ગ્રન્થના ‘સંકલનાકાર’ પ. તા આગમોદ્ધારકગુરુદેવથી છે.

(૧) મળાચરણ તરીકે આપેલુ સમગ્ર જવમાગવી છેલ્લા એક સ્તંભે છાંદીને ‘શિલાદીર્ઘ આગમો’ની પીઠિકાનંતુ હ. જુઓ—આગમસંસ્કૃત શિલા ન. ૧, ૧.

(૨) જુઓ અમારી સગદન ચલેલી પુસ્તિકા—(૧) પ્રશમરણ અને સવચકારિકા, પરિ ૩ થી ૮ ‘આગમોદ્ધારકની સાહિત્યસેવા’, (૨) ઉપદેશત્ત્વકર (આચાર્ય) પૃ ૧૬-૨૭ ‘આગમોદ્ધારકની સાહિત્યસેવા’, (૩) આચાર્યમુન પૃ ૨૫૨-૨૫૬ ‘આગમોદ્ધારકની સાહિત્યસેવા’, (૪) આનંદમુખસિંધુ ભા. ૨ પરિ ૪ ‘આગમોદ્ધારકના વ્યવસ્થાની મૂનો તથા ‘અગમેદ્ધારકનું ચિત્રાવરણ’, (૫) આગમનામાર્ગ ભા. ૧ પૃ ૨૨-૨૩ ‘આગમોદ્ધારકનું ચિત્રાવરણ’.

(૩) આ સવચકા જુઓ—‘આગમોદ્ધારકચિત્ર’ એ નામના પ્રા. હીંગગ ૨ કાર્યચિત્રો લ્યુ લેવ એ લેવ ગુરુના ‘પ્રમાત્તરના તા ૧૪-૧-૫૦ના અક્ષા છાંદો હ.

આગમોનું મુદ્રણ-વાચના—આ કલિકાલમાં ત્રિકમની વીસમી સદીમાં યવો પણ એક સમય આદ્યો કે જ્યાં શાસ્ત્રીય યોગ ઓછો થવા લાગ્યો અને હસ્તલિખિત પ્રતો વાંચવાની તેમજ વાંચવા માટે પ્રતો મેળવવાની પણ મુશ્કેલીઓ ઊભી થઈ. આથી જો લખાણ છાપેલું મળી જાય અને તેનો જો યોગ અપાય તો તે હિતાવહ નિવડે. આ હેતુથી આગમો^૪ છપાવવા અને તેની વાચનાઓ આપવી એમ પ. પૂ. આગમોદ્ધારકગુરુદેવશ્રીની પ્રેરણાથી નક્કી થયું. અને સંપાદનનું કાર્ય અને વાચનાનું કાર્ય આગમજ્યોતિર્ધર, અપ્રમાદી આગમોદ્ધારકશ્રીને જ કરવાનું થયું. આથી જેમ જેમ આગમો છપાતા તેમ તેમ પાટળ^૫ આદિ સ્થલોપ ‘વાચનાઓ’ અપાઈ અને તેનો સેકડો સાચુસાધીઓપ લાભ લીધો.

આગમો રૂપી સાગર અને તેમાં આવતા ત્રિપયો પણ એ સાગરના ઉપસાગરો જેવા છે. પરંતુ તે અઘાત રૂપે છૂટા છૂટા પડ્યા હોય તો ઉપસાગર રૂપે દેખાય, તેથી ને વધા પ્રવાહો એકત્ર કરી જુદા જુદા ઉપસાગરો વનાવવા. આ મુદ્દાએ જેમ આગમો છપાતા ગયા તેમ તેમ વર્તમાન શ્રુતના જ્ઞાતા આગમોદ્ધારકગુરુદેવશ્રીએ આગમોમાં જુદા જુદા વિષયોને જળાવનારા ત્રેપત (૫૩) અંકો પાડ્યા અને ‘શબ્દકોષ’ માટેના શબ્દો અંગે પણ ‘ફૂલ’નું એક નિશાન કર્યું. એ નિશાનો પશ્ચાં હતાં કે—અંકોમાં વચ્ચે શબ્દશ્રી જ્યાં સુધીનો ભાગ લેવાનો છે તે જળાવવા માટે આદિમાં અને અંતમાં નિશાનની સાથે અંક મૂકવામાં આવતો હતો. જ્યારે આ કોપના શબ્દોને અંગે ફૂલનું નિશાન મૂકવામાં આવતું હતું તેમાં પણ સૂચી કરવામાં આવતી હતી કે—જો શબ્દ એક અક્ષરનો હોય તો પકની નીચે, બેનો હોય તો બેની વચ્ચે, યાવત્ જેટલા અક્ષરનો હોય તેના મધ્ય ચિન્હુએ નિશાન મૂકવામાં આવતું હતું. આવી રીતે શબ્દોની સંકલના થઈ આ વચ્ચે વિષયો અને શબ્દો લહિયા ઢારા ઉતારાઈને એકત્રિત કરાવાતા હતા.

નામ—આ કોપનું નામ ‘શ્રોત્રપરિચિતસૈદ્ધાન્તિકશબ્દકોષ’ રાખવામાં આવ્યું છે. કારણ એ છે કે—આ કોપમાં આગમોમાં વપરાયેલા તમામ શબ્દો નથી, પરંતુ જે શબ્દો પરિચય અલ્પ

૪ આગમો છપાવવા માટે મોચળીતીર્થમાં સ. ૧૯૭૧ના મહા સુદ ૧૦ ને સોમવાર ૨૫-૧-૧૯૭૫ના દિવસે શ્રીઆગમોદયસમિતિની સ્થાપના થઈ આના અંગેનું આગમોદ્ધારકજન ‘આગમસમિતિસ્થાપનાસ્તર’ નામાય નમદિત આચાર્યમૂન (ભાગ ૧) (બી મ) મા છાપા છે

પત્ર	સ્થાન	વિ. સં.	વાચના આપેલ પ્રત્યેકના નામ
૧	પાટળ	૧૯૭૧	શ્રીદશવૈકલ્પિક, શ્રીસુત્રજ્ઞાનમૂન, ૧૫. પ્રતિનિશાન ૧.
૨	વપટથળ	૧૯૭૨	શ્રીગતિપિસ્તિ, શ્રીયોગપ્રતિસમુચ્ચ, શ્રીઅનુયાગદ્વામૂન ૧/૨, શ્રીજાવચ્યમૂન ૧/૨, શ્રીઉત્તરાધ્યયનમૂન ૧/૩.
૩	અમદાવાદ	૧૯૭૩	શ્રીશિશોવાશ્યમૂન ૮/૪, શ્રીસ્થાનમૂન ૧/૨.
૪	સૂત્ર	૧૯૭૪	શ્રીશિશોવાશ્યમૂન ૧/૩, શ્રીસ્થાનમૂન ૧/૨, શ્રીજોત્સાતિમૂન શ્રીઉત્તરાધ્યયનમૂન ૨/૩, શ્રીજાવાચ્યમૂન ૧/૨.
૫	સૂત્ર	૧૯૭૫	શ્રીઆરંભમૂન ૧/૪, જાવાચ્યમૂન ૧/૨, શ્રીઅનુચેદ્યમૂન ૧/૨, શ્રીગન્ધીમૂન ૧.
૬	પાર્શ્વનાથ	૧૯૭૬	શ્રીઆધિનિયુક્તિ, શ્રીગિરિનિયુક્તિ, શ્રીમગતીમૂન ૮/૪૧ શ્રીપ્રાચ્યમૂન ૩૩/૩૬.
૭	સ્તંભ (માઝા)	૧૯૭૭	શ્રીમગતીમૂન ૩૩/૪૧, શ્રીપ્રાચ્યમૂન ૩૩/૩૬, શ્રીમમતાચ્યમૂન

છે, તેવા આગમગત-સૈદ્ધાન્તિક શાસ્ત્રોનો આમાં સંપ્રદ કરવામાં આવેલો છે. આ 'ધોધન્યારિનિત સૈદ્ધાન્તિકશબ્દકોષ' માટે હવે પછી 'અ સે શ' પર્વી સંજ્ઞાનો ઉપયોગ કરાશે.

શબ્દ અને તેના અર્થો—અ. સે શ માં જે શબ્દો અણાવ્યા છે તે શબ્દો અને માટે મો જેવા છે તેવા જ રાગવામાં આવ્યા છે. અર્થાન્ અક્ષર અને થોડા અક્ષર મિયાવના થાની થયા શબ્દો જે મૂલના છે તે અર્થમાગધીમાં છે અને દીક્ષાકારોપ દીક્ષામાં આપેલા જે શબ્દો જે માગમાં છે તે જ માગમાં મોટે માટે કાયમ રાખ્યા છે. પછેલે જે અક્ષર અને થોડા અક્ષરમાં આવેલા સંસ્કૃત શબ્દો અર્થમાગધીમાં પણ આવ્યા છે.

શાસ્ત્રોના યદુશુન દીક્ષાકારોપ મિન્ન મિન્ન દીક્ષાઓમાં મિન્ન મિન્ન અર્થો કર્યા છે, તેઓ મિન્ન મિન્ન સ્થાનોમાંથી તે તે અર્થો લઈને તે તે દીક્ષાકારોના અર્થોને કાયમ રાખ્યા છે. આ કારણથી આ અ સે શ માં છેદના થવના જ શાસ્ત્રો લેવામાં આવ્યા છે તેમજ ચુદ્ધત્વ જેવા કોઈકમાં આગમોદ્ધારવચ્ચુદેવધીના દ્વાથના ઉત્તારેલા શાસ્ત્રો છે તેમાં દીક્ષાકારોના માધારે અર્થોનું ટુંકાવવા પણ પળ છે.

૧ તારવેના ૫૩ અક્ષરો નામો—

(વાધા વાનાની પુત્રનાટ)

૧ વિધવાનુક્રમ	૧૪ છ રાવિચાર	૨૭ મગ્ધનાથ	૪૦ વૈષ્ણવ
૨ અધિકારાનુક્રમ	૧૫ અકલા	૨૮ યાદવનાથ	૪૧ નરા
૩ વિવેકોપાધિના વિધવા	૧૬ વ્યાયા	૨૯ પ્રમથના	૪૨ માતાનિ
૪ વિશિષ્ટ	૧૭ સાંનિધ્યપ્રથા	૩૦ મુદ્રાપદારાધિકમ	૪૩ મિત્ર
૫ સાતિયાદનામકારાધિકમ	૧૮ ઉપાદાન પ્રસન્ન	૩૧ રક્ષામનાથાનિ	૪૪ મહા યજ્ઞનાદ
૬ વારા	૧૯ આવાધનામાનિ	૩૨ કાવિન્યય	૪૫ અનુક્રમ
૭ સ્થાનપ્રવાણધિકાર	૨૦ પ્રાચિનમાનિ	૩૩ મુખાધિના	૪૬ અનુમાન
૮ વિશ્વનામાનિ	૨૧ મનાનો ગમાધાનાનિ	૩૪ ઈ સેરનો મમ્મ	૪૭ મહાન
૯ હિનિહામ	૨૨ મુક્તાવતિ	૩૫ વાપુરુષિ	૪૮ પ્રદક્ષિણમાનિ
૧૦ મૂલ	૨૩ રાજદીપીમાગ	૩૬ સમાનરુદાનો વર્ણ	૪૯ વિગાદા
૧૧ યજ્ઞનિષ્ક	૨૪ પ્રમથમ્	૩૭ મહા વશત્વય	૫૦ મમ્મનાથ
૧૨ પ્રવૃત્તિમાનિ	૨૫ રાજાધિકમમ્મ	૩૮ દહના	૫૧ હવરનિદેશ
૧૩ મગ્ધરણવિચાર	૨૬ વ્યાપનાન્તરાણિ	૩૯ મમ્મદાયા	૫૨ અનુદિધ્મ

૫૩ નિશોધકારાનુક્રમ નિશ ધમાયગાપાદ નિષ

* નદી આદિ ૨૭ના વિધવાનુક્રમ અને મુદ્રાદિ અઠારાદિ ચંદ્રે દ્વારો છે, તેનો નીચે પ્રમાણે નવા સૂત્રોન અવાયા છે—

૧ નદી, ૨ અનુવચ્ચાર, ૩ આવશ્યક, ૪ અધનિપુત્રિ, ૫ દરવૈકાલિક, ૬ વિદનિપુત્રિ, ૭ અભ્યાસન, ૮ આચાર્ય, ૯ સુપ્રસ્તુત, ૧૦ સ્થાનાક, ૧૧ સમચાક, ૧૨ મગ્ધના, ૧૩ કાવ્યવેદકથા, ૧૪ ઉપાસક, ૧૫ અન્તરદેશ, ૧૬ અનુમતિવિષયક, ૧૭ વિશ્વધુન, ૧૮ પ્રત્યક્ષકથા, ૧૯ ઐતિહાસિક, ૨૦ રાજપ્રમથ, ૨૧ સીવાર્જીવામિયમ, ૨૨ પ્રમથના, ૨૩-૨૪ સુવચ્ચરદનિપુત્રમ, ૨૫ અનુવચ્ચારવર્તના નામે દર્શાવ્યા છે ૨૬ નિર્યાપકિકા અને ૨૭ પ્રદીપદસક.

(૫૩ નવાનના ન. ૨૩, ૨૪, ૩૩ અને ૫૦ અનુવચ્ચારવર્તના નામે દર્શાવ્યા છે)

આ અ. સૈ. શ. માં મિન્ન મિન્ન શબ્દો વ્યાકરણના પ્રયોગો રૂપે, કોઈ તેવાં નામો રૂપે, કોઈ ઇતિહાસ તરીકે, કોઈ ભૂગોળ તરીકે તથા કોઈ પર્યાયો તરીકે પણ આવ્યા છે.

કાચો સરહો—શરૂઆતમાં લઢિયો પૈકેક આગમ લઈને કાપલીમાં તે શબ્દને ઝતારતો અને ટીકાકારનો થતોવેલ અર્થ લક્ષ્યમાં આવે તો તે અર્થ લખતો. આથી રીતે ઝતારેલી છૂટી કાપલીઓને પ. પૂ. આગમોદ્ધારકગુરુદેવશ્રીના વિનયગુણસંપન્ન, તીક્ષ્ણબુદ્ધિ, સ્વર્ગસ્થ મુનિરાજ શ્રીમહેન્દ્રસાગરજીવ અકારાદિ ક્રમમાં ગોઠવી કાગલમાં સલેગ ચોટાડીને તૈયાર કરી તે ઉપરથી પ. લક્ષણ લઢિયા આદિ દ્વારા લખાવીને તેમજ તેઓશ્રીવ (શ્રીમહેન્દ્રસાગરજીવ) પોતે પણ લખીને કાચો સરહો તૈયાર કર્યો.

પ્રકાશનની તૈયારી—આ અ. સૈ. શ. ને છપાવવાની પ. તા. આગમોદ્ધારકગુરુદેવશ્રીની ઘણી ઇચ્છા હતી. તેથી લગભગ ત્રણ દશકા ઉપર સદ્ગૃહસ્થો પાસેથી અ. સૈ. શ. ના પ્રકાશનને અંગે રૂપિયા ષોટ દેવચન્દ્ર લાલભાઈ પુસ્તકોદ્ધારકફં.ડને અપાવ્યા હતા. તે પછી વિ. સં. ૨૦૦૪ માં તે સંસ્થાએ આ અ. સૈ. શ. છપાવવા માટે ઠરાવ કર્યો. આથી મુદ્રણાલયપુસ્તિકા કરવાનું કાર્ય પૂ. સ્વ. મુનિશ્રી મહેન્દ્રસાગરજીના શિષ્ય મુનિશ્રીસૌમ્યસાગરજીને (તેઓશ્રીના લગુચ્છુને) સોંપાયું. તેથી તેઓ દરેક આગમના તે તે પત્રમાં તે તે શબ્દો મેલવતા અને તેના અર્થોનિ પણ મેલવતા. તેમજ જ્યાં ટીકાકારના શબ્દો લેવાના હતા ત્યાં પ. તા. આગમોદ્ધારકગુરુદેવશ્રી પાસેથી તેના મૂલ શબ્દો વાંચી લેતા અને જે શબ્દોના અર્થ ટીકાકારે ન આપ્યા હોય તેના અર્થો પણ પૂછી લેતા. આથી રીતે તેમણે લગભગ ચાર ફાર્મ સુધીનું મેટર તૈયાર કર્યું.

ઉપર જણાવેલી સંસ્થા (દે + લા) ના ટ્રસ્ટીઓએ પ. તા. આગમોદ્ધારકગુરુદેવશ્રીની જીવન પર્યંત સેવા કરનાર મુનિરાજ ધીગુણસાગરજી મહારાજ પાસેથી આ કોપીનું લખાણ મેલવ્યું અને છપાવવા માટે પ્રવંચ કર્યો તેમજ અમને સંપાદન માટે વિજ્ઞપ્તિ કરી. તેથી અમે આ સંપાદનનું કાર્ય શરૂ કર્યું. સાથોસાથ મેટર પણ તૈયાર કરવા માંડ્યું.

સંપાદન પદ્ધતિ—દરેકે દરેક શબ્દ તે તે આગમની સાથે મેલવ્યો અને તેમાં જણાવેલ અર્થ મેલવી લેવો. તે રીતે કાર્ય કરતાં કેટલાક આગમોના અંગે શબ્દોના પ્રશ્નો ઊભા થયા. તેમાં શ્રીધ્વવહારસૂત્રના ઘીજા ઉદ્દેશના શબ્દો હતા પણ તે સિવાયના ઘીજાના ઉદ્દેશના શબ્દો ન હતા. તેથી પ. તા. આગમોદ્ધારકગુરુદેવશ્રીએ વ્યવહારની આશી પ્રતમાં નિશાનો કરી આપ્યો આથી તેની કાપલીઓ ઝતારી તેના શબ્દોનો ઉમેરો કર્યો આગલ જતાં ઘીજા પણ આગમોના શબ્દો નથી પમ દેખાયા, તેની તપાસ કરતાં-નદી, અતગઢ. અગુતરોવવાઈય, ઉપાસકદસા, રાયપસેણીય, અને નિરપ્યાવલિના શબ્દો ન હતા. તેથી તેના શબ્દો પણ ઉતાર્યા. અને તે શબ્દો ધીરે ધીરે મેલવવામાં આવ્યા. આગલ ચાલતાં નાયાધમ્મકહાના શબ્દો ચિલકુલ નથી પમ માલમ પડ્યું. નાયાધમ્મકહાની પ્રત તો પ. તા. આગમોદ્ધારકગુરુદેવશ્રીની નિશાનવાળી પ્રાપ્ત ન થઈ, તેમજ જે સમયે શબ્દો નથી તેવી શંકા થઈ તે સમયે તો અમારુ પુણ્ય પણ ન હતું કે પૂ. ગુરુદેવશ્રી 'વિદ્યમાન' હોય. આથી અમે અમારી મંદમતિ અનુસારે આ આગમની સટીક પ્રતમાં નિશાનો કર્યા, શબ્દો તારવ્યા અને તે તારવેલા શબ્દોને કોશમાં સ્થાન આપ્યું.

આ અ. સૈ. શ. માં અચાર અગ, વાર ઉપાંગ, ત્રણ (વૃદ્ધકલ્પ, વ્યવહાર અને નિશીથ) હેતુસૂત્ર, ચાર મૂલ, ઓષનિર્યુક્તિ, વિશેષાવધક, નંદી, અનુયોગદ્વાર, અને દશવૈકાલિકચૂળિના શબ્દોનો સંગ્રહ

૭. વિસ્તારથી ચૂળિ વગેરે જેના પર નથી તેના જીતારણ, પંચકળ, દશાશ્રુતસ્પષ્ટ, અને મહાનિરીધના શબ્દો તીકા નથી

કરવામાં આવેલ છે. તેમજ દશાશ્રુતસ્કન્ધ, દશપ્રકીર્ણક, પડમચરિય, ઉપદેશમાલા, અને તર્યાર્થ-સૂત્રના કેટલાક શ્લોકો પણ લેવામાં આવેલ છે.

સંજ્ઞા પત્રક—અ. સે. શ. માં જે શબ્દોનો સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે અને તેમાં આગમો-શાસ્ત્રો વગેરેની જે સંજ્ઞાઓ આપવામાં આવેલી છે, તે સંજ્ઞાઓના સ્પષ્ટીકરણ માટે તેમજ લીધેલી પ્રત-ટીકા વગેરે ફોનો છે તે જણાવવા અને તેના સંપાદક તથા પ્રકાશક જણાવવા પદ સંજ્ઞાપત્રક નામથી પ્રકરણ રાખ્યું છે. તેમજ યીજી-યીજી પ્રતોની સાથે પણ શબ્દો મેળવવાનું શમ્ય બને તે ઉદ્દેશથી પત્રાઢસૂચના નામથી પદ પ્રકરણ આપ્યું છે.

વર્ણક્રમ—અ. સે. શ. માં અનુસ્વારને પહેલું સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. કારણ કે શરૂઆતમાં પ. તા. આગમોદ્ધારક ગુરુદેવશ્રી પ આ રીતે શરૂ કરવાનું જણાવ્યું હતું. આથી પ પદ્ધતિ કાયમ રાખી છે. પણ આનો હેતુ હમે જાણી શક્યા નથી, તેથી અત્રે હેતુ આપ્યો નથી.

વિદ્વજ્ઞનો પ્રત્યે—સુહ વિદ્વજ્ઞનો ! અમો ગૂર્જર ભાષાના સંપાદનના કાર્યમાં અનુભવ મેળવતાં સંપાદનમાં આગળ ઘડ્યા છીએ. તે રીતે સંસ્કૃત અને પ્રાકૃતના સંપાદનમાં પ્રવેશ કરતા થયા પયા સમયમાં પ. તા. ગુરુદેવશ્રીની સેવાના પ્રતાપે અમને ‘અ. સે. શ.’ સંપાદન લ્યું. આથી અમે તે કાર્યમાં રસ લીધો ને સંપાદન કાર્ય શરૂ કર્યું. આથી પંડિતોની અપેક્ષા કે વિદ્વાનોની અપેક્ષા અમારા આ સંપાદનના અંગે જે સૂચનાઓ કરવી ઉચિત છે તે અમે વિદ્વજ્ઞનોની સમક્ષ રજૂ કરી પ છીએ.—

૧. મૂળ શબ્દો વિભક્તિવાળા તેમ વિભક્તિ વગરના એમ બન્ને પ્રકારના છે. તેથી તે જે લિંગનો જે શબ્દ હોય તે શબ્દ તેવી તેવી વિભક્તિથી તે તે લિંગમાં સમજી લેવો. જેમકે-અંકુર (પૂ. ૧, ૨), અંકુસયં (પૂ. ૧, ૨) इत्यादि (કોઈક શબ્દકોશમાં વિભક્તિ સહિત શબ્દો નથી તેવું પણ પ્રાચી અમારા જાણવામાં છે
૨. જો કે શબ્દો વધા એક જાતના વિભક્તિ વિગર અગર એક વિભક્તિથી મેળા લેવા જોઈએ, પરંતુ આમાં ભિન્ન ભિન્ન લેવાયા છે. જેમકે-અંકાવદ (પૂ. ૧, ૨), અંકાવદો (પૂ. ૧, ૧) इत्यादि.
૩. વૈકલ્પિક શબ્દોના વિકલ્પને સાચવવા માટે અર્થાત્ તેવા પ્રયોગોને સાચવો રાખવા માટે આમાં મિન લેવાયા છે જેમકે-અંકવડેસર (પૂ. ૧, ૧), અંકાવડેસર (પૂ. ૧, ૧) इत्यादि.
૪. ટીકાકાર મહારાજે જે શબ્દોના પ્રયોગો ટીકામાં કર્યા છે તે તે શબ્દો મૂળમાં નથી તેવા શબ્દોનું પ્રાકૃત જે કૌંસમાં અપાયું છે તે પ પૂ. આગમોદ્ધારક ગુરુદેવશ્રીને પૂછીને મુનિશ્રીસૌભાગ્યસાગરજીએ આપેલું છે. વઢી તેવા શબ્દો કોઈ વચ્ચે શરૂઆતમાં અપાયા છે. અને કોઈ વચ્ચે સંસ્કૃત-શબ્દની પછી પણ અપાયા છે. તેની વચ્ચે વાનુએ વનતાંસુવી કૌંસ આપ્યો છે. જેમકે (અંકોલ)નર્તક: (પૂ. ૧, ૧), અંગાર: (અંગાલ), (પૂ. ૨, ૨) इत्यादि.
૫. શરૂઆતમાં તો શબ્દોના અર્થો અને શબ્દોના સંગ્રહની શૈલિ નિયમિત રહી નથી, પણ જેમ જેમ અનુભવ થતો ગયો અને તેના અભ્યાસમાં વધારો થતો ગયો તેમ તેમ પદ્ધતિમાં સુધારો થતો ગયો છે. છતાં એટલું કહેવાની જરૂર છે કે પહેલા ભાગ કરતાં યોજા ભાગમાં પદ્ધતિ ફવાદિનો સુધારો મળેલા અનુભવ પ્રમાણે કરી શકીશું એવી આશા છે.
૬. (૧) અધ્યયન, (૨) વિશેષનામ, (૩) વનસ્પતિના નામના અંગે તેની સાથે અર્થના રૂપમાં સંસ્કૃતમાં અપાયું છે જેમકે (૧) અંદે-વિપાકશ્રતાચશ્રુત (પૂ. ૨, ૨), (૨) અંગારવડે-અંગારવતી સવેગોદાહરણ (પૂ. ૨, ૨), (૩) અંકોલ વૃક્ષવિશેષ: (પૂ. ૨, ૧) इत्यादि.
- ૭ ટીકાકારો પ શબ્દોના જે જગો પર અર્થ નથી કર્યા તેવા શબ્દો પણ અત્રે અર્થ વગર અપાયા છે. જેમકે ઓહી (પૂ. ૨૨૧, ૨), ઉવટ્ટા (પૂ. ૨૦૭, ૨) इत्यादि. વઢી આ શબ્દોના અર્થો જો કદાચ મેળવી શકીશું તો પરિશિષ્ટમાં આપવા વિચાર છે.

૮. દેશી શબ્દોના અંગે 'દેશીય' અગર 'દેશી' એવું કૌંસમાં લખાયું છે. અર્થાત્ ટીકાકારે આપેલું કાયમ રાખ્યું છે. જેમકે-ઉત્તર (દેશી)-ગદ્ય (પૃ. ૧૮૭, ૧).

૯. ચૂર્ણિકાર મહારાજ ચૂર્ણિની અંદર પ્રાકૃત અને સંસ્કૃત એમ બન્ને ભાષાના પ્રયોગો કરે છે, તેથી ચૂર્ણિના શબ્દોના અર્થોમાં પ્રાકૃતના અને સંસ્કૃતના બન્નેના પ્રયોગો છે. પરંતુ વધુમાં તો પ્રાકૃત જ હોય છે.

૧૦. આ 'અ. સૈ. શ. માં' એવા પણ શબ્દો છે કે જે અભિધાનરાજેન્દ્ર કે પાંચસહમહાવળ્યોમાં ન હોય.

અ સં. શ. નું સંપાદન કાર્ય શરૂ થતાં સુરતમાં હતા ત્યાં સુધી એક વખતનું મુક જોઈ આપવા પ. તા. આગમોદ્ધારકગુરુદેવશ્રીના એકેવ પટ્ટધર, શ્રુતવારિધિ, શાસ્ત્રતત્ત્વદર્શી, ગચ્છનાયક, આચાર્યશ્રીમાણિપ્રસાદસૂરીશ્વરજી મહારાજે કૃપા કરી હતી.

પ રીતે સંપાદનનું કાર્ય ચાલતું હતું, તેમાં પ્રથમ ભાગનું પંદર આની કામ થઈ ગયા પછી સુરતથી દક્ષિણ તરફ વિહાર થવાના કારણે અને પ્રેસ આદિના પ્રતિકૂલ સંયોગોમાં અમારી અનિચ્છા પણ નહિ જેવા કાર્યમાં વર્ષોનાં વર્ષો વીતી ગયા બાદ આજે આ શ્રીઅભ્યપરિચિતસૈદ્ધાન્તિક-શબ્દકોષનો 'પ્રથમ ભાગ' વિદ્વાનોના કરકમલમાં ઉપસ્થિત કરી શક્યા છીએ.

આ પ્રથમ ભાગમાં 'સંપૂર્ણ સ્વરો' આપવામાં આવેલા છે સ્વરોમાં તેમજ થીજા રહી ગયેલા 'શબ્દો' તથા દેશનામમાલાના શબ્દો શ્રીઅભ્યપરિચિતસૈદ્ધાન્તિકશબ્દકોષ પૂર્ણ થતાં 'પરિશિષ્ટ' તરીકે આપવા વિચાર છે.

પ. પૂ. આગમવાચનાદાતા, દેવસૂરતપોગચ્છસામાચારીસંરક્ષણકટિયજ્ઞ, અનેક ગ્રન્થોના પ્રણેતા, વાદીમાનમર્દક. ચરમશાસનપતિ મહાવીર પરમાત્માના શાસનમાં આગમમંદિરોના સંસ્થાપક, જૈનઆનંદપુસ્તકાલયાદિ સંસ્થાના સંસ્થાપક, શૈલાનાતરંગપ્રતિવોધક, યુગપ્રધાનસદશ, વર્તમાન શ્રુતના જ્ઞાતા, સ્વઆરાધનયે આરાધનામાર્ગ કરનારા, મૌનપણે રહી અર્ધપદ્માસને સ્વર્ગે સંચરનાર, પ. પૂ. આગમોદ્ધારક #આચાર્યવૈયર્થીઆનંદસાગરસૂરીશ્વરજી મહારાજનો પુનિત સેવાના પ્રતાપે જે કેઈ શોધ-શક્તિ મેળવેલ છે, તે આધારે અમે અમારી હુદ્દિ કેળવીને પાઠજીપૂર્વક આ શ્રીઅભ્યપરિચિતસૈદ્ધાન્તિકશબ્દકોષનું સંપાદન કર્યું છે

મુનિરાજ શ્રીઅભ્યસાગજી મહારાજે સંજોગ મળતાં આમાં માર્ગ ચતાવ્યો છે. તેઓશ્રીને તેમજ પ્રો. હિરાલાલ ર. કાપઢીયાને પણ હમે અગ્રે મૂલતા નથી.

આમાં જે અશુભિષો જણાયી છે તેનું શુદ્ધિકરણ પણ આપ્યું છે, છતાં વિદ્વજનો પ્રતિ અમારી પ્રાર્થના છે કે ક્ષતિ દેખાય તો જણાવવા ઉદારતા દાલવે.

વીરસં. ૨૮૮૦, વિ. સં. ૨૦૧૦
 ઝ્યેષ્ઠ પુર્ણિમા
 હાંમનઘાટ
 (મધ્યપ્રદેશ)

આગમોદ્ધારકપસંપદાપ્રાપ્ત શિષ્યવાળુ

કંચનવિજય

તથા

આગમોદ્ધારક શિષ્યલય

ક્ષે. કરમાગર

संज्ञापत्रकम् ।

क्रम- ङ्क.	संज्ञा	सूत्रनाम	सम्पादकः	प्रकाशकः
१	अनु.	महृधारगच्छीयश्रीहेमचन्द्राचार्यविरचितवृत्तियुक्तं श्रीअनुयोगडारसूत्रम् ।	आगमोडाम्कः	दे. ला. जे.
२	अनुत्त.	श्रीचान्द्रकुलीनाचार्याभयदेवसूरिसूत्रितविवरणयुतं श्रीअनुत्तरोपपातिरुद्रशाङ्गम् ।	"	आ. स.
३	अन्त.	श्रीचान्द्रकुलीनाचार्यभयदेवसूरिसूत्रितविवरणयुतं श्रीअन्तःकृच्छाङ्गम् ।	"	आ. स.
४	आउ.	श्रीआतुरप्रत्याख्यानप्रकीर्णकम् (गाथा) ।	"	आ. स.
५	आचा.	निर्युक्तिकलितशीलाङ्गाचार्यविहितवृत्तियुतं श्रीआचारा- ङ्गसूत्रम् ।	"	आ. स.
६	आव.	निर्युक्तियुतभाष्यकलितश्रीभवविग्रहहरिभद्रसूरिविहित- वृत्तियुतं श्रीआवश्यकसूत्रम् ।	"	आ. स.
७	उत्त.	निर्युक्तियुतानि श्यादिवेतालश्रीशान्तिसूरिसूत्रितवृत्ति- युतानि श्रीउत्तराध्ययनानि ।	"	दे. ला. जे.
८	उप मा गा.	श्रीधर्मदासगणिहृद्वा श्रीउपदेशमाला (गाथा) ।	"	
९	उपा.	श्रीचान्द्रकुलीनाचार्याभयदेवसूरिसूत्रितविवरणयुतं श्रीउपासकदशङ्गम् ।	"	आ. स.
१०	ओघ.	भाष्ययुता श्रीद्रोणाचार्यसूत्रितवृत्तिविभूषिता श्रीओघनिर्मुक्ति	"	आ. स.
११	ओप	श्रीचान्द्रकुलीनाचार्याभयदेवसूरिसूत्रितविवरणयुतं श्रीओपपातिकोपाङ्गम् ।	"	आ. स.
१२	ग	श्रीगच्छाचारप्रकीर्णकम् (गाथा) ।	"	आ. स.
१३	गणि	श्रीगणिविद्याप्रकीर्णकम् (गाथा) ।	"	आ. स.
१४	चउ.	श्रीचतु शरणप्रकीर्णकम् (गाथा) ।	"	आ. स.
१५	जं प्र.	उपाध्यायश्रीशान्तिचन्द्रविहितवृत्तियुतं श्रीजम्बूद्वीप- प्रशङ्गयुपाङ्गम् ।	"	दे. ला. जे.
१६	जीवा	श्रीमलगिर्याचार्यसूत्रितविवरणयुतं श्रीजीवाजीवा- भिगमोपाङ्गम् ।	"	दे. ला. जे.
१७	ज्ञाता.	श्रीचान्द्रकुलीनाचार्याभयदेवसूरिसूत्रितविवरणयुतं श्रीज्ञाताधर्मरुथाङ्गम् ।	"	आ. स.
१८	ठाणा.	श्रीचान्द्रकुलीनाभयदेवसूरिसूत्रितविवरणयुतं श्रीस्थानाङ्गसूत्रम् ।	"	आ. स.
१९	तं.	श्रीतन्दुलवैचारिकप्रकीर्णकम् (गाथा) ।	"	आ. स.

१ दे. ला. जे. = श्रीदेवचन्द्रलाङ्कमार्ज्जैत्युक्तकोद्धारकः ।

२ आ. स. = श्रीआगमोदयमित्रि ।

२०	तत्त्वा.	भाष्योपेतं धीतत्त्वार्थसूत्रम् (अध्यायः, सूत्रम्)।	आगमोद्धारकः	क. के.
२१	दश.	निर्युक्तिभाष्योपेतं श्रीभक्तविरहहरिभद्रसूरिविरचित- विवरणयुतं श्रीदशवैकालिकसूत्रम्।	"	दे. ल. जे.
२२	दशचू.	श्रीदशवैकालिकचूणिः ।	हस्तपोथी	जे. पु. नं. १६७३
२३	दशाष्ट.	श्रीदशाष्टनस्कन्धः	"	
२४	देव.	श्रीदेवेन्द्रस्तवप्रकीर्णकम्।	आगमोद्धारकः	आ. स.
२५	नंदी.	श्रीमलगिरिचार्यविहितवृत्तियुतं श्रीनन्दीसूत्रम्।	"	आ. स.
२६	निरय.	श्रीचन्द्रसूरिविरचितवृत्तियुतं श्रीनिरयावलिकापंचकम्।	श्रीदानविजयगणी	वीर. ^५
२७	नि. चू. प्र.	भाष्यचूर्णुपेतस्य श्रीनिशीथसूत्रस्य प्रथमो विभागः	हस्तपोथी	जे. पु. नं ४८३
२८	नि. चू. द्वि.	" " द्वितीयो "	"	जे. पु. नं ४८४
२९	नि. चू. तृ.	" " तृतीयो "	"	ज. पु. नं. ४८५
३०	पड.	श्रीविमलाचार्यविरचितं 'पडमचरियं' (उल्लासः)	मो. हर्मन जेकोवी	जे. घ.
३१	पिण्ड पिण्ड }	भाष्यश्रीमलप्रगिर्याचार्यविहितवृत्तियुता पिण्डनिर्युक्तिः	आगमोद्धारकः	दे. ला. जे.
३२	प्रज्ञा.	श्रीमलयगिरिसूरिविहितविवरणयुतं श्रीप्रज्ञापनोपाङ्गम्।	"	आ. स.
३३	प्रश्न.	श्रीचान्द्रकुलीनाचार्याभयदेवसूरिसूत्रितविवरणयुतं श्रीप्रश्नव्याकरणोपाङ्गम्।	"	आ. स.
३४	च. प्र.	निर्युक्तिभाष्यटीकोपेतस्य श्रीबृहत्कहरसूत्रस्य प्रथमो विभागः	हस्तपोथी	जे. पु. नं ३०३ जे. पु. नं. ३०४
३५	च. द्वि.	" " १ त्तियो "	"	ज. पु. नं. ३०५
३६	च. तृ.	" " तृतीयो "	"	
३७	भक्त.	श्रीभक्तपरिज्ञापप्रकीर्णकम् (गाथा)।	आगमोद्धारकः	आ. स.
३८	भग.	श्रीचान्द्रकुलीनाचार्याभयदेवसूरिसूत्रितविवरणयुतं श्रीभगवतीसूत्रम् (श्रीव्याख्याप्रशस्तिः)।	"	आ. स.
३९	मर. मरण. }	श्रीमरणसमाधिप्रकीर्णकम् (गाथा)।	"	आ. स.
४०	महा. महाप्र }	श्रीमहाप्रत्याख्यानप्रकीर्णकम् (गाथा)।	"	आ. स.

३ क. के. = श्रीटकरमदेवजीकेशरीमन्जी, रत्नाम

४ जे. पु. नं = श्रीजैनानन्ददुलालाख, मुरान, हस्तपोथी नम्बर

५ वीर. = श्रीवीरसमाज, अमदावाद.

६ सूत्र, निर्वर्तक आने भाष्यगाथानां माय प्रतीक छे.

७ जे. घ. = श्रीजिनधर्मप्रसारक गभा, भवनगर.

४१	राज.	श्रीमलयगिर्याचार्यसूत्रितविवरणयुतं श्रीराजप्रश्नीयोपाङ्गम	आगमोद्धारकः	आ. स.
४२	विपा.	श्रीचान्द्रकुलीनाचार्याभयदेवसूरिसूत्रितविवरणयुतं श्रीविपाकथुताङ्गम ।	"	आ. स.
४३	विशे.	मल्लघारिश्रीहेमचन्द्रसूरिविरचितवृद्धसिधुतं श्रीविशेषावश्यकभाष्यम् ।	पं हरगोवनदासः	१य जं.
४४	व्य. प्र.	निर्युक्तिभाष्यटीकोपेतस्य श्रीव्यवहारसूत्रस्य प्रथमो विभागः	हस्तपोषी	जै. पु. नं. ४८७
४५	व्य. द्वि.	" " " द्वितीयो "	"	जै. पु. नं. २६६
४६	सं.	श्रीसंस्तारकप्रकीर्णकम् (गाथा) ।	आगमोद्धारकः	आ. स.
४७	सम.	श्रीचान्द्रकुलीनाचार्याभयदेवसूरि सूत्रितविवरणयुतं श्रीसमवायाङ्गम ।	"	आ. स.
४८	सूत्र.	निर्युक्तिभाष्यशीलाङ्गाचार्यविरचितविवरण यु श्रीसूत्रकृताङ्गम ।	"	आ. स.
४९	स्य	श्रीमलयगिरिसूरिविहितविवरणयुतं श्रीसूर्यप्रनप्त्युपाङ्गम ।	"	आ. स.

१ य. जै. = श्रीयशोविजयजीजनग्रन्थमाला.

२ सूत्रादिनां मात्र प्रतिक ज छे.

पत्राङ्क सूचा

श्रीभाषाराङ्गम् प्रथम धृतस्कंध अध्यायानि आपन्न		अध्ययनानि आपन्न		अध्ययनानि आपन्न		शतकानि आपन्न		श्रीसातावर्मकथाङ्गम् प्रथम धृतस्कंध अध्ययनानि आपन्न	
१	८१	४	१२१	७	४१५	१६	७१९	१	७७
२	१४८	५	१४१	८	४४३	१७	७३१	२	९०
३	१७४	६	१५३	९	४२९	१८	७६०	३	९६
४	१९५	७	१६५	१०	५२८	१९	७७३	४	९९
५	२३१	८	१७५	श्रीसमवायाङ्गम्		२०	८००	५	११३
६	२५८	९	१८६	आविषय आपन्न		२१	८०२	६	११४
८	२९६	१०	१९५	सागरोवम- कोटाकोटी १०५		२२	८०४	७	१२०
९	३१७	११	२०७	गणिविदक १३३		२३	८०५	८	१५५
द्वितीय धृतस्कंध चूला-१		१२	२२९	अवसरपिणि १५२		२४	८५१	९	१६९
		१३	२४०	निगमनम् १६०		२५	९२८	१०	१७०
		१४	२५२	श्रीभगवतीजी		२६	९२७	११	१७३
१	३५८	१५	२६०	शतकानि आपन्न		२७	९३८	१२	१७७
२	३७४	१६	२६६	१ १०८		२८	९३९	१३	१८२
३	३८४	द्वितीय धृतस्कंध		२ १०२		२९	९४१	१४	१९२
४	३९१	१	३०३	३ २०२		३०	९४८	१५	१९५
५	३९८	२	३४२	४ २०६		३१	९५०	१६	१९६
६	४०१	३	३६०	५ २४९		३२	९५३	१७	२३४
७	४०६	४	३७०	६ २८६		३३	९६४	१८	२४२
चूला-२	४२७	५	३८५	७ ३०७		३४	९७०	१९	२४७
१	४२९	६	४०५	८ ४२४		३५	९७१	द्वितीय धृतस्कंध	
२	४३२	७	४०७	९ ४९०		३६	९७१	१-१० २५४	
श्रीसूत्ररताङ्गम्		श्रीस्थानङ्गम्		१० ५०८		३७	९७१	श्रीउपासमदशाङ्गम्	
प्रथम धृतस्कंध		१	३८	११ ५०७		३८	९७१	१-१० ५४	
अध्ययनानि आपन्न		२	१७९	१२ ५९०		४०	९७०	श्रीअन्तरदशाङ्गम्	
१	५३	४	२८९	१३ ६२९		४१	९८१	१-१० ३२	
२	७७	५	३०७	१४ ६०८				आप्त	
३	१०१	६	३८०	१५ ६९६					

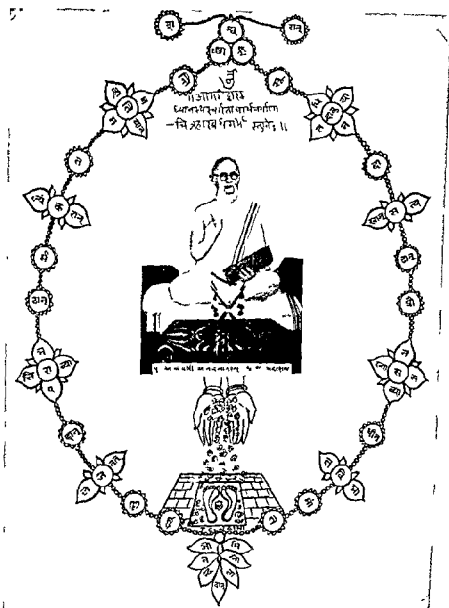
अमुत्तरोपपातिक दशाङ्गम्		श्रीराजप्रश्रीयं		पदानि		पदानि		श्रीजम्बूद्वीपप्रमन्त्रि	
वर्ग	आपत्र	आविषय	आपत्र					वर्ग	आपत्र
१-३	८	सूर्यम	१७	४	१७८	३०	५३५	१	८८
		यानविमानादि	४४	५	२०३	३३	५४०	२	१७८
श्रीमध्वन्याकरणाङ्गम्		कुटाकारहन्त	५९	६	२१८	३४	५५०	३	३८०
अध्ययनानि	आपत्र	स्नानपूजादि	११३	७	२२०	३५	५५८	४	३८०
१	२५	मोक्षरणन	१५०	८	२२३	३६	६११	५	४२४
२	४१			९	२२७			६	४३०
३	६४			१०	२४५	श्रीसूर्यप्रमन्त्रि		७	५४६
४	९०			११	२६८	प्राभूतमानि आपत्र			
५	९८			१२	२८३	१	४४		
६	११३			१३	२८८	२	६०	श्रीनिरयानलिका	
७	१२१			१४	२९२	३	६६	वर्ग	आपत्र
८	१२९	श्रीजीवाजीवाभिगमं		१५	३१६	४	७१	१	१८
९	१४१	प्रतिपत्तय	आपत्र	१६	३२९	५	७८	२	२०
१०	१६१	१	५१	१७	३७३	६	८०	३	३६
श्रीविपाकश्रुताङ्गम्		२	८८	१८	३९४	७	८३	४	३८
प्रथम श्रुतरुच		३	४०७	१९	३९५	८	९१	५	४३
१	{ ३३त ४४	४	४०९	२०	४०७	९	९९		
२-१०	८८	५	४२६	२१	४३४	१०	१९६		
द्वितीय श्रुतरुच		६	४२८	२२	४४२	११	२०१		
१-१०	९६	७	४३१	२३	४९१	१२	२३३		
		८	४३२	२४	४९३	१३	२४३		
		९	४६७	२५	४९४	१४	२४४		
श्रीभौपपातिकसूत्रम्				२६	४९६	१५	२५५		
आविषय	आपत्र	श्रीप्रज्ञापनोपाङ्गम्		२७	४९७	१६	२५६		
राजधान्य दि	२४	पदानि	आपत्र	२८	५२४	१७	२५७		
साधुगुणा	४८	१	७०	२९	५२७	१८	२६७		
पदनिर्गम	७७	२	११०	३०	५३१	१९	२८४		
सिद्धवर्णन	११९	३	१६७	३१	५३४	२०	२९७		

श्रीनिशीथसूत्रम् हस्तपोथी लीथोप्रिन्ट					श्रीमृहत्कल्पसूत्रम् हस्तपोथी				श्रीव्यवहारसूत्रम् हस्तपोथी सुद्रितः			
भागः उद्देशकः आपत्रं		भागः आपत्रं			भागः उद्देशकः आपत्रं		आगाथा		भागः उद्देशकः आपत्रं उद्देशकः आपत्रं			
१	१	१२९	१	२०२	१	१	७७	५००	१	१	१७४	१ १-६१
	२	१८२	२	३०८			१६६	१०००			०	१-९९
	३	१९४		३३४			२३५	१५००			०	१-३७०
	४	२२२		३०४			३१७	२१३०	२	२१९	२	१-८७
	५	२४७		४४५	२		१११	३०००	३	२५८	३	१-७३
	६	२५३	३	४६३			१५५	३२९२	२	४	११०	४ १-१०४
	७	२५७		४७८	२	२०३	४६४		५	१३५	५	१-३९
	८	२७०		५०५	३	२९३	७२८		६	१९९	६	१-७१
	९	२७७		५३३	३		६४	११९२	७	२८३	७	१-९५
	१०	३६१		६६५	४	१६८	८०५		८	३३६	८	१-६०
२	११	५८	४	७७३	५	२१२	२७५		९	३५५	९	१-३३
	१२	८२		८३२	६	२६७	४३०		१०	४५८	१०	१-११४
	१३	१०३		८७५	—: सुद्रितः :—							
	१४	१२३		९१६								
	१५	२७३	५	१००८	१	१	२५४	८०५				
३	१६	५६		११४१	२		६१०	२१२४				
	१७	६२		११६०	३		९२१	३२८९				
	१८	६५	६	११६७	४	२	१०२२	३६७२				
	१९	८६		१२१२	३		१३०६	४८७६				
२०	१७२			१३३८	५	४	१५०२	५६८१				
				+२		५	१५९९	६०५९				
				+३५	६	६	१७१२	६४९०				

धीमायदयकम्प्रम		धीमायदयकालिकम्				धीउत्तराण्यमानि			
आविषय	आयत्त	मुद्रा	हस्तोपरी	मुद्रा	आयत्त	आयत्त	आयत्त	आयत्त	
विष्टिता	५०	१	८१	३०	३०	१	३०	१०	
प्रथमवर्गिका	१३६	२	९९	८१	८२	२	१९०	३०	
द्वितीयवर्गिका	१८८	३	११०	५३	११३	३	१८९	३१	
तृतीयवर्गिका	२०६	४	१६०	७३	१०८	४	२३८	३२	
चतुर्थवर्गिका	३२०	५	१००	८९	२०६	५	२५९	३३	
पञ्चमवर्गिका	४५२	६	२०६	१०९	२३९	६	२७३	३४	
१ मासाधिकनिर्युक्ति	४९२	७	२३३	११५	२६०	७	३८०	३५	
२ आयत्तम्	५१०	८	२३८	१२८	२९९	८	३९३	३६	
३ "	५५०	९	२०८	१८३	३३९	९	३९९	३७	
४ "	७६३	१०	२६८	१०३	३६८	१०	३९९	३८	
५ "	८०१	११	२०३	१६०	३६६	११	३०३	३९	
६ "	८६६	१२	२८६	१६६	३८०	१२	३०३	४०	
धीविशेषावदयकम्		धीपिण्डनिर्युक्ति				१३	३०३	४१	
कुट्ट आविषय	आयत्त	आविषय	आयत्त			१४	९१९	४२	
आभिनिवाधिवर्ग	२९९	विश्वविद्यालयम्	२८			१५	९३०	४३	
केवलान	२९९	उत्तरादिशशा	११०			१६	९३६	४४	
उत्तरादिशशा	९६३	उत्तरादिशशा	१९६			१८	९६९	४६	
तृतीयवर्गिका	८३६	प्रथमवर्गिका	१०८			धीमनुयोगद्वाराणि			
चतुर्थवर्गिका	१०८४	धीनदीप्तिम्				आविषय	आयत्त		
पञ्चमवर्गिका	११८०					आविषय	आयत्त		
विष्टिता	१२०३	आविषय	आयत्त			आविषय	आयत्त		
प्रथमवर्गिका	१३६०	परिद	६९			आविषय	आयत्त		
धीमोचनिर्युक्ति		आविषय	१८			आविषय	आयत्त		
आविषय	आयत्त	मनपरीक्षणम्	१०१			आविषय	आयत्त		
प्रतिवेगनादि	१३७	केवलानम्	१२९			आविषय	आयत्त		
विष्टिता	२०७	मनपरीक्षणम्	१८६			आविषय	आयत्त		
विष्टिता	२३७	धुवन्तम्	२६३			आविषय	आयत्त		

शुद्धि पत्रकम्

पृष्ठ	विभाग	पंक्ति	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठ	विभाग	पंक्ति	अशुद्धम्	शुद्धम्
५	१	९	विपयु०	विषयु०	८७	०	२९	द्वय	द्वय
५	१	३४	दशम्यय०	दशम्यय०	८९	१	१	अद्वा०	अद्वा० प्रसन्नोऽयं
७	१	७	अन्त०	अन्त०					वराणां वा आत्मनः
१५	०	३५	शब्दो-य०	शब्दो-य०					परस्मै चोपकाराय
१८	१	३							हिमाद्रयदण्डः,
१८	१	१८	०त्त	०त्तुण	९६	१	२८	०दिगा०	०दिगा०
२०	०	७	०नक्षत्र०	०नक्षत्रगान०	११५	१	७	आवाय	आवाय
२१	१	१६	०ष्टयुगदिष्ट०	०ष्टयुगदिष्ट०	११९	०	०	०युग्मा०	०युग्मा०
२१	१	३३	०सा	०सा वा	१२१	०	१३	समा०	समा०
२४	१	९	क्षिप्यते	क्षिप्यन्ते	१२८	१	१२	निष्ठुरा०	सुप्रव्याख्यानं निष्ठुरा०
२५	०	१७	०त्	०द् अजीवप्राद्विपकी					स्त्रिया० इवि-
०७	१	९	आचमम्	अचो-रामद्वैतवक-					प्रदानम्
				त्ववर्णितस्य सामा	१३६	१	२६	०रेत्	०रेत्
				विश्रुतं कम भावो	१३९	१	०	०इति	०इति आदान
				वा आर्जव मरर	१३९	१	९	०नति	०नति आदान
				इयथ तस्य स्था	१४८	१	२१	०देवाना०	०देवता०
				नानि-भेदा आन	१४८	१	८	०मरा	०मरा
				वस्थानानि	१६३	१	१	०तीर्थ०	०तीर्थ०
३६	२	२५	प्रसा	प्रसा	१७१	२	४	उक्त०	उक्त०
३९	१	१७	धर०	धर०	१७२	२	७	उति०	उति०
४१	१	१९	अति प्रयत्नाय	अति प्रयत्नाय	१८९	१	१५	पनाश	पनाश
४३	०	५	०न०	०नु०	२०४	२	२२	०शास्त्र	०शास्त्र
५३	१	३३	०भागी	०भागी	२०९	१	२६	०विषय०	०विषयी०
५६	१-	३०, १	अथ गम्यता इति	अथ गम्यता इति अथ	२११	१	२८	नादवा०	नादवा०
५८	१	६	आप्त०	आप्त०	२०७	१	४	अष्टय	अष्टय
५९	१	१९	द्वये	द्वये	२०७	१	११	०वचयि	०वचयि
६०	१	१०	आमे	आमे	२०८	२	३८	०दु०	०दु०
६४	०	५	०धाम	०धाम	२०९	१	२३	आशा०	आशा०
६५	०	४३	०ति-प्रि०	०ति-प्रि०	२११	०	२८	०षट्	०षट्
७०	१	२७	०षट्	०षट्	२१२	०	१०	अभिवृत्ति	अभिवृत्ति
७८	१	०	०नये	०नये प्रत्ययार्थ	२१३	०	२७	०नये	०नये

चित्रहारवन्ध :

[छन्द - शार्दूलविकीर्णित]

शश्वच्छान्तिप्रयानं महामतिमतं कल्पद्रुमं कर्मठान्,
भव्यापत्तिभरापहानं जलजयज्जन्तुभ्य आनन्ददानं ।

दान्तान् नैमित्तिका विभावितविधीनं व्याख्यानमज्यामनान्,
प्रीदानं सत्यमग्नान् सदा ननिधिया ऽऽनन्दतिथिर्मरिभरान् ॥ १२८ ॥

समर्पण

आगमोद्धार आचार्य

श्री आनन्दसागरसूरीश्वरजी महाराजना

चरणमलमा समर्पण

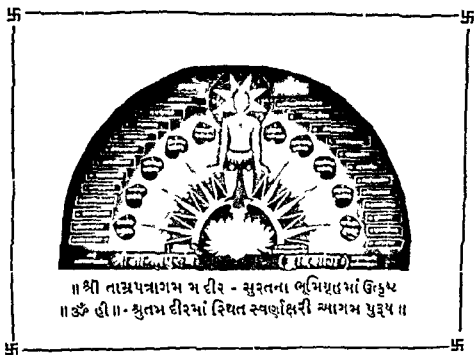

जेओए अमारा

शहेर सूर्यपुर अने संस्थाना

सर्वोदय माटे अहोनीश अमोघउपदेशोद्वारा
कृपा वरसाची उत्कर्ष सधाव्यो छे. अमारी संस्थाना
बीजा सेंकडानु प्रथम पुष्प प्रातिक पण तेओने ज
समर्पण करवामां अमो अमारी कर्तव्यता
अनुभवीशुं. आ ग्रन्थ तेओश्रीना आगमोद्धारना
दोहन रूपे जीवनकार्य
गणाशे

— प्रकाशको

मन्त्रललाकार

आगममार्गश्च आनन्दसागरमरीचिर्जो

॥ गीतार्थसूत्रे नमः ॥

ॐ श्रीआगमोद्धारक-स्तवः ॐ

[अनुष्टुप्छन्दः]

श्रीमत्पार्थ १ सदापार्थ, न तथा प्यात्वा च सद्गुणम् ।

प्रकुर्वे भक्तिप्रदोऽहमागमोद्धारकस्तवम् ॥ १ ॥

[उपजातिछन्दः]

सद्भिः प्रशस्येन सुधर्मसाजा, जैनागमज्योतिसमर्थते सत् ।

कृतं २ सदारोद्धृतेन येन, जीयात्स 'आनन्दसूरीश्वरेन्दु' ॥ २ ॥

[वसन्ततिलकाछन्दः]

शैलाणराजमनसि श्रुतधर्मतुष्ट्या,

३ हिसानिषेधविधिना कृतधर्मपुष्टिम् ।

गीतार्थहेमनिकरं श्रुतस्मारमुष्टि-

'मानन्दसागरगुहं' श्रुत मुक्तरुष्टिम् ॥ ३ ॥

[मन्दाकास्ताछन्दः]

स्वस्तिङ्काराद्विबुधमहिताध्यात्मतत्त्वात्मकृते,

४ धर्मार्थेष्टीन्द्रियसुखप्रदे 'भारते' भारतेऽस्मि ।

५ जैनेन्द्रान्ताऽप्रहतविधया राजमानो वदान्यः,

श्रीधीप्राज्य प्रथितमहिमा 'गूर्जरप्रा'ख्यदेश ॥ ४ ॥

तन्मयापाऽचेऽधरितधनदग्नेष्टिधमिष्टकीर्णं,

शोभाभासे सुगुणबहुले मण्डले खेटकार्ये ।

८ धर्मवन्तो सुविशदमतेर्लब्धतन्व्यप्रतिष्ठं,

सर्वोत्कृष्टं 'कपडवणजं' राजते पूर्णरिष्टम् ॥ ५ ॥

गणोत्तुङ्गं नवजिनगृहं 'पाश्वनाथादि'मुत्थं,

यद्वास्तव्याः बहुभवभयाः टीक्षिताः नैकभयाः

पट्टावल्या ९ 'अभयमुनिप'-स्वर्गभूमिः सुगीता,

'वाणिज्या'ख्यं 'कपड'सहितं तन्नु वण्येत केन ? ॥ ६ ॥

१ मध्यमादलोपिसमासोऽनर्हः । २ सन्=सम्पत् आराद् ध्रुवं येनेति निमग्नः । ३ अस्मरिपट्टाक्षरकोऽयं शब्दः ।

४ सारमन्त्रार्थः ॥ ५ ॥ ५ कोषवाची शब्दोऽयम् । ६ परमेश्वर्य श्री. इन्द्रियाणि सुखमर्थ यस्य (देवस्य) इति । प्रोऽयं शब्दः । ७ जैने द्राज्ञाया अग्रहतत्त्वप्रकारेण्यर्थः । ८ धर्मवन्तो । ९ नवासीति शारथीअभयदेवमूर्तीश्वरस्येत्यर्थः ।

तस्योत्तंसे कलिमलहरे वर्य'दालालपाटे,'
 'मीडाभ्रातु' भवभयमथोपाश्रयस्योपरुण्डम् ।
 एयातं रम्यं जनिततिहरं 'वासुपूज्य'स्य चेत्यं,
 तत्सन्निध्ये विदितकुशल 'भाइचन्दो'हवात्सीत् ॥ ७ ॥
 तस्यासीद्रे सुकृतरुचिरा सुहृ'मन्त्रा'र्यपत्नी,
 शीलोदात्ता सुगुणसदना धर्मतत्त्वे प्रवीणा ।
 धर्माधिधं समनुभवतो १ पुण्यसातं तयोर्वं,
 'ताराचन्द्रा'नुज'मगनलाला'ल्यपुत्रो बभूव ॥ ८ ॥
 २ य पूर्वाराधितसुचरणशान्तवैराग्यसारात्,
 ३ सारूप्याक्षेवर'धनगिरेः' कालवैषम्यवारी ।
 शाखाभ्यासाद् तनुभवतिस्साधुभासस्पृहाङ्गु-
 'र्धजस्वामे'जनक इव यो जानरागाह्यमात्र ॥ ९ ॥
 यद्वद् भोगान् किल'धनगिरि'मैन्धमानो ६ विद्यातारु,
 ७ चाग्दानार्थं सुबहु यतत शुद्धबुद्धिः समाह्वयत् ।
 दीक्षां लास्ये सपदि सुततं कार्यमालोच्य कार्य-
 मैतच्छ्रुत्वा चक्रिमनसः श्रेष्ठिनो मौनमासुः ॥ १० ॥
 तद्वद्गाढ शमितमनसा 'मग्नलाले'न कल्या-
 ८ दातास्त्वेष्वेष्टवभवतलया श्रेष्ठिनोऽकारि मोघा ।
 किन्तुम्यादेस्तमधिकमुदः मानस तोरण्य धं,
 औपायंस्नाति'गति'यमुना'स्यां १० कणेत्य कस्याम् ॥ ११ ॥
 मोहाहते जगति सुतरामुन्मनीभूय सम्पद-
 सप्तारीयां एतिदृशन्तां व्यस्य विध्याय सवां १ ।
 कालच्छिद्राधिगतिमुदित मविज्ञानोऽप्रदीप्त-
 सार्थी दीक्षां सुमुनिमग्निधे भावशुद्धिप्रकारां ॥ १२ ॥

किन्त्वज्ञानाहितमतिभराः 'मग्नलाल'स्य स्वीयाः,

दीक्षाच्यावां प्रचुरविधयाऽकार्पुर्जस्विचेष्टाम् ।

शञ्ज्ञाचानैरचलप्रतिमं नैकविघ्नेश्च मत्वा,

राजद्वारेऽसदभियुजनात् कार्यसिद्धिं प्रचक्षुः ॥ १३ ॥

एवं दैवाद् त्वयमभवके चारके ३ यद्धरूपात्,

भोगान् भव्यान् प्रचलविधिना भुञ्जमानादकामम् ।

लेभे पत्युः सुभग'यमुना'देस्तथा पुत्ररत्नं,

शुक्तिमुक्तां लभति हि यथा स्यातिजाद् वारिवर्षात् ॥ १४ ॥

१ ३ १ १

ऊर्ध्वप्रिहाग्रदशशधराब्दे सदापादमासे,

४ दशविधाहे ५ विदितमहसः धुर्यस्वप्नात्सुतस्य ।

६ सञ्चन्द्रार्कशृगुसहिते कर्कलग्ने सुख्ये,

जातास्वाधु मुदितपितरो 'हेमचन्द्रे'ति सन्नाम ॥ १५ ॥

यो व वास्ये भृतिमतिथुत ७ मार्गदीपस्य भङ्गे

नाभिज्येजे पुलिससचिषे छत्रतां सत्यनिष्ठ ।

धर्माभ्यासं व्यवहृतिक्लां द्राग् समभ्यस्य चित्रं,

वाचां पत्युः सुमतिलघुता स्त्रीयबुद्ध्या हि व्येजे ॥ १६ ॥

जनाचारे स्वपितुरनिशं प्रेरणाहन्धनिष्ठ-

स्तत्त्वज्ञानाद् विभलमनसा भोगवैगुण्यमानी ।

आत्मोन्नत्यै प्रगुणमतिक मोहभूषं जिगीषु

सञ्चारित्रग्रहणपरतां व्येज उद्धाहकाले ॥ १७ ॥

६ पृथ्व्यर्वाणा जन्मवृण्डलिनेयम् ।

१ व्यवहारे ह्यन्यदभावाव 'धमा-तोफान'शब्देन न्यग्यत । २ लम्बविधान-

(वायव्ये) स्यात्सदालम्बनेनासदारोपहेतुकाधिरण (दास्य-वेस) प्रयोगेनेत्यर्थः । ३

बहसदृशादिति भावः । ४ अमावास्यायामित्यर्थः । ५ वृषभसज्जादिति भावः ।

७ 'मृनिक्षिप लिटीफानस' इव नैरनोऽयस्यत् ।

५	च	३
६	शु ४ बु	२
६	सु	
७ गु.		१
८ म	१० श	११
९		

आत्मोद्धारकर्त्रीणा जन्मवृण्डलि

किन्तु प्रेम्णा पर्वशधियां १ बन्धूनां विज्जरूपा

२ सन्निवन्धचारणमलनाच्छन्दस्सिन्धमातुः ।

मन्वानो वै परिणयविधि ३ चारकापत्तिरूपां,

'माणिका' इयां कुलजसुकनी ४ पर्यगैर्पीडितेताः ॥ १८ ॥

मोहान्ध्यादये जगति विषमं ५ अस्तरूपोऽपि दुःखा-

म्युत्तापाद्यैः ६ प्रकृतिमजहन् 'हेमचन्द्र' शुद्धः ।

ज्येष्ठभ्रातुः सुमुनिमयनाच्चेरणाद् भूरि ७ वपुः,

छित्वा मोहं समयमिषतः प्रापज 'हेमचन्द्रः' ॥ १९ ॥

८ किन्तु मुखच्छयशुभजननिस्वीयैकैर्ध्यान्यवृत्तै-

न्यायामारे १० परिणयविधेः व्यजतो ११ राधितं वै ।

न्यायाध्यक्षं चकितमममं धैर्यसारस्सदुर्कैः,

कृत्याऽप्याप्तदं दिगुणचरणान्कर्मणा च्यायितोऽसौ ॥ २० ॥

१२ तन्धात्रादिप्रकृतिजहनात्कर्मणोऽपूर्वशक्ते-

मोहात्क्रान्तोऽपि १४ जनरुसुचोद्यात् स्त्रियो भूषणार्थम् ।

१५ आहममये पुरि शुभविजैर्जन्मुपो जम्बुरासात्,

दीक्षोत्कोऽग्राज्जनकमहगो 'निम्बपुष्पो' 'सुराष्ट्रे' ॥ २१ ॥

'शरद्वेरा' इषीं न कुमलतिमिगेज्जासकान् दिव्यधाम्नां,

निश्रयेतिथृतिनिधिधिषीं माघशुभेपुष्पे ।

प्रपञ्चा 'नन्दयुतजलधि' हेमचन्द्रो यमूच,

तुष्टो वपुः निजमुतहितधेष्टृणिममेधात् ॥ २२ ॥

१ विज्जरूपादयदाप्रदादियः । २ सन्निवन्धचारणमलनाच्छन्दस्सिन्धमातुः, कोटिद्वारा परसिन्धुम हेमचन्द्र । ३ चारकापत्तिरूपा-
मिषतः । ४ विमन्त्रक इत्यर्थः । ५ प्रापज इति भाष्यः । ६ प्रकृतिमजहन् निजनाताच्छन्दस्सिन्धमातुः । ७ वपुः । ८ किन्तु मुखच्छयः । ९ जहन् मोहात्क्रान्तो इत्यर्थः । १० परिणयविधिं दिग्गोभादायां 'परिणय' इति । ११ राधितं-
रहितं । १२ तन्धात्रादिप्रकृतिजहनात्कर्मणोऽपूर्वशक्तेः । १३ जम्बुरासात् । १४ जनरुसुचोद्यात् । १५ आहममये । १६ माघशुभेपुष्पे । १७ निम्बपुष्पो । १८ सुराष्ट्रे । १९ शरद्वेरा । २० कुमलतिमिगेज्जासकान् दिव्यधाम्नां । २१ शरद्वेरा । २२ निश्रयेतिथृतिनिधिधिषीं । २३ माघशुभेपुष्पे । २४ प्रपञ्चा । २५ नन्दयुतजलधि । २६ हेमचन्द्रो । २७ यमूच । २८ तुष्टो । २९ वपुः । ३० निजमुतहितधेष्टृणिममेधात् । ३१ २२ ॥

वर्षान्ते 'चाग्नर'जननां बोधयित्वा^१पतरय,

'छाणीग्रामे'^२ऽवसद्विमितं वृष्टिकालं सुधीर ।

मूत्तिन्हावाजिनमतरिपून् दुण्डकात् जोपमाऽऽस्य,

'कल्लोलाख्ये'पुरि विहरता येन दीप्तं सुचारं ॥ २२ ॥

शास्त्र-पालयाचकितसुबुध^३'मृतम्भने' यो हाकार्यी-

च्चातुर्मासं^४ वसुमितमथो हृतधर्मप्रचारं ।

प्रजोत्कर्षाजिनमतहितात् पार्थिव्यन्द्रा-यतीर्षान्,

कृत्वा चादे प्रतिहतधियो भासिता जैनदृष्टि ॥ २० ॥

वर्षान्ते पडरियुतभविक सङ्गमादाय भन्यं,

योत्रां कृत्वा चित्तगिरिसत्तीर्थराजस्य सम्यक् ।

भन्योद्बोध सुविधिविवचन वर्ष साणं^५'पुर्या',

चातुर्मासं नयममवसच्छास्त्रतत्त्वप्रकाशी ॥ २१ ॥

चातुर्मासत्रय^६महमदावाङ्माथित्य लब्ध्वा,

शान्दे न्याये रचिरपटुता येन विद्वत्सुमान्या ।

कृत्वा गम्यां सुविधिं^७ तमसां नोदिकां तीर्थयात्रां,

दुष्कालात्तो सद्व्रतितिवि कारिता 'पटुणे' ये ॥ २२ ॥

नागाक्षो^८न्दुमितशरदो माघराकाहिरम्ये,

प्रायच्छद्धर्मजजरणल्लोडाय दीक्षां सुदिक्षाम् ।

आयं शिष्यं^९ 'विजयसहितं सागरा'न् विधाय,

वर्षं^{१०} ब्रह्मेपुनिधिकुम्भवा 'भाजपुर्या'मनात्सीत् ॥ २३ ॥

१ मासम् । २ मूर्तेरपराधपरिण । ३ कष्टम् । ४ एष द्वि शब्द भाषाया 'छरीपात्रतो सुव'
इत्युच्यते । ५ व्याकरणे द्रव्यम् । ६ वासनाभित्तिम् । ७ 'सहायकारी पटु' इति भावः । ८ शूर्परेदसीयाणहिराण्युपाय
पुण्य इति भावः । ९ (पेटुणापुन्ये) प म न स भिन्ने रण्ड'इदमा'यसदी'दा'पुनिकाय भन्योद्बोधः ।
१० भाजपुरे इत्यर्थः ।

शास्त्रोपग्रं हितमुपदिशन् भूरिभव्यप्रवीर्यं,

वर्षाकालं^१ मनुमितमथो^२ 'राजपुर्या'मुवास ।

सञ्चा श्री'नेमिमुनिपति'नोदूह्य निश्चान्तयोगान्,

'पन्थासारयं' पद्मलभत ज्येष्ठशुक्ले दशम्याम् ॥ ३४ ॥

वर्षा नीत्वा 'कण्डवणजे' धर्मकृत्यैस्तुरग्यै-

यात'स्तोराष्ट्र'मथ विचरन् देशनादानदक्षः ।

कृत्येतस्तागणवरगिरेस्त्पर्शनां धर्मवाचा,

प्रीतैः^३ 'पेथापुर'परिपदो योजकेस्तत्कृतोऽभूत् ॥ ३५ ॥

मज्जद्भव्यान् भवजलनिधौ रक्षिता जैनवाग्भि-

र्विणं नीत्वाऽऽगमविधियुते 'भावराजाग्ययुर्यो' ।

'सूर्यद्रुहे' विविधस्तुमहैस्तत्कृतस्तूरतीयै-

श्चातुर्मासी 'सुस्तनगरे' यापयास रम्याम् ॥ ३६ ॥

चेत्यान् सर्वांस्त्वविधि 'सुरते'श्चाद्रसहैन तत्त्वा,

गत्वा 'मुम्बापुरि' भविजनैः प्रार्थितः 'लालघागे' ।

गौराङ्गाणां 'समितशिखरे' हर्म्यस्त्निर्मिसीपां,

धर्म्यात् सत्ताभियमगणयत् श्वस्तवान् यः क्षणेन ॥ ३७ ॥

'दे'ल्ला. आतु'निधिमपि वरं स्थापयित्वोपदेशा-

दारेभे सङ्घिष्यवचितग्रन्थारत्नप्रकाशम् ।

सङ्गं नीत्वा^४ 'अभयविषु'मुग्रं 'चान्तरीश्चासतीथं,'^५

यात्रां चक्रे रत्नरित्गतेः आद्रवर्धैस्समेतः ॥ ३८ ॥

घाष्ट्यै नग्नैस्तुवद् विहितं तत्र पूजाप्रसङ्गे,

मिथ्याभ्यास्यानमपि च ततो न्यायगेहे प्रयुक्तम् ।

जित्वाऽकार्पुं जगिति सुखस्तत्यतत्त्वप्रयोगा-

दाङ्गलन्यायाधिपतिहृदये जैनधर्मप्रकाशम् ॥ ३९ ॥

१ चतुर्दशममित्यर्थः । २ राजनगरे-अहमदादापुरे । ३ तारुणीर्यस्येत्यर्थः । ४ पेथापुरीयप्रान्तिरूपरिपदि सुश्वरस्य जानमस्तुतेस्मृत्तयोऽयपादः । ५ चातुर्मासद्वयमित्यर्थः । ६ भावनगरे-राजनगरे । ७ अभयवन्दनचरित्ररामधर्मातिपदेन जिज्ञोत्रिनमित्यर्थः । ८ 'ठरी पालता सच' इतिभार. । ९ दिग्म्बरमित्यर्थः ।

^५ ^६ ^९ ^१
 बाणार्थेन्दुमितसमसि प्रावृणं 'येवलायां,'
 स्थित्वोद्वाह्य प्रथममुपधानत्रयं श्रावकाणाम् ।
 'सूर्यद्वे' जलदसमयो यापितौ धर्मकृत्यै-
 दीक्षित्वैतद्विहितनगणं 'भाणिं' चान्यभयान ॥ ४० ॥

धर्मकान्तिच्छलमुपदधन लालनार्यो द्वि विह्वन-
 मन्य'स्सिद्धाचल'भुवि तदाऽपूजयत्ये शिवागैः ।
 पावण्डं तत् भृशमपगतं कर्तृकामैर्गणीन्द्रे-
 मन्दश्रीः कान्तिविजयपुरैस्सहचर्यः कृतस्स. ॥ ४१ ॥

^५ ^६
 स्थित्वा वपं विषयजिनमो 'स्तम्भतीर्थे' च'छाण्यां,'
 ज्येष्ठभ्रात्रे 'विजयमणये' वर्यपद्म्यासभूषाम् ।
 दस्या तीर्थणि सविधि नमन 'पत्तनं चाणहिलं,'
 मन्यश्रोतृन् जिनमतसुधां पाययन्नाप रम्यम् ॥ ४२ ॥

^५
 तत्रायाप्य श्रुतवरमुदाप्यायिनीं भव्यवर्षा,
^६ ^९ ^{१०} ^{११}
 सहस्थिन्यां तपसि धयले दिक्षिथो महितीर्थे ।
^{१२}
 अज्ञानान्धतमसमथनायागमोद्धारकश्रीं.
 श्रोत्र्यां संस्थाप्य समितिमथो हर्षयामास भयान ॥ ४३ ॥

जाग्रन् य'स्त्वगुरु'जयवीरा'भिधैरागमाना-
 मुद्धारार्थं चरमसमये' पालितुं तद् यथेष्टम् ।
 यदायासेन च गणिष्यस्साधुसहोपकृत्यै,
 प्रारमे मुद्रणमथ महत् स्वाधयेणागमानाम् ॥ ४४ ॥

१ वपे । २ वर्तमानकालीनगच्छाजिपतिमिति भावः । ३ शिवतीर्थेवलीप्रभृतिभिः । ४ प्रवर्त्तकान्ति-
 विजयमहाराजमुन्यै हरिभिरित्यप्याहार्यम् । ५ चतुर्मासद्वयम् । ६ प्रशोचिचति-चतुर्विंशतितमस्मिन् । ७ भुतगानस्य
 वरमुद-१०प्याप्यायिनी-वोषिद्धा । ८ चतुर्विंशतस्योपस्थितम्बुद्धिदि पदम् । ९ वैशागमासे । १० दशम्याम् ।
 ११ भोयणीतीर्थे । १२ भागमोदयमिति सूचकोऽयं शब्दः ।

वर्षायां 'पाटण'मुपगतैर्वाचनाऽद्या ह्यकारि,
 निर्ग्रन्थानां चरमतिमताभागमाभ्यासवृद्धयै ।
 तस्यां श्री'सूयगडदशवैकालपट्टिशिकादी'न,
 व्याख्यायाऽपुः 'कपडवणजे' वाचनायै गणीशाः ॥ ४५ ॥

तत्र व्याख्याय पट्टु^१ 'ललितावदयकादी'न सुयत्नं
 जग्मुर्वर्षार्थे^२ 'महमदपुर्यां' स्वधर्माभिवृद्धयै ।
 तत्र^३ 'स्थानाङ्ग'मथ सविशेषाकरं वाचयित्वा,
 पपामस्थात् 'सुरतनगरे' भासयन् जैनधर्मम् ॥ ४६ ॥

तत्राकार्पुर्णशरमिते वाचने^४ 'चानुयोग-
 श्रीनन्द्याचारमुखमहदावदयकाद्या'गमानाम ।
 पर्वकारात्^५ सुयतिसमजे कालदोषात्प्रहीणं,
 सच्छास्त्राणां विततपठनं संततं वृद्धिमाप ॥ ४७ ॥

'आनन्दाध्वेः' प्रवरगणिनस्तत्त्वनिष्ठागरिष्टी,
 भक्तयुत्साहौ धृतजिनमतस्फीतिकायपु दृष्टा ।
 (४)(७)(९)(९)^६
 वपेऽयाभिग्रहतनुमते राधशुक्ले दशम्या-
 माच रयत्वं 'कमलविजया'स्सरयः 'सूरते'ऽदुः ॥ ४८ ॥

स्वर्णे माणिक्यमिव खचितं योग्यसाम् च सूरै-
 र्दीक्ष्य प्रीतस्सुमहमकरोत्^७ 'सूर्यपुर्यां'स्तुसह ।
 न्यायागारे^८ ललनविषयानिष्टवाद् विजित्य,
 धर्मभ्राजी मुनिपतिरथो 'मोहमय्यां' समेतः ॥ ४९ ॥

१ ललितविस्तरा-आवदयकसूत्र-अनुयोगद्वारसूत्र-योगदृष्टिसमुच्चय-उत्तराध्ययनसूत्र-मुन्यानिर्णयः । २ अमदाबादनगरे ।
 ३ विशेषावदयकभाष्य-सहितमित्यर्थः । ४ चतुर्थो-पचमो चेति भावः । ५ ललितविस्तरा-योगदृष्टि-अनुयोग-२-आव-
 दयक-१-उत्तराध्ययन-३-विशेषावदयक-४-स्थानाङ्ग-५-सूत्राणामित्यर्थः । ६ साधुसङ्गे इति भावः । ७ वैशाखशुक्ले । ८ लालन-
 शिवजीप्रकरणे न्यायागारेऽपि विजित्येत्यर्थः ।

(२८) १

लब्धद्विप्रावृषि वृषमहिम्नोऽर्जको नैककायै-

दुर्मिशर्त्तयिनिधिकरणेऽप्रेरयद् दानशौण्डान् ।

‘कीकाभ्रातु’ भवनमुपितस्सूरिराह् ‘भायखलु’

स्वागःश्चान्त्यै विहितचिनयः प्रार्थितो लालनेन ॥ ५० ॥

(५) (७) (९) (९)

चातुर्मासे शरमुनिनवेन्दो श्रुतप्रोक्तरीत्या,

देवस्वोत्सर्पणविधदने वादगल्मान् विजेतुः ।

सूरेस्सङ्घापितनिखिलसद्ग्रन्थरत्नानि सङ्गो

‘जैनानन्दश्चतवरगृहे’ऽस्यापय‘सूरतीयः’ ॥ ५१ ॥

‘सिद्धाद्रेर्जीविणनवलचन्द्रो’ हि यत्प्रेरणातो,

याश्रासङ्गं विविधसुमहैः पादचारं निनाय ।

कृत्वा यात्रां सह सुभविस्सूरिवर्यश्चकार,

‘पालीताणे’ गुहमुखमितां वाचनां साधुसङ्गे ॥ ५२ ॥

‘पिण्ड-प्रज्ञापन-भगवतीनोधनिर्मुक्तिका’ञ्च,

‘व्याख्यायो’ ह्य शुभमुपधानव्रतं भाविकानाम् ।

विज्ञप्ति‘मालववसिमतां’ मानयित्वा च सूरि-

दिशष्यै साकं किल ‘रतिललामाख्यपुर्या’ समेत ॥ ५३ ॥

धर्मोन्नतया ‘क्रमसंहितां’ केशरीमल्लनाम्नी,

‘संस्थां’ तत्राखिलजिनमतोद्भासिकां स्थापयित्वा ।

‘व्याख्याप्रज्ञप्तिसमवयस्त्वादिप्रज्ञापना’नां,

चक्रे व्याख्यां कुलगिरिमितां वाचनां कत्तुकामः ॥ ५४ ॥

‘शैलाणारयं’ पुरप्रथयतीन्द्रो हि सद्भाप्रहेण,

चातुर्मासार्थमुपगमितो धर्ममुद्धार प्रयोद्धुम् ।

मत्वा धन्यं नृपतिरपि गृच्छाह्ववाचो निशम्या-

मार्युद्दयो दयितहृदयस्सीपराज्ये चकार ॥ ५५ ॥

१ धर्मप्रभावनाया इत्यर्थः । २ उत्सर्पण(योती)प्रयाशाक्रीयताया देवद्वयस्य च चर्चावृत्तमेतत्प्रयत्नम् । ३ श्रीजैनानन्द-
पुराणकालये इत्यर्थः । ४ पट्टीमित्यर्थः । ५ रतिलालनामगरे इत्यर्थः । ६ पिण्डशब्दो हि विज्ञापनस्य योऽतोऽत्र निर्दिष्टतया
जिनमतस्योद्भासकारिणीमित्यर्थो लेखः । ७ छन्दोभगमिषा विहितः श्रीसमन्वायाहस्यार्थे एतादृशादप्रयोगः सम्प्रेणीयः
धीर्भूतः विद्वद्भिः । ८ सामीप्यम् ।

पूर्णं^१ शैलाननृपविपये' ह्यष्टमीरुद्रदर्श-
 ऽऽख्याताह.पर्युपणदिवसे मारीचारं न्यपैषीन् ।

प्राच्यं वृत्तं ह्यकथरविबोधु. स्मृति 'हीरसूरे'-
 रानीयाद्विविधनिगमान् पावयन् 'रत्नपुर्याम' ॥ ५६ ॥

प्रेमशक्त्या धृतवरतपस्सम्यगुद्वाह्य चान्यैः-

पुण्यै. कृत्यैर्जलदसभये धाजयित्वा सुधर्मम् ।

^३ 'माण्डूतीर्थ'प्रचलितविधौ याधकं^४ 'धारभूषं,'
 हस्तदेशोन्निरसविधयेऽबोधयत्तत्र गत्वा ॥ ५७ ॥

'माण्डू-भोपावर'लसितसञ्चेत्ययोस्त्वोपदेशा-

ज्जीर्णोद्धारं प्रवरभविक्कै कारयित्वा यतीन्द्र ।

बोधं'पञ्चेडपुरपतये' 'सेमलीठ्ठुराय,'
 प्रादात्ताभ्यां निजभुवि ततो मारयो वारिता वै ॥ ५८ ॥

वर्णकाले जिनमतविभां वर्द्धयन् 'रत्नपुर्यां,'
 शास्त्रेषां^५ यतिपविजयं त्रिस्तुतीयं व्यजेयीत् ।

सहस्राभ्यर्थनमथनिशम्योपधानं सुवाह्य,
 'सम्मेताद्रिप्रजितुमभियङ्गं' प्रतस्थे मुनीन्द्रः ॥ ५९ ॥

मध्ये मार्गं निजप्रतिभया धर्मभासं चितन्वन्,

लोकं नानाविधमुपदिशान् 'कालिकाता'मयासीत् ।

(४) (३)

चातुर्मासे युगगुणमिते तत्र चेत्यादिधर्म्य-

स्थानस्थित्यै यदुत्तरनिधिः कारितो देशनातः ॥ ६० ॥

१ अष्टम्यमेकादशममावास्याया पर्युपणासु चेत्यर्थः । २ रतलामनगरे । ३ भाटवगडार्थपरकमिदं पदम् । ४ धारसंस्थाना-
 धीशमिति भावः । ५ उत्कण्ठेण निरसनार्थमित्यर्थः । ६ हिंसाः । ७ श्रीयनीन्द्रविजयाहमिति भावः ।

(०) (२)

तीर्थेशानां खयमलमितानां सुनिर्वाणभूमे-

'सस्ममेतद्वे': प्रथितयशसः पुण्ययात्रामकार्षीत् ।

राज्ञो 'दुद्धेडियविजयसिंह'स्य भक्त्या विहृत्य,

वर्षाहितोऽसुमुनिपतयोऽजीमज्जे' न्यवात्सुः ॥ ६१ ॥

चाट्टलोकं विषयजसुखास्वादलीने विबोधय,

सवेगापूरितसुवचनेर्धर्ममागं न्ययुक्त ।

दीक्षाग्रहव्रतविधियुतानुत्सवान् कारयित्वा,

पाव पावं विविधनिगमान् 'सादडी'ग्राममागुः ॥ ६२ ॥

पावं पावं जितमतसुर्धर्मैर्यलोकं यतीन्द्रः,

प्राग्वाटानां मरुजसहजं वैमनस्यं चिरत्नम् ।

कृत्वा दूरे श्रुततपविधिं सोत्सवं कारयित्वा,

धोदु धम शिथिलकृतिकान् 'मेदपाटं' विजहे ॥ ६३ ॥

(१) (३)

नीत्वा चर्पा'मुदयनगरे' सम्मितां धातुत्थै-

जंग्मुस्सहेन सह गुरवः 'किशरीया'ख्यतीर्थम् ।

तत्रोद्दण्ड्यं क्षपणककृतं स्वीयवुद्ध्या व्यपास्या-

ध्यारोप्योच्चैस्त्रितपटयशोऽवर्धयन् सद्भजं वै ॥ ६४ ॥

नगनाटीयैः प्रतिहतमयो धर्मतेजो विवद्धय,

न्यागमारेऽधिगतविजया आयुर्गूर्जरान् ।

चातुमांसं सुमुनिसहिता इममादायवपुर्षा,

तस्थुर्भध्यान् विविधममलं जैनतरं दिशन्तः ॥ ६५ ॥

'माकुभ्रातु'विनतिवशगा 'आग्निर्नो'सेद्धचक्री-

मोली' दिव्यां नवपदमहो बोधिकां कारयन्त ।

३ संस्थां संस्थाप्य च नवपदाराधिकां स्थोपदेशा-

४ र्गमेन्नोमायट्टिचिनयत्तंश्चयुरास्तिव्यतत्यम् ॥ ६६ ॥

१ उदयपुरे । २ दिग्विहितम् । ३ श्रीनवपदभारावकृतकाप्रस्थानायाः स्वक शेष पादः । ४ विद्यानाल(श्रीश्रीवाङ्मनी
पद) ५ धर्म आश्रित-नास्ति चर्पां शब्देनस्वयं गिर्यान्वयानां स्वशेषोऽयं पादः ।

तद्व्याप्यगान् ध्रुभितमनिकान् शिशितान् शाग्रपाठे
 स्तन्तोव्यायं धनप्रितग्नोचित्यनर्यं विशेष्य ।
 याता 'ध्रीदेशविरत्तिगमाज्' ततन्स्थापयित्वा,

३
 'श्रीभोयण्या' मतिशुभमर्तिसद्यत्तमेत्थाय ॥ ६७ ॥

(१) (३)
यथायाम निविगुणमितं यायितु 'जामपुशं'
यान्तो मागः ऽहमदनगरे' 'तीर्थसिद्धान्तम्' ।
रक्षाहेतोस्त्यदि निधये प्रेरयित्वा सुभयान,

लक्षाधिस्यं द्रविणचयन काग्यामासुरानु ॥ ६८ ॥

स्थाने म्याने जिनमतमह वर्द्धयन्तो गणोन्द्रा-

स्थित्या यदा 'नवलनगर' चाग्निमिस्ससीये ।

सत्रचामाभ्यगृहमथ चास्वापयन् छात्रगेह

दान्ता पूज्ये धृतिमतिबलात् घालनीशाचिरुद्धा ॥ ६९ ॥

पञ्चादेना स्मुरतनगरे ^{१०} जैनमाहित्यप्रदि

११
मत्स्योशार्थे धनिकुनगित मद्रुपुत्रव्यरोधन ।

‘मुशीदागदगविजयसिद्ध’स्समेतोऽत्र सुरे-

भक्तियन्त्रीकरणपटुको भावतो दर्शनाय ॥ ७० ॥

आमी=ह्मी'देश'विरतिसमाजस्य' पर्यंतसुरम्या, १२

इत्ता तस्या भविष्यदितदा देशना मारगभां ।

१३
रत्नाम्भोधे 'पठनसदनस्थायि कोश विवर्द्ध,

द्वधा 'तत्प्रसारणकरी बोधमालाख्यमस्या ॥ ७१ ॥

१ अन्तर्दिशाप्रभावेत्ता ननुदुर्गाभित्यय । २ धनस्य व्ययं दत्तं वा वत्तमात्रं देवदमित्यर्थः । ३ इदं तस्मिन् मनस्य मनः प्रबलं न स्वी भौतिकवादसम्पत्कलणीयपदार्थोऽत्र हादृश्य-आदिगदीनां द्वितीयदिकत्वप्राप्तायां सूचकं पदमस्ति । ४ आदशशरितमनात्स्य प्रथमाधिवशनादत्यर्थः । ५ जन्मनगरे । ६ पत्न्यास्य निदृश्यकानां वास्तविकं दत्त्वा तथैव्यामित्रनिर्णयः स्य तुल्यः । ७ अग्निद्वारकालनागपङ्क्त्यपमप्रवृत्तिरेतन्नोक्तं प्रदर्शितार्थः । ८ जाननगरस्थिः । ९ सत्र-भोजनसाग, वाताम्यगृह-आश्रितसत्ता । १० यद्विगम-दिशदिद्विनि भावः । ११ निष्कल्पप्रवृत्ततमं कृता इत्यर्थः । १२ जैनवादि श्रद्धाकृत-पङ्क्त्ययः । १३ नगीतमाह ननुभाहं प्रेरणेनमित्यर्थः । १४ अविश्रान्तमित्यर्थः । १५ आत्ममार्गपैतकादिगस्याधिपदमिति भावः ।

प्रवाभ्यानेकभविकजनान् पावयन्त स्सुराप्नुन्^१,

प्रावृट्कालं शुभकृतिभरैस्स्तम्भतीर्थे^२ व्यतीयुः ।

संस्थाप्याहम्मदपुर^३मितास्तत्रसंस्थाय वर्षां,

श्रुत्वोद्यच्छन्^४ 'घटपुरनृपाज्ञां सुदीक्षाविरुद्धाय ॥ ७२ ॥

सूरेऽशाखाभ्यसनमुदिता जङ्गमज्ञानशाले-

त्येवं चाशंसदतिविदुषो^५ जार्मनी काउझाख्या^६ ।

(१) (४) २
नेत्राग्नोधिप्रमितजलमुष्णालाभस्पृहावन-

मुम्बापुषों^७ गतमविजनप्रार्थनातो विजद्ने ॥ ७३ ॥

शाखव्याख्याप्रथितयशसो 'लालबाने' हि सूरे

दीक्षापुष्टि प्रवचनविधेः शुद्ध्ययूनां प्रचारैः ।

व्यामूढाया ऋजुजनततेर्मोहहृत्यै^८ समित्या,

पत्रं संस्थाप्रथनजनितं चालितं 'सिद्धचक्रम्' ॥ ७४ ॥

'माणेकाम्भोनिधि'सदुपदेशात्प्रकृतोपधाने,

मालारोपोत्सवमुपगता^९ 'घटकाहे पुरे' वै ।

ऽशाख्यानैस्सस्यैस्तमयसहितैस्ससंयमायोग्यसूचि-

नाट्यं रुद्धा युवजनमतं भासितं शीसनं हि ॥ ७५ ॥

पश्चाद्याता^{१०} 'स्सुरतनगरं' शिष्यबुद्धैस्समेता-

स्संवत्सरांस्तिथिगतविसंवाद्मुन्मुद्य शाखैः ।

भाष्युत्सूत्राध्वगविपमता याज्ञसा व्यञ्जिता सा,

किन्नोऽद्यापि प्रकटविदिता वर्त्तते पर्वतिथ्याः ? ॥ ७६ ॥

१ बहोदराज्यदीक्षाप्रतिबन्धकज्ञायादायेपरकमेतत्पदम् । २ बागुर्मासवाची अयं शब्दः । ३ श्रीसिद्धचक्रादित्यप्रचारक-
समितेः स्थापने सिद्धचक्राख्यापक्षिकप्रारंभेत्यर्थः । ४ घाटकोपरे इत्यर्थः । ५ दीक्षाया अयोग्यताप्रदर्शकं युवकयंप्रेरितं
नाटकमित्यर्थः ।

नानाप्रश्नोत्थितमतिगतध्रान्तिशान्त्यं मुपपत्^१,
 सहायासात् सितपटमतालम्बिनां सद्यतीनाम् ।

• (१)(१)(१)
 'आकाशकाङ्काङ्कशिसद्विते यत्सरे राजपुर्या^२,
 जाता यस्यां यतिपतिवरास्सम्पन्नामन्त्रिता ये ॥ ७७ ॥

शङ्कापङ्क भविकमनसो क्षालितुं दत्तचित्ताः,
 गत्वा तत्र सकमतिभराच्छास्त्रपाटैश्च सर्वान^३ ।

सन्तोष्येता भविकविनयाग्रीरदैस्सारुमेवा-
 सेक्तुं सांसारिकजनगणं सूरयो 'मिहसाणाम्' ॥ ७८ ॥

मध्ये सर्वे सुबहु विद्वितदशासनोच्चायिकायै-
 रत्नःक्षेत्रे सुभविकनृणां धर्मपीयुषसेक^४ ।

यूरोपीयः श्रुतिपटपुटं'प्रांउन' सूरिशंसां,
 पीत्याऽत्रतो हामृतवचनैर्वीतवृङ्क' शशंस ॥ ७९ ॥

काले काले पुनरपि पुनः सूरय^५ पालितेभ्यः,
 शिक्षा-दीक्षा-वितरणमपि प्रायशो योग्यमेव ।

तस्मात् पादार्पणकरुणया पावयन्त्येषमोऽस्मा-
 नेयंसह्यादरभरभृतः संययुः^६ पालिताणाम् ॥ ८० ॥

चातुर्मासे गतवति यथा भ्राजते शारदी श्री,
 पद्मन्याजैस्सरसि सरसा सन्ततं तद्वदेव ।

सञ्ज्ञानधीरपि गुरुवराणां च सन्तन्त्रमाना,
 नानारूपैर्नैव नयमदैर्धर्मकृत्यैश्च रेजे ॥ ८१ ॥

१ संमेलनमित्यर्थः । २ राजनगरे-अहमदाबादे । ३ चातुर्मासमध्ये इत्यर्थः । ४ शास्त्रप्रभावककारिण इति भावः ।
 ५ अन्तःकरणरक्षणक्षेत्रे इति भावः । ६ आता नदि ।

(८) (४)

पर्वं यस्त्वधिमितमथ ये वृष्टियासं जनानां,
पुण्याद्वयानामतिविनयतः^१सिद्धक्षेत्रे हि कृत्वा ।

‘खातारम्भं चरमजिनपस्याह्वया ह्यागमानां,
रक्षागेदस्य च’ सुभविकै कारयामासुरच ॥ ८७ ॥

अन्यत्तत्र श्रमणनिकरग्रन्यसंप्रादि सङ्गं,
संस्थाप्यारं शुभं^२महमदद्यादपुर्यां^३ यतीन्द्रा ।

भक्त‘श्रीमोहन’ इति महच्छ्रेष्ठिना सद्भवतानां,
रम्ये ह्युद्यापनविधिमखेऽभ्यर्थ्यमानाः प्रजम्भु ॥ ८८ ॥

सिद्धं शास्त्रैरुपश्रुतिकरं लक्षशो रूप्यरैस्तं,
सम्पाद्योद्यापनविधिमलं ‘क्षाम्पडापोल’ मध्ये ।
(५)(५) १/१)^४
तत्रावात्सु शरनवनवैकाञ्चितेऽब्देऽब्दकाले,
चान्यां वीथ्यां सुगुरुचरणा ‘नागजिद् भूधराणाम्’ ॥ ८९ ॥

पश्चादेता क्षरणसमयं यापयित्वाऽऽगमाना-
मागारस्य प्रचलितविधिं वीक्षितुं ‘पालीताणाम्’ ।
साङ्गोपाङ्गं त्रुटिविरहितं सत्यमारब्धकृत्य,
त्यक्तवा सर्वस्वमपि सततं साध्ययन्त्येष सन्त ॥ ९० ॥

कृत्वा लोकोत्तरसुचरितं ये तरन्तीह लोकं,
धन्यास्ते वै सफलजनना भूमरा सन्ति चान्ये ।
सत्यामेतां भण्णितीमथ ते कर्तुंकामा यतीन्द्रा-
स्त्रातिष्ठन् धरसलिलदाऽऽसेककालत्रयीं ते ॥ ९१ ॥

१ श्रीवर्धमानजैनागमभट्टिरस्य खातमुद्धतमिति भावः । २ श्रमणसंघपुस्तकालयाध्ययनालयास्थापनामित्यर्थः । ३ धेष्टिवर्य-
श्रीमोहनलाल छोटालाल इति भावः । ४ त्रुटिकाले । ५ पोलावाची अथ शब्दो हैयः । ६ चातुर्मासमिति भावः ।
७ शिलोत्कीर्णागमभट्टिरस्येत्यर्थः । ८ चातुर्मासत्रयमित्यर्थः ।

दीर्घायासैर्गणधरवरप्रोक्तजैनागमानां,

पाठं शुद्धं दृष्टुद्वयं शिल्पविद्याप्रवीणैः ।

कारं कारं किमु न कलितं सुरिभिः कर्म चित्रं,

यस्माज्जातो ह्युपलनिकरोऽप्यागमज्ञः (भ्राट्) परे के ? ॥ ९२ ॥

रम्योपाध्यायकपदमदुः श्रीक्षमासागरेभ्यः,

श्रीमच्चन्द्रेभ्य उचितपदं चारु पन्यासकाहम् ।

वर्षे चाग्रे गणधरगृहं सिद्धचक्राहपूर्वः^१

संस्थाप्यैव जिनमतविभाषासकं सत्समाजम् ॥ ९३ ॥

(१)(९)(९) १)

अङ्काङ्काङ्कजमितशरदि ह्यागमानां गृहस्य,

सत्तमं पूर्त्तावभिनवप्रतिष्ठाविधिं माघमासे ।

पञ्चम्यामञ्जनशुभशलाकोत्सवेनापि सत्रां,

सन्मूर्त्तीनां धृतविधियुतं कारयामासुरत्र ॥ ९४ ॥

सम्पाद्यैवं 'कपडवणजध्रेष्ठिचीमन्नलाल-

डाह्याभाईत्यभिधपरमश्रावकप्रार्थनातः ।

निध्यायां सुरिवरसुगुहोद्भाय संयोजिताया

पताञ्जैव्या नवपदसमाराधनायाः सुसिद्धयै ॥ ९५ ॥

चातुर्मासं भविकदितरुणापि तत्रैव कृत्वा,

श्रीसहस्रयानुनयसहितप्रार्थना 'न्मोहमध्याः' ।

धर्मोद्भासं पिहितममलं कुरुतां भक्तगृन्द-

स्थाने स्थाने मुदितमनसा स्यागतं सुपुं चक्रे ॥ ९६ ॥

शामं शामं चिरसमयज्ञं सद्दिदृक्षा पिपासां,
 ध्यात्वा^१नैः स्वैरपि च जनता अभ्यगिञ्चन् प्रकामम् ।
 सम्प्राप्ता. 'श्रीसुरतनगरं' यत्र चाभूतपूर्वं,
 भयं भव्ये. कृतमतितामं स्वागतं भासमानम् ॥ ९७ ॥

अर्धकोशादपि^१ चलसमारोह आसीद् दधीयान,
 यस्मिन्^२ केतुप्रवरलसितप्राग्रहस्ताश्च केचित् ।
 सुप्रेष्ठास्संवरगुणगिता. वेणुवापीयसङ्गा. (॥)
 वादं वादं शुभततधनानज्जवाद्यान विरेजुः ॥ ९८ ॥

लक्षाधिकया नगरजनता राजमार्गेऽभिसृरि,
 शीर्षाण्युच्चैर्गुणरतिभरान्नप्रयन्ती बभूव ।
 मार्गे मार्गे वसन-कुसुम-स्वर्ण रुप्यादिपार्श्वे,
 शालं हाराण्यति चिरचितान्यार्थं सद्भक्तिभावे ॥ ९९ ॥

गिघ्रीमुकाप्रभृतिसमुद्घैश्च रत्नैर्गङ्गुली,
 बह्वज्जातशुचिगुणलसद् रागदाण्डगोदं यतीशे ।
 स्वर्णैः रोव्यैर्वस्त्रभरैस्सत्यमुकासुलजैः
 प्रोद्यद्भङ्गं विविधसुमहैस्सत्कृतैस्सूरतीये ॥ १०० ॥

(७) (५)
 साम्प्रेलानांभयशरमितानां मुदापादिरीति,
 सूत्रेर्नानासुगुणमहिमाव्यायकास्तापुयादाः ।
 रीत्या चैव प्रचुरनिरावर्णितुञ्जाव्यक्या,
 ग्रन्थाज्ज्ञेया प्रविशानकया 'सागरस्वागता'-रयात् ॥ १०१ ॥

वक्त्राणीयाकुलजसुजने. क्षत्रियैः^३ मीलैर्पथं,
 एकाहिं^४ विंशतिमियसहराधिकं राज्ययित्वा ।
 सूत्रे पादार्पणमुदितया कारयित्वा सुभक्त्या,
 पायं पायं जिनमतसुधां सूर्यिस्त्राज्जहर्षुः ॥ १०२ ॥

१ स्वागतयात्रा (सामैयु) २ शङ्का-निशानधारिण । ३ उतमाः । ४ धेठकुसुमसमूहैः । ५ वयमुक्ताफलानां वर्णयनैरितिभावः ।
 ६ व्यवहारे हि एतच्छब्दाय. "साक्षेन बौद्धे" इतिपदेन कथ्यते । ७ अन्त्याल्लयतिरिति ।

सत्रा सहेन च विधियुता ^१चैत्ययात्रा सुरम्या-
^२ऽकार्यास्ते यद् समविवरणं मुद्रितं ^३पुस्तके वै ।
 सोत्साहं चिंशतिमणमितान् मोदकान् संवितीर्य,
 धन्या जाता ^४'सुरत'-जनता देशनादर्शनाभ्याम् ॥ १०३ ॥

चानुमांसं तदनु विहितं ^५'मोहमग्धा' प्रशस्तं,
 यस्मिन् धर्मोन्नतिततिवृत्ती. कारयित्वा सुवह्न्यः ।
 भूयोऽप्येतास्सुरतनगरं श्रावकाभ्यर्थनात्
 स्तत्राभूषणं गचिरचरनाः वृष्टिवासाश्च पञ्च ॥ १०४ ॥

^{२ ० ० २}
 इया-काशाभ्रद्विमितशरदो ^६माघघे मासि शुद्धे,
 छेकादद्या शुभशनिदिने ^७श्रावकेभ्यः सुशस्ता ।
 संस्थाऽस्थायि प्रयतमनसा ताम्रपत्रागमानां,
 भव्यादर्शस्थितिकरमहन्मन्दिरस्थापनाय ॥ १०५ ॥

^८यै चाग्रेऽहमद्वरपू श्रेष्ठिनो माकुनाम्न
 हस्ताभ्यामागमवरगृह्णत्यादिमं यातकर्म ।
 तस्कार्यारं तदनु च शिलारोपणं वाडोलाळे-
 त्याख्यश्रेष्ठिप्रवरकृतं कारितं मोदपूर्वम् ॥ १०६ ॥

^{३ ० ० २}
 यै रद्रा क्ष ख ख-मिथुने ह्याश्विने शुक्लपक्षे,
^{११}आशातिथ्या सुजिनप्रतिमा पालिताणात् इद्धा ।
^{१२}सद्विशत्युत्तरशतमिता आगमागारहेतो-
 रानाध्याकारि च सुविधिना तत्र भव्यप्रवेश ॥ १०७ ॥

^{४ ० ० २}
^५'तुर्योर्द्ध-^{१३}इयध नयन-मिते द्वायने माघशुक्ले,
 शुक्ले श्रेष्ठे क्षणनिधियुते सन्मुहूर्ते समासाम् ।
 सन्मूर्त्तिनामपरिगणितोत्साहयुक्तेर्जनैर्ध-
 र्म्ये तस्मिन् श्रुतवरगृहे कारिता सुप्रतिष्ठा ॥ १०८ ॥

१ चैत्यरिपाटीत्यर्थः । २ 'सुरपुरं स्वागत' इत्याह इति शेषः । ३ मुगर्दनगरे । ४ धर्मस्योन्नतिविस्तार-
 कारिकायांणीत्यर्थः । ५ वैशाखे इत्यर्थः । ६ भावकद्वारेत्यर्थः । ७ २००३ वर्षे इत्यर्थः । ८ अमदावादनगरातिव-
 इत्यर्थः । ९ मोक्षमार्ग्यभिधया प्रसिद्धस्य माणिक्यल-मनमुपलक्षणायश्रेष्ठिन इत्यर्थः । १० मुगपुरीयरयातव्यागदि-
 धीवादीलाल चन्द्रमुखादश्रेष्ठिकृत इत्यर्थः । ११ दशमीदिने । १२ १२० सप्त्याह । १३ क्षणशब्दस्य, कात्यायनविद्यमन्त्र-
 ज्ञेय, कालस्य च भूतवतमानमाविष्येण त्रैविष्यस्य विदितत्वात् तृतीयायामित्यर्थो बोध्यः ।

संवत्सरास्तिथिवरसमाराधनायाः प्रसङ्गे-

ऽस्मिन्नेवान्दे समुदितविसंवादन्यासकार्ये।

नैकैर्वैः प्रचलितविधेयै श्रुतप्रोक्ततां वै;

संसाध्यान्यापि जिनपथः पोषणोत्कान् प्रचक्रुः ॥ १०९ ॥

काले गच्छत्यविरतमितो ह्यग्निमे पौषमासे,

कृष्णे पक्षे शरतिथिगतेऽचिन्तितो वायुरोगः।

वृद्धिं यातो बहुतरचिकित्साविधिजैः सुयत्नाच्च,

सञ्जाः जातास्समुपचरिताः किन्तु शान्तो न जातः ॥ ११० ॥

सैवाऽपूर्वा स्थितिरथ तदाऽऽसीन्नचाल्पाप्यशान्ति-

श्रेतोऽप्राक्षीज्जिनपतिपदेऽभूदपूर्वाऽऽयुगाः।

स्थित्यां तस्यामपि नयनयन्त्रलोकनिर्माणकार्ये,

ज्ञानध्यानादिकमपि मनाद् नाचरुदं कदाचित् ॥ १११ ॥

६ ० ० २ २
पङ्-खा-काश द्वि-मितपरवाणो पुनर्वायुवेगो

चारंयारं प्रवलरभसा पीडयामास देहम्।

मध्ये यस्य स्थितिपरवशाच्छ्रोत्रमस्कारमन्त्र-

स्यायातोऽभूदहह ! सततं श्रावणस्य प्रसङ्गः ॥ ११२ ॥

आदेः स्वभ्यस्तमथ न तथा देहास्थन्यादि सम्पद्य

दाह्ये येनेतरजनगणासहस्ररोगेऽपि शान्त्या।

ये स्तम्भाद्याश्रयविरहिताश्चाह पद्मासनेन,

म्बेष्टस्मृत्यामथ निजमनो योजयामासुरारात् ॥ ११३ ॥

हृष्टाऽऽश्चर्ये भृशमुपगता डॅन्टरा अव्ययोचन्,

धन्या पते यदिह विषमस्थेऽपि रोगे सुशान्ता।

अन्यः कश्चिद् यदि गवहतोऽस्यां स्थितो स्यात्तदा तु,

सान्तर्भूतः स खलु सहस्रान्यां दशामेव यायात् ॥ ११४ ॥

एवं रुग्णां स्थितिमथ निजां वीक्ष्य विशाय चास्या-

१
ऽनित्यत्वं वै सपदि वपुषो माधवे शुक्लपट्टयाम् ।
सर्वानाहूय च निजशरीरं ततो व्युत्सृजन्तो-
ऽस्मार्पुर्मक्त्या जिनपतिवरान् हर्षपद्मासनस्था ॥ ११५ ॥

एकादश्यां निशि कविदिनेऽप्येकवारं त्वतीव-
वेगादाक्रान्तिरभवद्वा ! येन सर्वेऽप्यचेष्टा ।
सन्त्यक्ताशाः जिनवरवच. ३
सत्पुण्यानामतियलतया किन्त्वितं दुर्दिनं तत् ॥ ११६ ॥

३
वैशाखस्यासितदलगते पञ्चमेऽह्न्यस्तकाले,
सूर्यस्याभूत् त्रिदशनिलये श्रीगुरुणां प्रयाणम् ।
हन्ताकस्माद् सुरतजनताऽचिन्त्यदम्भोलिपाताद्,
भीता व्यग्रा प्रकृतिविधुरा कृत्यशून्या बभूव ॥ ११७ ॥

सङ्केतोच्चैस्तरंगिशिखरिता चारु दोला ह्यकारि,
प्रासादस्यानुकरणकरी सत्कलाभिश्च युक्ता ।
४
विगुत्पन्नैरधिगतसमाचारवन्तश्च भक्ता

५
ग्रामाद्ग्रामाद्गमुपगता अन्त्ययानार्थमाशु ॥ ११८ ॥

दोलोत्थानाय च कृतसहस्रादिमुद्रापणा वै,
भक्ताः स्वीयं मनुजजननं सार्धकीचकुरेव ।
अन्ये प्रादुर्दविणनिचयं वह्निसंस्कारकार्ये,
भव्या यात्रा निविलनगरे भ्रामिता भक्तिमारै ॥ ११९ ॥

६
पश्चाद्गोपीपुरपरिसरे रूपागमौकःसमीप,
संस्थित्यां चापरिमितजनानां गुरुणां सुभव्यम् ।
नानाकाष्ठैर्मलयगिरिजैर्दहसंस्कारकृत्यं,
नाभूत् पूर्वं न च परमितो भावि तादृग् दभूव ॥ १२० ॥

१ वैशाख मासे । २ किमु इत = गतम् इति पदच्छेदोऽयं बोध्यः । ३ गुजरदेशीयपद्मदेव शैव, पुणिमा-तमाग (शाश्वती) पदस्या तु ज्येष्ठत्येति बोध्यम् । ४ ता-देतिग्रामाद्यापुनिकसौम्यगङ्गावदपत्रैरित्यर्थः । ५ आगम=शीघ्रम् । ६ गुदरागममदिरा^५ ।

शिष्याः पादोत्तरशतमिताः ^{१२५}अष्टत्रिंशत् ^{३८}सुसंस्थाः,

ज्ञानागारा ^{१२}मुनिमितमताः सन्ति यत्कीर्त्तिदीपाः।

यैश्चाकारि धृतहितकरीर्वाचनाः सप्त ^७यासु,

ग्रन्थाः ^१लक्षद्वयधिकगणितश्लोकमात्रा हवन्ति ॥ १२१ ॥

^२सप्तत्रिंशत्सुरपनयनाङ्गाधिकाना नवीन-

श्लोकानां ते भुवि रचयितारः कथं स्युर्न नम्या ।

^{१७९}ऊनाशीत्युत्तरगतशतग्रन्थसम्पादकास्ते,

ग्रन्थाः ^{५०}पञ्चाशदधिकशुभग्रन्थसङ्ग्राहकाश्च ॥ १२२ ॥

व्याप्यानामपि कतिपये ग्रन्थययाः प्रसिद्धाः,

येषां नन्ति प्रथितविभवा ^३भूमिका प्राथमिक्यः।

^{७८}द्व्यनाशीतिप्रमितरुचिरग्रन्थरत्नेषु येषां,

मार्गं लोकान् जनिद्वितकरं बोधयन्त्यो लसन्ति ॥ १२३ ॥

^{१२}आदित्याङ्गाः सुनतमुपधानयताः कारिता यै,

शोधं शोधं सकलसुजिनोकागमानां सुपाठान्।

सह्योकानामुपकृतिद्वितं मन्त्रु मुद्रापयित्वा,

नैकान् योग्यानभ्यसकृतिनोऽधीतयेऽन्युज्जंश्च ॥ १२४ ॥

एवं नानाव्रतजपतपोध्यानदीक्षाप्रतिष्ठा-

यात्रास्नात्रादिकबहुविधोद्यापनैश्चोपधानैः।

भव्यान् जीवान् जिनपगदिते रम्यमार्गे नियुज्य,

त्यरम्या देहं सुरपतिगृहं संययुः सूरिवयां ॥ १२५ ॥

येषां कीर्ति विमलविमलामश्मताम्रागमाना-

भागारूथा दिशि दिशि दिशन्त्य पताका नितान्तम्

यावच्चन्द्रारणकिरणधन्तो द्विवि द्योतमानौ,

गायं गायं तदवधि मुदा रञ्जयिष्यन्ति लोकम् ॥ १२६ ॥

॥ अन्त्यमंगलम् ॥

(शिखरिणी)

कृतं यैलोकानामुपकृतिहितं वाचनिकया,

श्रुतानामभ्यासस्तुतिविहितः सम्प्रचलितः ।

सुपूज्योस्तान् श्रीसामर^१ इति शुभाख्याप्रथितकान्,

नमामः सूरिन्द्रान् श्रुतधरसमुद्धारनिरतान् ॥ १२७ ॥

चित्र-द्वार-बन्ध

(शार्दूलविक्रीडितम्)

शश्वच्छान्तिमयान् महामतिमतः कल्यङ्कारान् कर्मठान्,
भग्यापत्तिभरापहान् जलजवज्जन्तुभ्य आनन्ददान् ।

दान्तान् नोमितमा विभाषितविधीन् व्याख्यानसंग्रासनान्
प्रौढान् सत्यसपान् सदा नतधियाऽऽनन्दाब्धिसूरी^२धरान् ॥ १२८ ॥

(स्वधराछन्द)

धन्या भान्या वदान्या गुणिगणगणनास्वप्रगण्या महान्तो,

गिद्धगोष्ठीगरिष्ठा^३ जिनपतिचरणेन्दीवरेन्दिन्द्राश्च ।

वादीन्द्रा देशकेन्द्रा अविकलनिगमज्ञाततत्त्वा महिष्ठा,
'आचार्यान्न्दवयो' प्रथितगुणगणा 'सागरान्ता' जयन्ति ॥ १२९ ॥

॥ आगमपर्यालोचनप्राण आगमोपजीवी च ध्रमण
ध्रामण्यस्मरणमग्नोति लभते च निर्द्वैतिम् ॥

॥ जीयासुरागमोद्धारकाः सद्गुरुवः ।

१ यावच्चन्द्राकांक्षित्व २ कल्यणान्दो द्वि कल्याणापरपर्यायभद्रावकस्तत भद्रद्वारान्तिवर्धोऽन हव । ३ द्विवा-
पुशदान् । ४ व्याख्यानस्यप्रतिष्ठा नित्यं । ५ तीर्थचरणकर्मप्रभरा इत्यय । ६ शास्त्रापरपर्यायाऽयम् । ७ पुराणा ।

* नय द्वि श्लोक आपुनिकभूषणपरिभाषया नेकलेखे-शान्त्य स्वर्णमयरत्नदारुणेण सयाजिताऽदिन-केन प्रतिदिनि-
रप्यस्मिन्नेव प्रथे मुदिताऽऽत्यन्त्यम् ।

॥ ॐ अहम् ॥

णमोऽस्तु नं समणस्स भगवओ महावीरस्स ।

शेठ देवचन्द्रलालभाई-जैन-पुस्तकोद्धार-ग्रन्थाङ्क-१०१

आगमोद्धारक-आचार्यश्रीआनन्दसागरसूरिसङ्कलितः-

अल्पपरिचितसैद्धांतिकशब्दकोषः

अकारः

अक-लाञ्छनम् । जीवा० पृष्ठ २७० । अङ्क, उत्पत्ति । ओष० १४३ । रत्नविशेष । ज० प्र० २३ ।
 अकफरेलुग-शाकविशेष । आचा० ३४८ ।
 अकण-अङ्गनं, तस्याय शलाकादिना चिह्नकरणम् । प्रथ० २२ ।
 लाञ्छनम् क्षुद्रगालचरणविमि । आव० ५८८ ।
 अकधाती-अकधातु, धात्रीदोषे । नि० चू० द्वि० १३आ ।
 (अकपतिता)-दासी । उक्त० २६२ ।
 अकमुहसठिया-अङ्गमुलसंस्थिता, पद्मान्नोपविष्टेत्सगमुप
 यत् अर्धवलयाकार । सूर्य० ७१ ।
 अकलिधी-लिपिविशेष । प्रज्ञा० ५६ ।
 अकवडेसप-ईशानकल्पपूर्वदिगावतमक । भग० २०३ ।
 अकविद्या-(अकविद्या) गणितम् । ज० प्र० १३६ ।
 अकहरो-अङ्गधर चन्द्रमा । जीवा० २७० ।
 अकावह-अङ्गावती, वक्षस्कारपर्वत । ज० प्र० ३५७ ।
 अकावह-अङ्गावती रम्यविजये रात्रिधानी नाम । ज० प्र०
 ३५२ । शीतोदादक्षिणवृत्ते वक्षस्कार । ठाणा० ८० ।
 दक्षिणवर्ती वक्षस्कार । ठाणा० ३२६ ।
 अकावह-ओ-महाविशेष्टे विजयरात्रिधानी । ठाणा० ८० ।
 अकावहिसप-अङ्गावतमक, ईशानश्च पूर्वस्यामवतमक ।
 जीवा० ३९१ ।
 अकितो-अङ्गित, चिह्नित । आव० ८२२ ।
 (अकिल)-नक्षत्र । ओष० ३ ।
 (अकुट्टिओ)-अकुट्टि, नागदन्तक, । ज० प्र० ५० ।
 जीवा० २०५ ।

अकुर-अङ्गुर, प्रवाल । ज० प्र० ३०१ ।
 अङ्कुर-अङ्गुर, शायदिनीजसूचि । भग० ३०६ । ज०
 प्र० १६८ ।
 अकुल-अङ्गुल । वक्षविशेष । प्रज्ञा० ३१ ।
 अङ्गुस्-महाशुके विमानविशेष । सम० ३२ । अङ्गु, येन
 रजोहरणमङ्गुशवरद्वयेन, एहीत्वा तत्तत्ते तत् ।
 हृत्विर्मणि पप्रदोष । आव० ५४३ ।
 अङ्कुस-अङ्गुस स्मि । प्रथ० २३ ।
 अकुसपलव-महाशुके विमानविशेष । सम० ३२ ।
 अकुसय-अङ्गुसकम्, तरुपलवप्रहणार्थमङ्गुशास्त्रि । भग०
 ११३ ।
 अङ्कुसये-अङ्गुसरा, देवाचार्यवृक्षपत्रवार्कणार्थम् । औप०
 ९५ ।
 अङ्कुसो-अङ्गुस । अङ्गुशाकारो मुक्तादामावम्बनाभयभूत ।
 जीवा० २१० ।
 अङ्को-अङ्गकाण्ड खरकाण्डे चतुर्दश काण्डम् । जीवा० ८९ ।
 अङ्क, । प्रज्ञा० २७ । उत्तरज्ज्ञे । ज० प्र० ३८ । मणिमेद
 उत्त० ६८९ । श्वेतरत्नविशेष । प्रज्ञा० ३६१ । रत्नविशेष ।
 जीवा० २३ ।
 अङ्केलुण-अङ्गण, तर्जनकविशेष । ज० प्र० २३५ ।
 अङ्को-अङ्क, पृथिवीमेद । आचा० २९ । रत्नविशेष । भग०
 ४७९ । एकोरमेतुर्न । नि० चू० प्र० २७५ । आङ्गुलिगम्य,
 शाखाविशेष । प्रथ० ३४१ । रत्नविशेष । जीवा० १८०,
 १९१ । पद्मान्नोपविष्टेत्सगमुप । सूर्य० ७१ ।
 ज० प्र० ५५४ ।
 अङ्कोल-गुत्तविशेष । प्रज्ञा० ३२ ।

अंकोल-रुमविशेषः । भग० ८०३ ।

अंकोल्लोणं-गुल्मविशेषः । भग० ८०३ ।

अंगं-अन्नम्, अन्नविषयम् । आव० ६६० । कारणमवयवः

। ठाणा० ३ । कारणम् । प्रश्न० १०३ । शरीरावयवप्रमाण-

स्पन्दितादिविकारकलोद्भावं शास्त्रम् । सम० ४९ ।

समंश्च वपुः । जीवा० २७० । कारणम् । जं० प्र० ९९ ।

अज्यते व्यक्तीक्रियतेऽस्मिन्नित्यत्रम् । आचा० ५ । मेदः

कारणं वा । दश० ९० । शिरःप्रभृति । दश० २३७ ।

आंगं-अक्षिबाहुस्फुरणादिकम् । सूत्र० ३१८ । शिरःस्फुरणादि

। ठाणा० ४२७ ।

अंग-अङ्गानि । शिक्षावैनि पदज्ञानि । भग० ११४ ।

अंगम्रो-अङ्कः, भद्रप्रभृतिरुः । आव० ७०४ ।

अंगचूलिया-अंगचुलिका, अंगानामुपासकदशाप्रभृतीनां

पंचानां चुलिका-तिरयावलि । व्य० द्वि० ४५४आ ।

अंगणं-मंडवधानं । नि० चू० प्र० ११२अ । अजिरम् ।

प्रश्न० १३८ । अङ्ग-यस्थदिलभूमिस्थानम् । औप० २०० ।

अंगणेत्रिका-हस्तमालक आभरणविशेषः । औप० ५५ ।

अंगदं-बाहुशीर्षाभरणविशेषः । जीवा० १६९ । केयूरम्

। जं० प्र० १०६ ।

अंगदे-केयूरे । ठाणा० ४२१ । अङ्गनिका । उत्त० ७८ ।

अंगनाम-शिरःशिरःशृष्टबाहूदरपादनामानि । तत्त्वा० ८ ।

अंगपट्टहारिणि-अन्तःपुरप्रतिहारिणी । आव० ७०० ।

अंगपविष्टे-गणधरकृतं मातृकापदत्रयप्रभवं वा ध्रुवधृतं वा

। ठाणा० ४९ । अङ्गप्रविष्टम् । ठाणा० २०० ।

अंगप्रचिष्टं-गणधरदक्षमाचार्यादि । तत्त्वा० १-२४ ।

अंगवाहिने-अङ्गवायम्, स्वरिकृतं मातृकापदत्रयव्यतिरिक्त-

व्यकरणनिबद्धमध्रुवधृतं वा उत्तराख्यनादि । ठाणा० ५१ ।

अंगमं-अन्नमङ्गम्, मात्रम् । औप० ११ ।

अंगमंगो-अन्नमङ्गम्, अन्नप्रत्यङ्गम् । जीवा० २७७ ।

अंगमंदिरंमि-अंगमैत्रिमिषानाम् । भग० ६७५ ।

अंगमदियाओ-अंगशल्पमर्दनकारिका । भग० ५४८ ।

अंगयं-अन्नं, बाह्याभरणविशेषः । जीवा० २५३ । प्रश्न०

७१ । बाहुशीर्षाभरणविशेषरूपम् । प्रश्ना० ८८ ।

अंगय-अङ्के, मृदादी । जं० प्र० २६५ । अन्नदम्, बाह्या-

भरणविशेषः । भग० १३२ ।

अंगरिस्ती-अङ्गवि, आर्जवोदाहरणे भद्रक-कौशिकार्यज्ये-

ष्टरिष्यः । आव० ७०४ । वेनोपशमे सत्यार्थं सामायिकम्

। आव० ३४७ ।

अंगलोअं-अङ्गलोकं, म्लेच्छजातीयजनाभ्युत्थानम् । जं०

प्र० २२० ।

अंगवंशो-अङ्गवंशः, अङ्गाराजसन्तानस्य सम्बन्धिनः कस-

सततिराजानः प्रवृत्तिः । सम० ८५ ।

अंगविहारं-अङ्गविकारः, शिरःस्फुरणादिस्तच्छुभाशुभसूचकं

शास्त्रमपि । उ० ४१७ ।

अंगविज्जो-अङ्गविद्याम्, शिरःप्रमृत्त्यारस्फुरणतः शुभाशुभ-

सूचिकां विद्याम् । उत्त० ३९१ ।

अंगविज्ञा-अङ्गविद्या, अङ्ग-पादं विद्या-प्रासादपातनात्मिका

(सकारपुरस्कारपरिपहे दृष्टांतपदम्) । उत्त० १०५ ।

अंगहारिका-वृत्त्यक्लाद्वितीयमेदः । सम० ८४ ।

अंगा-अगा, जनपदविशेषः । प्रश्ना० ५५ ।

अंगारं-अगानि, शिरःप्रभृतीनि । प्रश्ना० ४६९ । एकादशानि

प्रश्ना० ५६ । अवयवाः । ठाणा० १७० । शिरःप्रभृतीनि,

। उत्त० ४२८ ।

अंगारणं-देशविशेषः । भग० ६८० ।

अंगारणां-मेढ्रम् । नि० चू० प्र० ११६अ ।

अंगारानं-मेहनम् । नि० चू० द्वि० ३०आ ।

अंगारः-(इंगल), विगतज्वालोऽग्निः । भग० ११९ ।

विगतधूमज्वालो दक्षमानेन्यनामकः । उत्त० ६९४ ।

कृष्णवर्णवस्तु । आचा० २९ ।

अंगारओ-अंगारकः, महाप्रहः । जीवा० ३३६, ३३७ ।

अंगारकारिका-(इंगलकारिया), अमिश्रकटिका । भग०

६९७ ।

अंगारदोषः-(इंगलदोष), आहारारागद्वेषाद्विज्ञानस्य

चारित्र्यांगरत्नापादनाद् । आचा० ३५१ ।

अंगारमर्दकः-(अंगारमर्द) द्वयप्रवृत्तिः । दश० ११५ ।

उत्त० ५६६ । विशेषे १०६४ ।

अंगारय-अंगारकः, मंगलः । औप० ५२ ।

अंगारयहं-अंगारवती, सवेगोदाहरणे शिशुमारपुरपति-

पुत्र्युमारुहिता भाविका । आव० ७०९ ।

अंगारयहं प०-अंगारवती प्र० । आव० ६७ ।

अंगारशकटिका-(इंगलकारिया) । आचा० ३०९ ।

अंगारं-(इंगल), लघुतरात्मिका । ठाणा० ४२० ।

अंगारियं-अंगारकित, निष्कर्णमृतम् । आचा० ३४९ ।
 अंगिरसा-गौतमगोत्रोत्तरमेद । ठाण० ३९० ।
 अंगुष्ठे-अंगुष्ठम् । आव० ८४५ ।
 अंगुष्ठपसिणा-विशेषविशेष । नि० चू० प्र० १०७अ ।
 अंगुष्ठि-छालम् । नि० चू० प्र० १९१आ ।
 अंगुष्टी-अंगुष्टी, शिरोऽवगुण्ठनम् । आव० ९५ ।
 अंगुलपुष्टिया-अंगुलपुष्टयत्तवम् । जीवा० ३९ ।
 अंगुलभावो-अंगुलभाव, शुभाशुभपदार्थ । नि० ८७६ ।
 अंगुलि-अंगुलि, करसखा । आचा० ३८ ।
 अंगुलिषो-वर्णमयोपकरणम् । नि० चू० प्र० १३७अ ।
 नखभेगादिरक्खट्टा । नि० चू० द्वि० १८अ । अंगुलिषो,
 धृक्मयो दाहमयो वंशमयो वा येनाहंगुलिसलमेन तन्नी
 आहन्त्यते स । जीवा० १९५ । अंगुलिषोष, शङ्खदाह-
 दन्तादिमय । जं० प्र० ४० ।
 अंगुलिजं-अंगुलीयकम्, अगुल्याभरणविशेष । औप० ५५ ।
 अंगुलिजग-अंगुलीयकम्, मुद्रिका । जं० प्र० १०६ ।
 अंगुलिजयं-अंगुलीयकम् । आव० १०० ।
 अंगुलिधनुहो-अंगुलपत्र । आव० ४८४ ।
 अंगुलिभमुहा-कार्योत्सर्गदोष । आव० ७९८ ।
 अंगुलिस्तथय-शङ्खकोशविशेष । नि० चू० द्वि० १८अ ।
 अंगुलीयग-अंगुलीयक, भूषणविधिविशेष । जीवा० २६९ ।
 अंगुले-प्रमाणमेद । भग० २७५ । अंगुष्ठ-प्रश्नमेद । ठाण०
 ३०१ । अंगुष्ठप्रश्न, शुभाशुभसूचक प्रश्न । उक्त० ४४६ ।
 अंगोवंगारं-अंगोपांगानि । प्रज्ञा० ४६९ ।
 अंगोहलि-अंगरक्षणम्, देशस्नानम् । आव० ४१७ ।
 व्य० द्वि० ४०५अ ।
 अंचह-अचति, उत्पाटयति । जं० प्र० ४२१ । जीवा०
 २५५ ।
 अंचिर्-अचित, नृत्यविशेष । जं० प्र० ४१२ ।
 अंचिर्अंचियं-उपत्यगिषतां पार्श्वतः करोति । ठाण० ५२२ ।
 अचिओ-अचित, व्याप्त । आव० १६७ । अचितनामा
 पर्वविशतितमो नाट्यविधि । जीवा० २४७ ।
 अचितरिभितं-अचितरिभितनामा सप्तविशतितमो नाट्य
 विधि । जीवा० २४७ ।
 अंचितांचि-पमागम । भग० ६८३ ।
 अञ्चिते-तद्वृत्ते । भग० ६८३ ।

अञ्जियं-दुर्भिक्ष । नि० चू० प्र० १४८आ । दात्रमयी
 नि० चू० प्र० १८३आ । नाट्यमेद । नि० चू० गृ० १अ ।
 अचितं, नाट्यम् । जं० प्र० ४१७ । आव० ३९९ ।
 अंचेह-आनुययति । औप० २९ ।
 अंचेति-आकर्षित । नि० ३८३ । आव० ४८ ।
 अंचणं-पण्डपहिरणं । नि० चू० प्र० १९१आ । अगुन्या
 लिप्त्य रंगितस्य । ओष० १४४ । आरूपी-गमारणम् ।
 ओष० १४४ ।
 अंचमाणानं-आकर्षिताम् । आव० ४८ ।
 अंचसिद्येयि-आरूपीविक्रयम् । आव० ८३० ।
 अंचिऊण-आहृष्य । आव० ४२७ ।
 अंचित्ता-अपह्रियतां माया । व्य० द्वि० ८४आ ।
 अंचिय-आहृष्यते, प्रशान्त्यते । चू० प्र० ८१अ ।
 अंचियनयना-आहृष्येता । प्रश्न० २१ । (जिन्मिन्दियं-
 छिय) आच्छितम्-आहृष्यम् (आहृष्यजिदेन्द्रिया) । प्रश्न० ६० ।
 अंचिया-आवृण । आव० ३०७ ।
 अञ्जणं-आगतक-पे विमानविशेष । मम० ३५ । मौवीरा-
 जनादि । चू० द्वि० १२अ । मौवीर्य रसं तर्क वा । नि०
 चू० प्र० २९८आ । अञ्जनम्, मौवीरादि । आव० ५३० ।
 अञ्जण-अञ्जन, तत्ताय शलाकया नैनयो स्रक्षणम् वा देहस्य
 क्षार तैलादिना । मम० १०६ । अञ्जनं, मौवीराप्रनादि ।
 प्रज्ञा० २७ । मौवीराचनम् । जं० प्र० ६० । अपना,
 अञ्जनरत्नमयत्वान् । जं० प्र० १६३ ।
 अञ्जणई-वर्णविशेष । प्रज्ञा० ३० ।
 अञ्जणाप्-अञ्जनक, वनस्पतिविशेष । औप० १० ।
 अञ्जणकैसिया-अञ्जनकैशिया, वनस्पतिविशेष । जं० प्र०
 ३३ ।
 अञ्जणकैसियाकुसुम-अञ्जनकैशियाकुसुमम्, वनस्पति
 विशेषपुष्पम् । प्रज्ञा० ३६१ ।
 अञ्जणग-अञ्जनक, पर्वतविशेष । आव० ८२७ ।
 अञ्जणगपञ्चय-अञ्जनरूपवैत । आव० ३८९ । सम० ९० ।
 अञ्जणगा-अञ्जनका, नन्दीधरन्तकालमध्यवर्तिन पर्वता
 । प्रज्ञा० ९६ । ठाण्० ४८० ।
 अञ्जणगिरि-अञ्जनगिरि । जं० प्र० १९६ ।
 अञ्जणपञ्चय-अञ्जनपर्वत, नन्दीधरन्तकाले पर्वतविशेष ।
 जीवा० ३७८ ।

अंजणपुल्ल-अंजनपुल्लकाण्डम्, एकादशे, अंजनपुल्लकानां विविधो भूभागः । जीवा० ८९ ।

अंजणप्पमा-अंजनप्रमा, पुष्करिणीनाम् । जं० प्र० ३६० ।

अंजणमयो-अंजनमयः, अंजनरसात्मकः । जीवा० ३५८ ।

अंजणसमुगार्य-अंजनसमुद्रकम् । जीवा० २३४ ।

(अंजणसिद्ध)-अंजनसिद्धः । दश० १२८ ।

अंजणा-पर्वतविशेषः । ठाणा० ८० । अंजना, पुष्करिणीनाम् । जं० प्र० ३३५ । जं० प्र० ३६० ।

अंजणागिरि-अंजनागिरिः, दिग्दक्षिणकूटनाम् । जं० प्र० ३६० ।

अंजणि-अंजनिका, कज्जलाधारभूता नलिका । सूत्र० ११७ ।

अंजणे-अंजनैर्जनेन्द्रलोकपालः । ठाणा० १९८ । सीता-

दक्षिणवर्ती तृतीयवधस्कारः । ठाणा० ३२६ । अंजनः,

वैष्णवमिषानवायुकुमारराजस्य लोकपालः, वरुणस्य पुत्रस्या-

नीयो देवः । भग० ३९८ । राक्षप्रलापिने कृष्णपुद्गलविशेषः ।

सूर्य० २८७ । अंजनकाष्ठं दशमं, अंजनानां विविधो

भूभागः । जीवा० ८९ । कर्मजीवमाहित्ये हेतुत्वात् । जं०

प्र० १४८ । अंजनो वधस्कारः । जं० प्र० ३५२ । सौवीरा-

जने रत्नविशेषो वा । प्रज्ञा० ३६१ । रमाञ्जनादि ।

दश० १७० ।

अंजुमेद-अंजनं, सौवीराजने रत्नविशेषो वा । जं० प्र० ३२ ।

अंजने, कृष्णरत्नविशेषः । ठाणा० २३२ । अंजनं सौवीराज-

नादि । जीवा० २३ । कज्जलम् । उक्त० ६५२ । समीरकम्

उक्त० ६८९ । रजोमेदः । आचा० ३४२ ।

अंजणगपल्लव-अंजनकपर्वतः । सम० ९० ।

अंजलि-अञ्जलिः, हस्तान्वासविशेषः । सूर्य० ६ । भग० १४ ।

अञ्जलि, मुकुलितकमलाकारकद्रव्यकम् । जं० प्र० १८७ ।

अंजली-अञ्जलिः, हस्तस्त्रो । द० चू० १२९ । नि० चू०

प्र० ७३ । अञ्जलिः, हयोर्हस्तयोरन्योऽन्यान्निर्दिष्टागुलिकयो-

समुद्ररूपतया यदेकप्रमीलनं सा । जीवा० २४३ । संयुतह-

स्तमुद्रारविशेषः । जं० प्र० १७ । प्रमृतिद्रवम् । नि० चू०

डि० १२०आ ।

अंजु-कज्जुः, कज्जोः-संयमस्यानुष्ठानम् । आचा० ३०३ ।

मायाप्रचरहितत्वावचकः । सूत्र०, १७७ ।

अंजुया-शान्तिजिनप्रवर्तिनीनाम् । सम० १५२ । अंजुमा,

शम्भुदेवेन्द्रस्याग्रमहिषी । जीवा० ३६५ ।

अंजुल-वनस्पतिविशेषः । भग० ८०२ ।

अंजु-प्रणोऽव्यभिचारी । सूत्र० ५१ । अंजु, व्यक्तम्, प्रणुणेन

न्यायेन स्वरसप्रत्यया वा । सूत्र० २९६ । अंजुः, इयंका,

निर्दोषत्वात्प्रकटः, (कज्जुवर्ग) वरुणान्तपरित्यागानुवृत्तिलः ।

सूत्र० ३९३ । अंजुः, मार्धवाहसुता । विपा० ३५ । अञ्जुः,

धनदेवमार्धवाहसुता । विपा० ३८ । शकस्याग्रमहिषीनाम् ।

जं० प्र० १५९ । भग० ५०५ ।

अंजुप-शम्भुप्रमहिषीराजधानी । ठाणा० २३१ ।

अंज-अण्डम्, काष्ठनिधितो जीवविशेषः । आचा० ५५ ।

अंज-अण्डजः, हमादिः ममायमित्युद्देशेन वा प्रतिनिध्वाः,

अण्डजै-पट्टसूत्रम् । ठाणा० ४६५ । हमादिः मयूराण्डकादिः

वा अण्डजः, पक्षी कोटिकारकोट्याण्डकप्रभवं वलं वा ।

औप० ३६ ।

अंज-अण्डकः, जन्तुयोनिविशेषः । प्रश्न० ३३ ।

अंज-अण्डकम्, आहारः । भग० २९२ । मुखं । च्च० डि०

३३३आ । अण्डजाः, अण्डाजाताः । ठाणा० ११४ ।

अंज-अण्डजः, हमादिः । भग० ३०३ । अण्डजाः, पक्षि-

गृहकोटिलादयः । दश० १४१ ।

अंज-अण्डजम्, मक्षिकाकीटिकागृहकोटिकाग्राहणी-

मुकलाशाण्डम् । दश० २३० । अण्डजम्, मक्षिका-

कीटिकागृहकोटिलाग्राहणीकृत्वास्याण्डकमिति । ठाणा०

४३० ।

अंजु-अण्डु, अण्डुकं बाधमये लोहमयं वा हस्तयोः पादयोः ।

औप० ८७ ।

अंज-विषाकधृतासुधतर्कधृतीवाध्ययनम् । ठाणा० ५०७ ।

ज्ञातायां तृतीयाध्ययनम् । आच० ६५३ । सम० ३६ ।

अण्डम्, पण्ये तृतीयं ज्ञातम् । उक्त० ६१४ ।

अन्तःकरणम्-भनः । आच० ५८५ ।

अन्तःशाल्यः-(अंतोशल), अन्तः-मये मनसोत्पत्तयः, शाल्य-

मिव शल्यमपराधपदं यस्य सो अन्तःशाल्यो-लज्जामि-

मानादिभिरनालोचितातिचारः । सम० ३४ ।

अन्त-अन्तः शब्दो मध्यवचनः । विशेष० १७७ । परिकीर्णम्,

। वृ० डि० १७५आ । वक्षस्य रसागताम् । वृ० डि०

२३५अ । अन्तम्, अन्ते भवम्, जघन्यधाम्यम् । औप०

४० । अन्तम्-सुखम् । प्रश्न० ८ । पुन्नापादिवम् ।

वृ० प्र० २२०आ ।

(अंतचरे)-आन्तम्-अन्ते भवं-आन्तम्-मुत्तायद्येवं वज्रादि

(नचरति) । ठाणा० २०८ ।

अन्तयो-अचल्यो । भग० ४७७ । भूभाग । भग० १२२ ।
अपरानम् । पञ्च० ३९७ । भूमिभाग । भग० ३२३ ।
ठाणा० १३९ । समीपम् । जं० प्र० ४५५ । वल्ग्वणरादि ।
प्रभ० १०६ । समीप । ठाणा० ११७ । अधिकरणप्रधान-
मध्यमम् । उक्त० २६९ । (अन्तरे)-आन्तम्, अन्ते भवे
आन्तम्, भुक्तावशेषेणैव (तथारति) । ठाणा० २९८ ।
अन्तर्-पर्युपितं वदन्गणरादि । औप० १८८ ।

अन्त-अन्त, निधय । भग० २९० । परिच्छेद । ठाणा० १७४ ।
अन्तर्-अन्तक, विपवृष्णाया पर्यन्तवर्ती । मूत्र० २५९ ।
अन्तकम्, पर्यन्तम् । उक्त० ६२८ ।
अन्तकडे-अन्तकृत् । भग० १११ । अन्तो भवस्य कृतो येष
स अन्तकृत् । ठाणा० ३६ ।

अन्तकर्म-अन्तकर्म, अन्तकर्म वा स लक्षणम् । औप०
५५ । अन्तकर्मणि, अन्तकर्मोर्वा न लक्षणानि । जं० प्र०
२७५ । अन्तकर्म, अन्तकर्मोर्वा न लक्षणम् । जीवा० २५३ ।
अन्तकर्म-अन्तकर्म, प्रान्त । औप० ११ ।
अन्तकरो-अन्तकर, भवच्छेदकर । भग० २१९ ।

अन्तकरो-अन्तकर, प्रशान्तभावकरविशेष, कर्मण सगारम्य
वा अन्तकर । आव० ४९९ ।

अन्तकिरिषा-अन्तक्रिया, निर्वोणलक्षण । आव० १३५ ।
अन्तकिरिय-अन्तक्रिया, अन्तक्रिया, अन्तक्रिया च सा पर्यन्त-
गतिनी क्रिया चान्यक्रिया । अन्तक्रिय वा कर्मान्तस्य
क्रिया अन्तक्रिया । कृत्स्नकर्मक्षयलक्षणं मोक्षप्राप्तिम् ।
भग० ४९१ ।

अन्तकिरिया-अन्तक्रिया, अन्त-कर्मणामवगमनं तस्य
क्रिया-करणम्, कर्मान्तकरणं मोक्ष इति । प्रज्ञा० ३९६ ।
निर्वोणम् । भग० ९१ । प्रज्ञापनाया विवर्तनमे परम् । प्रज्ञा०
६ । मोक्ष । मम० ११८ । अवगम्यन्तकरणम् ।
ठाणा० १८० ।

अन्तकुलाणि-अन्तकुलानि-वर्गलक्षणादीनाम् । ठाणा०
४२० ।

अन्तफखरिया-लिपिविशेष । प्रज्ञा० ५६ ।

अन्तगङ्गदसा-अन्तगङ्गा, अन्तो-भवान्त कृतो विहितो
यैस्तदन्तकृता, तद्वक्तव्यताप्रतिपदा दशा-दशावस्थानरूपा
मन्थपद्धतय इति । अन्त० १ ।

अन्तगङ्गो-अन्तगङ्गा, शानावरणीयादिबन्धनगङ्गा । अन्त०
१६३ । तैवेव भवेति । आर० ११७ । अन्तगङ्गा-
सीर्यस्त्रादय । मम० १२१ ।

अन्तगतावधिः-(आंगनावधी)-आमान्तगतः, सारीगन्त-
गतः, अवधिसंप्राप्तगतः (पुर दृष्टावधि) । प्रज्ञा० ५२२ ।

अन्तगो-अन्तक, विनागसारी, आमनि वा गच्छन्ति,
आन्तर-आमगो वा । सूत्र० १७८ । अन्तग, अ-
गच्छन्ति, दुष्परिचयः । मूत्र० १७८ ।

अन्तचारी-अन्तचारी, पार्थचारीति । ठाणा० ३४२ ।
अन्तरीय-गन्धर्वेति अभिगव्यज्ञान अमज्जपगामी भोज्या ।
दश० चू० १६३ ।

अन्तरीपकम्-प्रायुष्मन्वपि गमनस्य । रिशे० ३३० ।

अन्तर्दाणं-अन्तर्य । नि० चू० प्र० ७६ अ ।

अन्तर्दाणपिंडो-अप्यागं अन्तरहिं करोतु जो पिंडं मेव हि
सो अन्तर्दाणपिंडो भवति । नि० चू० हि० १०० अ ।

अन्तर्-उच्चवागो । नि० चू० प्र० १७८ आ । अन्तर्-प्राप्ति ।
विशे० २४७ । मज्जे । नि० चू० मू० १४० अ । ममुद्रमयम् ।

उक्त० ७८० । उत्तरम् । आर० ४४२ । विशेष । उक्त०
२७७ । अवसर । आवा० १०७ । अवकाश । प्रज्ञा०

६९ । मय । जीवा० ४६ । शैशान्तरम्-कन्दरान्तरम्,
वनान्तरम् वा आधयरूप । प्रज्ञा० ६९ । अन्तरान्तरम् ।

आवा० ३३ । विशेषा रूपनिष्कर्षादिभि । ठाणा०
२०३ । पूर्वस्यागापरव्यादानकाले-प्रतिमाविशेष । नि०

चू० हि० १६३ आ । पार्थक्यम् । जं० प्र० ३८७ ।
व्यवधानम् । जीवा० १०० । अन्तरायम् । औप०

१७६ । उपवास । आव० २०३ । राजगमनस्यान्तरम् ।
विवा० ५३ । अवसर । विवा० ७३ । अपान्त-

रात्रम् । सूत्रे० ४९ । अवसर । प्रभ० ४२ ।
प्राग्गतीनामर्थपथ । प्रभ० ५० । वृष्टिदरयोरन्तरार्धं

पार्थ इति । जीवा० २७३ । विचारं । व्य० प्र० १२८ अ ।

अन्तरजिया-अन्तरजिया, नगरी यत्र वैरागिकद्विरत्यक्षा,
यत्तद्वैराग्यभागी । उक्त० १६८ । पुरी यत्र वैरागिकनिबन्धनस्य
द्विरत्यक्षा । आव० ३१८ । नगरी । रिशे० ९८९ ।

अन्तरंत-अन्तरतो नाम अमहा मूषा । व्य० हि० १० आ ।
अन्तरंतगो-गिलागो । नि० चू० प्र० १०८ अ ।

अंतर-व्रक्षेपणभेदः । आचा० २७७ । अन्तरक्षन्दो मध्य-
माची । प्रज्ञा० ५० । अन्तरे, पृष्टीदरयोन्तराले, पार्श्वे ।
जं० प्र० ११७ । अंतराणि-पार्श्वदेशः । प्रज्ञा० ८३ ।

अंतरकन्दे-अन्तरकन्दः । जलजवनस्पतिविशेषकन्दः । प्रज्ञा०
३७ ।

अंतरकरणं-औपशमिककालः । प्रज्ञा० ३८७ ।

अंतरगण-अन्तरगतः, संस्पृही । सूर्ये० ७९ ।

अंतरगामग्न्य-अपान्तराल एव यो ग्रामस्तस्मिन् ।
ओष० ७७ ।

अंतरगिरिपरिरओ-अन्तर्गिरिपरिरयः, गिरेरन्तःपरिक्षेपः ।
जीवा० ३४३ ।

अंतरजातम्-भावभाषाजातः तृतीयो भेदः । अन्तरे
भाषाद्रव्यमिधमे । आचा० ३८५ ।

अन्तस्तेणो-ग्रामदेशेनरेषु हरौति । नि० चू० द्वि० ३८ अ ।

अन्तरदीप-अन्तरद्वीपः । भग० ४२५ ।

अन्तरदीपगा-अन्तरद्वीपगा, अन्तरे लवणसमुद्रस्य मध्ये
द्वीपा अन्तरद्वीपाः, तद्गता अन्तरद्वीपगाः । प्रज्ञा० ५० ।

अन्तरदीपगो-अन्तरद्वीपः, लवणसमुद्रमध्ये अन्तरेऽन्तरे
द्वीपः । जीवा० १४४ ।

अन्तरदीपिगा-आन्तरद्वीपजाः । ठाणा ११५ ।

अन्तरद्धा-अन्तर्दानम्, श्रेयः । आष० ८२७ ।

अन्तरद्धाण-अन्तरकालेऽर्घ्यसंलिखिते देहे । आचा० २९१ ।

अन्तरद्वीपजाः-अन्तरम्, इह समुद्रमर्थं तस्मिन्
द्वीपास्तेषु । उक्त० ७०० । अन्तरद्वीपजाः, सम० १३५ ।

अन्तरद्वीपा, अन्तरम् । इह समुद्रमध्ये तस्मिन् द्वीपाः ।
उक्त० ७०० ।

अन्तरपल्ली-अन्तरपल्लिकाष्टपमग्रामयोर्न्तरालम् । बृ० प्र०
३०५ ।

अन्तरपल्ली-बहिःसंनिवेशः । नि० चू० प्र० ३३६ अ । मूल-
ग्रामादधत्तृतीयमन्यूनान्तर्गतौ ग्रामः । दृ० तृ० १२१ अ ।
तस्याद्यामात्परतो योऽन्य आसन्नग्रामः । ओष० १०४ ।

अन्तरभासिद्ध-अन्तरभाषिण, अन्तरभाषावान्, गुरुवचना-
पान्तराल एव स्वाभिमतभाषकः । उक्त० ५५९ ।

अन्तरभासा-अन्तरभाषा, आचार्यस्य भाषमाणस्यान्ते
व द्वापते मा । आष० ७९९ ।

अन्तरवीहिअं-अन्तरवीथी, अवान्तरमार्गः । जं० प्र० १८८ ।

अन्तरा-अच्छीतवीथ्या । जीव० १९९ ।

अन्तराद्यदोसो-अन्तराधिकदोषः, अन्तर्भेदो दोषः ।
आष० ८३८ ।

अन्तराण-अन्तरायः, शक्त्यभावः । सूत्र० १८४ । अन्तरा-
धिकः (मध्यभव) । आचा० ३४० ।

अन्तराणि-उत्तरार्धोपकर्षात्मकविशेषरूपाणि निवामभूतानि
वा गिरिकन्दरविवरादीनि । उक्त० ७०१ ।

अन्तराणहे-अन्तरापन्थाः, अन्तरात्ममार्गः । भग० ११६ ।

अन्तरायं-अन्तरायः, अष्टद्वन्द्वाद्याध्यायादिभिः । आष०
५८० ।

अन्तरालं-अन्तरालं, अन्तरम् । उक्त० ३८१ । आष० ३३ ।

अन्तरावणं-अन्तरापणं । उक्त० २२२ । आवणान्तरम् ।
उक्त० २०९ । राजमार्गमध्यभागवर्तिहृद्म । विषा० ५८ ।

अन्तरावासं-दृष्टेरवसरः, वर्षाकालश्च । भग० ६६ ।

अन्तरिण-लघ्वन्तररूपाः । जं० प्र० ४९ ।

अन्तरिओ-अन्तरितः, । आष० ४२९ ।

अन्तरिका-अन्तरस्य-विच्छेदस्य करणमन्तरिका । जं० प्र०
१५० ।

अन्तरिक्खं-अन्तरिक्षं, आकाशप्रभवग्रहगुहभेदादिभावपक्ष-
निवेदकशालम् । सम० ४९ ।

अन्तरिक्खो-मेहो । दश० चू० ११४ ।

अन्तरिच्छा-अन्तरेच्छा, अन्तरा-मध्ये इच्छा-अभिमत-
वस्तुभिलाषः । उक्त० ४४४ ।

अन्तरिजं-अन्तरिजं पाम पाउरणं अथवा जै सिज्जाण
हे'द्वल्लपात्तं । नि० चू० द्वि० १६३ अ ।

अन्तरिया-अन्तरिया । सूर्ये० १४१ । लघ्वन्तररूपा ।
जीवा० २०४ । विच्छेदकरणम् । भग० २२० ।

अन्तरीयं-परिधानं । बृ० प्र० ५८ अ ।

अन्तरुच्छुअं-इच्छुपर्वमध्यम् । आचा० ३५४ ।

अन्तरे-पथि । ओष० ६६ । मध्ये परस्परविभागः । ठाणा-
२९७ । अन्तरे, अन्तराले । उक्त० ३८९ । अन्तरे, अवसरः ।
भग० ३८१ ।

अन्तरो-अन्तरः, अवसरः । आष० ४२१ ।

अन्तरोद्गमणं-अन्तरोद्गमणम्, जलान्तर्गतमित्येवनिशे-
षणाम् । जं० प्र० २७७ ।

अंतमुहूर्तम्-सुहृत्स्वान्तरं, सुहृत्तमपि न्यूनम् । उक्तं ६९७ । भिन्नमुहूर्तम् । जीवा० १३० ।

अंतर्हित- (अंतर्दिशे) अदृश्य । टाणा० ५१३ ।
अंतर्लिप्य-अन्तरिक्ष, ग्रहमेवादिविषयम् । आव० ६६० ।
अंतर्लिप्य-अन्तरिक्षम्, नभ । दश० २२३ । अमोघादिकम् । सूत्र० ३१८ ।

अंतर्लिप्य-अन्तरिक्षम्-गंधर्वनगरादि । टाणा० ४२७ ।
अंतर्पाले-अन्तर्पाल, अन्त-त्वदादिदेशसम्बन्धिनं पाल-यति-रक्षयति उपद्रवादिभ्य इति । जं० प्र० २०३ ।

अंतसो-अन्तश्च, निरवशेषत । सूत्र० १७१ ।

अंताः-अवयवा । उक्तं ४५९ । उक्तं ५८५ ।

अंता-अंते टिता, ण अता अणता । नि० चू० प्र० २५५ आ ।

अंताक्षरिका- (अतकग्रिया) क्रीडाविशेष । उक्तं ४७ ।

अंतिष्-अन्तिके, समीपे । भग० ९० । उक्तं २७७ ।

अतिमधनं-अतिमे-अस्थाने परिमाणं । व्य० प्र० ७६ ।

अतिमरादयसि-रात्रेरवसाने । टाणा० ५०३ । भग० ७११ ।

अतिमसरीर-अन्तिमसरीरम्, चरमसरीरम् । भग० २१९ ।

अतिथं-समीपम् । भग० ६५९ । अत्यन्तमरणं, मरणस्य तृतीयो भेद । उक्तं २३० । अन्तिकं, मामीप्यम् । आव० २६७ ।

अतिथ-अन्तिकम्, आमसम् । भग० २१७ । अत्यन्तमरणम् । उक्तं २३० ।

अतिथ्या-आन्तिकी समीपाभ्युपगता । उपा० १५ ।

अत्ते-अन्त, पर्यन्त, अतिदूर वा । सूत्र० २०४ । अन्ते, अग्ने । उक्तं ६०१ । परिममासि । वृ० द्वि० १९९ आ ।

अत्तेउदे- (आत गुरीरी), आतुरस्य नाम यहीवा आत्मनोऽय प्रमार्जयति-आतुरथ प्रगुणो जायते । व्य० द्वि० १३३ आ ।

अत्तेण-मागण । नि० चू० प्र० ६ आ ।

अत्तेणं-आन्तेण । टाणा० ५०२ ।

अत्तेवासि-अर्तृज्जुवा । नि० चू० प्र० २५० अ ।

अत्तेवामी-शिल्प । जं० प्र० १५ । भग० ११ ।

अत्तेहि-अरमतया सर्वेषाम्यान्तवर्तिमिव चण्डादिभि । भग० ४८४ । रागद्वेषौ । आचा० १५८ । आचा० १६६ ।

अंतो-अन्तो, विभाग । भग० ३९३ । विभाग । टाणा० ३८० । अन्त, परिच्छेद । प्रता० ५३० । मार्ग । आव०

४०२ । अन्त नियोजनस्या आ० ७४५ । अन्तो, रोग, भूत, विनाश । विजे० १३०७ । अन्न, मध्यभागे । जीवा० २०१ । मार्ग । आव० ६८६ । विभाग । जं० प्र० ४५९ । भिन्नम् । आव० ५८४ । मार्ग । आव० ४८५ । आ० १८९ । मजे । प्रज्ञा० ४७ । इन्द्रियाननुसृत आश्रय । प्रध० १३८ । मध्यकरणम् । आव० ५८३ । चतुर्दशमेतान्तरमन्य । उक्तं २६१ ।

अंतोजलगयपञ्चय-जलान्तर्गतपर्यन्त । उक्तं २६४ ।

अंतोधूम-अन्त्यन्तरधूमम् । आव० ६६२ ।

अंतोनार्य-अन्तोनाद, हृदये मनु समारगन् । आव० ६६१ ।

अंतोनियंसणी-निर्मप्युपकरणविशेष । ओष० २०९ ।

अंतोमुहूर्त-अन्तर्मुहूर्तम्, भिन्नमुहूर्तम् । भग० २९ । उक्तं ६९७ ।

अंतोघणीते-आहरणतद्दोषविशेष । टाणा० २५३ ।

अंतोवाहिणी-अन्तर्वाहिनी नदी । जं० प्र० ३७७ । टाणा ८० ।

अंतोवेष्ट्या-प्रतिश्लेष्मादोष । नि० चू० प्र० १८३ अ ।

अंतोसंयुक्तावद्धार-गोयरपिंडेयणा कमेय नि, तस्य गोय-रातिमे अभिगमहविशेषेनो जायियया । नि० चू० वृ० १२ अ ।

अंतोसल्ल-अन्त शल्यमरणम् । मरणस्य पष्ठो भेद । उक्तं २३० ।

अंतोसल्लमरणे-अन्त शल्यमरणम्, अन्त शल्यस्य द्रव्य-तोऽनुद्भूतमोरादे, भावत गातिचारम्य यन्मरणे तत् । भग० ११० । सम० ३३ ।

अंतोहिंतो-युद्धाद्वैमर्ष्याद्विहिन्यन्त । टाणा० ३५३ ।

अंत्य-आतुपूर्वमन्यपक्षयः । सूत्र० १०१ । विनयेम् । टाणा० ३९१ ।

अंतुकम्-हस्तिवन्धनप्रियेय । उक्तं ४११ ।

अंदिरे-गुच्छाविशेष । प्रज्ञा० ३० ।

अंदोलगा-पक्ष्यन्दोलकाव तत्र यन्नाय ० मनुष्या आत्मानमन्दोलयन्ति । जं० प्र० ४४ ।

अंदोलगो-आन्दोलक यन्नाय मनुष्या आत्मानमन्दो-लयति स । जीवा० २०० ।

अंध-अन्य, अज्ञान । भग० ३९३ ।

अंधकण्टकीयम्-अतर्किनसम्भयो न्यायविशेष । आचा० १८ ।

अंधकारे-अन्धकारम्, तमोरुपम्। भग० २७०।

अंधकारेति-तमस्कायनाम्। टाण० २१७।

अंधगवण्डणो-अंधिपा-वृक्षास्तेषां बह्व्यस्तदाश्रयकेत्ये-
हिपवह्यो वायुस्तेनरकायिकाः। भग० ७४६।

अंधगवण्डी-अन्धकण्ठिः, द्वारवत्यां राजा यादवविशेषः।

अन्तः २। दश० ९७।

अंधतमसं-अन्यतमसम्। आव० ३६६।

अंधपुरं-नगरविशेषः। वृ० वृ० १०८ आ०। नि० चू०
दि० ४२आ।

अंधप्रदीपपलायनम्-(अंधपलितपलायनं)। दश० १५८।

अंधमूढि-अविमर्शकारिता। आचा० ६२।

अंधयं-अन्धकम्, नयनयोरहित एवानिष्पत्तेः, कुतस्तादृजम्।
विपा० ३६।

अंधलीभूय-अन्धीभूतः। आव० ६८८।

अंधिय-चतुर्दिग्विशेषः। प्रसा० ४२।

अंधिया-चतुर्दिग्विजिवमेदः। उक्त० ६९६। चतुर्दिग्वि-
जन्तुविशेषः। जीवा० ३२।

अंधिहृगो-अंधिहृकः, जाल्यन्धः। प्रथ० १६२।

अंधीयताम्-अन्धीभवतु। दश० १०६।

अंधो-अन्धः, चिलातदेशनिवासी म्लेच्छविशेषः। प्रथ० १४।

अंधोपलः-(अंधोवल), अन्धपापाणः। दश० ४०।

अंधोपलादिः-छायाहितपापाणः। विशेष० ११८।

अंध- (अंध), अंध्रादिदेशोद्भवा म्लेच्छप्राजा, आर्यभाषामज-
नाना। द्य० दि० २८अ।

अंधी-(अंधी), अन्धदेशीया स्त्री, उच्छरहृया। आव० ५८१।

अंध-अन्धवचनयोगाद् परुषवचनव्यवहारः। द्य० प्र. २५६।

अंध-आप्तः। प्रसा० ३१।

अंध-आप्तम्। प्रसा० ३२८। फलविशेषः। प्रसा० ३६४।

अंधि ऊर्ध्वं अंधं भगतिः। नि० चू० दि० १२४आ।

अंधय-अमरमेवविशेषः। वृ० प्र० १४३आ।

अंधकंजिय-मुग्धपिकाशिवम्। औप० १९०।

अंधकुञ्ज-पादतलमध्यम्। वृ० दि० २२३ आ।

अंधकृणय-आप्तपिपकम्। भग० ६९१।

अंधकृणमदधगाय-आप्तलक्ष्मणतः। भग० ६८४।

अंधकृणलर्ग-अन्धगतम्। आव० ३५३।

अंधकुञ्ज-आप्तकुञ्जः, आप्तफलवत् कुञ्जो वक्रः। भग०

६०। पादतलमध्यम्। वृ० दि० २२३ आ। तं०

अंधगपापाणं-पानकविशेषः। आचा० ३४७।

अंधगपिडी-आप्तपिडी। आव० ६९७।

अंधचोयय-आप्तवक्। भग० ६८१।

अंधचोयगं- ,, आप्तछल्ली। आचा० ४०५।

अंधजुञ्ज-पादतलमध्यम्। नि० चू० प्र० १३७ अ।

अंधट्ट-अम्बट्टः, ब्रह्मपुरेण वैश्यस्त्रिणां जातो वणः।
आचा० ८।

अंधट्टो-अम्बट्टः, ब्राह्मणेन वैश्यायां जातः। उक्त० १६२।

अंधडे-अम्बडः, माहणपरिमाजकमेदः। औप० ९१।

(अमडः) परिमाजकविद्याधरधमणोपासकः। टाण० ४५७।
अम्बडः। सम० १५४।

अंधडो-अम्बडः, अम्बडट्टिबोदाहरणे लौकिकशक्तिः।

दश० १०२। सुलसाधविकापरीक्षकपरिमाजकः। म्य०
प्र० १८ आ। म्लेच्छविशेषः। प्रसा० ५५। अम्बउपरि-
माजकः। प्रसा० ६१।

अंधपलंयं-फलविशेषः। आचा० ३४८।

अंधपमी-आप्तफाली। आचा० ४०५।

अंधप्पहारो-प्रहारार्थः। उक्त० १९३।

अंधमित्तयं-आप्तार्द्रम्। आचा० ४०५।

अंधय-आप्तः। आव० ४१७।

अंधयधुम्बरे-अष्टादशजिनचैत्यशृङ्गः। सम० १५२।

अम्बरतलम्-(गगनतलं)। सूर्य० २६४।

अंधरवरथं-अम्बरवर्ध, स्वच्छतमाऽऽकाशकल्पम्। जै०

प्र० ४०६। स्वच्छतमाऽऽकाशकल्पवर्धनम्। भग० १७४।

अंधरसे-अम्बा-पूर्वाणुलुप्त्या जले तद्गो रमो यस्मात् तजि-
कमोऽम्बरसम्। भग० ७७६।

अंधरिस्त्रि-अम्बरीयः, द्वितीयः परमाधार्मिकः। भग० १९८।

अंधरिस्त्री-नारकान् कल्पनिवातिः गच्छन्ः कल्पयिता

प्राधृप्राययोग्यान् करोति। सम० २८। अम्बरीयः, द्वितीयः

परमाधार्मिकः। मय० १२८। पयदानम् परमाधार्मिकेण

द्वितीयः। उक्त० ६१४। नरकं द्वितीयः परमाधार्मिकः।

आव० ६००। विनयार्थेन उक्तमन्त्रो ब्रह्मन्। भगवत् १।

अन्तः ७०८।

अंशुप-अक्षपट्टः । वृ० दि० २०१ आ ।

अंशुर्य-वक्षम् । नि० वृ० प्र० २५४ आ । दुबल-
विशेषरूपम् । जीवा० २६९ ।

अंशुय-अक्षपट्टः । टाणा० ३३८ ।

अंशुयाणि-अंशुकाणि, वक्षाणि । आचा० ३९३ ।

अंशो-अंशः, मेदः । विशेष० २५१ । अक्षिः, चतुर्दिवि-
भागोपलक्षितः । सूर्य० ४ । अक्षिः, पर्यङ्गतनोपविष्टस्य
जातुनोन्तरं १, आसनस्य कलाटोपरिभागस्य चान्तरम् २,
दक्षिणस्कन्धस्य वामजातुनधान्तरम् ३, वामस्कन्धस्य
दक्षिणजातुनधान्तरं ४ । सूर्य० ४ । अंशः-मेदः ।
प्रज्ञा० ६०१ । अंशः-भागः । उक्त० १८८ । भागः ।
आचा० १७७ ।

अहं-अमुना । वृ० दि० २१३ अ ।

अहंताणं-अतियतां-आगच्छतां । व्य० दि० ३६६ आ ।

अहंति-प्रविशन्ति । ओष० ६७ । आगच्छन्ति । प्रज्ञा० १२० ।

अहंतु-प्रविशन्तु । ओष० ७९ ।

अहंते-प्रविशति । वृ० दि० ६०३ ।

अहंतो-आगच्छन् । आव० २६५ ।

अह-अवि, आमन्त्रणे । उक्त० ३५४ ।

अहअश्च-अतिगत्य, अत्येत्यातिक्रम्य । आचा० २४१ ।
अविगणन्य । आचा० ३०३ ।

अहमारो-अतिचारः, पापम् । आव० ७७८ । अतिक्रमः ।
आव० ५७५ । स्थलना । ओष० ३८ ।

अहकाय-अतिकायः, दक्षिणनिकाये सप्तमो ध्यन्तरेन्द्रः ।
भग० १५८ ।

अहकाय-अतिकायः, महोरोन्द्रः । जीवा० १७४ ।

अहकुंक्षियं-अतिवापितम् । आव० ५७४ ।

अहकोह्महृद्यर्थं-अतिक्रोपमहमरयम्, अतीवोन्व-
रोपमहामभूतम् । आव० ५८८ ।

अहर्जतं-अतिक्रान्तम्, अतिक्रान्तकरणम् । आव० ८४० ।

अहर्जत-अतिक्रान्तम्, अतिक्रान्तकरणादतिक्रान्तम् । भग०
२९९ ।

अहर्जता-अतिक्रान्ता, जाता । उक्त० २१५ । अजीताः ।
आचा० १७८ ।

अहर्जतो-अतिक्रान्तः, पर्यन्तवर्ती । प्रज्ञा० ९१ ।

अहकमओ-अतिक्रमः, अनानुपूर्वी भवनम् । विशेष० १७४ ।

अहकमे-अतिक्रामेत्, प्रविशेत् । उक्त० ६० ।

अहकमो-अतिक्रमः, आधाकर्मनिमन्त्रणे प्रतिशृण्वति साधु-
क्रियोलङ्घनरूपः दोषविशेषः, यावदुपयोगकरणम् । आव०
५७६ । अतिलङ्घनम् । आव० ८२३ । पीडात्मको महा-
प्रतातिक्रमो वा मनोऽवष्टम्भतया परतिरस्कारं वा ।
सूत्र० १७३ ।

अहगच्छिहिति-अतिगमिष्यति । आव० ३६९ ।

अहगतो-पविष्टो । नि० वृ० वृ० १३ आ । अतिगनः ।
आव० ३४९ ।

अहगमणं-अतिगमनम्, अतिगमनकथा, राज्ञ आगमन-
सम्बन्धी विचारः, राजवधाया द्वितीयमेदः । आव० ५८१ ।
उत्तरायणम् । भग० १४७ ।

अहगया-अतिगता । ओष० १५८ ।

अहगुपिलगच्छरा-अतिगुपिलगच्छरा । आव० ३८४ ।

अहचारो-अतिचारः, स्थलना । ओष० ३८ । मिथ्यात्व-
मोहनीयकर्मोद्घातमनोऽनुभूतः परिणामविशेषः । आव०
८१३ । अतिचरणानि-चारित्रविरापनाविशेषाः । विशेष० ५५० ।

अहचिरायिओ-अतिचिरायितः । आव० ५१२ ।

अहच्छ-अतीच्छा, अदाने मर्यादतिगच्छेति वचनम् ।
आव० ४७८ ।

अहच्छओ-अतिक्रामन्, भिन्दानः । वृ० प्र० १७ आ ।

अहर्णः-आर्क्षणीम्, मन्वलो गो आचरद् । नि० वृ० प्र०
२७४ अ ।

अहणा-गोरमिगारिणोः । नि० वृ० प्र० २५५ अ ।

अहनिद्धं-अतिलिङ्गम्, हविः प्रचुरम् । आव० ५६८ ।

अहपंडुकंयलसिलो-अतिपाण्डुकम्बलसिला । आव० १२४ ।

अहपडागा-अतिपतागा, एकां पताकामतिप्रम्य या
पताका सा । औप० ५ । पताकोपरिपतिनी । भग० ४७९ ।

अह(गु)परिपट्टिता-अति(गु)परिपर्य, गामग्नये परि-
धाम्य । प्रज्ञा० ६०० ।

अहपहाय-अतिप्रगाते । आव० ९४१ ।

अहप्ययं-अतिप्रमये । ओष० ९८ ।

अहपले-भागामिन्द्रः पयसो हरिः । भग० १५४ । प्रतिवत् -
भरतमोहानं मूर्खदः । टाणा० ४३० ।

अहमदा-अतिभद्रा, प्रभावमाता । आ० २५५ ।

अहमारे-अतिभार, प्रभूतपूज्यफलदे- रक्ताभृष्टपारिजा-
रोपणम् । आ० ८१८ ।

अहभूमि-अतिभूमि, गृहस्थैरनुज्ञाता यत्रान्ये भिक्षाचारा न
यान्ति । दश० १६८ ।

अहमत्तं-अतिमात्र, अतिरिक्तम्, अतिवान्तमर्यादम् ।
उत्ता० ४२९ ।

अहमत्ते-अतिमात्रे, गृहप्रमाणे । ओ० १७० ।

अहमुत्तम-दुष्परिज्ञेय । नि० सू० प्र० ११८ आ ।

अहमुत्तमचन्दसंठाणसंठिते-अतिमुक्तचन्द्रमरधान
धारितम्, प्राणेश्वर्यसंस्थानम् । प्रज्ञा० २९३ ।

अहमुत्तगणा-यन्त्रविशेष । प्रज्ञा० ३२ ।

अहमुत्तय-लताविशेष । प्रज्ञा० ३८२ ।

अहमुत्ते-अतिमुक्त, महावीरस्वामिन गुमारधमण शिष्य ।
भग० २९९ । अन्तर्दृष्टानां यष्टयोरस्य यष्ट्यद्वयान्वयनम् ।
अन्त० १८ ।

अहयंचिय-अतिव्रम्य । ठाणा० ३०० ।

अहयातो-अतिचार, गृहीते आभाकर्मणि दोषविशेष, याव-
द्गतिं मत्तैर्योग्यप्रतिप्रमणाशुत्तरकालं लम्बनोद्देशे ।
आ० ५७६ । अतिचर०-चारित्र्यस्मृताविशेष । आ०
७८ । अपराधम् । उत्ता० २३३ ।

अहर-अचिरा, क्षान्तिमाता । आ० १६१ ।

अहरत्त-अतिरात्र, अपिदिनं, दिनशुद्धि । ठाणा० ३७० ।

अहरत्तकंवलसिलाओ-मेहमस्तकशिला । ठाणा० ८० ।

अहरा-अचिरा, क्षान्तिजिनमाता । आ० १६० ।
सम० १५२ । सम० १५१ ।

अहरित्तसिद्धाससिध-अतिरिक्तश्रम्यामिक, चतुर्थम
समाधिस्थानम् । आ० ६५३ ।

अहरेगो-अतिरेक, अतिशायिता । जीवा० २७४ । अति-
शय । जीवा० २६७ ।

अहपत्तियं-पातकादतिपातिकां, निर्दोषाम् । आचा० ३०५ ।

अहपाहज-अतिपातये, म्येतेन । आचा० १२८ ।

अहपार्यमि-अतिपाते । ठाणा० ३२९ ।

अहपाय-द्वादशशतके प्राणानिपातानि विषय पञ्चमोद्देशक ।

भग० ५५२ । अतिगत, द्विगारिदोष । ओ० ३६ ।
यथ । भग० ७८९ ।

अहपादस-अत्रापात्क, पात्रविशेष । सू० सू० ३०५ ।

अहपेल्लं-अतिरेक, स्थाप्यादिनिपातविशेष । उत्ता० ११० ।

अतिरेक अन्वयमयातिशायिनी मर्यादा ममात्मा ।
उत्ता० ११० ।

अहसंधणपरो-अतिगन्धानपर, परममात्रात् । आ०
५८९ ।

अहसंधभोगो-अतिगन्धभोग, गन्धम् । सू० ३१९ ।

अहसय-अतिशय, आमर्षीययादि । सम० १७४ । अर्ष
विशेष । सू० प्र० १९३ आ ।

अहसुदुम्-अतिगन्धम् । आ० ५३६ ।

अहसेस-अतिशय, अतिशयने, अत्रादिन्यये ज्ञानं ।

ओ० १४ । अतिशयी-अवस्थाविज्ञानयुक्त । दश० १०३ ।

सूत्रार्थमावाचनीविद्यायोगमंत्रानि शय । सू० प्र०
२०३ आ ।

अहसेसी-अतिशयिनी, शिखरमपुराद्वयानि । सू० प्र०
२४६ आ ।

अहसेसो-अतिशय, अतिशयी । जीवा० ७७१ । अतिशयि-
मयादिचतुर्भुवनानि अतिशयान्-मर्यादयोर्मात्रानि शय-
दोषमतिशयक-केन्द्रम् । ठाणा० २१३ ।

अहह-अतीति, आगच्छति, प्रविशति । आ० ७३२ ।

अहतेआ-अतिरेका-चतुर्दशरात्रिनाम । ज० प्र० ४९१ ।

अहया-अनीता, अतिशयान्ता । आ० १७८ ।

अहह-अतिशयी । आ० १७३ ।

अउअगाति-अनुनासिकानि, मन्त्रानि । ठाणा० ८६ ।
सू० ९१ । भग० ८८८ ।

अउअति-अनुनासिकानि मन्त्रानि । ठाणा० ८६ । सू०
९१ । भग० ८८८ । भग० ७९० । भग० २७५ ।

अउअ-अयोग्यम्, अतन्मिषवर्नीयम् । ज० प्र० २१२ ।

अउअ-अयोग्यानि, पर्यौद्धमशक्तानि । प्रज्ञा० ८६ ।

अउअओ-नगरविशेष । ठाणा० ८० ।

अय-अत्र, यदत्र । प्रज्ञा० ७५२ । उत्ता० २७० ।

अओअ-अयोग्या, राजधानी । ज० प्र० ३०७ । अत्रि-
तस्य प्रथमभारण्डभानम्, आ० १४६ ।

अओमुहदीवे-अतरद्वीपविशेष । ठाणा० २२६ ।
 अओमुहो-अओमुख, अन्तरद्वीपविशेष । जीवा० १४४ ।
 अकंटक-अकण्टक, कण्ठकरहित । तीवा० १८८ ।
 अकंठगमणार्ह-अकण्ठगमनादि, कण्ठेन भक्तवले नोप
 क्रामति । ओष० ८० ।
 अकण्ठयते-अकण्ठयक, न कण्ठयत इति । ठाणा० २९९ ।
 अकंते-सरोपभणितम् । नि० पू० प्र० २७८ अ ।
 अकंतता-अकान्तता, अकर्मनीयता । भग० २३ ।
 असुन्दरता । भग० २५३ । अकान्तता । प्रज्ञा० ५०४ ।
 अकंतदुःखी-अनभिप्रेताज्ञातापेदीनीया । आच० ४३० ।
 अकंता-अकान्ता, अकर्मनीया । भग० ७२ ।
 अकंपिष-अकम्पित, अप्रमगणधर । आव० २४० ।
 अकण्ठस-अकण्ठसम्, सुसम् । भग० ३०५ ।
 अकञ्ज-अकार्यम्-मैथुनादेवालक्षणम् । व्य० प्र० २०५ आ ।
 अकडजोगी-यतनया योगसद्वृत्तवान् । व्य० प्र० २५१ ।
 अकडसामायारी-सामायारि जो न करेति सो अकड
 सामायारी । नि० पू० तृ० ८१ अ ।
 अकण्ठा-अकर्णनामा अतरहापा । प्रज्ञा० ५० ।
 अकण्णी-अकण, अतरद्वीपविशेष । जीवा० १४४ ।
 अकति-अगहस्याता अनन्ता वा । ठाणा० १०५ ।
 अकतिसञ्जिता-अगहस्याता, अकंकमये उपस्था सत
 रतयं गतिनास्ते । ठाणा० १०५ ।
 अकतिस्मंचया-कतिचित्ता न ये । भग० ७९६ ।
 अकण्दीवे-अकण्दीप, अतरद्वीपविशेष । ठाणा० २२६ ।
 अकण्य-अकण्य, शिष्यकृपापनाकृपाणि । द्वा० १९६ ।
 अकण्य-अकण्ये कर्त्तव्यपद । व्य० द्वि० १३ अ ।
 अकण्यदृष्टणा-अओमगानीपिटवर्जम् । नि० पू० प्र०
 २४२ अ ।
 अकण्यणारमणा-अकण्यणारमनम् । मर० १ ।
 अकण्य-सामादिशर्मम, अश्विनकण्ययपुत्रमिषां वा ।
 १० गृ० १२५ अ ।
 अकण्यो-अकण्य, अच० ७३८ । अकण्यम् । आव० ७६१ ।
 अकण्यपुत्रप्राप्त-अकण्यपुत्र । अ० ५० ८८ ।
 अकण्यो-अकण्य । अच० ८१५ ।

अकम्मस्वो-अकर्मज्ञ, अशा-कर्मणोऽवयवास्तेऽपगत
 यस्त स । उत० २५७ ।
 अकम्म-आकम्म, बलाकारेण । आव० ६६२ ।
 अकम्मग-अकर्मक, अवियमानदुष्यति । सम० ५२ ।
 अकम्मभूमगा-अकर्मभूमका, अकर्म-यथोक्तकर्मविकल्पा
 भूमियेवा ते अकर्मभूमा, ते एव अकर्मभूमका । प्रज्ञा०
 ५० । सम० १३५ ।
 अकम्मभूमी-अकर्मभूमि, हेमवतादिवभोगभूमि । प्रज्ञा०
 ९६ । ठाणा० ११५ ।
 अकम्मय-अकर्मक, अप्रमादम् । सूत्र० १६९ । उत० ७०० ।
 अकम्मयारो-अकर्मकारी, स्वभूमिकावुचितकर्मकारी । प्रज्ञा०
 ३६ ।
 अकम्मा-अकर्म, न विद्यते कर्माऽस्यति, वीर्यांतराय
 क्षयजनितं जीव्यम् सहजं वीर्यम् । सूत्र० १६८ ।
 अकम्हा-अकस्मात्, बाधनिमित्तानपेक्षम् । आव० ६४६ ।
 अकम्मात् क्रिया, अकस्मात्करणम्, क्रियाबाधनुषो भेद ।
 आच० ६४८ ।
 अकम्हादहे-अकस्मादह । सम० २५ ।
 अकम्हामये-अकस्माद्रूपम्, बाधनिमित्तानपेक्ष एतादृशेन
 वस्थितस्य रात्र्यादी यद्रूपम् । आव० ६४६ । सम०
 १३ । ठाणा० ३८९ ।
 अकयकरणो-अहतकरण, अनभ्यस्तसि । आव०
 ७०३ । अहतकरण । आव० ३४४ ।
 अकयकिरिप-अहतयोगोद्भूत । नि० पू० प्र० २०१ अ ।
 अकयपरलोपसंयलो-अहतपरलोपसंयत । आव० ३९७ ।
 अकयपुण्यो-अहतपुण्य । आउ० १ ।
 अकयपुण्यो-अहतपुण्य । उत० ३०१ ।
 अकयपुण्यो-अहतपुण्य अविशिष्टावनिमित्तानपेक्षनिमित्त
 मुखाया । प्रज्ञा० १८ ।
 अकयमुहो-अहतात्मनोवाक्यम् । वृ० गृ० १५ अ ।
 अकयपुण्यो-अहतपुण्य । नि० पू० द्वि० ८० अ ।
 अकयपुण्यो-अहतपुण्य । अच० १०८ ।
 अकयपुण्यो-अहतपुण्य, अकयपुण्यपुण्यपुण्यपुण्य
 अच० १० ।

अकरंद्भुयं-अविद्यमानपृष्ठिपार्थस्थिरम् । प्रश्न० ८१ ।
 अकरंद्भुय-अकरण्डक, अनुपलब्धपृष्ठस्थिक । प्रश्न० ८४ ।
 अकरणं-मैथुनम् । व्य० प्र० २५१ अ ।
 अकरण-अलेख्यस्यैवलिन कृत्स्नयोर्ज्ञयद्वययोरर्थयो वैवर्त
 ज्ञानं दर्शनं चोपयुक्तानस्य योऽसावपरिस्पन्दोऽप्रतिषे
 धीर्विशेषः स । ठाणा० १०६ । भग० ५७ ।
 अकरणतयैव-अक्रियैव मयमानुष्ठानमन्तरेण । आचा०
 १४९ ।
 अकरणयाह-अकरणेन, अपूर्वानुपार्जनेन । उक्त० ५८७ ।
 अकरणपाप-अद्यापारतया । आचा० ३०५ ।
 अकरणजिञ्ज-अकृत्यम्, अक्षयम् मन्दधर्माणः । आव०
 ५३६ ।
 अकरणजिञ्जो-अकरणीय । आव० ७७८ ।
 अकरितो-अकुर्वन् । आव० ५०९ ।
 अकलिञ्जिता-अत्रायमाना । ओष० १६० ।
 अकलुसे-अकल्य, द्वैपवर्जित । अन्त० २२ ।
 अकलेयरसेणि-अकदेवरध्रेणि, कलेवरं-शरीरं अविद्यमानं
 कदवरेषामकदेवरा सिद्धास्तेषां श्रेणिरिव श्रेणि क्षयकश्रेणि-
 रिति । उक्त० ३४१ ।
 अकल्पम् (अकर्ण्य)-अमर्षः । आचा० १०६ ।
 अकविल-अकपिशा, दयामा । ज० प्र० ११५ ।
 अकसिणपञ्चसो-अकृत्स्नप्रवर्तकः । आव० ४९३ ।
 अकसिण्ण-आचारप्रकल्पस्य अणविरासितमो भेदः । सम०
 ४७ । अकृत्स्ना-यत्र किञ्चित् शोध्यते । व्य० प्र० १२४ आ ।
 अकसिणो-अकृत्स्न । विशेष० ४२४ ।
 अकस्मात्-(आकस्मिक) नियुक्तिः । आचा० २६६ ।
 अकस्मात्-वस्मादिति हेतुर्न वस्माद् अस्मात् । आचा०
 २६७ ।
 अकस्माद्दण्ड-अनभिसन्धिना दण्डः । प्रश्न० १४३ ।
 अकस्माद्भयम्-बाधनिमित्तानपेक्षम् । प्रश्न० १४३ ।
 बाधनिमित्तान्तरेणाहेतुकं भयम् । आव० ४७९ ।
 अकहा-अकथा मिथ्यात्वमोहवीर्यं कर्म वेदयन् विपाकेन यं
 कान्तिदत्तानी कथं कथयति सा । दश० ११५ ।
 अकांडे-अकाले । वृ० प्र० १५५ अ ।
 अकाऊण-अकृत्वा, अभगित्वा । ओष० १५५ ।
 अकाम-अकाम, मोक्ष । उक्त० ४१४ । अकाम, उप

रोषशीलता । दश० १७७ । निरभिप्राय । भग० ३६ ।
 निर्वरायनगिलादी । भग० ३६ ।
 अकामकामे-अकामराम, कामान्-इच्छाकाममदनकाम-
 मोदान् कामयते-प्राप्तयते य म कामकामो न तथा
 अकामकाम, अकामो-मोक्षस्तत्र सद्यश्चमित्रापनिहतेन
 कामयते य म तथा । उक्त० ४१४ ।
 अकामणिञ्जराप-अकामनिर्जरा । आव० ९७ ।
 अकामतण्हा-अकामतृष्णा । औप० ८६ ।
 अकामनिकरणं-अकामनिकरणम्, अकामो वैरानुभावोऽ
 निच्छाऽमनस्कत्वान् म एव निकरणं-कारणं यत्र तन्काम
 निकरणं-अज्ञानप्रययं, अनिच्छाप्रत्ययम् । भग० ३१२ ।
 अकामनिर्जरा-पराधीनतयाऽनुरोपायाऽनुकूलहृतिरादारा
 रितितोषधः । तरवा० ६-२० ।
 अकाममरणम्-कालमरणाद्यमप्राप्तम् । उक्त० २४१ ।
 अकाममरणं-उत्तराध्ययनेन पञ्चमाध्ययनम् । उक्त० ९ ।
 अकाममरणिञ्जं-उत्तराध्ययनेन पञ्चमाध्ययनम् । सम० ६४ ।
 अकारण-अकारक, अरोचक । विपा० ४० ।
 अकारकम्-अपच्यम् । ओष० १३९ । ओष० १८३ ।
 शीतलम् । ओष० १७६ ।
 अकारिजणो-अकारिजन । आव० १७६ ।
 अकारिणो-अकारिण आमोवाद्यविधायिन । उक्त० ३१३ ।
 अकाल-अवर्षा । ठाणा० ३९९ ।
 अकालपट्टिपोषी-रातो चैव पट्टियुज्जति । नि० चू०
 वृ० ४३ अ । एषां न कथिदपर्यन्तकाऽ । आचा० ३७७ ।
 अकालपरिमोषी-रातो मन्वादरेण भुञ्जति । नि० चू०
 वृ० ४३ अ । एषां न कथिदभोजनकालः । आचा० ३७७ ।
 अकालपरिहीण-अविलम्बेन । भग० ७३८ । निर्विलम्बम् ।
 ज० प्र० ३९७ ।
 अकालसज्ज्ञायकारण-अकालस्वाध्यायकारकं । सम० ३७ ।
 अकालसज्ज्ञायकारी-अकालस्वाध्यायकारी, य कालिक
 ध्रुवमुद्घाटयिष्या पठति, चतुर्दशमसमाप्तिस्थानम् । आव०
 ६५४ । अकालस्वाध्यायकरणम्, पञ्चदशमसमाप्तिस्थानम् ।
 प्रश्न० १४४ ।
 अकालिचरिया-अकालचर्या, रात्रौ पथि यमनम् । व्य०
 प्र० १९ अ ।

अकालियं-आकालिकं, यथास्थित्युत्तरमादवगिव । उता०
६३० ।

अकाले-अकाल, मध्याह्नादि । विपा० ६९ ।

अकाहल-अममनाक्षरम् । प्रथ० १२० ।

अकिञ्चणे-अकिञ्चन, न विद्यते किमप्यत्येत्यकियन्, निष्परिग्रह । आचा० ४०३ । अकिञ्चनं-निष्परिग्रहत्वम् ।
उता० ५९० ।

अकिञ्च-अकृत्यम्, अकरणीयम्, प्राणवपस्य पद्यम
पर्याय । प्रथ० ५ । मेहुष । नि० चू० प्र० ७९ आ ।
अतिर्वर्तनीयम् । भग० १०४ ।

अकिट्टे-अकुप, अक्रियो वा, अधिलिखित, अवाधितो
निर्वैकुण्ठमिति वा । भग० १८० ।

अकिन्तिम-अकुन्तिम, कमाद्वन्तानामिस्मृतापुप्तसम्भूते
रूपशोभित । प्र० प्र० ७० ।

अकिन्ती-अवर्णवादमापणम् । वृ० वृ० ९९ आ ।

अकिरियं-अत्रिया, नारितवाद । आच० ७६२ ।

अकिरियग्राही-अत्रियावाही, क्रिया-जीवादिपदार्थो नास्ती
त्यादिका वदिते शील यस्य स । सूत्र० २०८ ।

अकिरिया-अक्रिया । आच० ३६८ । योगनिरोध । भग०
१४१ । अक्रिया । आच० ४१२ । अवर्ण । आव०
४२९ । आव० ४१२ ।

अकिरिया-दुष्टक्रिया मिथ्यात्वाद्युपहतस्यामोक्षसाधकमुष्ठा
नम् । ठाणा० १५३ । योगनिरोध । ठाणा० १५७ ।
योगनिरोधलक्षणा नास्तिवत् वा । सम० ५ । अविद्य
मानक्रिये, द्युपरतक्रियास्य द्युक्रियान्वतुर्भेद । उता०
५८६ ।

अकिरियाओ-अकप्पपडितेवण । नि० चू० वृ० २०अ ।

अकिरियावाह-क्रियामाववादिन, आत्माभाववादिन,
चित्तशुद्धिवादिन । भग० ९४४ ।

अकिरियावाती-एकात्मकवायादयोऽष्टौ । ठाणा० ४२५ ।
नास्तिका । ठाणा० २६८ ।

अकीयकड-अकीयकृत, न त्रयते-न त्रयेण साधये
कृत । प्रथ० १०८ ।

अकिन्ती-अकीर्ति, एकदिग्गमियप्रतिदि । ठाणा० ४१८ ।
भग० ४९० ।

वकुअहले-अनुवहल, बुद्धवादिवकौतुकवात् । उता०
६५१ ।

अकुओमय-अकुतोमय, समय, अप्पायलेवो वा ।
आचा० ४४ ।

अकुफुवुय-अकुक्कुच, अशिष्टचेष्टारहित । उता० १०९ ।
अनुक्कुच, बुद्ध्यवादिभिराधनाभावकर्मबन्धहेतुत्वेन वृत्तित
हस्तापादादिभिरस्यन्दमान । उता० १०९ । अकुक्कुच-
मुखाविकारादिरहित । आचा० ३१५ ।

अकुक्कुय-अकुक्कुचे, अस्यन्दमानम् । उता० ५८ ।
अकुक्कुय-वृत्तित वृजति-पीडित तद्वावन्दति वृक्कुओ न
तथेत्युक्कुज । उता० ४८६ ।

अकुओ-निधल । नि० चू० प्र० १६७ अ ।

अकुट्टिले-अट्टे । दश० चू० १५१ ।

अकुट्टो (अकुण्ण) । जारजातोतिवपणेण । नि० चू०
प्र० २९६ अ ।

अकुखल-अकुखल, अनिपुण स्थूलमतिश्रकादि । दश०
६४ ।

अकुखलो-अप्रधान बन्धाय ससाराय । नि० चू० प्र०
२५ आ ।

अकुहण-बुद्धय-द्वजालावी त न करेइति वाहतादि वा ।
दश० चू० १४० ।

अकेह्ण-रात्रस्तोत्रपाठका । नि० चू० प्र० २७७ अ ।

अकोवणिज्जो-अकप्पो अइमणिज्जोपि धुत भवति । नि०
चू० दि० १३६ अ ।

अकोसापत-विकाशीभवत् । औप० २० ।

अकोहणे-अकोभन अपराधिमन्यनपराधनि वान वधचिन्
कुप्यति । उता० ३४५ ।

अकोह-अकोध, स्वल्पकोपेण । जै० प्र० १४८ ।

अकडे-अकाले (आउ०)

अकता-आदान्ता । आच० ५०४ । अवष्टम्भा । आचा०
२५७ ।

अकतितो-अडाटाए बला हर्तते । नि० चू० दि०
३८ आ ।

अकृतिया-न वृत्तोऽपि विम्यति ये स्तेना । वृ० दि०
११८ अ ।

अक्षते-अचित्तस्य प्रथमो भेदः । ओष० १३३ । आक्रान्ते-
पादादिना भूतलादौ यो भवति सः । ठाणा० ३३६ ।

अक्षतो-आक्रान्तः । आव० २२७ ।

अक्षदण-आकन्दनम्, महता शब्देन विरचणम् । आय०
५८७ ।

अक्ष- (अर्कतुलम्) । नि० चू० द्वि० ६१ अ ।

अक्षवौदी-वल्लीविशेषः । प्रज्ञा० ३३ ।

अक्षवौदीर्ण-वल्लीविशेषः । भग० ८०३ ।

अक्षम-आक्रमः, तदुच्छेद इत्यावात् । आव० ६० ।

अक्रमण-आक्रमणम् । विशेष० ४८६ । आक्रमण-पादेन
पीडनं । आव० ५७३ ।

अक्रमह-आक्रामति, अवग्रह्णाति । उक्त० १३४ ।

अक्रमित्ता-हत्वा । भग० ६३७ । आक्रम्य-मिश्रीकृत्य ।
ओष० १९५ ।

अक्रिष्टा-अक्रिष्टा, स्वशरीरोत्प्रेषणवर्जिता । जं० प्र०
१२६ ।

अक्रिष्टो-अक्रिष्टः, स्वशरीरोत्प्रेषणरहितः । जीवा० २८४ ।

अक्रोडियाओ-प्रवेक्षिताः । वृ० प्र० ३० आ ।

अक्रोस-आक्रोशः, अनिष्टवचनम्, द्वादशः परोपहः ।
आव० ६५६ । यकारादिभिः । दश० २६७ । दुर्वचन-
परोपहः । सम० ४१ ।

अक्रोसेज्ज-आक्रोशेण, तिरस्त्रयति । उक्त० १११ ।

अक्रोसो-आक्रोशः, अमन्यभाषणम् । उक्त० ६२ ।
आक्रोशनं, असंभवापात्मकं । उक्त० ८३ । भ्रियस्वेत्यादि
वचनम् । प्रथ० १६० ।

अक्षत्-अक्षम्, यन्दनकम् । आय० ७६७ । अक्षत्कम् ।
आव० ३४४ । वराटकाः । आव० ८८ । आत्मा । ठाणा०
४९ । इन्द्रियम् । प्रज्ञा० ८८ । अक्षीते नवमीतादिकमिल्य-
क्षो-धूः । उक्त० २४७ ।

अक्ष-अक्षः, अक्षोपाद्दानवचेति साधारणमानम् । दश०
१८ । जीवः इन्द्रियं वा । भग० २२२ । संयोज्यस्पर्शयो-
रपणतरं बुद्धियर्जायं वा । नि० चू० प्र० २५५-अ । अक्ष-
चक्रनामिष्टेयकाष्टम् । जं० प्र० १७१ ।

अक्षप-अक्षयम्, अविनाशी । भग० ११९ । सदामावेन,
अवयविद्रव्यापेक्षया अक्षतो वा परिपूर्णत्वात् । ठाणा० ३३३ ।

अक्षलोद-अक्षयोदकः, अक्षयसम्यग्ज्ञानोदकः ।

अक्षतोदयः, अक्षत उदयः प्रादुर्भावो वा । उक्त० ३५३ ।

अक्षणिक- (अक्षखणिक), व्यमः । ओष० १७५ ।

अक्षखणिको-अक्षणिकः, निर्व्यापारः । दश० चू० ५८ ।

अक्षति-आख्याति (गणि०) ।

अक्षपडिय-अक्षपतितः, अक्षपातनिका । आव० ४५३ ।

अक्षपाडओ-अक्षपाटकः । जीवा० २५७ । चतुर्लकारः
पाटकः । जीवा० २९८ ।

अक्षपाद-हेतुसत्वं । नि० चू० तृ० ३० आ ।

अक्षमाते-अक्षमाय-अपुण्यत्वाय । ठाणा० १४९ । अनु-
चितत्वाय अममर्थत्वाय वा । ठाणा० २९२ । अमङ्गतत्वाय
अक्षान्त्यै वा । ठाणा० ३५८ ।

अक्षय-अक्षयम्, साधयर्थवसितस्थितिकत्वात् ततो नाश-
रहितः, महावीरः । भग० ७ । विनाशकारणभावात् ।
जीवा० २५६ । अक्षयाः, अवयविद्रव्यस्यापरिहारेणः । जं०
प्र० २५७ । अपुनरावृत्तिकः । सम० १२० ।

अनाश-साधयर्थवसितस्थितिकत्वात्, अक्षतं वा परिपूर्ण-
त्वात् । सम० ५ ।

अक्षयणिहि-अक्षयनिधिः, देवभागङ्गारम् । विपा० ७७ ।

अक्षयणिही-अक्षयनिधिः । आव० ३६० ।

अक्षया-अक्षया, अक्षयत्वात् । जीवा० ९९ । न विद्यते
क्षयो यथोक्तस्वरूपाकारपरिप्रेक्षो यस्याः सा । जं० प्र० २७ ।

अक्षयायारचरित्तो-अक्षताचारचारित्री, अक्षताचार
एव चरितं तद्वान् । आव० ७६३ ।

अक्षर-अक्षरम्, निरकिविधिनार्थकारलोपादक्षरम्, अथवा
क्षीयत इति क्षरं न क्षरमक्षरम्, अन्यान्यवर्णसंयोगेन
नन्तानर्थान् प्रतिपादयति, न च स्वयं क्षीयते येन
तेनाक्षरमिति भावः । विशेष० २५५ । अविशुद्धनयामि-
प्रायेण सर्वमपि ज्ञानमक्षरम्, तथा सर्वेऽपि भावा अक्ष-
रास्तथापि रुढिवशाद्गण एवैवाक्षरं भण्यते । विशेष० २५४ ।
' अक्षरं सो य चेयणमात्रो ' अक्षरं, क्षर-संघटने, न
क्षरति न चलति-अनुपयोगेऽपि न प्रच्यवत इत्यक्षरम् ।
विशेष० २५३ । अक्षरम् । आव० ७९३ ।

अक्षर-अक्षरम्, न क्षरति न विनश्यति । विशेष०
१११६ । अक्षराणां ' स्तृ ' शब्दो-वृत्तापयोः अक्षराणां
व्यञ्जनात् स्वरणेन सशब्देनेन स्वरा अक्षरादयः प्रोच्यन्ते,

अथवा अक्षरस्य चैतन्यस्य स्वरणात् संशब्दनात्स्वराः ।
विश्वे २५५ । न धरतीत्यक्षरे, तच्च ज्ञानं चेतनेत्यर्थः ।
आव० २४ ।

अक्षरडियसि-अक्षरडितम् । टाण० ३८६ ।

अक्षरपुट्टिया-लिपिविशेषः । प्रज्ञा० ५६ ।

अक्षरसंनिवाति-अक्षरसंनिवातः, अकारादिसंयोगः ।
टाण० १७५ ।

अक्षरसमं-तत्र दीर्घं अक्षरे दीर्घः स्वरः क्रियते, ह्रस्वे
ह्रस्वः, प्लुते प्लुतः, साधुनासिके साधुनासिकः तदक्षरसमम् ।
टाण० ३९६ ।

अक्षरराणि-लिपिराजम् । वृ० दि० १६३ अ ।

अक्षरावाङ्-अक्षपादः । विश्वे ६४९ । विश्वे ६४८ ।

अक्षरसोय-अक्षधोतः, चक्रधुरः प्रवेशरन्ध्रम् । भग०
३०९ ।

अक्षरा-अक्षाः, बन्धनकाः । नि० चू० प्र० १०६ अ ।

अनुयोगे भङ्गचारणोपकरणम् । वृ० दि० २५३ आ ।
आख्या, शब्दप्रकाः । प्रज्ञा० ६०० ।

अक्षराङ्-अक्षणि, इन्द्रियाणि । प्रज्ञा० ६०० ।

अक्षराङ्-आख्याति प्रथमतो धाव्यसात्रकथनेन । जै० प्र०
५४० ।

अक्षराङ्उच्यंसाङ्-आख्यायिकोपाख्यायिका । तम०
११९ ।

अक्षराङ्-आख्यातिकम्, नामिकादिपञ्चसु पदेषु चतुर्थं ।
आव० ३७९ ।

अक्षराङ्गणिरिस्त्रिया-आख्यायिकानिष्ठता, यत्कपाक्ष-
संभाष्याभिधानम् । प्रज्ञा० २५६ ।

अक्षराङ्ग्या-आख्यायिका । तम० ११९ ।

अक्षराङ्गो-आख्यायिका, कथनकर । तम० ११९ ।

अक्षराङ्ग-म्लेच्छविशेषः । प्रज्ञा० ५५ ।

अक्षराङ्ग-अक्षराङ्कः, मद्युदस्थानम् । पि० १२९ ।

अक्षराङ्ग-आपाङ्कः, प्रेक्षापरिज्जलभूतः । टाण०
२३० ।

अक्षराङ्गो-आपाङ्कः, प्रेक्षास्थाने आगतमिश्रणलक्षणः ।
भग० २५९ ।

अक्षराङ्गो-चतुराङ्गः । टाण० १४५ ।

अक्षराणो-आख्यानं, स्वामिसुख्येन वाऽऽदरेण वा । विश्वे-
१३९८ । समवसरणस्य । आय० २६८ ।

अक्षराण्य-आख्यायकम् । नि० चू० दि० ७१ अ ।

अक्षराण्यं-आख्यायकं । नि० चू० प्र० ३४६ आ ।

अक्षरातित-आख्यायिकानिधितं तत्प्रतिबन्धोऽस्यप्रकाशः ।
टाण० ४८९ ।

अक्षराये-आख्यातं, सकलजन्तुभाषाभिध्यापया कथितम् ।
उत्त० ८० ।

अक्षराय-आख्यातम्, केवलज्ञानेनोपलभ्यावेदितम् । दश०
१३६ ।

अक्षरायगो-आख्यायकः, यः शुभाशुभमाख्याति सः ।
जीवा० २८१ ।

अक्षरायपयं-आख्यातपदम्, साध्यायिकापदम् । प्रज्ञा०
११७ ।

अक्षरासुर्यं-आख्यातुतम्, आख्यायकप्रतिबद्धतम् ।
प्रज्ञा० १०८ ।

अक्षिरसंति-आख्यायान्ति । नि० चू० प्र० ३५० आ ।

अक्षिरत्त-आक्षिप्तम्, आवर्तितम् । दश० ११४ ।

अक्षिरत्तनिर्यसणा-आक्षिप्तनिवसना, आकृष्टपरिधानवशा ।
प्रज्ञा० ५६ ।

अक्षिरत्त-तिता । नि० चू० प्र० १८६ अ ।

अक्षिरत्तो-आक्षिप्तः । आव० १७५ ।

अक्षिरवर्ण-आक्षेपणम्, विभाव्यमत्तापादनम् । प्रज्ञा० ४३ ।

अक्षीण-अक्षीण, अक्षीणायुष्कमभासकम् । भग० ३७९ ।

अक्षीणक्षेत्र-अक्षीणक्षेत्रः, अक्षीणवल्गुः । आव० ६६१ ।

अक्षीणमहाराणसितो-अक्षीणमहाराणसिः । उत्त० २३२ ।

अक्षीणमहाराणसिर्यं-अक्षीणमहाराणसिः । आव० २९१ ।

टाण० ३३२ ।

अक्षीणमहाराणसी-अक्षीणमहाराणसी, अशुद्धिमिश्रणलक्ष-
भोजनवत् । औप० २८ ।

अक्षुडिय-आक्षान्तिः, स्फुटितः । आव० ५५५ ।

अक्षुडि-चरितम् । नि० चू० दि० १२४ अ ।

अक्षुडि-आशुभि, मिश्रितम् । वृ० दि० ६६ अ ।

अक्षुडि-अक्षितः । वृ० दि० ७८ अ ।

अक्षुडि-अक्षः, सक्षुडिप्रविशेणः । भग० २७७ । भग०
९८ । आख्या-आक्षेपः । प्र० प्र० ६२ ।

अथखेद इ-पण्यवतिरहगुणानि एकोऽक्ष । ज० प्र० १४ ।
अथखेय-आक्षेप, प्रक्ष । भग० ११४ । आव० १७ ।
उत्त० ५२४ ।

अथखेयणि-आक्षेपणी, धर्मकथाया प्रथमो भेद, आक्षि-
प्यन्ते मोहात्तत्त्वं प्रत्यनया भव्यप्रणिनि इति । दश० ११० ।
धर्मकथामेद । आचा० १४५ ।

अथखेयणी-आक्षिप्यते-मोहात् तत्त्वं प्रत्याह्व्यते श्रोताऽ-
नयैलाक्षेपणी । ठाणा० २१० । आक्षिप्यते-मोहात्तत्त्वं
प्रत्याह्व्यते श्रोता यकामिरिति । औप० ४६ ।

अथखेयी-आक्षेपी, आक्षिपति वशीकरणादिना य स ततो
मुष्णाति स । प्रश्न० ४६ ।

अथखेयो-आक्षेप, आक्षेपणम्, आशङ्का । आव० ३७७ ।
पूर्वपक्ष । वृ० तृ० १२५ अ । परद्रव्यस्य, अधर्मद्वारस्वैकी-
वित्तित्तमं नाम । प्रश्न० ४३ ।

अथखो-अक्ष, युतपामङ्ग । आव० ५०२ । पलविशेष,
अनुत्त० ६ ।

अथखोडगा-क्रियाविशेष । नि० वृ० प्र० १८२ अ ।

अथखोडमंगपरिहरणा-आस्तोत्रमङ्गपरिहरणा, आस्त्रो-
त्रकानां यो भङ्गस्तस्य प्रतिरेखनादिविधिविराधनापरि-
हरणा । आय० ५५२ ।

अथखोडपं-अक्षोडकम्, अक्षोडकक्षपणम् । प्रश्ना० ३६४ ।

अथखोमे-अक्षोभ, अन्तकृद्दशाना प्रथमवर्गस्याष्टमा-
ध्ययनम् । अन्त० १ । अन्तकृद्दशानां द्वितीयवर्गस्य
प्रथमाध्ययनम् । अन्त० ३ ।

अथखोलं-फलविशेष । प्रश्ना० ३२८ ।

अथखोद्यर्ग-चक्रोर्जनं । तणि० ।

अथखोद्यंजण-अक्षोपासनम्, सत्त्वधर्मक्षणम् । भग० २९४ ।

अक्रियायादिन-क्रिया-अस्तीतिरूपा सकलवदार्थगार्थव्या-
पिनी मेवायथावस्तुविषयतया बुद्धिमता, अक्रिया नभ
बुद्धार्थव्यापामक्रियां यदन्तीत्येवं शीघ्रं अक्रियायादिन,
यथावस्थितं हि वस्तुवेकान्तात्मकं तन्नास्तुवेकान्तात्मकमेव
चास्तीति प्रतिपत्तिमन्त इत्यर्थः । ठाणा० ४२५ ।

(अक्रियावार्ह)-नियतकृष्णपाशिका । दशाधु० १६ ।

अक्षर-विभीतक । प्रश्ना० ३१ ।

अक्षर-घोलना स्वरविशेष । जीषा० १९५ ।

अक्षरवृद्धि-अक्षरवृद्धेन । विश्वे० ८३० ।

अक्षरकोविदपरिपद्-(विदितपरिपद्) । आचा० १४६ ।

अक्षरश्रुतम्-शानं इन्द्रियमनोभिर्मितं श्रुतप्रपञ्चानुगारि तदा-
वरणक्षयोपशमो वा । आव० २४ ।

अक्षि-नेत्रम् । आचा० ३७ ।

अक्षीणमहानसीलधि-येनाऽऽनीन शैक्ष बहुनिरप्य-
न्यैर्मुक्तं न क्षीयते किन्तु स्वयमेव भुञ्जं निष्ठा याति ।
विश्वे० ३८५ ।

अक्षोपाङ्गन्याय-(अक्षपुर्वज्ज)-चमोजनं । दश० १८० ।

अस्तंङ्-अगण्ड, सम्पूर्णवयव । आव० २३९ । अगण्डम्-
अस्तुदितम् । दश० १९५ ।

अखमे-अक्षमा, परकृतापराधस्यागहनं । मग० ५७२ ।

अखिर्त्त-इन्द्रवीलादियुतं प्रामादि । वृ० तृ० ३६ अ ।

अखुण्णा-अमर्षिता । नि० वृ० प्र० ३३५ अ ।

अखिर्त्त-जं-छिण्मदव । नि० वृ० प्र० ३४१ अ । मन्वि-
तापृथ्व्यादिमदस्थञ्जिलम् । वृ० द्वि० १४० अ ।

अगंधिमा-कयलआ मरहट्टविसये पल्लण कयलकपमाणाभो
पेन्वीओ एईमि डाले बहुकोओ भवन्ति तागि पल्लगि मंडा-
खीकयाणि । नि० वृ० तृ० ३९ अ ।

अगंधण-अगन्धन, मानी सर्प । दश० ३७ ।

अगंधणा-अगन्धना, सर्पजातिविशेष । उत्त० ४९५ ।

अगंधि-दुर्गंधि । वृ० तृ० ९९ अ ।

अगहचरमे-अगतिचरम, नगतिचरम । प्रश्ना० २४५ ।

अगड-वृष । वृ० प्र० १०९ आ । अवट सज्ञा १
आव० ६९१ । आव० २०४ । वृष । भग० २३८ । जं०
प्र० १२३ ।

अगडदसो-अगडदत्त, अमोपरपरिचयुत्त । उत्त०
२१३ । रक्षकविशेष । द्य० द्वि० १७० आ ।

अगडमहेसु-वृषमहेसु । आचा० ३२८ ।

अगडाति-अवग-वृषा । ठाणा० ८६ ।

अगडेसु-अवटेसु, वृषेसु । प्रश्ना० ७२ ।

अगडो-वृष । नि० वृ० प्र० ४३ अ । अवट, वृष ।
प्रश्ना० २६७ ।

अगणि-अग्नि, इन्द्रनस्य प्लोपक्रियाविशिष्टरूपस्तथा विद्यु-
दुल्कायनिसहस्रसमुत्थितं सूर्यमग्निमधुतादिरूपम् । आचा०
४९ । आव० ६२१ । अगणिटादुगत । दश० २२८ ।
दश० १५४ । अग्निमयाद्-प्रदीपनमयान् । औष० ११८ ।

अंगणिज्ज्ञामिय-अभिध्यामितम्, वह्निना ध्यामितं, दधामी-
कृतम् । भग० २१३ ।

अंगणि-झूसिए-सेवितः, क्षपितः । भग० ६८३ ।

अंगणिज्झूसिय-अमिता शोषितं, पूर्ववभावक्षपणात्,
'अमिता सेवितं वा । भग० २१३ ।

अंगणिपरिणामिय-अभिपरिणामितम्, मज्जातामिपरिणा-
मम् । भग० २१३ ।

अगणी-अभिः । ओष० १५६ । चतुर्दशशतके पञ्चमोद्देशकः ।
भग० ६३० ।

अगतं-नकुलाज्जादि । नि० चू० प्र० ७६ अ ।

अगतो-अगदः, औपधिः । आव० ८२५ ।

अगत्थिओ-गृहविशेषः । अनुत्त० ५ ।

अगत्थिगुम्मा-अगस्त्यगुल्माः । जं० प्र० १८ ।

अगत्थी-अगरितः, प्रहविशेषः । जं० प्र० ५३५ । ठाण० ७९ ।

अगदो-अगेगदवेहि । नि० चू० द्वि० १८ आ ।

अगमा-गृहाः । वृ० द्वि० १८३ आ । नि० चू० प्र० १५२
आ, १८३ अ ।

अगमेत्त-ज्ञात्वा, आज्ञापयेदात्मानमनासेवनयेति । आचा०
२१९ ।

अगम्मगामी-अगम्यगामी, भगिन्याचभिगन्ता । प्रश्न० ३६ ।

अगर-अगुरुः-दाहविशेषः । प्रश्न० १६२ ।

अगरला-मुविभक्ताक्षरता । औप० ७८ ।

अगरिहिअं-अगर्हणीयम्, सामायिकनवमपर्यायः । आव०
४७४ ।

अगलदत्तो-अगददत्तः । उत्त० ३१५ ।

अगहणे-अग्रहणे-अकरणे । ओष० १४९ ।

अगा-गृहाः । नि० चू० तृ० १४० अ ।
अगामितं-अगामिकं, अकामिक-अनभिलाषणीय । ठाण०
३१४ ।

अगामियं-अगामिकां, अकामिकां वा-अनभिलाषविषय-
भूताम् । भग० ६७२ ।

अगारं-अगैः कृतं गृहम् । नि० चू० तृ० १४० अ । गेहम् ।
प्रश्न० ८ । गृहम् । आव० ३२९ । अगारः, गृहस्थः । आव०
३२९ ।

अगार-अगारम्, गृहम् । दश० ६२ ।

अगारंठिय-अगारस्थितभाषा-गृहस्थभाषा । ध्य० प्र०
५४ आ ।

अगारधम्मं-अगारधर्मम्, गृहाचारं गार्हस्थ्यम् । उत्त० ५७८ ।

अगारबंधणं-गृहपाशं पुत्रकलत्रधनधान्यादिरूपम् । आचा०
४२९ ।

अगारस्थेभ्यः-(गारस्थेहि) अनुमतिवर्जमवोत्तमदेशविरति-
प्राप्तेभ्यः । उत्त० २५० ।

अगार-अगाराः, गृहिणः । ठाण० ५३ ।

अगाराओ-गृहवासात् । जं० प्र० १४५ ।

अगारिसामाहयङ्गाहं-अगारिणो-गृहिणः सामायिकं-मम्य-
त्वधृतदेशविरतिरूपं तस्याज्ञानि-निशङ्कताकालाभ्ययनाण-
प्रतादिरूपाणि अगारिसामायिकाङ्गानि । उत्त० २५१ ।

अगारी-अगारी, धन्रियादिक । सूत्र० १४३ । गृही, अर्ध-
यतः । ठाण० १८१ । जं० प्र० १४५ ।

अगारो-अगारः, गृहस्थस्तस्येदमगारिकं, देशचारित्सामा-
यिकं देशविरतिसामायिकम् । विशेष० १०६३ ।

अगालिणो-अगारिणः । वृ० द्वि० २८२ अ ।

अगाहा-अगाधा, अपरिमितजला । आव० ८१९ । प्रायोधं-
मीरम् । दश० २७० ।

अगिहियव्यं-अग्रहीतव्यम्, अनुपादेयं, हेयम् । दश०
८० ।

अगिला-अग्लानिः । नि० चू० प्र० १७ आ । अग्लानः-
उचितकर्तव्यसहिष्णुः । आचा० २८१ ।

अगिलाए-अग्लान्या, अविज्ञतया बहुमानेनेत्यर्थः । ठाण०
२९९ । विशेष० ८७५ ।

अगिलायउ-अग्लान्येव, शरीरश्रममविचिन्त्येव । उत्त०
५३६ ।

अगीयत्थं-अपरीणामग, अतिपरिणामगाय । नि० चू० प्र०
४५ आ ।

अगीयत्थस्त-अगीतार्थत्वम् । आव० ५२ ।

अगीयत्थो-जेण आवस्मगासीयाण अत्थो ण सुतो । नि० चू०
तृ० २५ अ ।

अगुण-अगुणः, अविश्रमानगुणः । दश० २६३ ।

अगुणगुणे-वक्ता । आचा० ८६ ।

अगुणरिणं-अगुणा एव अगंतगुणं अर्णति वा रिणति
वा एगट्ठा तं च । दश० चू० ८९ ।

अगुणा-अगुणाः, मिथ्यात्वादयो दोषाः । उक्त० ४३१ ।
अगुत्ती-अगुत्तिः, इच्छाया अगोचरं । परिग्रहस्य त्रयो-
 विंशतितमं नाम । प्रश्न० १२ ।

अगुरु-अगुरुः, सुगन्धिद्रव्यः । आव० १२१ । काष्ठविशेषः ।
 जीवा० १३६ ।

अगुरुलह-अगुरुकलघुकम्, अत्यन्तसूक्ष्मं भाषामनः-
 कर्मद्रव्यादि । ठाणा० ४७५ ।

अगुरुलघु-यदुदयात् प्राणिनां शरीराणि न गुरुणि नापि
 लघूनि तत् । प्रश्ना० ४७३ । सूक्ष्मपुद्गलद्रव्याणि । जं० प्र०
 १३० ।

अगुरुलघुकासपरिणामे-स्पर्शविशेषः । सम० ४१ ।

अगोहि-अगोहिः-भोजनादिषु परिभोगकाले अनासक्तिः । भग०
 १७ ।

अगो-अगः, विपाककालेऽपि जीवविपाकितया शरीरपुद्गला-
 दिषु बहिःप्रवृत्तिरहितः, अनन्तावुच्यन्त्यादिः । उक्त० १११ ।

अगाधे-(गाधे), पदप्रचारालङ्घनीये । विशेषे ५७६ ।

अगमं-अग्रम्, अपरिसुक्म् । जीवा० २५४ । अम्यम्, प्रधा-
 नम् । प्रश्न० १३६ । अन्तः । भग० ३५ । सूर्या । प्रश्ना०
 १०८ । परिणामः । सूर्य० २८० । आलम्बनम्, आव० ।
 २६५ । परिमाणम् । भग० ३५ । संयमतपसी मोक्षो वा ।
 आचा० १६० । भवोपप्रादिकर्ममन्त्रतुष्टयं । आचा० १६० ।
 प्रमाणम् । ठाणा० ४६२ । कोटिः । उक्त० २८३ । अग्रं, वरं
 प्रधानं अट्वा जं पठमम् । नि० चू० प्र० १४९ अ ।

अग्ना-निर्वाणस्थानम् । आव० १४८ । द्रव्यावगाहनाद्यग्रेषु ।
 आचा० ३१८ ।

अग्निकूर्मडी-अग्रकूर्मण्डी, गोदनस्योपरिभागः । आव०
 ५७५ ।

अग्नकोडीर्णं-अग्रकोटयः, प्रकृष्टा विभागाः । जं० प्र० १५ ।

अग्नजायाणि-अग्रजातानि, वनस्पतिविशेषः । आचा०
 ३४९ ।

अग्नजिह्वा-अग्रजिह्वा, जिह्वा । ठाणा० ३९५ ।

अग्नतावसगोले-अग्रतापसमोत्रम् । सूर्य० १५० ।

अग्नपल्लयं-आघातकफलं । चू० प्र० १४३ आ । तलादि-
 प्रलेवा । नि० चू० द्वि० १२४ आ ।

अग्नपिंडो-जइ दिने २ दाहिनि, अग्नपिंडो अग्नहोत्रो ।
 नि० चू० द्वि० १० आ । अग्रपिण्डम्-निष्पन्नस्य श्वाभ्यो-
 दनादेराहारस्य देवतायै स्तोकोस्तोत्रोदारा । आचा० ३३६ ।
 काकपिण्ड्यां । आचा० ३४० । शाल्योदनादेः प्रथममुद्धृत्य
 भिक्षार्थं व्यवस्थाप्यते । आचा० ३२६ । अग्रहोत्रे परिवेषणे
 आदावेव यो युज्यते । ठाणा० ५१५ ।

अग्नवीथ-अग्रवीथः, अग्रे वीथं येषामुत्पद्यते ते तलताली-
 सहकारादयः शाल्यादयो वा, अग्राप्येनोत्पत्तौ कारणतां
 प्रतिपद्यन्ते येषां कोरण्यादीनां ते वा । सूत्र० ३५० ।

अग्नवीथ-अग्रवीथः, कोरण्यादयः दश० १३९ । आचा०
 ५८ । श्रोत्रादयः । ठाणा १८६ । जपाकुसुमादि । आचा०
 ३४९ ।

अग्नभावे-अग्रभावम्, पतिष्ठा भोत्रम् । जं० प्र० ५०० ।

अग्नमहिप्ती-अग्रमहिपी, पहराजी । जीवा० १६२ । ठाणा०
 ११७ ।

अग्नरसो-अग्न्यः रसश्च, प्रधानो मधुरादिकश्च, अग्न्यो
 रसः शूरादिकः । उक्त० ४०५ ।

अग्नल-अग्नलम्, गोपुरकपाटादिसम्बन्धि । दश० १८४ ।

अग्नल-अग्नलः, पट्टाक्षितमग्रहनाम । जं० प्र० ५३५ ।

अग्नलपासाया-अग्नलाप्रासादाः, यत्राग्नल नियम्यन्ते ।
 जं० प्र० ४८ । जीवा० २०४ ।

अग्नला-गोवाढादीहारेषु भवति । दश० चू० ८५ । अग्नला,
 प्रतीता । जीवा० २०४ । जीवा० ३५९ । अधिकं । उक्त०
 ७, ६६० ।

अग्नलापासाय-अग्नलाप्रासादः, प्रासादे यत्राग्नला प्रविशति
 सः । जीवा० ३५९ ।

अग्नवपूरओ-परिधानविशेषः । चू० चू० १०२ अ ।

अग्नविडव-अग्रविटपम्, शास्त्राम्यभ्यागाभ्यं, विल्लाराभं
 वा । प्रश्न० १२ ।

अग्रशिरः-(अग्नशिरः), उष्णीषलक्षणम् । जं० प्र० ११३ ।

अग्नसिर्ग-अग्रगृहम् । आव० १७४ ।

अग्नहर्ण-अनादरः । ओष० ९४ । चू० प्र० २४५ अ ।

अग्नहृत्था-अग्रहृत्ता, बाहोरग्रभूताः शयाः । अनुक्त० ६ ।

अग्रहृत्तो, सुजौ । प्रश्ना० ९१ ।

अग्नहृत्थो-अग्रहृत्ताः, बाह्वर्गभागवती हृत्ताः । जीवा० २७५ ।

अग्नार्ह-अग्न्याणि, मयस्कानि । जं० प्र० २१८ ।

अग्गासणे कूरं-अपासनम्, प्रतिग्रहं सदैविर्णं भोजनम् ।
आव० ६७९ ।

अग्गाहरो-अपासनम् । आव० ३०० ।

अग्गितेण-अभ्यन्तेन, अभिमाणेन । आव० ७९ ।

अग्गि-तीर्थकरविशेषशिबिका । सम० १५९ ।

अग्गिउत्तं-ऐरवतावसर्पिणीतीर्थकरः । सम० १५३ ।

अग्गिओ-अग्निः, उत्सन्नबंशजो दारकः । आव० ३९९ ।

अग्गिकुमार-अभिकुमारः, सोमस्यासौपपातवचननिर्देश-
वर्तिनो देवाः । भग० १९५ । भवनपतिमेदविशेषः । प्रज्ञा
६९ ।

अग्गिकुमारीओ-अभिकुमार्यः, सोमस्यासौपपातवचननिर्देश-
वर्तिन्यो देव्यः । भग० १९५ ।

अग्गिघरं-अग्निग्रहम् । आव० २९५ ।

अग्गिष्ठा-वैदिकगोभेदः । ठाणा० ३९० । सुप्रतिष्ठाभ-
विमानवासी अष्टमो लोकान्तिकदेवः । भग० २७१ ।
ठाणा० ४३२ ।

अग्गिष्ठाये-कृष्णराज्यवकाशान्तरे लोकान्तिकविमानम् ।
ठाणा० ४३२ । सम० १४ ।

अग्गिष्ठो-अग्निः, मरुत् । आव० १३५ ।

अग्गिज्जोओ-अभियोतः, पुष्पमित्रजीवः । आव० १७१ ।

अग्गितरोगी-अभिकरोगी । आव० २७४ ।

अग्गिभोर-अग्निभीरुः, प्रयोतस्य रथः, द्वितीयं रत्नम् ।
आव० ६७३ ।

अग्गिभूर्ह-अग्निभूतिः, अभियोतजीवः । आव० १७२ ।
द्वितीयगणधरः । आव० २४० । धीवीरस्य द्वितीयगणधरः ।
भग० १५३ । सम० ८४ ।

अग्गिमाणव-अभिमानवः, उत्तरनिकाये पञ्चम इन्द्रः ।
भग० १५७ ।

अग्गिमाणवे-अभिमाणवः, उत्तरदिग्बर्तिनामभिडमारणा-
मधिपतिः । प्रज्ञा० ९४ । ठाणा० ८४ । जीवा० १७० ।

अग्गिमेह-अग्निमेघाः, अभिवद्वादकारिजला मेघाः । भग०
३०६ ।

अग्गिमो-प्रथमः । ओष० ३३ ।

अग्गिय-म्यासिविशेषः । नि० नृ० द्वि० ६० अ ।

अग्गियप्-अग्निः, तितिक्षोदाहरणे प्रथमो दासचेष्टः । आव०
७०२ । अग्निः, भस्मकामिधानो वायुविकारः । विषा०
४२ ।

अग्गियओ-अग्निः, दासचेष्टः । आव० ३४३ ।

अग्गियतो-अग्निः, इन्द्रदत्ताराजस्य दासचेष्टः । उत्त० १४८ ।

अग्गिल्लप्-ग्रहविशेषः । ठाणा० ७९ ।

अग्गिवेससगोते-वृत्तिकानध्वजनाम । सूर्य० १५० ।

अग्गिवेसाणं-अग्निवेशस्यापत्यं वृद्धं अग्निवेशो 'गर्गादिभ्य'-
जिति यन् प्रत्ययः तस्याप्यपत्यमग्निवेशयानमः नदी० ४८ ।

अग्गिवेसायणे-गोशालनिवाचरः । भग० ६५१ ।

अग्गिवेसे-अग्निवेशः, शास्त्रीयचतुर्दशदिवसनाम । सूर्य०
१४७ । द्वाविंशतिमुहूर्तनाम । सूर्य० १४६ । जं० प्र० ४९१ ।
अग्निवेश-शास्त्रीयचतुर्दशदिवसनाम । जं० प्र० ४९० । अग्नि-
वेश्यं-कृतिकागोत्रम् । जं० प्र० ५०० ।

अग्गिसिहा-अग्निश्चिखम्, वनविशेषः । दश० १०३ ।

अग्गिसिहे-अग्निर्हिहः, दत्तवासुदेवपिता । आव० १६३ ।

अग्गिसिहो-विष्णुविशेषपिता । सम० १५२ ।

अग्गिर्सीहे-अग्निर्हिहः, दक्षिणदिग्बर्तिनामभिडमारणा-
मधिपतिः । जीवा० १७० । ठाणा० ८४ । प्रज्ञा० ९४ ।
पञ्चमो दक्षिणनिकायेन्द्रः । भग० १५७ ।

अग्गिसेणं-ऐरवतावसर्पिणीतीर्थकरः । सम० १५३ ।

अग्गिहोत्त-अग्निहोत्रः, अग्निकारिका । उत्त० ५२५ ।

अग्गिहोत्तसाला-अग्निहोत्रसाला । आव० २२५ ।

अग्गी-अग्निः, ग्रहविशेषः । जं० प्र० ५३५ । बहिः ।
आवा० ३३ । आव० २७३ ।

अग्गीसेण-ऐरवतावसर्पिणीतीर्थकरः । सम० १५३ ।

अग्गुज्जाणं-अभ्योचानम्, अभ्युधानम् । आव० १९० ।

अग्गो-दक्षिणापर्यन्ते । ओष० २१४ ।

अग्गोर्ह-आग्नेयी, पूर्वदिक्कणमध्यवर्तिदिक् । आव० २१५ ।

अग्गोर्ज-आग्नेयः, मण्डलकोणः । सूर्य० २२ ।

अग्गोणियं-द्वितीयपूर्वम् । सम० २६ ।

अग्गोणीयं-अप्रायणीयम्, द्वितीयपूर्वनाम । ठाणा० १९९ ।

अग्गोया-वत्सगोदान्तर्गतं भोजनम् । ठाणा० ३९० ।

अग्गोयी-अग्निर्कोणः । भग० ४९३ । ठाणा० १३३ ।

अग्गोयरयंकरेति । नि० नृ० द्वि० ३५ अ ।

अग्नोदयं-अग्नीदकम्, देशोनयोजनार्थजलादुपरि पदमान जलम् । जीवा० ३०९ । षोडशमहस्रोत्क्रिताया वेलाया यदुपरि गल्युत्तद्वयमानं त्रिद्विहानिस्वभावं तदग्नीदकम् । सम० ७५ ।

अग्ने-अर्घम् । आव० ३०० । महार्घम् । आव० ८२७ । आव० २९५ । अर्घ्यम्-भूयम् । आव० ८२६ ।

अग्नेति-अर्घ्यति, महार्घ्यति । आव० ८२९ ।

अग्नेविष्ट-अर्घ्यितम्, हृतमूल्यम् । दश० ६९ ।

अग्नेय-गुच्छविशेष । प्रज्ञा० ३२ ।

अग्नेया-आग्राता, आहृता । विशेषे ९६० ।

अग्नेयं-बहुमोलं । नि० चू० प्र० १३९ अ ।

अग्नेह-अर्हति । उक्त० १४२ ।

अग्नेऊर्ण-अर्पिका । आव० २६९ ।

अग्नी-आर्पे, मत्स्यकच्छपविशेष । जीवा० ३२९ ।

अग्निमानघ-भवनपतीन्द्रविशेष । ठाणा० २०५ ।

अग्निशर्मा-यो मिथ्याहृष्टपदिष्टपुतपमाडि अनन्त काल सत्तरे पर्याप्त । सूत्र० ५७ ।

अग्निशिख-भवनपतीन्द्रविशेष । ठाणा० २०५ ।

अग्निष्टोम-यागविशेष । दश० २७६ ।

अग्रधृतस्कन्ध-द्वितीयधृतस्कन्ध । आचा० ३१८ ।

अग्राह्य-अग्रमेय । जीवा० १८७ ।

अघा गतां हरो । वृ० प्र० १०९ आ ।

अघोर-मन्त्रविशेष । उक्त० २६७ ।

अहुसल-अहुशयुक् । (मर०)

अङ्गमंगो-अगोपांगानि । (मर०)

अचंड-अचण्ड, सौम्य । उक्त० ४७ ।

अचंडो-अचण्ड, कारणविकलकोपविकल । प्रश्न० ७४ ।

अचक्रिय-अचक्रिता, अप्राप्तिता । उक्त० ३५३ ।

अचक्षुर्दुर्दृष्टेण अचक्षुर्दर्शनम्, चक्षुर्वैज्ञेयैन्द्रियमनोमि दर्शनम् । जीवा० १८ ।

अचक्षुसे-अचाक्षुषम्, चक्षुर्निद्रियाप्राप्तम् । दश० २०२ ।

अचक्षुस्ते-अनिष्टम् । वृ० वृ० ४१ अ ।

अचक्षुषा-चक्षुर्वैज्ञेयचक्षुष्येण मनसा । ठाणा० ४४८ ।

अचरम-अचरम, यस्य चरमो भवो न भविष्यति सोऽचरम । भग० २५९ ।

अचरमसमयनियंठो-अचरमसमयनिमन्य, अचरमा-आदिमयास्तेषु यो वर्तमानः । उक्त० २५७ ।

अचरिमं-अचरमम् । प्रज्ञा० २३४ । अप्रान्तं, मध्यति । प्रज्ञा० २२८ ।

अचरिमंतपपस-अचरमान्तप्रदेन । भग० ३९६ ।

अचरिमो-अचरम, अभव्य मिदम् । प्रज्ञा० १४३ । जीवा० ४४४ ।

अचल-(अयलो) कलाशिक्षायामुदाहरणगत पुष्प । दश० १०९ ।

अचलेन्द्र-मेह । आव० ४७ ।

अचले-अचल, अन्तर्हृद्गतानां द्वितीयवर्तम्य पंचमाययनम् । अन्त० ३ ।

अचवचव-चवचवेतिशब्दरहितम् । प्रश्न० ११२ । अचवचवम् । अनुकरणशब्दोऽयम् । भग० २९४ । मन्कमित्र चवचव न चवचवावेद । ओष० १८७ ।

अचवलं-अचपलम्, मानसचापपञ्चरहितम् । भग० १४० ।

अचवलो-अचपल, कार्यादिचापपञ्चरहित । प्रश्न० ७४ । नाऽऽरन्ध्रकार्यं प्रयश्चिरं, अथवा अचपलो-गन्निष्ठान्-भाषाभाषमेदत चतुर्था । उक्त० ३४६ ।

अचिअत्ते-अप्रीतिरम् । दश० २२९ ।

अचिअत्तकुलं-अप्रीतिकुलम्, यत्र प्रविशति माधुमिर-प्रीतिस्तपयते तत्कुलम् । दश० १६६ ।

अचिअत्ति-य माधुमिरागच्छतिर्दुःखेनास्ते । ओष० ९३ ।

अचिणिप्तु-आचित्य, आमप्रदेशं सहोपचिन्य । प्रश्न० ९८ ।

अचित्तं-आयु धन्येवाचित न परस्यतार्थम् । वृ० द्वि० १०६ अ । अचित्तम्, दम्पदेशादि । दश० १७८ ।

अचित्तद्रव्यपरिघ्न-(अचित्तद्रव्यपरिजुग्ग), जीर्णपति । आचा० ३५ ।

अचित्त-अचित्तमहास्कन्ध । आव० ३५ ।

अचित्तस्कन्ध-द्विप्रदेशिनादिस्कन्ध । विज्ञे० ४२४ ।

अचियत्ते-अचियत्, स्वयेनैव करोति वाचा न किमपि व्रते एष देशीभाषया । वृ० प्र० २४६ अ ।

अचियत्ते-अदानशील । ओष० १५६ । अप्रीति । ओष० १६९ । अप्रीतिकम् । आव० १९९ । आव० ११८ ।

अचियत्ता-न रोचते । ओष० १९४ ।

अचियत्ते-अचियत्तः, अनभिमतः । सूत्र० ३३७ । अश्री-
तिकरः । उक्त० ३४६ । अश्रीतिकानि-नास्ति श्रीतिः साधुषु
यदुपपद्यतेषु येषां तानि । वृ० प्र० २३५ अ ।
अचियत्तो-साधुषु प्रत्यश्रीतिमान् । प्रथम० १२४ । अश्रीति-
त्युत्पादकः । प्रथम० ६४ ।
अचियत्तोमगो-अश्रीतिकावग्रहः । आव० ३०४ । आव०
१८९ ।
अचिरं-स्थानम्, स्थण्डिलम् । आचा० २९४ ।
अचिरकालकर्यं-अचिरकालकृतम्, द्विमासिके ऋतौ यद-
ग्न्यादिना प्राशुकोकृतम् । औष० १२३ ।
अचिरवत्तवीवाह-अचिरवृत्तवीवाहः । सूर्य० २९२ ।
अचुल्ला-चुलीए समीपे । नि० चू० प्र० ३२८ अ ।
अचेल-अचेल, अल्पचेलो जिनकरिपको वा । आचा०
२४२ । अपगतचेलोऽल्पचेलो वा अचलनस्वरूपो वा ।
आचा० २४५ । यः साधुर्नास्य चेलं-वस्त्रमस्तीति अचेलः,
अल्पचेल इत्यर्थः । आचा० २४४ । नास्य चेलं-वस्त्र-
मित्यचेलः । आचा० २४४ । पट्टः परीपट्टः । आव० ६५६ ।
अचेलकः-अवमानि, असाराणि लघुत्वशीर्णत्वादिना चेलाणि-
वस्त्राण्यस्येति । उक्त० ३५९ । अविद्यमानचेलकः कुरितत-
चेलको वा । उक्त० ५०० ।
अचोमखं-अचोक्षम्, अपवित्रम् । जीवा० २८२ ।
अचोक्षाः-पिशाचमेदविशेषः । प्रज्ञ० ७० ।
अच्यतस्थापरा-अत्यन्तस्थापरा, अनादिपनस्पतिकाम्या-
दुद्वयस्य । आव० ४६५ ।
अच्यतिओ-आत्यन्तिकः, सर्वकालभावी । सूत्र० ३९५ ।
अच्यतिया-तेन गद्वत्तर्षाणितुकाभा । वृ० वृ० १३२ अ ।
अच्यओ-अच्यतितः, पीडितः । दश० ४४ ।
अच्यजिजं-अच्यनीयम् । सूर्य० २६७ । चन्दनगन्धादिभिः ।
औष० ५१ ।
अच्यजिज्जाओ-चन्दनादिना । भग० ५०५ ।
अच्यजिय-अच्यनीका । आव० ३५० ।
अच्यजियघायडा-अच्यनीकाव्यावृता । आव० ८६३ ।
अच्यतो-विषुदोषि जं पुष्टं न संभरति संभरतो वा जस्यर्थे
न विषुदंति नो अच्यनीगो । नि० वृ० ३८६ अ । अन्त-
मतिशयोक्त्युक्तः । उक्त० ६२१ । अनादिः । उक्त० ६२१ ।
अचिदान्तपर्यन्तम् । उक्त० ६३९ ।

अच्यलीणो-आसणम् । नि० चू० प्र० १७५ अ ।
अच्यल्लूढो-अतीव प्रज्वलिते । नि० चू० प्र० १७५ अ ।
अच्यसणे-अत्यशनः, शास्त्रीयद्वादशदिवसनाम । जै० प्र०
४९० ।
अच्य-प्रतिमा । वृ० वृ० २६आ । नि० चू० प्र०
११७ अ । अर्चा, मनुष्यतनुभाविनी । औष० ८१ ।
तनुः, शरीरं, पद्मादिका क्षेत्रा वा । सूत्र० २३८ । क्षेत्रा
चित्तवृत्तिः । सूत्र० २३४ ।
अच्यसणयाए-अत्यन्तं सततमासनं-उपवेशनं यस्य सोऽ-
त्यासनलङ्घनवस्तुता तवा । ठाणा० ४४६ ।
अच्यसणे-अत्यशनः, शास्त्रीयद्वादशदिवसनाम । सूर्य० १४७ ।
अच्यसात्तप-अत्याशातयितुम्, छायाया भ्रंशयितुम् ।
भग० १७५ ।
अच्यसायणा-अत्याशातना, क्रिमेभिः कलहशास्त्रेति ।
आव० ५८० ।
अच्यि-ब्रह्मलोककरे विमानविशेषः । सम० १४ ।
अच्यि-अर्चि, छिन्नज्वाला । दश० २२८ । मूलाग्नि-
च्छिन्ना ज्वाला । दश० १५४ । अनलपिच्छिन्ना ज्वाला ।
जीवा० १०७ ।
अच्यिकतं-अर्चिःकान्तम्, विमानविशेषः । जीवा० १३८ ।
अच्यिकूडं-अर्चिःकूटम्, विमानविशेषः । जीवा० १३८ ।
अच्यिज्जपं-अर्चिःपर्वतम्, विमानविशेषः । जीवा० १३८ ।
अच्यिज्जपं-अर्चिःपर्वतम्, विमानविशेषः । जीवा० १३८ ।
अच्यिमालि-कृष्णराज्यवकाशान्तरे लोभान्तिक्रिमानः ।
सम० १४ । भग० २७१ ।
अच्यिमाली-अर्चिर्मालिः, अर्चिर्मा माला । प्रज्ञा० १०१ । अ-
र्चिर्माली, चन्द्रस्य तृतीयाग्रमहिषी । जै० प्र० ५३२ । दक्षप्र-
महिषीरात्रपानी । ठाणा० २३१ । सूर्यस्य तृतीयाग्रमहिषी ।
ठाणा० २०४, भग० ५०५ । चन्द्रस्याग्रमहिषी । ठाणा०
२०४, भग० ५०५ । दक्षिणपूर्वतत्किरपर्वतस्याग्रपरस्यां
दक्षदेवद्वयस्य दक्ष्या अग्रमहिष्या राजधानी । जीवा० ३६५ ।
अर्चिर्षि-किरणारण्यो माला, गाडस्यासीति किरणमाला-
परिवृत इति । जीवा० ३८० । चन्द्रस्य सूर्यस्य च उदो-
विदेन्द्रस्य तृतीयाग्रमहिषी । जीवा० ३८४ । कृष्णराज्यव-
काशान्तरे लोभान्तिक्रिमानः । ठाणा० ४३२ । द्वितीयं
लोभान्तिक्रिमानम् । भग० २७१ ।

अच्विरावत्तं-अच्विरावत्तम्, विमानविशेष । जीवा० १३८ ।

अच्विरुत्तरावडिंसप-अच्विरुत्तरावत्तंसकम्, विमान-
विशेष । जीवा० १३८ ।

अच्विलेस्सं-अच्विलेस्सम्, विमानविशेषः । जीवा० १३८ ।

अच्विवन्नं-अच्विवन्नम्, विमानविशेष । जीवा० १३८ ।

अच्विसिंमारं-अच्विसिंमारम्, विमानविशेष । जीवा०
१३८ ।

अच्विसिद्धं-अच्विसिद्धम्, विमानविशेष । जीवा०
१३८ ।

अच्वी-अच्वि, अनलाप्रतिबद्धा ज्वाला । प्रज्ञा० २९,
जीवा० २९ । प्रथम लोमान्तिकविमानम् । भग० २७१ ।
कृष्णराज्यवकाशान्तरे लोकान्तिकविमान । ठाणा०
४३२ । अच्वि, शरीरस्थरत्नादिते नोज्वाला । औष० ५०,
भग० १३२ । विमानविशेष । जीवा० १३८ । स्वशरीर-
गतरत्नादिते नोज्वाला । जीवा० १६२ । अच्वि, लेखा ।
सूत्र० १९० । दाक्षपतिवदो ज्वालाविशेषोऽच्वि । आचा०
४९ ।

अच्वीकरणं-गुणवर्णन । नि० चू० प्र० १९५ आ ।
अच्वीसहस्समालिणीयं - चन्द्रप्रभाशिविशाविशेषणम् ।
आचा० ४२३ ।

अच्युओ-अच्युत, देवलोकविशेष । आच० ११७ ।
अच्युत्तवडिंसप-अच्युतकल्पगतविमानविशेष । सम०
४१ ।

अच्युदयं-अच्युदकम्, महान् वर्ष । औष० ३१ ।
अच्युयवडिंसप-अच्युतावत्तंसकम्, अच्युतदेवलोकस्य मध्ये-
ऽवतंसक । जीवा० ३२३ ।

अच्युया-अच्युता, कपोतपक्षिवैमानिकभेदविशेषा । प्रज्ञा०
९९ । अच्युत-आयात । औष० ५० ।

अच्युच्चाया-परिधानता । वृ० द्वि० २११ आ ।
अच्येह-अत्येति, अतिगामति । आचा० १४४ ।

अच्छं-कक्षम् । आचा० ३३८ । अतिस्वच्छम् । जीवा०
१६० । स्फटिकच्छद्म् । जीवा० १२३ । आकाशस्फटिक-
मदतिस्वच्छम् । प्रज्ञा० ८७ ।

अच्छन्द-अच्छन्द, अखवश । दश० ९१ ।
अच्छन्दो-यथाच्छन्द, पापण्डस्य । आच० १९३ ।

अच्छ-कक्ष, प्रसिद्ध । भग० १९०, नि० चू० प्र०
१३८ आ । कक्ष । भग० ३०९ । कक्षा, मच्छम ।
ज० प्र० १२४ ।

अच्छउ-तिष्ठतु । दश० ३७ ।
अच्छणं-अवस्थानम् । वृ० प्र० २३६ अ । मन्त्रिषो आग-
नम् । आच० ५२४ ।

अच्छण-उपविद्यावस्थानम् । वृ० प्र० ११० अ ।
अच्छणप-यत्र स्वाभ्यायं कुर्वन्तिरास्यते । औष० ९४ ।
अच्छणघरं-अवस्थानगृहकम्, यत्र यदा तदा वाऽऽपरा-
वहप सुपातिकायाऽवतिष्ठन्ते । जीवा० २०० ।

अच्छणघरगा-अवस्थानगृहाणि । ज० प्र० ४५ ।
अच्छणजोप-अक्षणयोग, अहिमाध्यापार । दश० २२८ ।
अच्छणिउपूरे-सख्याविशेष । भग० ८८८ ।

अच्छणिउराति-सख्याविशेष । ठाणा० ८६ ।
अच्छणिउरे-सख्याविशेष । भग० २१० । भग० २७५ ।
अच्छणिकुरंगाति-सख्याविशेष । ठाणा० ८६ ।

अच्छणे-आसने, प्रकमाशचायान्तरादिमन्त्रिषो अवस्थाने ।
उत्त० ५३५ ।

अच्छणपडिच्छणो-आच्छादितप्रयाच्छादित । जीवा०
१४५ ।

अच्छते-तिष्ठति । आच० ८३० ।
अच्छमल्ल-कक्ष । नि० चू० द्वि० ५८ अ । वनजीवा ।
(मर०)

अच्छमल्लो-कक्ष । नि० चू० द्वि० १२९ अ ।
अच्छरं-आक्षरकम्, आच्छादनम् । जीवा० २१० ।
अच्छरसा-अच्छरसा, अतिनिर्मल । ज० प्र० १९२ ।
अच्छरा-अपसरा, चण्डिका । सूत्र० ३२५ । शङ्खस्याप्रमहि-
धीनाम । भग० ५०५ ।

अच्छराणिघातो-अपसरोनिपात, चण्डिका । प्रज्ञा० ६०० ।
अच्छरासे-शङ्खस्याप्रमहिष्या राजधानीविशेष । ठाणा०
२३१ ।

अच्छरानियाप-अपसरोनिपात, तिष्ठचण्डिका । औष०
१०९ । चण्डिका । भग० २६९ । जीवा० १०९ ।
अच्छरीयं-आश्चर्यम् । आच० ३९५ ।

अच्छरी-अक्षपि, अक्षरी, अव्ययक । भग० ८९२ ।
अच्छयी-अच्छयि, अव्ययक । उत्त० २५७, ठाणा० ३३६ ।

अच्छह-तिष्ठत। ओष० १५८।

अच्छा-अच्छाः, आकाशस्फटिकवत्। ठाणा० २३९।

अच्छा-अच्छापुरी, वरणजनपदे आर्यक्षेत्रम्। प्रज्ञा० ५५।

सनखपदविशेषः। प्रज्ञा० ४५। आकाशस्फटिकवदति-
स्वच्छा। जे० प्र० २०।

अच्छादेह-आच्छादयति। आव० ४३४।

अच्छारियभक्तं-लावकभक्तम्। आव० २०७।

अच्छारिया-लावकम्। आव० २०७। मूल्यप्रदानेन बालि-
लवनाय कर्मकराः, अस्त्रारिका-क्षेत्रे क्षिप्येते ते। व्य० द्वि०
१६९ आ।

अच्छाविज्जह-स्थाप्यते। आव० ६३३।

अच्छाविचो-स्थापितः। आव० ३५२।

अच्छावेह-स्थापयति। आव० ६३१।

अच्छि-(रोडए), चतुरिन्द्रियजीवभेदः। उक्त० ६९६।

अच्छि-अक्षी। आव० १९२। धीजप्रदेशस्थानानि यस्याः
सा निदिता। ओष० २१८।

अच्छिउं-स्थातुम्। उक्त० १५३।

अच्छिक्को-अस्पृष्टः। व्य० प्र० १८६ आ।

अच्छिचमढणं-चक्षुषोर्मालनम्। चू० द्वि० २०७ आ।

अच्छिज्जं-आच्छेद्यम्। आवा० ३२९।

अच्छिहोक्कणियं-अक्षिछादनम्। आव० ५६१।

अच्छिणिउपूरणे-संख्याविशेषः। भग० ८८८।

अच्छिण्णे-अच्छिन्नः, अव्यवहितः, नान्यैः शब्दान्तरैर्वातादि-
कैर्वाऽप्रतिहतशक्तिः। प्रज्ञा० २९९।

अच्छिह-अच्छिद्रम्, अविरलम्, निर्दूषणं वा। भग०
१३६।

अच्छिहजालो-अच्छिद्रजालः, अतुल्यन्तरालसमूहरहितः।
जीवा० २७२।

अच्छिहे-गोशालकदिशावरः। भग० ६५९।

अच्छिद्रपाणि-प्रतिमापन्नो जिनकल्पिको वा। आवा०
२७७।

अच्छिन्न-अच्छिन्नः, अप्रथमभूतः। ठाणा० ४७२।

अच्छिपत्ताहं-अक्षिपत्राणि, नेत्ररोगाणि। जे० प्र० ८१।
जीवा० २३४।

अच्छिपुत्तयं-अक्षिपुष्पिका। नि० चू० प्र० ७ अ।

अच्छियं-वृक्षविशेषकलम्। भावा० ३४९।

अच्छिप्पाहो-स्थितवान्। आव० ६८३।

अच्छिरे-चतुरिन्द्रियजीवभेदः। उक्त० ६९६।

अच्छिरोडा-चतुरिन्द्रियजन्तुविशेषः। जीवा० ३२। चतुरि-
न्द्रियविशेषः। प्रज्ञा० ४२।

अच्छिवेयणा-अक्षिवेदना, नेत्रपीडा। भग० १९७।

अच्छिवेहप-चतुरिन्द्रियजीवभेदः। उक्त० ६९६।

अच्छिवेहा-चतुरिन्द्रियविशेषः। प्रज्ञा० ४२।

अच्छिवेहो-अक्षिवेधः, चतुरिन्द्रियजन्तुविशेषः। जीवा० ३२।

अच्छुत्ता-उद्धृत्य। नि० चू० द्वि० १४ आ।

अच्छुरति-आस्तुण्वति। ओष० ८३।

अच्छुरलमे-प्रचुरलमे। नि० चू० द्वि० १४ आ।

अच्छुदं-अक्षितम्। ओष० १६५।

अच्छे-अच्छः, सुनिर्मलः, जाम्बूनदरत्नबहुलपात्र मेरुनाम।

जे० प्र० ३७५। ऋक्षः-अच्छभक्षः। प्रज्ञा० २५३।

अच्छेओ-अच्छेकः, अविकलः। आव० ५२७।

अच्छेज्ज-आसीत। भग० ९०। आच्छेय-पट्टशवलदोषे।
प्रज्ञा० १४४।

अच्छेज्जे-आच्छेय-बलाद् भृत्यादिसत्कमाच्छिद्य यत्स्वामी
साधने ददाति। ठाणा० ४६०।

अच्छेज्जेह-भोजनदोषः। भग० ४६६।

अच्छेण्णं-आच्छेयं, यदाच्छिद्य भृत्यादिभ्यः स्वामी ददाति।
प्रज्ञा० १५५।

अच्छेरे-आधर्यम्। जीवा० २७७।

अच्छेरगा-आधर्याणि, अङ्कतानि। ठाणा० ५२३।

अच्छेरियं-आधर्यम्, आधर्यवस्तु। दश० ५५।

अच्छो-अच्छः, स्वच्छः। सूर्य० ७८। ऋक्षः। जीवा०
३८। नाखरविशेषः। प्रज्ञा० ७।

अच्छोड-आच्छोदनम्। ओष० १३३।

अच्छिन्नेयनपाहं-अच्छिन्नच्छेदनयिका-सूत्रविशेषः। सम०
१२८।

अजगर-अजगरः, शयुष्यायः, उरःपरिमर्षविशेषः। प्रज्ञा०
७। सम० १३५।

अजजो-अजज्यः, जेतुमशक्यः। उक्त० १६९।

अजताभासविचज्जी-अयताभाषाविचर्जी, दुष्टवाक्परि-
हर्ता। आव० ७७५।

अजयं-अयतम्, अनुपदेशेन । दश० १५६ । अणुवासेण ।
 दश० नृ० ७० ।
 अजय-अयतः, अयतनपरः । ओप० ३० । नस्तृपापरधाने-
 भ्योऽनुपरेतः । उक्त० १९४ ।
 अजरणं-अजीर्णम् । आव० १३१ ।
 अजवणिज्जोदण-अयापनीयोदकाः, अयापनीयं-न यापना-
 प्रयोजनमुदकं येषां तैः । भग० ३०६ ।
 अजसो-छायाघातः । वृ० वृ० ९९ अ ।
 अजहणमणुकोसे-अजघन्योत्कृष्टः, अजघन्योत्कृष्टस्थितिः ।
 आव० ३३५ ।
 अजाकृपाणीयम्-अवितर्कितमम्भबो न्यायविशेषः । आचा०
 १८ ।
 अजाणेतिया-अजालती पर्यत् जे होइ पण्यमुद्धा । वृ० प्र०
 ५८ अ ।
 अजाणू-अज्ञस्य अज्ञानात् वा व्याप्तिः । ठाणा० १७४ ।
 अजाता-उत्तरगुणैश्चाभाकमदिभिरमुद्धा । ओप० १९३ ।
 अजायकस्मिओ-अजातकल्पिकी, अगीतार्थः । वृ० प्र०
 ११२ आ ।
 अजाया-अजाता, याऽतिरिक्तनिरवयवहारपरित्यागविषया ।
 आव० ६४१ ।
 अजिओ-अजितः, परीरहोपमर्गादिभिर्न जितः, द्वितीयजिनः,
 यस्मिन् गर्भे मति माता राज्ञाऽजिताऽतः । आव० ५०२ ।
 अजिणं-अजिनं, चर्म । सूत्र० ३०७, आचा० ७१ ।
 अजिण्णओ-अजीर्णम् । आव० ३५२ ।
 अजिम्हं-अमन्दम् । प्रश्न० ८४ ।
 अजिम्ह-अमन्दे, भद्रभावतया निर्विकारचपले । जै० प्र०
 ११५ ।
 अजियसेतित्थयं-अजितशान्तिस्तव । आव० ६३८ ।
 अजियसेणं-ऐरवतावसर्पिणीतीर्थंकरः । सम० १५३ ।
 अजियसेणे-अजितसेनः, अज्ञातोदाहरणे कौशाम्बीराजा ।
 आव० ६९९ । अतीतोरसर्पिणीकुलकरः । सम० १५० ।
 अलोभोदाहरणे भावस्त्यामाचार्यः । आव० ७०१ ।
 वसतपुरे नृपः खड्गप्रमादिसैनिकशिष्यकः । प्रज्ञा० ४४१ ।
 अजियं-अपराजिता (आज्ञा) । आव० ५९६ ।
 अजिया-अभिनन्दनजितप्रवर्तिनीनाम । सम० १५२ ।
 अजिरं-अजगम् । प्रश्न० १३८ ।

अजीरं-अजरणम् । ओप० ६३ ।
 अजीरगं-अजीर्णत्वम् । आव० ६५५ ।
 अजीरय-अजीर्णम् । भग० १९७ ।
 अजीर्णम्-रोगविशेषः । जीवा० २८४ ।
 अजीय-अजीवाः, जीवविपरीतस्वरूपाः । प्रज्ञा० ७ ।
 अजीयअपच्चयखाणकिरिया - यदजीवेषु-मयादिष्व-
 प्रत्याख्यानात् कर्मबन्धनं सा अजीवाप्रत्याख्यानक्रिया ।
 ठाणा० ४११ ।
 अजीयकरणं-अजीवभावकरणं, परप्रयोगमन्तरेणाशोदना-
 नावर्णनन्तरमगमम् । आव० ४६४ ।
 अजीयकिरिया-अजीवक्रिया, अजीवक-पुद्गलमुदाहर्य
 यत्कर्मतया परिणमनं सा अजीवक्रिया । ठाणा० ४० ।
 अजीचणेसन्धिया-अजीवनेष्टिनी, यत्तु काष्ठदीपनां पनुरा-
 दिभिः नियोजनम् । ठाणा० ४३ ।
 अजीचपाउसिया-अजीवप्रादेपिनी, अजीवस्योपरि प्रदेवाद्या
 क्रिया प्रदेवकरणमेव वा । भग० १८२ । अजीवे-पापाणादी
 स्फलितस्य प्रदेवात् । ठाणा० ४१ ।
 अजीवपाओगिअं-अजीवप्रायोगिकम्, अजीवप्रयोगेन नि-
 र्गुप्तं, जीवप्रायोगिकद्वितीयभेदः । आव० ४५७ ।
 अजीवपारिगहिया-अजीवपारिग्रहिणी, पारिग्रहिणीक्रियाया
 द्वितीयो भेदः । आव० ६१२ ।
 अजीवमिस्सिया-अजीवमिश्रिता, प्रभूतेषु मृतेषु स्नोकेषु
 जीवसु एकत्र राशोऽस्तेषु-अदो महानयं मृते जीवराशिभि
 भाषा । प्रज्ञा० २५६ ।
 अजीवमीसण-अजीवानाश्रित्य मिथमजीवमिश्रं । ठाणा० ।
 ४९० ।
 अजीवमीसग-अजीवमिथा, सस्याम्बामापाभेदः । दश०
 २०९ ।
 अजीववेयारणिया - पुरुषादिविप्रतरणपुद्गलैव वाऽजीवं
 भगव्येतादृशमेतदिति । ठाणा० ४३ ।
 अजीवसामंतोवणिघारया - अजीवसामन्तोपनिपातिनी,
 सामन्तोपनिपातिकीक्रियाया द्वितीयो भेदः । आव० ६९३ ।
 अजीवसाहन्धिया-यच्च खल्लाहन्तेनैवाजीवेन-खल्लादिना
 जीवं मारयति सा अजीवसाहन्तिकी । ठाणा० ४२ ।
 अजीवारभिया - जीवकवेयाराणि पिष्टादिमयजीवाकृतौध-
 ववादीन् वा आरभमाणस्य सा अजीवारभिकी । ठाणा० ४१ ।

अञ्जुतं-अयुतम्, चतुरशीतिरयुताशतसहस्राणि । जीवा० ३४५ ।

अञ्जुतंगं - अयुताहम्, चतुरशीतिरर्थनिकुरशतसहस्राणि । जीवा० ३४५ ।

अञ्जुत्तं-अयुक्तम्, अयुपपत्तिक्षमम्, युक्तदोषविशेषः । आव० ३७५ ।

अञ्जुत्तो-अनुपयुक्तः । वृ० तृ० ६ आ ।

अञ्जुरणया-शरीरापचयकारिभोक्तानुत्पादनेन । भग० ३०५ ।

अञ्जो-अञ्जं, छगलको दिव्यरश्मिपुष्पः । जीवा० ३८ ।

अजोगव-अयोगवम्, वैद्याशुद्राभ्यां जातो वर्गः । आचा० ८ ।

अजोगी-अयोगी, निरुद्धयोगः, शैलेद्यां गतो हृत्पद्माक्षरो-
द्विरणमात्रकालं यावत्, भूतप्राप्तस्य चतुर्दशं युगस्थानम् ।

आव० ६५० ।

अजोनिभूतम्-(अजोणि ऋण), विष्वस्त्योनि, श्रोत्रहाममर्धम् ।
दश० १४० ।

अजोसिया-अजुष्टा, असेविता, धर्मं वा अवनायलक्षणम-
तीता । सूत्र० ५० ।

अजं हिज्जो-अयद्वं । आव० ७१५ ।

अज्ज-अय, आरब्धः, आर्यः । उक्त० ३६३ । आर्यः-
आराम्यवेहेयधर्मभ्यो यातः-प्राप्तो गुणैरित्यार्यः । प्रज्ञा० ५ ।

आवाराधनयोगादारायातः सर्वहेयधर्मभ्य इत्यार्यः । दश०
२८४ । आर्या-प्रज्ञानतरुणा चण्डिका । भग० १६४ ।

अय-मान्यतम् । जं० प्र० २४६, आचा० १५८ । आर्यः-
(गौतमः) । आचा० १५८ । पापकर्मवर्हिर्भूतत्वेनापाप-

(क्षेत्रादिभेदेन नवधा) । ठाणा० २०८ ।

अज्जप्-हरितविशेषः । प्रज्ञा० ३३ ।

अज्जकण्हा-आर्यकृष्णाः, आचार्याः । उक्त० १७८ ।

अज्जकण्ठो-आर्यकृष्णः, आचार्य । आव० ३२३ ।

अज्जकालका-नाम आयसिया । वृ० प्र० ३९ अ ।

अज्जकालगायरिय-चतुर्थीप्रवर्तको युगप्रधानः । नि० वृ०
प्र० ३३९ आ ।

अज्जकालगो-आर्यकालकः । आव० ३६९ ।

अज्जकालय-प्रसादधान्तः । (मर०)

अज्जखउडो-विशामिद आचार्यः । नि० वृ० प्र० ३०४ अ,
नि० वृ० प्र० २७६ अ, नि० वृ० प्र० १६ अ ।

आर्यगपुत्रः, विशामिद आपार्यविशेषः । आव० ४११ ।

अज्जगो-आर्यकः, वनस्पतिविशेषः लीके आजओ । जं०
प्र० ४२४ । प्रत्येकवनस्पतिविशेषः । नि० वृ० द्वि० ६० अ ।

अज्जगोविन्दो-आर्यगोविन्दः, मिथ्योपस्थितायामुदाहरणम् ।
आव० ८६१ ।

अज्जचंदणा-आर्यचन्दना, आर्याविशेषः, यस्याः पार्वे
मृगावत्याः केवलोत्पत्तिः । आव० ४८५, नि० वृ० तृ०
१३४ आ ।

अज्जत्ताप-आर्यतया, पापकर्मवर्हिर्भूतया अयतया वा
अधुनातनतया वर्तमानकालतया । भग० ६५६ ।

अज्जपय-आर्यपदम्, शुद्धपर्मपदम् । दश० २६९ ।

अज्जप्पभिई-अद्यप्रभृति, सम्यक्तवप्रतिपत्तिकालात्परभ्यास
यावत् । आव० ८११ ।

अज्जमावे-आर्यभावः, धार्मिकादिज्ञानादियुक्तः । ठाणा०
२०९ ।

अज्जमंशु-आर्यमंशुः, ऋद्धिरमसातगौरवद्वष्टान्तो मधुराया-
माचार्यः । आव० ५७९ । अवसन्नाचार्यः । नि० वृ०
प्र० ३५१ अ । आचार्यातिशेवकः दुर्बलाऽऽचार्यः । व्य०
द्वि० १७४ आ ।

अज्जमणग-आर्यमणकः, आर्यभागौ मणकभेति विप्रह,
यन्मासिर्दशैकात्रिंस्यायेता । दश० २८४ ।

अज्जमहागिरि-रघुलभद्रदत्तमणधारवाचार्य । नि० वृ०
प्र० २४३ अ ।

अज्जमहागिरी-आयरिओ । नि० वृ० तृ० ४४ आ ।

अज्जमूल-आर्यमूलम्, मानामहपादमूलम् । आव० ६८४ ।

अज्जय-आर्यकः, पिता । उक्त० ९८ । आव० ३०५ ।
भग० ४७० । आव० ३७७ ।

अज्जयमंजरी-आर्यमंजरी । आव० १२५ ।

अज्जरक्खितो-सत्त्वानुसष्टाचार्यः । नि० वृ० द्वि०
१०९ अ ।

अज्जरक्खितय-शोभाशालिलप्रेषवाचार्यः । नि० वृ० प्र०
३२५ आ, १०३ आ । उज्जिन्नामयेत्तकवे । (मर०) ।
'आर्यरक्खित' । यि० १००० । आचार्यविशेष । म्य० द्वि०
३३९ अ ।

अज्जय-आर्यम्, पारमिभक्तिपरिरेडि मागापरियाम ।
दश० २६३ ।

अजयहरसामि-आर्यशितविश्रायुः । नि० च० प्र० १०१ आ ।

अजयहरा-आर्यवरा । विशेषे १२८ । आर्यवन्न, वाग-
ल्योदाहरणे आर्य । दश० १०३ ।

अजयहरौ-आर्यवर । आच० २८५ । आर्यवन्न, युग-
प्रधान । आच० ३०२ । आर्यवर, चैत्यमणिकारे आचार्य ।
आच० ५३६ ।

अजयहृष्टाणा-आर्यवम्, संवरभेदा । ठाणा ३०२ ।

अजयवे-आर्यवम्, ऋजुता योगसत्प्रते दशमो योग ।
आच० ६६४ ।

अजयसमिओ-आर्यममित, सुनन्दाभाता । आच० २८९ ।
आर्यममित । उत० ३३३ ।

अजयसमिया-आर्यममिता, वन्नम्यामिनो मातुला ।
आच० ४१३ ।

अजयसमुदा-आचार्यातिशेयानतिमेषि । व्य० द्वि० १४७
अ । नि० च० प्र० १५१ अ ।

(अजयसा)-अजसा, प्रपुणेन न्यायेन । विशेषे ७७९ ।

अजयसामस्स-आरासमवेदेषधर्म्यो यात-प्राप्तौ गुणैरि-
त्यायं स चासौ दशमथा आयस्याम, नरम् । प्रजा० ५ ।

अजयसुनन्दा-आर्यसुनन्दा । उत० ३२१ ।

अजयसुहृत्प्री-आर्यसुहृत्प्री, योगसमवेदनिधितोदधानद्वयान्ते
आर्यस्थूलमदस लघु दिष्य । आच० ६६८ । स्थूलमद-
दत्तगणधारकाचाय । नि० च० प्र० २४३ अ । आयरिओ ।
नि० च० तृ० ४४, वृ० द्वि० १५३ आ ।

अजयसुहृत्मे-आर्यसुधर्मा, महावीरम्यान्तेषामो अविग ।
प्रध० १ ।

अजयहिक्को-अद्य (य) । आच० ६९२ ।

अज्जा-सुलभीसमो धनरूपविशेष । भग० ८०३ । सुनि-
सुवतजिनप्रवर्तिनीनाम । १५० । आर्या, सत्त्वचतु कल
गणादिष्ववस्थानिवद्धा माद्राद्यन्तोऽस्या । ज० प्र० १३८ ।

अज्जाकल्हं-आर्यानीनाम् । (गणि०)

अज्जाघरे-आर्यागृहे । ठाणा० ३७० ।

अज्जावेयव्वा-आसापयितव्या । आचा० १७८ ।

अज्जासाढो-आर्यापाठ, स्थिरकण्ठोदाहरणे उच्चयि-
न्यामास्यापाठ । दश० १०३ । यत्तभूम्यामाचार्यविशेष ।
उत० १३३ । आचार्य । आच० ३१५ ।

अज्जिण-आर्यिका, आर्यिका मातु पितृयो माता । दश०
२१६ ।

अज्जिया-पितामही मातामही वा । वृ० द्वि० ५८ आ ।
माउ पिउ वा जा मासा मा । दश० च० १०० ।

अज्जिया-आर्यिका । आच० ७५३ ।

अज्जियालाभो-आर्यिकालाभ, आर्यिकान्यो लाभः । आच०
५३५ ।

अज्जुण-अर्जुन, वृक्षविशेष । प्रजा० ३० । अर्जुनाभिधानं
यथापदस्वरूपम् । ज० प्र० २४१ । बहुव्रीह्यविशेष । भग०
८०३ । नीरविशेष । व्य० द्वि० १३० आ । लृप्तिविशेष ।
प्रजा० ३३ ।

अज्जुणय-अर्जुनक, राजगृहे मागकारविशेष । अन्न०
१८ ।

अज्जुणभो-अर्जुनक, राजगृहे मालाकार । उत० ११२ ।

अज्जुणगस्स-अर्जुनक, गोशालपरावर्तिम्यानम् । भग०
६७४ ।

अज्जुणमालार-अर्जुनमालाकार, आद्योगगह । (मर०)

अज्जुणसुधण्णे-अर्जुनसुधर्ण, श्वेतकायनम् । औप० ११५ ।

अज्जुणस्स-गीनमगोरो गोशालगृहीतयणशीर । भग०
६७३ ।

अज्जुणो-अर्जुन, सुषोयनगरवृषति । विपा० ८५ ।

अज्जुन्ने-गोशालकदिशाचर । भग० ६५९ ।

अज्जे-आर्य । उत० २८६ । अद्य, आर्य, न्यायिन ।
भग० १७६ ।

अज्जो-आर्य, पितामह, नीर्यकराणाम् प्रथम । आच० १६८ ।

आर्य । आच० ७९३ । धीवर्द्धमानम्बामी । ज० प्र० ५४१ ।

अज्जोत्ति-आरापापकर्मण्यो याता आर्यान्मदामन्वर्ण हे
आर्या । ठाणा० १३५ ।

अज्जोरह-हरितविशेष । प्रजा० ३३ ।

अज्जस्त-अध्यामम्, वन । दश० १६ ।

अज्जस्त्ये-अध्यामम्, सुन्दरुत्वादि । आचा० ७६ । आत्मा-
त्वयय । जीवा० २४३ । आत्मास्या मित्यात्वाद्य ।
उत० ४०२ । अन्त करणम् । आचा० ७९० । अध्यामम् ।

आचा० २०८ । अध्यामक्रिया-यत्केनापि कथयताप्यगि-
भूतस्य दीर्घमन्स्वरूपम् । ठाणा० ३१६ । अध्याम -
परिणामः । व्य० प्र० १८१ आ । अध्यामम्-मन । ठाणा० ५ ।

अज्ज्ञातयन्त्रे-अध्यात्मदण्डः, शोकाद्यभिभवः । प्रश्न० १४३ ।
अज्ज्ञातयन्त्रिण-अध्यात्मनिषण्णम्, अध्यवसानोद्गतम् ।
दश० २२६ ।

अज्ज्ञातयवयव-अध्यात्मवचनम्, अभिप्रेतमर्थं गोपयितु-
कामस्य सहसा तस्यैव भणनम् । प्रश्न० ११८ । यदन्यत्वे-
तसि निषाय विप्रतारकबुद्ध्याऽन्यद् विभक्तिपुरापि सहसा
यच्चेतसि तदेव भूते तत् । प्रश्न० २६७, आचा० ३८७ ।

अज्ज्ञातिय-अध्यात्मिकः, अभ्यर्पितः । निषा० ३८ ।
अध्यात्मिकः-आत्माधितः । भग० ४६३ । आध्यात्मिक-
क्रियात्पानविशेषः । सम० २५ ।

अज्ज्ञातियो-आध्यात्मिकः, आत्मविषयः, सङ्कल्पविशेषः ।
जीवा० २४२ ।

अज्ज्ञातियं-अध्यवसितं, सङ्कल्पम् । आच० ६६९ । अध्या-
त्मिक-अन्तःकरणोद्भवम् । सूत्र० ३११ ।

अज्ज्ञातयो-अध्यात्मस्थः । आच० ६४९ ।

अज्ज्ञात्येव-अध्यात्मन्वेव, ब्रह्मचर्ये व्यवस्थितः । आचा०
२०८ ।

अज्ज्ञात्यो-आध्यात्मिकः, आत्मन्यध्यात्म-तदभवः
दण्डविशेषः । सूत्र० ३०६ ।

अज्ज्ञात्प-अध्यात्मं, सद्भावनादृढं चित्तमेव । प्रश्न० १३४ ।
आध्यात्मिकं, आत्मन्यधीत्यध्यात्मं तत्र भवम् । आन्तरात्कि-
ञ्चित् सार्विकम् । सूत्र० १६७ । आत्मानमधिकृत्यात्मा-
त्मनम् । प्रश्न० १२८ । मनः । सूत्र० ६५ । अधि आत्मनि
वर्तत इति अध्यात्म-ध्यानम् । आच० ७७४ । रुढितो मनः ।
उत्त० ७ । आत्मनि । उत्त० ६१८ । चेतः । आच० ५२५ ।
धर्मध्यानादिकम् । सूत्र० २६९ । मनः । आचा० २१९ ।
आत्मनि । उत्त० ४६५ । मनः । उत्त० ५९१ ।

अज्ज्ञात्पजोग-अध्यात्मयोगः । (महाप्र०)

अज्ज्ञात्पजोगसाहजुत्ते - अध्यात्मयोगमाप्ननुक्तं,
अध्यात्म-चनरतस्य योगा-ध्यापरा धर्मध्यानादपस्ततो
साधनानि एवाप्ततादीनि तिर्युक्तः । उत्त० ५९१ ।

अज्ज्ञात्पज्ज्ञातं-अध्यात्मरसान्, अनुबोद्धं अनुबुद्धं अनु-
गतिस्ते अनुपपन्मद्भागादिभ्यः न य तथिराहण्ययादिरूपम् ।
प्रश्न० ११८ ।

अज्ज्ञात्पर-अध्यात्मरसः, प्रगल्भध्यानपक्ष । दश० २६७ ।

अज्ज्ञात्पसंबुद्धे-अध्यात्मसंबुद्धः, स्वीभोगादतमनाः स्वार्थो-
पयुक्तनिष्कन्दनोयोगः । आचा० २१९ ।

अज्ज्ञात्प-अध्यात्मनि, आन्तरम् । सूत्र० २३० ।

अज्ज्ञात्यर्ण-अध्ययनम्, विशिष्टार्थध्वनिसन्दर्भरूपम् । जीवा०

४ । ठाण० ६ । पाठः । आच० ७३२, विज्ञे० ४५० ।

सज्ज्ञाओ । दश० चू० १२५ । स्वस्वभावे आनीयते-

ऽनेनेति आनयनं प्रस्तावादात्मनः, निरुक्तविधिना । उत्त०

६ । निरुक्तविधिनाऽर्थनिर्देशपरत्वाद्वाऽस्य भवतेतेर्वाऽधि-

पूर्वस्य । उत्त० ७ । नाम । सूर्य० ९, १४६ । आच० ७१५ ।

अध्यात्मानयनाच्चेतसो विबुद्धयापादानात् । दश० १३८ ।

अनेन करणभूतेन साधुबोधस्यममोक्षान् प्रत्यक्षिं मच्छति

यस्यादेवं तस्मादध्ययनम् । दश० १६ । अध्यात्मानयनं,

अधिगम्यन्ते परिच्छिद्यन्ते वा अर्था अनेनेत्यधिगमनमेव प्राह-

तश्चेत्या तथाविधार्थप्रदर्शकत्वाच्चास्य वचनोऽध्ययनमिति,

अधिकं नयनमधिकनयनं चाध्ययनम् । दश० १६ । अध्या-

त्मानयनं-अध्ययनभूतनाम । दश० १६ । शास्त्रम् । दश०

२८४ ।

अज्ज्ञात्पछर्क-अध्ययनपङ्कः । विज्ञे० ४१५ ।

अज्ज्ञात्-म्लेच्छविशेषः । प्रश्न० ५५ ।

अज्ज्ञात्सत्ताप-अध्ययसायः, सूक्ष्मो मनःपरीणामसमुत्प-
आचा० ६८ । सूक्ष्म आत्मनः परिणामविशेषः । आचा० ३११ ।

अज्ज्ञात्सत्ताप-अध्ययसानं, अन्तःकरणप्रवृत्तिः । सूत्र० ३४० ।

यनोविशेषः । औप० ९९ । जीवा० १३० । अन्तःकरण-

मन्यपेक्षम् । आच० १८४ । रागस्नेहभयमेतानि अध्यव-

सानानि । आच० २७२ । अध्यवसायाः । प्रश्न० ५४३ ।

ध्वनविधिविशिष्टाप्रयत्नविशेषरूपम् । औप० ६० । मन

एकाग्रतालम्बनम् । आच० ५८३ । रागस्नेहभयान्योऽध्य-

वसायः । ठाण० ४०० । विज्ञे० ८४२ ।

अज्ज्ञात्सत्तापपरिणाम-आवचारिमावरणीयानि । भग०

४३२ ।

अज्ज्ञात्सत्तापेहि-अध्यवसानैः, मन परिणामैः । जे० प्र०

२७९ ।

अज्ज्ञात्सत्ताप-अध्यवसितम्, परिमोगक्रियासंगदन्विषयम् ।

भग० ८१ । अध्यवसानां, प्रयत्नविशेषः । भग० ८१ ।

अज्ज्ञात्सत्ताप-अध्यवसितं, क्रियासंगदन्विषयम् । औप०

६०

अज्जावस्सन्ति-अप्यवयनः । दश० ३५ ।

अज्जाइत्तं-अपीनम् । आब० ३४० ।

अज्जाय-अप्यवयनम् । वि० ५०६ । अयायः । भग० ४ ।

अज्जुमीनां मनःपीडानां वा आयः । भग० ४ । पाठः ।

उत्त० ७१३ । आसोऽभविनेयः । आब० ६८ । अप्यव-
नानि । उत्त० ७१३ ।

अज्जागहो-अध्याह्नः, यशयोनिषु वृक्षेषु कर्मोपादान-
निष्पादितेषु उपर्युपरि अप्यारोहतीति, यशोपरिज्ञानो यशः,
यशोपशानिमानः कामशक्तिभयानो वा यशः । मूल० ३५३ ।

अज्जायमिस्त-अभ्युप्येति । ठाणा० ३५१ ।

अज्जिययं-उपयायितकं । घृ० वृ० ७८ आ ।

अज्जिणं-अक्षिणम् । वि० ४५० । अक्षिणधुननाम ।

दश० १६ । यक्षीयमाने न क्षीयते ममः तद् अक्षिणम् ।

ठाणा० ६ ।

अज्जुययानो-अगमगमनामयणे वि (आनक्तिः) । नि०
घृ० द्वि० ७१ आ ।

अज्जुसिरे-अशुचिरम्-अगमयिता दक्षिका निपया च ।
ओष० २३४ ।

अज्जुसिरे-नृणादित्यन्तं न । ओष० १३३ ।

अज्जुसिरो-एहिशीरनिकागकितः प्रविशिममगहितो वा ।
घृ० द्वि० २५२ आ ।

अज्जोमर-अध्यवृत्तम्, स्वार्थमूलादहणप्रक्षेपम् ।
दश० १७४ । नि० घृ० प्र० १४० आ ।

अज्जोयत्त इ-भोजनशेषः । भग० ४६६ । स्वार्थमू-
लादहणे गत्यर्थं कथमेवमध्यवृत्तम् । ठाणा०
४६० ।

अज्जोययमियाए-आभ्युपगमिणी, प्रवज्याप्रतिपत्तिनो
प्रधानवर्गभूमिगयननेमलुगमारीनामकीकारेण निर्वृता येन ।
भग० ६५ ।

अज्जोययस्सन्ति-अधुनायन्ते-तदेकविंश भग्नानि तद-
जंताय धापिहनेनोपवयन्ते उपरक्षा दत्तमानाः । ठाणा० २९२ ।

अज्जोययज्जणं-अधुनायदं, कनिगिद्विपाथेऽधुनायन्ति-
भिषजः । ठाणा० १७४ ।

अज्जोययज्जि-अभ्युपगमेन, अभिषजं कुर्यात् । दश०
४५१ ।

अज्जोययणं-अधुनायः, निपयमिनायन्ति ।

आवा० ७८ ।

अज्जोययणो-अधुनायः, अध्यायः । आब० १९६ ।

अधुनायः । आब० १५१, १३ ।

अज्जोययन्-अधुनायः, आनयः । दश० १५१ । अज्-
जाहागिन्नामापिहनेनायः । भग० ६५० ।

अज्जोययन्ते-अधुनायः, तदेकविंश गत । भग०
२९३ । मूर्तिगनः । वि० १८ ।

अज्जोययन्तो-अधुनायः । आब० १९६ ।

अज्जोययाय-अधुनायः, प्रधानाप्रविपताः प्रध० १५३ ।

अज्जोयान-अधुनायः-धदा । भग० प्र० २९३ आ ।

अज्जोयसे-अज्जायाना, प्रवज्जयः मज्जायसि ।

मूल० २३४ । वीनरागः । मूल० २३५ ।

अमानोऽज्जुत्ति-(अज्जाययिनी), वृत्ते वृत्ते मिश्रणम् ।
उत्त० ४०४ ।

अमानम्-अनाभीयः, अननुस्मरणं वा । दश० १७१ ।

अट्टं-आत्मम्, गन्दिदायकवयम् । दश० घृ० १५१ । अट्टम्
पीडितस्थे देवनमिति वृत्ता । आगमिदायकं पौडगनाम ।
प्रध० २६ । आर्तवयान-गोदाकन्दनविनयानिगम्य
वयानम् । आब० ५८३ ।

अट्टहासं-अट्टहासम् । आब० १९१ ।

अट्टहासो-अट्टहासः । आब० ८३० ।

अट्टमाला-आयाममाला । भग० ५४२ । अट्टमाला ।

ओष० ५५ ।

अट्टणे-अट्टनः, योगमङ्गले आलोचनादृष्टान्ते उज्जिम्यां
मण्डिनेयः । आब० ६६४ ।

अट्टणो-अट्टनः, उज्जिम्यां जितसमुद्राजमयः । उत्त० १९० ।

अट्टदुहट्टसट्टे-आर्तदुःखार्तवयाने । उत्त० ३३१ ।

अट्टदुहट्टा-आर्तदुःखविपताः, आर्तदुःखार्ताः । आब० ३९५ ।

अट्टदुहट्टो-आर्तदुःखार्तः । आब० ३८८ ।

अट्टनियट्टियचित्ता-आर्तनिर्वर्तितविपताः, आर्तं निर्वर्तिनं
चित्ते येन तथा, आर्तानां निर्वर्तिनं चित्ते येन । भग०
१२१ ।

अट्टमगा-अभिमारकाः । नि० घृ० द्वि० ११ अ ।

अट्टमहाइ-अर्धविन्द । उत्त० गा० ४८६ ।

अट्टवमहा-आर्तवयानां । आब० ३८८ ।

अट्टहासं-अट्टहासम् । आब० ६३४ ।

अट्टा-आतां, दुश्चिनः रागद्वेषोदयेन । आचा० १८३ ।

अट्टाल-प्राकारसम्बन्धिन्यट्टालाह । आचा० ४११ ।

अट्टालकं-प्राकारकोष्ठकोपरिवर्ति आशोपनस्थानम् । उक्त० ३११ ।

अट्टालक-अट्टालकः, प्राकारस्थोपरि मृत्याधयविशेषः । जीवा० १५९ ।

अट्टालका-प्राकारस्थोपर्याधयविशेषाः । मम० १३७ ।

अट्टालगं-अट्टालकं । जीवा० १६९ ।

अट्टालग-अट्टालकः, प्राकारोपरिवर्त्ता आधयविशेषः । प्रश्न० ८ ।

अट्टालकम्, प्राकारोपर्याधयविशेषः । मम० २३८ ।

अट्टालगा-पागारस्स अहे अट्टहासो मग्गो । नि० चू० प्र० २६५ अ ।

अट्टालगो-अट्टालकः, प्राकारस्थोपरि मृत्याधयविशेषः । जीवा० २५८ ।

अट्टालयं-अट्टालकं । आब० ६७५ ।

अट्टालय-अट्टालकाः, प्राकारस्थोपरिवर्त्त्याधयविशेषाः । जै० प्र० ७६, १०६ । औप ३ । प्राकारस्थोपरि मृत्याधयविशेषाः । प्रजा० ८६ । प्राकारस्थोपर्याधयविशेषः । जीवा० २७९ ।

अट्टालयसंठिमो-अट्टालकसंस्थितः । जीवा० २७९ ।

अट्टे क्षाणे-क्षानस्य प्रथमो भेदः । मम० १२३ ।

अट्टो-आर्से, मनसा । विष्ण० ८१ ।

अट्ट-अर्थः । आप० ७१३ ।

अट्ट-अर्थान्, वर्णादीन् । जै० प्र० १८ । अर्थान् । उक्त० ३६० ।

अट्टकरो-अर्थकरणं, अपांमिनिर्वर्तकमधिकारणवादि येन द्रम्मादि निरापयते । अपार्थि वा करणं, यत्र रासोऽपार्थिन्यनेन । अर्थ एव वा तेस्तैरुपायैः क्रियन् इति । उक्त० १९५ ।

अट्टवैममत्तसंनिपिट्ठा-अष्टोत्तरशतममत्तसंनिपिट्ठा, प्रभाविशेषः । आब० ३४३ ।

अट्टव-अट्टकः । आप० १४४ । अट्टकम्-घनुविभाग-पिकततमकभागावकप्रमाणम् । मूल० २१८ ।

अट्टगुणाय-अट्टगुणाः । आब० ६३ ।

अट्टगुणे-अट्टगुणाः । टाणा० ३९४ ।

अट्टजायं-अर्थकायां अर्थिकायां अर्थप्रयोजनं वा । चू० न० २४२ अ ।

अट्टजुत्तं-अर्थयुक्तं-अर्थिते-गम्यत इत्यर्थस्तेन युक्तमन्त्रितम् । उक्त० ४६ ।

अट्टहुमियं-अट्टाष्टमिका, मिश्रप्रतिमाविशेषः । अन्त० २९ ।

अट्टहुमिया-अट्टाष्टमिति । मम० ७७ । अट्टाष्टमम् । टाणा० ४४० ।

अट्टुपयति-अनुभागसंक्रमस्वरूपनिर्द्धारणम् । टाणा० २२२ ।

अट्टुपिट्ठुट्ठा(निट्ठिया)-अट्टवारपिट्ठप्रदाननिष्पन्ना । जीवा० २५१ ।

अट्टुपिट्ठुणिट्ठिया-अट्टपिट्ठनिष्ठिता, अट्टभिः सात्वप्रतिद्वैः पिष्टैर्निष्ठिता । प्रजा० ३६४ ।

अट्टाफास-अट्टस्पर्शम्, वादपरिणामम् । मम० १६ ।

अट्टभाइया-अष्टमभागमात्रो मानविशेषः । मम० ३१३ ।

अट्टुमंगलप-अष्टमश्लोकानि, अष्टेति संख्याशब्दः, अष्टमश्लोकानीति चारण्डः संज्ञाशब्दः । जै० प्र० १९३ ।

अट्टमभत्तं-अष्टमभक्तम्, त्रिराशोपवासः । आब० २२८ ।

ममयपरिमापयोपवासयत्तं, यद्वाऽष्टमभक्तमिति सात्वयं नाम, तच्चैवम्-एकैकस्मिन् दिने द्विराशोजनौचित्येन दिनप्रत्यस्य पण्णां भक्तानामुत्तरपारणवदिनयोर्कैकस्य भक्तस्य च त्यागे

नाष्टम् अत्तं त्याज्यं यत्र । जै० प्र० १९७ । उपवास-प्रत्यस्य संज्ञा । जै० प्र० ११८ ।

अट्टमप्रतिआ-अष्टमभक्तिका, दिनप्रत्यमनाहारिणः । जै० प्र० २३१ ।

अट्टमेणं-अट्टमेन, उपवासप्रत्यक्षणेन । जै० प्र० १९१ ।

अट्टव-तर्कः । आब० ६४३ ।

अट्टरत्तमंपउत्त-अट्टमती रत्तः पृथगागमिः मम्यद् प्र-पेण युक्तम् । जै० प्र० ३९ ।

अट्टमइआदि-अर्थगतानि यावु गमिन् ता अपेगमि-कास्माभिः, अपवा अपांती-इष्टकावांतां दानानि वाच्यन्ता

अपेगमात्ता एवार्थगमिन्काः । जै० प्र० १४३, मम० ४८९ ।

अट्टमने-अट्टमने । आब० १४७ ।

अट्टमयं-अट्टापिष्टं दानम् । जै० प्र० १०१ ।

अट्टमयंमिमो-अट्टमनामिहः । आब० १४३ ।

अट्टसहस्रम्—अष्टमहस्रम्, अष्टोत्तरं सहस्रम् । जं० प्र० ४१० ।

अट्टसहस्रस्यरक्तचणसत्यागा—अष्टौ सहस्राणि—अष्टसहस्रस्यरक्ताका वरकामनशलाका—वरकामनमण्यः शलाका येयुमानि । जं० प्र० ५९ ।

अट्टसिरे—अष्टशिराः, अष्टशेफः । औप० १० ।

अट्टसोयणिश्वे—अष्टमुखर्णा मानमस्तेयत्तुसीर्वागिकं, मुखर्णमानमिदम्—धरवारि मधुरलुण्ठलान्येकः श्वेतमर्षयः, योऽस श्वेतमर्षया एकं धान्यमायकले, द्वे धान्यमायकले एका गुष्ठा, पञ्च गुष्ठा एकः कर्ममापकः, योऽस कर्ममापकाः एकः मुखर्णः । जं० प्र० २२६ ।

अट्टा—अर्थक्रिया, अर्थाय यत्करणम्, क्रियायाः प्रथमो भेदः । आव० ६४८ ।

अट्टाणं—अस्थानम्, अयुक्तं, असाम्प्रतं वा । सूत्र० १९० । शब्दप्रतिपदावसतिः । वृ० वृ० १९७ आ ।

अट्टाणद्वयणा—अत्यन्तरथापना—पूर्ववप्रहादिके अर्थानि प्रत्युपेक्षितोपेधेः स्थापनं—निक्षेपः । ठाणा० ३६२ ।

अट्टादंङे—अर्थाय—शरीरस्वजनयमार्तिप्रयोजनाय दण्डः—अयः स्थावरादिना । सम० २५ ।

अट्टायय—(अष्टापदः) पर्वतविशेषः । आव० ८२७ ।

अट्टापदं—अर्थापदम् । आव० ३५२ ।

अट्टारसर्वको—अष्टादशवक्त्रः, अष्टादशमण्डिको द्वारः । आव० ६८१ ।

अट्टारसर्वजणाउल्ले—अष्टादशवक्त्रनाकुलम् । मृगं० २९३ । ठाणा० ११७ ।

अट्टायप—अष्टापदम्, युगम्, अर्धदं वा । दण० १९३ ।

अट्टायओ—पर्वतविशेषः । आव० १४८ ।

अट्टायय—अष्टापदम् । जीवा० २७६ । अर्धपदम् । आव० ४१२ । शारिफलकयुते तद्विषयकलायुः । जं० प्र० १३७ । युतफलकम् । प्रध० ८४ । पर्वतविशेषः । आव० १५१ । युतकोटविशेषः । सूत्र० १८१ । युतफलकं, कैलासः पर्वतविशेषो वा । प्रध० ७० । अष्टापदः, पर्वतविशेषः । आव० ८२७ । युतफलकम् । जं० प्र० ११४ ।

अट्टायसेलमिहरसि—अष्टापदमैलमिहरसि । जं० प्र० १५८ ।

अट्टाहिअं—अष्टादिशाम्, अष्टानामर्ण—दिग्गानी मयाहागोऽष्टादं तद्विनि यस्यां मदिमायो वा अष्टादिशाम् । जं० प्र० १९३ ।

अट्टाहिया—अष्टादिका, महामदिमाविनागः । जीवा० ३९५ । जं० प्र० ४२३ ।

अट्टि—अग्निः, कीदृगम् । प्रध० ८, भग० १३५ ।

अट्टिकच्छाम्—ने अभिवहुलाः कच्छगाम्ने अभिवक्त्राः । प्रमा० ४४ ।

अट्टिकच्छमो—अस्तिक्छयः, कच्छाविनागः । जीवा० ३९५ ।

अट्टिकरकम्—तन्दुलोदकम् । दण० १७७ ।

अट्टिरांङे—अस्तिगण्टः । आय० ३९९ ।

अट्टिग—अस्तिक्कम्—कीदृगम् । भग० ३०८ ।

अट्टिचम्मापणन्दे—अस्तिचमार्चनदम्, अर्थार्थनि चमार्चनद्वानि यस्य । भग० १२५ ।

अट्टिज्जामे—अस्तिक्कवामम्, अग्निं च तद्व्यामं च—अग्निना इयामतीकृतं—आधारितपर्यायान्तरम् । भग० २१३ ।

अट्टित्तग्गामं—अस्तिक्कप्रामम्, पूर्वं शर्दमानकनामकम् । आव० १८९ ।

अट्टिमंजणं—अस्तिक्कभजनम्, कीदृगामर्जनम् । प्रध० २७ ।

अट्टिमिज्ज—अस्तिक्कमिज्जः—प्रीतिप्रयत्नविशेषः । उल्ल० ६९५ ।

अट्टिमिजा—अस्तिक्कमिजा, अस्तिक्कम्यम् । सूत्र० ४०८ । भग० ५२६ ।

अट्टिय—आर्थिकः, अर्थेन इत्यर्थः—मोक्षः, स प्रयोजनमर्थेति अर्थः स एव प्रयोजनरूपोऽस्त्यास्तीति । उल्ल० ६५ ।

अट्टियकट्टुट्टियं—अर्थिकाष्टोत्थितम् । उल्ल० ३२९ ।

अट्टियगामं—अस्तिक्कगामं—धीवीर्य्य प्रथमचानुर्माणगामः । भग० ६६१ ।

अट्टिलग्गो—मुट्टि कृत्वा । आव० ६९० ।

अट्टिल्लगो—अस्ति (कीदृगम्) । नि० वृ० प्र० ५६ आ ।

अट्टिसरफ्फता—अस्तिमरम्भवा—कावाटिकाः । द्य० टि० २७३ आ ।

अट्टिसिणा—कम्मगोदान्नमर्गं गोत्रम् । ठाणा० ३९० ।

अट्टि—अस्ति—मग्ना । अनुल० ५ । एट्टमरक्क्या । नि० वृ० टि० १७२ आ ।

अट्टुप्पत्ती—ववहायो । नि० वृ० वृ० १०१ आ ।

अट्टे—अर्थः, भावः । भग० ३४ ।

अष्टुति-निवृत्ति । नि० चू० द्वि० ६२ आ ।
 अष्टो-अष्टिर्देव धर्मः । आष० ३४१ । अयं-विज्ञानम् ।
 सूत्र० ३९८ । अयं इत्यर्थो मोक्षः । उच० ६५ ।
 अष्ट्रियकणा-मध्यमजिनानां महाविदेहजिनानां वा साधवः ।
 हू० तू० २५४ आ ।
 अष्टडिमकुन्देडिम-अष्टडिमकुण्डिमम्, दण्डो निग्रहस्तेन
 निवृत्तं राजदेयतया व्यवस्थापितं दण्डिमे, कुण्डः-अय-
 म्प्रतिग्रहस्तेन निवृत्तं ग्रन्थं कुण्डलिम, ते अविवर्याने यत्र
 प्रयोगे सः । विद्या० ६३ ।
 अष्टदे-चतुरस्रीतिरष्टाङ्गसप्तसहस्राणि । जीवा० ३४५ ।
 अष्टदेगं-अष्टाङ्गं, चतुरस्रीतिरुत्तितप्तसहस्राणि । जीवा०
 ३४६ । सख्याविशेषः । ठाणा ८६ । अग० ८८८ ।
 अष्टद्वारः, सख्याविशेषः । सूर्य० ११ ।
 अष्टद्वारि-सख्याविशेषः । ठाणा० ८६ ।
 अष्टदे-अष्टः, सख्याविशेषः । सूर्य० ११ । अग० २३०,
 २७५, ८८८ ।
 अष्टपाले-अष्टचत्वारिंशत्, प्रसस्तं वा । जीवा० १६० ।
 अष्टपालवन्दो देशीयचमत्कारः प्रशंसाकावी । प्रज्ञा० ८६ ।
 देशीयन्दः प्रशंसाकावी अष्टचत्वारिंशद्देशमित्रविरचितस्य
 कृता वनमाला येपु तानि । जे० प्र० ७६ ।
 अष्टपालकोट्टमरुदय-अष्टचत्वारिंशद्देशमित्रविरचित-
 न्दण्डोपुररचितानि । सम० १३८ ।
 अष्टपालकोट्टमरुदय-अष्टचत्वारिंशत्कोट्टमरुदयम्, अष्ट-
 चत्वारिंशद्देशमित्रविरचितकविताः कोट्टकाः-अपवका
 रविता-स्वयमेव रचनां प्राप्ता येपु तत् । प्रशस्तकोट्ट-
 रचितं वा । जीवा० १६० ।
 अष्टपालिय (ल)-राष्ट्रः किल प्रशंसावाचकः । मग०
 १३८ ।
 अष्टपिगतो-देष्टे देयेन हिंसा । द्य० प्र० १६२, अ ।
 अष्टविणीहुत्त-अष्टविनिश्चयम्, अष्टव्याप्तिव्यक्तम् ।
 उच० ३७५ ।
 अष्टविमिगी-अष्टवीमिगी । आय० ३९७ ।
 अष्टवी-अष्टवी, अष्टव्यो-द्वारतरजननिवामस्थाना भूयम् ।
 जे० प्र० ११ ।
 अष्टिला-अष्टव्यवस्थितेषु । जीवा० ४१ । अष्टिला, चर्म-
 सिन्धिलेपः । प्रज्ञा० ४१ ।

अष्टुयालिता-आधिर्य, वस्त्राकारं कृत्वा । दश० ३८१
 अष्टेह-चढापयति, लगयति । आय० ६९० ।
 अडो-लेमपक्षिविशेषः । जीवा० ४१ ।
 अडोलिया-बयोनाम राजा तस्य कुहिता । हू० प्र० १११
 अ । खंडोद्याए । हू० प्र० १११ अ ।
 अडु-विषयवस्तुम् । जीवा० २०७ । तिगिङ् । आन० ३६० ।
 अडुपुत्ताणं-आठविषये प्रसिद्धम्, अदन्त्यविषये पिशीरिति
 रुटम् । जीवा० २८२ ।
 अडुया-बंशिका । नि० चू० प्र० १६७ अ । धिरी । अग०
 ३९१ ।
 अडुवियकुं-अद्वितितदम्-कमहीनम् । ओष० १७७ । निप्र-
 कीर्णम् । नि० चू० तू० १३ अ ।
 अडुवियट्टा-अकम् । ओष० १७६ ।
 अडिया-अडिवा, द्वाविशेष, लौकिकमयव्यकरणम् । आय०
 ४६५ ।
 अडु-आलम्, परिपूर्णम् । ओष० १०११ ।
 अडु-आलम्, धनधान्यादिभिः परिपूर्णः । अग० १३४ ।
 अडुग-आलम्, मध्यमः । आय० २६४ ।
 अडुस्त-अद्वैतः, निरीयः । दश० १०४ । आध्यात्मिकः ।
 द्य० द्वि० २५५ आ ।
 अडुह-धनपति । ठाणा० ४३१ ।
 अडुहाह-अद्वैतीयानि । आय० ३९१ ।
 अडुहायनि-आदिमते । आय० ८४८ ।
 अडुहेऊया-अलभ्यम् । आय० ६२० ।
 अडुवेऊ - आलभ्य-धनपतिः । सुतरारण्यपासुर्मे अथवा
 आडये विद्यमाना डज्या-पूज्या आलवेऊया । ठाणा० ४८८ ।
 अडुहोकेति-अप्राप्यमान्वा । नि० चू० प्र० ११७ आ ।
 अडुहोकेति-अप्राप्यमान्वा । हू० द्वि० १९ अ ।
 अडुहोदगो-कठिनिभावाद्वाक्यं निर्मप्युत्तरम् । ओष०
 ७९ । निर्मप्युत्तरविशेषः । नि० चू० प्र० १७७ आ ।
 अर्ण-वर्मम् । दश० चू० १४५ । पापम् । विमो ११०९ ।
 अर्ण-अर्ण-गण्डमि नासु नासु मीरो सोनिप्यवेनेति
 पापम्, नावयकोर्मे वा । आय० ३७१ । वर्मम् । आका०
 १४७ । अर्णम्, वर्मम् । दश० २६२ ।
 अर्णवकीडा-अर्णवकीडा, अर्णव-पूज्यधर्मव्यवस्था, मन्त्रो-
 दयोपुनरुत्पत्तिर्नो मपुनाप्यवकाशक्यः कायो वा, तेन तमिष्य

वा क्रीडा कृतव्यस्यापि खलित्तेनाहार्यैः काष्ठकलपुस्त्युति-
काचमदिघटितप्रजननैर्मापिदवाच्यप्रदेशामेकम् । आव०
८२५ । वृचकक्षोरुचदनादिमोहोदयोद्भूतस्तीनो मैथुना-
ध्यवसायाख्यः कामः । आ० ८२५ । मैथुनादावर्षकिया-
मम्प्राप्तकामस्य चतुर्दशो मेदः । दश० १९४ ।

अर्णगपडिसेवणी-मैथुने प्रधानमङ्गं भेदं भगवत् तत्प्र-
तिषेधोऽनन्तं तेनानन्तनाहार्यलिङ्गादिना अनन्ते वा-मुन्मादौ
प्रतिषेधाऽन्ति यस्याः अनन्तं वा-काममपरापरपुरुषसंपर्कतो-
ऽतिशयेन प्रतिषेधत इत्येवंशांलाऽनन्तप्रतिषेधिनी । ठाणा०
३१३ ।

अर्णगसेष-सुरणगसरो, मदनिमगं कण्ठः । नि० च०
तु० ५ अ ।

अर्णगसेणा-अनन्तमेना, गणिकासुख्या । अन्त० २ ।

अर्णगसेणो-चम्पाकासुख्यः स्वर्णकृत्, कामाप्रहामालम्भः ।
वृ० डि० ४४ अ ।

अर्णगरति-अनन्तक्रीडा । वृ० तु० १०७ आ ।

अर्णतं-अनन्तम् । विशे० ३९६ । केचलात्मनाऽनन्तरत्वात् ।
जीवा० २५६ । अनन्त, अनन्तार्थविययज्ञानस्वरूपत्वा-
दन्तरहितः । भग० ७, सम० ५ । अपरिमाणम् । भग० ६६ ।
अनन्तकर्मपुल्लिर्बृहत्कालदन्तमिति अनन्ताना वा भवानो
हेतुर्बलदन्तम् । ओष० १०८ ।

अर्णतकार्य-मूलकादिकम् । प्रजा० २५९ ।

अर्णतकिरिया-अनन्तक्रिया, परम्परासुखिला । उल०
५८३ ।

अर्णतकुचो-अनन्तकुचः, अनन्तवारात् । भग० १३० ।

अर्णतगं-वम्पलादिवस्त्रम् । ओष० ३४ ।

अर्णतगमेजुत्त-अनन्ता-अर्षवमिता गम्यते वम्पुत्ररूप
मेमिति गमा-वम्पुपरिच्छेदः । नामादवम्पुत्तानि-
अन्वितान्वयन्तगमयुक्तानि । उल० ३४२ ।

अर्णतगुणपरिहाणीय-अनन्तगुणपरिहाणि, अनन्तगु-
णानां परिहाणि । ज० प्र० १२९ ।

अर्णतगुणविसिद्धतरा-अनन्तगुणविसिद्धतरा । मय्य०
२९४ ।

अर्णतघाई-अनन्तघानित-अनन्ते ज्ञानदर्शने इन्तु शीले येषा
ते । उल० ५८० ।

अर्णतजिणेण-रागद्वेषेता, ज्ञानो निम्यथ । आच० ४३० ।

अर्णतजीविया-अनन्तजीविका-पनकादयः । ठाणा० १३२ ।

अर्णतण्णी-अनन्तजानी, ऐराही । आव० ६६३ ।

अर्णतते-अनन्तकम्-पुत्रप्रेमिकं क्षेत्रम् । ठाणा० १४७ ।

अर्णतमिस्तिथ्या-अनन्तमिथिना, मूलकादिमनन्तकार्य
तस्यैव सप्तैः परिपाण्डुपत्रैरग्येन वा केनचिन्मयैकवन्तमितिना
मिश्रमरालोक्य सर्वोऽप्येयोऽनन्तकार्यिक इति वदन्त माया ।
प्रजा० २५९ । ठाणा० ४९० ।

अर्णतमीसग-अनन्तमिथा, मत्यायुषाभाषाभेदः । दश०
२०९ ।

अर्णतयं-अनन्तकम्-जिनम् । सम० १५३ ।

अर्णतरं-अनन्तरम्, बहिर्भूतम् । मय्य० ३४ । सम०
१२८ ।

अर्णतरगाट्टिया-अनन्तरप्रथिता, अनन्तरं व्यवस्थापितं
प्रथिमं गृहं प्रथिता (जाट्टिया) । भग० २१४ ।

अर्णतरपञ्जता-अनन्तरपर्याप्तका-पथममयपर्याप्तका ।
ठाणा० ५१४ ।

अर्णतरपुरकण्डे-अनन्तरपुरस्कृतः, अनन्तरं-अव्यवस्था-
नेन पुरस्कृत-अप्रेकृतो य म । सय्य० ९० ।

अर्णतरघेये-येषा पुद्गलानां बदधानां गतामनन्तरं समयो
वर्तने तेषामनन्तरवन्धः । भग० ७९१ ।

अर्णतरहिता-अने ठिगा-अना न अना-अनेना मयिता ।
नि० वृ० प्र० २५७ आ । नि० वृ० डि० ८२ आ ।

अर्णतरहियाप-अनन्तरि(रहि)तया - अव्यवहितया ।
आचा० ३१७ ।

अर्णतरा-अनन्तरौ, एष्यातीनी । आव० ७६९ ।

अर्णतरिया-अनन्तरिका, अन्तरस्य विच्छेदस्य कारणम् ।
भग० २२० ।

अर्णतरो-अनन्तर-वर्तमान समय । ठाणा० ५१४ ।

अर्णतरोगाढं-अनन्तरावगाटम्, येषु प्रदेशेष्वामावगाट-
स्तोत्रेव ददवगाटं तदन्तराभावितावगाटव्यादन्तरावगा-
टम् । भग० २३ । अव्यवधानावगाटम् । जीवा० २० ।

अर्णतरोगाढे-उत्पत्त्यनन्तरमयावगाटव्यम् । भग० ९३७ ।

अर्णतरोचयणगा-उपपत्त्यप्रथममयवर्तिनः । प्रजा०
३०४ ।

अर्णतवत्तिपाणुपेहा - अनन्तवर्तिनानुपेक्षा । ठाणा०
१०२ । अवमन्तानाम्यानन्तवर्तिनानुचिन्तनम् । औ० ४५ ।

अर्णतविजर्ण-आगमिन्यां उत्तरपिण्यां भरते चतुर्विंशे जिन-
नाम । सम० १५४ । एतेवते भविष्यजिनः । सम० १५४ ।

अर्णतवीरिय-अनन्तवीर्यः । आच० ३९२ ।

अर्णतसंजय-एकेन्द्रियादिषु संमग्य यतः । आच० ४२९ ।

अर्णतसंसार-अपर्यवसितसंसार अभ्यन्ताः । अन्त० ७९३ ।

अर्णतसंसारवहणा-अनन्तसंसारवहनः । उक्त० ३३० ।

अर्णतसेणे-अनन्तसेनः, अन्तर्हृत्शानो तृतीयवर्गस्य
द्वितीयाध्ययनम् । अन्त० ३ । भरतेऽतीतोत्तरपिणीकलकरः ।

सम० १५० । ठाणा० ५१८ ।

अर्णतसो-अनन्तसः, अविच्छेदेन । सूत्र० ३४ ।

अर्णतहिअ-अनन्तहितम्-मोक्षः । दश० २५० ।

अर्णता-तिथकरा । बृ० प्र० २२४ आ ।

अर्णताणुवंधी-अनन्ताणुवन्धी, अनन्तं संसारमनुबध्नुन्ती-
त्येवंशीलः । प्रज्ञा० ४६८ । पौडशकपात्रे प्रथमो भेदः । सम०

२१, आच० ९१ । अनन्तं भवं अविच्छिन्नं करोति,

अनन्तो वाऽनुबन्धो यस्य । ठाणा० ११४ ।

अर्णतियं-अनन्तिकम्, ननोऽप्यर्थत्वान्नात्यन्तमनितकम-

द्वारासम्पर्ययः । भग० २१७ । अनासन्नम् । भग० २१७ ।

अर्णतेहि-अनादिवाद् अनन्तः । भग० ६१० ।

अर्णतो-अनन्तः अनन्तकर्माज्ञाजयात्, अनन्तानि वा
ज्ञानादीन्यस्येति, चतुर्दशो जिनः, रत्नखचितमनन्तं दाम-

स्वप्ने जनन्या दृष्टमतः । आच० ५०४ । अपर्यवसितः ।

उक्त० २१३ । अनन्तानामेवैकं शरीरम् । ओष० ३४ ।

अर्णघो-राजविशेषः । नि० चू० द्वि० ४२ आ ।

अर्णबिले-अनाम्लम्-स्वस्वादोदचलितम् । आच० ३४६ ।

अण-अगाः, अणित-शब्दयन्ति अविकलहेतुत्वेनासातवेद्यं
नारकाद्यायुष्कमिति, अनन्ताणुबन्धिनः क्रीपादयो वा ।

आच० ८१ । नारकाद्यायुष्कं च क्षक्ष्यन्त्यकारयन्तीत्यणाः,

अनाः । विशे० ५६१ ।

अणइकमणा-अननिकमनं, मयमयोगानामनुबध्नुनम् ।

उक्त० ५४३ ।

अणइक्खा-अनाख्याता । (गणि०)

अणइयत्थि-अनित्य-यथावस्थितं वस्त्वानामसिंहितं
तथाऽनित्यम् । आच० २५६ ।

अणइयर-अनित्यं, अविद्यमानद्रुमवत्वा प्रधानं न विद्यते-
ऽनित्यं यस्मान्नत । औष० ५४ ।

अणईपत्तो-अनीतिपत्रः, न विद्यते इति-गङ्गादिहृष्येति
रहितपत्रः । जीवा० १८८ ।

अणकरो-कणकरः, कर्ण-पापं करोतीति, प्राणवधस्य
चतुर्विगतितमः पर्यायः । प्रश्न० ६ ।

अणको-अणकः, विज्ञातदेशासी म्लेच्छविशेषः । प्रश्न०
१४ ।

अणक्खित-परीक्षितः । नि० चू० द्वि० ८१ आ ।

अणगार-अनगरः, सूत्रकृतादि पञ्चममध्ययनम् । आच०

६५८ । साधुः । दश० ६२ । सूत्रकृतास्त्रैकविंशमध्ययनम् ।

उक्त० ६१६ । चतुर्दशसतके भवमोद्देशकः । भग० ६३० ।

द्रव्यतो भावतथाविद्यमानागरः । दश० १५९ । न विद्यते-

ऽगारं गृहमेधामित्यनगराः-यतयः । आच० ३६ । तीर्थिक-

प्रव्रजिताः । आच० ३०९ । अनगारी-यतिः । उक्त० ५७८ ।

साधुः । आच० ३२९ ।

अणगारमग्गे-उत्तराध्ययने पञ्चमिगत्तमाध्ययनम् । सम०
६४ ।

अणगारसुखं-सूत्रकृतादि एकविंशतितमाध्ययनम् । सम०
४२ ।

अणगारस्सभिक्खु-अनगरास्वभिक्खुः, अस्वेषु भिक्षुरस्व-

भिक्खुः-आस्याद्यनाज्रीवनादनास्मीकृतत्वेनानास्मीकानेव गृहि-

णोऽज्ञादि भिक्षत इतिहृत्वा, स च यतिरेव, ततोऽनगा-

रक्षाभावस्वभिक्खुश्च । उक्त० १९ ।

अणगारियं-अनगारिकं (अनगारितं वा), अनगारेषु-भाव-

भिक्खुषु मयं अनुष्ठानम् । उक्त० ३३९ ।

अणगारे-अनगरः, न विद्यते अगारं-गृहं यस्यसौ गाधुः

जीवा० १४२ । भावितात्मा लब्धिसामर्थ्यात् । भग०

५५६ । न विद्यते अगारं-गृहं द्रव्यतो भावतथं यस्यासौ

-स्यत इति । प्रज्ञा० ३०३ । न विद्यते अगारं-गृहं यस्य सः ।

सूत्र० ४ । अगाः-गृहास्तेऽपिपञ्चमगारं तत्र विद्यते त्यक्क-

हपाशः । आच० ४०३ ।

अणगारो-कणगरः, कर्मिणः कालान्तरकृद्भानुभवहेतु-
तया कणम्-अष्टप्रकारं कर्म तत् करोतीति, तथा तथा

मुख्यचनविपरीतप्रवृत्तिरूपचिन्तोतीति । उक्त० २० ।

अणगात्तो-दुष्कलः । बृ० तू० २३ अ ।

अणघा-गिरोग । नि० चू० प्र० ८० अ ।

अणञ्चविभं-अनन्तायिनम् । औष० १०९ ।

अणश्चायितं-वक्ष्यमात्मा वा यत्र न नर्तितः । ठाणा० ३६१ ।

प्रत्योदनं प्रमाज्जने वा । उता० ५५० ।

अणश्चासादणायिणप-आशातना सविषेधरूपो विनयो-

ऽनत्याशातनाविनयः । भग० १२२ ।

अणज्जं - अनार्यम् । अनार्यवचनत्वात् । अघर्मद्वारस्य

तृतीयं नाम । प्रथ० २६ ।

अणज्जघम्मे-अनार्यधर्मः, क्रूरकर्मकारी । सूत्र० १५८ ।

अणज्जाभावे-अनार्यभावः । क्रीडादिमान् । ठाणा० २०९ ।

अणज्जे-अन्याप्यः, न न्यायोपेतः । प्रथ० ५ ।

अणज्जो-अनार्यः, स्लेच्छच्छेदितः । दश० २७५ । पापकर्मा ।

प्रथ० ४० ।

अणज्जाप-अकाले, अस्वाग्रायिके वा । नि० चू० प्र०

१० आ ।

अणट्ठा-अनातं - अतिध्यानविकलः । उता० ४४८ । सकल-

वोपविगमतोऽबाधिता । उता० ४४९ ।

अणट्ठा-अनर्थकिया, अनर्थाय यत्करणम्, कियाया द्वितीयो

मेदः । आच० ६४८ ।

अणट्ठाद्वे-अर्थविलस्रयो दण्डः । सम० २५ ।

अणणुगामी-अननुगामुकः-स्थितप्रसीपवत् । आच० ४२ ।

अणण्णं-अनन्यः-ज्ञानादिकः । आच० १६३ ।

अणण्णकर - 'स्तु-प्रश्रवण' इति वचनात् आस्नव-

आधवः कर्मोपादानं तत्करणशील आस्नवकरस्तन्निषेधा-

दनास्नवकर-प्राणातिपात्ता प्रश्रववर्जित इत्यर्थः । ठाणा०

४०९ ।

अणण्हय-अनाध्रव । आच० २८० ।

अणण्हयत्ते-अर्नहस्त्वम्-अविद्यमानकर्मवत् । उता० ५८६ ।

अणण्हयफले-अनाध्रवफल, समय । भग० १३८ ।

अणति-प्रज्ञापयति । उता० १२८ । शब्दयति । आच०

७८८ । आदत्ते-गृह्णाति । नि० चू० द्वि० ९ आ ।

अणतिक्रमणिज्ज-अनतिक्रमणीयम्, अनालनीयम् । भग०

१३५ ।

अणत्तट्ठिय-अनाहमार्थिक, नामार्थ एव यस्यास्यमो पर-

मार्थकारी । प्रथ० १११ ।

अणत्तट्ठियं-अस्वीकृतम् । आच० ३२० ।

अणत्तपम्मे-अनात्मप्रज्ञा-नात्ममे दिता प्रज्ञा देया नै,

आच० ७३४ ।

अणत्ते-अणपीडितः । ठाणा० १६५ ।

अणत्थको-अनर्थकः, परमार्थरथा निरर्थकः, परिमद-

स्याष्टविंशतितमं नाम । प्रथ० १३ ।

अणत्थद्वे-अनर्थदण्डः, अप्रयोजनदण्डः । आच० ८१० ।

अणत्थमियसंकप्पे - स्यान्नस्मयमयमोजनमृकल्पणात् ।

वृ० तृ० १७९ अ ।

अणत्थो-अनर्थ आयायः । प्रथ० १२ । अनर्थदेतुत्वार

परिमहस्यैवविंशतितमं नाम । प्रथ० १२ ।

अणत्तिट्ठं-अनादिष्टं-अविदोषितम् । वृ० तृ० १६ अ ।

अणत्तद्वत्सी-अनन्यदत्ता-यथावस्थितपदार्थगृष्टा, भगवदुप-

देशादन्यत्र न रमते । आच० १४५ ।

अणत्तपरमं-अनन्यपरम-संयमः । आच० १६६ ।

अणत्तारामे - अनन्यारामो-सोक्षमागोऽन्यत्र न रमते ।

आच० १४५ ।

अणत्तज्जो-अज्ञानमाणो । नि० चू० प्र० ११० अ ।

अणत्तप्रिय-अवान्तरप्यन्तरमेदः । जीवा० १७२ ।

अणत्तप्रम्यो-अनन्यप्रम्य (अनन्यप्रम्य) ब्रह्मणम अवि-

द्यामानो वाऽऽत्मन सम्बन्धी प्रम्यो-द्विष्यादित्यर्थः ।

भावधनयुक्त । औप० ३७ ।

अणत्तज्जो- (देशी) अनात्मवशः । वृ० द्वि० २०९ अ ।

अणत्तज्जो-अनात्मवशः । वृ० तृ० २५८ अ ।

अणत्तियं-अनर्पितविषयविभागम् । वृ० तृ० ११० अ ।

अविदोषितम् । ठाणा० ४८१ ।

अणत्तित्तं-अवलम्ब । नि० चू० द्वि० २० अ ।

अणत्तलो-अणवत्, बलवानुत्तमणं । प्रथ० ३० ।

अणत्तम्वुवसो-अनन्युपगत, धृतमम्पदाऽनुपगम्योऽनि-

वेदितामेत्यर्थः । विदो० ६२५ ।

अणत्तज्जक-कर्ण-देय इध्य भक्षित-न दद्याति य म ।

प्रथ० ४६ ।

अणत्तिकन्त-अनभिरुच्यन्, अनतिरुहित । आच० १९३ ।

नाभिरुच्यन्ता जीविनादनभिरुच्यन्ता मयेनत्यर्थः । आच०

३२३ ।

अणत्तगताणं-अभिरुच्यन्ता । वृ० प्र० १३० अ ।

अणत्तगहिभ्यो - अविद्यमानमनीति-आभिसुव्यन्तं गृहीतं

मह्यं-ज्ञानमन्येननभिरुच्यन्ता - अनभिरुच्यन्ता । उता० ५६५

अनरीहना । उता० ५६५ ।

अणभिग्वहिय - न विद्यते आभिमुख्येनोपादेयतया गृहीतं-
ग्रहणमस्यैवमभिगृहीत । प्रज्ञा० ६० । अनिश्चितमशिव-
दिभिर्निर्गमभावात् । टाणा० ३०९ ।

अणभिग्वहियमिच्छादंसणवत्तिता - अनभिगृहीतमि-
च्छादस्येनप्रत्ययिकी, जेहि न किंचि कृतिरिच्छिमये पडि-
वण । आव० ६१२ ।

अणभिग्वहिया - अनभिगृहीता, अनभिग्रहा यत्र न प्रतिवि-
यताथोवधारण सा भाषा । प्रज्ञा० २५६ । असत्वमृषा
भाषामेद । दृष्टा० २१० । अर्थानभिग्रहेण शोच्यते । भग०
५०० ।

अणभिजोग - अनभियोग, दृच्छा । आव० ६६८ ।

अणभिहियं - अनभिहितं, अनुपदिष्ट स्वस्तिदान्ते सूत्रोप-
विशेष । आव० ३४९ ।

अणमिजय - अस्मिन्ने, अमिज्जे । (मग्ग)

अणराप् - रण्यो कालमते-रिण्णव पि जाव णे राया ठवि-
ज्जति । नि० चू० तृ० ७१ अ ।

अणरायं - राजपुत्रराजोभयाभिप्रेरहित राज्यम् । वृ० द्वि०
८० अ । मते रामणे जाव मूलराया गुधराया य एते दोवि
अणभित्तिता । नि० चू० द्वि० १० आ ।

अणलगिरि - अनलगिरि । आव० २९९ ।

अणला - अपर्णा, सीधापाल्मेऽसमर्था । वृ० द्वि०
२८७ आ ।

अणलो - अनल, अमर्ष । आव० २५९ । वेयावच्च
प्रति पुने अत्ये अभिगमे परिहरणे । नि० चू० द्वि०
४९ आ ।

अणल्लिअंता - अनाश्रयन्त । ओष० ९७ ।

अणवा - स्वस्या । उत० ४२० ।

अणवे - ऋणवान् । मृग० १४६ । ज० प्र० ४९१ ।

अणवकंसवत्तिता - अनवकाण्डाप्रत्ययिकी, विगतिक्रिया
मध्ये पञ्चदशी । आव० ६१२ । अनवकाण्डा - स्वसरीराण-
नपेक्ष-सर्व प्रत्ययो यस्या सा । टाणा० ४३ । इहोक्-
वरलोपावासानपेक्षयेति । टाणा० ३१७ ।

अणवगल्ल - अनवकल्प, जग्गा अनभिभूत । भग० २७६ ।
ज० प्र० १० ।

अणवज - अनवपम्, सामाधिक्यमपयोग्य । आव०

४७४ । सामायिकम् । आव० ३६४ । पाषातुन्मयरहितम् ।
दृष्टा० ११५ ।

अणवज्जय - अणवज्जंता, पापवज्जंता । आव० ३७३ ।

अणवज्जुत्तो - तज्जम्, अनुपयभूत । आव० ७५८ ।

अणवट्ठप्पा - अनवस्थाप्य - नावस्थाप्यत्वेनाभिविद्यते । टाणा०
१६४ । कृततपसो व्रतारोपणम् । भग० ९२० ।

अणवट्ठप्पारिहे - कृततपसो व्रतारोपणम् । भग० ९२० ।

अणवट्ठ्या - अनवस्थाप्यता, हस्ततालादिप्रदानयोपादुष्टतर-
परिणामत्वाद् व्रतेषु नावस्थाप्यते इति अनवस्थाप्य, तद्भाष ।
आव० ७६४ । टाणा० २०० ।

अणवट्ठिओ - अनवस्थित । वृ० प्र० १२५ । अ ।

अणवट्ठियं - अनवस्थित, सन्ततम् । जीवा० ३४५ । अनि-
यतप्रमाणम् । सूर्य० ८७ ।

अणवट्ठिया - नावस्थामयिन । टाणा० ३७४ ।

अणवट्ठिया - अनवस्थिता - येन पुन प्रतिसेदितेनोत्थापना-
ना अप्ययोय सन् कचित्काल न व्रतेषु स्थाप्यते यावत्ताया
पि विशिष्टं तपर्थोयं सवति पश्चाच्च कीर्तनपास्तदोषोपरतो
व्रतेषु स्थाप्यते । व्य० प्र० १४ आ ।

अणवत्था - अनवस्था, यद्यवायेगमाचरण-नायश्चित न
दीयते क्रियते वा सा । ओष० २७७ ।

अणवदग्ग - अनवदग्गम्, अनन्तम् । प्रश्न० ६३ । टाणा०
१२० । औप० ४८ । अपर्यवसानम् । सूत्र० ३४९ ।

अणवट्ठिय - अणवत्तिका, अन्तरनिकाशानामुपपरिवर्तिनो
व्यन्तरज्जतिविशेष । प्रश्न० ६९ । वाणमन्तरविशेष ।
प्रज्ञा० २५ ।

अणवयस्सिद्धता - अन्येषु पथाद्वागमनवलोभ्य । भग०
३१० ।

अणवयवग्ग - अनवन्ताग्र - अपर्यन्तम् । टाणा० ४८ । अनन्त
अपार, अनवन्ताग्र - अनवन्त - अनागच्छ अग्र - अन्तो यस्य
नृत्त । अनवन्ताग्र - अनवगर्भ - अपरिच्छिन्न अग्र - परिसमाप्त
यस्य तत्त । भग० ३० । कालोऽपरिमाणम् । व्य० प्र०
२०५ अ ।

अणवयवग्ग - अनवदन्त, अनवमग्ग । उत० १८५ ।

अणविकलया - अभिगण (यणिक)

अणसण - अनशन, भोजननिर्वात । औप० ३७ । काश्चनपो
३४ । उत० ६०० ।

अणसूत्र-अनशनम्, आहारत्यागः । दश० २६ । भग० ९२१ ।

अणसूत्रा-अनशनम्, व्रतविशेषः, उपवासः । भग० १२८ ।

अणसायणा-अनाघातना, अहीलना । दश० २४१ । मनो-
चाक्षुरप्रतीपप्रवर्तनम् । उक्त० १७ ।

अणसिन्धो-अनशितः, न अशितः-भिक्षाप्रदानानभिज्ञेन
लोकेनाभ्यर्हितः । आव० १४४ ।

अणह-अनघं, अक्षतम् । सूर्य० २९२ । अणहशब्दोऽक्षत-
पर्यायो देवस्तेनाणह-अक्षतं । जं० प्र० २२१ ।

अणहवीया-अविणद्वीया । नि० चू० प्र० ८० अ ।

अणहारण-ऋणधारकः । विपा० ७२ ।

अणहारेण-स्वदेशजहारामावेनेति । ठाणा० ५४ ।

अणहअपरमत्था-अनधिगतपरमार्थः । (गणि०)

अणहिकडा-अनघिकृता-तद्वक्षणायोगतस्तत्रानन्तभाविनी ।
प्रज्ञा० २४८ ।

अणहियासिया-अनघ्यासिनी । आव० ४२८ ।

अणहियासी-अनघिकासिकाः, सन्नावेभोत्पीडितः सन् या
याति सा । ओष० २०० ।

अणहे-अनघः, नास्याधमस्तीति, निरवधानुष्ठायी । सूत्र०
६९ ।

अणहो-अनघः, अक्षतशरीरः । प्रश्न० ११५ ।

अणहण्णं-पणगपतिहाणीकमेण पत्तं । नि० चू० द्वि०
१५७ अ ।

अणहण्णा-अणसेविय । नि० चू० द्वि० १४४ अ ।

अणहण्णं-अनाकीर्णं-असंयुतः । उक्त० ४२८ ।

अणहण्य-अणातीतं, अनादिकं, अनागतिकं, ऋणातीतं अणा-
तीतं वा, अविद्यमानादिकं, अविद्यमानस्वजनं, ऋणं वाऽ-
तीतं ऋणजन्यदुःखतातिक्रान्तम्, दुःखतानिमित्ततयेनेति
ऋणातीतं, अणं वा अणकं-पापमतिशयेनेत-गतमणातीतम् ।
भग० ३५ । आ-ममन्तादतीव इतो-गतोऽनाथनन्ते समारे
आतीतः, न आतीत अनातीतः, अनादत्तो वा संसारो येन
य तथा, समारण्वपारगामी । आचा० २८६ ।

अणाहत्तो-अनुपयुक्तः । (महाप्र०)

अणाहत्तो-विवादान्तिक्रान्तम् । व्य० प्र० १० अ ।

अणाहले-अनाविलः, अदीनस्य चतुर्थं नाम । अन्न० २० ।

अकलुषः । प्रश्न० १११ । अकलुषः, शुद्धस्वभावः । प्रश्न०
१३६ ।

अणाहसेसि-अनतिशयी, अवध्यायतिशयरहितः । आव०
२४० ।

अणाह-अनादिः, नास्यादिरस्तीति संसारः । सूत्र० ३४१ ।

अणाउट्टी-अनाउट्टिः । आव० ३७३ ।

अणाउत्तं-अनावधानता । औप० ४२ । अनुपयुक्तः ।
ठाणा० ४३ ।

अणाउत्तआइयणया-अनायुक्तवस्त्रादिमहणता । ठाणा०
४३ ।

अणाउत्तपमज्जणया-अनायुक्तपात्रादिप्रमात्रेणता । ठाणा०
४३ ।

अणाउत्तो-अनाउल्लः-अक्षयिकता । सू० तु० ४४ अ ।

अणाउल्ल-अनाकुलः, क्रोधादिरहितः । दश० १६६ ।

अणाउल्ले-अनाकुलः । आचा० ४२४ ।

अणाउल्लो-अनाकुलः । आव० ४०४ ।

अणाए-अनया । आव० ३९९ ।

अणाएसे-अनदिशः, न आदेशः, सामान्यम् । उक्त० ३२ ।

अणागई-अनागतः, सिद्धिः, श्रेष्ठकर्मच्युतिरूपा लोकाप्रा-
काशदेशस्थानरूपा वा । सूत्र० २२३ ।

अणागतं-अनागतम्, अनागतकरणद, पशुपणादावाचा-
यदिदेवादृश्यकरणान्तरायसद्वावादरत एव तत्तत्प.करणम् ।
आव० ८४०, ठाणा० ४९८ ।

अणागमणधम्मिणो-अनागमनधम्मणिः-यस्मिन् मनुष्य-
लोके अनागमनं धर्मे येषां ते, न पुनर्यहं प्रत्यागमनेप्सवः ।
आचा० ७४३ ।

अणागमो-अनागम-अनवसरः । आचा० १३२ ।

अणागय-अनागतम्, एष्यत्कालम् । आव० ५०९ ।

अणागय-अनागताम्-आयत्याम् । आव० ५०९ । अना-
गतं, अनागतकरणादनागतम् । भग० २९६ ।

अणागलिय-अनिर्गन्तः-अनिवारितोऽनाकलितः । भग०
६७३ ।

अणागारं-अनाकारम्, अविद्यमानाकारम् । आव० ८४० ।
ठाणा० ४९८ । अविद्यमानाकारं-यदिशिष्टपञ्चजनममव-
भावे कान्तरादुर्भेक्षादौ महत्तरायाकारमनुचारयद्विषयीयते
तदनकारम् । भग० २९६ ।

अणागारपासणया—अनाकारपासया-चिन्त्यमानायां प्रकृष्टे परिकुष्टरूपमीक्षणमवसेषम् । प्रज्ञा० ५३० ।

अणागारो—अनाकारः, यथोक्ताकारविकलः । जीवा० १८ । सामान्यप्राही । भग० ७३ ।

अणाजीवी—अनाजीवी । नि० चू० प्र० १८ अ । अनाजीविको-
निःस्पृहः । दश० १०६ ।

अणाडिया—अनादिति । आव० ९५ । अपराधः । चू० प्र० ३० आ ।

अणादायमाने—अनाद्रियमाणः—सखडिभनादरयन् । आचा० ३२९ ।

अणादिभस्स—अनादृतनान्तः जम्बुद्वीपाधिपतेः । जे० प्र० ३३४, जीवा० ३०६ ।

अणादिउ—जम्बुद्वीपस्थो देवः । ठाणा० ६९ ।

अणादिये—अनादृतम्, अनादरे सम्प्रमरहितम्, कृति-
कर्मणि प्रथमदोषः । आव० ५४३ ।

अणादिय—अनादृतः, जम्बुद्वीपाधिपतिर्व्यन्तरपुरः । उपा० ३५२ । अनादृताद्—अनादृता सा अनादृता, विपित्तस्य
या सा । ठाणा० ४७४ ।

अणाणात्ता—अनानात्ताः—नानात्ववर्जिता येष्वेवाधारभूता-
कागप्रदेशेष्वेके तेष्वेवेनरेऽपि । भग० ९६१ । नानात्ववर्जिताः
देशमेदेनालक्षितनानात्वाः । प्रज्ञा० ७४ ।

अणाणाप्—अनाशया, स्वैरिण्या बुद्ध्या । आचा० ११३ ।
स्वमनीयिकाचारीतोऽनाचारः । आचा० २२७ ।

अणाणुकिस्ती—जो एवं कथयति । नि० चू० प्र० २३३ आ ।

अणाणुगामिते—अवधिमानस्य द्वितीयो भेदः । ठाणा ३७० ।

अणाणुगामियस्तते—अननुगामिकन्वाय—अष्टगामनुष्णाय ।
ठाणा० १४९, ३५८ ।

अणाणुपुब्बी—अनानुपूर्वी, यत्र पूर्वपथादिभागो नास्ति ।
भग० ८० । अत्यगहृणाईए पदे अपस्तो । नि० चू०
डि० ५३ अ । अनियतममानुपूर्वी । ठाणा० ४ । यथोक्तप्र-
कारद्वयातिरिक्तस्वरूपा । अष्ट० ७३ ।

अणाणुबंधि—न विद्यतेऽनुबन्धः—गातम्यप्रसोदवादीनां यत्र
तदननुबन्धि । ठाणा० ३६१ ।

अणाविट्ठी—अनादृष्टिः, अन्तर्हृदयानां नृतीयवर्गस्य प्रयो-
दगमवययनम् । अन्न० ३१ ।

अणादीओ—अणादिकः, अणं—पापं कर्म आदिः—कारणं यस्य
सः । प्रज्ञातीतः, प्रष्टव्यं—अधर्मेण न वेयं इत्थं तदतीतो-
ऽतिदुर्न्तस्वेनातिक्रान्तः । प्रष्ट० ४ । अनादिकः, प्रवदा-
येक्षयाऽऽदितिरहितः । प्रष्ट० ४ ।

अणादीयं—नास्त्यादिरस्येयनादिकं । ठाणा० ४४ ।

अणादेज्ज—अनादेयम्—यदुदयवशादुपपन्नमपि द्रुवाणो नोपा-
देयवचनो भवति, नाप्युपक्रियमाणोऽपि जनस्तस्याभ्युत्थानादि-
न्माचारति । प्रज्ञा० ४७५ ।

अणापुच्छा—अनापुच्छा । आव० १९८ ।

अणाबाहं—अनाबाधकत्वं—वेदनाभावत्ववत् । उपा० ५१० ।

अणाबाहि—अनाबाधः—मोक्षमुखम् । ठाणा० ४८८ ।

अणाभिगता—अगहियलुत्तया । नि० चू० तु० १४३ अ ।

अणाभिखंतो—अस्पृहन् । नि० चू० प्र० १८७ अ ।

अणामोगं—अनाभोगम्, अतिचारविशेषः । आव० ९६४ ।
विस्मृतिः । ठाणा० ४८५ ।

अणामोगनिव्वत्तिए—अनाभोगनिर्वोक्तः, यदा त्वेवमेव
तथाविधसुहृत्तृवशाद्गुणक्षौविचारणाशून्यं परवशीभूय कोणे
कुरते तत्र गकोपः । प्रज्ञा० २९१ ।

अणाभोगवकुत्तो—अनाभोगववृत्ता, योऽनाभोगेनाज्ञानं
करोति सा, ववृत्तास्य द्वितीयो भेदः । उपा० २५६ ।
सहसाकारी । ठाणा० ३३७ ।

अणाभोगवत्तिया—अनाभोगप्रत्ययिकी, विंशतिक्रिया-
मस्य चतुर्दशी । आव० ९१२ । अनाभोगेन पाद्याद्याददत्तो
निक्षिपतो वा । ठाणा० ३१७ । अनाभोग—अज्ञानं प्रत्ययो-
निमित्तं यस्य सा । ठाणा० ४३ ।

अणाभोगे—अनाभोग—अज्ञानम् । भग० ९१९ । एकान्त-
विस्मरणम् । द्वा० द्वि० ३३२ आ ।

अणाभोगो—अनाभोगः, अलन्तविस्मृतिः । आव० ८५० ।
नि० चू० प्र० २९ आ । अज्ञानं । नि० चू० प्र० १४७ आ ।
विस्मृतिः । आव० ८४८ ।

अणायरो—अनायकः, अन्यो न विद्यते नायकोऽस्येति
अनायकः—स्यस्यप्रमुखवरपरिः । सुप्त० ६१ । अविद्यमान-
नायको राजा । मम० ५३ ।

अणायण—अनायनम्, विस्मृत्तानम् । द्वा० २१६ ।
अपानम्, वैराग्यात्मनानि । द्वा० १९५ ।

अणायतर्ण-अनायतनं, साधूनामानाश्रयः । प्रप्र० १३८ ।
नि० चू० प्र० ११६ अ । श्रीपशुपण्डकसंस्कृतस्थानम् ।
ओष० १२ ।

अणाययर्थ-पशुपक्षिमदृष्टं । नृ० तृ० ११५ आ ।

अणाययण - श्रीपशुपण्डकसंस्कृतपृष्ठक्षणा । नि० चू० तृ०
२५ अ ।

अणायरिया-अनार्या-अर्द्धपट्टविंशजनपदनाथानि । आचा०
३७७ ।

अणायवेतिथं-छायायाम् । नि० चू० द्वि० ७६ आ ।

अणाया-अनात्मा पटादिपदार्थः । सम० ५ ।

अणायार-अनाचारः, मावययोगः । दश० २३३ ।

अणायारो-अनाचारः । आव० ७७८ । मिलिते सति आधा-
कर्मणि दोषविशेषः, यावच्छ्वनोत्क्षेपोत्तरकालम् । आव०
५७६ । व्यभिचारः । आव० ५७८ । आचारस्य साधवा-
चारस्याभावः परिभोगतो ध्वंसः । व्य० प्र० ९० अ ।

अणारुद्ध-अनारुध्यम्, अनाचीर्णम् । आचा० १४८ ।

अणारिओ-अनार्यः, म्लेच्छादिः । प्रप्र० ५ । ऋक्कर्मणि ।
आचा० १८६ ।

अणारिय-आचार्यं मुकत्वा । नृ० प्र० २४५ अ । म्लेच्छाः ।
ठाणा० ३०९ ।

अणारिया-कामकहा । नि० चू० प्र० २५८ अ । अनार्य-
क्षेत्रभाषाकर्मभिर्बहिष्कृतः । सूत्र० ३९३ । उक्त० ३५८ ।

अनार्यः-न आर्यः, अज्ञानाश्रयत्वादमदनुष्णमी । सूत्र० ३३ ।

अणारोहण-अनारोहकः, योषवर्जितः । भग० ३२२ ।

अणालावे-अनालापः-वृत्तित आलापः । ठाणा० ४०७ ।

अणालिओ-अनेष्टा । आव० ३७० ।

अणावडंतो-अस्तृशरः । नि० चू० प्र० १८७ अ ।

अणावसं-अवशम् । (मर०)

अणावाय-अनापात । आचा० ३३५ । अनापात-आपा-
तादिरहिता उच्चारणम् । दश० २३१ । उक्त० ५१८ । विज-
नम् । आचा० ३३९ । स्थ्याशापानरहितः । उक्त० ६०८ ।

अणावायमसूलो-अनापातसूलोम् । ओष० १०० ।

अणाबाहो-मोक्षो । दश० चू० १३ ।

अणासगं-परिज्ञा । नि० चू० प्र० ३५२ आ । अनशनं ।
नि० चू० प्र० २५८ अ ।

अणासप-अनशः, अश्वरहितः । भग० ३०० ।

अणासन्न-अनासन्नं, यद्वद्भ्यामन्नं भावासन्नं वा न भवति ।
ओष० १२३ ।

अणासवो-अनाश्रवः, मध्यस्थो रागद्वेषरहितः । सूत्र०
२४४ । कर्मबन्धनरोधोपायत्वात्, अहिंसायाः पञ्चविंशतमं
नाम । प्रप्र० ९९ । अनासवा-मृत्युविशेषः । आचा० १८२ ।

अणासायणाविणम-अनागातनाविनयः, उपचारविन-
यमेदः । दश० २४९ ।

अणासेवियं-अनास्वादितम् । आचा० ३२५ ।

अणाहपव्वज्जा-उत्तराध्ययनस्य विनतितमाध्ययननाम ।
सम० ६४ ।

अणाहप्पाओ-अनापातमानौ । आव० ७१ ।

अणाहस्ताला-अनाघशाला-आरोग्यशाला । भग० द्वि०
५७ आ । नि० चू० द्वि० ३८ आ ।

अणाहसालालओ-अनाघशालालयः । आचा० ११९ ।

अणाहारो-अनिष्ट शोभनमपि न रोचते परि अणाहारो
भवति । नि० चू० द्वि० ५१ अ ।

अणाहय-अनाहतः, अनिलपिण्डः, अनन्याहतो वा,
स्पर्शरहितः । भग० २९३ । भग० २९४ ।

अणिगालं-रागपरिहारेणैल्यं । प्रप्र० ११२ ।

अणित-अनिर्गच्छन् । नि० चू० प्र० २५८ आ ।

अणिदियं-अनिन्दितं-शिष्टनिन्देन-स्वपरप्रशंसादिहेतुनाऽ
नृत्वादितम् । उक्त० ६६७ ।

अणिदिआ-अनिन्दिता, अष्टमी दिहुमारी । ज० प्र० ३८३ ।

अणिदिया-अनिन्दिता, अश्लोकावास्तव्या दिहुमारी ।
आव० १२१ ।

अणिदिया-अनिन्दियाः अपर्याप्ताः, केवलिनः, मिष्टा-
उपयोगतः । ठाणा० ३५५, ५१९ ।

अणिगणा-अनमा, अनमा नाम दुमगणाः । ज० प्र० ९९ ।

अणिगामसुक्खा-अनिकामसौख्याः-अप्रकृत्युक्ताः । उक्त०
४०० ।

अणिगिण-अनमत्त्वम्, मन्वन्त्वं तद्धेतुत्वादनमा इति ।
सम० १८ ।

अणिगूहतो-अनिगूहन्, प्रकटयन् । आव० ५३४ ।

अणिगूहियबलविरिष-अनिगूहितबलवीर्यः, न निगूहिते
बलवीर्ये येन सः बल-शारीर कीर्ति-आनन्द-शक्तिविशेषः ।
आव० २५९ ।

अणिग्गहो—अनिग्रह, अनिवेधो मनसो विषयेषु प्रवर्तमान-
स्य, अग्रद्वय एकादशं नाम । प्रश्न० ६६ । स्वर ।
प्रश्न० ३१ ।

अणिच्चं—अनिलम्, न निलमधिरत्वात् । प्रश्न० १९६ ।
अणिच्चमावास्—अनित्यावास—मनुष्यादिभवस्तच्छरीरम् ।
आचा० ४२९ ।

अणिच्चाणुप्पेहा—अनित्यानुपेक्षा—जीवितादेरनित्यस्यानु-
पेक्षा । ठाणा० १९० ।

अणिच्चेऊण—अ(न)र्चयित्वा । आच० १४६ ।

अणिच्छियत्ता—अनीक्षितता, आप्नुमनिष्ठता । भग० २३ ।
प्राप्नुमनमिनाच्छित्तवम् । भग० २५३ । प्रज्ञा० ५०४ ।
अणिच्छियत्त्वो—अनेष्टव्य, मनागपि मनसाऽपि न प्रार्थ-
नीय । आच० ५७२, ७७८ ।

अणिज्जिण्णा—अनिर्जीण, सामस्येनात्मप्रदेशोऽपरिशा-
प्तिः । प्रज्ञा० ६०२ ।

अणिज्जुहियांसी—अनिर्युद्धा—कृतविभागापि नान्यत्र नीतां
क्षिप्ता । वृ० द्वि० १९९ आ ।

अणिज्जापत्ता—अनिर्दण्ड, बहुलक्ष्यार्थः । भग० ३१३ ।

अणिट्ठं—अनिष्ठम्, सतामनमिच्छणीयम् । आच० ५८९ ।

अणिट्ठत्ता—अनिष्ठता, दृष्टा—मनसा इच्छाविषयीकृता तद्वि-
पर्यया अनिष्ठा तस्या भावः । प्रज्ञा० ५०४ । अनिष्ठता,
इच्छया अविषयता । भग० २५३ ।

अणिण्हवणं—अनपलाप । नि० चू० प्र० ९ अ ।

अणितणा—वज्रदामिनी । ठाणा० ५१७ ।

अणित्थि—अनित्थिक—अविद्यमाननियतस्वरूप । भग० ४६९ ।

अणिरथेथं—अनिरथस्थम्, इतीदं प्रकारमापन्नमित्थं, दृश्य
तिष्ठतीति इत्थस्थं, न इत्थस्थ अनिरथस्थमिति, केनचित्प्रकारेण
लौकिकेनास्थितमिति । आच० ४४५ । नेथ तिष्ठतीति, अनि-
यताकारम् । जीवा० २५ ।

अणिरथेथे—अनिरथस्थं परिमण्डलादिव्यतिरिक्तम् । भग०
८५८, ८५९ ।

अणिदा—अनिदा—अनिर्दाराणां । भग० ४८ । चित्तविक्रम
सम्बन्धिनश्चेकिकत्वात् । भा० प्रज्ञा० ५५७ ।

अणिदाणो—अनिदान, देवेन्द्रादियुक्तार्थक । प्रश्न० १४७ ।

अणिदेस्—अनिरथं । विरो० १५७ ।

अणिघत्तियं—(अणिज्जैतं) कम्म ण कारयिज्जति । नि०
चू० द्वि० १०६ अ ।

अणिमिसच्छो—अनिमेयाक्ष, निश्चलनयन । आच० ७८४ ।

अणिमिसनयणे—अनिमिषनयनम्, विकसितं नयनम् ।
भग० १७१ ।

अणिमिस्ता—अनिमेया । आच० १२४ ।

अणिमिसे—अनिमेया, मत्स्या । दश० १०२ ।

अणियं—अणिकं, अणम्—गुण्डम् । प्रश्न० ११५ । अनीकं—कट-
कम् । उक्त० ४३८ ।

अणियट्ठं—अनिवर्त्तं, मोक्ष । आचा० १९३ ।

अणियट्ठिवायरो—अनिवृत्तिवादर, निवृत्तिवादरादूर्ध्वं लोभा-
धुवेदनं यावत् भूतप्राप्तस्य नवमं गुणस्थानम् । आच०
६५० ।

अणिअट्ठी—भरते भविष्यजिन् । भग० १५४ ।

अणियण—अनमकारणत्वादनमा—विशिष्टवृत्तदायिन, संज्ञा
शब्दो वाऽयमिति । ठाणा० ३९९ ।

अणियणो—अनम । आच० १११ ।

अणियतो—अनियत, अनियमवान्, अनवर्त्तित । प्रश्न०
२८ ।

अणियत्तो—अनिवृत्त । आच० ८२३ ।

अणियदरिस्सणं—हयगजरथपादात्यन्तीकदर्शनम् । नि० चू०
द्वि० ७१ अ ।

अणियघा—अनियता—अनिर्धारिता । प्रज्ञा० ३३९ ।

अणिया—अनिदा, अकारणम् । आचा० ३४ । मेयाधारणे
न्द्रियपाटवदेहाद्युर्वर्धनकारी । नि० चू० प्र० २५४ अ ।
अनाभोगत् । सम० १४६ ।

अणियाणे—प्रार्थनारहित । भग० १२३ ।

अणियादियं—अनीकाधिपत्य—मज्जादिनैव्यप्रधाना ऐश-
वतादयः । ठाणा० ११७ ।

अणिलामयी—यातारोगिणी । वृ० द्वि० २१९ अ ।

अणिलो—निलो जस्य नत्थि । दश० चू० ९८ ।

अणिवारिप्प—अनिवारित, निषेधकरहित । विद्या० ७२ ।

अणियिज्जं—कम्म ण कारयिज्जति । नि० चू० द्वि० १०६ अ ।

अणिरथणं—नयित । नि० चू० प्र० ४३ आ ।

अणिसिद्धं—अणिगट्ठं, बहुलापारणे तत्र यदेव गय इदानीं ।
प्रश्न० १०१ । परिदारिद्र्यम् । नि० चू० प्र० १६१ आ । गृह्

वर्तव्यं । ओष० २१४ । ठाणा० ४६० । भग० ४६६ ।
नि० चू० तू० १६ अ, ४८ आ । तत्त्वामिनाऽनु-
त्सकलितम् । आचा० ३२५ । दोषविशेष । आचा०
३२९ । साधारणं बहुनामेकादिना अननुज्ञातं दीयमानम् ।
ठाणा० ४६७ । दोषविशेष । प्रथ० १४४ ।

अणिसिद्धो—अनिपिद्ध, अनुपयुक्त । आव० २६७ ।
अणिसिद्धि (चि) **अण्पा**—अनिभूतात्मा, अनिदान । आव०
८४३ ।

अणिसिद्धय—अनिधित, द्रव्यभावनिधारित प्रविबन्ध-
विमुक्त । दश० २२३ ।

अणिसिद्धोवहाणे—अनिधितोपधान, ऐहिकामुष्मिकापेक्षा
विकल तप, योगसंग्रहे चतुर्थो योग । आव० ६६४ ।
अनिधितं तप । प्रथ० १४६ ।

अणिसिद्धतं—अनिधितम् । आव० ३५८ । सर्वांशमारहित ।
भग० ३८५ ।

अणिसिद्धय—अनिधितम्, कैत्यादिनिरपेक्षम् । प्रथ०
१२६ ।

अणिसिद्धय—अनिधितम्, कुलादिव्यप्रतिबद्धम् । दश०
७२ ।

अणिसिद्धयस—अनिधेयस—अमोक्षाय । ठाणा० १४९ ।
अकन्याणाय, अमोक्षाय । ठाणा० २९२ । अकन्याणाय ।
ठाणा० ३५८ ।

अणिसिद्धो—अनिध-कस्यचि-संकेतिनाऽवगम्यमेव रहित ।
उत्त० ६३३ ।

अणिह्य—अनिहृत अन्तर्हृदशानां तृतीयवर्गस्य तृतीयम-
ध्ययनम् । अन्त० ३ ।

अणिहो—अनिभ, अमाय । दश० २६८ । अनिह, परीपहो
पसर्गैर्निहन्यत इति निह, न निह अनिह—उपसर्गैरपरा-
जित इति । सूत्र० ६९ । अस्निह—अष्टकर्मरहित, । आचा० १९० ।
स्निह्यत इति स्निह, न स्निह अस्निह—मथैत्रममत्वरहित
इति । सूत्र० ६९ । अट्टिहो । अग० चू० १११ ।

अणीय—अनीकम्, सैन्यम् । भग० ८९ ।
अणीयजसे—अनीक्यता, नागम्य साधापतं कुमार ।
अन्त० ४ ।

अणीयसे—अन्तर्हृदशानां तृतीयवर्गस्य प्रथममध्ययनम् ।
अन्त० ३ ।

अणीसिद्धं—हस्तमानावप्रदाह्मिदितम् । सू० द्वि० २३९ अ ।

अणीहारि—अनिहारी, तपोमेद । उत्त० ६०० ।

अणीहारिमे—अनिहृरणाद् गिरिकन्दरादौ अनशनम् । ठाणा०
१४ । जडं बर्हि पठिवद् । नि० चू० द्वि० ५८ अ ।

अणु—अनु—प्रतिदिवसम् । सूर्य० १३६, १३३ । येवे ।
दश० चू० ८९ । स्तोकप्रदेशम् । प्रज्ञा० २६३ । पश्चाद्भावे
स्तोके च । वृ० प्र० ३३अ, १ । स्तोकम् । प्रज्ञा ५०१ ।
प्रमाणतो वक्रादि । दश० १४७ । लघु, हीन । सूर्य०
२६१ । ज० प्र० ५२० ।

अणुअतणुअ—अनुक्ततनुकानां—अति सूक्ष्माणाम् । जै० प्र०
२३७ ।

अणुओग—अनुयोग, अर्थकथनम् सूत्रादनु-पश्यान्मस्य
योगोऽनुयोग सूत्राभ्ययनात्पश्चादर्थकथनम् । अगोर्वा लघी
यस सूत्रस्य महताऽर्थेन योगोऽनुयोग । आचा० २ ।
व्याख्यान । ओष० ७१ ।

अणुओगत्थो—अनुयोगार्थ, व्याख्यानभूतोऽर्थ । आचा० ७ ।

अणुओगदार—अनुयोगद्वारम्, सूत्रविशेष । आव०
७४० । अस्वाभ्याये परिहृतस्यसूत्रविशेष । नि० चू०
तू० ७१ आ० ।

अणुओगदादे—अनुयोगद्वारम्, अनुयोगद्वारसूत्रम् । भग०
२२१ ।

अणुओगस्स—अनुयोगस्य । विप्र० ५९३ ।

अणुओगो—अनुयोग, सूत्रस्याधेनानुयोजनम्, अभिधेये
व्यापार सूत्रस्य योगो वा, अनुब्रूतोऽनुसूचो वा योग ।
आव० ८६, ठाणा० ४८१ । निवेनाभिधेयेनानुयोजनं—
सम्बन्धनम् । विप्र० ५९३ । सूत्रपाठान्तरमनु-पश्चात्सू-
त्रस्याधेन सह योगो—घटना । जीवा० २ । अनुब्रूल—अवे-
रोधी सूत्रस्याधेन सह योगो वा । जीवा० २ । सूत्रस्याधेन
सह सम्बन्धनं, अनुसूचोऽनुब्रूतो वा योगो व्यापार सूत्र-
स्याधेनप्रतिपादनम् । अगो—रूपो पश्चाज्ज्ञानतया वाऽनुश-
ब्दान्वयस्य योऽभिधेयो योगो—व्यापारस्तत्सम्बन्धो वाऽनु-
योगो अनुयोगो वा । तू० प्र० ४ । दृष्टिवाच्यतुषो
मेद । मम० १२८ । निशेष । आव० ६९४ ।
अनुधातनम्, अनुब्रूतो वा योग । अणु—सूत्रं, मन्त्रं

अर्थसतो महतोऽर्थस्याणुना नृपेण योगो वा । औष०
४ । विचारः । ठाणा० ४८१, ४९५ । अनुरूपोऽनुकूलो
वा योगः । सम० १३१ । आशयनार्थः । आव० ५४ ।
सूत्रस्पर्शकनिर्गुक्तिः सूत्रानुगमश्च । आव० ८६ । परीक्षा ।
आव० १५७ ।

अणुकंप-अनुकम्पा-उपहृम्भम् । ठाणा० १७० ।

अणुकंपओ-अनुकम्प-अनुरूपक्रियाप्रवृत्तिः । उक्त० ३५९ ।

अणुकंपा-अनुकम्पा, अनुग्रहः । दश० ६७ । भक्तिः । औष०
१९६ । आय० ३४८ । सम्यक्त्वगुणविशेषः । आव० ५९१ ।

अनुक्रीडः । सम० १२७ । स्त्रीनानाविधयं दानम् । ठाणा०
४९६ ।

अणुकंपाए-अनुकम्पया-अनुग्रहेण । व्य० द्वि० १७२ आ ।

अणुकंपे-अनुकम्पते, उपकुम्पते । उक्त० ४९९ ।

अणुकहर्-अनुकंपयति । आव० २१८ ।

अणुकुपति-प्रच्छादयति, अणुसिद्धि । नि० चू० प्र० १८० अ ।

अणुकुपितं-अस्वस्थम् । वृ० द्वि० २५२ अ ।

अणुकूला-संजमविम्वकरा (राज्याप्यन्तदिकाः) । नि० चू०
प्र० १५४ आ ।

अणुकृत्तो-अनुकृन्तः-अनुवीचीः । आचा० ३०६ ।

अणुकर्म-अनुकर्मः । आव० ३४२ । पारम्पर्यम् । उक्त०
१४७ ।

अणुकर्मतो-अनुकर्ममाणः, प्रेयमाणः । सूत्र० १३६ ।

अणुकसाई-अनुकशायी, अणुप्रपायी, उत्कण्ठितः । सत्का-
रादिषु क्षेत्रे इत्येव क्षील उत्कण्ठायां, न तथा । यो न
सत्कारादिकमुपवर्तेत बुध्यति, तत्सम्पत्तौ वा नादृष्टारण्य
भवति न । उक्त० १२४ । अणवः-स्वल्पाः सज्वलनमाना
इतिवाच्यं कृपायाः-क्रीडादयो यस्य । उक्त० ४२० ।

अणुगच्छ-अनुगच्छति, आपन्नो भवति । जे० प्र० १८७ ।

अणुगच्छण-अनुगमनम्, आगच्छतः प्रत्युद्गमनम् । दश०
२४१ ।

अणुगच्छमाणो-अनुगच्छन्-अवगच्छन्-युद्धमानः । मन् ।
आचा० २२२ ।

अणुगम-अनुगमः, अनुगमनमेतान्नास्मादस्मिन्नि पा अ-
वगमनम् । आचा० ३ । अन्यः । द्वि० ९९४ ।

अणुगमर्ण-अनुगमनम्, आगच्छतः प्रत्युद्गमनम् । उक्त०
१७ ।

अणुगमिओ-अनुगमितः, अनुनीतः । आव० ५५ ।

अणुगमो-अनुगमः, सूत्रार्थयोरनुरूपसंबन्धकरणम् । विश्वे०
४३१ । निश्चितसूत्रस्यानुरूपः परिच्छेदोऽर्थकथनम् । जे०
प्र० ५ ।

अणुगर्थ-अनुगतं, अनवच्छिन्नम् । प्रश्न० ६६ । युक्तम् ।
दश० २०७ । अमिष्टानुवर्तिनमात्मानम् । उक्त० ३२२ ।
युक्तः । उक्त० ६३१ ।

अणुगार्म-अनुग्रामः, ग्रामग्रामानुरूपं लघुर्वा ग्रामः, रुचि
एकस्माद्वा ग्रामादन्यो ग्रामः । उक्त० ९९ ।

अणुगामियत्ताए-अनुगामिकता-परम्परया गुभानुगन्धमु-
खाय भविष्यति । जीवा० २४२ ।

अणुगीया-अनुगीता तीर्थकरादिभ्यः धृत्वा प्रतिपादिता ।
उक्त० ३८५ ।

अणुगह-अनुग्रहः, अनुग्रहपरिहरणा अक्खोडभंगपरिहरणा,
(अकृष्टभुक्त्यपरिहारः) आव० ५५२ । ज्ञानाद्युपकारः ।
ठाणा० १५५ ।

अणुगहकस्तिर्ण-छहं मासार्थं आरोग्यदानं छह्वसा
गता, ताहं अण्णो छम्मासो आवग्गो, ताहं जं वेण अद्वुडं
तं उज्जोतिं जं पच्छा आवग्ग छम्मान्ति तं वहति,
एथ पेचमासा चउत्थीत्तं च दिवसा जेण उज्जोमिया । नि०
चू० तृ० १३५ अ ।

अणुगहदर्थ-अनुग्रहार्थ-अनुग्रहः - उपकारोऽस्मिन्नीयते,
अथशब्दः प्रयोजनवचनः । औष० ४ ।

अणुगहपरिहारो-अनुग्रहपरिहारः-राजहृतानुग्रहयत्नेन ए-
व द्विष्यादिवर्षमार्गदया यथोक्तार्थं खोदादिभेज्ज एक द्वे त्रौणि
वर्षाणि यावत् वसति, यावन्तं वा कार्यं राजानुग्रहः कृत-
त्वावन्तं वाकं वसति, न च द्विष्यादि प्रददाति, तापि वेदि
करोति, न चापि चारभञ्जरीनां भोजनादि प्रदानं विधत्ते, एव
खोदादिभंगो । व्य० प्र० ४५ अ । तत्पितृं बालो हो दम्मादिषु
परिहरिज्जति तावत्तत्तत्तं न वप्पेते यथं । नि० चू० तृ० ८९ आ ।

अणुगहो-अनुग्रहः, उपकारः । औष० ४ ।

अणुगमो-अनुग्राम, विविधप्रमाणमन्तरां ग्रामः । औष०
२२ ।

अणुगर्धाई-अनुदातिर्ण-यत्र गुणमादि प्रापयित्वा वर्णते ।
प्रश्न० १४५ ।

अणुगघाडिया-अनुदादिता, अणुश । दश० ४१ ।

अणुघाता गुरवः । नि० सू० प्र० ८७ अ ।

अणुघातियं—जं गिरंतरं वहति गुरुं । नि० सू० प्र० ३०५ आ । गुरवः । नि० सू० प्र० २५७ अ ।

अणुघात्यं—आचारप्रारूपस्य सप्तविंशतितमो मेदः । आर० ६६० ।

अणुघात्यकसिर्णं—जं कालं जहा मागयुष्मादि अहवा जं गिरंतरं दार्ग एम मागयुष्मादिपि गिरंतरं दिज्जमाणं अणुघातं भवति । नि० सू० तृ० १३५ आ ।

अणुघात्यण—अणोद्घातन—अणुयनेन जन्तुगणधनुर्गतिकं सत्कारमित्यर्थः—कर्म तस्योत्—प्राचयेन घातनम्—अपनयनम् । आचा० १४७ ।

अणुघात्याणि—गुरुणि प्रायश्चित्तानि । सू० तृ० ६७ अ ।

अणुघट्टता—अत्यन्तः । ओष० ७८ ।

अणुघाह्य—अनुदाते, न नियते उदातो-लघुकरणलक्षणो यस्य तपोविशेषस्य तत् यथाभूतदानं, तपोषा प्रतिपेवा-विशेषतोऽस्ति ते । ठाण० ३११ ।

अणुचरिया—चरिका, नगरप्राकारशोरपान्तराले । सू० तृ० ५३ अ ।

अणुचिण्णो—अनुचीर्णम्, आचरितम् । आव० २२७ । अनुष्टिप्त । ओष० १०३ ।

अणुचित्तणं—अनुचिन्तनम्, पर्यालोचनम् । आव० ५८९ ।

अणुचिधं—अनुचीर्णम्, सम्यक् तदर्थविवगमासंगशक्तिग-भानिवैतस्तमभावप्राप्त्या धर्ममेषनामकममोधिक्पेग परिणमि-तम् । जीवा० ४ । अनुचीर्णं—व्यासगमगता सम्पानि-मादकः । आचा० २१७ ।

अणुचिय—अनुचित—भाविता शैशो वा । सू० द्वि० २३८ अ ।

अणुजत्तं—अनुयात्रम् । उत० ३०४ । अनुयात्रा, राजपा-टिका । ओष० ७२० ।

अणुजत्ता—अनुयात्रा । आव० ३६५ ।

अणुजाप—अनुज्ञानं, गुरुः । सूर्य० २३३ ।

अणुजाणं—रथयात्रा । सू० द्वि० १५५ अ । सू० प्र० २५८ आ । व्य० द्वि० १७ आ ।

अणुजाणपेक्षओ—अनुयानप्रेक्षकः । आव० ५७७ ।

अणुजाणे—अनुज्ञानम् । उत० २९३ ।

अणुजाते—विनृममः । ठाण० १८४ ।

अणुजात्यं—अनुयानं, वृत्तम् । जं० प्र० २९० ।

अणुजीरंति—अनुजीरन्ति—तदुपासितानिपुणयोगाः उर-जीरन्ति । उत० ४४९ ।

अणुजोगत—तीर्थकरादिभूतवातिव्याग्यानप्रभो गण्डि-काययोगध भग्नतरनयिनेनानां निर्वानिगमनानुतरिमान-वक्त्रव्यताव्याग्यानप्रत्य इति द्विष्टेऽनुयोगे गतोऽनुयोग-गतः । ठाण० ४९१ ।

अणुजोगी—अनुयोगी—अनुयोगी—व्याग्यानं प्ररूपं वा । ठाण० ३७५ ।

अणुजोगी—अगो—लघो पक्षाज्जातया वा अनुगन्तव्याद्यस्य सूत्रस्य शोऽभिप्रेये योगो—व्यापारस्तेन सम्बन्धो वा गो-ऽनुयोगोऽनुयोगो वेति । ठाण० ३ । अणु—पञ्चमावभो यधेये वा । सू० प्र० ३३ अ । निवारः । गम० ५० । सूत्रस्यापेन सह सम्बन्धनम्, सूत्रस्यार्थप्रतिपादनम् । ठाण० ३ ।

अणुजोगी—अनवद्यातो, शिवादेरीधेशेयम् । उत० ४९९ । धीमहावीरस्वामिनः गुना जमन्तेमर्या, प्रियदर्शनाऽपर-नाम । उत० १०३ ।

अणुज्जज्ञमाणाहं—एकं स्वप्नोऽनुज्जनि अपरं च तेषां क्वचित्कायैऽनुयोगान्तेनचिद्वृत्तक्रियमाणानि । उत० ५४९ ।

अणुज्जता—ऋतुभावविविक्तः । नि० सू० प्र० २८९ आ ।

अणुज्जा—अनवद्यात्री, धीमहावीरस्वामिनो ज्येष्ठा भगिनी, गुददर्शनाऽपरनाम । उत० १०३ । महावीरस्वामिनः पुत्री-नाम । आचा० ४२२ ।

अणुज्जित्तं—वगवत्त्वम् । सू० तृ० ७ आ ।

अणुज्जुष—अनुजुष, कथिन्नुक्तुमशक्यतया । उत० ६५६ ।

अणुज्जुक्तं—अनुजुक्तम्, वक्तुम्, अथर्मद्वारस्य नवमं नाम । प्रथ० २६ ।

अणुद्वाणे—अनुयानं । ठाण० ३३० ।

अणुद्विस्तु—अनुत्थितेषु—भावसारिषु । आचा० २५६ ।

अणुद्विया—अनुत्थिता, निविष्टा । आव० ७२७ ।

अणुद्विहो—अनुत्थिता । सू० तृ० ४ अ ।

अणुणवण—अनुज्ञापयति । ओष० १९९ ।

अणुणवणाज्यया—यमयाचनुज्ञापनोपगुणः । नि० सू० तृ० १० आ ।

अणुणवैति—अनुज्ञापयति । आव० १९० ।

अणुणवसं—नामिकाविनिर्गन्तस्वरानुगतम् । जं० प्र० ४० ।

अणुष्णेता-अनुनीय-प्राप्य ध्यात्वा । सम० १२३ ।

अणुतडियमेय-अनुतटिकाभेदः, अवतटभेदवद् यो भेदः ।

भग० २२४ ।

अणुतडियामेदे-अनुतटिकाभेदः, इक्षुत्वणादिकः । प्रज्ञा० २६७ ।

अणुत्तपत्तो-लजनीय । नि० चू० प्र० २६६ आ ।

अणुत्तर-अनुत्तरम्, सम्पक् । दश० १५९ । अनन्यसहस्रः ।

आव० ६० । अनुत्तर-सर्वसंयमस्थानोपरिवर्तिनः । उक्त०

३९३ । अनुत्तर-सर्वलोकाकाशोपरिवर्तिनीमतिप्रधानां वा ।

उक्त० ३९३ ।

अणुत्तर-अनुत्तरम्, वृद्धिरहितम् । आचा० १४ ।

अणुत्तरणवासो-अनुत्तरणपाशः, आत्मनः पारतन्त्र्यहेतु-

तया पाशवत्पाशः, अनुत्तरणधासी पाशश्च । उक्त० ४३ ।

अनुत्तरणवासः-न विद्यते उत्तरणं-पारममनस्मिन् सती-

त्यनुत्तरणः, स चासी वासश्च-अवस्थानम् । उक्त० ४३ ।

अणुत्तरणाणी-केवलज्ञानवान् । उक्त० २७० ।

अणुत्तरधरे-न विद्यते उत्तरमन्यतः प्रधानमेवामिति । उक्त०

३५७ ।

अणुत्तरधरो-अनुत्तरधरः, न विद्यते उत्तर-अन्यतः प्रधानमे-

वामित्यनुत्तराः, ते च प्रकृमात्प्रकर्षप्राप्ता ज्ञानादय एव

गुणरतान् धारयतीति । अनुत्तरान् गुणान् धारयतीति वा ।

उक्त० ३५७ ।

अणुत्तरविमाणे-नैषामन्यान्युत्तराणि विमानानि सन्ति इति

अनुत्तरविमानानि । अनु० १२ ।

अणुत्तरे-स्थित्यादिभिः सकलनरकज्येष्ठेऽप्रतिष्ठान इति ।

उक्त० ३९३ ।

अणुत्तरो-अनुत्तरः-न विद्यते उत्तरा-प्रधानाः रिपतिप्र-

भावमुख्यगुणित्वेऽप्यदिभिरेभ्योऽन्ते देवाः । उक्त० ७०२ ।

अणुत्तरो-अनुत्तरः, कृष्णवासुदेवागमनम् । आव० १६३ ।

अचल १ विजयभद्र २ बलदेवदवागमनम् । आव० १६३ ।

अणुत्तरोयवाइय-अनतरोपपातिकम् । भग० २२२ ।

अणुत्तरोयवाइया-अनुत्तरोपपातिकाः । प्रज्ञा० ६९ ।

अणुदिश-अनुदीर्घः (अनुदीर्घम्) । भग० ५८ ।

अणुदिसा-अनुदिशः, प्रतिदिशः । दश० २०१ । एकप्रदेगा

अनुत्तराः (दिशोः) । टाणा० १३३ ।

अणुदिहो-अनुदिहः, याज्ञिकेनादिभेदवर्जितः । प्रध० १०८ ।

अणुदरी-अनुदरी, आत्मदोषोपसंहारविषये द्वारवत्सामर्हमि-

त्रश्रेष्ठिभार्या । आव० ७१४ ।

अणुदुअ-अनुदूताम्, आनुष्येण यथामार्गद्विक्रिविधि

उदूता-वादनार्थमुत्क्षिप्ता । जं० प्र० १९४ ।

अणुधर्मो-अनुधर्मः । सूत्र० ३९९ ।

अणुनई-अनुनदि, नदी नदी प्रति । आव० ४५३ ।

अणुनयने-अनुज्ञातम् । ओष० १६० ।

अणुनाओ-अनुज्ञातः । ओष० २१५ ।

अणुनासं-सानुनासिकं नासिकाकृतस्वरम् । टाणा० ३९६ ।

अणुध्रया-अनुध्रया-नोर्ध्वमुखा । व्य० द्वि० २३७ आ ।

अणुध्रवणा-अनुज्ञापना, वन्दनके द्वितीयं स्थानम् । आव०

५४८ ।

अणुध्रविय-अनुज्ञापितः । आचा० ४२६ । अनुज्ञाप्य-

याचिता । आचा० ३३८ ।

अणुध्रवैमाण-तत्त्वजनादीस्तत्परिष्ठापनायानुज्ञापयन्तः ।

टाणा० ३५४ ।

अणुध्रा-अनुज्ञा, अनुमोदनम् । सूत्र० ३२९ । सूत्रार्थयोरन्य-

प्रधानम् । व्य० प्र० २६ अ । अधिकारदान । टाणा०

१३९ ।

अणुध्राय-अनुज्ञातम्, भोग्यतयैव वितीर्णम् । प्रध० १०२ ।

अणुध्रयु-जुवराया, सेनापति । नि० चू० प्र० १७४ आ ।

सेनाधिपति । वृ० प्र० ९० आ ।

अणुपरियन्ति-अनुपरियन्ति, सातत्येन पर्यटन्ति । उक्त०

२९६ ।

अणुपरिचट्ट-अनुपरिवर्तयते, आत्मनःशब्दवत् । सूत्र०

१०७ ।

अणुपरिचट्टिय-अनुपरिवर्त्तय, प्रादक्षिण्येन परिभ्रम्य ।

जीवा० ३७५, ३९९ ।

अणुपरिहारी-अतो अतो परिहारी गच्छति ततो ततो

अणुपिहृतो गच्छति । अणु-षोऽं पडिल्लेहणादि साहेजं

करेतीति । नि० चू० वृ० १३२ आ ।

अणुपविष्टे-अनुपविष्टः-तदुदयवती । टाणा० २१९ ।

अणुपरस्तओ-अनुपरस्तः-पर्यालोचयतः । उक्त० ३१० ।

अणुपास्तं-कर्मण कारविजकृति । नि० चू० द्वि० १०६ अ ।

अणुपालइत्ता-अनुपाल्य-सन्तनमागम्य । उक्त० ५७२ ।

अणुपालणा-अनुपालना, अनु० विद्युदि, प्रत्याप्यान-
शुद्धया पयमो मेद । आच० ८४७ ।

अणुपालणासुद्धे-अनुपालनाशुद्धं-यान्तरादिषु न भग्न
यत्प्रत्याप्यानम् । ठाणा० ३४९ ।

अणुपालिय-अनुपालित, पूर्वकालस धुमि पालितराद्विष
धिनमाधुमिधानु-पश्चात्पालितमिति । प्रश्न० ११३ ।

अणुपालिया-आत्मसयमानुदूलतया पालिता । ठाणा०
२४० ।

अणुपालेइ-अनुपालयति । भग० १२२ ।

अणुपालेमि अनुपालयामि, योन पुन्यकरणेन । आच०
७६१ ।

अणुपिट्ठि-अनुपूर्व्या । सम० ६८ ।

अणुपुट्ठसोअनुपूर्वत, क्रमेण । उत० २१२ । आनुपूर्व्या
क्रमेण । उत० ५१८ ।

अणुपुट्ठि-अनुपूर्व्या, मूलादिपरिपाटी । ज० प्र० २९ ।
शास्त्रीयोपक्रममेद । आचा० ३ ।

अणुपुट्ठिविहारीण - अनुपूर्ववहारिणा-प्रतिपालितरीषम
यमानां शास्त्रार्थप्रवृत्तिप्रतिपादनोत्तरकालमवसीदत् सयमा-
ध्ययनाध्यापनक्रियाणां निष्पादितशास्त्राणामुत्सर्गगतं द्वादश
सवत्सरमलेखनाक्रमसंलिखितदेहानां । आचा० २६० ।

अणुपुट्ठेण-आनुपूर्व्या-यथेष्टकालावस्यकक्रियारूपया चतु-
र्थपक्षाचाम्लादिकया । आचा० २८४ । अनुक्रमेण-परिपाट्या
योगपथेन । आचा० २४१ ।

अणुपुट्ठो-अनुपूर्व, 'पूर्वस्या पूर्वस्या अनु । जीवा०
२७० ।

अणुपेहा-अनुप्रेक्षा, अनु-पश्चाद्वावे प्रेक्षा प्रेक्षा, स्मृति,
ध्यानाद्भ्रष्टस्य चित्तचेष्टा । आचा० ५८३ ।

अणुपेहे-अनुगुणं करोति । ओष० ८४ ।

अणुप्प-अनर्प्य-अनर्पणीय, अदौकनीय । ठाणा० ४६५ ।

अणुप्पगग्ये-अनुरूपतया-अचित्येन विरतेनैवगुणोदया
दगुरिष वा-सहस्रोऽप्यल्लोऽपि प्रगतो ग्रन्थो-धनादिर्यस्य
यस्माद्वा । ठाणा० ४६५ ।

अणुप्पयाड-अनुव्रदानु-परिवरणेन व्रदानुम् । द्य० प्र०
२१७ आ ।

अणुप्पयाड-अनुव्रवाद पूर्वविशेष । उत० १६३, विदो०
९६१ ।

अणुप्पयाडपुट्ठे-अनुव्रवादपूर्वम् । आच० ३१६ ।

अणुप्पवित्ते-अनुप्रविशेत्, मनसि लब्धवारपक्षे भवेत् ।
उत० ९६ ।

अणुप्पस्यार्ह-अनुप्रसूता-आश्रिता । आचा० ३४८ ।

अणुप्पियं अनुमतम् । घृ० द्वि० ३ अ ।

अणुप्पेच्छा-अविह्वला । उ० ग० १४० ।

अणुप्पेह-धर्म्मभयानस्य पश्चात्प्रेक्षणानि-पर्यलोचनान्यनु-
प्रेक्षा । भग० ९२६ ।

अणुप्पेहा-मनसा । घृ० द्वि० ५४ आ । अनुप्रेक्षा, अहेतुणानां
मुहुर्मुहुः सततमनूचिन्तना । आच० ७८६ । यो मनसा
परिपश्यति, न वाचा । दश० ३२ । ध्यानापरमकालमा-
विनी अभित्यक्त्वाशलोचनास्था । आच० ५९० । सूत्रार्था
नूस्मरण ध्यानस्य पश्चात्त पर्यालोचनानि, भावना । ठाणा०
१९० । सूत्रवर्धेऽपि सम्भवति विस्मरणमत सोऽपि परिभा-
वनीय इत्यनुप्रेक्षण, चिन्तनिका । ठाणा० ३४९ । प्रार्थयौ
चि-तनम् । ओष० १८९ ।

अणुफासे अनुस्पर्श, अनुभाव । दश० १९८ ।

अणुफासो-अणुभयो । दश० चू० ९६ ।

अणुरथ अनुवन्ध, निरन्तरम् । ओष० १०८ । सन्तान-
भावेन प्राति । ज० प्र० १२५ ।

अणुरथो-विदक्षितपर्यायेणाव्यवच्छिन्नेनावस्थानम् । भग०
८०८ । सातत्येन भवेन तन्मरणानाम् । उत० २३९ ।

अणुरद्ध-अनुवदम्, सन्ततम् । आच० ३२८ । ठाणा०
४३० ।

अणुरद्धरोसपसरो-अनुवद-सन्तत, रोऽर्थः १-अव्यव-
च्छिन्नो रोपस्य-क्रोधस्य प्रसरो-विस्तारोऽर्थेन अनुवद-
रोपप्रसर । उत० ७११ ।

अणुवद्धा-सन्ततमालिगिता सम० १२६ ।

अणुवल-अनुवलम् । उत० १७८ ।

अणुव्वडो-अनुव्रट, अनुव्वन । जीवा० २७५ । उत०
५८७ ।

अणुव्वणसपणा-अनुभवसज्ञा, आहाराज्ञा । आचा०
१२ ।

अणुव्वयो-अनुव्व, स्वेन स्वेन रूपेण प्रवृत्तिना विपाकतो
वेदानुभव । विदो० १००६ ।

अणुभाग - अनुभागः, आनुर्द्व्याणामेव विपाकः । भग० २८० । अचिन्त्या शक्तिर्वैकियकरणदिका । ठाण० ६९, १४४ ।

अणुभागकम्मे - अनुभागकर्म - कर्मप्रदेशानां संवेद्यमानता-विषयो रसस्तद्वर्ण कर्म । भग० ६५ ।

अणुभागो - अनुभागः, विशिष्टवैकियादिकरणविषयाऽचिन्त्या शक्तिः । जीवा० १०९ । सामर्थ्यम् । प्रज्ञा० ८८ ।

अणुभावकम्मे - यथापदरभो वेद्यते तदनुभावतो वेद्यं कर्मानुभावकमेति । ठाण० ६६ ।

अणुभावनामनिधत्ताउप - अनुभावनामनिधत्तायुः - अनुभावः - प्रकर्षप्राप्तो विपाकः, तत्स्थानं नाम, यश्चस्मिन् भवेत्तत्रविपाकं भामकर्मानुभूयते त(य)था नारकायुषि अष्टम-वर्णगन्धरसस्पर्शोपघातानादियदुःस्वरायशःकीर्त्यादिनामानि तदनुभावनाम तेन सह निधत्तायुस्तुभावनामनिधत्तायुः । प्रज्ञा० २१८ ।

अणुभावे - अनुभावः, विपाको रसविशेषः । भग० ३५ । तीव्रतमदुःखादिः । आव० ४९६ । अनुभावः । सूर्य० २७९ । विपाक उदयो रस इत्यर्थः । ठाण० ४१४ ।

अणुभावो - अनुभावः, माहात्म्यम् । सूत्र० १२६ । विपाकः । प्रज्ञा० २१८ । स्वभावः, स्वरूपम् । ज्ञ० प्र० २९९ । तीमादिदेशो रसः । सम० १० । शापानुग्रहगामर्थ्यम् । ज्ञ० ३६५ । प्रभावः । ज्ञ० प्र० २४६ । रसः, विपाकः । विशेष० ५६५ । कारणम् । जीवा० ३३९ । विपाकोदयः । जीवा० १३० । सामर्थ्यादिलक्षणः । आव० ५९६ । विपाकः । आप० ५९८ । रसः । ज्ञ० २३० ।

अणुभास्व - अणुभावे । आव० ३११ ।

अणुभासणा - अनुभाषणा, प्रत्याख्यानशुद्धिः । आव० ८४७ ।

अणुभासमाण - अनुभाषमाण । विशेष० १००५ ।

अणुमप - अनुमतम्, मानितम् । भग० १२२ । वाच्यस्था-घातस्य पथादपि मतः । भग० ४६८ ।

अणुमभो - अनुमतः, अभिष्टो मोक्षारुगत । आव० ३२६ । अभिप्रेतः । सू० प्र० २८९ आ ।

अणुमाता - वीर्यम् । (आज०)

अणुमते - अनुमते, वैगुण्यद्वैतस्यापि पञ्चान्तम् । औप० ९६ ।

अणुमत्रा - अनुमतिः । सू० सू० १२८ अ ।

अणुमर्ष - अनुमतम्, अभिरक्षितम् । औप० ६४ । अनुमतः - गम्यतः । जीवा० १०६ ।

अणुमया - अनुमता, अनुज्ञाता । प्रज्ञा० २५७ । विप्रियद-
० रसस्य पथादपि मता । विपा० ४२ ।

अणुमहत्तरो - मूलमहत्तरो अगणिहिते जो पुच्छगिजो-
धुरे ठापति सो । नि० चू० प्र० १५८ आ ।

अणुमहयरो - मूलमहत्तराभावे प्रथम्यः पुरःस्थानथ । वृ०
द्वि० १९० आ ।

अणुमाणं - अनुमानम्, स्वार्थम् । आव० ४२७ । दृष्टान्तः ।
दश० १३०, १२६ ।

अणुमाणात्ता - लघुतरापराधनिवेदनेन यदुदण्डादिब्रह्मवाचा-
र्थस्याकल्प्य यदालोचनम् । भग० ९१९ । अनुमानं कृत्वा ।
ठाण० ४८४ ।

अणुमाणे - अनुमानम्, अनु-लिङ्गमहणसम्बन्धस्तरणादेः प-
ञ्चान्मीयतेऽनेनेलनुमानम् । भग० २२२ । अन्विनि-लिङ्ग-
दर्शनसम्बन्धानुस्मरणयोः पञ्चान्मानं - ज्ञानमनुमानम् ।
ठाण० २५४ ।

अणुमाणेऽं - अनुमान्य, सम्यक् क्षमयित्वा । व्य० प्र०
२५४ अ ।

अणुमोदणे - सादृज्जगामेओ । नि० चू० प्र० १०३ आ ।

अणुम्मुअंतो - अनुगुयन्, अपरित्यजन् । आव० ४०७ ।

अणुयसंतं - अनुवर्त्तयन् । आव० ३०५ ।

अणुया - अणुकाः । दश० १९३ ।

अणुयाणं - रथयात्रा । सू० सू० ६१ आ । पटिमातिमहिमा ।
नि० चू० प्र० २३९ आ ।

अणुयोगं - अनुयोगो, व्याख्यानं विधिप्रतिषेधाभ्यामर्थप्रप-
णम् । विशेष० २ ।

अणुरंगा - गङ्गा । नि० चू० प्र० ३२४ अ । पतिता, यान-
विशेषः । सू० द्वि० १२५ आ ।

अणुरंगिणी - अणुरंगिनी, अणुरूपयते - अनुकारं विदधानीत्येवं-
शीला । ज्ञ० प्र० ५१८ । सूर्य० १३६ ।

अणुरगो - रंगिणी । नि० चू० सू० १७ आ ।

अणुरत्ता - अनुगमः - माषतः प्रतिबन्धः । ज्ञ० ३९४ ।
अन्तरप्रतिशेयतः परस्परस्नेहवन्ती । ज्ञ० ५३१ । अनु-
रत्ताः - मतनं प्रतिशेदाः । ज्ञ० ७०८ ।

अणुराभो - अनुगमः । आव० ३०४ ।

अणुरागर्थ - अनुगमनम्, अनुगम्यमाणमनम् । भग० ११७ ।

अणुराधा - अनुगमः, नक्षत्राधिकारः । सू० ११० ।

अणुराहा-नक्षत्रविशेषः । ठाणा० ७७ ।
 अणुलिङ्ग-अनुलिम्पति । जीवा० २५४ ।
 अणुलिपणं-अनुलिम्पनं-मङ्गलिप्याया भूमेः पुनर्लेपनम् ।
 प्रश्ना० १२७ ।
 अणुलिहते-अनुलिम्प, अभिलङ्घयत् । मूर्त्य० २९४,
 जीवा० ३७९, जं० प्र० २९७ । अनुलिम्पत्-अभिलङ्घयत् ।
 प्रश्ना० ९९ ।
 अणुलिहति-अनुलिपति, अभिलङ्घयति । जीवा० २०९ ।
 अणुलेपणं-अनुलेपनम्, मङ्गलिप्तस्य पुनः पुनर्लेपनम् ।
 प्रश्ना० ८० ।
 अणुलोमं-अनुलोमम्, अनुवृत्तमनुगुणे वा । जीवा० ३ ।
 अनुलकरणम्० । ठाणा० ३७६ ।
 अणुलोमछाया-अनुलोमछाया, मृगच्छायाविशेषः । मूर्त्य०
 २५ ।
 अणुलोमणा-अनुलोमना-प्रक्षापना । वृ० वृ० १२३ आ ।
 अणुलोमघाउवेगो-अनुलोमघातवेगः । अनुलोमः-अनु-
 वृत्तो वायुवेगः, क्षरीरान्तर्गतैर्बान्धनज्वो यस्य सः । वायु-
 गुल्मरहितोदरमध्यप्रदेशः । जीवा० २७७ ।
 अणुलोमिम-अनुलोमम्, मनोहारि । दश० २२३ ।
 अणुलोमियं-कटुगणरिमारिदौगवज्जिज्यं त्रै भागमाणा अमा-
 नओ लभद् । दश० वृ० ११५ ।
 अणुल्लय-हीन्द्रियविशेषः । उता० ९९५ ।
 अणुल्लसिमो-अभिच्यमानः । आब० ६२१ ।
 अणुल्लावे-अनुलाप-पीन-पुन्यभाषणम् । ठाणा० ४०८ ।
 अणुल्लउत्तो-अनुपपुष्कः, माधुं प्रपदमावधानः । ओष०
 २३ ।
 अणुपकयं-अनुपकृतम्, परैरवर्तितम् । आब० ५९७ ।
 अणुपघाहप-अनुपपातिके-उपपातघ यत्र न भवति
 उदाहरि तस्मिन् । ओष० १०० ।
 अणुपघाहया-आचारप्रकृत्यस्य पञ्चविंशतिभ्यो भेदः ।
 सम० ४७ ।
 अणुपघमो-अनुपचयः, अनुपनीयमानता, अनुपादान-
 मिति । उता० ६ ।
 अणुपट्टते-अनुपतिष्ठति, अरण्यमणे अरण्यते । ओष०
 १४५ ।
 अणुपट्टावणीया-अनुवर्तनीया । ओष० १२४ ।

अणुपट्टति-करोति । मग० ३२० ।
 अणुपत्त-अनुपत्तः-भूयः प्रज्ञो वारद्वयं प्राणः । म्य० द्वि०
 ४४१ अ ।
 अणुपत्त-अनुवर्तते । आब० ५९१ ।
 अणुपत्ति-अनुपत्तिः-नैवेद्य भोगेभ्यु अप्रतिभूतता । वृ० प्र०
 ४३ अ ।
 अणुपत्तिभो-अनुवर्तमानः । आब० १११ । परिपृष्टीतो
 महात्रेन । द्य० द्वि० ४४१ आ ।
 अणुपत्तिपा-परिवेष्टिता । नि० वृ० प्र० १८४ आ ।
 अणुपत्ती-अनुपत्तिः । आब० ५९५ ।
 अणुपत्ते-अनुवर्तमानः-मात्रप्रकारभावः । दश० ६२ ।
 अणुपदिष्टं-जं नो भावयिष्यपरंपरागर्भं मुक्तलम्बाकर-
 कः । नि० वृ० द्वि० २३ आ ।
 अणुपदेश-अनुपदेशः-मुष्णाऽनुक्तः । ओष० १५१ ।
 अणुपमुञ्जो-संग्रहमावर्तितादिनादिहारः, धृतिवृत्तवन्-
 लादिपरिधिः । वृ० वृ० ४७ अ ।
 अणुपमा-अनुपमा । जीवा० २७८ ।
 अणुपयमाणा-अनुवदत-अनु-पथाद्वदनः पृथगो वदतो-
 ऽप्येन वा मिथ्यादृष्ट्यादिना वृथाला इत्येवमुक्तः । आवा०
 २५१ ।
 अणुपयार्-निष्ठः । नि० वृ० प्र० २७८ अ ।
 अणुपयय-अनुपरतम्, अभिरतम् । मग० १८१ ।
 अणुपययकाहया-अनुपरतवायित्री-देवतः सर्वतो वा
 सावययोगादिरतः नोपरतोऽनुपरतः कुतश्चिदप्यनिरूप्यमर्थः
 तस्य वायित्री । प्रश्ना० ४३६ ।
 अणुपययकापकिरिया-अनुपरतस्य-अभिरतस्य सावयान्
 मिथ्यादृष्टेः सम्यग्दृष्ट्या कापकिरिया-उक्तेरदिलम्बा, कर्म-
 बन्धनिबन्धनम् । ठाणा० ४१ ।
 अणुपयसंते-अनुपयान्ते, उदयावधयः । प्रश्ना० २९१ ।
 अणुपयसंप्रमाणगती-अनुपयस्यप्रमाणगतिः, परस्पर-
 मुपदृष्टभरहितानां पथि गमनं, विद्यायोगनैवकुतो भेदः ।
 प्रश्ना० ३२७ ।
 अणुपयसु-अनुवम्-मरामः भावकथ । आना० २४० ।
 अणुपयप-अनुपातः, अनुपारः । प्रश्ना० १४४ । अनुगमने-
 अनुपारः उता० ६३१ ।
 अणुवायगहप-अनुपातगतिः-अनुपारगतिः । मूर्त्य० १८

अणुवालय-गोशालकधावकविशेष । अण० ३५० ।

अणुवासन-अनुवासक मिथ्यादृष्टि । नि० चू० द्वि० २५ अ ।

अणुयासना-अनुवासना, अपानेन जठरे तलप्रवेशनम् । नि० ४१ ।

अणुचित्तबुद्धि-अनुचित्तबुद्धि-अनुपाताकारबुद्धि । विशेष १८९८ ।

अणुचिद-अनुचिद-मिथ्या ध्यायता । ज० प्र० १९३ ।

अणुवीद-अनुवीद, आनुवन्त्यम्, मैथुनाभिलाषम् । सू० १११ । अनुचिन्त्य विचार्य सम्प्रतिष्ठित्य । आचार० ३८६ ।

आलोच्य । दश० २०१ ।

अणुवीदिन्द्रियासि-अनुविचिन्त्य निष्ठाभाषी-विचार्य निश्चितभाषक । आचार्य ३९३ ।

अणुरीहमास-अनुविचिन्त्यभाष, पर्यालोच्य भाषक, द्वितीयमतस्य द्वितीया भावना । आव० ६५८ ।

अणुवीति-चित्तैक्य । नि० चू० प्र० १०० अ ।

अणुरीयि-पूर्वि वृद्धौ अणुचितिय । दश० चू० ११५ ।

अणुवृहसा-अनुवृहसिता-परेश स्वस्य क्रियमाणस्य तस्या लुप्तोदयिता, तद्वाच्ये हृषिकारी । टाण० ३८९ ।

अणुवेलधर-लक्षणसमुद्राक्षारलक्षक । सम० ३३ ।

अणुवेलधरराया-अनुवेलधरराजा, भुवनेन्द्र । जीव० ३९२ ।

अणुवेलधरनागरातीण-अनुवेलधरनागरा-नागराति विशेष । टाण० २२८ ।

अणुवेहसलागा-राक्षसोद्यविशेष । नि० चू० द्वि० १८ अ ।

अणुत्वष्टे-अनुवर्तन, तत्रस्थ एव । आव० ३३९ ।

अणुचवणो-अणुचित । नृ० नृ० ४ अ ।

अणुचस्त-अनुवतम् । आव० ८२१ ।

अणुचस्ता-अनुवतानि-अनु-महाप्रतकर्मनस्य पश्चात्तदप्रति पत्नी यानि व्रतानि कथ्यन्ते तानि, अथवा सर्वविरतापेक्षया अणो लघुगुणिनो व्रतानि । टाण० १९१ ।

अणुचय-अनुवर्तिनी, परिणामिनीबुद्धिदृष्टान्ते भाव्या । आव० ४३६ । अविचि-वृत्तानुपपन्नं प्रतप्त-आरीक्ष्य

अनुवत्ता पतिमता इति पयोऽनुवत्ता वा । उत० ४४६ ।

अणुवर्त-स्वयंशानिवातवृत्ति । दश० ११० ।

अणुवर्षाण-अनाव्या(स्या)नै-रिक्तम् । आव० १०१ ।

अणुनिवग्गो-अनुनिव-प्रशान्त परीपहादिभ्योऽविभ्यत् । दश० १६३, १७१ ।

अणुसंचरे-अनुसंचरे, अविचि-लक्षीकृत्य संचरे-त्वसंयक् सम्भाष्यति याया । उत० ४४६ ।

अणुससरइ-अनुससरति निविदिशा गमन भावदिगागमन वा स्मरति वा । आचार० २० ।

अणुसजइ-अनुसजति, सन्त नेगानुवर्तते । जीव० २८४ ।

अणुसज्जणा-अनुमतेना । आव० १५० । अव्यवच्छेद करोति । उत० ५८४ । अनुवृत्तना । नृ० प्र० २८९ अ ।

अणुसज्जमाणा अनुसजत सन्तानेनानुवर्तमाना । नृ० प्र० ३५५ ।

अणुसज्जिण्या-अनुमज्जन्तः पूर्वकालकालान्तरमनुवृत्तवन्तः । अण० २७८ ।

अणुसज्जिण्या-अनुमज्जन्तः कालात्कालान्तरमनुवृत्तवन्तः सन्ततिभवेन भवति स्म । ज० प्र० १२८ ।

अणुसद्धि-अनुसिद्ध उत्कलनम् । वेद्य० प्र० १९६ अ ।

अणुसद्धि-अनुशासनम्-अनुशासित सद्गुणोत्पत्तिर्नोपपन्नम् । दश० १६ । धम्मकहा । नि० चू० द्वि० १०० अ ।

अणुसद्धी उवदेमपदाण, धुतिकरणम् । नि० चू० नृ० १३४ अ । सद्भावपुरस्सर प्रज्ञापना । नृ० द्वि० ८७ अ ।

उवदेसो । नि० चू० प्र० २०७ अ । ५१ अ । इहलोकापावदर्शनम् । नृ० द्वि० १०३ अ । अनुशासनम् । टाण० १५० ।

अणुसम-अनुवत्ता-अनुस्था, अविपत्ता । टाण० ४५० ।

अणुसणय-समयमाधिया । उत० २३१ । अनुसमय प्रतिक्षणम् । सू० ८० । अण० २० । तततम् । उत० २३१ ।

अणुसया अनुसय-पश्चात्ताप । ज० प्र० १२३ ।

अणुसार-अनुस्मारवदननुस्वारम् । विशेष-२७४ । अनुसारापि यदनुस्वारवदनुस्वारं हुकारकरणदिगम् । आव० २५ । अलाक्षणिक सुसुखोच्चारणार्थं । दश० ८६ ।

अणुसासणाणि-अनुसासनानि-दुस्वस्य सुवृत्तासनादि । सम० ११८ । शिक्षणम् । उत० २९७ ।

अणुसासम्मि-अनुसारित । उत० ५५३ ।

अणुसासिज्जो अनुशाम्यमान, तत्र तत्र चोद्यमान । दश० २५६ ।

अणुसिद्धी—अनुशासनमनुवास्ति—सदुणोत्कीर्तनेनोपबृह्णं सा विधेयेति यमोपदिश्यते सा । ठाणा० २५३ । अनुशिष्टिः—उपदेशप्रदानम् । व्य० प्र० ११७ अ । शिक्षाम् । उत० ३२३ । धर्मकथाम् । ओष० ७३ ।

अणुसूयगा—अनुसूचका—नगराभ्यन्तरे चारुसुपलभन्ते, सर्वमनुसूचकेभ्यः कथयेति । व्य० प्र० १७० आ ।

अणुसूयसं—अपरशरीराधितता, परनिधा । सूत्र० ३५७ । अनुस्यूतसं—परनिधया कृम्यादित्वम् । सूत्र० ३५७ ।

अणुसोयचारी—अनुप्रीतश्चारि—प्रतिधयादारभ्य शिक्षा-चारी । ठाणा० ३४२ । नशादिप्रवाहमासी । ठाणा० २७२ ।

अणुस्तस्यि—अनुस्यूतम् । दश० ११ ।

अणुस्तिस्यत्—अनुस्तिक्त्वम्—अनुदत्तत्वम् । उत० ५११ ।

अणुस्तुयं—अनुधृतम्—अवधारितम् । उत० २४७ ।

अणुस्तुपसं—अनुसूचकम्—विषयसुखं प्रति निःस्पृहत्वम् । उत० ५८६ ।

अणूया—अनुपः, सजलप्रदेशः । विदो० ७२७ ।

अणेगचित्ते—अनेकचित्त, अनेकानि चित्तानि कृपिवाणि-ज्यावलगनादीनि यस्यानौ, खलुरवधारणे, संसारमुखाभि-लाषन्नेकचित्त एव भवति । आचा० १६३ । अनेकसंस्थानि चञ्चलतया चित्तानि—मनासि यामा सा । उत० २९७ ।

अणेगगुणा—अनेकगुणा—अनेकप्रकारा । घृ० प्र० ७५ अ ।

अणेगमालाचराणुचरिये—मानाविधेप्रेक्षाचारिसेविताम् । भग० ५४४ ।

अणेगद्वयो—अनेकद्वय । विदो० ४२४ ।

अणेगपत्नी—अनेकपत्नी । आच० ९५ ।

अणेगरूपधुणा—यहनि वस्त्राणि एकीकृत्य धुनाति । ओष० ११० ।

अणेगरूपधुणे—अनेकवस्त्रा चामी मूहपात्रमातिक्रमणतो गुणपदनेकवस्त्रग्रहणतो वा धनना च प्रकम्पनान्मिका अने-करूपधुतना । उत० ५४२ ।

अणेगवासानुयं—अनेकपवनयुत, अनेकवपारिणा—असङ्गपेय-वत्सराणां नयुत—महृषाविशेषम् । उत० २७७ ।

अणेगावाती—परस्परविलक्षणा एव भावा इति वादिनः । ठाणा० ४२५ ।

अणेगिल्म—अनीय—अनन्यमश्वम् । आचा० ४२९ ।

अणेग्याणी—जाहे ताणि मुरादीणि ण लज्जेति ताहे वेदिं अभावे परमं दुक्ख समुपज्जति, मोक्खमावो वा । दश० च० ८८ ।

अणेसणा—अनेपणा—भिक्षाशोधविशेषः । भाव० ५७५ ।

अणेसणिजं—अनेपणीयम्—आधार्कमादिशोधदुष्टम् । आचा० ३७१ ।

अणोक्तता—अनुपकान्ता—अनिराकृता । औप० ३४ ।

अणोद्यमिध—अनिर्मात्रनम् । ल० प्र० ५७ ।

अणोज्ञा—अनवद्या, स्वामिदुहिता । भाव० ३१० ।

अणोत्तण्या—अलज्जनीयता । घृ० प्र० ३०९ आ ।

अणोत्तरया—अपारा (सं०)

अणोमर्गसी—अवर्म—हीनं मिथ्यादर्शनाधिरारोपि तद्विपर्य-रतमवर्मं तद्दृष्टुं क्षीलमस्तेष्वनवमवर्गो, सम्यग्दर्शनज्ञान-चारिणवान् । आचा० १६४ ।

अणोमाणं—अपमानं अनारकृतं न भवति । ओष० १०३ ।

अणोत्पारं—अनर्वात्पारम्—विस्तीर्णस्वरूपम् । प्रध० ६२ । अनार्थपर्यवसितम् । भाव० ६०१ । अर्वाभापपरमाग-वर्जितमनाद्यनन्तम् । सूत्र० ४०३ । अनर्वात्पारमिव महत्त्वादनर्वात्पारम् । प्रध० ५१ । देशोवचनं, प्रनु-राधे, आराद्वागपरभागहिते । भाव० ३४५ । (भक्त०)

अणोहविज्जंतो—अविध्यापितः । भाव० ३८४ ।

अणोवणिहिआ—अनीपनिधिषी—वक्ष्यमाणपूर्वानुपूर्व्यादि-क्रमेणाविरचनं प्रयोजनं यस्या इति । अनु० ५२ ।

अणोवमा—अनुपमा । प्रजा० ३६४ ।

अणोवमाइ—स्वाधविशेष । ज० प्र० ११८ ।

अणोहट्टं—अनाजिष, बौटलाति उवकारेण विरहिषं । नि० च० प्र० १८३ अ ।

अणोहंतरा—समारतरणमर्था । आचा० १२३ ।

अणोहट्टिप—अनपष्टकः, यो वलाहतादौ श्लीत्या प्रवर्त-मानं निवारयति सोऽपष्टकस्तद्भावात् । विपा० ५२ ।

अणोहिय—अविद्यमानजलोपिकामतिगहनत्वेनाविद्यमानोर्द्धा वा । भग० ६७२ ।

अणुउत्थिष—अन्ययूथिका—अन्ययूथं—विवक्षितसंवादपर-संघस्तदस्ति येषां तेऽन्ययूथिकाः तीपन्तिनीकाः । भग० ९८ । अन्यनीथिका । जीवा० १४३ ।

अणउत्थिया - तद्यणियादि धमणा लभिया गारखा ।
नि० चू० द्वि० ।

अणओमुहो-अन्यतोमुह । आव० ६५० ।

अणओमुहो-अन्यतोभूतम् । आव० २०५ ।

अणगाच्छेद्य-अन्यगच्छीय । आव० ३२३ ।

अणगिलाय-अधस्तात् - पणुपितमम मया मोक्षममि-
त्वेन प्रतिपद्यामिप्रह । वृ० प्र० ३१२ अ ।

अणगिलाय-अभग्लायक । औप० ३९ । वृ० प्र०
११२ अ ।

अणतित्थियपवत्ताणुजो-अन्यतीर्थेभ्य - कपिलदि-
भ्य सकाशात् प्रवृत्त - स्वकीयाचारवस्तुतत्त्वानामनुगो-
विचार तत्पुस्तकरणार्थं शास्त्रसंदर्भ इत्यर्थं लोऽन्यतीर्थि-
कप्रवृत्तानुयोग । सप्त० ४९ ।

अणतित्थिया - रचयामास । नि० चू० प्र० ७६ अ ।
अन्यतीर्थिका - चरकपरिव्राजकशास्त्राजीवकचक्रदभावकप्रभु-
तय । नि० चू० प्र० १४७ अ ।

अणत्थ-अन्यत्र, परिप्रेक्ष्यार्थे । आव० ८५० ।

अणत्थे-अन्ये-अनुगत सुबद्ध परमेश्वरादिकोऽर्थो मज्ज-
स । विद्वा० २२ ।

अणद्धत्तहरे-अन्यदत्तहरे - अन्येभ्यो दत्त-राज्यादिना वितीर्णं
हरति अगन्तरात् एवातिष्ठति । उज्ज० २७४ । अणद्ध-
त्तहरे - मासमगरादिषु चौरैरुक्त । उज्ज० ७७४ ।

अणमणयडत्ता-अन्योऽन्यदत्ता, अन्योऽन्य दान-
स्तुदायरचना यन् तदन्वोऽन्यमन् तदभाषस्तता आलिका ।
भग० २१५ ।

अणय-अर्णव - अर्णो - तल - विद्यते यन्मावगव । उज्ज०
२४१ ।

अणस्संभोदय-अन्यमाभगिव । आव० ८४० ।

अणहम्मिणी-परतीर्थिका अगारम्या अविरतिरा । वृ०
तृ० ४० अ ।

अणारहुसरी-अन्याविद्यसरीम्, व्यन्तराधिष्ठितसरीम् ।
आव० ६३३ ।

अणारहो-अन्याविद्य, परायत्त, यथाविष्टो वा । उज्ज०
११३ । आक्षिप्त । अन्त २० ।

अणारो-अपराध । नि० चू० तृ० १०१ अ ।

अणारसि-असावेयी, अमातो आतिष्ठतादिभि एवनि-
उच्छेति पिण्डादीति । उज्ज० १२४ ।

अणारां-अज्ञानम्, चतुर्थं उदङ्ग । आव० ८५६ ।
एकविंशतितम परीपह, स्मेतिपाकजादसानामोदितेति ।
आव० ६५७ ।

अणानदोसे-अज्ञानदोष । औप० ४४ ।

अणानिय-अज्ञानिक, वृण्मिर्तं ज्ञानमस्यास्तीति । आव०
८१७ ।

अणानिययाई - मन्तपष्टिभेदा अज्ञानवादिन । मय०
१११ ।

अणानो-अज्ञान, पराभिमोहित । आव० १४६ ।

अणातच्चज्ज-अज्ञातचर्या । आव० ८२० ।

अणातपिडे-अज्ञातपिण्ड, अन्तर्ज्ञान, अज्ञातेभ्यो वा-
पूर्वापरास्तुतेभ्यो वा पिण्डोऽज्ञानोच्छ्रयः । उज्ज०
तृ० १६४ ।

अणाय-अज्ञातोऽर्थः । वृ० द्वि० १८६ अ ।

अणाय-अज्ञातम्, अनुमानत अज्ञातम् । भग० १९७,
२०० ।

अणायया-अज्ञानता, तपनोऽप्रकाशनम् । प्रश्न० १४६ ।
अमातता तपयज्ञातता, योगसम्प्रेते गप्तमो योग ।
आव० ६६४ ।

अणावदेसो-अदक्षिणभावो । नि० चू० प्र० ७२ अ ।

अणियपुत्तो-अर्णिकापुत्र । नि० चू० प्र० १९४ अ ।

अणिया-अर्णिका, दक्षिणमपुराया दक्षिणपुत्री । आव०
६८८ ।

अणियापुत्ते-अर्णिकापुत्र । वृ० तृ० १३-आ ।

अणोयत्तर-ईयदवन्ता । ज्य० द्वि० १२४ अ ।

अणयति-धरति (तं) ।

अणय-भारुव, अ-आमविधिना हनौति-अवति कमे
यन्मान् य आश्रय प्राणतिपातति । प्रश्न० २ ।

अणयकर-भाषयन् । औप० ४२ ।

अणयकरि-रमाभयरी । आरा० २८८

अणयवरे-रमाभयरी । आरा० ४०५ ।

अणहण-अज्ञानम् । आव० १०१ ।

अणहयगो-अज्ञायक । आव० ८३१ ।

अतज्जाय-अतज्जातपारिव्यापनिकी, पारिव्यापनिकया द्वितीयो
भेदः । आव० ६१९ ।

अतज्जाय-अतज्जातीयं, भिन्नजातीयम् । आव० ६२३ ।

अतज्ज-अतीर्थ, अन्यतीर्थं वा । वृ० द्वि० ३१ अ । अनित्यं ।
नि० च० तृ० १७ अ ।

अतति-सततभवगच्छति । ठाणा० १० ।

अतन्त्रम्-शास्त्रलक्षणरहितम् । आव० १२० ।

अतरं-तरीतुमशक्यं, विषयगणं भवं वा । उक्त० २९२ ।

अतरन्त-ग्लानम् । वृ० प्र० २२९ आ । अतरन्त-अति-
ग्लानः । ओष० १८३ ।

अतरन्त-ग्लाना । ठाणा० १३८ ।

अतरन्ते-अतरन्-अमहः । ध्य० द्वि० ३७ अ ।

अतरन्तो-अतरन्, अशक्नुवन् । आव० ८४७ । अशक्नु-
वन्-असमर्थः । दश० ८९ । अशक्नुवान् । आव०

६३७ । ग्लानः । ओष० ४५ । मदाऽऽकाशव्यवस्थिता-
भ्यां पादाभ्यां न शक्नोति स्थातुं तदा । ओष० ८४ ।

गिलाणो । नि० च० प्र० ४३ अ. ३० आ, ३६० अ ।

ग्लानः । वृ० तृ० ५ आ, नि० च० प्र० ८४ अ ।

अतरण-अतरणः, अशक्तः, ग्लानः । ओष० ६७, वृ० प्र०
२३४ आ ।

अतरो-ग्लानः । वृ० द्वि० २२४ अ । रत्नाकरः । वृ० प्र०
३७ अ ।

अतसी-अयमी, धान्यविशेषः । ठाणा० ४०६ । घुच्छविशेषः ।
प्रमा० ३० । धान्यविशेषः । नि० च० प्र० १४४ आ ।

अतह्णाणे-अनघाजानम् । ठाणा० ४८१ ।

अत्तरं-अत्तरम्, तस्मिन्मन्त्रम् । भय० ८० ।

अतारिमा-दुष्मन् । मृग० ८६ ।

अति-अतिशयवान् । ठाणा० ४७३ ।

अतिति-प्रविशन्ति । नि० च० प्र० २०२ अ ।

अतितिणः-अतिन्तिणः, अलामेऽपि नेपथ्यनिकयनभाषी ।
दश० २३३ । अतिन्तिणः, न सत्त्विकशुद्धः सप्तसयया

भयो भयो वक्ता, प्रनिपुणः सूत्रादिना । दश० २५८ ।

अतिअन्ति-आदिशिक्षा । मार्गशिक्षा । वृ० द्वि०
१२५ अ ।

अतिउच्छाओ-अतिप्रान्तः, प्रापूर्णाकादिः । ओष० १८६ ।

अनिउत्परिण-अन्युदतिः । ओष० १३८ ।

अतिकाण-महोरगेन्द्रः । ठाणा० ८५ । अतिकाण-महो-
रगमेदविशेषः । प्रमा० ७० ।

अतिक्रमा-अतिक्रमः-अतिलङ्घनं, विनाशः । आवा०
१३५ । प्रतिप्रवणतो मर्यादाया वहेपनम् । व्य० प्र० ९० अ ।

अतिक्रीलायासो-अतिक्रीडाभ्यासः, सुस्थितलवणपिपस्यं
भोग्यविहारविशेषः । जीवा० ३१५ ।

अतिफलतुंडो-अतीक्ष्णतुण्डम्-अतीक्ष्णमुलम् । आव०
७६४ ।

अतिप्रान्ता-अतीना । आर्चा० १७८ ।

अतिखट्वं-प्रभूतम् । वृ० द्वि० १८७ अ ।

अतिखट्व-गुरोरात्तोके भोगव्ययम्, अतिप्रचूरं भक्षयेत् ।
ओष० १८२ ।

अतिगण-अतिगतः । आव० १७३ ।

अतिगओ-अतिगतः । दश० ४१ ।

अतिगता-अविष्टाः । वृ० द्वि० १८४ अ ।

अतिगमणं-प्रवेशः । वृ० द्वि० १६३ आ । अतिगमनं, प्रवे-
शनम् । वृ० प्र० २७५ आ ।

अतिगुपिल-अतिगूडम् । आव० २९६ ।

अतिगुलिका-(अइगुलिया)-कुक्कुटा । वृ० तृ० १९५ अ ।

अतिघरं-सजतिपडिस्मृतो । नि० च० प्र० २३७ आ ।

अतिचारो-व्यतिक्रमः स्मृतनपरायः । तरवा० ७-१८ ।

अतिच्छिष्ट-अतिक्रान्तामाम् । ओष० १५२ ।

अतिजाति-पविमति । नि० च० प्र० ३४ आ ।

अतिजाते-मयूदनरः । ठाणा० १८४ ।

अतिज्ञाणे-अतियानम् । आव० ३६६ ।

अतिज्जहि-अतियास्यति-प्रवेश्यति । ठाणा० ४६३ ।

अतिणिओ-आनीनः । आव० २०४ ।

अतिणिओ-अतिनीनः, प्रापितः । आव० ८०० ।

अतिणेउं-प्रवेशः । वृ० तृ० ७४ आ ।

अतिण्णो-ग्लानः । वृ० प्र० २८८ आ ।

अतिंतणित-आगच्छच्छत् । नि० च० प्र० १३० आ ।

अतिताणकहा-अतियानकथा-नगरादौ प्रवेशकथा । ठाणा०
२१० ।

अतिताणगिहाति-अतियानगृहाणि-नगरादिप्रवेशे यानि
गृहाणि । ठाणा० ८६ ।

अतितेया-अनितेजा, गात्रिनामविशेषः । सूर्य० १४७ ।

अतिथि- अतीर्थम्, तीर्थस्याभावोऽतीर्थम्, तीर्थस्याभावा-
धानुत्पादोऽपान्तराले व्यवच्छेदो वा । प्रमाणं ११ ।

अतिथिसिद्धा-अतीर्थ-तीर्थान्तरे साधुव्यवच्छेदे जाति-
स्मरणदिना प्राप्तापवर्गमार्गा मध्येवीच्य सिद्धा अतीर्थसिद्धाः ।
ठाणा० ३३ ।

अतिथ्याधिते-प्रत्याख्यातः, निषिद्धः । नि० चू० प्र०
१८५ अ ।

अतिथिओ-अस्तमितो । नि० चू० प्र० ३१२ अ । समा-
प्तेरर्थः । नि० चू० वृ० १२६ अ ।

अतिथिस्त्रिभाग-न्यायागतानां कल्पनीयानामवधानादीनां
द्वयाणां देसकालश्रद्धामाकारकमपेक्षितं परदा आत्मानुग्रह-
बुद्ध्या संयतोऽप्यो दानम् । तत्त्वा० ७-१६ ।

अतिददाति-(अङ्ग) प्रकरोति अतिगच्छति वेति । ठाणा०
२९८ ।

अतिधाडिय-अतिघ्राहितः-भ्रामितः । प्रथ० ५३ ।

अतिपरिणामक-अपवादकमतिः । वृ० प्र० १३२ अ ।

अतिपरिणामा-अतिपरिणामाः, अतिप्राप्त्याऽपवाददृष्ट-
योऽतिपरिणामाः । विमे० १३१ । अतिव्याप्या परिणामो
गुणोऽप्यस्वरूपो यस्य सः । व्य० प्र० ७२ अ ।

अतिपात-प्राणिनः विघ्नता । ठाणा० ७० ।

अतिपातनम्-प्राणवता मह वियोजनम् । ठाणा० २६ ।

अतिपासं-अतिपाद-एवतावमपिणीतीर्थकरः । मम०
१५३ ।

अतिपुण्यः-विपुण्यमेदविशेषः । प्रमा० ७० ।

अतिपणया-अधुलादादिशरणकारणमोक्तानुपादनेन ।
भग० ३०५ ।

अतिबलराया-अतिबलराजा । आब० ११६ ।

अतिमन्द्रः-गम्भीरः । ज० प्र० ५२९ ।

अतिम(मु)त्तकुमारो-राजविनाम । नि० चू० द्वि० २७ अ ।

अतिमुक्तः-वक्ष्यपदप्रतिनः । भग० ५८६ । अतिमुक्त-
नालवत्पुण्यविशेषः । प्रमा० ३७ ।

अतिमुक्तकचन्द्र-अतिमुक्तचन्द्रो पुण्यविशेषदत्तम् । भग०
१११ ।

अतिमुक्तग-अतिमुक्तगता-गताविशेषः । शिवा० १८३ ।

अतिमुने-अतिमुने, ब्रह्माश्रमणः । भन्त० ६ । विज-
मग्नः धीरेकाः गुणः । भन्त० २३ ।

अतियाण-अतियान-नगरप्रवेगः । ठाणा० १७३ । प्रवेगः ।
नि० चू० प्र० २७३ अ ।

अतियातो-अतियातः, गतः । उक्त० ४८१ ।

अतियारे-अतिचारः-अतिचरणं प्रवृत्तौ प्रतस्यानिकरणम्
व्य० प्र० ९० अ ।

अतिराडले-स्वामिबुलम् । प्रथ० २५३ ।

अतिरायितं-अताडितम् । ओष० ११० ।

अतिरिच्छच्छिन्नं-अतिरक्षीनच्छिन्नं-तिरक्षीनमपाटितं ।
आवा० ४०५ ।

अतिरितं-अतिरिक्तम्, कुक्षिपूहाराप्रमाणातिशयान्तम् ।
प्रथ० १५४ ।

अतिरित्तसज्जासणिप-अतिरिक्ता-अतिप्रमाणा नष्ट्या-
वसतिरामनानि च पीठकारीनि यस्य सन्ति सोऽतिरिक्त-
दायामनिकः । मम० ३७१ ।

अतिरित्ता-पंचशाला । नि० चू० प्र० १०६ अ ।

अतिरूपः-भूतमेदविशेषः । प्रमा० ७० ।

अतिरेगं-अतिरेकः, आधिक्यम् । भग० १८६ । अतिरेक-
भार्यम् । ओष० २२४ ।

अतिलोलुप-अनीय रमलम्पटः । उक्त० ३४५ ।

अतिघट्टमाणे-अतिघट्टमाण-मघषायात् सर्वाभ्यन्तरे
प्रतिगच्छन् । मम० १७ ।

अतिवदित्य-अतिवर्तितः-भ्रामितः । प्रथ० ५६ ।

अतिवतिसाणं-अतिप्रत्यय-अतिरायेन गणा । प्रमा०
५१० ।

अतिवयनी-अतिप्रजति, बाहुल्येन गच्छति । शिवा० १३१ ।

अतिवामा-अतिवर्षा, अतिवर्षायां वेगवद्बर्षणम् । भग०
१९९ ।

अतिपाहयति-अतिप्रयति, विनयति च । प्रथ० ९४ ।

अतिपिञ्जे-अतिविषयः, तरवपरिच्छेद्री विदा यस्य । भग०
१५९ ।

अतिपिङ्गल-विदितायमस्तद्राव । मम० आवा० १११ ।

अतिपेयो-अतिपेयः-अतिशयान्तिपेयः । प्रथ० ५१ ।

अतिपुङ्गो-अतिपुङ्गो । ठाणा० ३७४ ।

अतिसेसे-अतिशयविशेषः । भाषितम् । ठाणा० ३८४ ।

अतिसेरा-अतिमग्नः । ठाणा० ३९५ । अतिसेरे-अतिमग्नः
उक्त० ३८५ ।

अक्षय-अक्षयान्, सचेतन । दश० २३६ ।

अक्षयपरमहृष्टि-आत्मसम्प्रहीत, आत्मैव सम्यक् प्रव-
येण गृहीतो येन । दश० २५६ ।

अक्षयसमाहृष्टि-आत्मसमाहित, आत्मना समाहित ज्ञान-
दर्शनचारित्र्ययोगेन सद्योपयुक्त इत्यर्थः । आत्मा वा समा-
हितोऽस्यैवात्मसमाहित । सदा शुभव्यापारवानित्यर्थः ।
आवा० १११ ।

अक्षयसुरिसो-आत्मसदृश, कुल्लुरूप । उक्त० ४० ।

अक्षयि-आत्महित, मोक्ष । दश० १०० । मोक्षो ।
दश० ५० । ६८ ।

अक्षा-आत्मा । आव० २५८ । मोक्ष, स्वयमो वा । सूत्र०
१०१ । आत्मा-शरीता, स्वीकृता । ठाणा० ६३ । आ-
अभिषिपिना प्रायन्ते-दु खान् सरक्षन्ति मुख चोत्पादयन्तीति
आत्मा आत्मा वा-एकान्तहिता । भग० ६५६ । आर्ता-
क्षुब्धव्या पीडिता, आत्मा-रागद्वेषरहिता, आत्मा-
गीतार्था । बृ० द्वि० १४३ अ ।

अक्षाण्यो-अत्राण । आव० २११ ।

अक्षाणा-गणित्वितीया मात्या, कर्पटिका, संश्रुता वा ।
बृ० द्वि० ८२ अ ।

अक्षाणो-अत्राण, अनर्थप्रतिपातवर्जित । प्रथ० १९ ।
प्राणरहित, अनर्थप्रतिपातकामावात् । प्रथ० ११ । गवा-
दिहारिणो । नि० च० द्वि० ११ अ ।

अक्षाहिद्वि-आत्माधिति । ओष० १५० ।

अक्षि(ति)मुत्तय-अतिमुक्त, पुण्यप्रधानवनस्पतियुक्तेष्व ।
जं० प्र० ४६ ।

अक्षुकोसे-आत्मोत्कर्ष । सम० ७१ । आत्मगुणमिमान ।
ठाणा० २७१ ।

अक्षेय-अत्रेय श्रद्धिनाम । आर० ३७२ ।

अक्षो-आप्त, मोक्षमार्ग, प्रक्षोण्योप, सर्वज्ञ । सूत्र०
१५५ । रागादिरहित । दश० १०८ ।

अक्षोषणीप-आत्मैवोपनीत - तथा निवेदितो-विशोजितो
यस्मिन् । ठाणा० २०९ ।

अक्षे-अक्षय, नाराचादि क्षेत्र्यापुत्रम् । प्रथ० ११६ । अर्थ,
विषय । आव० २८३ । अर्थ-त्रेयवान् मर्त्यमेव वस्तु,
क्षिप्ये । उक्त० ३६८ । अभिप्रेत, जीवाहितत्वरूपो वा ।
उक्त० ३८५ । अर्ध्वैत इत्यर्थः-स्वर्गापवर्गादि । उक्त०

४४८ । व्याख्यान । ठाणा० ५० । सुप्रत्य व्याख्यान ।
ठाणा० १७० । लिप्ते ५९२ ।

अक्षयामो-अपे पक्व गतो, अचकलुषिमयपये वा गतो ।
दश० च० १३३ ।

अक्षयंतमयस्मि-अस्मयति । उक्त० ४३५ ।

अक्षयंतरं-अर्थांतरम्, वृषभानम् । आव० ६०३ ।

अक्षयंतरमावे-अर्थांतरभाव-भेद । आव० ४७६ ।

अक्षय-अर्थ, शब्दादिविषयभावेन परिणतरव्यसम् ।
विशे० १९० ।

अक्षय-अक्षयुरिति अर्थवृत्त्यर्थ, अर्थांतरपर । आव० २७५ ।
अर्थ, निष्पन्नमुत्पत्त्यमोक्ष । दश० १८५ । अर्थनम्,
असम्प्राप्तकामभेद, तदभिप्रायमानम् । दश० १९४ ।
अस्त, अस्तपत्वेन अदर्शन वा । दश० २३३ । आदेश ।
बृ० प्र० २० अ ।

अक्षयवचामो-अर्थावगम, अधपतिच्छेद । दश० १२५ ।

अक्षयै-गुणविशेष । प्रज्ञा० ३२ ।

अक्षयै-प्राप्तोत्पत्त्येऽभिहितेन्द्र । भग० ६७१ ।

अक्षयकरो-अर्थकर विद्यावर्धनरक्षणक, भाषकरविशेष ।
आव० ४९१ ।

अक्षयकहा-अर्थकथा, विद्या विपुलमुगायोऽतिरिक्तं मन्त्रयथ
वक्ष्य नाम दण्डो भेद उपप्रदानम् । दश० १०७ ।

अक्षयै-अकण्ड-अनवर । दश० ९३ ।

अक्षयवैराग्या-अक्षयवैराग्या, अर्थमवेष्टागतिमितम् । मूर्ध०
७९२ ।

अक्षयै-अरताप । ज्ञेय० ३० । अक्षावम् । आव० ४१९ ।

अक्षयजुषी-अर्थयुक्ति, ह्येतत्तत्त्वा अर्थयोजन । दश० १६० ।

अक्षयजुतो-अर्थयुक्त, अर्थगार, अपुनरुक्तो, महावृत्त ।
जीवा० २५५ ।

अक्षयदुस्पर्ष-अर्थदुष्पण्यममम् । अपेक्षितेतिनेको ये मत्ता
गुणायचतुष्टयप्रभृतय प्रकारास्तीनां क्षणम् । व्य० प्र०
१५७ अ ।

अक्षयधम्मगार्ह-अर्थधर्मधर्मधर्मार्थं यदि वाऽऽर्धे-द्वितीय
भिरभिलष्यते, गति-मत्तवर्धाना तानार्थवशा हिताहित
लक्षणा स्वरूपपरिच्छिन्ना । उक्त० ४७० ।

अक्षयनिन्दरो-सख्याविशेष । मूर्ध० ९१ ।

अक्षयिन्द्रे-मन्त्राधिकार । मूर्ध० ९१ ।

अर्थनिकुरं—अर्थनिकुरं, चतुरशीतिरर्थनिकुराक्षराक्षराणि ।
जीवा० ३४५ ।

अर्थनिकुराक्षरं—अर्थनिकुराक्षरम्, चतुरशीतिरर्थनिकुराक्षराक्षराणि । जीवा० ३४५ ।

अर्थपञ्जाया—अर्थपञ्जाया, ये तु तेषामेव पाचकशब्दाना-
मभिधेयार्थस्यासमभूता भेदाः, यथा कनकस्य कटककैयूरादयः,
ते सर्वेऽप्यर्थपञ्जाया अभ्यन्ते । विशेषे० २०८ । ये तु तदे-
वदेशमभिधेयानि तेऽर्थस्येवप्रतिपादकाः पञ्जाया अर्थपञ्जाया
उच्यन्ते । विशेषे० २०७ ।

अर्थपर्यं—अर्थपरम्, युक्तिर्हेतुर्वा । मृ० १५३ ।

अर्थपरिमितो—अर्थपरिमितः । विशेषे० ६०८ ।

अर्थपिवासित्य—अप्रताप्यनियमनात्तृष्णा । भग०
६७१ ।

अर्थपृष्ठुत्त—अर्थप्रयत्न—धृताभिधेयोऽर्थं तस्मान्मूर्धं पृष्ठत्,
अर्थेन वा पृथु अर्थपृथु तद्वाच्यं अर्थपृथुत् । आव० ६१ ।
अर्थात् पृथक्त्वं कथञ्चित्केशेभ्यो यस्य, निस्तीक्ष्णमर्थपृथु । विशेषे०
४९२ ।

अर्थमणमुहूर्त्तं—अस्तमनमुहूर्त्तम्, अस्तोपलक्षितं मुह-
ूर्त्तम् । जे० प्र० ४९९ ।

अर्थमंत—अर्थवताम्, प्रयोजनवताम् । भक्षणार्थार्हणाम् ।
जे० प्र० २४३ ।

अर्थमंतमेत—अस्तमगति मित्रे-तृप्ते, रायम् । जे० प्र०
२४३ ।

अर्थरणं—आस्तरणम्, आस्तरणं करोति । आप० ४१ ।

अर्थरथ—आच्छादनम् । जे० प्र० ५५ । आस्तरकैः,
अस्तरजसा वा । भग० ५४२ ।

अर्थलोला—अर्थं लोला—अर्थलोला—लम्पग—चौरादयः ।
उत्त० ५९० ।

अर्थविगमपणा—अर्थविक्रयपणा । आव० ४८४ ।

अर्थविनिच्छय—अर्थविनिच्छय—अपयारक्षक कल्याणवह-
ना अर्थाविनिच्छयभावम् । दण० २३० ।

अर्थमंजुत्तं—मन्त्रभावस्तुत । दण० ५० ८९ ।

अर्थसंप्रयाणं—मावतनिकार्थगतम् । आचा० ४०० ।

अर्थसन्त्यं—अर्थशास्त्रम् । आव० ४९२ । अर्थोपायप्रतिपा-
दनं शास्त्रम् । प्रथ० ९७ । नीतिसाध्यादि । जे० प्र० २९९ ।

अर्थसिद्धे—अर्थसिद्धः, चापरीयश्चामरिवतनाम् । मृ०
१४७, जे० प्र० ४९० ।

अर्थस्त—अस्तो मेदर्थस्तैरान्तरितो रक्षिरस्तं गत इति
व्यपदिश्यते तस्य पर्यन्तराजस्य गिरिप्रधानस्य । मम० ६५ ।

अर्थ्या—अर्थ्या, इत्यादि । उत्त० ३८४ । अर्थ्या, प्रार्थनीया
वा । उत्त० ३८४ । अर्थ्यन्त—गम्यन्त इत्यया ।

अर्थ्य० ५ । शब्दादयः । टाणा० २५३, अर्थ्या० २०१ ।
फलानि, वस्तूनि । टाणा० ३३ । अर्थ्यन्ते—अभिलष्यन्ते

क्रियाविभिर्यन्ते वा अधिगम्यन्ते । टाणा० ३३५ । निर्मु-
क्तिभाष्यमग्रहणित्तृणपिपादिका । मम० १११ ।

अर्थ्याणं—देशविशेष । भग० ६८० ।

अर्थ्याणमंडविया—आस्थानमण्डपिका । आव० ८९ ।

अर्थ्याणि—आस्थानिका । उत्त० ११५ ।

अर्थ्याणिमंडवो—आस्थानमण्डप । नि० वृ० प्र० २७८ भा ।

अर्थ्याणियं—आस्थानम् । उत्त० १४६ ।

अर्थ्याणियमंडविया—आस्थानमण्डपिका । वृ० प्र०
२७ भा ।

अर्थ्याणी—आस्थानी । आव० ६७२ । आस्थानिका । आय०
१४९, २९८ ।

अर्थ्याणीयरगओ—आस्थानविरगल । आव० २१६ ।

अर्थ्यादानं—अण्डानिनिमित्तं प्रयोग । वृ० तृ० ८६ भा ।

अर्थ्यामा—अस्थामान, सामान्यतः शक्तिविकल्पा । जे०
प्र० २३९ । अर्थ्यामा, सामान्यतः शक्तिविकल्पा । भग०
२२३ ।

अर्थ्यापणयं—आर्थ्यापणयः । आव० ३८२ ।

अर्थ्यापणं—अर्थादानं—द्रव्योपदानकारणमष्टागमिनिमित्तं तद्
दत्त—प्रयोजन । टाणा० १६४ ।

अर्थ्यावत्ती—सामान्यगम्या । वृ० द्वि० १२१ भा ।

अर्थ्यावत्तीदोसो—अर्थावत्तिदोषः, यत्रार्थावत्तिदोषः, मन्त्र
दोषविशेष । आव० ३७४ ।

अर्थ्याहं—अस्तापम्, अविद्यमानम्नापम्, अगाधम् । भग०
८० । अस्ताप—निस्तापस्ततम् । भग० ८० । अग्र-
माणम् । आव० ३७४ ।

अर्थ्याहं—अस्तापम्, अविद्यमानम्नापम्, अगाधम् । भग०
८० । अस्ताप—निस्तापस्ततम् । भग० ८० । अग्र-
माणम् । आव० ३७४ ।

अर्थ्याहं—अस्तापम्, अविद्यमानम्नापम्, अगाधम् । भग०
८० । अस्ताप—निस्तापस्ततम् । भग० ८० । अग्र-
माणम् । आव० ३७४ ।

अर्थ्याहं—अस्तापम्, अविद्यमानम्नापम्, अगाधम् । भग०
८० । अस्ताप—निस्तापस्ततम् । भग० ८० । अग्र-
माणम् । आव० ३७४ ।

भग० ३२। प्रदेशः। भग० १४९, जीवा० ६। अस्ति,
निपातः सर्वविद्वत्तत्त्वम् । प्रज्ञा० ५६३। प्रदेशः । आव०
६००। त्रिकालवचनो निपातः । अभूत्, भवति, भविष्यति
च । आव० ७६८। अस्तिद्वारम्, अस्त्यन्वयैतन्महत्त्वं ।
दश० १०५। स्वामी । विज्ञे० ६७२।

अतिथिकाप-अस्तिकाय प्रदेशाभिः । भग० ३२४।
अतिथिकाय - अस्तिकायः, प्रदेशराशिः, अस्तीति सन्ति
आसन् भविष्यन्ति च ये कायाः प्रदेशराशयस्ते अस्तिकायाः ।
भग० १४८। प्रदेशसङ्ज्ञातः । जीवा० ६। धर्मास्तिका-
यादि । दश० १३४।

अतिथिकायज्ञेयस्थ - भगवतीतिविशेषतस्त्वय्यः ऽसमोद्वेक-
नामः । भग० ६०८।

अतिथिकायधर्म - अस्तिक यवमे । दश० २१।

अतिथिकायधर्मे - अस्त्य - प्रदश स्तेषां कायो-रागिरस्ति-
कायः स एव धर्मे-गतिपर्याये जीवपुद्गलयोर्द्वारणम् । ठाणा०
५५५।

अतिथिक - अस्तिक्कम्-जीवस्यास्तित्वनिष्ठं वक्तृत्वमोक्तृत्व-
मोक्षतत्त्वाधनधर्मानाम् । आव० ५५३।

अतिथिनतिथि - अस्तिनामिननामपूर्वः । ठाणा० १९९।

अतिथय - अतिथि-बहुवीजप्रत्ययः । प्रज्ञा० ३०। अस्ति
कायः । भग० ८१। अतिथिम्, अतिथिप्रत्ययम् । दश०
१०६।

अतिथया - बहुवीजप्रत्ययः । भग० ८०३।

अतीथी - अतीथाना । नृ० प्र० ११० अ।

अतीथिनतिथिपायाय - यथा लोके अस्ति नानि च तेषाम्
तथोच्यते चतुर्धर्माणां । सम० ७६।

अत्युत्था - आत्म्युत्था । आव० १७३।

अत्युत्थानं - पाठार्थः । नि० च० द्वि० ६१ अ।

अत्युत्था - (अधुतः) आत्मोपनि । ओष० ८३।

अत्ये - अनेन शब्दतरिन् स्यात्प्रिन्मा इत्यभिधीयते । मेरु-
नामः । ज० प्र० ३७०।

अत्योगाद्या - मन्त्रयोगे । प्रज्ञा० ४८१।

अत्यो - अथ, अभिधेयः, प्रयोगः वा । प्रश्न० ११०।
काण, तारितः पदार्थो वा । जीवा० १८। अर्थात्-अत्यन्त-
इति । आव० १०। पञ्चमा, अचकुरितव्यवस्थेः । ज्ञा०
दश० नृ० १०३। अर्थात्-यः स्यात्प्रयोगः । नि०

५८८। अर्थत इति, विज्ञतं प्रबोधितं विकचकल्पम् । आव०
८६। अभिधेयपदार्थः । आव० ४१५। द्रव्यम् । आव०
६०७। अर्थत इति । उक्त० ६८। त्रिधादि । दश० ११४।
अत्योगाहर्णं - तलनिधयम् । भग० ५४१।

अत्योगाहे - अर्थावग्रहः, अथस्यावग्रहणम्, अनिर्देशसामा-
न्यरूपार्थग्रहणम् । व्यञ्जनावग्रहोत्तरकालमेव सामाधिक्यमनि-
र्देश्य सामान्यमात्रार्थग्रहणम् । प्रज्ञा० ३११। अथस्य-
सामान्यनिर्देश्यस्वरूपस्य शब्दादि अवैति-प्रथम व्यञ्जनाव-
ग्रहानन्तरं ग्रहणं-परिच्छेदनमर्थावग्रहः । सम० १०। भग०
३४४। व्यञ्जनावग्रहचरमसमयोगोपासकत्वाद्यवर्तिग्रहणलक्षणम् ।

आव० १०। अर्थत - अधिपत्यतेऽर्थत वा अन्विध्यन्त्यर्थत -
सामान्यरूपादेः प्रथमपरिच्छेदनमर्थावग्रहः । ठाणा० ७१।

अत्योमं - अन्तोमक, वैहिहकारादिपदच्छिन्नपूरणस्तोभकनि-
पातशून्यम्, सूत्रगुणः । आव० ३७६।

अर्थडिल - सचित्तमृमी । नि० च० प्र० ३८ अ।

अथ - अथशब्दः प्रक्रियाप्रधानन्तर्यमङ्गलोपन्यासप्रतिरचनस-
मुच्चये षष्ठानन्तर्यार्थः । ठाणा० ८९५। वाक्योपन्यासाप-
परिप्रधानो वा । भग० १४। प्रक्रियाप्रधानन्तर्यमङ्गलोप-
न्यासप्रतिरचनसमुच्चये । प्रज्ञा० ७४७।

अथक - अस्ताव । नृ० प्र० ५९ अ।

अथकागो - अष्टाङ्गानां । आव० ८००।

अथको - अतिश्रुतः । आव० १०८।

अथा त्दोगाहो - यथालङ्कारवग्रहः । नि० च० प्र० २३९ अ

अथाहं - जपः पुणं वृत्तिं नास्ति वा । नि० च० द्वि० ७८ अ।

अथिरो - अतिश्रुतः, क्षमावगच्छार्थः । सूत्र० ६।

अद्वे - अद्वैतः, प्रत्यक्षयोगनयमहिमावान् वा । सम० ७।

अद्वैतसो - अन्यः । ठाणा० १६५।

अद्वैतानु - अद्वैतः, अनिपुणः । सूत्र० ७८। अद्वैतः, अर्था-
वर्धनः । सूत्र० ७४।

अद्वैतानुसो - अचक्षुर्दृष्टं अचक्षुर्दृष्टमस्याने, केन
लक्षणं गीतं । सूत्र० ७४।

अद्वैतवैद्य - प्रापम् । ओष० १६३।

अद्वैतमे - अद्वैतम् । ज्ञा० १३।

अद्वैतो - विप्राणि गैलाणा जी दुःखः । नि० च० प्र०
१०८ अ।

अदण्णा-विपाटीकृता । नि० चू० प्र० ३२१ अ ।
 अदत्तं-अदत्तम्, अदत्तद्रव्यग्रहणम् । प्रश्न० ४ । अविनी-
 णम्, अघर्मद्वारस्य तृतीयं नाम । प्रश्न० ४३ ।
 अदन्त-अन्तरक्षणपरा । वृ० प्र० १९० आ ।
 अदस्ता-अदशा-दशोकारहिता क्षौमा । ओष० ३१७ ।
 अदस्ती-अलसी । आप० ८५४ ।
 अदिच्छाधिजिह्विह-अदिरिष्ये, निषेत्स्ये । दश० १० ।
 अदिद्व-अदष्टम्, प्रत्यक्षापेक्षया अदष्टम् । भग० ११७, २०० ।
 अदिद्वलाभिय-अद्विलाभिकः, सौदष्टपूर्वेषु वीर्यमानं
 शुद्धाति सः । प्रश्न० १०६ ।
 अदिद्वहडा-अदष्टाहता, अदष्टोक्षेपमानीता, प्राञ्चुनिका ।
 आप० ५७६ ।
 अदिद्वि-अद्वे-तिरोहिते । ओष० १६७ ।
 अदिण्णे-अदत्तादानक्रिया, अदत्तादानाय यस्करणम्,
 क्रियायाः सप्तमो भेदः । आप० ६४८ ।
 अदिष्ठादानवन्ति-अदत्तादानप्रत्ययः । सम० २५ ।
 अदिन्ने-अदत्तादानक्रिया-आत्माघर्मदत्तग्रहणम् । ठाणा०
 ३१६ ।
 अदिस्समाणे-अद्वयमानः, अनपदिदयमानः । आचा०
 १३१ ।
 अदीणवं-अदीणवन्तम्, अदीनं, दैन्यरहितम् । उत० २८२ ।
 अदीणसत्तु-नमिनापपूर्वभवनम् । सम० १५१ ।
 अदीणससू-अदीनशत्रुः, इस्तिशीर्षनगरनृपतिः । विगा०
 ८१ । ठाणा० ४०१, ४०२ ।
 अदीणो-पक्षणमणो । नि० चू० प्र० १८९ अ । अदीनः,
 अधिक्त्वः । उत० १९० । अदीनाकार्युकः । अनुत्त० ४ ।
 शोकाभावः । अन्त० २२ ।
 अदु-अथ, 'अतः' इत्यर्थः । सूत्र० ६१ । अथवा । उत० २१५ ।
 अदुअक्खरिय-अनुपप्लिता, अद्वयक्षरिका । नि० चू० लृ०
 १८ अ ।
 अदुआलिआ-सयिका, मन्थनकारिणी । दश० ६० ।
 अदुक्खणया-अदु खनता, दुःखस्य करणं दुःखं तद्विषय-
 मानं यस्यास्तावदुःखनः, तद्भावस्तथा अदुःखकरणमित्यर्थः ।
 भग० ३०५ ।
 अदुगुच्छिअ-अनुगुप्सनीयम्, सामायिकाष्टमपर्यायः । आप०
 ४७४ ।

अदुदो-अद्विष्टः अदुष्टो वा दामके आहारे वा । प्रश्न० १०१ ।
 अदुते-अदुते, अनुगुक्तम् । प्रश्न० ११२ ।
 अदुत्तरे-अयोत्तरम्, अथापरम् । भग० १५५, ३०६ ।
 अयान्यत् । जीवा० १६६ । अथापरं । औप० ३७ ।
 अदुर्य-अशीघ्रम् । भग० २५४ ।
 अ(अ)दुर्यवधणं-अनुकवधनम् । सूत्र० ३२८ ।
 अदुर्य-अथवा । उत० ११० ।
 अदुर्य-अथवा । भग० ११० ।
 अदुर्या-अथवा, पक्षान्तरोपन्यासद्वारेणाभ्युषयोपदर्शनायः ।
 आचा० ४७ ।
 अदुर्यालियं-उन्मिथितम् । उत० १४६ ।
 अदूरं-प्रत्यामनम् । आप० २३२ ।
 अदूरसामन्ते-अदूरमामन्तम्, नातिदूरे नातिनिकटे ।
 सूत्र० ५ ।
 अदेसकालप्पलावी-जहा भाषणं पडिकमियं अट्टकरणं पि
 ठे कयं लेविणं, रुद्धं ततो पमाणं भगं ताहे सो अदेस-
 कालप्पलावी मए पुक्वं चेव वायं एयं मज्झिति । नि० चू०
 लृ० ८० आ । अदेसकालप्रलापी, अतीते कार्ये यो वक्ति-
 यदिदं तत्र देसे काले वाऽस्तिरिष्यत ततः सुन्दरमभिप्य-
 दिति । उत० ३४७ ।
 अह-आर्द्रम्, तरलम् । प्रश्न० ११ । सूत्रज्ञानस्य पठम-
 ध्ययनम् । उत० ६१६ । आप० ६५८ । गुणविशेषः ।
 प्रश्न० ३२ ।
 अहइज्जं-आर्द्रवीर्यम्, सूत्रज्ञानस्य पठमध्ययनम् । सूत्र०
 ८५ । सूत्रज्ञानाध्ययननामविशेषः । सम० ४२ ।
 अहप-आर्द्रकम्, अनन्तकायेभेदः । भग० ३०० ।
 अहकुमारिज्जं-आर्द्रकुमारीयम् (महाध्ययनम्) । ठाणा०
 ३८७ ।
 अहक्खु-अशुचि, दृढवन्तः । भग० २११ ।
 अहण्णो-पीडितः । आप० ७०० । अश्रुतिमापन्नः । कातरः ।
 आप० ८०० । अश्रुतिमुपगतः । आप० ४१६ । अश्रुति-
 मापन्नः । दश० ४८ । अश्रुतिकः । वृ० द्वि० ४६ अ ।
 अश्रुतिमुपगतः । आप० १९० ।
 अह(ह)न-महाविशेषनाम । व्य० द्वि० ३५७ अ ।
 अहधा-आजुलीभूताः । वृ० प्र० २९० आ ।
 अहपुरं-आर्द्रपुरं, आर्द्रकराजधानी । सूत्र० ३०५ ।

अहया-आर्द्रका, हरिद्रा । उक्त० २१८ ।
 अहवर्द्ध-आर्द्रवर्द्धम्, निगलितम् । आव० ८५४ ।
 अहसुतो-आर्द्रसुतः, आर्द्रराजकुमारः । सूत्र० ३८५ ।
 अहिल्लति-आर्द्रहति । नि० चू० प्र० ३१७ अ ।
 अहिया-आर्द्रहणम् । आव० ८५४ ।
 अहा-आर्द्रानामनक्षत्रम् । ठाणा० ७७ ।
 अहाप-आर्द्रशः । नि० चू० प्र० ३४७ अ ।
 अहाओ-आर्द्रशः । आव० २९८, ४१६ ।
 अहार्य-आर्द्रकः । औप० १७२ । दर्पणः । वृ० प्र० १३६ आ ।
 आर्द्रशः । ठाणा० २४३, सम० १२४ । औप० १४८ ।
 अहामो-आर्द्रशः । ठाणा० ५१२ ।
 अहाणक्षत्ते-आर्द्रानक्षत्रम् । सूर्य० १३० ।
 अहामलगमेत्-आर्द्रामलकमात्रे । आव० ८५७ ।
 अहार्य-आर्द्रशः । आव० ९५ ।
 अहार्य-आर्द्रशः । प्रज्ञा० २९३ ।
 अहरिष्टे-आर्द्रारिष्टः, कोमलकाकः । जं० प्र० ३२ ।
 अहिल्लमाणेहि-आर्द्रः-पुनरुत्पन्नयवपुनरुत्पन्नस्नेहदार्द्र-
 क्रियमाणः । आचा० २९२ ।
 अही-अर्द्धिः, यावा । प्रश्न० ९३ ।
 अहीण-अर्द्धिणः, अशुभितः । प्रश्न० १०९ ।
 अहीणमाणसे-अर्द्धिणमनसा । आचा० ४२४ ।
 अहीणा-अर्द्धिनाः, कथं वयममुत्र अविष्याम इति वैज्ञव्य-
 रहिताः परीषदोपसर्गादिसम्भवे वा न दैन्यभाजः । उक्त०
 २८२ ।
 अर्द्ध-अर्द्धम् । सूत्र० १६ ।
 अर्द्धसं-उपसर्गः । वृ० तु० ३५४ अ । नि० चू० प्र०
 १९९ अ ।
 अर्द्ध-अर्द्धाकालः-चन्द्रसूर्यभिक्रियाभिसिष्टोऽर्द्धतृतीयक्षोभमु-
 शान्तवर्त्ता समयदिलक्षणः । आव० २५७ । काशे । नि०
 चू० प्र० ३३४ अ । अर्द्धम्, भागमात्रा । भग० २०८ ।
 तिर्यग्वलितम् । जं० प्र० ५२ ।
 अर्द्धकथिहृगसंठाणसंठिते-अर्द्धकथित्यसंठाणसंस्थितम्,
 चन्द्रविमानस्वरूपम् । सूर्य० २६२ ।
 अर्द्धकथिहृगसंठाणसंठित्यं-अर्द्धकथित्यसंठाणसंस्थितम्,
 उत्तानीकृतमर्द्धकथित्यं-रसव्ये यास्यानं तेन संस्थितम् ।
 जीवा० ३७८ ।

अर्द्धकायसंघाणा-आलोककव्यन्तरादिकायार्थप्रमाणा । जं०
 'प्र० ५७ ।
 अर्द्धखलुया-पादार्थच्छादकं चर्म । वृ० द्वि० २२२ आ ।
 अर्द्धखलुया-अर्द्धं ज्ञाप खलुया जीए उपायहा । नि० चू०
 प्र० १३६ आ ।
 अर्द्धखिलं-अर्द्धक्षेत्रम् । यद्गोरात्रप्रमितस्य क्षेत्रस्यार्द्धं
 चन्द्रेण सह योगमरदुते तजक्षत्रम् । सूर्य० १७७ । जं०
 प्र० ४७८ ।
 अर्द्धचन्द्र-अर्द्धचन्द्रः, चाणविशेषः । आव० ९१७ ।
 अर्द्धचन्द्रा-अर्द्धचन्द्राः, खण्डचन्द्रप्रतिबिम्बानि चित्ररूपाणि ।
 जं० प्र० २०१ ।
 अर्द्धचन्द्रो-अर्द्धचन्द्रः, सीपानविशेषः । प्रश्न० ८ । द्वारा-
 दिपु रत्नमयविह्वविशेषः । प्रज्ञा० ९९, सूर्य० २६४ । आव०
 ४२५, जीवा० १७५ ।
 अर्द्धचक्रयाला-चक्रयालार्थरूपा । भग० ८६६ । अर्धव-
 लयाकारः । ठाणा० ४०७ ।
 अर्द्धजंया-जंयाधरिषाणि चर्म । वृ० द्वि० २२२ आ ।
 अर्द्धजंयमेत्तो-अर्द्धजंया । नि० चू० द्वि० ७९ आ ।
 अर्द्धजामीसप-अर्द्धजामिथा, सत्यामृशमायामेदः । दश०
 २०९ ।
 अर्द्धजामीसप-अर्द्धजामिधर्कः, अर्द्धा-दिवयो रजनी वा
 तदेकदेशः प्रहरादिः अर्द्धदा तद्विषयं मिश्रकं-सत्यासत्यं ।
 ठाणा० ४९१ । अर्द्धदा, दिवसरज्येकदेशः । दश० २०९ ।
 प्रज्ञा० २५९ । अर्द्धदा, दिवसरज्येकदेशः । दश० २०९ ।
 अर्द्धजामिस्त्विया-अर्द्धजामिमिश्रिता, दिवसरज्येकदेशः एक-
 देशोऽर्द्धादृषा सा मिश्रिता यथा सा भाषा । प्रज्ञा० २५६ ।
 अर्द्धनाराय-अर्द्धनारायम्, यथैकपार्थं मर्कटवन्तो द्वितीयं
 च पार्थं कीलिता तत् । जीवा० १५, ४२ । प्रज्ञा० ४७२ ।
 अर्द्धपक्ष-मानविशेषः । भग० ३१३ ।
 अर्द्धपलितका-अर्द्धपर्वदा-ऊतावेकपादनिवेशनलक्षणम् ।
 ठाणा० २९९, ३०२ ।
 अर्द्धपलित्यं कसंठिते-अर्द्धपलित्यं कसंठितम् । सूर्य० ११० ।
 अर्द्धपलित्यं-एकं वातुमुगादयोपेयानम् । वृ० तु० २०० अ ।
 अर्द्धपलित्यं-गोवत्पथ्याभिप्रहविशेषः । उक्त० १०५ । ठाणा०
 ३६६ ।
 अर्द्धपेला-गोवत्पथ्याभिप्रहविशेषः । नि० चू० तु० १२ अ ।

अक्षमंडल-अक्षमण्डलम् । जं० प्र० ४७८ ।

अक्षमंडलसंदिती - अक्षमण्डलसंदिती, अक्षमण्डलसंदिती । एवम् १९ ।

अक्षमागहविष्मम - अक्षमागहविष्मम्, अक्षमागहविष्मम् । जीवा० २९९ । जं० प्र० १०७ ।

अक्षमागहा - अक्षमागही, अक्षमागहा इत्यक्षमागही भाषा । भग० २२१ । मागधमापालक्षणे विमिश्रितमिश्र प्राकृतमापालक्षणे यस्यां हा, अक्षमागहा इत्यक्षमागही । भग० २२१ । मागहविष्ममभाषानिबद्ध, अक्षमागहीमागहानियते । नि० च० द्वि० ३९ अ ।

अक्षमासिपय - अक्षमासिका । भाषा० ३२७ ।

अक्षरसकालसमो - अक्षरसकालसमः । भाष० १२१ ।

अक्षसंकासा - अक्षसंकासा, संकासविरक्तताविशेषे देयतामुप-
राजस्य तापमावस्यायामुत्पत्ता पुत्री । भाष० ७१४ ।

अक्षसम - अक्षसमम्, पयविशेषः । दश० ८८ । एकतरगमम् ।
ठाण० ३९७ ।

अक्षसेलसुविषय - अक्षसेलसुविषयम् । जीवा० २९९ ।

अक्षहारा - अक्षहारा, नवसरिकः । जं० प्र० २४, १०५ ।

अक्षहारमहो - अक्षहारमहः, अक्षहारे द्वौ पूर्वाब्धिपति-
देवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारमहामहो - अक्षहारमहामहः, अक्षहारे द्वौ-
ऽपराब्धिपतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारमहायरो - अक्षहारमहावरः, अक्षहारे समुदे-
षपराब्धिपतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारवरमहो - अक्षहारवरमहः, अक्षहारे द्वौ-
पूर्वाब्धिपतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारवरमहामहो - अक्षहारवरमहामहः, अक्षहारे-
द्वौऽपराब्धिपतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारवरमहायरो - अक्षहारवरमहावरः, अक्षहारे-
समुदेऽपराब्धिपतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारवरायभासमहो - अक्षहारवरायभासमहः, अक्ष-
हारवरायभासे द्वौ पूर्वाब्धिपतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारवरायभासमहामहो - अक्षहारवरायभासमहा-
महः, अक्षहारवरायभासे द्वौऽपराब्धिपतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारवरायभासमहायरो - अक्षहारवरायभासमहा-
वरः, अक्षहारवरायभासे समुदेऽपराब्धिपतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारवरायभासयरो - अक्षहारवरायभासयरो, अक्ष-
हारवरायभासे समुदे पूर्वाब्धिपतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारवरायभासो - अक्षहारवरायभासः, द्वौ पूर्वाब्धि-
पतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारवरो - अक्षहारवरः, अक्षहारवरो समुदे पूर्वाब्धि-
पतिदेवः । जीवा० ३९९ । द्वौ पूर्वाब्धिपतिदेवः, समुदेऽपराब्धि-
पतिदेवः । जीवा० ३९९ ।

अक्षहारो - अक्षहारः, नवसरिकः । जीवा० ५५ । जीवा० १८१ । भूगणविशेषः । जीवा० २९८ । द्वौ पूर्वाब्धि-
पतिदेवः, समुदेऽपराब्धिपतिदेवः । जीवा० ३९८ । प्रज्ञा० ३०७ ।

अक्ष्या - अक्ष्या, पत्न्याः । भाष० ६६२ । सम्यक् । विदे० ९९१ ।
कालः, अर्धवृत्तीयदीपसमुदाहरणं समयादित्यर्थः । विदे० ८३७ । कालम् । ठाण० ४४ । कालस्याक्ष्या । प्रज्ञा० ९ ।

अक्षितभिरकालः । भाष० ४३ । अक्ष्या-मार्गः । भाष० ९१७ । कालः । भाष० ८४० । दिवसो रात्रिर्वा । प्रज्ञा० २०९ । अक्ष्या, अक्ष्याधिकारादिभिरकालप्रवर्तमाना । एवम् ११ । जज्ञाण अक्ष्यां ज्ञां ज्ञेयम् । नि० च० प्र० १३६ अ ।

अक्ष्याउप - अक्ष्या-कान्तः सप्रधानमायुः-धर्मवित्तोऽक्ष्या-
मालयेऽपि कालान्तरानुगामी । ठाण० ६६ ।

अक्ष्याप - कालस्य कक्ष्याधिकालमानमार्गश्च इति । ठाण० ४९८ । कान्ते अक्ष्यापमिन्याम् । ठाण० १८० ।

अक्ष्याकालः - अक्षेय कालः, कालमन्त्रो द्वि-
विधः वर्तते, तयोऽन्तर्गतं विधिष्यन् इति । ठाण० २०१ । अक्ष्यापमिन्यामिति विधिः । ठाण० २०१ । अक्ष्यापमिन्यामिति विधिः । ठाण० २०१ ।

अक्ष्याकाले - अक्ष्यापमिन्यामिति विधिः । ठाण० २०१ । अक्ष्यापमिन्यामिति विधिः । ठाण० २०१ ।

अक्ष्याप - अक्ष्यापः, मानविशेषः । भग० ३१३ ।

अक्ष्यापे - परो । नि० च० प्र० ५१ अ । महद्वर्णः । नि० च० १०४ अ । अक्ष्या-पत्न्याः । नि० च० १२२ अ । महता अक्ष्या । नि० च० प्र० ५० अ । अक्ष्यापः महद्वर्णः । नि० च० २१ अ । अक्ष्यापः महद्वर्णः । नि० च० २६८ ।

अद्धान-अध्वनः । आर्व० ५३५ । अन्धा-विप्रवृष्टो मार्गः ।
वृ० प्र० २३८ आ ।

अद्धानतेणो-पये सुसतो । नि० चू० द्वि० ३८ आ ।
अद्धानपडिघन्ने-अध्वप्रतिपन्नः, मार्गप्रतिपन्न । भग०
११६ ।

अद्धानपरिस्संतो-अद्धानपरिभ्रान्तः । ओष० १०७ ।

अद्धानपवण्णगो-अध्वप्रवक्त्रकः । आर्व० ५७८ ।

अद्धानसीसप-यतः परं समुदायेन गन्तव्यं तस्यग्मा-
गवहनात् । वृ० तृ० ६१ आ ।

अद्धानसुत्ते-अद्धानविहिजयणाविदं सणमुत्तमं । नि० चू०
द्वि० १४८ आ ।

अद्दामिस्सिया-अद्दामिप्रिता, अद्दा-कालः । स चेह प्रस्ता-
वादिस्सो, रात्रिर्वा, स मिश्रितो ययासा भाषा । प्रज्ञा० २५६ ।

अद्दामीसप-कालविषयं सखासत्यम् । ठाणा० ४९० ।

अद्दामीसग-अद्दामिधा, सखासृषामेद । दश० २०९ ।

अद्दसमय-कालसमयः, अद्दाण निर्विभागो भागो वा ।
जीवा० ६ ।

अद्धिती-अधृतिः । आर्व० ३५३ ।

अद्धुद्दार्-अर्द्धचतुर्धाणि । आर्व० ३९ ।

अद्धुद्धान-अयुष्टानाम्, अर्द्धाधिकतिसृणाम् । प्रश्न० ७३ ।

अद्धोवमि-अद्धौषमिकम् - यत्कालप्रमाणमनतिशयिना
महीतुं न शक्यते तत् । ठाणा० ९० ।

अद्भुतम्-वाण्यतिशयः । तम० ६३ ।

अधम्मजुत्ते-येन उक्तेन प्रतिपाद्यस्याधम्मजुत्तराज्जयते
तदधम्मजुत्तम् । ठाणा० २५३ ।

अधम्मपलज्जणो-अधर्मप्ररक्तः, अधर्मप्राप्तो कर्मसु प्ररपेण
रज्जयत इति । सुत्र० ३२९ ।

अधम्मपल्लोई-अधर्मप्रलोपी, अधर्मनिर्-परममन्त्रिदोषा-
नेव प्रनेक्यति-प्रेक्षते इत्येत्थीलः । विषा० ४८ ।

अधम्मो-अधर्मः, अचारिप्रभृत्पत्वात् । अत्रज्जणः । योउसो
नाम । प्रश्न० ६६ । अधर्मस्तितायः स्थित्युपपत्तमणुजः ।

ठाणा० ४० । अधम्म-धुनलक्षणविहीनत्वादानामे अपीर-
येवादी । ठाणा० ४८७ । अधर्मास्तितायः । मम० ६ ।

अधिगमानमदाचार- । उण० ४३४ ।

अधर-भाष्यन्तिर्कारणम् । वृ० तृ० १९ आ ।

अधरफाणू-पाणिफा । मय० द्वि० २९९ अ ।

अधरिमं - अविश्रमानधारणीयद्रव्याम् ध्वजमुत्कलनात् ।
भग० ५४४ ।

अधरो-अधरः, अधस्तनीष्टः । प्रश्न० १४० । अधीरः ।
उत्त० १५३ ।

अधरोद्धा-अधरोष्टः, अधस्तनो दन्तच्छदः । जं० प्र० ११३ ।
प्रश्न० ८१ ।

अधस्तनकाय-पादपाणिशिरोभीवमुच्यते । ठाणा० ३५७ ।

अधस्तारका-पिशाचमेदविशेषः । प्रज्ञा० ७० ।

अधारणिज्जं-अधारणीयं, धारयितुमशक्यम्, स्थातुं वा-
शक्यम् । विषा० ६७ । अविश्रमानाधमणम् । विषा० ६३ ।

अप्रशस्तप्रदेशरजनादिकलङ्घितत्वात् । आचा० ३९६ ।
अधिकरणं-अधिकं-अतिरिक्तं उत्सृज्य करणं, अवयव

अधमा जघन्या गतिः तामात्मानं प्राहयति । कथार-
भावः । नि० चू० प्र० २९४ अ । अधोकरणं,

अधितिकरणं, अवुद्धिकरणम् । नि० चू० प्र० २९३
आ । कलहो । नि० चू० प्र० ३४४ आ, २३९ अ ।

अधिकरणनिर्यत्तिनी - सद्भादिनिर्यत्तिनी, अधिकरणिकी-
क्रियाया द्वितीयो भेद । आर्व० ६११ ।

अधिकरणप्रवर्त्तिनी-चक्रमह पञ्चवन्धादिप्रवर्त्तिनी क्रिया,
अधिराजिक्रियाया प्रथमो भेद । आर्व० ६११ ।

अधिकरणसाला-अधिकरणसाला, लोहपरिकर्मशृङ्गम् ।
भग० ६९७ ।

अधिकरणाणं-अधिकरणानां-कलहानां यन्त्रादीनां वीर्या-
दयिता । मम० ३७ ।

अधिकरणिखोडी-अधिकरणिखोडी-यद्वा काष्ठपिपरणी
निवेदयते । भग० ६९७ ।

अधिकरणिस्संठिते-अधिकरणीमास्थितम् । ठाणा० ४३४ ।

अधिकरणीतो-तुष्टः । नि० चू० द्वि० १०१ आ ।

अधिकास्सिका-या मन्त्रायेगेवापीडितं कुपेतेव गन्तुं शक्-
नोति ता । ओष० १९९ ।

अधिरे-अर्गले । उत्त० ६६० ।

अधिक्कवाउ-अधिकतरं गन्तुं यो । नि० चू० प्र० १५१ अ ।

अधिगमजे-दर्शनभेदः । आर्व० ५७७ ।

अधिगरणं-अधिकरणं, अधादिपते-अधायते-नरकारि-रा-
ग्यादन्तेति, अनुदन्तिरिति । प्रज्ञा० ४३५ ।

अधिगरणं-विशेषः । ठाणा० ४४१ ।

अधिगरणिया-आधिकारिकी, अधिकरणेन निर्वृता । प्रज्ञा०
अधिगतो-अधिकारः, नियोगः । प्रश्न० ६६ । [४३५ ।
अधिघटिकया-कपिलद्विदृष्टान्तविशेषः । आचा० १६३ ।
अधिदृष्टं-संश्लेषवेदिम्, चेव उपवेगम् । नि० चू०
प्र० २४६ आ ।

अधिद्वानं-अधिष्ठानम् । ओष० १४८ ।
अधिद्विज्ञा-अधितिष्ठन्-योग्याकर्षणेन संगृहीयान् । ठाणा०
३१३ ।

अधिद्वेति-परिगुञ्जति । नि० चू० प्र० २२५ आ ।
अधिमरणा-अहिकृ अनपकृतेऽप्यपकारे मारका । नि० चू०
दि० ११ अ ।

अधियं-अधिकम्, वर्णादिमिदमधिकं, स्मृदोषविशेषः ।
आव० ३७६ ।

अधियासितो-अध्यासितः, अधिवासितः । आप० ३४३ ।

अधिशय-आश्रयतः । आचा० २५५ ।

अधिष्ठानम्-गुदास्थानम् । दश० ११८ ।

अधीकारो-प्रयोजनम् । वृ० दि० २२५ अ ।

अधीकारवशः-प्रसङ्गः । आचा० २४१ ।

अधीता-अधीता, धृतनिषेधा सती पठिता । प्रश्न० १०५ ।

अधीतान्वीक्षिकीकस्य-दुर्गृहीतहेतुदृष्टान्तलेखास्य । आचा०
२२३ ।

अधुवं-अधुवं-नावक्ष्यभाविनम् । प्रश्न० ९६ । प्रतिहारिकम् ।
नि० चू० दि० ११७ आ ।

अधुवयगणा-अधुववर्गणा, इतोर्ध्वमित्थमेवेकोत्तररदि-
कमेव वर्द्धमाना ध्रुववर्गणाभ्य इतरा अनन्ता भवन्ति ।
विशे० ३३१ ।

अधुवे-न ध्रुव, सूर्योदयवक्ष्य प्रतिनियतकालेऽवश्यमेव । भग०
४९९ । अधुवं-स्वल्पकालानुज्ञापनान् । आचा० ३९६ ।
नित्यो न । उत० २८९ ।

अधो-भूमौ । ओष० १९२ ।

अधो-मुक्ता वक्ष्या वा । नि० चू० प्र० ३२७ अ ।

अधोघट्टना-अधो भुवं पश्यति । ओष० १०९ ।

अधोघणता-गजदंतवत् भवन्ता । नि० चू० दि० ४९ आ ।

अधोदृष्टि-दोषविशेषः । उत० ४९० ।

अधोभागा-भूमिभागः । ज० प्र० ३२१ ।

अधोभावो-अधोभावः, तिरस्काररूपिः । आव० ६९९ ।

अधोविवृतम्-अनाच्छादितमालयम् । ठाणा० १५७ ।

अधोवेदिका-त्राजुकरयो हस्तयोर्निवेशः । ठाणा० ३६१ ।

अध्यसन्नं-भगीर्णे भोजनम् । ठाणा० ४४७ ।

अध्यास्यन्ते-गणन्ते । प्रज्ञा० ८० ।

अध्याहार-व्याख्यात्मकम् । आचा० ५५ ।

अध्येष्टा-यह्यष्टा । गम० ३७ ।

अध्वर-यज्ञः । उत० ५२५ ।

अनंगप्रविष्टं-गणप्रामन्तरावाचार्यद्वयम् । तत्त्वा० १-२० ।

अनङ्गमिन्नेहि-अनस्तिनः । भग० ३७३ ।

अनङ्गसो-अनङ्गकः, द्रुमविशेषः । जीवा० २६९ ।

अनङ्गसेन-वैपायामिबुवर्गसारः । वृ० वृ० १०८ आ ।

अनतिचारम्-ऐरोप्यापनीयमेदविशेषः । ठाणा० ३२३ ।

अनतिविलम्बितम्-वाण्यतिशयविशेषः । सम० ६३ ।

अनध्यवसायः-संशयो विपर्ययो वा । आचा० १५० ।

अननुकमाद्-पथानुसृत्या । विशे० २८४ ।

अनन्तकम्-नमयभाषया वक्ष्यमिति । ठाणा० ३४६ ।

अनन्तगुणितम्-अनन्तगुणितं, अनन्तदो गुणितम् । विशे०
२६८ ।

अनन्तरयही-मात्रादयः पङ् । वृ० वृ० ४२ आ ।

अनन्यत्यद्रव्यशुद्धिः-आदिसती द्रव्यशुद्धिर्भेदः, यथा शुद्ध-
दन्तः । दश० २११ ।

अनपनीतम्-वाण्यतिशयविशेषः । सम० ६३ ।

अनभ्युद्यगो-अनभ्युद्यगतः, धृतोपमम्यदानुपममप्यक्तः ।
आव० १०० ।

अनभिप्रहिकः-मिथ्यात्वविशेषः । ठाणा० २७ ।

अनममाणे-अनममानान्, निर्पुणतया मावयानुशयिनः ।
आचा० २५४ ।

अनगलितकपाटम्-उद्धाटकपाटम् । ओष० १६६ ।

अनर्धकम्-अनर्धस्थम् । आव० ५१ ।

अनल-अनलम्-अभिष्टकार्यमिदं हीनादिवा । आचा०
३९६ । न अलो अनलः-अपचलः । नि० चू० दि० २५ आ ।

अनलगिरी-अनलगिरिः, प्रवीतस्य हस्ती, तृतीयं स्तनम् ।
आव० ६७३ ।

अनलसा-उन्माह्वन्तः । ओष० १८० ।

अनवजाप्यता-अविद्यमानमवत्राप्यं-अवत्रापनं लज्जनं यस्य
सः, अवत्रापयितुं-लज्जयितुमर्हः, शक्यो वाऽवत्राप्यो
लज्जनीयः न तथा तद्भावः । उत० ३९ ।

अनवगतानि-असङ्कल्पितान्यनालोचितानि । विशेषे १४५ ।

अनवघाही-महानीरभगवद्दिता । विशेषे ९३५ ।

अनवयगा-अनवदम्, अनन्तम् । भग० २४८ ।

अनवसर-अनागमः । आचा० १२२ ।

अनाकारा-सामान्यसामग्र्यशक्तिः । भग० ७३ ।

अनाघात-(अण्पायं), अनारिघोषणा । आचा० २६० ।

अनाचारश्रुतम्-धृक्कृतान्त्रिय पञ्चममध्ययननाम । ठाणा० ३८७ ।

अनाचीर्णम्-अनारब्धम् । आचा० १४८ ।

अनायुक्ता-(अण्प्रयुता)-लोपकृता । ओष० १८६ ।

अनाद्यन्तं-आद्यन्तरहितम् । ठाणा० १२० ।

अनानुगामिकः-अनानुगामिकः-भूखलाप्रतिबद्धदीप इव यो गच्छन्तं पुरुषं नानुगच्छति । प्रज्ञा० ५३९ ।

अनाभवद्वयवहार-अस्वामित्वव्यवहार । आव० ८२१ ।

अनाभोगिक-मिथ्यात्वविशेषः । ठाणा० २७ ।

अनालीढं-(अण्लीढं)-अनवबुद्धः । ओष० २२७ ।

अनालोचितानि-असङ्कल्पितान्यनवगतानि । विशेषे १४५ ।

अनाहो-अनाथः, नाथरहितः, योगक्षेमकारिनायकाभावात् । प्रश्न० ११ । योगक्षेमकारिविरहितः । प्रश्न० १९ ।

अनिन्दं-अनिन्द्यम्, सामायिकसत्तमपर्यायः । आव० ४०४ ।

अनिन्द्यं-मनः । वृ० प्र० ९आ ।

अनिकामं-परिमितम् । वृ० द्वि० ४ अ ।

अनिन्दितः-किञ्चिदविशेषः । प्रज्ञा० ७० ।

अनिउणमई-अनिपुणमतिः । आ० ४६२ ।

अनिगमहे-अविग्रहः-न विद्यते इन्द्रियनिग्रह-इन्द्रियनियमात्मकोऽस्येति । उक्त० ३४४ ।

अनिज्जुद्धिता-अदक्षा । भग० ७७१ ।

अनिट्टं-अनिष्टम्, इत्यन्ते स्मेतीयास्तत्त्वेष्वेवादिष्टाः । भग० ७३ ।

अनिट्टता-अनिष्टता, अवयवता । भग० २३ ।

अनिट्टभो-अनिष्टीवकः, मुखस्तेम्योऽपरिष्ठावकः । प्रश्न० १०७ ।

अनिर्घरथं-अनिर्घरथं, इदं प्रवारागपनिर्घरथं, इत्यं-तिष्ठ । तीति इत्यर्थं, न इत्यर्थं-अनिर्घरथं-वदनारिष्टपुरिप्रतिभूमेन प्रवारागपन्याभावात्तद्विनिवृत्ताकारमिति । प्रश्न० १०९ ।

अनित्यत्वम्-अताद्वरस्यम् । उ० प्र० ३६ ।

अनिहेस-अनिर्देशोपः, यतोऽस्यपदानामेकवाक्यभाषो न

किमते, एतादृशः सूत्रोपविशेषः । आव० ३७४ ।

अनिभृता-निष्ठुरवक्षोक्त्यादिरूपा । वृ० प्र० २१३ अ ।

अनिदोर्जं-अनिर्भयं, अस्वस्थम् । व्य० द्वि० २४३ आ ।

अनियट्टि-अनिर्गति-शुद्धस्थानवस्तुयमेदंरूपम् । उक्त० ५८१ ।

आ सम्पदंस्तेनत्वाभाद् न निवर्तते । विशेषे ५३५ ।

अनियट्टी-प्रहविशेषः । ठाणा० ७९ । जै० प्र० ५३५ ।

अनियओ-अनियतः, अनियनवृत्तिः । उक्त० २६९ ।

अनियतवृत्ति-अनियतविहाररूपा । उक्त० ३९ । अनियतविहारः । ठाणा० ४२३ ।

अनियाओ-अनियत । ओष० ७३ ।

अनियाणे-अनिदानः, न विद्यते निदानमस्येति निराकाङ्क्षोऽशेषकर्मक्षयार्थं संयमासुष्ठाने प्रवर्तते । सूत्र० २६४ ।

अनिरक्षिखय-क्षितः । आव० ९८१ ।

अनिरुद्धे-अनिरुद्धः, अन्तर्दृष्टाना चतुर्वर्गसाधनाध्ययनम् । अन्त० १४ ।

अनिरुद्धो-अनिरुद्धः, हृणवास्तुदेवापर्ययनाम । प्रश्न० ७३ ।

अतिविष्टं-न दत्तकलम् । वृ० प्र० ५० आ ।

अनिबुद्ध-अनिर्बुद्धिः, अरवास्थयनिकषणना कयादिवेशः । आव० ४९९ ।

अनिल-अनिलनरेन्द्रः यवराजपिपिता । वृ० प्र० १९० आ ।

अनिलसुभो-अनिलयुतः यवराजा । वृ० प्र० १९१ अ ।

अनिलेष्टिर्हि-अवहितकैः । भग० ३७२ ।

अनिवृत्तिकरण-सम्पत्कर्मपाप्मो करणविशेषः । ठाणा० ३१ । अनिवृत्तिकरणं, न निवर्तनीयत्वं । आव० ७५ ।

अनिवृत्तियादर-दर्शनसत्त्वतोभोपशमयोरन्तरम् । आव० ८२१ ।

अनिव्याणि-अनिर्वाणि-असुखम् । व्य० प्र० ९२ अ । मेदः-तमिः ।

अनिबुद्धकरो-अनिर्बुद्धिकरः, अस्तास्थयनियन्त्रणादिपेशकरः । आव० ४९९ ।

अनिबुद्धं-अविद्यमानो विद्वद्भेददृष्टमभी । दत्त० ७० ५१ ।

अनिधितवचनता-रामाप्रकल्पितवचनता । उक्त० ३९ ।

अनिष्पञ्चातापना-(अनिष्पञ्चातापना)-आनापनाभाभेदः । ओष० ४० ।

अनिसाह-अनिशाही । सम० २० ।
 अनिसीहं-अनिशीथम्, निशीथादिपरीतम् । उत० २०४ ।
 वदधुतम् । आष० ४६४ ।
 अनिहुआ-त्रिदण्डिनः । बृ० द्वि० २३५ आ । कन्दर्पबहुला
 मायिनश्च । बृ० तृ० १९५ आ ।
 अनिहो-अनिहः-अमायः, न निहन्यत इति वा परीपहे-
 रपीडितः, अस्निहः-स्नेहरूपमन्धनरहितः । सूत्र० ४०० ।
 अनीकाधिपतयः-दंडनायकस्थानीयाः । तत्त्वा० ४-४ ।
 अनीहृदं-अनिर्गतम् । आचा० ३२५ ।
 अनीहृदिमे-अनिहृतिरितम् । अष्टव्यादिकृतमनशनम् । भग०
 १२० । गिरिकन्दरादौ अनशनम् । ठाणा० ९४ । भग०
 ६२५ ।
 अनु-पश्चात् । आव० २४२ । सातत्यम् । उत० ६२७ ।
 अनुकूलं-अनुगुणं, अनुलोमं च । जीवा० ३ ।
 अनुगमः-सूत्रस्य न्यासावुक्तः परिच्छेदः । ठाणा० ४ ।
 सहितादिष्व्याख्यानप्रकाररूपः, उद्देशनिर्देशानिर्गमादिद्वारकला-
 पात्मको वा । सम० ११५ । अनुगमनम्, अनुगमन । उत०
 ६३१ ।
 अनुगामि-यन्मोक्षाय अनुगन्तुः । व्य० द्वि० ३९८ अ ।
 अनुगामिकता-परम्परया शुभाशुभमनुसृतम् । जीवा० १४२ ।
 अनुगुणं-अनुकूलमनुलोमं च । जीवा० ३ ।
 अनुग्गहे-अनुग्रहकृदस्ते, यत् पण्णां मामानामारोपितं पद्-
 दिवसा गताभ्युदयनन्तरमन्यन् एष्मासान् आपन्नस्वतो यत्
 अब्बुदं तस्मिन्नेति ह्येति पश्चात् यदन्वत् पाण्मासिकमा-
 पन्नेति नृद्वहति । व्य० प्र० ११८ आ ।
 अनुग्येष्टे-पश्चाद्भूत्यष्टः । विरो० ४४३ ।
 अनुह्रा-विधिः । आव० ७१३ ।
 अनुज्ञातभक्तादिभोजनम् - अदत्तादानविरमणचतुर्थभा-
 वना । प्रध० १२८ ।
 अनुज्ञातसंस्तारकप्रहणम् - अदत्तादानविरमणद्वितीय-
 भावना । प्रध० १२७ ।
 अनुज्ञापनाय-अनुमत्यै । आव० ५४२ ।
 अनुतटभेदः-संशयः तदभेदः । ठाणा० ४७५ ।
 अनुत्संकलितम्-अवितीर्णम् । आचा० ३६ ।
 अनुदिशो-उपाध्यायप्रवर्तिनीलक्षणम् । व्य० द्वि० २०० अ ।
 अनुदिशः । व्य० द्वि० १९६ आ । व्य० द्वि० २०४ आ ।

अनुदातकृत्स्न - कालगुरु निरन्तरं वा । व्य० प्र०
 ११८ आ ।
 अनुद्धरि-कुन्धुविशेषः, श्रीन्द्रियनीवभेदः । उत० ६९५ ।
 चलशेष कुन्धुः स विभाव्यते । ठाणा० ४३० ।
 अनुनादि-वाण्यतिशयविशेषः । सम० ६३ ।
 अनुपथ-मार्गमध्यः । आचा० २६५ ।
 अनुपरतम्-उत्सर्गं, बाहुल्येन । आव० ५९० ।
 अनुपरिहारकाः-पारिहारकवैयाहृत्पकराः । ठाणा० ३२४ ।
 अनुप्रवाचयति-(अनुपवाएद), अनु-परिपाठ्या प्रकर्षेण
 विशिष्टाश्रयवगमरूपेण वाचयति । जीवा० २५४ ।
 अनुप्रास-अलङ्कारविशेषः । जं० प्र० १४३ ।
 अनुप्रेक्षा-यनसा प्रन्थार्थशोरभ्यासः । तत्त्वा० ९-२५ ।
 अनुप्रेक्षितम्-ध्यातम् । ठाणा० १७३ ।
 अनुभवसञ्ज्ञा-स्वकृतासातवेदनीयादिकर्मविषाकोदयसमुत्था ।
 जीवा० १५ ।
 अनुभूयते-लक्ष्यते । विज्ञे० १७६ ।
 अनुमते-कामम् । आव० ५२७ ।
 अनुमानं - साधनधर्ममात्रान् साध्यमाननिर्णयात्मकम् ।
 ठाणा० ४९२ ।
 अनुयोगद्वाराणि-व्याख्याज्ञानि । आचा० ३ ।
 अनुलिखन्-अभिलिखयन् । जीवा० १७५ ।
 अनुलेपनेन-सङ्कलितस्य पुनः पुनरुपलेपनेन । सम० ११६ ।
 अनुलोम-उत्सर्गः । ओष० ६५ ।
 अनुलोमयचनसहितत्वं-प्रतिरूपविषयविशेषः । व्य० प्र०
 २२ अ ।
 अनुस्वण-अनुवृत्तः । जीवा० २७५ ।
 अनुपातनम्-उच्चारणम् । आव० ८३५ ।
 अनृतम्-असंयम् । ठाणा० ५०० ।
 अनेकजातिसंश्रयाद्विचित्रम्-वाण्यतिशयविशेषः । सम०
 ६३ ।
 अन्तैकान्तिक-हेतुदोषविशेषः । ठाणा० ४९३ ।
 अनुशाय-कोषः । उत० ३७७ ।
 अनुश्रेणि-अनुश्रेणिः । उत० ५९७ ।
 अनुष्ठानं-(अनुष्ठान)-विहितम् । आव० ६९९ ।
 अनुसारगति-अनुपातगतिः । सर्वे० १६ ।

अक्षं-अन्यत् । उत० १३४ । मण्डकखण्डलायादिसमस्तमपि
भोजनम् । उत० ३६९ ।

अक्षति-अनुपत्तिः, आगच्छन्ति । ओष० १२६ ।

अक्षंदाहं-अस्या, अन्यामिदानीं वा । आष० ५०९ ।

अक्ष-अन्यः । भग० ३१७ । अक्ष-भर्तः । दश० २१६ ।

अक्षइलाय-अक्षितलाए, दोषाक्षभोजी । प्रथ० १०९ ।

अक्षइलाय-अक्ष विना ग्लानो भवति । भग० ७०५ ।

अन्नइलायचरण-अन्नग्लानको दोषाक्षभूमिति, अथवा अक्षं
विना ग्लायकः-समुत्पन्नवेदनादिकारण एव, अन्यस्मै
वा ग्लायकाय भोजनार्थं चरतीति अन्नग्लानकचरकोऽन्न-
ग्लायकचरकोऽन्यग्लायकचरको वा । ठाण० २९८ ।

अन्नउत्थिण-अन्यतीर्थिकः, चरकपरिग्राजकभिधुभौता-
दिकः । आष० ८११ ।

अन्नउत्थिता-अन्ययूथिकाः-अन्यतीर्थिकाः । ठाण० १३५ ।

अन्नउत्थियं-अन्ययूथिकः, अन्यतीर्थिकः, चरकादिकः ।

जीवा० १४३ ।

अन्नकाले-अक्षकालः, सूर्यार्यौहणुतरकालं शिक्षाकालः ।
सूत्र० ३०१ ।

अक्षकिञ्चकरो-अन्यनुत्तिकरः । आष० ७०० ।

अक्षगिलाय-पर्युयितम् । आचा० ३१३ ।

अक्षत्य-अन्यत्, परिवर्जनार्थे । प्रज्ञा० २५३ । व्य० प्र०
१६४ आ ।

अक्षधर्मिय-अन्यधार्मिकः, मिथ्यादृष्टिः । ओष० २४ ।

अक्षपर-अन्यपर-अन्यरूपतया परमन्यत् । आचा० ४१५ ।

अक्षपाणं-अक्षपानम्, ओदनकाञ्जिकादि । उत० ३६३ ।

अक्षभयं-परचक्रभयं । नि० चू० द्वि० २१ आ ।

अक्षभावेण-अन्यभावः-योऽस्ती गन्ता सोऽन्यभावः, उजि-
ष्कमितुकामः । ओष० २२ ।

अक्षमन्न-अन्योऽन्य-परस्परं । ठाण० १६९ ।

अक्षमन्नभोगादाहं-एकक्षेत्राभितानि । भग० ७५८ ।

अक्षमन्नद्विया-अन्योऽन्यमयिता, परस्परगुम्भिता ।
भग० २१५ ।

अक्षमन्नरुच्यसा-अन्योऽन्यरुचकता, अन्योऽन्येन अन्य-
नाहृदकता-विस्तीर्णता । भग० २१५ ।

अक्षमन्नरुच्यसंभारियसा-अन्योऽन्यरुचकवम्भारिकता,
अन्योऽन्येन रुचकं यत्सम्भारिकं तद्भावरूपा । भग० २१५ ।

अक्षमन्नघडसा-परस्परसमुदायता । भग० ७५८ ।

अक्षमन्नघडारं-आगावाश्लेषतः । भग० ७५८ ।

अक्षमन्नबन्धारं-गावाश्लेषतः । भग० ७५८ ।

अक्षमन्नभारिषा-अन्योऽन्यभारिकता, अन्योऽन्यस्य यो
भारः स विद्यते यद्य तदन्योऽन्यभारिकं तद्भावन्तता । भग०
२१५ ।

अक्षयरंस्तथ-अन्यतरत् शन्नम् : सर्वशन्नम्, एकधारादि-
शास्त्रव्यवच्छेदेन सर्वतोधारशन्नकल्पम् । दश० २०१ ।

अक्षयर-अन्यतरम्, स्तुकीम् । दश० १९८ । प्रतिकूलम् ।
आचा० ३४२ ।

अक्षयरावर्मि-अन्यतरस्मिन् । उत० ५४३ ।

अक्ष भण-अन्येनाकृत्यमाणः । ओष० १६५ ।

अक्षलिगे-अन्यलिङ्गम्, साधुलिङ्गम् । आष० १३४ ।

अक्षयत्थुयसास-अन्यवस्तुपन्मासः, उपपन्मासस्य द्वितीयो
मेदः । दश० ५५ ।

अक्षधालण-अन्यपालः-अन्ययूथिकः । भग० ३२३ ।

अक्षवेले-तन्नायसां-भोजनकालपेक्षयाऽऽद्यवसानरूपाया
वेलायां-समये चरतीति । ठाण० २९८ ।

अक्षहाभावो-अन्यथाभावः । वृ० द्वि० २८९ अ । उजिष्क-
मणमिश्रायः । ओष० ८१ ।

अन्नाद्वे-अन्यविष्टः-अभिव्याप्तः । भग० ६८३ ।

अन्नाओ-अन्यस्मात्, अन्येन द्वारेण । उत० २१९ ।

अन्नाणं-अज्ञानम्, मिथ्याज्ञानम् । उत० १५१ । मिथ्या-
त्वतिमिरोपप्लुतदृष्टेर्बोध्य विषयः । विशे० ८७३ । द्रव्य-
पर्यायविषयबोधाभावः । ठाण० १५४ । लौकिकभ्रतम् । ठाण०
४५९ ।

अन्नाणतावादा-अज्ञानमेव श्रेय इत्येवं प्रतिज्ञाः । ठाण०
२६८ ।

अन्नाणकिरिया-अज्ञानात् वा चेष्टा कर्म वा सा ।
ठाण० १५३ ।

अन्नाणदोषे-अज्ञानदोषः-अज्ञानात्-पुशास्त्रसंस्कारात्
हिंसादिष्वधर्मस्वरूपेषु नरकादिकारणेषु धर्मविद्वत्ताऽभ्यु-
याधं वा प्रवृत्तिस्तद्वधनो दोषः, अज्ञानमेव दोषः । ठाण०
१९० ।

अन्नाणिययाह-पुरितं ज्ञानमज्ञानं तथेयामहितं तेऽज्ञानि-
वास्ते च ते वादितमेवज्ञानिकवादितः । भग० ९४४ ।

अन्नाणी-अज्ञानी, मिथ्याज्ञान । जीवा० ४३९ । ज्ञान-
निव्वयासी । सूत्र० २०८ ।

अन्नाणमूढा-जो सकृद्विमता अज्ञाणा णाणवुद्धीण गेहकति,
णो जतिण हेउमएहिं दंसिय षडमाणमत्थपि गिहकति ।
नि० चू० डि० ४३ अ ।

अन्नातचरते-अज्ञात -अनुपदर्शितस्वाजन्यदिमरप्रव्रजिता-
दिभाव सन् चरनि-भिक्षार्थमट्टतीत्यज्ञातचरक । ठाणा०
२९८ ।

अन्नायउच्छं-अज्ञातोच्छम्, विशुद्धोपरणप्रहणविषयम् ।
दश० २८० ।

अन्नायपसी-अज्ञातैषी-अज्ञात -तपस्वितादिभिर्गुणैरनव-
गत एषयते-प्रासादिक गवेपयति । उक्त० ४९४ ।

अग्नि-अन्यदीप्यम् । सूत्र० ३०८ ।

अग्निआपुत्तो-गर्भाप्राप्तकेवल आचार्य । (म०)

अग्निआपुत्रिक-आचार्यविशेषनाम । ध्य० प्र० १९२ आ ।

अग्निनतो-अग्निवत-युक्त । उक्त० ४४८ ।

अग्निपुत्ता-अग्निपुत्रा, वैनयिक्यामाचार्या । अश्व०
४४९ ।

अग्निपुत्तो-अग्निपुत्र, आधिकालाभद्वारे आधिक
ऽऽनीताहारभोक्ता आचार्य । भाव० ५३७ ।

अग्ने-नानदिशोपेभया शीरववुत्सादिगर्भमामन्त्रणवचन
मिदम् । दश० २९६ ।

अग्नेसमाण-अन्वेषमाण, भगवदाज्ञामनुपालयन् । दश०
१८७ ।

अग्नेसि-अन्वेषयन् गवेपयेत् । आचा० ७७ ।

अग्नेो-अन्यदीप्यम् । सूत्र० ३०८ ।

अग्नेोन्नं-अन्यद्रव्यम् । ओष० १४३ ।

अग्नेोन्नारणं-परस्परवैश्याक्यकरणम् । सू० डि० २९२ अ ।

अग्नेोन्नघडत्ता-अन्योऽन्यपथा, परस्परमन्त्रदत्ता ।
जीवा० १३ ।

अन्यस्वम्-अनगारद्वयमन्यग्निनो ये पुट्टेलास्तेषा भेद ।
भग० ७४१ ।

अन्यस्वद्रव्यमुद्दि-अन्यद्रव्यमुद्दि, आदेशतो द्रव्यमुद्दि
भेद, यथा शुद्धवासा । दश० २११ ।

अन्यद्रव्यनानाता-परमाणोर्दूर्ध्वशुक्लदिनेदमित्यता । आच०
२८१ ।

अन्यपुष्टः (अणपुष्टः)-कोटिल । उक्त० ६५३ ।

अन्योऽन्यक्रियासंस्तेक-मत्तममत्तकम् । ठाणा० ३८७ ।

अन्योऽन्यप्रगृहीतम्-वाच्यतिप्रयविशेष । सम० ६३ ।

अन्योऽन्याविभागसम्यक्-अर्शनीरादिकसम्यक् । आच०
३२२ ।

अन्वीक्षिष्यामि-अन्वेषयिष्यामि । आचा० २८२ ।

अन्वेपयेत्-प्रार्थयेत् । आचा० २९० ।

अन्यतीर्थिक-नरजरसादय । आचा० ३२४ । अन्यानि
च तान्यहृदप्रणीततीर्थादन्यत्वेन तीर्थानि च-निजनिज-
मिप्रायेण भवजल्पेनार्गं प्रति कण्ठतया विवक्षितत्वेनान्य
तीर्थानि तेषु भवा, ते च शाक्यनरजरसादय । उक्त०
२९९ ।

अपहृष्टाणे-अप्रतिष्ठान, मत्तस्या नरकावामविशेष । प्रभा०
८३ ।

अपकरणं-हाय । ठाणा० २२३ ।

अपकसंती-परिहमन्ती नीयमाना वा । ठाणा० ३०८ ।

अपकित्ठ-अपृष्टम् । विविद्वत्तम् । भग० २०२ ।

अपकस्वगाही-अपक्षग्राही, न पक्षं शास्त्रवाधितं गृह्णाति
इति । ठाणा० ४४१ ।

अपकस्वो-काल्पकस्वो । नि० चू० डि० ३३ आ ।

अपचयद्रव्यमन्द-वृक्षशीरतया प्रवर्तते न कर्तुमीष्टे ।
सू० प्र० ११३ अ ।

अपचयभावमन्द-बुद्धरभावेन हिताहितप्रवृत्ति-निवृत्ती न
कर्तुमीष्ट । सू० प्र० ११३ अ ।

अपचयखाणकसाप-देशविरतिप्रतिबन्धको मोह । सम०
३१ ।

अपचयखाण करिआ-सूत्रहृताद्देशे द्वितीयश्रुतस्वरूपव्यव-
विशेष । सम० ४२ ।

अपचयखाणकरिया-अप्रत्याख्यानक्रिया, विंशतिक्रिया
मध्य पञ्चमक्रिया । आच० ६१० । अविरतिस्त्वभिहित
रम्यमन्थ । ठाणा० ४१ । निवृत्त्यभावेन क्रिया-कर्मवन्ध-
कारणम्, सम्यग्दृष्टानुर्थी क्रिया । प्रभा० ३३४ । प्रत्या-
ख्यानक्रियाया अभाव, अप्रत्याख्यानजन्य कर्मवन्धो वा ।
भग० १०१ ।

अपचयखाणा-अप्रत्याख्यान । प्रभा० ४६८ । कथाया पद ।
आच० ७७ । देशविरत्यावारक । ठाणा० १०४ ।

अपचलो-अपचलः, असमर्थः । आव० ५३७ । अशोचयः ।
नि० चू० द्वि० २५ आ ।

अपच्छिर्म-अपक्षिमम्, चरमम् । आव० ५४४ । पश्चात्काल-
भाविन्यः । सम० १२० ।

अपच्छिर्मा-अपक्षिमा । आव० ८३९ । पश्चिमैकामङ्गल-
परिहारार्थमपक्षिमा । टाणा० ५७ ।

अपज्जत्तं-अपर्याप्तम्-अशक्तः । उक्त० ४०८ ।

अपज्जत्ता-अपर्याप्ता, पर्याप्तमापाविपरीतो भागमेदः ।
दश० २१० ।

अपज्जत्तिया-अपर्याप्तिका, या मिश्रतया उभयप्रतिपेधात्मक-
तया वा न प्रतिनियतरूपतयाऽवधारयितुं शक्यते सा,
भाषाया द्वितीयो मेदः । प्रभा० २५५ ।

अपज्जोसयण-अपते अतीते वा जो पज्जोसयति । नि०
चू० प्र० ३३६ अ ।

अपज्जिक्कम्म-शरीरप्रतिकर्मेवजितम् । भग० ६२६ ।

अपडिण्णे-अप्रतिज्ञः, नास्य प्रतिज्ञा विद्यते । आचा० १३२ ।
अनिदानो, वसुदेवन् संयमानुष्ठानं कुर्वन् निदानं न करोति ।
आचा० १३३ । यदि वा स्याद्वादश्चान्तत्वान्मौनीन्द्रागम-
स्वैकपक्षावधारणं प्रतिज्ञा तद् रहित । आचा० १३३ ।
अनिदानः । आचा० ३०६ ।

अपडियद्धया - अप्रतिबद्धता, स्वजनादिषु स्नेहाभावः ।
भग० ९७ ।

अपडिभाणी-अप्रतिभाषी । आचा० ३०६ ।

अपडिरूपा-अप्रतिरूपा । उक्त० ११३ ।

अपडिल्लेह-अल्पायुं नम्, ततोऽप्युपेक्षित इति अन्तोप-
करणत्वादल्पायुपेक्षः । उक्त० ५९० ।

अपडियात्ती-अवधिज्ञानमेदः । टाणा० ३७० ।

अपदमसमयनियंठो - अश्रमसमयनिर्ग्रन्थः, यः शेषेऽपि
नमरेण वर्तमानः सः । उक्त० २५७ ।

अपत्तिट्टिण-अप्रतिष्ठितः - आक्रोशादिकारणनिरपेक्ष भवतं
कोपवेदनीमोदयाद् यो भयति सः । टाणा० १९३ ।

अपत्तं-अपार्थ-अभाजनम् । नि० चू० तृ० ८० अ ।

अपत्तपडिच्छण-अत्रापामपि वेत्ताम् प्रतिपादयति । श्लो०
४९ ।

अपत्ति-अप्रतिनि । आव० २०१ ।

अपत्तिर्यं-अप्रतिक्म् । आव० २७३ । अपाधिकाम्-अविश-
मानाधाराम् । भग० ७०५ ।

अपत्तिर्यते-अप्रत्येति । वृ० द्वि० २२८ आ ।

अपत्थं-अपथ्यं-अहितम् । उक्त० २७६ ।

अपत्थिअपत्थिअ-अप्राथितप्रार्थकः । आव० १९२ ।

अपत्थियपत्थय-अप्राथितं प्रार्थयते यः सः । भग० १७४ ।

अपदंसो-पितारज । नि० चू० प्र० ११७ अ ।

अपदपत्तितं । जीवा० १९९ ।

अपद्रापयेत्-जीविताद्वयपरोपयेत् । आचा० ४८८ ।

अपदलम्-अपशदं द्रव्यं (दल) कारणभूतं मृत्तिकादि यस्या-
सावरदलः, अवदलति वा दीयते इत्यवदलः अतमपश्रुतया
ऽमार इत्यर्थः । टाणा० २७९ ।

अपद्रावन्ति-प्रागन्मुच्यन्ति । आचा० ५५१ ।

अपद्धारं-कुतिसितद्धारम् । टाणा० ४०२ ।

अपद्धारिका - (अवद्वारिआ)-स्थानविशेषः । वृ० द्वि०
२७२ आ ।

अपध्यानम्-विश्रोतविका । आव० ६०२ ।

अपनीत-विधुतः प्रकम्पितो वा । आव० ५०७ ।

अपनीता-विनाशिना । ओष० ४६ ।

अपभ्रंशः-तत्पदेषु छन्दः भाषितम् । उ० प्र० २५९ ।

अपमज्जियं-अप्रमाजितम्, द्वितीयासमाधिस्थानम् । आव०
६५३ ।

अपमज्जियचारि-अप्रमाजितचारी, अममाधिस्याने द्वितीयो
मेदः । सम० ३७ ।

अपमज्जियदुग्गमज्जियसिज्जासंधारण-अस्माजितदुग्ग-
माजितशाखासन्धारकः, इत्यादेशधनुषा न प्रत्युपेक्ष्य, इत्या-
देशद्वान्तत्वेना प्रत्युपेक्षणं दुग्गप्रत्युपेक्ष्यं यस्य सः । आव०
८३५ ।

अपमत्ते-अप्रमत्तः-निशदिशमारहितः । आचा० ३०० ।

अपमानभीर-भिर्भा प्रमद्वजि न यस्य तस्यैव वैरमिनि
प्रवेष्टुमिच्छति, यदि वा 'ओमाग' नि प्रवेत, स च स्वपक्ष-
परपक्षयोस्तु द्वौर्गर्ह्येति तद्वन्धेन भा मां प्रविशन्तमवलोकायान्ते
साधवः गौमनादयो बाऽपि प्रवेश्यन्तीति । उक्त० ५५७ ।

अपमिश्यकः-पठ साफलक्षी । प्रभा० १४४ ।

अपयं-अपदम्, पयगिरी पये विपातश्चेऽप्यपठन्तेऽपि-
यानम् । सूत्रदर्शनेऽपि १ आव० ३७४ । न हिदते पदम्-
अवग्राहितो यो यस्य न । आचा० २३१ ।

अपयाण-अपादानं-मर्यादा दानं (उपदानं) । आब० २७८ ।

अपया-लोमहीआदि । नि० चू० प्र० ३ आ ।

अपर-सयम । आचा० १६७ ।

अपरच्छेद-अपराक्षम्, अममक्ष, अधर्मद्वारस्य शिखरतम नाम । प्रश्न० ४३ ।

अपरद्धो-अपराद्ध, ध्यान्त । आब० १०८ ।

अपरमं-दुक्खम् । दश० चू० ६२ ।

अपरमविद्धम्-वाण्यतिसयविशेष । सम० ६३ ।

अपराहवा-वशावतीविशेषे अपराजिता राजधानी । जं० प्र० ३५७ ।

अपराहण-प्रतिवासुदेवनाम । सम० १५४ ।

अपराहण-पञ्चबलदेवस्य पूर्वभवनम् । सम० १५३ ।

अपराजित-अपराजित, अरत्रिनप्रथममिक्षादाता । आब० १४७ ।

अपराजिता-अपराजिता, राजधानीनाम । जं० प्र० ३५२ । पौरस्त्यदृक्कवास्तव्याऽऽप्ती दिक्कारी । जं० प्र० ३९१ । रात्रिनाम । जं० प्र० ४९१ । चन्द्रस्याग्रमहिषीनाम । जं० प्र० ५३२ । पञ्चबलदेवमाता । आब० १६२ ।

अपराजित-प्रहविशेष । ठाणा० ७९ ।

अपराजित-जगतीद्वारनामविशेष । सम० ८८ ।

अपराजिता-अपराजिता, अञ्जनपईते पुष्करणीविशेष । ठाणा० २३१ । अनुत्तरोपपातिकविमानविशेष । प्रज्ञा० ६९ ।

अपराजिते-जगतीद्वारनामविशेष । ठाणा० २२५ ।

अपराजित-कुम्भत्रिनप्रथममिक्षादाता । सम० १५१ ।

अपराजिता-अपराजिता-सैदान्तिकरात्रिनाम । सूर्य० १८७ । अग्रमवलदेवमाता । सम० १५२ । अङ्गारकमहाग्रहस्याग्रमहिषी । भग० ५०५ । ठाणा० २०४ । मुद्राधिनाथरीक्षाशिक्षिका । सम० १५१ । विद्वहेषु राजधानीविशेषनाम । ठाणा० ८० । राजधानीविशेष । ठाणा० ८० ।

अपराधलोचना-आलोचनाभेद । व्य० प्र० ४८ आ ।

अपरिआवित्रा-अपरितापिता, स्वतः परतो वाऽनुपजातकायमनपारताया । जं० प्र० १२६ ।

अपरिकर्म-अपरिकर्म-याथाते गिरिमितपतनाभिघातादिरूपे सल्लेखनामिधायैव भक्तश्रयाख्यानादि क्रियते तत् । उक्त० ६०३ ।

अपरिक्षिप्त-अनालोच्य । नि० चू० प्र० १८ आ ।

अपरिरोदितं-वाण्यनिगयविशेष । सम० ६३ ।

अपरिगहियागमणे-अपरिगृहीतागमनम्, वेदाभायमकरणीनभाटी युगाहना अनाथा या तस्या गमनं-मैधुनासेननम् । आब० ८२५ ।

अपरिग्गहो-अपरिग्रह, धर्मोपकरणवर्जपरिग्रहवस्तुषुषोपकरणमुच्छावित । प्रश्न० १४२ । न विद्यते पमोपकरणदत्ते शरीरोपयोगाय स्वप्नोऽपि परिग्रहो यस्य स । सूत्र० ४९ । अगीतार्यं तदापताथ । व्य० प्र० २३३ अ ।

अपरिणत-अमार्गस्य । आब० ८५१ ।

अपरिणते-भोचनपरिणतभाव । ओष० २३ ।

अपरिणय-सेहप्राय । ओष० ८९ । बाणप्रहृष्टमातोऽपगतोऽप्यचितो वा जात । ओष० २०३ । अपरिणत-पण्यनादोषविशेष । आचा० ३४५ । अविधुस्त । आचा० ३४८ ।

अपरिणामा-अपरिणामा, अपरिणतजिनवचनरहस्या । विदो १३१ । अपरिणामिन् । व्य० प्र० ७२ अ ।

अपरिततजोगी-अपरितान्तयोगी अविधान्तसमाधि । अन्त० २३, अनुत्त० ४ । अपरितान्ता-अधान्ता योगा-मनप्रभृतय सदनुष्ठानेषु यम्य स । प्रश्न० १०९ ।

अपरिततो-नैयाहस्यादौ अनिवदी । वृ० तृ० ९७ ओ । अनिविण्णे । वृ० प्र० २२१ अ ।

अपरिताविय-अपरितापित, स्वतः परतो वाऽनुपजातकायमनपरिताप । जीवा० २८४ ।

अपरिपुष्णे-अपरिपूर्णम्, सङ्गुविरहापुच्छम् । मृग० ३०६ ।

अपरिभुक्तं-अपरिभुक् । आचा० ३०५ ।

अपरिभुक्त-अपरिभुक्त अनाक्रान्त । ओष० ५७ ।

अपरिमाण-अपरिमाण-अनन्त । आचा० २४१ ।

अपरिमितम्-अमितम् । आब० ७९५ ।

अपरिमियपरिग्गह-अपरिमितपरिग्रह । आब० ८२५ ।

अपरिमियमणता-अपरिमितानन्ता-अत्यन्तानन्ता । प्रश्न० ९२ ।

अपरियाहृता-अपर्यादाय-ममन्तादृहीवा । ठाणा० २०१ ।

अपर्यादाय-अग्रहीवा । भग० ६४३ । जीवा० ३७५ ।

ठाणा० ४६ ।

अपरियाणिसा-अपरिज्ञाय । ठाणा० ४६ ।

अपरियायणया-शरीरपरितापापनुत्पानेन । भग० ३०१ ।

अपरिसाङ्गि-अनवयवोन्मनम् । भग० २९४ ।

अपरिसाडि-अपरिसाडि, परिसाडिञ्जितम् । प्रश्न० ११२ ।
 अपरिसाडी-वसकपिमासी । नि०-सू० प्र० १६८ अ ।
 अपरिसुद्धं-अपरिसुद्धम्, अशुक्तियुक्तम् । आच० ५७६ ।
 अपरिस्साह-न परिधत्त-नालोचकदोषानुपश्रुतान्यरमै
 प्रतिपादयति य एवशील सोऽपरिभावीति । ठाणा० ४२४ ।
 अपरिस्साही-अपरिभावी-अवन्दको निलदयोग । भग०
 ८९२ । अमरक (आच०)
 अपरिहरथो-अदृश । आच० ५६७ ।
 अपरिहरिता - अपरिहृत्य - द्वैर्मातैर्व्यपधानमकृत्वा ।
 आच० ३६६ ।
 अपरिहारिया-अपरिहारिका-माधर्मिका । आच० ३५२ ।
 अपरीक्षा-साधारणशरीरा । ठाणा० १३२ ।
 अपर्याप्ति-तत्परिणामयोम्यदलिकद्रव्यमात्मना नोपात्त (सकृपि
 तत्पुद्गले स परिणामो दृश्यते) । तत्त्वा० ८-१२ ।
 अपवरगो-अपवरक । जीवा० २६९ । अपवरकम्,
 अन्तर्ग्रहम् । ओष० १५३ ।
 अपवरिका-अपवरकम् । द्य० द्वि० २०७ आ ।
 अपवर्त्तनम्-कमणा स्थित्यादेरव्यवसायविशेषेण हीनताक
 रणम् । भग० २५ । उपनैमैर्युष्कस्य शीघ्र पाव । तत्त्वा०
 २-५२ ।
 अपवर्त्तना-हानिकरणम् । सूर्य० १३ ।
 अपवर्त्तयन्-तिरधीन कुर्वन् । आच० ३४३ ।
 अपवाद-करण, विरोधवचन च । ज० प्र० ५४९ ।
 विभाग । नि० सू० तृ० १०५ आ ।
 अपवादम् प्रवचनरहस्यम् । सू० प्र० १३१ आ ।
 अपवादापवादरूपम्-शाक्यादीनां प्रयाजने द्वाभौ विज्ञाप
 नम् । ठाणा० ३१२ ।
 अपव्यापितो-न प्रजित न मुदितानि जनानि । व्य०
 द्वि० २८ आ ।
 अपसत्त्वविहायगति - अप्रगस्तविहायगति - नामकर्म
 विशय । प्रज्ञा० ४७४ ।
 अपसिणा-अप्रधा -या पुनर्विद्या सन्नविधिना जप्यमाना
 अष्टण एव शुभाशुभे कथयन्ति एता । सम० १२४ ।
 अपम्-अपगु-द्विषद्वत्पुण्यदादिरहित । आच० ४०३ ।
 अपहार-मम्य । ठाणा० ३०९ ।
 अपगुणते अप्रभवति, अपूर्णमाण । निष्ठा० ८८ ।

अपहृतान्योत्तरम्-वाण्यतिशयविशेष । सम० ६३ ।
 अपार्श्ववाप-अप्राचीनवात य प्रतीच्या दिशः समागच्छति
 वात स । प्रज्ञा० ३०१ ।
 अपाचीनै-अशुभ । आच० २५० ।
 अपान्तरालम्-अथावा । जीवा० १४ ।
 अपान्तरालसामान्यम्-वृक्षत्वगोत्वगन्तरादिकम् । विशेष
 ८९५ ।
 अपाय-अपादम्, विशेष-उन्दोरचनायोगात् पादवन्ति
 गद्ययुग्म । दश० ८८ ।
 अपाय-सम्यगसम्यगिति शुणदीपविचारणाध्यवसायापनोद ।
 तत्त्वा० १-१५ ।
 अपायतो-विद्वेषत । ठाणा० ४२८ ।
 अपारगमा-अपारङ्गमा, पार-त परकृत् तद्गच्छतीति
 पारङ्गना न पारङ्गमा अपारङ्गमा । आच० १२४ ।
 अपावते-अपापक शुभचिन्तारूप । ठाणा० ४०९ ।
 अपायभाव-अपापभाव, शुद्धचित्त । दश० २३ ।
 अपाश्रय-आधार । विशेष ४१५ ।
 अपि-सम्भावनातिशयपेक्षासमुच्चयगृहस्थित्यासपेक्षभूषण
 प्रशस्त्विति । ठाणा० ४९५ । बाहम् । जीवा० १९० । विदमान ।
 आच० ४५० । च । उत्त० १८२ । इति । आच० ३६ । तथा
 इन्द्रार्थ, समुच्चयार्थश्च । आच० ६५ । पुन । आच०
 २८२ । बाढार्थे । ज० प्र० ४६ । ग्वकारार्थे । आच०
 ५४९ । अभ्युपगमयादसम्बन्ध । आच० ५३१ । बाहम् ।
 ज० प्र० ४१३ ।
 अपिष्टण्या-यष्टपादिताडनपतिहारेण । भग० ३०५ ।
 अपियत्ता-अग्रियता, सवपापव द्वैयतया । भग० २३ ।
 अपीओ-असीत, न मीन । उत्त० ८० ।
 अपुत्तो-अपुत्र्य, अवदनीय । आच० ५१९ ।
 अपुद्गवागण-अपुद्गवागणम्, अपुत्र मति प्रतिपादम् ।
 भग० ११७ ।
 अपुणरावत्तय-अपुनरावर्तयम्, कमपीजाभावाद्गवावतार-
 रहितम् । भग० ७ ।
 अपुणरावित्ति-अपुनरावर्तयम्-आवयमानपुनर्भावात्तारम् ।
 गम० ५ ।
 अपुत्तो-अपुत्र, स्वजनयपुरहित, निर्मम इत्यर्थ । आच०
 ४०३ ।

अपुण्ड्रिय-अपुण्ड्रितं-तस्मिन्कारितम् । ओष० १०२ । मन्त्रम् ।
वृ० प्र० ६८ अ ।

अपुम-नपुमकम् । ओष० १० ।

अपुरिस्तंरकडं - अपुरयान्तरकृतं-तेनैव दात्रा कृतम् ।
आचा० ३२५ ।

अपुरिस्त-अपुरय, नपुमक । ठाण० ३७२ ।

अपुवो-अपूर, अननुभूतपूर्वोऽनुभूतपूर्वो वा । अनु० १३७ ।

अपुवर्त्त-अपुर्वम्, अपूर्वरणम् । आच० ८५२ ।

अपुर्वधुतप्रत्याख्यानम्-आनुप्रत्याख्यानानादिकम् । आच०
४७१ । अग्राप्तवृत्ति, स्थितिपात-रगपाताद्यवृत्तिर्वापिर्निरतकम् ।
विश० ५३५ । अहृत्पूर्वम् । आच० २३०, वृ० प्र० १९४४ ।

अपुनरकरण-अपूरकरण-असहस्यप्रसायविशेषम् । भग०
४३६ । अग्राप्तपूर्वम् । आच० ७५ । सम्यक्त्वप्राप्तीकरण-
विशेष । ठाण० ३१ ।

अपुहृते-अपुवृत्त, अपुवृत्तभाव, चरणमपहृत्पादव्याप्त
योगानां प्रतिपन्नमविभगेन वर्तनम् । आच० २८५ । अपु-
वृत्तत्वाद्युयोग-एकस्मिन्नेव सत्रे सर्व एव चरणादयः प्रप्यन्ते ।
दश० ४ ।

अपुर्वतो अपूरयन् अतुरित । आच० २७ । अपूर्व,
अमाचरन् । आच० २६३ ।

अपुर्वमत्तिकम्-अपूरयनाकम् । ठाण० ४०१ ।

अपेक्षकारणम् - दिग्भेदकालाकाशपुरुषचक्रादि । ठाण०
४९४ ।

अपेक्ष-अपेयम् । जीवा० ३०० । अपेयम्-मगदिरम् ।
व्य० प्र० ८ अ ।

अपोहार्-साक्षादुक्ति । आचा० ४९ । निगम । आच०
३०९ ।

अपोरसीय-अपीरयेयम्, अपुर्वप्रमाणम् । भग० ३९० ।

अपोरसिय-अपीरयेयम्, पुर्वप्रमाणरहितम् । भग० ८० ।

अपोह अपोह, वृथभावा । ओष० १२ । अपोहर्त्त-निधय ।
आच० १८ । विपक्षनिराम । भग० ४३३ । अपोहन्मपोहो-
निधय । निश० २०६ ।

अपोहप-वक्रादिष्टं शुभमिरेव निधनोति । विश० ३३ ।

अपोहते एवमेतन् यदादिप्राप्त्यर्थेनेति पुनस्तमर्थमाहृतीत
प्राप्यति करोति च सम्यक्कृतदुक्तमनुगमनिधि । आच० २६ ।

अपुर्व-अल्पम्, मूल्यत एरण्यकाद्यादि । दश० १४७ । अभाव,
स्तोत्र वा । आच० ५८६ ।

अपुर्वद्वारे-अप्रतिष्ठान । तम० २ । मोक्ष । आचा० २३१ ।

अपुर्वद्वारे - अप्रतिष्ठित-निरालम्बन एव केवलक्रोधवेद-
नीयदुपपाद्यते य क्रोध । प्रज्ञा० २९० ।

अपुर्वकारं-अप्रतीकारम्, तृतिस्मृतिरहितम् । प्रश्न० २० ।

अपुर्वलौकिकसहिष्णुत्वप्रणय-अपुर्वीयधमक्षणता । आच०
८२८ ।

अपुर्व-शरीरे । आच० ५५५ ।

अपुर्वकर्मप्रत्यायाते - अपुर्वकर्मप्रत्यायात - अपुर्व-रतौरी
कर्मभिः करणभूतं प्रत्यायात - प्रत्यायातो मानुषत्वमिति,
अथवा एकत्र जनिता ततोऽपुर्वकर्मो सन् य प्रत्यायात
स तथा लघुकर्मतयोत्पन्न । ठाण० १८० ।

अपुर्वकिरियतराप-अपुर्वकिरियत्वम् - तथाविधकामिक्यादि-
कामियाऽपेक्षम् । भग० ७६९ ।

अपुर्वकुर्वन् - अपुर्वकौतुब, अपुर्वस्पन्दन, अपुर्व-असत्
'पुर्व' कौतुब-करचरणद्वयमग्राह्यसंशोधनात्मकमस्येति ।
उक्त० ५९ ।

अपुर्वकर्म-आत्मक्षमा-आत्महिताम् । ओष० १८९ ।

अपुर्वकर्म-अप्राधरम्, सुप्रगुण । आच० ३७६ ।

अपुर्वकर्म-अप्राधरम्, स्वत्वमूल्यम् । भग० १९९ ।

अपुर्वकर्मो अपुर्वय, प्रत्ययानाम् । अपुर्वकर्मस्य चतुर्वि-
शतितमं नाम । प्रश्न० २६ । अपुर्वयकारणत्वात् । अपुर्व-
हारस्य सप्तदशं नाम । प्रश्न० ४३ ।

अपुर्वकर्मलाण-अपुर्वकल्याणम्, सर्वप्रत्याख्यान देवप्रत्या-
ख्यानं च येषां उदये न लभ्यते । विश० ५४४ ।

अपुर्वकर्मलाय अपुर्वकल्याण-अनिराहृत्य । उक्त० ३६६ ।

अपुर्वकर्मलाय अपुर्वकल्याण-आत्म-छन्दमिति, आत्म-छन्दा-स्वामि-
प्रत्ययकारि । आच० १०० ।

अपुर्वकर्मलाय-अपुर्वकल्याण-आत्मा । आचा० ३३५ ।

अपुर्वकर्म-आत्मवत्, स्वस्वचित्तम् । वृ० द्वि० २१० अ ।

अपुर्वकर्म-आत्मव्यापनम्, अनुकूलोऽहं अनुकूलोऽहं
मिसि अनुकूलमद्वैतमिति न य तद्विराहणेत्यादिहम् ।
प्रश्न० १२८ ।

अपुर्वकर्म-अपुर्वकर्म, अविद्यमानकर्मविशेष । आच० ३९१ ।

अण्डशंखा - अण्डशंखाः - विगततथाविधविप्रकीर्णवचनाः ।

ठाणा० ४४२ ।

अण्डडिबुद्धार्थ-अप्रतिमुष्टे-अनिवारिते । ठाणा० ९३ ।

अण्डडियुद्धे-अप्रतिबद्ध-मनसि निरभिर्ध्वगता । उक्त० ५८७ ।

अण्डडियुद्धमाणे-अप्रतिबुद्धमानः-शब्दान्तराप्यनवधायन् अत्रयुद्धमानो वा - अनपहियमाणमानसो । भग० ४८३ ।

अण्डडिरूपा-अप्रतिरूपा । आव० ६७५ ।

अण्डडिरूवे-अप्रतिरूपः, अविद्यमानं प्रतिरूपमतिप्रकपवत्त्वेनानन्यतुल्यमस्येति । उक्त० १८८ ।

अण्डडिलेहणा-अप्रत्युपेक्षणा, गृन्त एव चक्षुषाऽनिरीक्षणा । आव० ५७६ ।

अण्डडिलेहियदुण्डिलेहियउच्चारपासवणभूमि-अप्रतिलेखितदुण्डिलेखितोच्चारप्रवणभूमि-वौषधेऽतिचारः । आव० ८३५ ।

अण्डडिलेहियदुण्डिलेहियसिञ्जासंथारप-अप्रतिलेखितदुण्डिलेखितसांथासंथारकः-वौषधेऽतिचारः । आव० ८३५ ।

अण्डडिलेहियदूसे-अप्रतिलेखितदूष्यः । ठाणा० २३४ ।

अण्डडिलेहियपणयं-अप्रतिलेखितदूष्यपणयम्, दूष्यपणयस्य प्रथमो भेदः, तत्पुत्रपणयकर्मणोपपन्नाभिलिङ्गनीय-पोतमयममूरुभेदभिन्नम् । आव० ६५२ ।

अण्डडियाद्-अप्रतिपाति, अनुगतस्वभावम् । आव० ६०८ ।

अण्डडिसुण्णं-अप्रतिप्रवणम्, अप्रतिधोता । आव० ७२६ ।

अण्डडिसेकी-अप्रतिसेकी-रं दुस्सिद्धं र्मं आचरति । ओष० १६५ ।

अण्डडिहो-अप्रतिहतः, मौगन्धिवानगन्धधिपतिः । विष्ण० ९५ ।

अण्डडिहट्ट-अण्यगिता । नि० सू० प्र० १६९ अ ।

अण्डडिहयं-अप्रतिहृतं, अप्रतिरूपितम् । जीवा० २५६ ।

अण्डडिहयपक्षकपायपाययम्मे-अप्रतिहतप्रसाधयत्पाययम्मा, न प्रतिहृतं तपोविधानेन मरणशान्तिप्रसाधयित्वा प्रसाधयानं च मरणशान्तिऽप्राप्त्यर्थेन पाययम्मे येन सः । न प्रतिहृतं मरणशान्तिप्रसाधयित्वा प्रसाधयानं च मरणशान्तिः ।

लङ्घीकरणतः पार्थक्यं-ज्ञानावर्णाद्यशुभं कर्म येन सः । भग० ३६ ।

अण्डडिहयवरणाणदंसणघरे-अप्रतिहतवरज्ञानदर्शनधरः, योऽप्रतिहृतं कम्प्यादिभिस्त्वल्लितेऽविसर्वादके वा वरे-प्रधाने ज्ञानदर्शने-विशेषतामान्ययोधात्मके धारयति सः । भग० ७ ।

अण्डडिहो-अप्रतिधः (भक्त०)

अण्डड्यं-अर्पणं, प्राधान्येन विवक्षणम् । विशेष० १२७७, ७७१ ।

अण्डड्यचिय-आत्मीयम्, स्वकीयम् । भग० १३२ ।

अण्डड्यट्टा-आत्मार्थम्, आत्मनिमित्तम् । दश० २४९ ।

अण्डड्ययं-आत्मीयं । आव० १८९ ।

अण्डड्यया-आत्मीया । आव० २१२ ।

अण्डड्यट्टाणं-अप्रतिज्ञानम्, नरकविशेषः । आव० ३४८ ।

अण्डड्यमंतुमा-अत्युत्तमंतुमाः - विगतबोधभूतमनेनोत्कारविशेषः । ठाणा० ४४२ ।

अण्डड्यमंतुमे-अल्पम्-अविद्यमानं त्वं त्वमिति स्वल्पावराधिन्यपि त्वमेव पुराऽपि कृतवान् त्वमेवं सदा करोषीत्यदि पुनः पुनः प्रलपनं यस्य सः । उक्त० ५८९ ।

अण्डड्यभ-अण्डड्यभ-तेजशमयः । दश० २७६ ।

अण्डड्ययं-अप्रतिभक्तः । उक्त० ९० । दश० सू० १२५ । पञ्चमरिसररणम् । नि० सू० प्र० ३१ अ । मनस पीडा कुर्यात् । आचा० ४०५ । कोषः । मृष्ट० ३४ । अग्रम् । भग० २९२ । मनसः दुष्प्रतीधानम् । तप्त० ३३१ ।

अण्डड्यपरिकर्म्म-तृप्तनं, मन्थानं दशहेतुर्न पा । सू० डि० २०० आ ।

अण्डड्यपाणं-अण्डड्यपाणम्, अण्डड्य-अविद्यमानः प्राणा-श्रमिनो यस्मिन्तु, अवशिष्टागन्तुरजन्तुविरहितम् । उक्त० ९० ।

अण्डड्यपुण्हि-अपुण्यः-अनाग्निः पापाचारः । आचा० ३०३ ।

अण्डड्यभाप-अण्डड्यभापः । आव० ३०१ ।

अण्डड्यभक्त-अण्डड्यभक्त-अण्डड्य-अविद्यमानः श्रोत्रादिदण्डनिगाराणि निष्पासारिणि भक्षयितुं क्षीयमानम् । उक्त० ४२० ।

अण्डड्यभु-अण्डड्यभु-भूतशायः । ओष० १६३ ।

अण्डड्यभूतं-अण्डड्यभूतं-अण्डड्य-अविद्यमानः । ठाणा० २९८ ।

अण्डड्यमञ्जणा-अप्रमादना, मृष्टत एव श्रोत्रादिदण्डाऽभक्षणं । आव० ५७६ ।

अण्मज्जियहुप्यमज्जियउच्चारपासयणभूमि - अग्रमा-
जितुप्रमाजितोच्चारप्रप्रवणभूमि - पौषधेऽतिचार । आच०
८३५ ।

अण्मत्तो - अग्रमत्त, गुरुमरतन् यापहारिप्रमादपरिहर्ता ।
उत्त० २२३ । अग्रमत्तस्यतप्राम, भूतप्रामस्य सप्तम गुण-
स्थानम् । आच० ६५० । आत्महितेषु जाग्रन् । आच०
१७२ । प्रयत्नवान् । ओष० २२९ ।

अण्माप - अग्रमाद, योगसङ्ग्रहे पङ्क्तिशतितमो योग ।
आच० ६६४ । अकर्मकम् । सूत्र० १६९ ।

अण्माशो - अग्रमाद, उत्तराध्ययनेषु एकोनत्रिंशत्तममध्यय-
नम् । उत्त० ९ । सम० ६४ । उवओगपु-वकरण-
मियालकखणो । नि० चू० प्र० २९ अ ।

अण्माणभोती - अग्रमाणभोती, द्वानिशाकवलापिकाहार-
भोक्ता । प्रश्न० १२५ ।

अण्मातो - अग्रमाद प्रमादकर्जनम्, अहिंसाया एकोन
पचासलम नाम । प्रश्न० ९९ ।

अण्ये - आत्मानम् । अतमेव वा । उत्त० ९० ।

अण्यथाण्य - अत्रयाणम् । आच० ३८५ ।

अण्यर - अलपरत, अण्य-अविद्यमान रतमिति व्रीडित
मोहनीयकर्मोदयजनितमस्येति, स्वमप्लमदि, अतपरजा,
प्रतनुच्यमानकर्मा । उत्त० ६७ ।

अणरिसाडियं - अपरिसाडिम्, परिसाडविरहितम् । उत्त०
६९ ।

अपरिहारि - अपरिहारिः पार्श्वआवसन्नकुशीलसक्त
यथालम्बरूप । आच० ३२४ ।

अणलीयमाणा - अणलीयमाना - अनभिपत्ता । आच०
२४१ ।

अणलेवा - अपलेपा, निर्लेपा, चतुर्थी पिण्डेपणा । आच०
५७० । अण्वेला - गस्म दिजमाणस्म पिप्पावचण्णादिगस्म
लेवो ण भवति गा । नि० चू० तृ० १० अ ।

अण्यणिजोदग - अपातव्यजला मेघा । भग० ३०६ ।

अण्वुट्टिकाप - अण्वुट्टिकाप, अण्व - स्तोकोऽविद्यमानो
वा वर्षेण वृष्टि - अध वननं वृष्टिप्रधान कायो-जीवनिकायो
व्योमनि पतदफाय इत्यर्थ, वर्षेण्यम्युक्त बोदक वृष्टि,
तस्या कायो-राशिर्बुट्टिकाप अण्वधामी वृष्टिनायथात्ववृष्टि
पाय । ठाण० १४१ ।

अण्वसत्थाओ अप्रसस्ता - आश्रयस्कोऽनादिवा । ठाण० १७५ ।
अण्वसदा - अण्वसदा - विगतराटीमहाध्वनय । ठाण०
४४२ ।

अण्वससरक्खे - अण्वसरज्जम् । आच० ३३७ ।

अण्वसागारियं - अण्वसागारिकम् । आच० १९५ । अण्व-
यहस्थम् । उत्त० ९० । आच० ३५८ ।

अण्वसावज्जे - अण्वसावयम्, अपाप, स्तोकाप वा ।
आच० ५८६ ।

अण्वसाहणो - अण्वसाधन, बलादिरहित । आच० ७१२ ।

अण्वहाणो - अग्रधान, लघु । उत्त० १४९ ।

अण्वहिट्ठे - अग्रहम्, अहसन् । दश० १६६ ।

अण्वा - आत्मा, अभिहितरूपस्तदाधाररूपो वा देह । उत्त०
५३ । दरीरम् । प्रज्ञा० ३०५ । अतति सन्तत गच्छति
शुद्धिसङ्केशात्मरूपरिणामान्तराणीति । उत्त० ५० । नि०
चू० प्र० १५ अ । आत्मा-स्वभाव । ठाण० ६१ ।

अण्वाइय - आप्यायितम् । आच० ७१६ ।

अण्वाउरण - अण्वउरण, अभिप्रहृविशेष । आच० ८५४ ।

अण्वाणं - आत्मानम्, अतीतसावययोगकारिणमरुदाध्यम् ।
अत्राणम् - अतीतसावययोगनाशविरहितम् । अतनम् - अतीत
सावययोग सततभवन्नप्रवृत्त निवर्तयामि । आच० ४८६ ।

अण्वाणमेव - आत्मेव । उत्त० ३१४ । आत्मान-अनरा-
त्मानम् । आच० २८३ ।

अण्वायक - अत्पातङ्क, रोगरहित । आच० ७९३ । अरोगी ।
आच० ३९३ ।

अण्वाहंति - नन्दिनन्ति । वृ० तृ० ४४ आ ।

अण्वाहट्ठु - आहल, व्यवसाय्य, अपाहल वा । सूत्र० २७४ ।

अण्वाहणया - मन्दशस्त्रसन्धैव दातव्य । ओष० १०० ।

अण्वाहार - अण्वधारणा, सामर्थ्यम्, अण्वाहारता जल्पत् ।
नि० चू० तृ० ८२ आ ।

अण्वाहार - अण्वाहार, ऊनोदरताया प्रथमो मेद । दश०
२७ । ठाण० १४९ ।

अण्वाहारे - अण्वाधार - तमेव पृष्ठा सूत्रार्थवाचना ददाति ।

वृ० तृ० १३३ आ । अण्वाहार, अण्वकलाहार । औप० ३८ ।

भग० १२१ । स्तोकाहार, साधु । भग० २९२ ।

स्तोकाशी, पठ्याग्रमादिसंख्यानक्रममागत तप कुर्वन् यत्रापि
पारयेत्ताप्यपमित्यर्थ । आच० २९० ।

अग्राहरो-ओ आयरिओ सकियसुतथो त चेव पुच्छिउ
घायणं देति, तारिस ति मोनु ण गतव्व । नि० चू० नृ०
१३ आ ।

अग्राहिति-सन्दिशन्ति । घृ० द्वि० ११४ आ । सन्दिशत ।
आव० ३०२ ।

अग्राहिकरणे-अल्पाधिकरणं-निष्कलह । ठाणा० ४१६ ।

अग्राहितो-सन्दिग्ध । उक्त० २१९ ।

अग्राहि-तद्विरोक्तरप्रवृत्तिन्या वा एव सन्दिशति-यथेतामा-
रमसकाशे कुतः । ओष० ४३ ।

अग्राहिह-सन्दिशति । दश० १०३ ।

अग्राहिति-सन्दिग्ध । नि० चू० प्र० २११ आ ।

अग्राहिच्चा-सन्दिश्य । उक्त० १७३ । आव० ३१० ।

अग्निच्छे-अत्वे छ, अल्पा-लोका, अन्यशब्दस्याभाववादि-
त्वेनाविद्यमाना वा इच्छा-वाञ्छा वा यस्तेति । उक्त० १०४ ।
न्यूनोदरतयाऽऽहारपरित्यागी । दश० २३१ ।

अग्निजिह्विया-आत्मीया । आव० २०७ ।

अग्निपतण्पिते-अपित-विशेषित, अनपित-अविशेषितम् ।
ठाणा० ४८१ ।

अग्निपयं-अपितम्, आहितम् । भग० ८९ ।

अग्निपय-अग्रियम्, अनिष्टम् । भग० ७२ । अपित,
विशेष । विशेषे १३४६ ।

अग्निपयणियं-अप्रीतिकम्, कलह । उक्त० ३५५ ।

अग्निपयत्ता-अग्रियता, अग्रेमहेतुता । भग० २५३ । प्रज्ञा०
५०४ ।

अग्निपयवहा-अग्रियवधा-अग्रिय-दुःसकारणम् तन् प्रवृत्तिः ।
आचा० १२२ ।

अदुष्पणकपिप्या-अपूर्णकल्पा-अन्योन्यस्य सुखदुःखोपस-
पद प्रतिपद्यते । व्य० द्वि० ३७८ आ ।

अदुष्प्यायी-अन्योत्पायी, अल्पमुत्पातु शीलमस्तेति ।
प्रयोजनेऽपि न पुन पुनरुत्पादनशील । उक्त० ५८ ।

अदुष्पुस्तुय-अपौस्तुक्य । भग० १७४ । त्वरारहित ।
भग० १२३ । अविमनस्क । आचा० ३७९ ।

अप्ये-आप्य, अपा प्रभव हृद । भग० १४१ ।

अप्यो-अत्य, सर्वथाऽविद्यमानः । जीवा० १२१ । नारित
किंवदित्यर्थः । ओष० १७७ । निषयादुपेत रजोहरणं
सुखविविधा चोपपद्यते । व० प्र० १५० आ ।

अप्योदय-अत्योदके-भौमान्तरिक्षोदकरहिते । आचा० २८५ ।
अप्योहं-एवमेष्टनाद् धनवेष्टनात् । ओष० २१४ ।

अप्योवही-अप्योपधि, अनुव्यण्युक्तस्तोत्रोपधि । दश०
२८० ।

अप्योस्ते-अल्पावस्थायै-अथस्तनोपरितनावस्थायविप्रद-
वर्जिते । आचा० २८५ ।

अप्युदणया-माण्डोचितहस्तपादादिष्वेष्टाधिक्यता । व्य०
प्र० २३६ आ ।

अप्युद्यितो-अदवृत्ते । नि० चू० प्र० १४७ आ ।

अप्युलिया-शिक्षिता-उपात्तव्या, उक्ता । आव० ५५७ ।

अप्युल्लेह-आस्फालयति, हस्तेनाऽऽस्ताडयति-उत्तेजयति ।
ओष० ६४ ।

अप्युल्लिङ्ग-आस्फाल्य । आव० ३४४ ।

अप्युण्णा-व्याप्ता । वृ० नृ० ७० आ ।

अप्युण्णे-आपूर्णे-परिपूर्णरीरे । उक्त० ४८३ ।

अप्युण्णो-व्याप्त । आव० ३५४ ।

अप्येया-वर्गीविशेष । प्रज्ञा० ३२ ।

अप्योआ-वनस्पतिविशेष । ज० प्र० ४६ ।

अप्योडेह-आश्लेषयति, कराश्लेष्टं करोति । भग० १७१ ।

अप्योया-वनस्पतिविशेष । जीवा० २०१ ।

अप्योच-आस्तीर्णै, वृक्षगुच्छगुल्मलतासमूहः । उक्त० ४३८ ।

अपकीर्णप्रस्तु-वाप्यतिशयविशेष । सम० ६३ ।

अप्रतिहत- (अप्रादित्य) -कृच्छ्रपर्वतादिभिरन्वलिता
अधिसवादके वा । सम० ४ ।

अप्रत्याप्यानम्-द्वितीयकपायचतुष्टयम् । आचा० ९१ ।

अप्रमाजितचारित्वम्-द्वितीयममाधिस्थानम् । प्रज्ञा०
१४४ ।

अप्रोपित-सामाजिक, सन्निहित । विशेषे १०६५ ।

अप्सर-दक्षिणपश्चिमरतिक्रमवर्तस्य दक्षिणस्यां भूतावत
सिकाराजपाण्यधिपानी, शक्रदेवेन्द्रस्य द्वितीयाधमहिषी ।
जीवा० ३६५ । शक्रस्याधमहिषी । व० प्र० ११९ ।

अफल्यवतकी-अफलवान्, अग्रजित् । प्रज्ञा० ६४ ।

अफल्यता-अग्रमाना । नि० चू० प्र० १८३ आ ।

अफासुअ-अप्रसूकम्, सचितमग्निभादि । दश० २३१ ।
सचितम् । आचा० ३२१ ।

अफासुप-अप्रायुक्रमं, न प्रगता असवः-अनुमन्तो यस्मात्-
तदप्रायुक्रम-सजीविमलियर्थः । भग० २२६ ।

अकुडिय-अंस्कृतितः-राजीरहितः । आव० २३१ ।

अकुण्णे-आपुण्णम् । प्रज्ञा० ५५२ ।

अकुसं-अस्वस्थम्, अव्यन्धीयम् । भग० १०४ ।

अकुसमाणगतिपरिणामे-अस्वस्थगतिपरिणामः, अस्व-
स्थो गतिपरिणामः । प्रज्ञा० २८९ ।

अकुसमाणगती-अस्वस्थगतिः, यत्परमाणादिकमन्येन पर-
माण्वादिना सह परस्परसम्बन्धमनुभूय गच्छति सा,
विहायोर्तेद्वितीयो भेदः । प्रज्ञा० ३२७ ।

अवंधव-अवान्धवः, स्वजनरहितः । पद्म० १९ ।

अवंधवो-अवान्धवः, वान्धवरहितः, स्वजनसम्पायकार्या-
भावात् कर्मनिगदुषदः । प्रध० ११ ।

अयं पिउं-पात्रकवन्धप्रस्थिमदत्त्वा । ओष० १४४ ।

अयंमे-अयम्, अङ्गुलं कर्म, मैथुनम् । प्रध० ६५ ।

अयुशलासुगानम्, अयम्नामः प्रथमं नाम । प्रध० ६६ ।

मैथुनम् । आव० ६५३ । वस्तुनियमलक्षणं । आव० ७६१ ।

अयंभ-अयम्भवः, भावकस्य पथी प्रतिमा । आव० ६४६ ।

अयंमचारिणो-अयम्चारिणः, मैथुनं आसेवितुं शीलं धर्मो
वा येषां ते । उक्त० ३५८ ।

अयद्विआ-अयद्विकाः, अवदं सरकर्म कंचुकवर्पाक्षत.

सृष्टमात्रं जीवं समनुगच्छन्तीत्येवं वदन्ति । औप० १०६ ।

अयद्विगा-अयद्विकाः, सृष्टकर्मविपाकप्ररूपकाः । आव०

३११ । अवदिकं, वदं-जीव्यदेशैरन्योऽन्याविभागेन सम्पूर्कं

न वद-अवदं, अपातिकर्म, तदनुगमनविषयमेवामर्त्तति ।

उक्त० १५२ ।

अवदिता-अवदिताः-सृष्टकर्मविपाकप्ररूपकाः । ठाणा० ४१० ।

अवला-अवलाः, शारीर्याधिकारिकलः । जं० प्र० २३९ ।

अवले-अवलः, शरीरशक्तिरहितः । भग० ३०३ ।

अवहुस्तु-आपधुनाय-अवगाढहतीकशास्त्राय । सूर्य०

२९६ ।

अवहुस्तुनो-लेग आचारपगप्यो न प्रज्ञातितो । नि० च०

२५ अ ।

अवहोड-अवहोडकः, वन्द्यविशेषः । उक्त० ११३ ।

अवांध-अन्तरालम् । विशे० ३७६ ।

अवाधाप-अवाधया अपान्तरालं । सूर्य० २६२ ।

अवाला-अवाधिकवयः । नि० च० प्र० १७३ आ ।

अवाहा-अवाधा, कर्मणो यन्बोध्ययोरन्तरम् । भग० २५५ ।

अन्तरं, अन्तरालत्वाप्रतिपातरूपा । अव्यवधानेनान्तरम् ।

जं० प्र० ४३५ । दूरवर्तिवेदानाकमणमपान्तरालम् । जं० प्र०

६४ । अन्तरं-व्यवधानम् । जं० प्र० ६५ । अपान्तरालम् ।

जीवा० १४, २०४ । अन्तरालवाक्यप्रतिपातरूपा । जीवा०

३०२ । अन्तरालम् । औप० ९० । आव० ४६ । विशे०

३७६ । अन्तरं । जं० प्र० ४३५ ।

अवाहाप-अवाधया, व्यवधानेन कृत्वा । सम० २१ ।

अवाधायां कृत्वा, अपान्तरालेयु मुक्त्वा । जीवा० २२२ ।

अवाहिरा-अवाधाः, न वाप्रा इति । आव० ४५४ ।

अवितिज्जभो-अद्वितीयः, सहायो न भवति । प्रध० १२१ ।

अयुद्धा अयुद्धजागरियं-अयुद्धाः-कैवलज्ञानाभावेन यथा-

संभवं रोषज्ञानसद्भावाच्च युद्धदृशास्ते चायुद्धानां-दृष्टस्य-

ज्ञानवतां या जागरिका । भग० ५५४ ।

अयुहजण-अयुधजनः, अविपक्षिजनः-परिजनो यस्यां सः,

अकल्याणमित्रपरिजनः । दश० ८६ ।

अयोड-अनाक्रमणीय । औप० ९२ ।

अयोहि-अयोधिः, मिथ्यात्वकार्यम् । आव० ७६२ । मिथ्या-

त्वसंहतिः । दश० २४४ ।

अयोहिअ-अयोधिकम्, मिथ्यात्वकलम् । दश० २०५ ।

अयोहिकलुसं-अयोधिकलुपः, मिथ्याद्विष्टः । दश० १५८ ।

अय्यहुलकाण्डम्-रत्नप्रभाया तृतीयकाण्डः । सम० ८८ ।

अय्युयं-द्वितीयसत्ताहगर्भाविष्ठा (तं)

अध्वं-अध्वम्, सामान्याकारेण प्रतीयम् । जीवा० २८३ ।

अध्वंमिषलुय-स्नेहाभ्युक्तशरीरः । औप० ७४ ।

अध्वंमिषो-अध्वमिष्टः । आव० ११७ ।

अध्वंमेति-धेवेण अध्वमेगम् । नि० च० प्र० ११६ आ ।

अध्वंमो-योवेण । नि० च० प्र० १८८ अ ।

अध्वमंतरं-लोकेऽन्यैरनुगतम् । दश० च० १४ ।

अध्वमंतरकरणं-द्वयोः साधोः यच्छेदोभूतयोरभ्यन्तरे

बुलदिकार्यनिमित्तं परस्परमुद्रादोरतृतीयस्थोपभूयोः बहिः-

करणं । व्य० प्र० २३८ अ ।

अध्वमंतरगे-अभ्यन्तरम्-अभ्यन्तः मध्ये भवं । ठाणा० ५५ ।

अध्वमंतरं पोगले-अवधारणविरोधारिक्तेण वा शरीरेण ये

क्षेत्रप्रदेशाः अवगातास्तैवेव ये वस्तु तेऽवस्थाः, विभूपा-

पक्षे तु निष्ठीवनादयोऽभ्यन्तरपुद्गलाः । ठाणा० १०५ ।

अभिन्तरसंयुक्ता-सत्त्वनामिषेतोवमाए आगिदए अतो आड-
वति बाहिरओ सणियइइ । उत० ६०५ ।

अभिन्तरिया-अभ्यन्तरिका, नगरविशेष । आ० २०० ।

अभिन्दिऊण-आस्फाल्य । उत० १४५ ।

अभ्युक्खेइ-अभ्युक्षति, अभिसुप्तं सिधति । जीवा० २५६ ।

अभ्युक्षति, नियति, स्तपयति । जं० प्र० १९२ ।

अभ्युक्खेति-अभ्युक्षन्ति सिधन्ति । जं० प्र० २७५ ।

अभ्युग्गए-अभ्युद्गतः, अभिसुप्त्येन सर्वतो विनिर्गतः ।
सूयं० २६३ ।

अभ्युग्गओ-अभ्युद्गतः, अभिसुप्त्येन सर्वतो गतः । जीवा०
१७५ । अभ्रोद्गत-यद्वा आकाशे उद्गता प्रचलतया सत्त्वं
तस्तिर्यक् प्रसृता । जं० प्र० २९७ ।

अभ्युग्गय-अभ्युद्गतः, अभिसुप्त्येन सर्वतो विनिर्गतः । प्रज्ञा०
९९ । अभिसुप्तमुद्गतः, अभिममानो मनाक् उद्गतः । जीवा०
२०५ । सजातः । सम० १३९ ।

अभ्युग्गयमूसिय-अभ्युद्गततोच्छ्रितः, अभ्युद्गतमभ्रोद्गतं
वा यथाभवत्येवमुच्छ्रितः, अथवा मकारस्यागमिकत्वाद्भ्यु-
द्गतत्वात्तुच्छ्रितत्वेत्यभ्युद्गततोच्छ्रितः, अत्यर्थमुच्य इत्यर्थः ।
भग० १४५ ।

अभ्युग्गया-अभ्युद्गता, अभिसुप्त्येन सर्वतो विनिर्गता ।
जीवा० ३७९ । अभिमभावे मनामुत्तता । जं० प्र० ५० ।
अभ्युद्गता, अतिरमणीयतया द्रष्टृणा प्रत्यभिमुपयुक्त-प्राबल्येन
स्थिता । जीवा० २२६ ।

अभ्युग्गयाओ-अभ्युद्गतान्यभ्रोद्गतानि बोधानि । भग० ६७२ ।

अभ्युग्गमुच्छित्तपमासियं-अभ्युद्गतोत्थतप्रभावितं, अ-
भ्युद्गता-अभिसुप्त्येन सर्वतो विनिर्गता उत्सृता-प्रचलतया
सर्वसु विस्तु प्रसृता वा प्रभा तया सितम् । जीवा० ३७५ ।
अभ्युज्जयं-अभ्युज्जतमरणेन अभ्युज्जयविहारेण वा । नि०
चू० तृ० ३० अ ।

अभ्युज्जया-अभ्युद्गता, बुद्धिहिता । अनु० ३ ।

अभ्युज्जयविहारो जिग्गप्पादि । नि० चू० प्र० २६३ आ ।

अभ्युद्गणं-अभ्युत्थानम्, आगच्छति गच्छति च दृष्टे
शुभावासनमोचनम् । उत० १७ । सत्सम्प्रममासनमोचनम् ।
उत० १२४ । अमीत्याभिसुप्त्येनोत्थाने-उत्थमनम् । उत० ५३५ ।
विनयाद्वैद्य दर्शनादेवात्मनस्त्वजनं । ठाणा० ४०८ । आसन-
स्याग । मम० ९५ । गौरवार्द्धदर्शने विष्टरस्याग । भग०

६३७ । जओ सीगइ तओ चेय वायव्यं । दस० ३० ।

आगतस्याभिसुप्त्युत्थानम् । दस० २४० ।

अभ्युद्दिञ्ज-सिंहामनाद्भ्युत्थितेभ्युत्थिति । ठाणा० ११७ ।

अभ्युद्दिओ-अभ्युद्दिष्टि सामाह्यकडो पडिक्कता मनारो-
पितः । नि० चू० तृ० ८४ आ ।

अभ्युद्दिओ-वैयाहृत्यरूपोद्गतः । नि० चू० प्र० ३३४ अ ।

अभ्युद्दिस्तए-अभ्युत्थानम्-अभ्युत्थानम् । ठाणा० ५७ ।

अभ्युद्दिणं-अभ्युत्थितम्-अभ्युत्थितं । उत० ३०७ । अभ्यु-
त्थापन-वन्दनकप्रतीच्छनकारिकं । व्य० प्र० १७२ आ ।

अभ्युत्थित-उत्थतः । ओप० १८० ।

अभ्युद्दिमि-अग्नीकरोमि । भग० १२१ ।

अभ्युत्थरोमा-प्रसीतरोमाः । नि० चू० दि० ६१ अ ।

अभ्युद्दए-अद्भुतवान्, आश्चर्यवान् । उत० ३१७ ।

अभ्युद्दओ-उत्सवविशेषः । चू० दि० १९८ अ ।

अभ्युद्दय-अभ्युत्थतः, अभिसुप्तमुत्थतः । जीवा० २७५ ।

अभ्युद्गमिया-आभ्युपगमिनी, या स्वयमभ्युपगम्य वैश्वे
(वेदना) । भग० ४९७ ।

अभ्युद्गमसे-स्वेच्छया अभ्युपगम्य पादत्था प्रियते । चू०
प्र० ३१ आ ।

अभ्युद्गमो-अभ्युपगमः, स्वयमग्नीहारः । प्रज्ञा० ५७७ ।
भग० ६८३ ।

अग्गे-आभिन्वात्, आगिच्छन्वात् । आचा० ३८ ।

अभ्योद्गमिया-आभ्युपगमिनी-कैतोडुचनानापनाभिभिः
शरीरसीडा । प्रज्ञा० ५९७ । शिरोलोचनमन्त्रचर्यादिनामभ्यु-
पगमे भवा (वेदना) । ठाणा० २४७ ।

अग्रल-मैयुग्मम् । आचा० ३३१ ।

अभओ-अभयः । आब० ९५ । अभयपुरमारोऽष्टमकारी ।
अन्त० ९ । व्यक्तियोगः । आब० ३६८ । उदाहरणयोगे
अभयपुरमारः । दस० ५३ । नामविशेषः । चू० प्र० ४६ आ ।

अभओ सच्चस्सवि-अभयं सर्वस्यापि प्राणिगृह्याभा-
यम् । अहिमाया द्विपशास्त्रात्तम नाम । प्रज्ञा० ९९ ।

अभकार्यः-समणः, क्षयण । व्य० प्र० १८१ आ ।

अभग्गं-अभग्नम्, अपीडितम् । आब० ७७३ ।

अभग्गजोगो-अभग्नयोगः । आब० ७९३ ।

अभग्गसेण-अभग्गसेनः, विजयस्य चौरसेनापतेः स्कन्द-
श्रीभार्यायाः पुत्रः । विपा० ५७ । विजयस्य चौरसेनापतेः
पुत्रः । विपा० ६० । अभग्गसेन, विपाकधुताध्ययनम् ।
ठाणा० ५०७ ।

अभग्गो-अभग्गः, अभग्गसेनः, विजयाभिषचौरसेनापति-
पुत्रः, अन्तर्दृष्टासु तृतीयाध्ययनम् । विपा० १५ ।
अभज्जियं-अभग्गनाम्-अमर्दितामविराधिताम् । आचा० ३२३ ।
अभडप्पवेसं-अभट्टवेसाम्, कौटुम्बिकगेहेषु राजवर्णवतां
भयानामविमानप्रवेगम् । विपा० ६३ ।

अभत्तच्छन्दो-अभक्त्तच्छन्दः, भक्ताचिरुपः । उक्त० ७८ ।
अभत्तद्धं-अभक्त्तार्थम्, उपवासः । आव० ८५२ ।
अभत्तद्धो-अभक्त्तार्थं, न भक्त्तार्थं, उपवासः । आव० ८५३ ।
अभय-अभयः, श्रेयिकपुत्रनाम । सूत्र० १०३ । दानविशेषः ।
प्रश्न० १३५ । अभयः, संयमः । आचा० ६२ । कुमार-
विशेषः । नि० चू० प्र० ७ आ, नि० चू० तृ० ३७ अ ।
वृथाधिष्ठापकव्येतरदर्शी । व्य० प्र० १७ अ ।

अभयकटा-मञ्जिनिवीक्षाशिविका । सम० १५१ ।

अभयकरो-अभयकरः । आव० ४९९ ।

अभयकुमारः-प्रयोजनस्यापकारकः । मूत्र० ३१३ । विशेष-
नाम । विशेष० ६१२ । औपातिकीबुद्धेरष्टतः । वृ० प्र० १८६ अ ।
आर्द्रकुमाराय प्रतिमाश्रेयः । सूत्र० ३८५ । प्रयोजनशिविका-
निर्धार्मिकवचनया वसितः । सूत्र० ३२९ । कालीकृतिकसुत-
मुलसखा । सूत्र० १७८ । मवरपूर्ववर्तितार्थसिद्धौ दृष्टान्तः ।
ज० प्र० १९७ । रोहिणीयस्य लौकिकसम्भारनिर्वा-
पण । व्य० प्र० २०९ आ ।

अभयकुमारो-दृष्टातविशेषः । नि० चू० प्र० १९४ आ ।

अभयद्वय-अभयद्वयः, प्राणापहरणरहित्वेऽप्युपसर्गवारिणि
प्राणिनि यो न भयं द्यते ददाति, अभया सर्वप्राणिभय-
परिहारवती वा दया-अनुकम्पा यस्य स । भग०
७ । अभयं-विशिष्टमात्मनः स्वाहृदयं निःश्रेयसधर्म-
भूमिकानिबन्धनभूता परमा धृतिरितिभावः तदभयं ददति ।
जीवा० ३५५ ।

अभयद्वयेणं-अभयद्वयः, न भयं द्यते प्राणापहरणरहितो-
पसर्गवारिण्यपि प्राणिनि ददातीत्यभयद्वयः । सम० ४ ।
अभया वा-सर्वप्राणिभयरिहारवती दया-पृणा यस्यामा-
वभयद्वयः । सम० ४ ।

अभयसेण-अभयसेनः, संवेगोदाहरणे वारप्रकपुरे राजा ।
आव० ७०९ ।

अभयसेणो-वारत्तपुरं नगरं, तत्तु अभयसेणो राजा । नि०
चू० तृ० ५४ आ । वारप्रकपुरराजा । वृ० द्वि० २४९ आ ।
अभयसेन-छर्दितदोषदृष्टान्ते राजा । पिंड० १६९ ।

अभयसेना-वापीनाम । ज० प्र० ३७० ।

अभया-हरीतकी । आचा० १३० । नि० चू० द्वि०
१४१ आ ।

अभये-अभयः, अनुसारीपातिरुद्धानां प्रथमवर्गस्य दश-
साध्ययनम् । अनुक्त० ११ ।

अमयसिद्धिय-अमयसिद्धिकः, अमयः । जीवा० ४४९ ।
ठाणा० ३० ।

अमविय-अमव्यः-अयोग्यः । उक्त० ७१३ ।

अमाग-अमाग्यः, अशोभनः । आव० ७०८ ।

अभावं-ननः दुस्तयायामपि दर्शनादशोभते मार्ग-सर्वतो
निष्काशनलक्षणं पर्यायम् । उक्त० ४६ ।

अभावित्रा-अभावित्रार्थः । वृ० द्वि० १६६ आ ।

अभावित्रो-अभावितः । आव० १०१ । अभावित-अपरि-
गतजिनवचनस्तस्य निर्लेपनाभावे मा भूद विपरिणामः ।
वृ० प्र० २७२ आ ।

अभाविते-असंमर्गप्राप्तं प्राप्तसंसर्गं वा । ठाणा० ४८१ ।

अभावितो-वृत्ताभ्यासः । नि० चू० तृ० १३१ आ ।

अभावुक-नलसम्बन्धः । ओष २२३ ।

अभावो-असम्बन्धः । दश० २९ । विनाशः । वृ० द्वि० ७२ आ ।

अभासो-स्वदेगभाषाया अज्ञः । वृ० द्वि० १९ आ ।

अभि-पृषणः । वृ० द्वि० १९५ अ ।

अभिर्ह-अभिजित्, नक्षत्रविशेषः । सूर्य० ११४ । ठाणा० ७७ ।

अभिओष-अभियोगः, आज्ञाप्रदानलक्षणः । दश० २४९ ।
विबुर्वेगा । भग० १९१ । बलाकारः । उक्त० ३६५ ।

अभिओगकया-अभियोगकृता, या वशीकरणवर्णमन्त्रयोः
संयोजिता सा । ओष० १९३ ।

अभिओगपावणं-अभियोगप्रापणं, दृष्टादृष्टापावरणनम् ।
प्रश्न० ७२ ।

अभिओगिओ-आभियोगिकः । आव० १२४ ।

अभिओगे-अभियोगः, प्रत्यक्षमैगं व्यापार्यमाणवधम् जीवा०
२४३ ।

अभिभोगो-अभियोगः, पारवश्यम् । विपा० ५४ । गर्वः ।
 आव० ७७२ । वृत्तीकरणचूर्णो मन्त्रध । ओष० १९३ ।
 अभिभोगो-अभियोगः, अभिमुखं कर्मम् युज्यते व्यापा-
 र्यत इति वा, तस्य भावः कर्म वा । जीवा० २८० ।
 अभिकंख-अभिकाङ्क्ष-उद्दिश्य । आचा० २८१ । पर्या
 लोच्य । आचा० ३८८ ।

अभिकंखमाणो-अभिकाङ्खन्, मायारहितः । दश० २५२ ।
 अभिकंता - अभिकान्ता-शयशयास्तृतीयप्रकारः । बृ० प्र०
 १३ अ ।

अभिक्रंतं-अभिकान्तम्, अभिक्रमणम् । प्रज्ञापकं, प्रत्यभि-
 मुखं क्रमणम् । दश० १४१ ।

अभिक्रमंति-अभिलमंति । दश० बृ० ६२ ।

अभिक्रममाणे-अभिक्रमन्-गच्छन् । आचा० २१७ ।

अभिक्रमस्तेषा-पुणो पुणो गमनं । नि० बृ० प्र० ३९ आ ।

अभिक्रम-अभिर्ग-अनवरतः । आव० ११५ ।

अभिक्रम-अभिर्ग, अनवरतम् । भग० १२, ४१ ।

आचा० ३६५ । सूत्र० ११५ । उक्त० ३४३, २१४ ।

आव० ४०७ । अनुममयम् । भग० ४३ । पुनः पुनः ।

उक्त० ३४४, ४२८, ठाणा० ३०१ ।

अभिक्रमणं अभिक्रमणं ओहारइत्ता - शयलद्रोपः ।
 सम० ३७ ।

अभिक्रमणं अभिक्रममोहारी-अभीक्ष्णमभीक्ष्णमवधारकः,
 योऽभीक्ष्णमवधारिणीं भाषां भाषते, यथा दासस्त्वं चोरो
 वेति, यदा शङ्कितं तमिः शङ्कितं भगति । एकादशममगमाधि-
 स्थानम् । आव० ६५३, ६५४ ।

अभिगच्छति-अभिगच्छति, समीपमभिगच्छति । भग०
 १३७ ।

अभिगता-अभिगताः, अभिगतजीवाजीवाः । आव० ३०४ ।

अभिगम-अभिगमः, ज्ञानम् । उक्त० ५९२ । बोधिलभः ।

सम० १२० । मैथुनासेवना, गमनं च । आव० ८२५ ।

अभिगम्य, विज्ञाय, आसेव्यः । दश० २५८ ।

अभिगमकुसुते-अभिगमकुसुतः, लोकशार्पूणादिप्रतिपत्ति-
 दशः । दश० २५५ ।

अभिगमणं - अभिगमनं, सर्वशास्त्रान्मण्डलादभ्यन्तरप्रवेग-
 नम् । जीवा० ३४५ । सूर्य० २४३ ।

अभिगमरक्षि-अभिगमरक्षिः-यस्य धृतज्ञानमर्थो दृष्ट-म
 भवति । प्रज्ञा० ५६ । अभिगमो-ज्ञानं ततो रक्षिष्येण म,
 येन ह्याचारादिकं धृतमर्थोऽभिगमं भवति मः । ठाणा०
 ५०४ । अभिगमरक्षिः-अभिगमो-ज्ञानं तेन रक्षिष्येण मः ।
 उक्त० ५६३ ।

अभिगमसङ्गे-अभिगमसङ्गः-यत्र कारणे आपन्ने प्रमि-
 द्यते । ओष० १५६ ।

अभिगममहो-मम्मदिद्वि-मिहीतापुण्यओ । नि० बृ० प्र०
 ११९ आ ।

अभिगम-अभिगमः, विस्तरबोधः । भग० १०० ।
 प्रतिपत्तिः । भग० १३७ ।

अभिगमो-अभिगमः, यथावशिष्यतपदार्थपरिच्छेदः । आव०
 ८३८ । साधून्मागयाणं जा विण्यपण्डितो मा । दश०
 बृ० १४१ ।

अभिगया-जीवाजीवादपदार्थोभिगमोपेता भाविकेवर्थः । बृ०
 बृ० १३९ आ ।

अभिगहियट्ट-अभिगृहीतार्थम्, प्रक्षिप्तार्थम्याभिगमनार्थं ।
 भग० १३५ ।

अभिगाह-सेवते । आचा० ११४ । अभिगाहन्ते-सेवन्ते ।
 आचा० १३३ ।

अभिगिज्झ-अभिगृह्य, आलोच्य । दश० २१६ । अभीक्ष्ण्य,
 तदभिमुखीभूय । ठाणा० ५६ ।

अभिग्गह-अभिग्रहः, गुरुवियोगकरणाभिगमिः । दश०
 २४१ ।

अभिग्गहियमिउत्तं सणयत्तिया - अभिगृहीतमिध्या-
 दक्षेनप्रत्यभिरी, मिध्यादक्षेनप्रत्यभिरीक्रियाया द्वितीयोभेदः ।
 आव० ६९२ ।

अभिग्गहिया-अभिगृहीता, प्रतिनियतार्थावधारणम् । प्रज्ञा०
 २५६ । अभिग्रहिका-व्याप्ति वा पात्राणि वा पूणीयाणि अपरेण
 वा येन प्रयोजनमिति प्रतिपन्नभिग्रहः । बृ० प्र० ९९ आ ।

अभिग्गहो-अभिग्रहः-प्रवाह्यान्विशेषः । आव० ८५३ ।
 कुमतपरिग्रहः । ठाणा० ४९ । नियमः । भग० ६२ ।

अभिग्रहिका-मिध्यादक्षेनविशेषः । ठाणा० २७ ।

अभिघट्टिज्जमाणस्स-अभिघट्ट्यमानस्य-वेगेन गच्छन्तः ।
 जं० प्र० ३७ । जीवा १९३ ।

अभिघातो-उचलओ वा प्रतिजति । नि० ३०० प्र० १०५ आ ।

अभिचन्दे-अस्यामवसर्पिण्यां चतुर्थबुलकरः ३ सम० १०३,

१५५ । अभिचन्द्रः, अन्तेकृदासात् द्वितीयवर्गस्याष्टमा-

ध्ययनम् । अन्त० ३ । अभिचन्द्रः-मुहूर्तविशेषः । सूर्य०

१४६ । जं० प्र० ४९१ । बुलकरविशेषः । आव० १११ ।

जं० प्र० १३२ । अभिचन्द्रः-अमुष्यामवसर्पिण्यां चतुर्थ-

बुलकरः । ठाणा० ३६८ ।

अभिचारकमन्त्रविद्यादि - अश्विपुरोधादौ तत्प्रशाम-

नार्थः । ठाणा० १६४ ।

अभिचारकं-वारकता । नि० ७० प्र० २७४ आ ।

अभिचारकं-वसीकरणः । नि० ७० प्र० १०९ आ ।

अभिजाप-अभिजातः, शास्त्रीयद्वादशदिवसनाम । जं० प्र०

४९० । विनीतः । उत० १८८ । बुलीनः । जं० प्र० १८२ ।

अभिजाओ-क्षिप्तः । नृ० द्वि० २५५ आ ।

अभिजाजह-अभिजानाति, विवेचयति । आचा० २०२ ।

अभिजातं-वाप्यतिशयविशेषः । सम० ६३ ।

अभिजाति-बुलीनता । उत० ३४७ ।

अभिजातिप - अभिजातिग, अभिजाति-बुलीनता ता

गच्छति-उत्क्षिप्तभारनिर्वाहणदिनेति । उत० ३४७ ।

अभिजाते-अभिजातः, शास्त्रीयैकादशदिवसनाम । सूर्य०

१०७ ।

अभिजाय-अभिजातम्-बुलीनम् । भग० ४६९ ।

अभिजायह - अभिजायते, उपभोग्यतयाऽऽभिमुख्येनोत्प-

द्यते । उत० १८७ ।

अभिजित्-वक्षत्रदेशविशेषः । प्रश्न० ९५ । उदायनपुत्र ।

ठाणा० ४३१ ।

अभिजुंजति-अभियुषते, योजयन्ति । प्रश्न० २६ ।

अभिजुंजितप - अभियुक्तप, विद्याविषयमर्थतत्त्वद्वयप्रवे-

शेन व्यापारयितुम् । भग० १९१ ।

अभिजुंजिया-अभियुग्य, व्यापार्य, स्मारयित्वा । सूत्र०

१३९ । मोक्षयित्वा, अभिवर्धे प्रादुषित्वा, स्मारयित्वा ।

आपा० १३२ । आण्ड्य-वसीकृतः । ठाणा० १०६ ।

गम्भयमुपगार, प्रविरहार्थः । ठाणा० १७७ ।

अभिजोहनि - निरुद्धंनि, निर्मूर्खपतिः । नृ० प्र०

२८१ अ ।

अभिजोययति-वशीबुधेति । नृ० द्वि० २५५ आ ।

अभिज्ज-अशेषः । उत० २०७ ।

अभिज्जा-अभिव्यानमभिव्येयस्य । सम० ५१ । लोभः,

अभिव्यानं वा । प्रश्न० ९७ ।

अभिज्जा-अभिव्या-अवदामिनिवेश, वित्तलक्षणः । भग०

५७३ । अभिव्या, अभिव्यानम्, अभिव्याप । प्रज्ञा०

५०४ ।

अभिज्जिअ-अभिव्यातम्, इष्टम् । दश० ३७७ ।

अभिज्जियत्ता-अभिव्यतता, भिव्या-लोभः सा सज्जाता

यत्र सो भिव्यतो, न भिव्यतोऽभिव्यतस्तद्भावस्तथा । भग०

२५२ । अभिव्यतता, अभिव्यानमभिव्या-अभिव्याप, सा

सज्जाताऽस्मिन् तस्य भावः । प्रज्ञा० ५०४ । अभिव्येयता-

अवृथात्वं, अशुभत्वं । भग० ३२३ ।

अभिणय-अभिनयः, चतुर्निराद्विजवाचिकतत्पिपाकार्थमिदं

समुद्दितासमुद्दिताऽभिनेतव्यस्तुभावप्रकटनम् । जं० प्र०

४१४ ।

अभिणंदणो - अभिनन्दनः, अभिनन्दते देयेन्द्रादिभिरिति,

चतुर्गजिनः, गम्भयप्रवृत्तिरपीत्यर्थः शब्दोऽभिनन्दितवामिति ।

आव० ५०२ ।

अभिणंदित-अभिनन्दितः-लोकोत्तरप्रथममामनाम । जं० प्र०

४९० ।

अभिणंदियाहओ-अभिनन्दितवान् । आव० ५०३ ।

अभिणंद-अभिनन्द, लोकोत्तरप्रथममागतम् । सूर्य० १५३ ।

अभिणिकसंते-अभिनिकान्तः । आव० ११७ ।

अभिणियोदे-अभिनियोग, अर्थाभिमुखो नियतः प्रतिनियत-

स्वरूपो शेषो-शेषविशेष, अभियुक्तोऽस्मादभिनिवृत्तिरिति ।

तदावर्णनमैश्वरीशतमः । प्रज्ञा० ५२६ ।

अभिणियट्टमाने - अभिनिर्णयमान, धृष्टमानः । सूत्र०

३५४ ।

अभिणियट्टं - अभिनिर्णय, विशदयतिशुभतराण्यवसायभाव-

तोऽस्तिनीनामुभाशुभजनतया व्यवस्थितम् । प्रज्ञा० ४०३ ।

अभिणियेस्ते-अभिनिवेत, विद्यापटुगम् । औप० १०६ ।

अभिणियट्टिहा-अभिनिर्णय, गमाह्वयः । सूत्र० २७५ ।

अभिण्णायं - अभिज्ञानं, पिदम् । उत० १४९ । आव०

३४४ ।

अभिण्णाय-अभिज्ञानम्, अभिनयम् । भग० १९४ ।

अभिताचर्यन्ति-अभितापयन्ति, अपनयन्ति । सूत्र० १३३ ।

अभितुर-अभि-आभिमुख्येन त्वरस्व-शीघ्रो भव । उक्त० ३४० ।

अभितोसहजा-अभितोपयति, येन वा तेन वा यापयति ।

दश० ३५३ ।

अभितुरगा-अभिदुर्गा, आभिमुख्येन दुर्गा-दु खोत्पादिका ।

सूत्र० १२९ ।

अभिद्वं-अभिद्वन्ति । आचा० ४२९ ।

अभिद्वय-अभिद्वतः, सर्वात्मना ध्यायतः । जीवा० १३० ।

अभिधानं-चचनपर्यायः । आव० २९ ।

अभिधारण-अभिधारयेत्-यायात् । दश० १८६ । किमेते

उपसर्गा ममाचलिनचेनतः कर्तुमलमिति चिन्तयेत् ।

उक्त० १०९ । अभिधारयेत्-अन्तर्भावितेव । उक्त० १०९ ।

अभिधारणा - धारणा, विचारणा, संकल्पः । दश० द्वि०

३७३ आ ।

अभिधारयामो-गर्हणादुद्धोद्गृहयामः । सूत्र० ३९२ ।

अभिधारमाणे-अभिस्धारयत्-गच्छतः । आचा० ३२९ ।

अभिधास्ये-धीर्तयिष्ये । आचा० ४ ।

अभिर्नद्विज्ञा-अभिर्नन्देत्, अनुमन्येत । उक्त० १०० ।

अभिर्नयिका-नृत्यकलासेदः । सम० ८४ ।

अभिर्नव-विशिष्टवर्णादिगुणोपेतः । जीवा० १२१ ।

अभिर्नवम्-नवम् । सूर्य० १८ ।

अभिर्निस्त्वमणं-अभिनिष्क्रमणं-वीक्षा । आचा० ४२२ ।

अभिर्निस्त्वमति-अभिनिष्कामति-धर्माभिमुख्येन गृहस्थ-

पर्याय निर्गच्छति । उक्त० ३०६ ।

अभिर्निचरिका-आभिमुख्येन नियता चरिका मन्त्रोपदेशेन

बहिर्निजिहादिषु दुर्बलानामाप्यायनिमित्तं पूर्वोक्तकाले समु-

त्कृष्टं समुदान लब्धुं गमनं । दश० द्वि० ६९ अ ।

अभिर्निद्वारं-अनेकद्वारम् । वृ० द्वि० १२ आ ।

अभिर्निबोध-अर्थोभिमुखोऽभिपर्ययरूपत्वाभियतोऽसञ्चाररूप-

त्वाद् बोधः-सवेदनम् । ठाणा० ३४७ ।

अभिर्निपयाप-अभिर्निज्ञा-अभि-प्रत्येकं नियता-विविक्ता

प्रजा पुत्री । दश० द्वि० ३३९ अ ।

अभिर्निवर्त्तनम्-क्रिया । उक्त० ५८१ ।

अभिर्निविष्टा-अभिनिर्वृता । आव० २२० ।

अभिर्निविष्ट-अभिनिविष्टम् । तीवाचुभावतया निविष्टम् ।

भय० ९० ।

अभिर्निविष्टा-अभि-अभिनिविष्टा निविष्टानि-सर्वार्थयि

जीवे लभानि । भग० ५६९ ।

अभिर्निवृद्ध-अभिनिर्वृता-शरीरसंतापद्वितः । आचा०

२८४ ।

अभिर्निवेशकः-मिथ्यात्वविशेषः । ठाणा० २७ ।

अभिर्निवेश-अभिनिवेशयेत्, कुर्यात् । दश० २३२ ।

अभिर्निवेश-अभिनिवेशः । आव० ३११ । आमदः ।

भग० ४८९ ।

अभिर्निव्यष्टि-अभिनिर्वर्त्य, विधाय । भग० २२४ ।

अभिर्निव्यगड-विष्वक् अपवरकः । दश० द्वि० १९० आ ।

अभिर्निव्यगडा-अभिर्निव्यगृह-पृथग्विभिन्नद्वारायां वसती ।

दश० प्र० ४० आ ।

अभिर्निव्यगडाप-अभि-प्रत्येकं नियतो वगडः-परिक्षेपो

यस्यां सा अभिर्निव्यगडा । दश० द्वि० १८९ अ ।

अभिर्निस्त्रिज्ञा-अभिर्निपया-रात्रिस्त्रिधायायभूमिः, अभिर्निपे-

धिनी-सामान्यस्त्रिधायायभूमिः । दश० प्र० १२७ अ ।

अभिर्निस्त्रि-अभिर्निस्त्रि, अभिमुखं-बहिर्भागाभिमुखं

निस्त्रि । जीवा० ३६९, २०६ ।

अभिर्निस्त्रि-अभिर्नि-ध्रुवति, जिघ्रतामभिमुखं निस्त्रि-

रति । जीवा० ११२ ।

अभिर्नि-अव्यपगतजीवं । वृ० प्र० ३५ आ ।

अभिर्नि-अभिधाय-ज्ञात्वा । आचा० ३०४ ।

अभिर्नि-अभिधायः, बुद्धिः । आव० ४१४ ।

अभिर्नि-अभिप्रेतः, कामयन् । दश० १९५ । अभिर्नि-

अभिर्नि-उक्त० ३५४ ।

अभिर्नि-अभिभवकायोत्सर्ग - उपसर्गाभियोजने द्वितीयः ।

आव० ७७१ । विशेष० ६१२ ।

अभिर्नि-अभिः । आव० ५८९ । प्रारब्धः, अपराद्धो

या । प्रथ० ६० ।

अभिर्नि-तिरस्त्रय । आचा० ३०८ । मन्त्रेणा तत्सामर्थ्य-

मुपहृत्य । उक्त० ८१ । पराजित्य । सूत्र० १४५ । अभि-

व्याप्य । सूत्र० २८५ ।

अभिर्नि-अभिर्निः । आव० ८१९ ।

अभिर्नि-अभिर्नि । उक्त० १६२ । आव० ३१६ ।

अभिर्नि-अभिर्नि । दश० प्र० ९९ अ ।

अभिमुखनामगोत्रः - (अभिमुहनामगोत्रं), गोभागमतो
द्रव्यद्वयस्य तृतीयः प्रक्रमः । दश० १७ । अभिमुखे-संमुखे
उपन्योक्तयोः समानान्तर्हृत्परान्तरादितया नामयोरे
इन्द्रसम्बन्धिनी बन्ध स तथा । टाणा० १०३ ।

अभिमुखनामगोत्रा - ये पुनर्बादरापर्याप्ततेजःकायिकापु-
नर्मिगोत्राणि पूर्ववगमोचनानन्तरं साक्षाद्देवन्ते तेऽभि-
मुखनामगोत्राः । प्रज्ञा० ७६ ।

अभिमुह-पञ्चजामिमुहो, संपटितो । ति० च० प्र०
१०४ अ ।

अभिमुहो-अभिमुखः, उचुकः । दश० २४५ । अभि-भग-
वन्तं प्रति मुखमस्य । सूर्य० ६ ।

अभियोग-आज्ञा । टाणा० ५२१ । ग्रहणप्रवणः, अर्थवला-
ऽऽयातत्वेन तन्नान्दरीयवैद्वतः । विज्ञे० ५३ । काम्यं
कुपति । वृ० प्र० ९९ अ ।

अभियोग-अभियोग्यः, अभियोगार्ह आदेशकारी देवः ।
प्रश्न० १२१ ।

अभियोगो-वशीकरणं । व्य० द्वि० ३१५ आ ।

अभियोजनम् - विद्यामन्त्रादिभिः परेषां वशीकरणादि ।
प्रज्ञा० ४०६ ।

अभिरह-अभिरति, अभिमुख्येन रतिः । आच० ४५१ ।

अभिरामयन्ति-अभिरामयन्ति, अभिमुख्येन विनयादिषु
बुधते । दश० २५६ ।

अभिरू-मध्यमधामस्य सप्तमसूक्तनाम । टाणा० ३५३ ।

अभिरूप-स्वाङ्गभावमिश्रितः । भग० ४६७ ।

अभिरूप-अभिमुखमतीवोक्तत्वं आकारो यस्य सः । सूर्य० २ ।

अभिरूपं-अभिहृत्, अभि-सर्वेषां द्रव्यां मनःप्रसादानुल-
तयाऽभिमुखं रूपं यद्य तत्, अल्लन्तकमनीयमिति ।
जीवा० १६१ । प्रज्ञा० ८७ ।

अभिरूपा-अभिरूपाणि, कपनीयानि । सम० १३८ । अभि-
सर्वेषां द्रव्यां मनःप्रसादानुल्लतया अभिमुखं रूपं यस्य सः,
अत्यन्तकमनीया । जं० प्र० २१ । अभिरूपाः-कमनीयाः ।
टाणा० २३२ ।

अभिलक्षमाण-अभिलक्ष्यते, अनुलिखत् । जं० प्र० २९७ ।

अभिलक्षति-अभिलपति । औप० २४ ।

अभिलसद्-अभिलपति, अभिलक्षते-तत्पल्लवता वाञ्छनम् ।
उक्त० ५८७ ।

अभिलावपुरिसे - अभिलावपुरस्य तुलिज्ञानिधानमाश्रम् ।
आच० २७७ । टाणा० १९३ ।

अभिलापः-तीव्रलोभोद्वग्रभव आत्मपरिणामः । आच० ५८७ ।

अभिलोचणं-अभिलोकनम्, अभिलोकयते यन्स्वेततत्,
उक्ततस्यानम् । प्रश्न० १२८ ।

अभिवदञ्जो-अभिवन्दकः, अभिवन्दित इति । आच०
१६७ ।

अभिवदिकृण-अभिवन्द्य, अभिमुखं वन्दित्वा-प्रणम्य ।
प्रज्ञा० ३ ।

अभिवदित्-अभिवदितः, तृतीयः प्रक्रमध्रुगे संवत्सरी ।
सूर्य० १५४ । टाणा० ३२४ ।

अभिवदित् णं मासे-अभिवदितसंवत्सरस्य चतुर्थवारिषद-
होरावृत्तिपटिभागाधिक्यशीलधिक्यशून्यरूपस्य द्वादशो
भागः । सम० ५६ । अभिवदितमानः, अभिवदितो नाम
मुख्यतस्त्रयोदशचन्द्रमासप्रमाणसंवत्सरः । वृ० प्र० १८६ आ ।

अभिवदित्यवरिसं-जत्य अधिकमातगो पठित वरिसे तं ।
नि० च० प्र० ३३९ अ ।

अभिवदित्यसंवल्ले-अभिवदितसंवत्सरः । सूर्य० १६९,
१७१ ।

अभिवयन्ति-अभिवयन्ति-न्यकुर्वन्ति । टाणा० १७७ ।

अभिवयन्ती-अभिवदित्, उत्तराभादपदाया देवता । जं० प्र०
४९९ ।

अभिवयणा-अभिविधानाकानि वचनानि-तस्य अभि-
वचनानि, पर्यायशब्दाः । भग० ७७६ ।

अभिवारणं-अभिवारणम्, शिरोमनचरणरूपस्यदि-
पूर्वमभिवारणे इत्यादि वचनम् । उक्त० १२४ ।

अभिवारण अभिवारणं-नमोकारादिकरं । दश० च० १६३ ।

अभिवारो-अभिव्याहारः, आचार्यशिष्ययोर्वचनप्रति-
पत्तेऽभिव्याहरणम् । आच० ४७१ ।

अभिविधगहर्ण-पर्यायप्रतिष्ठापितादेशर्हणम् । वृ० द्वि०
२४ अ ।

अभिवुद्धिता-अभिवर्ष्य । सूर्य० १९ ।

अभिवुद्धिपाने-अभिवर्धनम् । सूर्य० १२ ।

अभिव्यज्यते-अनन्तरागमस्य द्रव्यस्य तत्तत्तद्व्यापिका-
रणाभिधाने सप्तद्वयम् । टाणा० ४९० ।

'अभिज्ञानम् - असद्व्यापारोपण, अभ्याग्यानं च । आव०
८७१ ।

अभिसंधारिज्ञ-अभिमन्थारेयत्, पर्यालोचयेत् । आचा०
३२९ ।

अभिसन्धि-आलोचनम् । प्रज्ञा० ५०० ।

अभिसंभूया-अभिसम्भृता, प्रादुर्भूता । आचा० ३७६ ।

अभिसमण्णागय-तद्दोगापेक्षया । भग० १५९ । मनेष
यता लब्ध । भग० २२८ ।

अभिसमन्नागच्छामि - अभिसमागच्छामि, अभिविधिना साङ्गयेन चावगच्छामि-सर्वं परिच्छित्तिप्रकारं परिच्छि-
नमि । भग० ७३५ ।

अभिसमन्वगतम् - परिणमयितुमाश्चक्षुः । भग० १२४ ।
उदयाभिमुखीभूतम् । भग० १० । अभिसमन्वागतम्-उद-
याभिमुखीभूतम् । प्रज्ञा० ४०३ । तद्विषयतः परिच्छिन्नम् ।
भग० २३ ।

अभिलसमागया-अभिनसमागता अभि-आभिसुत्येन
सम्यग-इष्टानिष्टावधारणतयाऽन्विति-शब्दादिस्वरूपावगमा
त्वस्थादागता इति-परिच्छिन्ना यस्य । आचा० १५३ ।
मोक्ष्यावस्थां गता । ठाणा० २४५ ।

अभिसप्तम्यागयाह-अभिविधिना सवार्णित्थं समन्वा
गतानि-मध्यान्त नि । भग० २६९ ।

अभिसमागच्छति-अभिममागच्छति माध्यमिदौ व्यापारणत मध्यक प्राप्नोति । भग० २३९ ।

अमित्रनागम् - अभिषमागम्, वस्तुपरिच्छद । ठाणा०
१७२ ।

अभिसमेद्या - आभिमुख्येन सम्यगित्वा-ज्ञात्वा । आत्मा ०
४४ ।

अभिसिक्त-अभिषिक्त दीक्षासंस्कृत । दश० २४५ ।

अभिसेध-अभिषेक, धियोऽभिषेक । आव० १७८

अभिसेअसिला अभिषेकशिला, अभिषेकाय-जिनचम्म
स्वाप्ताय जिला । न० प्र० ३७१ ।

अभिसेवा-पवतिणी । नि० चू० प्र० १३० आ ।

अभिसेण-आचार्यपदस्थापनाहं, मृगार्थतदुभयोपेत । वृ०
 द्वि० २८३ आ ।

अभिसेषण—अभिषेकेण, शुक्रशोणितनिषेधादिकमेवेति। आचा०
२३९।

अभिसेओ-अभिषेक-मन्त्रार्थतदुभयोपेत आचार्यपदम्भाप-
नाह । व्य० प्र० १४१ आ । जीवा० २७६ ।

अभिसेकमंडे-अभिषेकभाण्डम्, अभिषेकोपहार । जीवा०
२३९ ।

अभिसेग-अभिपेय, अभिपिक्त । वृ० प्र० १७७ आ ।
अभिसेगपत्ता - अभिपेयप्राप्ता-प्रवर्तिनीपदयोग्या । वृ०
दि० २० आ ।

अभिसेगसिलाओ - अभिषेकशिला, तीर्थस्नानाभिये
कार्या शिला । उणा० ३२५ ।

अभिसेजं-अभिराग्या, अभिनिषदा । व्य० प्र० १२८ अ ।

अभिसेजा-अभिशय्या, द्वितीयवर्षनि । विशे० १३०९ ।

अभिसेय-अभिषेक -उपाध्याय । द्य० द्वि० १६^० अ।

अभिसेयसभा-अभिषेकसभा । जीवा० २३६ ।

अभिसंयसभा-अभियेकसभा, यस्यां राज्याभियेकणाभि
 यिज्यते । टाणा० ३५२ । अभियेकभवनप्रिमानभाविनी सभा ।
 प्रथ० १३५ ।

अभिहृता-अभिहृता, अभिमुखेन हृता, चरणेन पट्टिता,
उन्निष्य क्षिता वा । भाव० ५७३ ।

अभिहृड - अभ्याहृतम्, स्वप्नाद साधुनिमित्तमभिमुन
 मानीतम् । दश० ११३ । गृहस्थेनानीत । आचा० ३०० ।

निष्पन्नमेवान्यत समानीतम् । आचा० ३६१ । अभ्याहत-
स्वप्नामादिभ्य आहृत्य यद्वाति । ठाणा० ४६० । मग०
४६३ ।

अभिहणति - अभिघ्नन्ति, अभिमुखमागच्छन्तो घ्नन्ति ।
प्रज्ञा० ५१० ।

अभिहणह-आभिमुख्येन ह्य । भग० ३८१ ।

अभिहण्ड - अभिहण्ड्यात्, पादेन ताडयेत् । आचा०
४२८ ।

अभीक्षणमवधारकत्वम्-शङ्कितस्याप्यथस्यावधारकत्वम् ।
प्र.१० १४४ ।

अर्षीति-अभिचि, उदायननृपपुत्र । भग० ६१८ ।

अभीषी-अभिजित्, नक्षत्रविशेष । सूर्य० १२९ ।

अभीरू-मत्त्वसम्पन्न । आष० २०२ ।

अभु(ब्भु)ल्लिवमरणं-पणिष्णादि । नि० सू० प्र० २६३ आ ।

अभुक्त-अभुक्त, य कुमार एव प्रवर्जित । औप० ११

अभूद्भावि-अभविभावि, असम्पद्भावि । दृ० २४३ ।

अमुत्ती - अमुक्तिः, सलोभता, परिग्रहस्य पङ्क्तिवशितमं नाम । प्रथ० १२ ।

अमुय - अस्पृष्टम्, मनोऽपेक्षया अस्मृतम् । भग० ११७ ।

अमुहं - अमूलं, निरुतारम् । व्य० द्वि० १६० अ ।

अमुहा - अमुषाः, निर्वाचः । भग० ३७६ ।

अमूढ - अमूढः, अविप्लुतः । दश० २६६ ।

अमूढदिट्ठी - अमूढदृष्टिः, घालतपरिवृतपोविद्यातिशयदर्शनेन मूढाः स्वभावाच्चलिता दृष्टिः - सम्म्यग्दर्शनरूपा यस्यामावमूढ-दृष्टिः । प्रज्ञा० ५६ । अचलितमम्यग्दृष्टिः । दश० १०२ ।

अद्विमतुतीर्थिकदर्शनेऽप्यनवगीतमेवास्मद्दर्शनमिति मोह-विरहिता सा चासी दृष्टिश्च-बुद्धिरूपा । उक्त० ५६७ ।

अमूढलफलो - अमूढलक्षः, सर्वज्ञेयाविपरीतवेत्ता । आव० २३४ ।

अमृतरसा - वापीनाम । ज० प्र० ३७१ ।

अमेज्जं - अमेव्यम् । आध० २१३ ।

अमोसलि - न विद्यते मोमली यत्र तदमोसलि । ठाणा० ३६१ ।

अमोहं - अमोघम्, अन्तरिक्षम् । सूत्र० ३१८ । अवन्ध्यम् । दश० २३३ । ज्वगो । नि० च० तु० ७०आ ।

अमोहदंस्पर्णं - अमोघदर्शनम्, पुरिमनाले उद्यानम् । विपा० ५५ ।

अमोहदंस् - अमोहदर्शी, योऽमोहं-यथावत्पश्यति । दश० २०७ ।

अमोहदंसी - अमोघदर्शी, पुरिमतालनगरेऽमोघदर्शनोद्याने यक्षः । विपा० ५५ ।

अमोहपहारी - अमोघपहारी, जितरात्रो रात्रौ रथिक । उक्त० २१४ ।

अमोहरहो - अमोघरथः, जितरात्रो रात्रौ रथिक । उक्त० २१३ ।

अमोहमर्त्यं - अमोघाश्रमम् । आव० ४०७ ।

अमोहा - अमोषा, पूर्वदिग्भागजनपदेनस्य दक्षिणस्या दिशि पुष्करिणीविशेषः । जीवा० ३६४ । ठाणा० २३० । अनि-फलः, जम्बा सुदर्शनाया द्वितीयं नाम । जीवा० २९९ ।

मत्स्यः । ज० प्र० ३३६ । अमोषाः, आदिशोदयास्तमय-योरादिबकिष्णविकारजनिता दण्डाः । भग० १९६ ।

मिद्विशिलानाम । (दे०) । मूर्धभिव्यस्याधःकदाचिदुपलभ्यमा-नशकटोर्द्विसंस्थिता इयमादिरेखा । जीवा० २८३ ।

अमोहे - अमोहः, वैधमणस्य पुत्रम्यानीयो देवः । भग० २०० । प्रवेयकविमानग्रन्थनामविशेषः । ठाणा० ४५३ ।

अमोहो - अमोघः । उक्त० ४०३ । अमोघः, आदिलकिरण-विकारजनित आदिरयोद्गमनास्तमयने आताम्र-कृष्णस्यामो

वा शकटोर्द्विसंस्थितो दण्डः, यूपः । आव० ७३६ । अमोहः, शाहजनीनगर्यां देवरमणोद्याने यक्षः । विपा० ६५ ।

अम्मड - (अम्मडः), परित्राजकः । भग० ६५३ ।

अम्मघार्ह - धार्त्री । उक्त० ३३१ ।

अम्मया - अम्वा, पुरपतिहवायुदेवमाता । आव० १६२ । अम्वा । आव० ८१६ ।

अम्माहिती - पञ्चमवासुदेवमाता । सम० १५२ । व्य० प्र० १८० आ ।

अम्मिग्भिओ - अ-पागतः । आव० ५६० ।

अम्मो - अम्वा । आव० ७७२ ।

अम्मोगइया - अहपुर्विका । आव० २९३ ।

अम्मोगितिया - अभिमुलः । आव० ३०० ।

अम्ल - (अभिले), आश्रवणहृद्दन्तकृत् । ठाणा० २६ । अम्लम् - (अभिले), काञ्चिन्म् । ठाणा० ४९२ । रसविशेषः । प्रज्ञा० ४७३ ।

अम्लवैतस् - अम्लरूपपरिणतः । प्रज्ञा० १० ।

अम्हपहिं - अम्मदीयम् । आव० ८१३ ।

अम्हचयं - अम्मदीयम्, अम्मरसम्भविः । दश० ११० ।

अम्हचय - अम्मासीत । आव० २९५ ।

अम्हे - अम्माकम् । पठ० २८-४६ ।

अयं - अय, प्रत्यक्षगोचरीभूत मपारी । आचा० १६३ । इष्टफलः, कर्म । जीवा० ३२ । लोहं । भग० ६९७ । इष्ट-फलम् । भग० ४ ।

अयंनिय - अयन्निगत, अनियमित । उक्त० ४७८ ।

अयंते - (अस्ते), पुनः कायिका द्युत्पन्नस्य यमतिः प्रविशन्तः । ओष० ८१ ।

अयंपिर - अजपनशीलः, नोचर्चलप्रविलम्बा । दश० २३६ ।

अयंपुले - वणस्य पुनस्थानीशे देवः । भग० १९९ । मत्स्यवन्धविशेषः । विपा० ८१ । गोशाखध्रावकः । भग० ६८० ।

अयंयुले-आजीवकोपायकविशेष । भग० ३७० ।

अय-अय, लोह । प्रज्ञा० २७ । पृथिवीभेद । आचा० २५ ।

अयभाकरो-लोहाकर यत्र लोह भ्यायते । टाणा० ४१९ ।

अयककरभोई-अयककरभोजी, अय-छागन्तस्य कर्कर-
यजनकवृद्धयसागं कर्करायते तच्चह प्रमावान्मेदीन्तुरम-
तिपक्व वा माम तद्वीजी वा । उक्त० २७४ ।

अयकर-अयकरक, प्रहविशेष । टाणा० ७८ । ज० प्र०
५३६ ।

अयकोट्टसि-लोहप्रतापनाय कुशले । भग० ६९७ ।

अयकोट्टसिठितो-अय कोट्टसिष्ठित, अय कोट्ट लोहस्य
कोट्टस्तद्वत्स्थिता । जीवा० १०१ ।

अयगरा-अयगरा, उर परिसर्पभेदविशेष । प्रज्ञा० ४० ।

अयगरो-अयगर, उर परिसर्पविशेष । जीवा० ३९ ।

अयगोलो-चाले िदिम्भो वा । नि० चू० प्र० ६० अ ।

अयण-अयन, त्रय द्रव्यव । जीवा० ३४४ । मूर्य० ९१ ।
अयन-मातृत्वभवनप्रवृत्त । विशेष० १३४३ ।

अयणाति-अयनानि-रुद्रुग्रयमानानि । टाणा० ८६ ।

अयणे-(अयन), नय प्रवृत्त । भग० ८८८ ।

अयत-(अयय) अयननया । आप० २१९ ।

अयधायम्-पल्लशाभिधानवत । आप० ५१ ।

अयमाने-आयमान प्रवृत्तमान । मूर्य० १२ । आयान
आगच्छत । मम० ९६ ।

अयमाणे (अयमाण)-अवदान । ज० प्र० ४४२ ।

अयराह अयराहि, मागारामाण । त्रि० १०७१ ।

अयरासर-अयरासरम् अविगमनी जगत्सौ यस्मिन्
तत् । आप० ८१ ।

अयल-अय स्वभाविकप्रयोगकचलनहेत्यव्यपाहान ।
जीवा० २५ । अयल-स्वाभाविकप्रयोगिकचलनहेत्य
भावान् निधय । भग० ७ ।

अयलपुर-अयपुर नगरवर्णन । उक्त० ९९ । पि० ७
१४६ ।

अयलभोया-अयलभोया, नयमगणन । आप० १६०१ ।

अयले-अयल, पयमयलदेव । आप० १०९ १७४ । मम०
८८ । अयलेश्वराना प्रथमवर्गस्य यत्र ययनम् । अन्त० ११ ।

अयलो-अयल, उज्जिग्न्या वा यत्र । उक्त० २१८ ।

स्वाभाविकप्रयोगिकचलनहेत्यव्यपाहान । मम० ५१ ।

अयवीही-अयवीही, शुभमत्ताप्रहस्य मातृगी वीही । टाणा०
४५८ ।

अयदा-कीर्तिनाम (अयमोर्तिनाम), यदुदयवशात्
मायूरस्यापि जनस्याप्रशस्यो भवति तत् । प्रज्ञा० ४७० ।

अयशोभयम्-अश्लापभयम् । आप० ६४६ ।

अयसि-अनसी, धान्यविशेष । दशा० १९३ । भग०
८०२, ८०३ । भरी, धान्यविशेष । भग० २७४ । अनसी-
पुष्पम् । उक्त० ६६० । कुमुदिआ । ओप० १४६ ।

अयसिकुसुम्-अतसीकुसुम्, । प्रज्ञा० ३६० ।

अयसिचर्ण-अनसीचर्णम् । आप० १८६ ।

अयसिचर्ण-(अनसीचर्णम्) । भग० ३६ ।

अयसी-आपधिविशेष । प्रज्ञा० ३३ । धान्यविशेष । उक्त०
६५३ ।

अया-द्विचुरविशेष । प्रज्ञा० ४९ ।

अयागर-अयआगर, यस्मिन् निरन्तर महासृष्ट्याव्योदल
प्रभित्याऽय उरपायते स । जीवा० १०३ । लोहाकर-
यत्र लोह भ्यायते । भग० १९९ ।

अयि-अयि कौमल्यमन्त्रण प्रयुज्यमान शब्द । दश०
६४ ।

अयोगी न सन्ति यागा यस्य स, न योगीति वा यो-
ऽमावयोगी शैलेष्टीरुणव्यवस्थित । टाणा० ५० ।

अयोग्य (अजागो) अयल, अपयल । नि० चू० द्वि०
२० आ ।

अयोध्या-दशरथनधानी । प्रज्ञा० ८७ । भरतमुगमादि-
चरुवर्तितो नगरी । प्रज्ञा० ३०० । वाशला । ज० प्र०
१३६ ।

अयोमुहा-अयामुल पञ्चादशमान्तरद्वय । प्रज्ञा० ५७ ।

अय्यावारोपेक्ष-मृतस्य चनातिभस्म सन्निवमानसुपुष्प-
माणस्तत्राणानां । टाणा० २३ ।

अय्याहतपौर्वापर्यम्-वायुनिगयविशेष । मम० ६३ ।

अयजर-अयजरम्, अयजम्भा, अयजरम् । टाणा० २८३,
२८४ ।

अरह-अरति, मोहनीयदायचिन्ताद्वय । मम० ८० ।

अरहकर्म-अरतिर्मै यन्त्रयन तन्निवारित्वा यते तत् ।
टाणा० ६९९ ।

अरहमोहणिजं-अरतिमोहनीयम्-यदुदयवशान् पुनर्वाशा-
भ्यन्तरेषु वस्तुषु अप्रीतिं करोति तत् । प्रभा० ४९९ ।

अरह्यं-अरतिं जे ण पचति । नि० चू० प्र० १८९ अ ।

अरहं-अरतिः, इष्टप्राप्तिविनाशोक्तो मानसो विकारः ।
आचा० १६८ । वातादिजनिविशोद्वेगः । उत० ३३८ ।

अरप-अरजाः, ग्रहविशेषः । जे० प्र० ५३५ । ठाणा० ७९ ।

अरफखुरी-आरखुरीम्, संवेगोदाहृण्ये मित्रप्रभस्य प्रत्यन्त-
नगरम् । आव० ७१० ।

अरगंतरे-अरकान्तरेम् । आव० ३४४ ।

अरगाउत्तासिया-आरकोत्तासिता, अरकैरायुक्ता-अभिवि-
धिनाऽपिक्ता अरकायुक्ता, 'मिय'ति स्यात्-अवेर, अपवा-
ऽऽरकाउत्तासिता-आस्फालिता यस्यां ना । भग० १५४ ।

अरघट्टमदीनिवहादिः । उत० ५९९ ।

अरजा-अरजः । जे० प्र० ३५७ ।

अरणी-काहविशेषः । प्रभा० २९ ।

अरपणे-अरपयम्, काननम् । दश० १४७ ।

अरण्ययद्विस्तरं-विमानविशेषः । मम० ३९ ।

अरण्यानी-अरण्यम् । उत० ३८१ ।

अरति-अरतिः, मोहनीयोदयत्रयविकार उद्वेगलक्षणः ।
ठाणा० २६ ।

अरते-अरजा, ब्रह्मलोके विमानप्रथमप्रत्ययनाम । ठाणा०
३६७ ।

अरय-अरजांस्व स्वाभाविकरजोरहितव्यात् । मम० १४० ।

अरयं-अरज, रजस्याभावरूपः, अरजो-रजसोऽभावरूपः ।
अरयं-रजहारदिरजामायम् । उत० ४४८ ।

अरयिदं-अरयिन्, अवेकवर्गवतिविशेषः । प्रभा० १३ ।
जगदहविशेषः । प्रभा० ३३ ।

अरयं-अरयम्, हिस्वादिनिर्गमोद्भूतम्, प्रथ० १०९ ।
प्रथ० ६३ । अविष्मनादायंरयम् । हिस्वादिनिर्गमोद्भूत-
मिति । प्रथ० १६३ । अणोरयम् । दश० चू० ८१ ।

अरयज्जामयम्, हिस्वादिनिर्गमोद्भूतम् । दश० १८० ।
अरयज्जोदी-अरयज्जोदी, दीनसाज्जमयिवाय ग ।
ठाणा० ३९६ ।

अरयमेहं-अरयमेव, अरयोद्वेगः । भग० ३०६ ।

अरयमहारे-अरयमहारे, अरयो-हिस्वादिनिर्गमोद्भूतम् ।

हारयतीति, अरयो वाऽऽहारे यस्यासावरहाहारः । ठाणा०
२९८ ।

अरसाहि-प्रहरणविशेषः । उत० ४६० ।

अरसिया-अरसि । उत० १२१ ।

अरसेहि-अविष्मानरसः । भग० ४८४ ।

अरसो-अरमः, हिस्वादिभिरसंस्तुतः । औप० ४० ।

अरहंत-अर्हन्तः, अशोकानुमहाप्रातिहाय्यादिभ्यो पूजाम-
हन्तीति । दश० ९२ ।

अरहंतघरं-अर्हदृष्टम् । आव० २९५ ।

अरहंता-अर्हन्, अमरवर्तमानिमित्तोकादिमहाप्रतिहाय्य-
भ्यो पूजामहन्तीति । भग० ३ । अरहोऽन्तः-अविष्मानं रहः-
पुमान्त्वदेशोऽन्तो-मार्गं गिरिगुह्यादीनां मर्त्यवेदितया देवो ते ।

भग० ३ । अरयान्तः-अविष्मानो रथः-स्यन्दनः गच्छत-
परिग्रहोपलक्षणभूतः अन्तः-विनाशो जरापुषलक्षणभूतो
येवा ते । भग० ३ । अरहन्तः-अविष्मनापिगच्छन्तः ।

भग० ३ । अरहयन्-प्रहृष्टरागविहेतुभूतमनोभेदपरिव-
रम्भकंऽपि वीतरागवादिहेतुं स्वभावमत्यजम् । भग० ३ ।

अर्हः-अर्हन्तः । आव० ४०६ । प्रभा० ५५१ । अशोक-
पुष्पमहाप्रतिहाय्यादिपूजामहन्तीति तीर्थंकरः । आव० ४८ ।

अर्हणा । ठाणा० ३३० ।

अरहंतुपपत्तो-अर्हदुपदेयः, आगमः । आव० ४०९ ।

अरह-अर्हन्, अशेषमहाप्रातिहाय्यपूजायोग्यः । ठाणा०
४६५ । अर्हः-पूजाहिः । भग० ६३ ।

अरहट्टं-अरगट्टः । (आउ०) ।

अरहट्टो-अरगट्टः । ओप० १०८ ।

अरहणाय-मुनिविशेषः । (मर०) ।

अरहणायो-अर्हणाय, ईशानिनी यम्य देवनाय तद-
गितः । आव० ६३६ ।

अरहणाय-लग्नायमुत्तमिहन्तः । (मर०) । अर्हणाय,
मन्त्रव्यवहारवापारः । दश० प्र० ३५६ अ ।

अरहद्वारा-अर्हद्वारा, अर्हद्वाराज्जमानमहापूजायोग्यः ।
विश० ५५ ।

अरहद्वारो-अर्हद्वारः । आव० ३८८ । उत० ३०६ ।

अरहद्वारा-अर्हद्वारा, मुनिविशेषः । दश० ६३० अ ।

अरहमितो-अर्हमितः, अमरवर्तमानिमित्तोकादिमहाप्रतिहाय्य-
भ्यो पूजामहन्तीति । आव० ४८४ । अर्हमितः । आव० ३८८ ।

अरहया-अर्हता, तीर्थवर्ता । भाष० २३१ ।

अरहस्तं - अतीवहृदयभूतं छात्राचार्यवत्तम् । वृ० नृ० ।
२६९ आ ।

अरहसिज्जा-अरहस्याया, अर्हद्वयनम् । व्य० प्र० २० आ ।

अरह-देवादिभ्यो पूजामर्हन्तीति अर्हन्त, अरहय अथवा
नाम्नि रह-प्रच्छन्नं किञ्चिन्पि येषां प्रत्यक्षाज्ञानिवाते ।
ठाणा० १७४ । जित० मम० १०३ । अर्हन्-पूजा
मर्हतीति । अरहा, नाय्य रहस्य विद्या इति या । उग०
२०७ ।

अरहितं-समपादेनेनाग लेप्यकारोहेण वा साधुमाध्यो परम्पर
रहित्यन्धो वा । वृ० डि० १९ अ ।

अरातिः-व्याधि । विने० ७७१ ।

अरायाणि-अराजानि, यत्र राया मृत । आचा० ३७८ ।

अरि-अरि, सामान्यतः शत्रु । ज० प्र० १२० ।

अरिणो-अरिण । औष० १९९ ।

अरिष्ट-अरिष्ट, पितुमन्द वृधविशेष । प्रज्ञा० ३१ ।

अरिष्टनेमि-अरिष्टनेमि । भाष० २७३, ५९५ । दश०
३६, ९९ । तीर्थकरविशेष । वृ० प्र० ३० आ । अन्त०
२ ५ । समुद्रविजयमत । उत० ४८९ । समुद्रविजयस्य
प्रथम पुत्र । उग० ४९६ ।

अरिष्टयं-अरिष्टकं, ऋविशेष । पञ्चा० ३६० ।

अरिह-भेदवशेषस्य नामविशेष । ठाणा० ३९० ।

अरिष्ट-धर्मजिनप्रथमशिष्य । मम० १०३ ।

अरिणो-अरय, इन्द्रियविषयकपायपरीहवेदनीयमार्गत्वा ।
भाष० ४०६ ।

अरिदमन-अरिदमनो अभयशान्ताशान्त्यैवमन्त्रपुरे राजा ।
सूत्र० १०० ।

अभिर्मदैन-मन्वासाध्यान्ते वमन्त्रपुरे राजा । पिड० ४८ ।

अरिष्टनगरम्-राममानुल्लिख्यनाभगवधानी । प्रथ० ८८ ।

अरिष्टपुत्रम्-रथिरराजधानी । प्रथ० ९० ।

अरिस्त-अरिस्ति गणविशेष । विद्या० ४०३ नि० चू० प्र०
१८० अ । नि० चू० डि० १३८ आ । अर्ग गुदावह ।
ज० प्र० १३० ।

अरिहन्त अर्हन्त, अरहन्त-न रहन्तीति । ऋग० ७९ ।

अस्तोकाद्यमहाप्रतिहायादिभ्यो पूजामर्हन्तीति अर्हन्त - ।
भाष० ११९ ।

अरिहन्तचेष्टयं-अर्हन्तचेष्टयम्, तीर्थकार्यम् । भाष० २८९ ।

अरिहन्ता-अरिहन्ता, कर्मगतिनामक । भग० ३ । कर्मणि-
हन्ता । भग० ३ । अरिहन्ता, इन्द्रियविषयकपायपरी-
हवेदनीयमार्गम् (नाग) इति । भाष० ४०६ । अरिह-
न्ता, रजोहन्ता । भाष० ४०६ ।

अरिहमिचो-अरिहमिच । उग० १० ।

अरिहा-अर्हा । भाष० ३८३ ।

अरिहो-अर्ह, अर्थ । प्रथ० २६ ।

अरी-अरि, शत्रु । जीवा० २८० ।

अरुम-अरु, मरी । वृ० डि० ११ आ । अरु-मरी । वृ०
७० २०८ आ ।

अरुगं-अरुगं, मग । वृ० डि० २५४ अ ।

अरुज्जंते-अरुज्जंते-एतस्मिन् पात्रक । ओष० १४९ ।

अरुण-अरुण, नन्दीधरमनुमान्तरे द्वीप, तदनन्तरं
समुद्रोऽपि । प्रज्ञा० ३०७ । मध्यमहाद्वारेण प्रथममेव ।
आचा० २३१ ।

अरुणसूर्यद्विसंगं-अरुणसूर्यद्विसंगं विमानविशेष । मम० १९१ ।

अरुणपर्वत-शीतलनाथदीक्षारिषि । मम० १०१ ।

अरुणपर्वतो-अरुणपर्वत, चतुर्धोऽनुलेखनरत्नामरात्र तद्व-
वावागवर्धनस्य । जीवा० ३१३ । ठाणा० २२६ ।

अरुणमहावरो-अरुणमहावर, अरुणवरोऽनुलेखनरत्नामरात्र
धिपतिर्देव । जीवा० ३१७ ।

अरुणवर-अरुणवर, अरुणमनुमानन्तरे द्वीप, तदनन्तरं
समुद्रोऽपि । प्रज्ञा० ३०७ । द्वीपविशेष । ठाणा० २१३ ।

अरुणवरमहो-अरुणवरमहो, अरुणवरोऽनुलेखनरत्नामरात्र
धिपतिर्देव । जीवा० ३१७ ।

अरुणवरमहामहो-अरुणवरमहामहो, अरुणवरोऽनुलेखनरत्नामरात्र
धिपतिर्देव । जीवा० ३१७ ।

अरुणवरायभास-अरुणवरमनुमानन्तरे द्वीप तदनन्तरं
समुद्रोऽपि । प्रज्ञा० ३०७ ।

अरुणवरायभासमहो-अरुणवरमनुमानन्तरे द्वीप तदनन्तरं
समुद्रोऽपि । प्रज्ञा० ३०७ ।

अरुणवरायभासमहामहो-अरुणवरमनुमानन्तरे द्वीप तदनन्तरं
समुद्रोऽपि । प्रज्ञा० ३०७ ।

अरुणवरायभासवरो-अरुणवरमनुमानन्तरे द्वीप तदनन्तरं
समुद्रोऽपि । प्रज्ञा० ३०७ ।

अरुणवरावभासो - अरुणवरावभास, अरुणरगेदमसुद-
स्तको द्वीप । जीवा० ३६७ ।

अरुणचरो - अरुणचर, अरुणोदसमुद्रमत्को द्वीप । जीवा०
३६७ । अरुणचरोदे समुद्रे पूर्वाक्षाधिपतिर्देव । जीवा० ३६७ ।

अरुणचरोऽ - अरुणचरोद, अरुणचरद्वीपमत्क समुद्र ।
जीवा० ३६७ ।

अरुणा - शिखरिपर्वतवासिदेवनाम । ठाणा० ८० ।

अरुणाभं - ब्रह्मलोककत्वे विमानविशेष । मम० १४ ।

अरुणाभे - अरुणाभ, राक्षप्रलापीने कृष्णपुद्गलविशेष ।
मर्म० २८७ । सौधर्मकत्वे विमान । मम० ५५१ ।

अरुणावभासो - अरुणावभास, अरुणावभासद्वीपमत्क
समुद्र । जीवा० ३६७ ।

अरुणे - ग्रहविशेष । ठाणा० ७९ ।

अरुणो - अरुण - लोकान्तिकदेवावस्था । आर० १३५ ।
महापुराण्य प्रथमो मेद । प्रश्न० १६१ । ग्रहविशेष । ज० प्र०
७३ । द्वाविशेष, यो देवप्रभया पत्रेनादिमानव व्रतप्रभ
या चारुण प्रति । जीवा० ३६७ । देव । ज० प्र० २०० ।

अरुणोऽ - अरुणोद, अरुणोदपस्तक समुद्र, मभद्रमुमनो
भद्रदेवाभरणयुताऽरुणम् - अरुणमुद्रक यस्यामी । जीवा०
३६७ ।

अरुणोद्ग - अरुणोदक, अन्धकार, तमस्कामस्य नाम ।
मम० २७० ।

अरुणोद - समुद्रविशेष । ठाणा० २७३ ।

अरुणोपपात - मृत्युविशेष । ज० प्र० ६० । आ ।

अरुणोवधाते - अरुणोपपात, इहाणो नामद्वम्बतसमयनि
यद्धो मन्धस्तदुपपातहेतु, अभयननाम । ठाणा० ५१३ ।

अरुण्य - अरुण, अविद्यमानरोग । मम० ९ । अरु -
क्षण । सुप्र० ९० । अरुण, शरीरमनसोरभावेनाधिग्याधि
रहितम् । जीवा० २५६ । अरुणम् - अविद्यमानरोग शरी
रमनसोरभावात् । मम० ५ ।

अरुण्यं - अरु । आर० ८०० ।

अरुह - न रहोऽरुह अपुनर्मीवी । आर० २३३ ।

अरुहंत - अरोहन्, क्षीणमर्मीजत्वादनुपचायमान । मम० ३ ।
अरोहन्, अनुपचायमान क्षीणमर्मीजीवमान । मम० ३ ।

अरुहय - अर्हता । विशेष ८६१ ।

अरुणिणः - अमर्ता । ठाणा० १९५ ।

अरुवी - अरुपि, अमूर्तम् । मम० १५० ।

अरेण - आरत । आव० २८७ ।

अरो - अर, तीर्थकृचक्रवर्त्तिविशेष । उत० ४४८ । गन्तव्य
चक्रवर्त्ती । आव० १५९ । मम० १५० । सर्वोत्तमे कुले
वृद्धिररो जायतेऽत, अमादयो जिन, यस्मिन् गर्भगते
माता स्वप्न सर्वस्वमयोऽतिमन्दरोऽतिप्रमाणधाराका द्रष्टो
ऽन । आव० ५०५ ।

अरोगी - अरोगी - रोगविप्रमुक्त । दश० २०५ ।

अरोस - अरोप, चित्तादनेगनिवासी म्लेच्छविशेष । प्रश्न०
१४ ।

अर्कतलम् - उत० ६७७ । प्रज्ञा० १० ।

अर्गलम् - अधिकम् । उत० ६६० ।

अर्गलपाशका - अमगलपामगाणि, यन्त्रार्गलाऽप्राणि निमित्त-
आचा० ३३७ ।

अर्गला - (अमगल), पकरणभेद । आचा० ६० । परिष ।
उत० ३११ ।

अर्घति - (अर्घड), अर्हति । उत० ३१६ ।

अर्चा - (अर्चे) लेखा, अरीर, कोपाद्यव्यवसायात्मिका
उवाला । आचा० २८४ ।

अर्धि - (अर्धी), अर्धिलक्षम् । ठाणा० ३३६ । अर्धि -
मूलप्रतिबद्धा उवलाशब्दा । उत० ६९६ ।

अर्धिया - (अर्धोण) शरीरनिर्मिततन्त्रवाला । ठाणा० ४२१ ।

अर्जितदुःखा - अर्जित उपाजित दुःख यैस्ते । सप्त० २६३ ।

अर्जुन - तृणविशेष । प्रज्ञा० २० । उत० ६९० । जीवा० २५१ ।
ज० प्र० १३ ।

अर्जुनसुरार्णकम् - (अर्जुनसुरवर्ग) अर्जुन द्रुम तक्ष
तमवर्णकम् । उत० २८० ।

अर्जुनसुरार्णमयी - सर्वा दत्ता कनकमयी । ज० प्र० ३३३ ।

अर्त्ति - (अट्ट) शारीरमानवी पीडा तत्र भशा । आर०
१३९ ।

अर्थ - अर्थते गम्यत, परि-उत्पन्न इति । आव० १० । आशा
आव० ६०६ । निदशरूपपर्याय । ठाणा० २०० ।

अर्थम् - निमित्तम् । उत० २४३ ।

अर्थकर - (अट्टकर) मन्त्री नैमित्तिक । ठाणा० २४१ ।

अर्थजाता - (अट्टजाय) अर्थ - फलमुत्पन्नजनन मयीय
परिणजाते जात यथा या पतिव्रीतारिना मयमात्राव्ययमन
त्पर्वन्ता ता । ठाणा० २०० ।

अर्थदण्ड - (अद्वादडे), दण्डयतेऽऽत्माऽन्यो वा प्राणी येन स दण्ड । ठाणा० ३१६ ।

अर्थधर्माभ्यासानपेतम् - वाण्यतिशयविशेष । सम० ६३ ।

अर्थनिर्यापणा - अर्थस्य पूर्वापरसाहच्येन गमनिकेत्यर्थः । ठाणा० ४२३ । अर्थ - सुत्राभिप्रेय वस्तु तस्य निरिति - भ्रष्टा यापना - निर्वाहणा पूर्वापरसाहच्येन स्वयं ज्ञानतोऽन्येषां च कथनतो निर्गमना । उत० ३९ ।

अर्थपदम् । भग० २०२ ।

अर्थपदानि - (अद्रुपदा) अर्थप्रधानानि पदानि । उत० ३४१ ।

अर्थशास्त्र - धनुर्वेदादि । ह० प्र० १३० आ ।

अर्थज्ञया - पुनरभिनिवेशतोऽन्यथा प्रवृत्त्यादिलक्षणया । सम० १३२ ।

अर्थान्ति - (अद्रु), निमित्तात् । उत० ४९१ ।

अर्थाधिकारः - (अर्थाहिकारो), साक्षीशेषकमस्य पञ्चमभेदः । आचा० ३ । ठाणा० ४ । वक्तव्यतात्त्विकेण एव, स कैकत्वविशिष्टारमादिपदार्थग्रहणलक्षण इति । ठाणा० ५ । आव० ५६ । अर्थयनसमुदायार्थः । आव० ५८ ।

अर्थान्तराभिधानम् - गामश्रमित्याद्यन्यार्थप्रतिपादनम् । आव० ५८८ ।

अर्थान्तरोक्ति - मृषावादविशेष । ठाणा० २९० ।

अर्द्धचितर्दा - विद्वज्ज । ज० प्र० १७० ।

अर्द्धचन्द्र - अर्द्धचन्द्र । सम० ३०, १३९ ।

अर्द्धतृतीया - अर्द्ध तृतीयं येषां ते । प्रज्ञा० ४७ ।

अर्द्धपेटा - यस्यां तु साधु क्षेत्रं पेटावचतुरस्य विभज्य मय्यवर्तन्ति गृहाणि मुक्त्वा चतसृष्वपि दिक्षु समभ्येष्टा मिथामटति मा पेटा एवमेव नवरमर्द्धपेटमहणसंस्थानयोर्दिग्द्वयमन्ववद्व्यागृहभेदोऽनेन पश्यति । ह० प्र० २५७ अ ।

अर्द्धभारम् - पञ्चमहत्तमम् । ज० प्र० २५३ ।

अर्द्धमगधभाषा - भाषायाश्च । ज० प्र० १४ ।

अर्द्धासंस्थासम् - उत्तरासंस्थासम् । ह० प्र० १-५ अ ।

अर्धापकान्ति - (अडडापकती), एतदेवार्धापकान्त्यातिशरे कुर्वति तत्रार्थस्यासमप्रतिभागस्यैकदेशस्य वैकादिपदामकस्यापकमणमवस्थानम्, शेषस्य तु द्व्यपि पदमवस्थारूपस्यैकदेशस्योर्ध्वगमनं यस्यां रचनायां मा समयपरिभाषया अर्धापकान्तिरूपते । विशेषे ५८८ ।

अर्थीक - अप । आव० ८२७ ।

अर्हन् - मानिषयस्त्वयम्पुन्यमन्वित । आचा० ४११ ।

अर्ल - अल्म्, अल्यर्थम् । दम० २३८ ।

अलकार - अङ्कार । नि० चू० प्र० २७६ आ । अङ्कारान्, वक्तादीन् । ज० प्र० १४५ । आव० १८२ ।

अलकारियसभा - अलङ्कारमभा । जीवा० २३६ । अलङ्कारभवनविमानभाविनी सभा । प्रध० १३५ ।

अलंकारित - अलङ्कारिका, यस्यामलङ्कियते । ठाणा० २५२ ।

अलंकिय - अलङ्कृतम्, उपमादिभिर्वेतम् । सूत्रगुणविशेषः । आव० ३७६ । अन्योऽन्यस्फुटगुणस्वरविशेषाणां करणान् । ज० प्र० ४० । सुवृत्तादिभिर्विभूयितम् । भग० ११९ ।

कान्यालङ्कारयुक्तम् । ठाणा० ३९७ । अन्यान्यस्वरविशेषाणां स्फुटगुणानां करणान् । ठाणा० ३९६ । अलङ्कृतं । ज० प्र० ४२० ।

अलङ्कारो - अलङ्कार, आमरणम् । जीवा० २४१ ।

अलङ् । नि० चू० द्वि० ९१ आ ।

अलङ्क - वसीमूलम् । ह० द्वि० १७९ अ ।

अलङ्गुता - अलङ्गुता, उत्तररुचकवाल्या विदुमारी । आव० १२२ । उत्तररुचकवास्तव्या प्रथमा विदुमारी महतरिका । ज० प्र० ३९१ ।

अलङ्कम् - लङ्गम् । जीवा० २७३ ।

अलङ्कापुरी अलङ्कापुरी, ऐकिकशास्त्रे धनदपुरी । ज० प्र० १८१ । वैधर्मण्यक्षपुरी । अत० १ ।

अलङ्का - मविपक्षा । (मत्) ।

अलङ्क - अलङ्कम् गुप्तम् । आव० ४२१ ।

अलङ्कलणया - अलङ्कलणता - असममया, अभिधायिता । विशेषे २०५ ।

अलङ्कले - अलङ्क, वाणारस्या रात्रा । अन्त० २५ । अन्तकृत्तानां पञ्चमवर्गस्य षोडशाध्ययनम् । अन्त० १८ ।

अलङ्क - अलङ्क । उत० ६५३ ।

अलङ्कगपहो - जमेत अलङ्कगेण पादो रजति तमेतो कश्चो जमि परे सो अलङ्कगपहो । नि० चू० ७९ आ ।

अलङ्कग - रंगविशेष । नि० चू० प्र० १८८ अ ।

अलङ्कगध्यम् - गन्मीर । उत० ५५४ ।

अलमरथु - समयभाषया समर्थाऽभिधीयते । ठाणा० २९६ ।

अलमरथु - अलमरथु, पर्याप्तं भवतु । भग० ६७ । निषेधो भवतु निषेधकः । ठाणा० २९६ ।

अलङ्कार-अलङ्कार, व्यक्ता भाषा । दश० २३५ ।
 अलङ्कार-अलङ्कार, मौनव्रतको निष्ठितयोगः, मुष्टिकादियुक्तो वा । सूत्र० ३९३ ।
 अलसंक्षयस्यवासी - अलसण्डविषयवासिनः, म्लेच्छवि-
 शेयाः । जं० प्र० २२० ।
 अलस-अलसः, अन्येन सह प्रभूतं पर्यटितुमसमर्थः । ओष०
 १५० । गण्डकः । प्रश्न० २४ ।
 अलसने-हस्तपादादिस्तम्भः श्वयधुर्वा । आवा० ३६२ ।
 अलसा-अलसाः, प्रयत्नरहिताः । ओष० २२२ । द्विदि-
 यगीयमेदः । उक्त० ६९५ ।
 अलाउ-अलाउ, अलाउतुम्बयोर्लम्बवद्वाक्यवृत्तमेदः । जं०
 प्र० २४४ । अलातं-उत्प्लुक्तम् । ओष० १७ ।
 अलाउय-अलाउकः । आवा० ४०० ।
 अलाते-अलातम्, उत्प्लुक्तम् । जीवा० २९, १०७ । प्रज्ञा०
 २६ । ओष० १७ । ठाणा० ३३६ । दश० १६९ ।
 अलातद्रव्यम् - वक्रतयाऽवमानमानमेकान्तवाचस्प्युपगतं
 वा वस्तु । ठाणा० ४८९ ।
 अलाउकः । ओष० १४५ ।
 अलाम-अलामः, याचितभिक्षाकलाभः, पञ्चदशः परीपहः ।
 आवा० ६५७ । अभिलपितविषयाप्राप्तिः । उक्त० ८३ ।
 अलायं-अलातम्, उत्प्लुक्तम् । उक्त० ८३ । दश० २२८,
 १५४ ।
 अलायचक्रं-अलातचक्रं, कालमेदेन दिक्षु भ्रमणं । विदोः
 ९७५ ।
 अलाहि-अलम् । आवा० ११६, ७०२ । भग० ४७० ।
 ओष० ५६९ ।
 अलिजरम्-द्रव्यम् । दश० २६० ।
 अलिङ्-वृण्डकम् । ओष० १६६ ।
 अलिङ्गिओ-अलिन्दकरिषतः । उक्त० ३५५ ।
 अलिङ्गति । नि० चू० प्र० १६२ अ ।
 अलिङ्गेण-अलिन्देन-वृण्डकेन । ओष० १६७ ।
 अलिङ्गो-क्षोपविशेषः । वृ० दि० ६२ अ । नट इव । द्य०
 प्र० १६४ अ ।
 अलिप्-अलीकम्, भूतनिर्द्धारणं, अमर्त्यं वा । भग० २३२ ।
 अलिप्तय-अलिप्तम् । आवा० ३३ ।
 अलिप्त-अलीकं, मृदापादः । प्रश्न० ९५ । सिध्या, अपमं-

द्रारस्य प्रथमं नाम । प्रश्न० २६ । सङ्कृतार्थनिर्द्धारणम् ।
 प्रश्न० १२१ । अमृतं-अमृतोद्भावनं भूतनिर्द्धारणं, सुषो-
 विशेषः । आवा० १७४ । विदोः ४६४ । शुभफलापेक्षा
 निष्फलः । प्रश्न० २७ ।
 अलियचयणे-अलीकवचनम् । ठाणा० ३७० ।
 अलिया-अलिका, पक्षिविशेषः । अनुक्त० ४ ।
 अलियाण-अलीकाशः, अलीका आश्रा-आगमो यय्युत्त ।
 प्रश्न० ४० ।
 अलिसिदा-चवल्गारा । नि० चू० प्र० १४४ आ ।
 अलुदो-अलुद्वः । आवा० ८५९ ।
 अलेप-अक्षणेन मर्पिषा-वृत्तेन वर्मया च निर्ब्रूमी लेपो-
 लेपो ज्ञानव्ययः । वृ० प्र० ८२ आ ।
 अलेभदो-अलिपः, अनाहारः । आवा० २१२ ।
 अलोप-अलोकः-केवलाकाशरूपः । ओष० ७९ ।
 अलोला-हैन्दियविशयनिगहकारः, एमणं न वेष्टेति । वि०
 चू० प्र० ३३२ आ ।
 अलोलाओ-अण्डविदो । दश० चू० १४० ।
 अलोले-अलोमः, योगमन्त्रहेतुमो योगः । आवा० ६६४ ।
 स्वल्पलोमः । जं० प्र० १४८ ।
 अलौकिकत्वम्-अभाधारणम् । दश० १६७ ।
 अल्पशब्द-अविद्यमानवाक्यलहः । उक्त० ५८९ ।
 अल्पपरिकर्माणि-यानि हविर्म्मनाक् तृणिानि । ओष०
 १३२ ।
 अल्पलेपा-चतुर्थी फिट्टेण । आवा० ३५७ ।
 अल्पार्यके- ठाणा० ३३० ।
 अलुङ्-वृक्षविशेषः । भग० ८०३ ।
 अलुङ्कुसुमं-अजीवममम्, लोके प्रतीयम् । प्रज्ञा० ३६१ ।
 जं० प्र० ३८ ।
 अलुङ्-आर्द्रकम्, कन्दविशेष । आवा० ८०८ । आर्द्र आर्द्रकं
 च । आवा० ८२८ ।
 अलुङ्गमे । नि० चू० प्र० १९० अ ।
 अलुङ्गहो-अली, शब्दवृत्तुञ्जतिः । विद्या० ७१ ।
 अलुङ्-आर्द्र (सं०)
 अलिङ्-अनिद्रावृत्तम्, आभयिर्त्तं वा । आवा० ४३३ ।

अक्षिप-आश्रयेत् । (गणि०)

अक्षितो-अपित । आब० ४३४ ।

अक्षियंतु-उपसर्तुम् । आब० ६५ ।

अक्षियतो-आश्रयन् । आब० ४०० ।

अक्षियह-आश्रयति । आब० ६९५ ।

अक्षिपउ-अलग्नीत् । आब० १११ ।

अक्षिपस्वह-आश्रयत् । उत० ३९६ ।

अक्षिपह-आलीयेताम्-आश्रयताम् । उत० ३९४ ।

ओप० १५९ ।

अक्षियावं-प्रवेशम् । आब० ३४१ ।

अक्षियावणरथे-अक्षियावण द्रव्यस्य द्रव्यान्तरेण शेषादिना
ऽऽलीनस्य यत्करणं तद्वयो यो बन्ध स । भग० ३९० ।

अक्षियावो-प्रवेश, आश्रयणम् । उत० १४५ ।

अक्षिविशो-अपित । आब० ४२१ ।

अक्षिवेई-अपयति, ददाति । आब० ५६० ।

अक्षीण-आलीनम्, मुञ्चिष्टम् । जं० प्र० २९ । आलीन -

सम्बन्धमिती । कश्चित्मौ न तु टप्परो । जं० प्र० ११३ ।

मनोवाकायशुभाश्रितौ वा, यदा अलीनौ-गृध्रगवस्थानन

परस्परमसिल्लौ । उत० ४९९ । गुरुचनमाधित । अनु

शायनेऽपि न गुरुषु द्वेषमापद्यन्ते, अथवा आ-ममन्ता

न्यर्वाभ कियामु लीना-गुप्ता मोक्षणचैदाकारिण । नं० प्र०

११० । जीवा० २७८ । गुप्ताधित । औप० ८८ । उप

पान । आब० १९७ । आलीन । आब० ६३ । आधित

(आउ०) । आ-ममन्तात् लीना आलीना । व्य० द्वि०

४४० आ ।

अक्षेसेहि-अश्रयं । आब० ६३ ।

अक्षे-(अवाङ्) अपन्नात् । आबा० ६३ ।

अक्षेगाओ-अपाङ्गा, नयनप्रान्तम् । जं० प्र० १२ ।

अक्षगुअ-अप्राप्तम् । नि० चू० प्र० २०४ अ ।

अक्षगुदुधारे-अप्राप्तद्वारा कपादिभिर्म्यागनगद्वारा ।

औप० १०० ।

अक्षगुय-अप्राप्तम् न मध्ययति । वृ० द्वि० २५ आ,

१६४ अ ।

अक्षगुन्मि-उद्गमि । वृ० द्वि० २१० आ ।

अक्षगुदुमारो-अप्राप्तद्वारा, अप्राप्तं द्वारं येन स, उद्

घातिनद्वार । मृ० ३३१ ।

अक्षगो-अपाङ्गा, नयनोपान्तम् । जीवा० २०९ ।

अक्षेक्ष-अवन्ध्य, एकादशपूर्वनाम । टाणा० १९९ ।

अक्षेक्षुपूर्व-अवन्ध्यपूर्व-यत्र सम्प्रधानादयोऽवन्ध्या-सफल

वर्णयन्ते तत्, एकादशपूर्वनाम । तम० २६ ।

अक्षेतिचक्षुण-अवन्धीवर्षेण, अज्ञातोदाहरणे प्रयोक्तारमज-

पालकमुत । आब० ६९९ ।

अक्षेतिमुकुमार-प्राणिन आहाराविमोचने हर्षत । आबा०

२९१ ।

अक्षेतिमुकुमालो-अवन्तिमुकुमाङ्ग, योगसङ्ग्रहेऽभिधितो-

पधानद्वष्टान्ते उज्जयिन्या मुद्रायुग । आब० ६७० । जंग-

कुडेंगेऽनगनी (मर०) । नृगालीमक्षित (भक्त०) ।

अक्षेतिसेण-अवन्तीपेण, अज्ञातोदाहरणे घातिनीयुग ।

आब० ६९९ ।

अक्षती-देशविशेष । वृ० तृ० २१८ अ । उत०

४९ ।

अक्षतीजणवप-अवन्तीजनपद, देशविशेष । आब०

२८९ । उत० ४९ । नि० चू० प्र० ६४ आ ।

अक्षतीजणवप-देशविशेष । व्य० प्र० १४९ आ ।

अक्षेतीमुकुमार-नामविशेष, उदाहरणविशेष । वृ० द्वि०

२२४ अ ।

अक्षेतीमुकुमालो-वराकुडेंगेऽनगनी (मर०) । नृगालोभ-

क्षित (भक्त०)

अक्षेतीसुत-नृगालीभक्षितो मुनि । (सु०)

अक्षतीसोमालो । नि० चू० प्र० १३७ आ ।

अक्ष-अव्यक्त्वम् । आब० २७८ । अध० प्रज्ञा० ५२६ ।

उत० २७७ । मर्यादाया एतावत्क्षेत्रं पर्यय । विज्ञे० ५४ ।

अक्षेक्षो-अपविद्ध, तोमराग्निना मर्म्यविद्ध । प्रज्ञा०

४९ ।

अक्षेक्षगो-अवकीर्णक । आब० ७१८ ।

अक्षउज्जिअ-अधोऽवनम्य । आबा० ३४४ ।

अक्षउज्जिअ-परित्यज्यते । आब० ७६५ ।

अक्षउज्जिअयोधमाहारो-उज्जितमन्त्रोकाहार, उज्जित-

धमा रमोक्त-स्वप्न आहारो यस्य स । आब० ५६८ ।

अक्षउडग-अवकाशनम्, प्रावाका पथ्याद्रागनयनम् ।

विपा० ५३ । अवकाशक, वृकाशिकाया अधोनयनम् ।

विपा० ४७ ।

अथय-अथकम्, अनन्तजीववनस्पतिभेदः । आवा० ५९ ।
जलरुद्विषेयः । प्रज्ञा० ३१, ३३ । साधारणवाटरवनस्प-
तिकायविशेषः । जीवा० २६ । प्रज्ञा० ३४ । साधारणव-
नस्पतिविशेषः । प्रज्ञा० ४० ।

अथयडप-तापिकाहस्तकात् । भग० ५४८ ।

अथमोडयबंधनयं - अथमोडनतोऽथकोडनतो वा पृष्ठदेशे
बाहुशिरसा संयमनेन बन्धने यस्य सः । अन्त० १९ ।

अथकल्ल - अथकाह्लाति, अपेक्षते, अनुकम्पते । भग०
१०२ ।

अथकल्लो-अपकर्षः-अमावः । प्रश्न० ६२ ।

अथकारं-अपकरणम्, आहारेपरिक्षेपः । प्रश्न० ४० ।

अथकिप्रतो-अथकीर्णकः, करकण्डोः प्रथमं नाम । उत०
३०१ ।

अथकिरति-उत्सृजति । आवा० ७७१ ।

अथकिरियच्चं-अथकरणीयम्, विशेषणीयम्, लाज्यम् ।
प्रश्न० १६ ।

अथकुंडिय-अवगाढ-व्याप्त । (मर०)

अथकुञ्जियं-उद्याएतिरियदुत्कर्षणं । नि० सू० तु० ५९ अ ।

अथकोडकबंधनं-अथकोटकबन्धनम्, बाहुशिरसां पृष्ठदेश-
बन्धनम् । प्रश्न० १४ ।

अथकोडयं-अथकोटकम्, कोटयाः-प्रीत्या अधीनयनम् ।
प्रश्न० ५६ ।

अथकल्ल-अपकान्तः, सवेद्यमभावोऽपगतः-अदः, अप-
कान्तः-अकमनीयः । ठाणा० ३६६ । आवा० ५०४ । अ-
कान्तः-अवरियतः । उत० १५६ ।

अथकमि-अपकामति, रुच्यते । जीवा० ११० । गच्छति ।
जीवा० २४३, ३०६, ३२३, ४०० । अपकामति । आवा०
१९६ । अपकाम्यति । उत० १५७ ।

अथकमिज्ञा-अपकामयेद्-गच्छेत् । आवा० ३८५ ।

अथकमिज्ञा-अथकम्य, गन्वा । दन० १०८ ।

अथकमेज - अपकामेत्, अपकामेत्, लतमयुग्मस्थानकाद
हीनतरं गच्छेदित्यर्थः । भग० ६४ ।

अथकमेज-अपकर्षणं, अपकर्षणं, अपकामो वा । भग०
५७२ । अपकर्षः । भग० ७१ ।

अथकियं-अथय । दन० सू० ११३ ।

अथकिय-विनियोगः । दन० प्र० १४६ अ ।

अथक्कारणं-अपक्षारणम्, अपक्षारं क्षारायमाणं वचनं,
अपक्षकरणम्-सन्निध्याकरणम् । प्रश्न० ४१ ।

अथक्किवत्तो-आश्रितः । उत० ११७ ।

अथगति-बुद्धिः । उत० ३९२ ।

अथगत-संज्ञा । आवा० १२ ।

अथगाढ-अवस्थिताः । ठाणा० ५१४ ।

अथगाढगाढ - गाढावगाढम्, अतिगाढम्, प्राकृतत्वादेवं
रूपम् । भग० ३७ ।

अथगाढा-आश्रिताः । ठाणा० ५२७ ।

अथगाढाअथगाढं - अथगाढावगाढम्-अत्यन्तव्याप्तिदेश-
नम् । भग० १५३ ।

अथगायति-परिभवति । आवा० १०६ ।

अथगायो-अवकाशः, यद्यस्योत्पत्तिस्थानम् । सूत्र० ३५० ।
अवस्थानम् । विशेष० ५७१ । गमनादिवेष्टास्थानम् । आवा०
८३५ । अवस्थानमवतारो । ठाणा० २३७ । बहूनां

विवक्षितद्व्याणामवस्थानयोर्वचं क्षेत्रम् । भग० ६०५ ।

अथगाहणा-आश्रयभावः । भग० ६०९ । अवस्थानरूपा ।
विशे० ८६२ ।

अथगीत-वाग्मात्रेणापि केनचिदप्यनुवर्त्यमानः । आवा०
१०६ ।

अथगीतम्-निन्दितम् । भग० ११ ।

अथगुणंति-अपाङ्गवन्ति । भग० ६८३ ।

अथगृहितो-अवगृहितः । आवा० ३४४ ।

अथगुण्यते-विध्यते । आवा० १४७ ।

अथगहो-अथग्रहः, अथ इति-प्रथमतो, ग्रहणं-परिच्छेद-
नम् । ठाणा० २८३ । अथग्रहः । ओष० १११ । नामा-

न्यायस्याग्नेयविशेषनिर्देशाभिदेष्टव्यं रूपान्तरग्रहणम् ।
आवा० ९ ।

अथग्रह-ओगाह, अथर्कं यथास्वमिन्द्रियैर्विषयाणामाशोच-
नावधारणं । तरुवा० १-११५ ।

अथग्रहायधि-कारण आगन्ते संवसार्यं यो गृह्यते । ओष०
२०८ ।

अथघाटनप्रायश्चित्सं शेषशयधितार्ति शोषयति । दन० प्र०
९३ अ ।

अथघाटो । नि० सू० प्र० १०६ अ ।

अथय-अपमनः । सूत्र० १९० ।

अवचप-अपचय, हाम, शरीरेभ्यः पुद्गलानां विचटनम् ।

प्रज्ञा० ४३० । देशतोऽपगम । भग० ५४० ।

अवचयो-अपचय-हीनत्वम् । सूर्य० १६ ।

अवचनम्-त्रिविधवचनप्रतिषेध । ठाणा० १४१ ।

अवचूलकम् । वृ० प्र० २९८ आ ।

अवचूल-अवचूलम् । भग० ३१८ ।

अवचलेणसारकक्षणा - अपत्यलयनसरक्षणा । आव०

४०५ ।

अवच्ये-अपत्ये । आव० १९९ ।

अवच्छेप-अवच्छेद, देश । ठाणा० २०५ ।

अवजाते-अपजात-अप-हीन, जातोऽपजात, पितु मका-

शारीपद्वीनगुण । ठाणा० १८४ ।

अवज्जे-अवयम्, पाप । विशेष० १३१७ । आव० ३६४ ।

अवज्जपटिच्छन्नो - अवयवप्रतिच्छन्न, पापप्रच्छादित ।

आव० ५३७ ।

अवज्जीरु-अवयवीर, सानु । औष० २०४ ।

अवज्जुत्त-पृथग्भूतम् । आव० ७५८ ।

अवज्ज्ञा-अवय्या, गन्धिलविजयराजधानी । ज० प्र० ३५७ ।

अवज्ज्ञाओ । ठाणा० ८० ।

अवज्ज्ञाणायरिण - अप-यानाचरित, अप्रशान्त-यानाचरित । आव० ८३० ।

अवट्टिण-अवरिषत, नित्य । भग० ७५० । एवमुभयरूप

नया । ठाणा० ३३३ । निघ्नरत्नम् । ठाणा० ३३३ ।

अवस्थितानि-शाश्वतानि । ठाणा० १४९ । अवधे परममेद ।

प्रज्ञा० ५८३ । आव० २८ ।

अवट्टिय-अवस्थित, स्थितम् । भग० ११९ । अवट्टिणु ।

जीवा० २७२ । अवस्थिता-स्वप्रमाणवस्थिता । जीवा०

९९ । स्वप्रमाणेऽवस्थिता मानुशेनरपर्वताद्वहि ममुद्रवत् ।

ज० प्र० ७७ ।

अट्टिया कप्पा-अवस्थिता कप्पा-मासायिक्का कृमाम

वश्यम विन । ठाणा० ३७४ ।

अट्टिसगभूय - अवतपकभूतम्, शेखरकल्पम्, श्रयान

मितार्थ । प्रज्ञ० १३७ ।

अवडेसग-अवतपक, शेखरक । भग० ३२२ ।

अवड्ढं वृत्तादिवा । भग० ६७९ ।

अवड्ढं-अपार्दम्, अर्धमानम् । सूर्य० ३०, १०४ । अर्ध-
ध्रुवमात्रम् । औष० ८६ ।

अवड्ढुखेत्ता-अपार्दक्षेत्रम्, अपार्द-समक्षेत्रपेक्षया अर्ध-
मेव क्षेत्रम् । ठाणा० ३६७ ।

अवड्ढुखेत्तं-अपार्दक्षेत्रम्, अर्धमात्रक्षेत्रम् । सूर्य० १०४ ।

पयदगमुहूर्तभोग्य नक्षत्र अभिचिर्वा, पयदगमुहूर्तभोग्यानि

भरणी आर्द्रा अश्लेषा स्वातिज्येष्ठा च । वृ० वृ० १४८ आ ।

अवड्ढुगोलावल्लिच्छाया-अपार्दगोलावल्लिच्छाया, गोला-

नामावर्णिगोलावलिप्तित्वा छाया गोलावलिच्छाया अपा-

र्द्धाया-अपार्दमानाया गोलावलेच्छाया । सूर्य० ९५ ।

अवड्ढुचन्दो-अपार्धचन्द्र-अर्धचन्द्र । वृ० प्र० १०९ आ ।

अवड्ढुवायिसंठित-अपार्दवापीनस्थित । सूर्य० १३० ।

अवड्ढा-अपार्द्धा । ठाणा० १४९ ।

अवड्ढो-अर्द्ध । नि० वृ० प्र० १४२ आ ।

अवड्ढोमोरिआ-उपार्द्धावमोदरिका, द्वात्रिंशतोऽर्द्ध मोदग,

एव च द्वादशानामर्द्धमोदरिकादुपार्द्धावमोदरिका द्वा-

त्रिंशतिरिति । औष० ३८ । भग० २९२ ।

अवणप-अपनय - पूजामन्त्रादरेपनयनम् । ठाणा० ४१८ ।

अवणय-एकान्ते स्थापनम् । वृ० द्वि० २६३ अ ।

अवणिज्जनु-अपनीयन्ताम् । आव० ४३६ ।

अवणितमूलो-अपनीतमूल, अपनीतमूलत्रिभाग, त्रिभा-

गनिर्वाणितवाग्, ऊर्ध्वभागादपि त्रिभागहीन इति । जीवा०

३५५ ।

अवणीओचणीयवयणं - अपनीतोपनीतवचनम्, यन्नि-

न्दिरवा प्रशमति । प्रज्ञा० २६७ ।

अवणीय अपनीतम्, स्थानान्तरस्थापित निराकृतगुण वा ।

औष० ३९ ।

अवणीयवयणं-अपनीतवचनम्, निन्दावचनम् । प्रज्ञा०

२६७ । गुणपनयनरूपम् । प्रज्ञ० ११८ । निन्दावचनम् ।

आचा० ३८७ ।

अवणीयोचणीयवयणं - अपनीतोपनीतवचनम्, यत्रैक

गुणमपनीय गुणान्तरसुपनीयते । प्रज्ञ० ११८ । अल्पवती

रुक्मिन्नु मद्गता । आचा० ३८७ ।

अवणेति-महामणि प्रकाशयति । नि० वृ० प्र० ११६ आ ।

अवणेजा-अपनयेत्, परित्यजेत् । दश० १०६ ।

अवर्णन-अवर्णः, अवर्णा वा, अनादरः, वर्णनाया अकर-
णम् । औप० १०५ । अश्लाघामकः । उक्त० ७१० ।

निन्दा । आव० १०३ ।

अवग्रहाणो-अपसनायाम्, तथाविधद्रव्यसंस्कृतजलेन स्ना-
नम् । विपा० ४१ ।

अवतंसो-पुरुषव्याघ्रनामको रोगः । वृ० वृ० १४९ अ ।

अवतारुण-बाहार्हि अवतासिता । नि० चू० प्र० ११३ अ ।

अवस-अप्राप्तम्-अस्पृष्टम् । भग० १२७ । अव्यक्तः,
अष्टानां वर्णानामधो बालः । औप० १६२ ।

अवसर्दसणे-अव्यक्तदर्शनः-अव्यक्ते-अस्पष्टं दर्शने-
अनुभवः । भग० ७०९ ।

अवसमय-अव्यक्तमताः, संयतासंयतायवगमे संदिग्धबुद्धयः ।
विशे० ९३३ ।

अवसत्त्वं-अवक्तव्यम् । प्रज्ञा० २३४ । यचरमगन्धेनान-
रमगन्धेन वा स्वस्वनिमित्तशून्यतया वक्तुमशक्यं तत् ।
प्रज्ञा० २३५ । अनन्तगुणे । दश० २२१ ।

अवसत्त्वगसंचिता-अव्यक्तत्वगसंचिता-समये समये एक-
तयोरपञ्चाः । ठाण० १०५ ।

अवसत्ता-छयणमष्टियाए पाणिणय य । नि० चू० प्र०
२३२ अ ।

अवसत्ता-अव्यक्तिकाः, अव्यक्ते-अस्पृष्टं वस्तु अभ्युप-
गमती नियते येषां ने । ठाण० ४१० ।

अवसतो-मोलमवरिसारेण वयसाः । नि० चू० प्र० २९० आ ।

अवसत्तय-अपार्थक्यम्, पीवार्थयोगादर्शितसम्बन्धार्थं, चतुर्थ-
सूत्रयोपः । आव० ३७४ । अवसत्तयम् । विशे० ४६८ ।
अनु० २६१ ।

अवदार-अपार्थम् । आव० ३०६ ।

अवदारिय-अवदारितम्, उद्धातम् । आव० ६८७ ।

अवदाल-पादादिन्यायेऽधोगमनम् । भग० ५४० ।

अवदालिओ-अवदारितः । आव० १०५ ।

अवदालिय-अवदारितम्, रविकरं विचारितम् । औप०
१७ । रविकरं विचारितम् । औप० २७३ । यज्ञावा-
यदलनं-विचनितम् । प्रश्न० ८२ ।

अवदाली-अवदारयति-शकटं स्वस्वामिन् विनाशयतीत्यर्थ-
शीलः । उक्त० ५४८ ।

अवदालेह-अवदारयति, उदारयति । प्रज्ञा० ६०३ ।

अचट्ट-कृकटिका । विपा० ७२ ।

अचट्टणा-दम्बनम् । विपा० ४१ ।

अचट्टार-अपट्टारम् । आव० ३०६ ।

अचट्टगाढलोलछाया-अपार्द्धगाढलोलछाया । सूर्य०
९५ ।

अचट्टगोलछाया-अपार्द्धगोलछाया । सूर्य० ९५ ।

अचट्टगोलपुञ्जछाया-अपार्द्धगोलपुञ्जछाया । सूर्य० ९५ ।

अचट्टचन्द-अपट्टचन्दं चन्द्रस्यापार्द्धचन्द्रः । ठाण० ७१ ।

अचट्टयवरासिसंठाणसंदिग्ध-अपार्द्धयवरासिसंस्थानसं-
स्थितः, अपगतमदं यस्य तः, स चासी यवध राशिध
अपार्द्धयवरासी तयोरिव वत्संस्थानं यस्य तेन संस्थितः ।
जीवा० ३४३ ।

अचट्टोरिसि-उपार्द्धरीरपी, अवगतमदं यस्याः मा
अपार्द्धां सा चासी पीरपी । सूर्य० ९५ ।

अचट्ट-मिथ्यात्वकपायनोकपायलक्षणम् । आव० १ ।

अचट्टाय-चट्टा । जीवा० २६२ ।

अचट्टारिय-तापयग्रहणतो हृदये विभामितं । व्य० प्र०
२५७ अ ।

अचट्टिकेली-केवलद्वितीयमेदः । नि० चू० दि०
१३९ आ ।

अचट्टिजिनः-विशिष्टावधिपरः । आव० ५०१ ।

अचट्टिज्ञानम्-ज्ञानस्य तृतीयमेदः । ठाण० ३३० ।

अचट्टिज्ञानजिना-विशुद्धावधिज्ञाना । व्य० प्र० ८५ आ ।

अचट्टीयेत्-उपेक्षेत । उक्त० ११३ ।

अचट्टीरित-परिभूतः । आवा० १०६ ।

अचट्टतम्-अवज्ञातम् । औप० १५ ।

अचट्टे-अवर्गम्, निन्दा । आव० ६६२ । अश्लाघामवज्ञा ।
ठाण० ३६० ।

अचट्टा-अवज्ञा, परिभवः । औप० १८६ ।

अचट्टयुरे-अपट्टयुवात्, उद्धायेन । दश० १६७ ।

अचट्टाय-पर्वण्यशेषाः, येपु ब्रह्मानिवा देवा अवपगमिन्
अचट्टाय च मनुष्येन्द्राश्चावपगमिन् । प्रश्न० ९६ ।

अचट्टीह-अचट्टीहयति, जलेन शययति । जीवा० ३२६ ।

अचट्टीह-अवशेषः, मतिः । आचा० १२ ।

अचट्टसिय-अचट्टमिन्, दुष्टभावज्ञं, विषयं भाषते । व्य०
प्र० २७ अ ।

भयमंघित-अवाग्गुर्गदन् । अ० प्र० ८० भा ।

भयमः-लघु पर्वण्ये । टाण० २४० ।

भयमण्ड-भयमन्यते, अवाग्गुर्गदन् मन्यते । भग० १६६ ।

भयमण्ड-उचिनप्रतिपत्त्यकरणे । भग० २१९ ।

भयमद्-अवमद् । जै० प्र० १०१ ।

भयमद्-अवमर्दम्, उपमर्दनम् । प्रभ० १० ।

भयमप्रतिज्ञाकरणम्-गुणविशेष । आच० ५२८ ।

भयमा-तीना । आच० ११२ ।

भयमाणं-अपमाननम्, विनयश्रेष्ठ । प्रभ० ९३ । अन-
पुण्यान्तरिकरणम् । भग० २२७ । मानहरणम् । प्रभ० ४१ ।

अपमानम्, अपूजनम् । औप० ४६ ।

भयमाणो-अपमानः, दम्बम् । प्रभ० १३८ ।

भयमानं-हस्तारि । टाण० १९८ ।

भयमारियं-अपस्मार-अपगत स्मार स्मरने यस्मात् स
अपस्मारः, तस्मिन् सति तद् रोगिण सर्वविषया मृत्ति
नश्यति । आच० २३३ ।

भयमोद्-अवमे-ऊनमुद्-ऊढं यश्च स । टाण०
१४८ ।

भयमो-अवाग्य । आच० १०१ ।

भययथाभो-अववाक्यास्तत्तापका । भग० ४८८ ।

भययकृतं-अपक्षमाण (भग०) । दृष्टोऽभिमुख निर-
पनयनः । औप० १२७ ।

भययकृतमाणस्त-अववाक्यतोऽपक्षमाणस्य वा । भग०
८९६ ।

भययगं-अन्नः, अन्नवाचको देशजननोऽयं शब्दः ।
भग० ३० । अवदप्रम् पर्वण्यम् । टाण० ८४ ।

भययणं-अवचनम् । आच० ३६३ ।

भययथ-अवयवा, प्रतिज्ञादयः । दम० ७० । अवयव-
पमानाङ्गलक्षणः । दम० ७३ । अवयवा नपाविधायक
परिणामावधया । टाण० ११ ।

भययधिद्रव्यता-तथाविधैकगणितानि । टाण० ११ ।

भययथी-अवयवानां नपास्य महातरिणामविशेषः ।
जीवा ६ ।

भययार्णं-नैवविशेषः । अ० द्वि० २२१ भा ।

भययानी-अनुभवेनोपमिनी । द्व्य० प्र० २० भा ।

भययारो-अवाग्य, प्रस्ताव । द्व्य० द्वि० २५ भा ।

भययार्म-आश्रितम् । औप० १६४ ।

भययाम्मणं-तथापीनामश्रितम् । अ० प्र० २१२ भा ।

भययामि-आश्रितम् । अ० अ० २६ भा ।

भययामिजमाणे-अवयाम्मान, अवयवमन्त्रो व ।
औप० १०२ ।

भययामिता-अवकाशः । आच० १०१ ।

भययामेते-निवारयिष्य, निरोद्धम् । आच० ४३८ ।

भयरे-भयं, पक्षाकात्मकी । आच० १६३ ।

भयरजिषाया-अवरादवाय । आच० ८३० ।

भयरकंठा-अवरकडा, शाखायां योदशावयनम् अव-
६० । यगद वेदोक्तं ज्ञानम् । उ० ६१४ । नम० ३६ ।

भयरगज्जम्भो-अवगर्भम् । आच० ३८३ ।

भयरज्ज-अवरापति, अवराधमात्रेति । दम० १०६ ।

भयरहस्यं-विद्या स्मृत्यै गदा भुजे, गतिभेदस्य
वितियमो । नि० अ० द्वि० १५ भा ।

भयरभो-अवचन, अपनयन । नि० २३० ।

भयरस्त-अवगात्र, अवज्ञा गति, पवित्रमन्त्राणां ।
भग० १२३ । स्मृति पवित्रमन्त्राणां । दम० अ० १६४ ।

भयरद्विजवणा-अवद्विजवणा । अव० ६३० ।

भयरदारिता-अवद्वारिकादि, अवस्थायां द्विज मन्त्रे
यु । टाण० ८१४ ।

भयरस्त-अवगात्र, दृष्टम् । उ० १०३ ।

भयरद्विगा-द्विगा द्विजम्, तस्यां यन्त्रादौ द्विजवायुभि-
तायां शास्त्रशास्त्रमन्त्रेणैव युयुर्वेदानेन पवित्रैः कियते ।
आच० १३० । सर्वद्विजमन्त्रिण परितोकादि कियते । औप०
१३० ।

भयरभू-अवभू, अवभू । मूर्ते ४६ ।

भयररायं-अवगर्भ-रायं वाचाय नाम । आच०
२१० ।

भयरविदेहकूटे-अवरविदेहकूटम्, निरपे अग्रमूट । जै०
प्र० ३०८ । अवरविदेहविपुलम् । जै० प्र० ३३३ ।

अघरचिदेहे-अपरचिदेहः, मेरोर्जम्बूद्वीपगतः पश्चिमचिदेहः ।
 जं० प्र० ३१० । महाविदेहापरभागः । ठाणा० ६८ ।
 निपथे कूटविशेषः । ठाणा० ७२ । नीले कूटविशेषः । ठाणा०
 ७२ ।

अवरवीयावो-अपरवीजापः । आव० ३८७ ।

अवरा-अपरा । आव० ६३० ।

अवराइअ-अपराजितः, पद्मबलदेवपूर्वभवनाम । आव०
 १६३ ।

अवराइआ-अपराजिता, शङ्खविजये नगरी । जं० प्र०
 ३५७ ।

अवराओ । ठाणा० ८० ।

अवराजिआ-अपराजिता, पूर्वदिग्दर्शकवासव्या दिङ्गुमारी ।
 आव० १२२ ।

अवराजिया-अपराजिता, उत्तरदिग्भाष्यजनपवैतस्थोत्-
 रस्यां पुष्करिणी । जीवा० ३६४ ।

अवराह-अपराधः, गुरविनयलङ्घनरूपः । आव० ५४१ ।

अवराहखामणा-अपराधक्षामणा, वन्दनके पष्ठे स्थानम् ।
 आव० ५४८ ।

अवरुंडिओ-अलिङ्गितः । आव० २७४ ।

अवरुज्जय । आव० ६३८ ।

अवरुत्तरा-अपरोत्तरा । आव० ६३० ।

अवरुद्धो-अवरुद्धः, अन्तर्भूतः । विदो० ११६७ ।

अवरेय-अवरकः, रिक्ता । उक्त० ३०५ ।

अवरेण-अपरेण-जन्मादिना सार्द्धम् । आचा० १६७ ।

अवरो-अववातो । नि० चू० तृ० १४६ अ ।

अवरोप्परमसंयद्ध-परस्परमसम्बद्धः । आव० ६३५ ।

अवण्णे-अवणं, अदलाधा । असरोषोद्धनम् । ठाणा०
 २७५ । अयसाः, सर्वदिगागमिन्यप्रनिधिः । ठाणा० ४१८ ।

अवन्न-अवणं. अग्रसिद्धमात्रम् । भग० ४८९ । अदलाधा ।
 ओष० १२१ । अयसा । ओष० १२५ ।

अवलंघण-अवलंघितमिति अवलंघनं, नो पुन वेतिता
 मत्तावलंघो वा । नि० चू० प्र० ११९ अ । बाह्वादिमा-
 त्रैकदेशप्रहणम् । वृ० तृ० २३० अ । अवतरतामुत्तरताम-
 बलम्बनहेतुभूताः । जं० प्र० ४३ । अवलम्बनः, अवतर-
 तामुत्तरता चालम्बने हेतुभूतः । जीवा० ११८ । अवलम्बनं
 देसे ग्रहणम् । ठाणा० ३२७ ।

अवलंघणवाहा-अवलम्बनवाहा, उभयोद्गमयोः पार्श्वयो-
 रवलम्बनाश्रयभूता मितिः । जीवा० ११८ ।

अवलंघनीयम्-लम्बयितव्यं रज्ज्वादिनिबद्धं हस्तादिना
 धरणीयम् । भग० ४७ ।

अवलंघमाणे-अवलम्बयन् हस्तवज्राशलादौ गृहीत्वा ।
 ठाणा० ३५३ ।

अवलंघमाने-अवलम्बमानः, पतन्ती बाह्वादौ गृहीत्वा
 धारयन् । ठाणा० ३२७ ।

अवलगका-सेवकाः । भग० ४६४ ।

अवलगनं-सेवा । आचा० १३२ ।

अवलद्ध-अपलब्धः न्यक्कारपूर्वकतया । ठाणा० ४६६ ।
 ईषलब्धः, अलब्धो वा । प्रश्न० १३८ ।

अवलद्धि-अपलब्धिः, अलामोऽपरिपूर्णलामो वा । भग०
 १०१ ।

अवलम्बय-अवलम्बने-अवष्टम्भादिकां क्रियां कुर्यात् ।
 आचा० २९३ ।

अवलिवाति । ठाणा० ८६ ।

अवलितं-वक्ष शरीरं वा न वलितं कृतं तत् । ठाणा० २६१ ।
 यथाऽऽत्मनो वक्षस्य च वलितमिति मोहनं न भवति ।
 उक्त० ५४१ ।

अवलितं-अवलितम् । ओष० १०९ ।

अवलुपण । आचा० ३७८ ।

अवलहणिया-वासामु वहमकेटणी । नि० चू० प्र०
 १०४ अ ।

अवलेखकं-मायाया लक्षणम् । आचा० १७० ।

अवलोकनम्-पञ्चक्ष १ वृ० प्र० २०७ अ ।

अवलोचो-अपलोपः, वस्तुनद्वावप्रच्छादनम् । अधर्मशा-
 रस्य त्रिशतमं नाम । प्रश्न० २७ ।

अवलगन । आचा० १०६ ।

अवल्लु-गोणी । आव० ६६५ ।

अवल्लुखेवा-मविलखा क्षेपा । नि० चू० द्वि० ७८ अ ।

अवल्लुगं । ओष० ३३ । नियमिका. (मर०) ।

अवधं-अवधम्, चतुरशीतिरववाहशतमहध्यामि । जीवा०
 ३४५ ।

अवधंगं-अववाहम्, चतुरशीतिरववाहशतमहध्यामि । जीवा०
 ३४५ । भग० ८८८ ।

अवयंगाति । ठाणा० ८६ ।

अवयवरय-अववरक, गृहान्तर्भाग । दश० ४० ।

अववाहय-आपवादिक यद्द्रव्यक्षेत्राद्यपेक्षम् । उप० मा०
गा० ४०० ।

अववाओ - अववाद, द्वितीयपदम् । नि० चू० द्वि०
९२ अ ।

अववाडण-अवपात्रणम्, विदारणम् । भग० १०० ।

अववाति । ठाणा० ८६ ।

अववाय-अपवाद, परद्रव्याभिधानम् । प्रश्न० ११६ ।

अववायसुत्त-तिष्ठन्मन्त्ररागस्य इत्यादि । वृ० प्र० २०१
आ । नि० चू० वृ० ११ अ ।

अववायाववाओ-अववाए पुन अओ अववाओ । नि० चू०
द्वि० ६५ आ ।

अववायाववातियं । नि० चू० प्र० २२५ आ ।

अवविहे-आजीविक्षेपामकविशेष । भग० ३६९ ।

अववे-कालविशेष । भग० २१०, २७५, ८८८ । मू० ०११ ।

अवव्रावणम्-आयामम् । ओष० १३३ ।

अववृम्मम्-उपग्रह । ओष० १०४ । उत० ५५ ।

अववृग्धा-आक्रान्ता । आचा० २५८ ।

अवसण्णा-अवसत्ता । आव० ६७० । मगूडप्राया ।
ओष० ११६ ।

अवसहो-अवशब्द । आव० ४०१ ।

अवसरो-अवसर, उपयोगकाल । मृग० ११ । विभाग,
पर्याय, देश, प्रस्ताव । विशे० ८३७ ।

अवसर्पण । आचा० ३६४ ।

अवसार्ण - अवसानम् । आव० ३८४ । अत । प्रज्ञा०
३९७ ।

अवसाय - निधय । प्रग० १०४ ।

अवसायण-अवधावनम्, कान्तिक्म् । वृ० द्वि० १२९ आ ।

अवसिओ-अवसित, जित । पदशे० ९९४ ।

अवसिद्धतो-अपनिद्धन्त । आव० ३२० ।

अवसोहिय - अवसोध्य, अपनार्य, वृथक्कर, परिहृत ।
उत० ३४० ।

अवसेस-अवसेपम्, उद्धरितम् । उत० ५९६ । भिक्षा
प्रकमात्प्राप्तिभागाद्वरितम्, यदाऽवगत शेषमवसेपम् ।
उत० ५४४ ।

अवस्कन्द-निविर । आचा० १४० ।

अवस्थानम्-स्थिति । मू० ७ ।

अवस्स-अवश्यम्, निशेगन । आ० २६५ ।

अवस्सकरणिज्जं - अवश्यकरणीयम्, आवश्यकप्रयमे
द्वितीयनाम । विशे० ४१५ ।

अवह-अव्याप्रियमाण । वृ० द्वि० २७ आ ।

अवहट्ठण-त्पण । (मर०)

अवहट्ठ - अपहृत, रक्षता । भग० १०० । पण्डित ।

ओष० २४ । परित्यज्य । ओष० ११४ । आहृत-निष्कृत्य,
रक्षत्वा । आचा० ४०० ।

अवहट्ठअसंजमे-अवहृत्यसयम -अग्निधिनोयारादीनां परि-
प्राप्ततो य स । मम० ३३ ।

अवहट्ठसंजमो - अवहृत्यसयम -अग्निभि खण भण
पानमयवाऽपिमुद्रमुपकरण पात्रादि यदाऽनिरिक्त भवेत् तत्प-
रिप्राप्तं विधिना । आव० ६५३ ।

अवहडे-अपहन्तम् । भग० २७७ ।

अवहट्ठ-उद्गारम् । वृ० द्वि० ६० अ ।

अवहारइ-अवगायते, प्रथमतया स्थाप्यते । मू० ११३ ।

अवहारय-अवधारणाय । ठाणा० ४८४ ।

अवहाराइ-अपहन्तवन्त -गृहीतवन्त । आचा० ३३७ ।

अवहारो - अपहार, अधर्मद्वारस्य दशम नाम । प्रश्न०
४३ । जलवरविशेष । प्रश्न० ६२ । अवधार्य -प्रवराणि ।
मू० ११३ । व० प्र० ५०७ ।

अवहितचित्तः-एकाग्रमनः । उत० ५९९ ।

अवहीयं - अवधीकम्, अपमदा-निन्या धीर्यम्विस्तृत ।
अधर्मद्वारस्याणविशतिनाम नाम । प्रश्न० २६ ।

अवहीयम्-अवधीयते, अवगच्छदस्याव्ययत्वेनानेनार्थवादधो-
ऽधोविरतृत धीयते-परिच्छिद्यते रूपिवस्तु तेन ज्ञानेनैत-
दसि, अथवा अव-मर्यादया एतावत्क्षेत्रं पर्यन्त, एता-
वन्ति द्रव्याणि, एतावन्त काल पश्यतीत्यादिपरस्परनिय-
मितक्षेत्रादिवक्ष्यया धीयते-परिच्छिद्यते । विशे० ७४ ।

अवहेडय-अवहेडिगोगम् । उत० १४३ ।

अवहेडिय-अवहेडितम्, अनेल यो, हेडित-साधित अ यो-
नामितमिति । उत० ३३७ ।

अवाअ-अवाय, उदाहरणस्य प्रथमो भेद । दश० ३५ ।

अवाईण-अवाचीनम्, अधोमुखम् । औप० ७ । अवाती
नानि, न वातोपहतानि, न वातेन पातितानि । ज० प्र०
२९ ।

अवाईणपक्षा-अवाचीनपक्षा, अधोमुखपर्णा, अधोमुख-
पलाश वा । औप० ७ । अवातीनपक्षा-अवातोपहत
वर्हा । औप० ९ ।

अवाउड-अप्राकृतम्, प्रावरणरहितम् । दश० ११९ ।
अप्राकृता । औप० १६५ । प्रावरणाभाव । भग० १२५ ।

अवाउडम्-अप्राकृतक, प्रावरणवर्तक । औप० ४० । न
विद्यते प्रावरणकम् । ठाणा० २९९ ।

अवाउडिय-अप्राकृतिक, सकलां रात्रिं यावद् अप्रावरणानि
ग्रहवान् । वृ० द्वि० २९२ अ ।

अवाण-अवाय, अवधारणात्मको निर्णय । प्रज्ञा० ३१० ।
अपाय-अवप्रवृत्तत्वेन ईहितस्वार्थस्य निर्णयरूपो योऽप्य
वसाय । प्रज्ञा० ३१० ।

अवाओ-अवाय-प्रकान्ताधिनिश्चय । भग० ३४४ ।
ईहायविशेषनिश्चय । आच० ९ ।

अवाधाय-अवधात, प्रवृत्त्यासृष्टार्थमहणाद्विषयाऽऽनु-
भ्यां विपक्षितममाधुष्यधमनुभवतो यो भवति सोऽवधापात ।
आच० २६२ ।

अवाच्यप्रदेश-गुणम् । प्रज्ञा० ४३० ।

अवातदसी-अपायदशी । ठाणा० ४८४ ।

अवातीणपक्षो-अवातीनपक्ष, न वातोपहतं पक्ष, वाते
नापातित पक्षम् । जीवा० १८७ ।

अवाते-अपाय-अनर्थ । ठाणा० २७३ ।

अवाधुणे-अवादान-विशेषतो मयादिवा वीर्यते, क-रते,
गृह्यते, अवधिमामम् । ठाणा० ४२८ ।

अवाय-अपाय, विषय । विदो० ८७३ ।

अवायदसी-आणालोपनस्य पण्डितेनस्य पण्डिते अहरे
तस्य सुनार तम्मममरणासीदु-अवाचीयत च परागेना
बाए दमिमेति इहगेगे च ओमामिवासी सो अवायदसी ।
नि० पू० तृ० १०८ आ । मामिचारस्य पाण्डितिकापा
यस्त्विति । ठाणा० ४८९ । अपावात्-अनपात तिप्यति
पमत्रामिवादीदु दुमिशरीक्याङ्गनाय परवर्गयेत्ये-
मम्यगनालोचनायां वा दु-अवोकिरवादीन् अवायान
तिप्यस्य दमेयति । ठाणा० ८२४ ।

अवायाणुपेक्षा-अपायाणुपेक्षा, आधवाणामपायानामनु-
पेक्षा । ठाणा० १८८ ।

अवालुयाखिल-अवारितरुपम् । (त०)

अवावारे-अव्यापार, इन्द्रियाव्यापार । आच० ६५२ ।

अवाहाणं-देशविशेष । भग० ६८० ।

अविदतो-अलभमान । आच० ५३५ ।

अविधणं-आव्यधनम्, मन्त्रावेक्षणम् । प्रथ० ३८ ।

अवि-अपि, अपिशब्द पञ्चमधत्वेन पादपूर्णायां एवावा
रायो वा । जे० प्र० २४५ । प्रवारवाची । नि० पू० प०
१६८ आ ।

अविअ-अपिच, अभ्युचये । औप० ३६ ।

अविअतो-अव्यक्त, सुग-महजसद्विवेकिकल । सूत्र०
३४ ।

अविह-समताद् वीचय इव वीचय । उक्त० २३१ ।

अविउट्टमाणो-पीड्यमान । सूत्र० ५१४ ।

अविउप्पकड-अविद्वत्प्रकृता, अव्युत्पन्नकृता वा न विशेषत
उत्-प्राबल्येन प्रकृता । भग० ३२१ । अपिषाद्वत् सम्भा-
वनार्थ उत्-प्राबल्येन च प्रकृता-प्रकृता प्रकृता वा उत्-
कृता प्रकृता वा । भग० ७०३ ।

अविउत्तिसया-अव्युत्पन्नस्य, अपरिख्यस्य । सूत्र० ३१४ ।

अविभोगिभो-अविवोगिक, वियोगागमहिण्यु । आच०
४२६ ।

अविभोगो-अविवोग, यनादिरव्ययनम् । परिग्रहस्य
पञ्चविंशतितम नाम । प्रथ० ९२ ।

अविभोगित-अव्यययनम्, अनुपगान्तम् । ठाणा०
१६६ ।

अविकलधण-अविकल्पन-न चतुर्भाषी । मन्त्र० १ । अवि-
कल्पनम्-हितमितभाष्यम् । आच० २ ।

अविकल्प-अविकल्प, निश्चय । आच० ८४१ ।

अविकलकुल-अविकल्पना, प्राप्तिपरिपूर्णा । भग०
४६५ ।

अविकोविभो-ओ वा नमिमा अहो वा मुय ते मुयता न
विहिमि तो त छदं मूय वा ताहामो, एते विभोविभो, एते
च न विहिमि ओ य पदमनाय पण्डित पण्डितजी ने
अहोविमा भवति । नि० पू० तृ० १०९ अ ।

अविक्रडिय-अपवायन भवति । भग० द्वि० ११ आ ।

अविक्रयेण-अविक्रयेण-भाटकेन । व्य० प्र० २३८ आ ।

अविक्रिअ - असकृतम्, मूलभूमिदशमन्यथापि । दश० २०१ ।

अविक्रीडो-आमायमाणो । दश० चू० १२३ ।

अविकूलं-अपूर्तिवृत्त । (मर०)

अविगणिया-अविमता । आव० ६९३ ।

अविगियचयणो-अविकृतवदन, नात्यन्तनिर्घणितमुख । ओष० १८२ ।

अविगीत-अविप्रतिपक्ष । व्य० प्र० १९२ अ ।

अविगृह-अवारित । (मर०)

अविग्रहग्रहसमाचन्नम् - अविग्रहगतिसमापन्न, ऋजुगति, स्थितौ वा । भग० ८५१ विग्रहगतिनिषेधाद्वृत्तिक अवस्थितम् । भग० ८७७ ।

अविग्रहमणे-अविग्रहमना, अकलहचेता अव्युद्ग्रहमना वा, अविग्रहमानासदभिविशेष । प्रथ० १११ ।

अविघाटा-अप्रकाश । व्य० द्वि० २०३ अ ।

अविघुट्ट-विशोधानमिव यत्न विस्वरम् । ठाणा० ३९६ । विमोक्षानमिव यद्विस्वरं न भवति तत् । ज० प्र० ४० ।

अविनिश्चित्य-अविनिश्चितम्, अविवक्षितम् । विशेष० ७३ ।

अविच्युति-धारणभेद । दश० १२५ ।

अविज्ञा-अविद्या, न विद्या-मिथ्यात्वोपहतवृत्तितज्ज्ञानात्मिका । उत० २६२ ।

अविज्ञापुरिषा-अविद्यापुरिषा, अविद्या-मिथ्यात्वोपहतवृत्तितज्ज्ञानात्मिका तत्त्वधाना पुरिषा अविद्यमाना वा विद्या-प्रभृत्युत येषां ते । उत० २६२ ।

अविज्ञोपचितम्-अविज्ञानमविज्ञा तयोपचित, अनाभोगकृतमिति । सूत्र० ११ ।

अविणय-अविनय । आव० ७९३ ।

अविणासी-अविनासी, क्षणपेक्षयाऽपि न निरन्वयना क्षमता । दश० १२९ ।

अविणीअया-अविनीतात्मा, भवान्तरेऽकृतविनय । दश० २४९ । विनयरहिता अमातरज्ञा । दश० २४८ ।

अविणीओ-अविनीत, सुधार्यदातृवेन्दनादिनिशरहित । ठाणा० १५ । अविनीता, ये बहुशोऽपि प्रतिशेषमात्रा प्रमाणात्, ते न छन्दोऽवर्तमाना भवन्ते । वृ० प्र० २५८ अ ।

अविण्णाय-अविज्ञातम्, अवश्यपेक्षया अज्ञातम् । भग० ११७, २०० ।

अवितथमाय-अर्थविनिधय । दश० २३५ ।

अवितहं-अवितथम्, सत्यम् । आव० ७६१ । भग० १०१ ।

अवितहमेयं-अवितथमेतत्-न कालान्तरेऽपि विगाभि-सतप्रकारम् । भग० ४६७ ।

अविदलकडाओ-अदिदलकृता, न दिदलकृता अदिदलकृता, अनुदर्श्यादिता । आचा० ३२३ ।

अविद्वन्तो-अविद्वन् । उत० २७१ ।

अविद्वक्छय-अविद्वक्छय, अभ्युत्पन्नम् । भग० ६७७ ।

अविद्वत्त-अविद्वत्त, प्ररोहममर्थ । दश० १४० ।

अविद्यमानम्-मागलनयाऽनुपपन्नव्यमाणम् । जीवा० २७१ ।

अविधिभिन्ने-उर्ध्वापारिषा वेद्य कृत तदनुकर्मिणं, यापुनस्तिर्यक्वृत्तकालिकाकृत तच्च कल्पाभिधमेते द्वे । वृ० प्र० १७५ अ ।

अविधो-वृत्तिष्ठो । नि० चू० प्र० २७७ अ ।

अविनेया-प्रहणधारणविज्ञानेदापोहवियुक्ता महामोहाभिभूता दुष्टावप्रहिताश्च । तत्त्वा० ७-६ ।

अविपकृदोसा-कपायेन्द्रियनिग्रहेऽसमर्था, अकीविदा वा । वृ० द्वि० १४१ अ ।

अविपरीतदर्शन-साम्प्रतक्षी । सूत्र० ३९४ ।

अविपु(घु)ट्ट-अविपु(घु)ट्टम्, न विस्वरं कोदातीव । जीवा० १९४ ।

अविप्रकड-अविप्रकट, आनुकूल्येन प्रकृता-प्रसन्ता, अथवा न विशेषेण प्रकृता अविप्रकटा । भग० ३२५ ।

अविष्ण्णासो-अविप्रणाश, शाश्वतं, विद्वाना नमस्कारार्हये हेतु । आव० ३८३ ।

अविष्ण्णं । नि० चू० द्वि० ३१ आ ।

अविषंधणो-अविषन्धन, अविद्यमानमन्त्रादिनियन्त्रण । उत० ४७९ ।

अविभागा-अविभागा, अनुभागा । ठाणा० २२२ ।

अविभागपलिच्छेदो-अविभागपरिच्छेद, चैवलिप्रज्ञाच्छेदेनाविभागम् । वृ० नृ० १५ आ ।

अविमणे-अविमना, न शन्यचित्त, अहीनस्य द्वितीयं नाम । अन्त० २२ ।

अविमोत्ति-अविमुक्ती, गृहि । नि० सू० प्र० १५५ अ ।

अधियं-उच्छिष्टम् । सू० प्र० २७१ आ ।

अवियसकुलं-अत्य बहुणावि कालेण भिक्षा न लब्धम् । दश० सू० ७७ ।

अवियसो-अविदाष, अतृप्त । (महाप्र०)

अधियाह-इत्येवमारीनुद्दिश्य । आचा० ३५३ ।

अधियाउरी-अप्रशयिनी । आव० २१२ ।

अधियाणओ-अविजानर, हिताहितप्राप्तिपरिहारशून्य मना । आचा० ७० ।

अधियाणं-अपराक्रममप्रभवति काले । (भक्त०)

अधियार-अधिवारम्, चेष्टात्मकविचारविरहितमरणान्धान-तप । उक्त० ६०२ । अधिकारा-गीतादिविकारहिता । सू० प्र० ३१० आ ।

अधियोगज्जवसाणं-अधियोगाध्यवसानम्, अधिप्रयोग द्वाध्यवसाय । आव० ५८५ ।

अचिरइ-अचिरति, इच्छाया अनिश्रुति । भग० १०१ ।

अचिरइय-अचिरतिक् । आव० २१८, ६२०, ६४०, ४०४, ५६० । दश० ८९ । गृहस्थी । ओष० १२४ ।

अचिरप-अचिरत, प्राणतिपातादिविरतिरहित, विशेषेण या तपनि रतो यो न भवति स । भग० ३६ ।

अचिरओ अचिरत, नचिरत, सावयव्यापारादिनिवृत्तमना । प्रज्ञा० २६८ ।

अचिरतओ-अचिरत । आव० ३९६ ।

अचिरतकायिकी-कायिकीक्रियाया प्रथमो भेद । मिथ्या दृष्टेरविरतसम्यग्दृष्टेय उल्लेखपादिलक्षणा क्रिया तर्मेवमर्थ निबन्धना । आव० ६११ ।

अचिरति-अचिरति, अत्रक्ष । ठाणा० ३७२ । अपल्या ख्यानमभवत् अचिरतिहो भव, शङ्कम् । ठाणा० ४९२ । अचिरति । आव० १२ ।

अचिरतिया-अचिरतिका, न विद्यते विरतिर्यस्या सा । ठाणा० ३७२ । अचिरतिका । आव० ३९६ ।

अचिरत्ताप-अचिरतया विप्रवकरणे । भग० ५७१ ।

अचिरत्तो-अचिरत्त । औष० १३ ।

अचिरय-अचिरत, अनिश्रुत । प्रश्न० ३० । मिश्रवाग्नि नम्यरुद्रिश्च । आव० ५८८ ।

अचिरयसम्महिट्टी-अचिरतसम्यग्दष्टि, देशनिरतिरहित सम्यग्दष्टि, भूतप्राप्तस्य चतुर्थे गुणस्थानम् । आव० ६५० ।

अचिरलं-परस्परसङ्गम् । प्रश्न० ८३ ।

अचिरलपत्तो-अचिरलपत्र । जीवा० १८७ ।

अचिरहिप-अचिरहितम्-चूडस्फुलितन्यायादपि न विरहित, अथवा प्रतीर्षकालोपभोगाहारस्य सकृद्ग्रहणेऽपि भोगोऽनु समयं स्यादतो ग्रहणस्यापि सातत्यप्रतिपादनार्थम् । भग० । २० ।

अचिरहिय-अचिरहित, अविमुक्त । आव० ५३२ ।

अचिरहो-अचिरह, सातत्येनावस्थानम् । आचा० ६९ ।

अचिराहणं-अचिराधना । भग० ८९८ ।

अचिराहियसंजम-अचिराधितसयम, प्रप्रज्याकालादारं भ्याभ्रमचारित्रपरिणाम, सञ्ज्वलनकपायसामर्थ्या प्रमत्तगुण स्थानकसामर्थ्यादि स्वल्पमाशादिदोषसम्भवेऽप्यनाचरितद्व-रणोपपात । भग० ५० ।

अचिरिका-अचिरक्ता, अविभक्तिरुक्ता । सू० तृ० २४३ अ ।

अचिरिक-रूप । व्य० द्वि० १३७ अ ।

अचिरुद्धो-अचिरुद्ध, वैतनिक । औष० ९० ।

अचिलं-लेयमनिर्द्ध । दश० सू० ६ । गडुलमाकुल वा । सम० ५३ ।

अचिलंविद्यं-अचिलम्बितम्, नातिमन्यरम् । भग० २९४ ।

अमन्यरम् । ओष० १८७ । अनतिमन्दम् । प्रश्न० ११२ ।

अविद्यज्जओ-अविपर्यय । विशेषे ६४१ ।

अविशुद्धकोटि । आचा० २७१ ।

अविद्यन्न-अविपन्न, अप्राप्तविपन्न मन्त्रादिभिरनियम्यित । उक्त० ८७९ ।

अविसेस-अविशेष, विशेषरहित । भग० ९९१ । प्रज्ञा० ७४ ।

अविसधि-प्रवाहणाव्यवच्छिन्नम् । भग० ४७१ । अव्य वच्छिन्नम् । आव० ५६१ ।

अविसंवायण-अविसवादनम्, पराविप्रतारणम् । उक्त० ५९१ ।

अविसंवायणाजोरो-अविसवादानजोरो । ठाणा० १९६ ।

अविसाद्री-अविपाद्री, चिन्तारहित, अदीनस्य पथम नाम । अन्न २२ ।

अविसारओ-अविशारद । प्रज्ञा० ६० ।

अत्रिमुद्रलेस्से - अत्रिमुद्रलेश्य, कृष्णादिश्य । जीया०
१४० । विभगज्ञान । भग० २८४ ।

अत्रिमुद्रो - पायःपात्री सेति मज्जातो जो आग्नौ विहाय
मिमुहा तस्मै जो पु० गोवर्ही मो अत्रिमुद्रो । नि० चू०
दि० ११३ अ ।

अत्रिसेतियं - अत्रिसेवितम्, विदोषहितम् । ज० प्र० ८८ ।

अत्रिसोहिफोडी - अत्रिसोहिफोडि । दृ० १६२ ।

अत्रिहृड - गाल (देखाम्) । चू० प्र० ।

अत्रिहृम्ममाण - त्रिषि परीपहोपमर्षेण्यमानो निहृन्म
मान, न निहृन्ममानोऽनिहृन्ममान, न निविण म
वैहानसु गर्दप्रमन्यद्वा बालमरण प्रतिपन्न इति । आ० १५९ ।

अत्रिहाड - अग्रम । व्य० दि० ३७९ अ ।

अत्रिहाय - अत्रिभ०य, अत्रिभायगीयस्वरूप । प्र० १९ ।

अत्रिहि - अत्रिधि । आ० ५२ । अवतना । चू० दि०
१५ अ ।

अत्रिहिमहिम - अत्रिधिग्रहणम् अशुद्धस्य - उडमादिदोषा
जिनस्य यद् ग्रहण, अथवा गुडादिद्वयस्य मण्डकारिना
प्रक्षय यदेतन् पात्ररुदो स्थपन तत् । आप० १९२ ।

अत्रिहेपरिष्ठावणिया - अत्रिधिपरिष्ठावणिकी । आ०
५३८ ।

अत्रिहेडण - अत्रिहेडन न क्वचिदुचितेऽनादरवान । ज्ञ०
२६६ ।

अत्रीह - अत्रीधि कीचि - नि रुद्रस्तद्भावान् । उ० २३१ ।

अत्रीरिण - अत्रीध उधानातिप्रियाविरुल । भग० ९५ ।
मानसगतिर्जात । भग० ३०३ ।

अत्रीरिय - अत्रीध विज । भग० ९५ ।

अत्रीसंभो - अत्रिधम्म अत्रिधाम, प्राणरूपस्य तृतीय
परीय । प्र० ५ ।

अत्रीहीपुण्डण - अत्रिधिप्र०, वक्त्रपात्रागुपकरण विहाराय
मुद्रप्राय वृच्छति । चू० प्र० २४१ अ ।

अत्रुध - अत्रुधम् । उ० ११० ।

अत्रुत्तपूर्वम् । आव० २३० ।

अत्रेइअ अवैत, मनसाऽन्यनालपिन । आव० ४१५ ।

अत्रोच्छिन्ना - अत्रोच्छिन्ना यावदेकाऽपि तिष्ठत तान् ।
आ० ७२७ ।

अत्रुच्छेदम् - पात्रगणितरिण, त्रिणीतापणं त्र्यय-
विदि यावदनरिञ्जरात्रप्रमेयम् । गम० ९३ ।

अत्रुद्धो । दृ० २७ ।

अत्रुण - अत्रुणम्, अत्रुणदिनम् । भग० ११० ।

अत्रुओ - अत्रुय, अत्रुयान्द्राय । जीया० १८३ ।

अत्रुते - अत्रुय पयोयापगमेऽप्यनन्तपर्यायतया । गण०
३३३ । अत्रुयगोपया । ठा० ३३३ । अत्रुयामा ।
भग० ७९० ।

अत्रुत्तं - अत्रुत्त, अत्रुत्तमत्त, अत्रुत्तमत्त, संयतात्तमत्त
रान्दिग्धुदि । आव० ३११ । अत्रुत्तम् । अत्रुत्तम् १०९ ।
अत्रुत्तमत्तमत्त, अनिर्दश्यम् । त्रि० १०० । अत्रुत्तमत्त
गुरो सप्तो यदालोचन तत् । ठा० ४८४ ।

अत्रुत्तगमविद्या - अत्रुत्तगमविद्या, अत्रुत्तगमविद्या-
हारत शीर्षप्रहृष्टिमाया परतोऽप्यन्यथाहातमत्त
रुयान्तेनात्मन्यन्यथात्वेन च वक्तु न शक्यतेऽपान-
कन्य स चैवस्मन्तापनन्त्येन - एवमेव एवमेव तादृ
मतिना । भग० ७९६ ।

अत्रुत्तलिगो - अत्रुत्तलि । आ० ३०३ । अत्रुत्त
लि । आ० ५६० ।

अत्रुत्तस्त - अत्रुत्तस्त - अत्रीतापस्य मृत्तर्थापरिनिष्ठितम् ।
आ० १९६ ।

अत्रुत्तो - तत्र उक्तगणितु रोमनमो न भवति, तत्र
अहवा तत्र मोत्तमत्तमत्त तत्र अत्रुत्तो । नि० चू०
तृ० ८० अ । अत्रुत्तमत्तमत्त वयति अत्रुत्त पो० ७०७ ।
चू० तृ० १३० अ । अत्रुत्तमत्त । नि० चू० प्र० १०३ आ ।

अत्रुत्तया - अत्रुत्तया । त्रि० ९९ । अत्रुत्तया दृष्टाया,
मन्त्रगणित स्वरूपान्तस्य तावत्तुत्तमत्तमत्तम् । ज० प्र०
२७ । तत्रुत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्त । तृ० प्र० १०७ ।

अत्रुत्तमितस्त - अत्रुत्तमितस्त - अत्रुत्तमितस्तमत्तमत्तमत्त
या । ठा० १०६ ।

अत्रुत्तमो - अत्रुत्तम, पत्रपात्रादिनम् । तृ० प्र०
१६ । त्रि० ९९ । आव० ४०४ । अत्रुत्तमत्त ।
त्रि० ३३० । अत्रुत्तमत्त । तृ० चू० १०३ ।

अत्रुत्तमो - अत्रुत्तम, देवादिहोपयगणितमत्तमत्त
चा व्यथा तस्या अत्रुत्तमो अत्रुत्तमम् । ठा० १०० ।

अत्रुत्तमो आस्वान, उडान, उडानम् । अत्रुत्तम १०३ ।

अव्यायाधे, ०हं-अव्यायाधम्, केनापि विवाधयितुमशक्य-
त्वात् । जीवा० २५६ । घन्तके तृतीयं स्थानम् । आव०
५४८ । अव्यायाधः, परेया पीडाकारिवाभावाद्दिनष्टयाधः ।
भग० ७ । अव्यायाधम्-उपरतसकलमीडं भोक्तुम् । उत०
५७६ ।

अव्यायाह-शुकाभिमानवासी सप्तमो लोकान्तिकदेवः ।
भग० २७१ । ठाण० ४३२ । अव्यायाधः सप्तमलोकान्ति-
कदेवः । आव० १३५ । अपीडाकारित्वम् । सम० ५ ।

अव्यायडा-अव्याहृता, अस्पष्टा अप्रकटार्था, असत्यामुपा-
भापनेदः । दश० २१० ।

अव्यावारपोसहे-अव्यापारयौषधः । आव० ८३५ ।

अव्याहयं - अव्याहृतम्, एकान्तिकमिहपरलोकाविशुद्धं
फलान्तरावाधितं वा । आव० ४१५ ।

अव्याहितो-अव्याहितः, अनाहृतः । जीवा० १६६ ।

अव्यतिगिद्ध - अव्यतिगृहे, उद्धाटया पौरुषामित्थं ।
व्य० द्वि० २२७ आ ।

अव्युक्तार्ह - अव्युक्तान्ताः, अविश्वस्तपर्यायाः । आचा०
३४८ ।

अव्युच्छितिनयद्वया-अव्युच्छितिनयार्थता, द्रव्यास्तिक-
नयमतम् । सूर्य० २८६ ।

अव्युच्छिन्ननयद्वया-अव्यवच्छिन्ननयार्थता, द्रव्यास्तिक-
नयमतम् । सूर्य० २५८ ।

अव्यो-सवोधने, अहम् । व्य० द्वि० २०३ आ ।

अव्योगडं-अव्याहृतम्, पुरुषनिर्देशतोऽनाख्यातम् । भग०
१०० । दायदादिभिरविभक्तं अननुज्ञातं वा । वृ० वृ०
५० अ । अव्याकृतं नामदायिना सामान्यं न पुनरनैवि-
भक्तं, यदिविद्वृतं न केनापि विचारमापादितं, यद् भवेत्

पूराज्ञेन संदिष्टे, वेशस्य परम्परया समागतम् । व्य० द्वि०
२७९ आ । अविभक्तम् । व्य० द्वि०

२७९ अ । अव्यक्तोऽपरिस्पृष्टः । आचा० ३२० ।

अव्योगडा-अव्याहृता, अविमृता । आव० ७२७ । हृते

ऽपि भागे निर्देशतोऽनाञ्जिता । वृ० द्वि० ११९ आ । अत-

गम्भीरशब्दार्था, अश्वनाक्षरप्रयुक्ता वा अनासम्पृदाद-
भापेदः । दशा० २५६ ।

अव्योच्छित्तिनय - अव्यवच्छित्तिनय, द्रव्यास्तिकनय ।
उत० १५ ।

अव्योच्छित्तिनयद्वया-अव्यवच्छित्तिनयार्थता, अव्यवच्छि-
त्तिप्रधानो नवोऽव्यवच्छित्तिनयस्तस्यार्थो-द्रव्यमव्यवच्छिप्ति-
नयार्थस्तद्भावस्तथा । भग० ३०२ ।

अव्योच्छिन्न-अव्यवच्छिन्नम्, अखण्डितम् । आचा० ४०५ ।

अव्यवच्छिन्नाः, अनवरतम् । ओष० १२६ ।

अव्योच्छिन्ना-हृतेऽपि भागे मूलाक्षरव्यवच्छेदो यावत् ।
वृ० द्वि० ११९ आ ।

अव्योच्छिन्नाओ-अव्यवच्छिन्नाः, व्यवच्छिन्ना-जीवरहिता
न व्यवच्छिन्ना अव्यवच्छिन्नाः । आचा० ३२३ ।

अव्योयडा-अव्याहृताः, गम्भीरशब्दार्था मन्मनाक्षरप्रयुक्ता
वाऽनाविभाविताः । भग० ५०० ।

अक्षरणाजुपेक्षा - अक्षरणस्य-अक्षरण्यात्मनोऽनुपेक्षा ।
ठाण० १९० ।

अनुपिरे-अनुपिरे, वृणपणशिनार्कणैः । उत० ५१८ ।

अनूयान्तरा-न अनूयानि अन्तराणि मासां ता । आव०
३५ ।

अशोकपल्लवमविभक्तिः - विभक्तितो नोऽविधि ।
जीवा० २४७ ।

अशोकलता-लताविशेषः । आचा० ३० ।

अशयः-(अम), कोणा, कोश्व । ठाण० ४३५ । चतुर्दि-
ग्विभागोपलक्षिता शरीरावयवाः पर्यङ्गमणेपिष्टस्य जालु
नोरन्तरं, आनस्य ललाटोपरिभास्य चान्तरम्, दक्षि-
णरन्ध्रस्य जालुनधान्तरम्, वामरन्ध्रस्य दक्षिणजालुन-
धान्तरमिति । ज० प्र० ११ । चतुर्दिविभागोपलक्षिताः
शरीरावयवाः । ठाण० ३५७ ।

अश्रुतनिश्चितम्-वस्तुनः पूर्वं तदपरिनिमित्तमते क्षयोपश-
मपटीश्ववादीरपत्तिक्यादिलक्षणमुपजायते तत् । आव० ९ ।

अद्वयदमः-बाह्व । उत० ६० ।

अद्विती-द्वयं नशब्दम् । दश० २३६ ।

अष्टभाग-अष्टभागो-अष्टमो भागः । भग० ८३२ ।

अष्टमीपौषध-अष्टमीपौषहो - अष्टमी पौषा-उपवासा-
त्रयोऽष्टमीपौषधः । आचा० ३०७ ।

अष्टमीपौषधिया-अष्टमीपौषधिया-उपवासा । आचा०
३२७ ।

अष्टापदम्-अष्टापद, मूर्धन्यपदोप । आचा० ४१८ । आव०
२८७ । वृ० वृ० ५२ अ ।

अष्टाष्टिका-चतु पट्टि । व्य० द्वि० ३४७ आ ।
 अष्टीचती-जातुनी । प्रश्न० ८० ।
 अष्टीचान्-जातु । जीवा० २७० ।
 असंकल्पिय-असंरूपित, असङ्कल्पितानि च तानि शब्दादि-
 विषयभावेन परिणतद्रव्यरूपाणि । विद्वा० १४५ ।
 असंकमणो-अशङ्कमना, न विद्यते शङ्का यस्य मनुष्य
 स्वदशङ्कम्, अशङ्क मनो यस्य स । आचा० १०२ ।
 असंकिया-अशङ्किता । आच० ५६१ ।
 असंकलिङ्ग-असङ्कष्टम्, निर्दूषणम् । औप० ४९ । विशु-
 द्धपानपरिणामवान् । प्रश्न० ११० ।
 असंक्षेपज्ञातः । ठाण० २७८ ।
 असंखड-कलह, वैरं वा । वृ० तृ० ४८ अ । वृ० प्र०
 ८६ अ । नि० चू० प्र० ३१ अ । कलह । (गणि०) ।
 औष ८० ।
 असखडबोलो-कलहबोल । आच० ६५४ ।
 असखडि । आव० ६३० ।
 असखडिओ-असङ्कटिक, कलहकारक । औप० १५१ ।
 असंखय-असंस्कृतम् । दश० १०५ । उत्तराध्ययनेषु चतु-
 र्थमाध्ययनम् । उक्त० ९ । सम० ६४ ।
 असंख्या-असङ्ख्यमान, सङ्ख्याविरहिता । उक्त० ३१६ ।
 असंखेज्जीविया - असङ्ख्यातजीविका वृक्षविशेषः ।
 भग० ३६४ । यथा निम्बाप्राचीना मूलकन्दरकन्धत्वरुहा
 राप्रवाला । ठाण० १२२ ।
 असंखेज्जिस्सिधडे-असङ्ख्येयविस्तृत, असङ्ख्येय विस्तृत
 यस्य स । जीवा० १०६ ।
 असंखेप्पदा - असंक्षेप्यादा, त्रिभागादिना प्रकारेण या
 सम्बोध्यु न शक्यते सा चासौ अदा च । प्रज्ञा० ४८९ ।
 असङ्ख्येयकः । अनु० २४० ।
 असङ्गहरई-असङ्गहराणि, गच्छामहत्तरस्य-मीठादिकस्यो-
 पकरणस्थेषुना दीपमिमुक्तस्य लभ्यमानस्यात्मभरिवेन न
 विद्यते सङ्गह रत्तिर्यस्यानौ । प्रश्न० १२५ ।
 असंगे - अलग्न, वैधर्मणस्य पुनर्म्यानीशो देव । भग०
 २०० ।
 असघयणो - आदिर्द्वि तिहि सघयणेहि वज्रितो । नि०
 चू० तृ० १३० अ ।
 असंघानिनो-एगगिओ । नि० चू० द्वि० ७९ अ ।

असंचद्वा-असंचयिता - ये मानिके द्वैमासिके त्रैमासिके
 चतुर्मासिके पञ्चमासिके षष्णमासिके वा प्रायश्चित्ते वसन्ते
 ते । व्य० प्र० ९७ आ ।
 असंचेअयओ-असंचेतयत, अज्ञानानस्य । औप० २२० ।
 असंजअ-असयत, गृहस्थ । आचा० ३४२ । अप्रशान्ता-
 ध्वयमायवान् । विद्वा० १०२७ ।
 असंजगविसओ - भगवया पडिखिदो । नि० चू० द्वि०
 १८ अ ।
 असजण-असगो, अगेही । नि० चू० प्र० ८१ अ ।
 असजमो-असयम, प्राणवधस्य चतुर्दशपर्याय । प्रश्न०
 ५ । अधर्मद्वारास्य पष्ठ नाम । प्रश्न० ४३ ।
 असंजय - असयत चरणपरिणामशून्य । भग० ४९ ।
 गृहस्थ । दश० २२२ । असयमवान् । प्रश्न० ३० ।
 असंजलं - जम्बूद्वीपैरवते पञ्चदशतीर्थकरनाम । सम०
 १५३ ।
 असंजातकिणस्कन्धः । आचा० ८७ ।
 असंजोगरया-असयोगरता-सयोग-सम्बन्ध पुत्रकलत्र-
 मित्रादिनिमित्तान्न रता सयोगरताम्नाद्विपर्ययेकत्वभावना-
 भाविता असयोगरता । आचा० १८० ।
 असंजोगिमे - असयोगिम, सयोगिमादिपरीत आदित्य-
 विम्बादि । उक्त० २१२ ।
 असज्जा-असञ्ज्ञा, विगतसञ्ज्ञा । औप० २०२ ।
 असजणी-असजी-अविदितपूर्वमूढातम् । व्य० द्वि० ३७७ आ ।
 असत्तई-असन्तान, अयता वा । वृ० प्र० । अमन्तनि
 (ता) परिणामविशेषः । आच० ८४८ ।
 असत्तक-असत्कम्, अवदर्धाभिधानरूपत्वान्, द्वितीयाधर्म
 द्वारास्य पञ्चम नाम । प्रश्न० २६ ।
 असंतगं-असत्, असङ्गतार्थम् । अशान्त-अनुपशमप्रधा-
 नम्, असोभन वा । प्रश्न० १२१ । असत्क-अविद्यमाना-
 र्थम्, असत्त्वमिति । प्रश्न० ३६ ।
 असंतती-भावणवो-छदो अभाव इत्यर्थः । नि० चू० द्वि०
 ११६ अ ।
 असंतय - अशान्तक, अनुपशान्त, अमन्-असोभनम् ।
 प्रश्न० ४१ ।
 असंतरणए-असतरणे । औप० १४३ ।
 असतासते-मागितम्याप्यलभ । वृ० द्वि० ७७२ आ ।

अस्ते-अस्त, नाभाववचन शब्दोऽयम् । आचा० ७४ ।
आवयमान । उक्त० ६१७ ।

अस्तोतो-अस्तोत, परिग्रहस्य त्रिभूतम् नाम । प्रथ०
१३ ।

असंथडाई - असंथतानि, वीजादिभिरव्याप्तानि । उक्त०
४८७ ।

असंथडो-छद्मद्वारादिना तवेण क्लृप्तो असंथडो, गेलण्णेण
वा दुष्परलक्षारीरो, दीहठाणेण वा पञ्जत अल्भेतो । नि०
चू० प्र० ३१३ अ ।

असंथरताणं-अनुषङ्गताण । ओष० ७८ ।

असंथरमाणा-अस्तरमाणा, अतृप्ता । ओष० ७८ ।

असंथरे-अस्तरताम् । ओष० १५४ ।

असंथुओ-इय वहरितो सणायगो अनायगो वा । नि० चू०
द्वि० १२१ अ ।

असंदिग्धम्-वाण्यनिश्चयविशेष, असंशयकारिता । मम०
६३ ।

असंदिग्धवचनता-परिस्फुटवचनता । उक्त० ३९ ।

असंदिद्ध - अमन्दिरथा, स्पणम् । दश० २१३ । अमन्दि-
ग्धम्-सूतस्य द्वितीयगुण, सैन्धवशब्दवत्पणधोकायनेना
संशयकारि न भवति । आव० ३७६ । मन्दैहवर्षितम् ।
भग० १२१ ।

असंदीणो-अमन्दीन, सन्दीभादितर जलत्सावनान् न
क्षयमाप्नोति । उक्त० २१२ । आदिलचन्द्रमण्वादि । आचा०
२४७ । प्रचुरेन्धनतया विरक्षितशालवत्स्थिति । आचा०
२४७ । कथतापन्तेदभिर्घटितोऽमदीन । आचा० २४८ ।
वृत्तार्थप्रत्ययवाडमन्दां अद्योऽय, प्राणिना प्राणायाम
दासभूमि । आचा० २४८ ।

असंधिप-अमन्धिन, असंयोजित । उक्त० २१० ।

असंधिया-पौरजिता । नि० चू० प्र० १११ अ ।

असनिहिंसचय-असंनिधिसंयय, न विद्यते गात्रधिरप
मयसो यस्य न । जीवा० २७८ ।

असपञ्चमचिता - कथमिदंभाव सत्तमप्रयोजयित्वा ।
आच० ५८१ ।

असंयुद्धयत्सो-मति प्रयोग सम्प्रयोगानुसरणम्-
गिननम् । आय० २८१ ।

असंप्रगृह्या-असंप्रहिता-संप्रहरहिता । व्य० द्वि०
३९१ अ ।

असंपत्त-असंप्राप्त । दश० १९४ । असंलग्नम् । जीवा०
१८१ । मिश्रिष्टान् वर्गादीननुपयत । जीवा० २३ ।

असंप्रग्रह-आत्मनो जालायुत्सेकप्राहवर्जनमिति भाव ।
ठाणा० ४२३ ।

असंप्रग्रहता-असंप्रग्रह, समन्तात्प्रवर्षेण जालादिप्रह
टालक्षणेन प्रहणम्-आत्मनोऽवधारण सम्प्रग्रहस्तदभाव ।
जालायुत्सित्तवेति । उक्त० ३९ ।

असंफुरो-असंफुट । वृ० वृ० ३ अ, वृ० द्वि० २२४
आ । सङ्कुचितापादो, गगन । वृ० द्वि० २२९ अ ।

असंयद्ध-अमम्यद्धम्, स्ववरीरातृष्यगभूतम् । जीवा० १२० ।

असंमते-असम्प्रान्तम्, असम्प्रान्तज्ञान । भग० १४० ।

असंभवंता-अप भवन्त, ते गौरवत्रिधान्यतरदोषाज्ज्ञा-
नादिके मोक्षमार्गे न सम्प्रगमन्त-नोपदिशे वर्तमाना ।
आचा० २५० ।

असंभातो-असंभात्य । आव० २२१ ।

असंभम-अमम्यम, न भय वर्तयम् । ओष० ५२ ।

असंमत्त-अमम्यस्त्वम्, डाविशतितम परीवह । आव०
६५७ ।

असंलोप - असंश्लेष, न विद्यते सुगोत्रो-दूरस्थितस्यापि
स्वपक्षादेरागो यस्मिंस्तत् । उक्त० ५१८ । आचा०
३३५ ।

असंयवहारिप - अया०यवहारिक, अनादिकात्रादारभ्य
निर्गोदावस्थासुपगता एवावतिष्ठन्ते ते यवहारपथादीन्
त्वात् । प्रज्ञा० ३८० ।

असंनिगा पातलोमणो पुटाली मयते अहृदो । नि०
चू० वृ० ३३ अ ।

असंनिगामो-मविभजति-गुह्यगमनादिभ्य उचितमस
नादि यन्त्रणीयवशील सचमागि, न तथा य आ मयापफ
त्वेनेन स । उक्त० ४३४ । आचार्यगमनादीनामेपगुण
विशुद्धिश्च सप्त विभक्तयेऽपि । प्रथ० १२१ ।

असंयुद्धण । नि० चू० प्र० २१६ अ ।

असंयुद्धयत्सो - असंयुद्धय, यो मूत्रगुणादिवसत
मन इरानि, वदुगम्य चतुषा भेद । उक्त० २७६ । भग०
८० । प्रसङ्गात् । ठाणा० ३३० ।

असंबुद्धे-असहृत, प्रमत । भग० ३१५ ।

असंशुद्धम्-सद्भीष्म । आव० ७६० ।

असंसेष्टा-दायगो असंसेष्टेहि हृत्यमतेहि देति । नि० चू०
तृ० १२ अ । असंसेष्टा-अक्षरद्वय । ठाणा० ३८६ ।

असंसारसमावण्णा-असंसारसमावण्णा, सुखा । प्रज्ञा०
१८ ।

असंसारो-असंसार, समारप्रतिपक्षभूतो मोक्ष । जीवा०
८ । न ससारोऽसंसार, मोक्ष । प्रज्ञा० १८ ।

असंहनन-असंघयण, आदिमाना त्रयाणां सहननानामन्य
तमेनापि सहननेन विरुद्ध । व्य० प्र० ११४ अ ।

अस-अयानरूपाणि । व्य० द्वि० १२९ आ ।

असद्-असहृद्, अनेकधा । उत० ३१३ ।

असद्-असति, अवाङ्मुखदस्ततलरूपा मुष्टि । ज० प्र०
२४४ ।

असद्-असती । ओष० १४६ । यस्तरणाभावे । घृ० द्वि०
१९३ आ ।

असद्पोषणया-अनतीपोषणता, अयती पोषयति । आव०
८२९ ।

असक्रओ-असहृत, स्वभावसम्पन्न । आव० ११४ ।

असक्रय-असंस्कृत, न विद्यते संस्कृत-संस्कारो यस्य स ।
अमस्कृत-अविद्यमानसंस्कार । प्रश्न० ४१ ।

असक्रयमसक्रय-असंस्कृतमस्कृत, अविद्यमानसंस्कारम
स्कार । न विद्यते संस्कृत-संस्कारो यस्य सोऽसंस्कृत,
अमस्कृत-अविद्यमानसंस्कार । प्रश्न० ४१ ।

असगडतातो-ज्ञानासहन । (मर०)

असगडपिया-अशक्यपिता, अशक्यया पिता । उत०
१३० । नामविशेष । व्य० प्र० १८ अ । नि० चू० प्र०
१५ अ ।

असगडा-अशक्य । उत० १२९, १३० । एतज्ज्ञानी
आमीरपुत्री । दश० १०९ ।

असगडाताप-अशक्यपिता । व्य० प्र० १८ अ ।

असद्यसधत्तर्ण-असद्यसधत्तर्णम्, असद्य-अलीक सन्द
धाति अङ्गिष्ठं करोतीति, तद्वाच । द्वितीयाधमद्वारास
पठितितम नाम । प्रश्न० २६ ।

असद्यो-असद्य, सन्दर्भोद्धृत । प्रश्न० ३० ।

असज्जं(ज्मं)-माम्यवचनं, कर्कशं, कटुकं, निष्ठुरं, अचारा-
दिक वा । नि० चू० तृ० ८० आ ।

असज्जाइयं-आस्थापयिकम्, अशोभन आध्याय एव,
रुधिरादि कारणे कार्योपचारात् । आव० ७३१ ।

असद-शठभावरहित । ओष० २२० ।

असदकारणो-‘नष्ट’ छादने, जो अप्पाणं मायाए णाति-
असदो होऊन करण करेति । नि० चू० तृ० १४९ अ ।

असदत्तणं-अशठवत् । आव० ५२ ।

असण-अशनम्, घृतपूर्णदि । आव० ८११ । मण्डकौ
दनादि, आशु-तीव्र क्षुधा-वृषुक्षा शमयतीति । आव०
८५० । बीजक । आव० १८६ । अद्यत इत्यशनम्,
ओदनादि । दश० १४९ । अद्यते-भुज्यत इति अशोषा-
द्वाराभिधानम् । उत० ६०० ।

असणवण-अशनवनम्, बीजवनम् । आव० १८६ ।
वनविशेष । भग० ३६ ।

असणि-अशनि, वज्रम् । दश० १६४ । आकाशे पतन्ना-
स्मिन् वज्र । जीवा० २९ । प्रज्ञा० २९ । वज्रोयणिदस्य
अगमहिती । भग० ५०४ । ठाणा० २०४ ।

असणिमेहा-अशनिमेहा, करकादिनिपातवन्त, पर्वता-
दिद्वारणसमर्थजलत्वेन वज्रमेधा । ज० प्र० १६८ । कर-
कादिनिपातवन्त पर्वतादिद्वारणसमर्थजलत्वेन वा वज्रमेधा ।
भग० ३०६ ।

असणे-अशन, वृक्षविशेष । प्रज्ञा० ३१ । वीथक । उत०
६५३ ।

असण्णातय-असतातीय । आव० ८४६ ।

असत्ति-असहृद्, अनेकवारम् । जीवा० १२८ ।

असत्तिनिवेसणे । नि० चू० प्र० १६२ अ ।

असत्तिघाडगा । नि० चू० प्र० १६२ अ ।

असत्तिसाहीओ । नि० चू० प्र० १६२ अ ।

असत्थ-अशब्दम्, सतदभेद-सम । आचा० ५३ ।

असत्थस्स-अशब्दस्य, निरवशानुगतरूपस्य सम्यग्य ।
आचा० १५६ ।

असदध्यारोपणम्-आव० ८७१ ।

असद्-अविद्यमानम् । उत० ३४७ ।

असहृतो-अधदान, अधेधान । आच० १८१ ।

असहृण-अधदानम् । आच० ५७३ ।

असद्भुते-साधो कर्तुमयुक्ते । आच० २४२ ।

असन्निरूपेण-ईतिरूपो हि पतङ्गादेषात् इति दश० १६४ ।

असनो-अशन, धीयक । आच० ४११ ।

असन्निभाउण-असन्निभाय, असन्निभा तन् परभवयोग्य वद-
मायु । भग० ५१ ।

असन्निभूय-असन्निभूत, असन्निभ्य उत्पन्न । प्रज्ञा०
५५८ ।

असन्निभूय-असन्निभूता, असन्निभो या जायते सा ।
प्रज्ञा० ३३९ ।

असन्नी-असन्नी, मिथ्यादृष्टिमानस्ते वा । प्रज्ञा० ३३९ ।
यथोक्तमनोविज्ञानविकल । प्रज्ञा० ५१३, ४०७ ।

असथलायारे-अशबलो यस्य हिताहितवर्गोपेक्षणीयवर्द्ध
इव कर्तुं आचारो-विनयशिक्षाभाषागोचरादिक । व्य०
प्र० २३५ अ ।

असवलो-अशबल, एकान्तशुद्ध । उक्त० २५७ ।

असम्मं-असम्मम्, अनुचित जकारमकारादि । आच०
५८८ ।

असम्भाव-असम्भावम्, अविद्यमाना सन्त-परमार्थतन्तो
भावा-जीवादयोऽभिधेयभूता यस्मिन् तत् । उक्त० १५१ ।

असम्भावमिहतर-यदस्य पार्श्वतः पुरोहदेऽङ्गणे मध्ये वा ।
वृ० वृ० २३ अ ।

असम्भाववृत्तवणा-एक एवाक्ष पिण्डक-पनया बुद्ध्या
वृत्त्यते तत् । ओष० १२९ । असम्भावस्थापना, अमङ्गा
वक्ष्यमा । जीवा० १२२ ।

असम्भावपट्टवणा-अमङ्गावस्थापना । जीवा० १५१ ।

असम्भावभाषणा-अमङ्गावभाषणा । उक्त० १६५, २०३ ।

असम्भावबुद्ध्यावणा-अमङ्गाबुद्ध्यावणा । उक्त० १५७ ।
आच० ३१४ ।

असम्भावो अमङ्गाव । आच० ३२० ।

असम्भूय-अमङ्गुतम् अभूताभावनरूपमनोभनरूप वा ।
भग० २३० ।

असम्भूय-अमङ्गुतम्, अमङ्गम् । आच० ५८८ ।

असम्भूय असम्भूतम् । आच० ८३६ । स्वरूपवादि । उक्त०
३५३ ।

असमंजस-अनुकूलम् । उक्त० २२६ ।

असमयो-असमय, असम्यगाचार, द्वितीयाधर्मद्वारस्य
पञ्चविंशतितम नाम । प्रश्न० २६ ।

असमणपाउगो-अप्रमणप्रयोग्य । आच० ७७८ ।

असमणुज-असमनुज, आचाराङ्गेष्वध्यायनस्य प्रथ
मोद्देशक । आच० २६० । असमनोता, असम्मोहिका ।
ओष० ५४ ।

असमर्था-अतिभारेण न शक्नुवन्ति पलाति धारयितुम् ।
आच० ३९१ ।

असमाजो-असमान, न विद्यते समानोऽस्य गृहिष्वाभ
याम् । उक्तत्वेनान्वर्त्तयितुं वाऽनियतविद्यारदिनेति, असदृश
समानो वा साहचर्यो न तथेति । उक्त० १०७ ।

असमारभमाणस्स-अमारभमाणस्य, सद्गुणीतामव
पयीकुरीत । ठाणा० ३२४ ।

असमासदोसो-असमासदाप, समासव्यत्यय स्रष्टावपि
शेष । आच० ३७४ ।

असमाहडा-असमाहृता, अनङ्गीकृता । सूत्र० ३१४ ।

असमाहडाप-अमुद्धया क्षेत्रया-उद्गमादिशपदुद्धमिदमिदमिदं
चित्तिविष्टुत्वा । आच० ३३९ ।

असमाहि-असमाधि, अस्वास्थ्यनिबन्धना वायादिवशा
आच० ४९९ । समाधि-समाधानं-ज्ञानादिषु विस्मय
न समाधि । उक्त० ६१४ । चित्तोद्गमम् । उक्त० ७५१ ।

असमाहिकरो-असमाधिकर, अस्वास्थ्यनिबन्धनकर ।
आच० ४९९ ।

असमाहिटाणा-असमाधिरस्थानानि, न चित्तव्याधय
स्थाभ्या । प्रश्न० १४४ । भग० ३७ ।

असमिक्खियत्पलावी-बुद्ध्या अणुद्वि पुष्पावरं उह
परलोयगुणदाय वा ता महसा भण्ड । ति० वृ० वृ०
८० आ । अममा धतपलावी अपयलोचित्तार्थकवापी ।
प्रश्न० २२ ।

असमित्त-अश्रमन । ति० १२८ ।

असमीक्ष्य-अनालाय । उक्त० ३८७ ।

असमोहण-अवपुनरात्मनः । भग० २८१ ।

असमोहयाधि-दण्डादुपरात अमुद्धता वा । भग० ७६४ ।

असम्मोहे-असम्मात् न्वाङ्गित्वनायापितस्य मम

पदार्थविवक्षस्य च मम्मोदस्य मृदताया निषेधात् । टाणा० १९३ ।

अक्षरण-अक्षरणः, क्षरणरहितः, अर्थापकाभावात् । प्रथ० ११ । अर्थाक्षरकचेरहितः । प्रथ० १९ । यद् नात्र क्षरण-मस्तीत्यक्षरणः सेवयः । आचा० ३०३ । क्षरणमनालम्ब-मानोऽतीनमनस्कः । आचा० ३०६ ।

अक्षहीण-अग्रा । घृ० द्वि० १८७ अ । अक्षार्थीनः, परा-यण । आचा० १५२ ।

अक्षधु-मुमुक्षो राजपुत्रादिप्रजितः । टाणा० १३८ । अर्थाक्षः । नि० चू० प्र० ३६० अ । अगहिण्यु । ओष० १४३ । सुदमारक्षीरं । उप० मा० गा० ४०३ । अगमर्ष-गजपुत्रादिः । ओष० १३८ ।

अक्षह-अगमर्ष-ध्रुवीकृतः । ओष० ४४ । राजादि-रीक्षित । घृ० द्वि० २०८ अ । रायानुवराया मेद्वि अमघ-पुण्ड्रिया य एते अमह । नि० चू० प्र० १०१ अ । निक्ष-वैली प्रतिपालयितुमशक । ओष० ८६ । अगहिण्यु । आष० ८५८ । अगमर्ष । ओष० १५५ ।

अक्षोव्यवहारिक-ऐक । आच० ५२७ ।

अक्षाय-अगात, अगतोदयकलितः । जीवा० १३० ।

अक्षडभृत्-आमाडभृतिः, मायापिण्डोदाहरणं धर्मस्वि-शिष्यः । पि० ३० १३७ ।

अक्षटप-तृणविशेष । प्रज्ञा० ३३ ।

अक्षटा-अपादा, पूर्वोत्तरापादानक्षप्रविशेष । आच० १०० ।

अक्षधृ-अमाधय, अनयण । टाणा० ३९९ ।

अक्षामर्षं अक्षामान्यम्, अनावीर्यपूर्वम् । मय्य० २३८ ।

अक्षारजरटा-अकालउदा । ओष० २१८ ।

अक्षारणा-अगवेपणा । घृ० प्र० १५६ अ ।

अक्षारवृणा-अगवेपणा । नि० चू० द्वि० १३६ अ ।

अक्षारहृष्ट-अक्षारधिक, सारथिर्हित । भग० ३०२ ।

अक्षारिष्ट-अमागारिकः । नि० चू० द्वि० ३१ आ ।

अक्षायजं-अमाधयम्, अक्षतनस्य प्रथमं पर्याय । ओष० ६२० ।

अक्षस्य-अक्षायनम्, प्रतिक्षयमावीचीमरणेन मरुम् । आचा० ६६ । क्षणनक्षरम् । भग० ४६९ ।

अक्षस्य-अक्षायनम्, प्रतिक्षयं विनाशायनम्-अनित्यम् । प्रथ० ९६ ।

अक्षानुया-अगाधुत, श्रोहरभावना । उण० ११४ ।

अक्षानु-अगाधु, अपगतभावगाधुतः । उण० ५८ ।

अक्षि-अविः, गह्वः । जीवा० ११० । भग० १८९ ।

प्रज्ञा० ९७ । तलवारः । आच० ५८८, ४८७, ३६० ।

सङ्गान्यासम् । प्रथ० ९७ । सङ्ग-क्षरालः । भग० १९१ ।

क्षत्रविशेषः । आच० ३६० ।

अक्षिअ-अनित्यम्, क्षणमशुभं च संगमनुरन्ध्रित्वात् । आच० ४३९ ।

अक्षिअपर्य-क्षेत्रेण । भग० ९५० ।

अक्षिप-अनितः-अवद-नैः सार्धं संगमनुरन्ध्रं भिक्षु । अचा० ४३० ।

अक्षिकच्छप-अध्विच्छपः, कच्छपविशेषः । भग० १३५ ।

अक्षिक्खम-अक्षिक्कः, विरप्रजितः । दश० ३९ ।

अक्षिरैडगं-अनिष्टकम्, अनिता मह कलकम् । प्रथ० २१ ।

अक्षिचम्मपायं-अनिचर्मपात्रम्-स्फुरक, अपवा अक्षि-सङ्गधर्मपात्रं च-स्फुरक, सङ्गकोशको वा । भग० १९१ ।

अक्षिचम्मपायहृदयक्षिपाय-अनिचर्मपात्रहृत्क्षिपाय, अक्षिचर्मपात्रं हृत्ते यस्य स तथा हृत्-मन्त्रादिप्रतीकं गतं-अक्षि च हृत्क्षिपायः, कर्मपायः, अपवाऽनिचर्मपात्रं हृत्वा हृत्ते कृतं येनासी अनिचर्मपात्रहृत्क्षिपायः, प्रहृत्वाचैव ममाम, अपवाऽनिचर्मपात्रम् हृत्क्षिपायं-हृत्क्षिपायः गतः-प्राप्तो यः स तथा । भग० १९१ ।

अक्षिष्टो-अक्षिष्ट, अप्रतिपादित । प्रथ० १११ । अनिष्टः । आच० २१८ ।

अक्षिणाह-अन्ये भ्रमगादयो येऽमुममविष्टमक्षिणवन्त । आचा० ३३७ ।

अक्षिणाणप-अक्षानतया । आचा० ३६४ ।

अक्षिता-गृहवामविमुक्ता । आचा० २०० ।

अनिष्ट-न निष्ट, हेतुदोषविशेष । टाणा० ४०३ । सुमारी । जीवा० ८३६ ।

अक्षिपंजरं-अक्षिपणम्, कक्षितपणम् । प्रथ० ११० ।

अक्षिपत्त-अक्षिपत्त, अक्षिना पत्रम् । विषा० ७१ । गह्व-पत्रम् । जीवा० १०६ । अक्षिः-गह्वः, स एव पत्रम् । टाणा० २७३ । अक्षय-मन्त्राभ्युद्वेदकतया पत्राक्ष-पत्राक्षि यस्मिन्मन्त्रः । उण० ४६० । प्रज्ञा० ८० । परमा-

धामिकेषु नवम । उक्त० ६१४ । नवम परमाधार्मिक ।
आव० ६५० । सूत्र० १२४ । सम० २९ ।

असिपुत्रिक । उक्त० ४५ ।

असिय—अमित, कृष्ण । प्रज्ञा० ११ ।

असियअं—दानम् । आव० २९५ ।

असियग—असियगम्, दानम् । आचा० ६१ ।

असिरयणं—असिरत्नम्, चक्रवर्त्तरेन्द्रीयप्रथमरत्नम् ।
ज० प्र० २३८ । ठाणा० ३९८ ।

असिलद्वी—असियष्टि, सङ्कलता । विषा० ५६ । असि—
खड्ग स एव यष्टि—दण्डोऽसियष्टि, अथवा अनिय यष्टिश्च ।
ज० प्र० २६४ ।

असिलार्थ—विस्तरम् । सू० तृ० २१ अ ।

असिलिङ्ग—अदिल्टम् । आव० ९९ ।

असिलोगमते—अश्लोकमयम्, अक्षीतिभयम् । ठाणा०
३८९ । अभ्यासभयम् । आव० ४७२ ।

असिलोगो—अश्लाघा, अयशः । आव० ६४६ ।

असिव—अशिवम्, व्यन्तरहृतं व्यसनम् । आव० ६२६ ।
उदाहरणं भविष्यति । नि० चू० प्र० १७ अ । नि० चू० प्र०
७१ अ । व्यन्तरहृत उपपदव । सू० प्र० २३१ अ ।

देवतादिजनितो ज्वरागुपदव । ओ० १३, १४ ।

असिचारस्वेक्षं—असिवाक्षिणम्, अशिवादिप्रधानं क्षेत्रम्,
आदिशब्दाद्भोदरताराजद्विधादिपरिग्रह । दश० ३९ ।

अम्बिधुवसमणी—अन्नोपवसमणी कृष्णस्य चतुर्थी मेरी ।
आव० ९७ ।

असिधोपसमणी—अशिशोपसमणी, कृष्णस्य चतुर्थी मेरी,
पम्पामात्रं सर्वं रोगोपसमनी । सू० प्र० ५६ अ ।

असी—असि, अस्त्युपलक्षणं सर्ववपुष्य । जीवा० २७४ ।
हीरो । नि० चू० दि० १४१ अ । सद्यः, समुपसीध्व जन

गणसिद्धि भवति, यदा गृहचर्मक्षण्या अनिवादन अयं
अम्बुगतिता गुण्या शृण्वते । ज० प्र० १-२ ।

असीत—असीत, अविद्यमानसीत, मरीच विनष्टादिप्र
थम । उक्त० ३४४ । असीत—दुःसीत । ठाणा० १०३ ।

असीलया—असीलया नारदप्रतिज्ञायाः । अत्रत्यं नल
दी नाम । प्रश्न० ६६ ।

असुभा—असुभा, अस्मत्प्रम । ईर्ष्या । दश० २४३ ।

असुभ—असुभ, असुभ । पथ० ६१ । स्नानशब्दार्थं

विश्रुतित्वात् अशुचि, शास्त्रवर्जितो वा अधुति । भग०
३०८ । स्नानशब्दार्थं विश्रुतित्वात्, अधुतय, शास्त्रवर्जिता ।

ज० प्र० १७० । विगन्ध शरीरमलादि । जीवा० २८२ ।

असुष्णंतरा—अशून्यान्तरा, एकोत्तरद्वया सर्वदेवाग्रन्या
न्यव्यवहितान्यन्तराणि यासा ता अशून्यान्तरा । विशेष०
३३१ ।

असुति—अशुचि, अनेष्यानि मृतपुरीषाणि । ठाणा० ४७६ ।

असुद्ध—अशुद्धम्, आधाकमदि । ओप० १७७ ।

असुभ्रकाळ—अशून्यकाल, नारकभवासुगमनारावस्थानका
ल्स द्वितीयमेव । भग० ४७ ।

असुभ—अशुभकार्ये मृतकस्यापनादौ । व्य० प्र० १६९ अ ।

असुभजोग—अशुभशोण, अनुपयुक्तया प्रत्युपेक्षादिकरणम् ।
भग० ३२ ।

असुभणाम—अशुभनाम, यदुदयवशात् नामैतद्व्यस्तना
पादाद्योऽन्यथा अशुभा भवन्ति तत् । प्रज्ञा० ४७४ ।

असुभत्ता—अशुभता, न शुभता । प्रज्ञा० ५०४ । अम
हृत्यता । भग० २५३ ।

असुभाणुपेहा—अशुभाणुपेहा, अशुभा संसारम्याणुपेहाय-
अनुत्पन्नम् । ठाणा० १८८ ।

असुभाते—असुराण्य-दुःखाय । ठाणा० १४९ । असुभाय,
अनुपयवन्धाय अदृश्याय वा । ठाणा० २९२ । पापाय,
असुखाय वा—दुःखाय । ठाणा० ३०८ ।

असुपय—अशुपयम्, मोक्षनाशम् । उक्त० १४४ ।

असुय—अशुय परवचनद्वारेण । भग० २००, १९३ ।

असुर—रौद्रवर्मकारी । उक्त० २७६ ।

असुरकुमार—असुरकुमार, देवभक्षेता । भग० १९७ ।

अमृताय ते नक्षयौवनया कुमार इव कुमारार्थव्यम-
कुमारा । ठाणा० २८ । असुरगतिमेवर्षेण । प्रज्ञा०
६१ ।

असुरकुमारीभो—असुरकुमारं, देवीपुत्रेण । भग० १९७ ।

असुरद्वारे—विदायनस्य द्वितीयं द्वारम् । ठाणा० २३० ।

असुरसुर्ग—असुरसुर्गम्, असुरसुर्ग-गण्डम् । भग० २९४ ।
मरुतगण्डं अत्रिणम् । ओप० १८७ । असुरसुर्ग-गण्डम् ।
प्रश्न० ११० ।

असुरा—असुरा न स्या असुरा, असुरगण-संज्ञा ।

गण० २३ । असुरगण-संज्ञा असुरगण-संज्ञा ।

ठाणा० १०४। असुरकुमार । भग० १३५। भवनपति
व्यन्तरक्षण । ठाणा० ४६६।
असुरो-असुर, आसुरभावान्वितत्वाद् यक्ष । उक्त० ३६६।
भवनवासी । वृ० द्वि० २६४ अ।
असुह-अशुभम्, अशुभस्वभावम् । भग० ७२। अशुभ-
अतीवासातृष । जीवा० १०३।
असुहदुस्वभागी - असुहदुस्वभागी, दुस्वभावमिदं स्व-
भागी । भग० ३०८।
असुहया-अशुभदा, असुहदा । आव० २३६।
असुहिय-असुखित, अविद्यमानमुहद् वा । प्रश्न० ४१।
असुह्य-असुचितम्, प्यञ्जनादिरहितम् । दश० १८१।
असुचया-साक्षात् । ठाणा० ३०४।
अस्यपुत्तो-अस्यपुत्र । आव० २११।
अस्या-अपणो दोस भासति न परस्व । नि० चू० प्र०
२७८ अ । आतगता । नि० चू० प्र० २७८ अ ।
असूचा-रुद्धमेव परदोषोद्धृणम् । वृ० प्र० १२८ अ ।
अस्येयं-सुख । नि० चू० प्र० ८८ आ ।
असोडो-अमज्जधानो । नि० चू० द्वि० १४४ अ ।
असोभ-अशोक, सुप्रभवलदेवपूर्वभवनम् । आव० १६३।
अरुणद्वीपे महद्विको देवविशेष । जीवा० ३६७। दिनत-
तितमप्रह । ज० प्र० ५३५। वृक्षविशेष । जीवा० २२२।
विमर-व्यतराणी चैत्यवृक्ष । ठाणा० ४४२। अशोक-
नामदेव । ज० प्र० ३२०। लताविशेष । प्रज्ञा० ३२।
विन्दुमारपुत्र । वृ० प्र० ४७ अ । वृक्षविशेष । भग०
८०३। एकास्थिकवृक्षविशेष । प्रज्ञा० ३१। ठाणा० ७९।
मन्त्रिनाथस्य चैत्यवृक्ष । सम० १५२। विजयपुरस्य मन्दन-
वोद्याने यक्ष । विपा० ९५। विन्दुमारपुत्तो । नि० चू०
प्र० २४३ अ ।
असोमचन्दो-अशोकचन्द्र, योगमन्त्रहेतु शिखाया इष्टान्त ।
आव० ६७९।
असोमदत्तो-अशोकदत्त, मायोदाहरणे स केतपुरे समुद्र-
दत्तमागरदत्तपिता । आव० ३९४।
असोमललिप-चतुर्थबलदेवपूर्वभवनम् । सम० १५३।
असोमगण - अशाकवनम् । आव० १८६। पुष्करिण्या-
वनम् । ठाणा० २३०। वनसङ्गनाम । ज० प्र० ३२०।
भग० ३७।

असोमसिरी - पाण्डुरिपुत्रे असोमसिरी राया । नि० चू०
वृ० ४४ आ । वृ० द्वि० १५३ आ । अशोकध्री, विन्दुमा-
रपुत्र । विज्ञे० ४०९।
असोमा-अशोका, नल्लिविजयराजधानी । ज० प्र० ३५७।
नागवृक्षारोदस्याप्रमहिषी । भग० ५०४। ठाणा० २०४।
असोमा-अशुत्वा । भग० ४३५। आगमानपेक्षम् । भग०
४५५।
असोमिअ-अशोमितम्, रफरहितम् । आव० ७६४।
असोमथो-अशुत्वा । आव० ४१७।
असोमयणा-अशोकनता, दैन्यानुपदादनेन । भग० ३९।
असोमयला-अशोकलता, लताविशेष । भग० ३०६।
असोमचडेसप । भग० १९४।
असोमाओ । ठाणा० ८०।
असोही-अशोधि, प्रतिसेवना, रसलना । ओप० २२५।
अस्तमयनप्रविभक्तिः-नवमनायमेव । ज० प्र० ४१६।
अस्तान्ते-अत्यन्ते, अस्तमयपर्यन्ते । उक्त० ४३५।
अस्ति-अतिथि, प्रदेश । ठाणा० १५, ५१६।
अस्तिकायः-अतिथिकाय, धर्मादिपञ्चधास्तिकायमाधिर-
काय । आव० ७६७।
अस्तिकायधर्म - अतिथिकायधर्म, अलितान्तेन प्रदेश-
उच्यन्ते, तेषां कायो-राशिरस्तिकाय स चासी सञ्ज्ञा
धर्ममिति गत्युपलक्षणं घमास्तिकाय । ठाणा० १५४।
योऽस्तिकायानां धर्मादीनां धर्मो-गत्युपलक्षणादि । उक्त० ५६६।
अस्तिकायाः-अतिथिकाया, अस्तिकायत्रिकालवचनो लिपात्,
अभूवन् भवन्ति भविष्यन्ति चति भावना, अतोऽन्वि च
ते प्रदेशानां कायाश्च राशय इति, अलितान्तेन प्रदेश-
व्युत्पद्यन्ते, ततश्च तेषां वा काया अस्तिकाया । ठाणा०
१९६। अस्तिका-प्रदेशानां सङ्घातात्सङ्घातान् काय ।
ठाणा० १५।
अस्तिनास्तिप्रवादपूर्वेम् - अतिथिरपिष्वातपुत्र, चतुर्थ-
पूर्वेम् । ठाणा० ४८४। तत्र यद्वस्तु लोकेऽस्ति धर्मास्ति-
कायादि यच्च नास्ति खरश्वहादि तच्च प्रवर्तते, सर्वं वस्तु
स्वरूपेणास्ति परस्मै नास्तीति प्रवर्तते । नदी १४१।
अस्थानस्यापनम् - अठाणठपण - अत्योयताप्यापनम् ।
ओष० १३१।
अस्थिका-अट्टिप, कपालिकापर्याय । व्य० प्र० २०६ अ ।

- अस्थितकल्पिकः—साधुमेदविशेषः । भा० ४ ।
- अस्थिमिजा—अद्विमिजा, अस्थिमध्यरसः । ठाणा० १७० ।
- अस्थिमिजानुसारि—अद्विमिजाणुसारी । ठाणा० ३७५ ।
- अस्थिरम्—अथिरं, जीर्णम् । आचा० ३९६ ।
- अस्थिरणाम—(अथिरणाम), यदुदयवशाजिह्वादीनामधय-
वानामस्थिरता भवति तत् । प्रज्ञा० ४७४ ।
- अस्निहः—(अणिह), स्निह्यते—दिलभ्यतेऽष्टप्रकारेण कर्म-
णेति स्निहः, न स्निहोऽस्निहः, यदि वा स्निह्यतीति स्निहो
रागवान् यो न तथा सोऽस्निहः, उपलक्षणार्थत्वाच्चास्य
रागद्वेषरहित इत्यर्थः । आचा० १९१ । स्नेहरहितः ।
आचा० २१० । स्निह्यतीति स्निहो, न स्निहोऽस्निहः—
रागद्वेषरहितत्वात् अप्रतिबद्धः । आचा० २५८ ।
- अस्पृशद्भति—समयप्रदेशान्तरमस्पृशती । भाव० ४४१ ।
- अस्फुटितम्—अकुडिआ, सर्वविराधनापरित्यागः । दशा०
१९६ ।
- अस्संजय—असंयतः—गृहस्थः, स च श्रावकः प्रवृत्तिभद्रको
वा । आचा० ३२९ । असंयताः—असंयमवन्तः, आरम्भ-
परिमहप्रसक्ताः, अन्नभक्षारिणः । ठाणा० ५२४ ।
- अस्संजतो—गिहस्थो । नि० चू० प्र० २० आ ।
- अस्संजमो—असंयमः, प्राणातिपातादिलक्षणः । भाव०
५१६ ।
- अस्संपडियाए—न विद्यते स्वं—द्रव्यमस्य सोऽयमस्यो
निर्गन्ध इत्यर्थः, तत्प्रतिज्ञया । आचा० ३२५ ।
- अस्सकण्णी—अश्वकर्णा, वनस्पतिविशेषः । आचा० ५७ ।
- साधारणवनस्पतिकविकमेदः । जीवा० २७ ।
- अस्सकक्षे—साधारणवाद्वनस्पतिकायविशेषः । प्रज्ञा० ३४ ।
- अस्सकन्नी—अनन्तकायमेदः । भा० ३०० । भा० ८०४ ।
कन्दविशेषः । उत० ६९१ ।
- अस्सन्तो—अश्वतरः, खरतरः, एकखुरधनुणदः । जीवा०
३८ । एकखुरधनुणदः । प्रज्ञा० ४५ ।
- अस्सपुरं—अश्वपुरम्, पुष्पमिहपुरम् । भा० १६७ ।
- अस्सपुरा—अश्वपुरी, पश्चमिजयराजधानी । जं० प्र०
३५७ ।
- अस्सरोनिवाए—अप्यरोतिपातः, चण्डिका । जीवा०
३९९ ।
- अस्सगालापेलयं । आचा० ४२३ ।

- अस्सलेसा—नक्षत्रविशेषः । ठाणा० ७७ ।
- अस्सवाणियओ—अश्ववणिक् । भाव० २२० ।
- अस्सवाहणिया—अश्ववाहनिका । उत० २७७ । भाव० ५६ ।
- अस्ससेणे—अश्वसेनः, सनत्कुमारपिता । भाव० १६२ ।
पार्श्वपिता । भाव० १६१ ।
- अस्सादणसगोत्ते—आस्वादनसगोत्रम्, अधिनीनक्षत्र-
गोत्रम् । सूर्य० १५० ।
- अस्सामिणी—अस्वामिनी । भाव० २२४ ।
- अस्सायणे—आश्वायनम्, अश्विनीगोत्रम् । जं० प्र० ५०० ।
- अस्सासणे—अष्टाशीतिमहाग्रहे चतुर्दशमहाग्रहः । ठाणा०
७८ ।
- अस्सासो—आश्वासः, प्राणिनामेव आश्वासनम्, अहिं-
सायाः पञ्चाशत्तमं नाम । प्रज्ञा० ९९ ।
- अस्सिअयम् । ठाणा० १३८ ।
- अस्सिपडियाए—एतत्प्रतिज्ञया एताद् साधून् प्रतिज्ञाय-
उद्दिश्य । आचा० ३६१ ।
- अस्सिलोए—अयं लोकः, अयं मनुष्यलोकः । जीवा० ३४८ ।
- अस्सिणि—अश्विनी, नक्षत्रविशेषः । सूर्य० १३० । ठाणा०
७७ । मेतायैजन्मनक्षत्रम् । भाव० २५५ ।
- अस्सीइ—अश्विनी, नक्षत्रविशेषः । ठाणा० ४६९ ।
- अस्सेसा—अश्लेषा । सूर्य० १३० ।
- अस्सो—अश्वः, घोटकः, एकखुरधनुणदः । जीवा० ३८ ।
अश्वः । जीवा० ३८४ । प्रज्ञा० ४५ ।
- अहं—अश्वः—अश्वस्तात् । आचा० ६३ । अश्वः—पुत्रे । ओप०
१६८ ।
- अहं—एष । नि० चू० प्र० ११८ आ । व्य० प्र० १०३ आ ।
अयं । नि० चू० द्वि० ९७ आ ।
- अहक्खाओ—यथास्थितः । (सं०)
- अहक्खायं—अथाख्यातम्, अथदत्तो यथार्थे, आशु-
अभिधौ, याथातथ्येनाभिधौ वा यत् ह्यार्थं—वधितं
अकपायं चारित्र्यम् । प्रज्ञा० ६८ । यथाख्यातम्—अथया-
यमित्यर्थः । विरो० ५४७ । यथाख्यातं—महामहाराजा-
नन्तरं गयेन साधुजीवल्लोके ख्यातं—प्रसिद्धं, प्रथमं प्रविष्टम्
ह्यादिभिः । विरो० ५५५ । यथाख्यातं—यथेवाख्यातम्—
अथयायम् । भाव० ७८ । यथेवाख्यातं—यथाख्यातं प्रसिद्धं
मर्यादाम् जीवल्लोके, अथयाचारित्र्यमिति । भाव० ७९ ।

अथशन्दो यथार्थं, आख्यात-अभिहित अथाख्यातम् ।
ठाणा० ३२४ ।

अहक्खित्तो । नि० चू० प्र० १६४ अ ।

अहगुरु-वेन प्रमाजितो यस्य वा पार्श्वे अधीत, रत्नाधि-
कतरक । व्य० द्वि० ३९५ अ ।

अहच्छंदो-यथाछन्द, यथैच्छयैवागमनिरपेक्ष प्रवर्तते य ।
आव० ५१८ ।

अहच्छंदिया-अथाछन्दिका, अव्यापारिता, स्वयं प्रवृत्ता ।
बृ० द्वि० २६१ अ ।

अहण्णे-अधन्य । उत० ३०९ ।

अहतह यथातथ, सूत्रहताज्ञाश्रुतहकन्धे त्रयोदशमध्ययनम् ।
आव० ६५१ । सूत्रहताज्ञस्य त्रयोदशमध्ययनम् । उत०
६१४ ।

अहतानि । भग० ५०६ ।

अहत्ता-अधस्ता, गुरुपरिणामता । प्रज्ञा० ५०४ । भग०
२३ । जवन्मता । भग० २५३ ।

अहत्ये-यथास्थान्, यथावस्थितान् यथार्थान् वा-यथाप्र-
योजनान् भावान् जीवादीन्, यथा द्रव्यान्, पर्यायान् ।
ठाणा० ३५१ ।

अहप्पहाण-यथाप्रधान । भग० ६७९, ६८३ । यथाप्र-
धान, यो यत्र प्रामादौ प्रमान । ओप० ५९ ।

अहमं-अधमम्, जघन्यम् । आव० ५८५ ।

अहमती-अह अना इति अन्तो-जात्यादिप्रकर्षपर्यन्तोऽस्या-
स्तीचन्त अहमेव जात्यादिभिरुत्तमतया पर्यन्तवर्ती ।
ठाणा० ४७३ ।

अहमिन्द्रा-अहिमिन्द्राणि, अह अह इत्येवमिन्द्रा । सम० ४३ ।

अहमो-अधम, मलावित्राजजुगुणित । सूत्र० ८२ ।

अहम्म-अधम, अधमम् । दश० २७१ । धर्मविपक्ष-
पापम् । उत० २७४ । धर्मप्रतिपक्ष । उत० २४८ । अय-
मं, अधर्मोपकर्क दान अधर्मनारण्यत्वात् । ठाणा० ४९६ ।
भारहरामायणादिवाचस्तु । नि० चू० द्वि० ४ आ ।
धर्मविपक्ष विपयासक्तिरूपम् । उत० २८५ ।

अहम्मखाई-अधर्माख्यायिन, न धर्ममाख्यायन्तीत्येव-
शीया न धर्मान् रयतिथया ते । भग० ५६० ।

अहम्मखाई-अधर्माख्यायी, अधर्मभाष्यगती । अधर्माया-
नि-अधर्मिकप्रतिपक्षौ वा । विपा० ४८ ।

अहम्मज्जुत्तं-अधर्मयुक्तम्, पापवम्बद्धम् । दश० ५२ ।

अहम्मपलज्जणे-अधर्मप्रश्रयन, अधर्मे हिंसादौ प्ररज्यते
अनुरागवान् भवतीति । विपा० ४८ ।

अहम्माणी-अहमानी, अहमेव विद्वान् इति मानोऽस्येति ।
आव० २४१ ।

अहम्माणुप-अधर्मानुग, अधर्मान्-पापलोकान् अनुगच्छ-
तीति । विपा० ४८ ।

अहम्मिद्धा-अधर्मीष्टा अधर्मिष्टा वा-धर्म-धनरूप एवेष्टे-
वम्भ पूजितो वा येता ते धर्मेष्टा, धर्माणां वेष्टा धर्माष्टाः
अतिशयेन वा धर्मिणो धर्मिष्टास्तन्निषेधाद्धर्मेष्टा अध-
र्मीणां अधर्मिष्टा वा । भग० ५६० ।

अहम्मिट्ठे-अधर्मिष्ठ, अतिशयेनाधर्मो-धर्मरहित । विपा०
४८ । अधर्मंष्ट, अधर्मो-धर्मविपक्ष-पापमिति त इव-
अभिलषितोऽस्येति, यदा अधर्मंशुनयोगाद्धर्म, अतिशयेना
धर्म । उत० २७४ ।

अहम्मियं-आधार्मिक-अधार्मिकाणामिदम् । प्रश्न ११० ।

अहय-अहतम्, मलमुपिक विभिरनुपवृत्ति, प्रत्यमिति ।
औप० ६६ । अव्यवच्छिन्नम् । औप० ७४ । अपरिम-
लितम् । जीवा० २५४ । तदुगत । नि० चू० प्र०

२५३ अ । आव्यालकप्रतिबद्धम्, अव्याहत, नित्य, नित्यानु-
बन्धि वा । जीवा० २१७ । प्रज्ञा० ८९ । ज० प्र० ६३ ।
अव्याहतम् । भग० १५४ । सूर्य० २६७ । अपरिशुणम् ।
भग० २५४ ।

अहर-अधरम्, अध-तरकतिर्यक् । दश० २७० । नरक ।
आव० ५३२ ।

अहरगतगमणं-अररगतगमनम्, अधोगतिगमनकार-
णम् । प्रज्ञा० ३६८ ।

अहराई-अहोरात्रिकी । आव० ६४८ ।

अहय-अथवा-अथार्थे । विश्वे० ११३० ।

अहवण-अथवा । बृ० द्वि० १४ आ । विरूपप्रदर्शने । नि०
चू० प्र० २९० अ । विरूपार्थो निपात । बृ० द्वि०
२४६ आ ।

अहवा-अन-नरम् । नि० चू० प्र० १८ आ । अय निपात ।
नि० चू० प्र० १६८ आ ।

अहवणवेद-अथर्वणवेद, चतुर्णां वेदानां चतुर्थ वेद ।
भग० ११० ।

अहसंधं-निष्प्रकम्प चम्पकपद्मादि । वृ० तृ० ३१ अ ।
 अहसिता-न सहेतुप्रमहेतुक वा हसन्नेवास्ते । उक्त० ३४५ ।
 अहसुखो-यथाशुद्ध, निर्दोषोपदेशदाता । वृ० तृ० ७१ आ ।
 अहसिसरे-अहसनशील । उक्त० ३४५ ।
 अहस्ससखे-अहास्यात्सख, हास्यपरित्यागात्सख, द्वितीयम
 तस्य प्रथमा भावना । आव० ६५८ ।
 अहाभत्यं-यथार्थम्-निर्युक्त्यादिख्याख्यानातिक्रमेणेत्यर्थ ।
 ठाणा० ३८८ । अर्थस्य निर्युक्त्यादेरनतिक्रमेण । ठाणा०
 ५१९ ।
 अहाउभकाल-यथायुष्काल, देवाद्यायुष्कलक्षण । दश०
 १ ।
 अहाउनिव्वत्तिकाले-यथायुर्निर्वृत्तिकाल, यथा-येन प्रका-
 रेणयुषो निर्वृत्ति-वन्धनं, तथा य काल-अवस्थितिरसौ ।
 भग० ५३३ ।
 अहाउयं-यथायुष्कम्, यथायुष्मायुष्कम् । प्रश्न० १९ ।
 यथायुष्कम् । आव० ११५, २५८ । यथायु-आयुषोऽन-
 तिक्रमेण । उक्त० १८८ ।
 अहाकडं-यथावृत्तम्, गृहस्थेन स्वायं निर्वृत्तितम् । प्रश्न०
 १२७ ।
 अहाकडा-आधाहता, साधूनाधाय-भम्प्रधार्य कृता । वृ०
 प्र० ९२ अ ।
 अहाकर्णं-यथाकल्पम्, प्रतिमाकर्णानतिक्रमेण सत्कल्पव
 स्त्वनतिक्रमेण वा । भग० १२४ । कल्पनीयानतिक्रमेण
 प्रतिमासमाचारानतिक्रमेण वा । ठाणा० ३८८ ।
 अहाकरुणं-यथाकर्म, बद्धकर्मानतिक्रमेण । भग० ६५ ।
 अहाकर्मिण । भग० ४६६ ।
 अहागडा-प्राशुकानि, अण्परिकर्माणि । ओष० ९२ ।
 अहागटे-यथाकृतम्, आत्मार्यमभिनिर्वृत्तितम् । दश० ७२ ।
 अहाचरा-अधधरा - विलवासित्वात्प्राप्यार्थम् । आचा०
 २९१ ।
 अहावयं-रहितवादे स्यमेव । मय० १२८ ।
 अहाछन्द-यथाछन्दान्, स्वच्छन्दान् । ओष० ५६ ।
 अहाछन्द-यथाछन्दा-यथा कथमिष्टागमपरतन्त्रप्रत्यया छन्द-
 अभिप्रायो-बोध । भग० ५०२ । यथा ह्याभिप्रेत तथा
 प्रत्यापयन् । नि० वृ० द्वि० २३ आ ।
 अहाजानो-अण्योपधी । नि० वृ० द्वि० १३१ आ ।

अहाजायं-रजोहरणमुखवस्त्रिकाचोलपद्मयुत रचितकरपुष्प ।
 वृ० तृ० १० आ ।
 अहाड-यथाकृतम्, परिकर्मशून्य । वृ० द्वि० २०२ आ ।
 अहाणी-असीयण । नि० वृ० प्र० ५ आ ।
 अहातच्चं-यथातत्त्वम्, तत्त्वानतिक्रमेण वर्णमानम् । भग०
 १२४ । सप्तसप्तयिनेत्यभिधानार्थानतिक्रमेणान्वर्थसत्यापने
 त्यर्थ । ठाणा० ३८८ । शब्दाध्यानतिक्रमेण । ठाणा०
 ५१९ ।
 अहातश्चे-यथातथ्यो यथातत्त्वो वा, यथा-येन प्रकारेण
 तथ्य-तथ्य तत्त्व वा । भग० ७०९ ।
 अहातश्चो-जहैव दिट्ठो तहेव जो भवति सो अहातश्चो
 भवति । नि० वृ० द्वि० ८६ अ ।
 अहापज्जत्तं-यथापर्याप्तम् । भग० १३९ ।
 अहापडिरुवं-यथाप्रतिरूपम् । आव० १९१ । भग०
 ६६१ ।
 अहापदं-यथापदम् । आव० ३५२ ।
 अहापरिग्गहिण-यथाप्रतिगृहीतम्, यथाप्रतिपन्नम् । भग०
 १३६ ।
 अहापरिद्राय-वाचन्मात्र क्षेत्रमनुज नीपे तावन्मात्र काल
 तावन्मात्र च क्षेत्रमाश्रित्य वय वसाम इतिभावन् ।
 आचा० ४०३ ।
 अहापवत्तं-यथाप्रवृत्तम् । आव० ११० ।
 अहाधायरा-यथावादरा, यथोचितवादरा आहारपुद्गल
 इत्यर्थ । भग० १८९ । यथावादराणि, स्थूलतरस्कथा
 न्यताराणि । भग० २५१ ।
 अहावायरे-यथावादरम्, स्थूलप्रकारम् । भग० २५१ ।
 अमारम् । भग० १५४ ।
 अहामद्गो-यथाभद्र । आव० ७३९ ।
 अहामद्दे-यथाभद्र, नास्तनबहुमानवन् । वृ० प्र० ३ ३५ ।
 अहामद्दे दाण्ण्यी । नि० वृ० प्र० १९९ आ । दंमकविहिनी
 अरहस्येव तन्मातये माधु उभयमद्दीगे । नि० वृ० प्र०
 ३२५ अ ।
 अहामाघो-रथारिद्रहे गारणम् । वृ० द्वि० २४ आ ।
 आपाशानि । नि० वृ० प्र० २५१ आ । प्रतिशामिन्-प्रति
 गृहीत न नु भुजयते यत्प्राप्तिरिति । वृ० द्वि० २८६ आ ।

अहामग्नं-यथामाग्नम्, ज्ञानादिमोक्षमार्गानतिक्रमेण क्षयो-
पशमिक्कभावानतिक्रमेण वा वर्तमानम् । भग० १२४ ।
मार्गं-क्षयोपशमिको भावस्तदनतिक्रमेण । ठाण० ३८८ ।
अहारिणो-मनसोऽनिष्टा । आचा० २४२ ।
अहारिय-यथारितम्, रीत-रीति-स्वभाव, नष्टानति-
क्रमेण वर्तते तत्, यथास्वभावमित्यर्थः । भग० २१२ ।
यथाऽऽर्यम् । आचा० ३७९ । यथाऽऽहु । आचा० ३८१ ।
अहालंद-मध्यममष्टपौटपीमानम् । वृ० तृ० ३५ अ ।
पोरिमी । नि० चू० तृ० १८ अ । जघन्येन तरुणीदकारक-
रशोपफाल, उत्कृष्टत पूरंभेटी । वृ० द्वि० ३२ अ । सजोग-
वर्जिते तृतीयभेद । नि० चू० प्र० २३९ अ । यावन्मान-
काल भवाननुजानाति । आचा० ४०३ ।
अहालहुस्सप-स्तोकप्रायश्चित्तदानम् । वृ० तृ० २०९ अ ।
अहालहुस्सगाइ-यथालघुस्वकानि, 'यथेति-यथोचितानि-
लघुस्वकानि-अमहास्वरूपाणि, महतां हि सेवा नेतुं गोप-
यितुं वाऽऽसक्त्यस्वादिति यथालघुस्वकानि, अथालघूनि-
महारितं वरिष्ठानीति वृद्धा । भग० ।
अहावच्चा-यथापल्यानि, पुनरुपस्थानीया । भग० १९७ ।
अहासंयड-गिण्यका पट् । नि० चू० प्र० १७० अ ।
अहासंयडा-अचला । नि० चू० प्र० १६० आ ।
अहामखं-यथासत्यम्, दद यन्मया कथितं कथ्यमानं च
तयथामत्यम्, याथातथ्यम् । आचा० १८३ ।
अहासन्निहिआ-यथामन्निहिता । आव० १७५ ।
अहासम्म-यथागम्यम्, समभिवानतिक्रमेण वर्तमानम् ।
भग० १२४ ।
अहासुत्त-यथासूत्रम् सूत्रानतिक्रमेण । ठाण० ३८८ ।
यामाअसूत्रानतिक्रमेण वर्तमानम् । भग० १२४ ।
अहामुहुमणियडो-यथामुक्षमणिग्रन्थ, यथामुक्षम एतेषु
मवपु । उत० ५७७ ।
अहासुय-यथाभुन यथासूत्र वा । आचा० ३०९ ।
अहामुहुमकसायकुसील-कपायकुसीलस्य पथमो भेद ।
भग० ८९० ।
अहामुहुमपुण्ण पुलाकस्य पथमो भेद । भग० ८९० ।
यथामुक्षमपुलाक, पुलाकस्य पथमो भेद । पथस्वपि पुलाकेषु
य स्तोत्र स्तोत्र विग्राहयति स । उत० २०६ ।

अहामुहुमवत्त-वत्तस्य पथमो भेद । भग० ८९० ।
उत० २५६ । यथामुक्षमवत्त, योऽऽणो पुष्पिकामपन-
यति, शरीराद्वा धृत्यादिकमपनयति । उत० २५६ ।
अहामुहुमे-यथामुक्षमान् सारान् । भग० १५५ ।
अहि-सर्प, पृथिव्याश्रितो जीवविशेष । आचा० ५५ ।
सर्प । उत० ६९१ । उर परिसर्पभेद । सम० १३५ ।
परिसर्पविशेष । प्रज्ञा० ४० ।
अहिडँत्तओ-अहिष्टमान, असहिष्टोर्द्वितीयभेद । आव०
८५८ ।
अहिस्ता-अनुकम्पा । प्रभ० १०३ । प्राणातिपातविरति ।
दश० २१ ।
अहिअ-अधिकम्, अहितम्, अपश्यम् । ज० प्र० १६७ ।
अहिअगामिणि-अहितगामिनीम्, उभयलोखिरुद्धाम् ।
दश० २३५ ।
अहिउत्थ-अभ्युपित । उत० १२० ।
अहिकरणं-अधिररणम्, गन्त्रीयन्त्रकादि । भग० १३५ ।
अहिकरणकरो-अधिरकरणकर, योऽन्येषां कलहयति,
द्वादशमसमाधिस्थानम् । आव० ६५३ ।
अहिकरणोईरण-अधिरकरोईरण, योऽन्येषां यन्त्रादीन्-
ईरयति, त्रयोदशमसमाधिस्थानम् । आव० ६५३ ।
अहिकिच्च-अधिहृत्-आश्रित्य । भग० २४ ।
अहिकखेच-अधिक्षेप, निन्दाविशेष । प्रभ० ४१ ।
अहिममरुइ-अधिगमरुचि, विशिष्ट परिज्ञान सेन रुचि-
र्यस्यात् । प्रज्ञा० ५८ ।
अहिममास-अधिकमास । दश० २७० ।
अहिममो अधिगम, विशिष्ट परिज्ञानम् । प्रज्ञा० ५० ।
ज्ञानम् । आव० ५३० । अधिगम-सेवा । सम० ५३ ।
अहिमरणं-अधिरकरणम्, कलह । दश० ६६ । वृ० तृ०
११२ अ । वृत्पाशरूपम् । भग० १३ । अधिक्थियते आत्मा
नररादिषु येन तदधिकरण-अनुष्ठानं वाद्यं वा वस्तु चक-
महादि । आर० ६११ । कलह यन्त्रादि वा । आव०
६५४ । ज्योतिषादि । आव० ६१२ । अनुष्ठानविशेष,
वाद्यं वा वस्तु चकखहादि । भग० १८१ । अनुष्ठान-
वाद्यं वा वस्तु । ठाण० ४१ । वास्तुद्वलशिलापुनःकमो-
धमयन्त्रादि । आव० ८३१ । राप्ति । ओष० १८२ ।

अहिगरणक्रिया - अधिकरणक्रिया, दुर्गतौ ययाऽधि
क्रियन्ते प्राणिनः सा । प्रश्न० ३७ ।

अहिगरणि-अधिकरणि, सुवर्णकारोपकरणम् । ज० प्र०
२२६ ।

अहिगरणिप-अधिकरणकर-फलहकरम् । आच० ४२५ ।

अहिगरणिया-अधिकरणी-अधिक्रियते नरकादिष्वात्मा
ऽनेनेति अधिकरण-अनुष्ठानविशेषः बाह्य वा वस्तु चर्मसि
द्वादि, तत्र भवा तेन वा निर्वृता, क्रियामेद्विशेषः ।
भग० १८१ । अधिक्कित आत्मा नरकादिषु येन तदधि
करणम्-अनुष्ठान बाह्य वा वस्तु चर्मसिद्वादि, तेन निर्वृता
क्रिया । आच० ६११ । सम० १० ।

अहिगरणी-अधिकरणी, यत्र रोहकारा अवोषेन लोहानि
वृद्धयन्ति । भग० २५१ ।

अहिगरणे-अधिकरणसिद्धात । वृ० प्र० ३१ आ ।

अहिगारनिउत्तो-अधिकारनिपुण । आच० ७३८ ।

अहिगारो-अधिकार, प्रयोजन, प्रस्ताव । आच० २७६ ।
विशे० ८५६ । ओषधः प्रपञ्चप्रस्तावरूपः । दश० २७८ ।
आ-अध्ययनपरिसमाप्तेष्वेवमुक्तं स । दश० १३ ।
नियोगः । प्रश्न० ६६ । प्रयोजनम् । दश० १३५ । द्य० प्र०
४ अ । नृत्ति । उप० मा० गा० ३७१ ।

अहिगरिणता - अधिकरणि-रक्षासिनिर्वाहनी । टाण०
३१७ ।

अहिछत्ता - अहिच्छत्ता - नगरीविशेषः । उक्त० ३७ ।
पार्थनायाम् धरन्द्रमहिमारणम् । आच० ४१८ ।
चक्रेषु जनपदपार्थिवेषाम् । प्रश्न० ५० । महापरिहरणवि
षयपुरी । आच० ७०३ ।

अहिजुजिय-अभिपुज्य पत्नीश्वर, अस्मिन् ता । भग०
१३३ ।

अहिज्ज-अहिज्ज । उक्त० ३६२ ।

अहिज्जिउ-अयुम्, पत्नियुम्, धान्यं, आभयिदम् । दश०
१३८ ।

अहिद्व-अहिद्वत्ता तत्र प्रतीतिः कर्मा । दश० २३८ ।
अहिद्वत्ता यथाचर कर्मात् । दश० २५६ ।

अहिद्वत्ता-अहिद्वत्ता, कर्मा । दश० २६६ ।

अहिद्वत्ता अहिद्वत्ता, अहिद्वत्ता । आच० ४१० ।
अहिद्वत्ता अहिद्वत्ता, अहिद्वत्ता । आच० ४१० ।

अहिद्विच्छ-अहिद्विच्छ-परिमेकम् । वृ० द्वि० २१८ अ ।

अहिद्विच्छा-अधिष्टाय, आरोहण कृत्वा । दश० ६१ ।

अहिद्विच्छा-अधिष्टाने, अपानप्रदेशे । ओष० ६१ ।

अहित अनुचितविधाया । वृ० प्र० २१४ अ । अपम्यम् ।
उक्त० २७६ ।

अहितुद्ध-अहितुद्धि, गरुडि । दश० ३७ ।

अहितुद्ध - अभिनन्दने, बहु मन्यते । आच० ५१० ।

अहिधायदसणे-अभिशातदत्तने-मन्त्रकत्वभावनाया अपि
त । आच० ३०४ ।

अहिमडे-अहिमृत, यथाहिदेह । जीमा० १०६ ।

अहिमन्त्र-मन्त्रसाधनोपायशास्त्राणि । सम० ४१ ।

अहिमर-अभिमर, अभिपुत्रमाकार्यं मारयति नियते गतिः ।

आच० १८ । रात्रादिपातक । विशेष० ७४० । विशेष० १७१ ।
अभिपुत्र परं मारयति य य । प्रश्न० ४६ ।

अहिमरका-पातका । वृ० द्वि० ८२ आ ।

अहिमार-अभिमार, वृक्षाविशेषः । उक्त० १४३ ।

अहिमासयस्मि-अधिकमासे । आच० ५५७ ।

अहिय-अधिक, अहितं वा अधिकं, अपम्य वा । भग०
३०६ । अर्गलम् । उक्त० ६२३ । अर्गल, तीव्रतरम् । उक्त०
७ । अतिशयेन । जीमा० २२१ । जीमा० ३०५ । अति
तम्, अथवा । आच० ३८ ।

अहिययिच्छन्ति-अधिकप्रेक्षणम् । आच० ४२३ ।

अहियाते-अहिनाय, अपम्याय । टाण० १४१ । भग
याप । टाण० २१२ । अपम्याय । टाण० ३५८ ।

अहियासपञ्चा-अहिमर, यत्तया, पात्रपरः । यद०
१९४ ।

अहियारण-अहिमरणा उपपन्नम । आच० ६१० ।
अहिमरणा । आच० ७०० ।

अहियामेक्ष-अहिमरणि । आच० ४३१ ।

अहियामेक्षि-अहिमरणि-पदनाशम । कर्मात् ।
टाण० २४७ ।

अहिमरगो-अहिमर, यथाचर । वृ० द्वि० २३ अ ।

अहिमरगा-अहिमर, यथाचर । वृ० द्वि० २३ अ ।

अहिमरि-अहिमर, यथाचर । वृ० द्वि० २३ अ ।

अहिमरिमाणा-अहिमर, यथाचर । वृ० द्वि० २३ अ ।

अहिमरिमाणा-अहिमर, यथाचर । वृ० द्वि० २३ अ ।

अहिलाणं-मुगसयमनम् । भग० ४८०, ज० प्र० २६५ ।

औप० ७१ । मुगसयमनविशेष । ज० प्र० २३५ ।

अहिलिति-गमागच्छति । वृ० द्वि० १०८ अ ।

अहिलोडिया - गोपालिकाख्यो हिमकजीव । वृ० तृ० १९० आ ।

अहिल्लियाण-अहिज्जा, मैथुने दृष्टान्त । प्रथ० ८९ ।

अहिवई-अधिपति-आचाय । औष० ७४ ।

अहिवास-अविवास-अनस्थन । भग० ४७० ।

अहिवासिकुण-अग्निवास्य । आष० २६१ ।

अहिस्का-अभिज्ञा, तथ्यनिधय । सूत्र० ३९३ ।

अहिस्क्षण-उत्सृज्य आगच्छति । नि० चू० प्र० १४२ आ ।

अभिष्वङ्गण-तस्यैव विवक्षितकालस्य सचर्द्धन, परत करणमित्यर्थ । वृ० प्र० २६८ आ ।

अहिसरणेहि-अगतो वा सरेति । नि० चू० द्वि० ४९ आ ।

अहिसरिया-अभिप्लुता । आष० ३७७ ।

अहिसलापा-मुडुलि-अहिसेदविशेष । प्रज्ञा० ४६ ।

अहिसेया-अभिषेका, गणान-छदिनी । वृ० द्वि० २६३ अ ।

अही-अहि, मर्ष, उर परितर्पणविशेष । जीवा० ३९ । प्रज्ञा० ४५ ।

मुडुलि अहिमेवविशेष । प्रज्ञा० ४६ । मामान्यत संप । वृ० प्र० १२५ ।

अहीणपडिपुत्रपचिदियसरीर-अहीनप्रतिपूर्णपर्वे द्वयशरीर, प्रतितूरानि स्वकीयस्वकीयप्रमाणत, प्रतिपुण्यानि वा पवित्राणि पञ्चद्वयाणि-करणानि यस्मिंस्तत्तथा अही नमस्तोपात्रप्रमाणत प्रतिपूर्णपर्वे द्वय प्रतिपुण्यपञ्चेन्द्रिय वा शरीर । ठाणा० ४५८ ।

अहीणपुत्रपचिदियसरीर-अहीनानि-स्वरूपं पूर्णानि मङ्गल्यया, पुण्यानि वा-तूरानि पञ्चद्वियाणि यत्र तत्तथा नदेवविन शरीर यस्य स । भग० ५४१ ।

अहीणो - अहीन, प्रहृष्ट, अधानो वा न्यायत । प्रथ० १३६ ।

अहीनग्रहण-गमग्रहणम् । व्य० प्र० ८६ आ ।

अहीलणज - अहीनीयम् अज्ञातुमुत्तमतम् । उत० ३६५ ।

अहुण्ड्यासिय-अधुना यदुपमितम् । औष० ५७ ।

अहुणोत्तपो-अधुनातन । आष० ४२१ ।

अहुणोत्तवन्धे-अनुनोपपन्न, अतिरोपपन्न । ठाणा० १८७ ।

अहुमरतो-अप्रवन् । आष० २७३ ।

अहे-अथ, आकाश । सूर्य० ४५ । अथशब्दार्थे । वृ० द्वि० १७९ अ ।

आमन्त्रणार्थो निपात । भग० ४६० । अथ-

आनन्तर्याम्यशब्द । भग० ८३, ८६ । गतायाम् ।

उत० २१३ । भूमितले । प्रज्ञा० ८० । अथ । ठाणा० १६२ ।

अपेति परिप्रदानार्थे । ठाणा० ४०६ । अथ-

अपस्तात् नीचै । भग० २६९ । अथशब्दध्वज पदप्रत्ययेऽपि

त्रयणामप्याश्रयाणा प्रतिमाप्रतिपक्षस्य तापो कल्पनीयतया

तुल्यताप्रतिपादनार्थे । ठाणा० १५७ । यथार्थे । ठाणा० ३२४ ।

अथशब्दार्थे । वृ० द्वि० १७९ अ । आधायकम् ।

वृ० प्र० ८३ अ ।

अधेपन्नगद्वरूयो-अधपन्नगार्द्धरूप, अधग्नान यत्पन्नग

स्याद्वै तस्यैव रूपमाकारो यस्य स, अधपन्नगार्द्धवदति-

सरलो दीर्घश्च । जीवा० २०६ । अध-अधस्तन यत्पन्न

गस्याद्वै तस्यैव रूपम्-आकारो यस्य स । जीवा० २६१ ।

अहेऊहि - अहेतुभि, क्रियावादादिपरिकल्पितबुद्धेतुभि ।

उत० ४४९ ।

अहेघाण-अशोवात गोऽथ उद्वृण्व वाति वात स ।

जीवा० २९ ।

अहेत्रिमडे - अधोविक्रे-अध-तुष्पादिरहिते छन्नेऽप्युपरि

तदम वेऽपि च । आचा० ३०९ ।

अहेचियड-पार्श्वोऽपारुत गृहम् । वृ० द्वि० १८१ अ ।

अहेसणिजे - यथाऽनातुद्रमादिदोषरहित एषणीयो भवति

तथाभूतो दुर्लभ । आचा० ३७६ । यथाऽसौ मूत्रोत्तर

गुणोपरहितत्वेनैषणीयो भवति, तथाभूतो दुर्लभ इति ।

आचा० ३६८ ।

अहेस्ति-अभूयम् । आष० १४६ । अभूत् । उत० ४९६ ।

अहो-अथ अर्वाक । आष० ८७७ । दीर्घभावे, विश्वा, आमतणे य । दश० चू० ९६ । उदग्धोतोऽनुहम् ।

नि० चू० तृ० २३ आ ।

अहोकाय-अथ काय पादलक्षण । आष० ५४७ ।

अहोत्था-अभूत् । उत० ४७५ ।

अहोधार-अहतधारा वर्णा । आष० ७९१ ।

अहोघिय - नियतक्षेत्रविषयोऽवशिष्टद्रूप शमदर्शनम् ।

ठाणा० ४७३ ।

अहोरत्ता-अहोरात्रा-त्रिशममुहूर्तप्रमाणा । ठाणा० ८६ ।

अहोस्ते-अहोरात्रम् । भग० ८८८ ।

अहोरात्र्याभिकल्पपडिमा - अहोरात्रप्रमाणा एकादश
भिधुप्रतिमा । सम० २१ ।

अहोलोप-अधोलोक, तिर्यग्लोकस्याधस्तालोक । प्रज्ञा०
१४४ ।

अहोलोयतिरियलोप-अधोलोकतिर्यग्लोक, यदधोलोक
स्थोपरितनमेकप्रादेशिकमाकाशप्रदेशप्रतर यच्च तिर्यग्लोकस्य
सर्वाधस्तनमेकप्रादेशिकमाकाशप्रदेशप्रतरम्, एतद्वयमपि ।
प्रज्ञा० १४४ ।

अहोवाप-अधोवात, अध उद्गच्छन् यो वाति वात स ।
प्रज्ञा० ३० ।

अहोविहारो-आधर्यभूतो विहार । आचा० १०७ ।

अहोवेद्या - अधोवेदिका, यत्र जन्मोदधो हस्ती कृत्वा
प्रतिलिख्यते सा । ओष० ११० । जाणु हेद्वाओ द्वितेसु
हस्तेषु पडिलेहेति । नि० चू० प्र० १८२ अ ।

अहोसिरा-अध सिरम, अधोमुखा । ज० प्र० १५४ ।

आ

आगुल-याक्षित । नि० चू० प्र० ३४७ अ ।

आटरगमादि-वनस्पतिविशेष । नि० चू० द्वि० १५७ अ ।

आह-निपात । भग० ६७५ । विमयतश्चयते । ठाणा०
५२३ । वाक्यालङ्कारे । भग० १७६ । वाक्यालङ्कारार्थे ।

प्रश्न० ११७ । अलङ्कार । प्रश्न० १२६ । वाक्यालङ्कार, अध
धारणे वा निपात । उपा० २७ । आदि-धमस्य प्रथमा
प्रति । नीचा० ५५ । गणितप्रक्रियाया आदि (अगा
वर्तमानायाग) । सूत्र० १ । यस्यापरममि न पृथम् ।
अनु० ५४ । स्वमेद । अनु० ३४ ।

आहरितिया-शम्पी तस्या वृन्देवत धीकयभोनाम स
प्रण मर करण कथयति या च तत्र गिरि-वसित मद्द
र्य कथयति धीय गिरि पर्वतहृद । चू० प्र० २१० अ ।

आहर्षता-गार्धित्यव । चू० मू० ४४ अ ।

आहर्ष(य)दे-आहर्ष, आर्षी-प्रथमत धुतपात्रम् आचा
र्यादिप्रकारमर्ष कथयति-तदर्थस्यामर्षात् तत्र प्रत्ययस्यार्थः ।
भग० ७१ ।

आहर्षयति-आहर्षयति, मर्षयति कथयति । भग०

१८ । ईषद् आपन्ते । ठाणा० १३६ । आचधते । आचा०
१७८ ।

आइखगा-आख्यायका, पुत्राशुभकथका । ज० प्र०
१४२ । य शुभाशुभमाग्याति । प्रश्न० १४१ ।

आइखण-रहितोच्चारणम् । चू० मू० २५ अ ।

आइन्निरप-मातृगणिया बहुपदेशात्तीवादि कथयन्ति ये
ण्डो वधिरा इति लोकप्रतीता । ठाणा० ४५१ ।

आइगर-आदिकर, प्रथमनामा भगवान् । उत० ६२० ।

आइच-आदित्य, अचिमात्रिमानवासी द्वितीयो लोक
कान्तिकदेव । भग० २७१ । आदित्यमो येन कालेना
दित्यो राशि भुजे । सम० ५६ । आदित्य । आव०
१३५ । सूर्य० २१२ ।

आइचजसाई-आदित्यस्य प्रभृति । नन्दी २४२ ।

आइचजसे-आदित्यपुत्रा, भरतचक्रियुय । ठाणा० ४३७ ।

आइचपेद-आदित्यपीठम् । आव० १४६ ।

आइचसचच्छरे-आदित्यस्यसर, युगभाविस्वस्त्यारविशेष ।
सूर्य० १६८ । 'पुत्रविदगाण' मिरादिलक्षण सवत्सरविशेष ।
सूर्य० १७१ ।

आइज-आदित्य-रम्य । प्रश्न० ८३ ।

आइज्जा आदया दर्शनपथपुगता, उपादेया ममगा ।
नीचा० २७१ ।

आइदु-विशिष्टम् । चू० मू० ६६ अ । आशिना-अशिगिता ।
ठाणा० ३२८ ।

आह(य)हि - आम्हः, आम्हानि आम्हानिर्वा ।
भग० १०७ ४९० ।

आइणग-रमस्य वधम् । ज० प्र० ३६ । गृध्रविर्ग
विप्लवादि । आचा० ३९४ ।

आजिनक चममया वधः । भग० ५४० ।

आइण्ण - अहीनम्, समताश्रितम् । भग० १५३ ।
ममया । अम्हानिर्वा । आव० ४८ । अहीनम् ।
नि० चू० द्वि० १०७ अ । आशिरुम् । चू० प्र० २३० अ ।

आइण्णता-नयन । आव० ६२० ।

आइण्णशिमल - वाक्यालङ्कारे अर्थात् शिवात् शिवा
(सोम) शिवात् । नि० चू० मू० ५४ अ ।

आइण्णा-अम्हानि । नि० चू० प्र० १८६ अ । आइण्णा
शिमल । नि० चू० प्र० १८६ अ । आइण्णा । भग० १११ ।

आहणे-पठोक्तं गतदश ज्ञातम् । उक्तं ६१४ । मगं ३६ ।

आहणो-आनीगं, गुणध्यासः । जीवां २७० । जारः । औपं ७१ । रितामि यत्किं गुणैर्हि जयविक्रयार्हेः । आहृ-
रिओ, असो जातिरेव वा । दशं ५० १६५ ।

आहृ-आरुच्य । (सरं) । आदिगः, आतिष्ठितः । प्रथं ४१ । आविद्धः, प्रेरितः । आवं ६०२ ।

आहृ-आर्चोर्म, आमेषितम् । आचां ५ । आयरि-
परपरण्य षालुक्ताओ आदिण्य मिन्मीनोदरराड अमे-
वित त आइस । निं ५० द्विं १५७ आ । आत्मीया-
त्मीयाऽऽवासमयदानुलघनेन व्याप्ताः । भगं ३७ । कल्प्यम् ।
पिण्डं १६५ । आनीर्म-राजकुलसङ्गमादि । दशं २८० ।

आहृचर-जालप्रधानः । भगं ३२२, ४८१ ।

आहृसल्लिपखे-रुपादिचित्रादीयं । आचां ३८१ ।

आहृ-आकीर्णनि, गुणरहितः । जं ५० २३२ ।

आहृ-आकीर्णं, आकीर्णं-व्याप्यते विनयादिभिर्गुणैरिति
जालादिगुणोपेतं । उक्तं ३४९ । व्याप्तः । उक्तं ३४८ ।

आहृ-आनीगं, गद्गीगं, गुणध्यायो मनुयजनः । औपं
० । विनीतः । उक्तं ४८ । आचार्यगुरोराचारधुनमैवदि-
भिर्व्याप्तः-परिपूर्णे । उक्तं ५५ ।

आहृ-आदिशुद्ध, प्रथमतः कोमलम् । अनुं १३१ ।

आहृ-शुद्धादिगुणो वक्तावाच्यं कारणम् । आचां ८७ ।

आहृ-अदन्, भक्षणम् । आचां ७२६ । व्यं ५०
१८० आ । भोजनम् । वृं द्विं १२६ आ । समुद्रनम-भोज-
नम् । वृं तृं ४ आ । आपानम् । वृं द्विं ३४ आ ।
ठायां ३३१ । भूय प्रयापिचमि । वृं तृं १८५ आ ।

आहृ-आदरति, दृढमिति, कम्पनीयार्थः । ठायां ३२० ।

आहृ-आदते । उक्तं १९८ ।

आहृ-आविलम्-गडुलम् । जीवां ३१० ।

आहृ-चन्द्रसहिय-उरिष्ठवन्द्यद्विहितः । सूर्यं २८० ।

आहृ-सुप-आदिधुनः, सामायादिधुनः । वृं ५०
३८ आ ।

आहृ-सुर्यं-प्रथमप्रलम् । वृं तृं २४९ आ ।

आहृ-आदि-अदिश्यते-अभिधीयते । भगं ७४९ ।

आहृ-आदिः, संगारः, धर्मकारणानां वाऽऽदिभूते प्राग्व्यम् ।
भृगं १६२ । सामीप्यम्, व्यवसाय, प्रकारः, अवयवश्च ।
प्रथं ७ । निवेगः । औपं ५ ।

आहृ-आनीगः, आ-गमन्नादनीव इतो-गतोऽनाद्यनन्ते
संगारे । आचां २८५ ।

आहृ-आजिनकम्, चर्ममयं वस्त्रम् । जीवां १९० ।

आहृ-आजिनकम्, चर्ममयं वस्त्रम् । जीवां २१० ।
औपं ११ । जं ५५ । जं ५० १०७ । निरयां ११ ।

आहृ-आ-गमन्नादनीव इतो-गतोऽनाद्यनन्ते संगारे प्रम-
णम् । आचां २८६ ।

आहृ-आ-समन्नादनीव इतो-ज्ञातः परिणितः जीवा-
दरोऽर्थो येन नोऽयमातीतार्थः आदत्तार्थो वा, यद्विधाऽ-
तीता-सामस्येनातिक्रान्ता अर्था-प्रयोजनानि यस्य ग-
तया, उपरतव्यापारः । आचां २८६ ।

आहृ-वैद्यम् । आवं ६९० । भारिविहितेन च कर्म-
पुत्रता । आचां १०७ ।

आहृ-आहुचनम्, गायत्र्योचनक्षुण्डम् । आचां
५७४ ।

आहृ-आहुचनप्रकारणम् । आवं ८०३ ।

आहृ-आहुचनम् । भगं ६३१ ।

आहृ-आयु, स्थितिः । भगं २३६ । उताहो । वृं ५०
२१० आ । एत-उपक्रमहेतुभिन्नववर्धयता यथाभिष्ट-
वानुभवनीयतां गच्छतीति । उक्तं ३३५ । जीविने । ठायां
१०८ । आयु, कर्मविशेषः । ठायां २२० ।

आहृ-आयु, पूर्णमुद, यद्यमगमुदो वा । सूर्यं
४७ ।

आहृ-आयु, पूर्णमुद, आयु पूर्णकरणेन । आचां ४०१ ।

आहृ-आयु, आयु, आयु, आयु, आयु, आयु । आचां
२९० । जीविने । आचां २९१ ।

आहृ-आनोदम्, बन्धि, धृतिः । आवं ५०८ ।
पदमेतेष्वनीगसद्वर्धनीय । आचां ६१ ।

आहृ-आनोदम्, आनोदकारणम् । उक्तं १४३ ।

आहृ-आनोदम्, आनोदकारणम्, आनोदकारणम् । भगं १८० ।

आउञ्जिया-आयोजिका, आ-मर्यादया केवलदृष्ट्या योजनं-
शुभानां योगानां व्यापारणम् । प्रज्ञा० ६०४ ।

आउञ्जियाकरणं-आयोजिकाकरणम् । प्रज्ञा० ६०४ ।

आउञ्जीकरणं-आवर्जीकरणम्, उरीरणावलिकायां कर्म-
प्रक्षेपव्यापाररूपम् । औप० ११० । आवर्जितकरणम् ।
प्रज्ञा० ६०४ ।

आउञ्जो-आवर्जः, आत्मानं प्रति मोक्षस्याभिमुखीकरणं-
आत्मनो मोक्षं प्रत्युपयोजनमिति, अथवा आवर्ज्यते-अभि-
मुखीक्रियते मोक्षोऽनेनेति वा-शुभमनोवाक्पापव्यापारविशेषः ।
प्रज्ञा० ६०४ ।

आउट्ट-आकुट्टम्, आलङ्गालम् । उक्त० १४६ । आवर्जितः ।
वृ० द्वि० ३४ आ ।

आउट्टइ-आवर्तते, प्रवर्तते । भग० २८९ ।

आउट्टणं-आकम्पनम् । वृ० तृ० ८५ आ ।

आउट्टणया-आवर्तना, आवर्तते-ईहातो निवृत्त्यापायभावं
प्रत्यभिमुखो वर्तते येन बोधपरिणामेन सः, तद्भावः, अपा-
यपर्यायः । नन्दी १७६ ।

आवट्टति-निवर्तते । सूत्र० १९० । आवर्तते-निवर्तते तमा-
लोचयतीत्यर्थः । ठाणा० १३९ । करोति । नि० चू० प्र०
२५६ अ ।

आउट्टा - आराधिता । वृ० द्वि० ११२ अ । आवर्जिता ।
औप० १५९ ।

आउट्टामो-प्रवर्तमहे । आचा० ३३१ ।

आउट्टावेज्ज-अभिसुखयेत् । आचा० ३१४ ।

आउट्टिआए-आउट्ट्या-उपेय । सम० ३९ ।

आउट्टिज्जमार्ज्ज - आकोज्यमानम्, सहोच्यमानम् । सूत्र०
२९८ ।

आउट्टि-उपेय । व्य० प्र० १६ आ ।

आउट्टिय-ज्ञात्वा । आव० ७५८ । उत्तमार्थकृत्यः आहारः ।
नि० चू० द्वि० ५७ आ ।

आउट्टिया-आउट्टिया नाम आभोगो ज्ञानान् इत्यर्थः । नि०
चू० द्वि० ५९ आ । आवर्जिताः । वृ० द्वि० १८६ आ ।

आउट्टी-समाधानम् । वृ० तृ० १३३ आ ।

आउट्टे - कर्ममभिलषेत् । आचा० ४१७ । निवर्तयेत् ।
आचा० १११ । आवर्तयेत्-अनुकूलयेत् । व्य० द्वि०

२८२ आ । आवृत्तः-व्यवस्थितः । आचा० २७९ । सम-
न्तात् व्यवस्थितः । आचा० २७९ ।

आउट्टे-आवर्ज्य । वृ० तृ० ३४ अ ।

आउट्टो-व्यावृत्तः । उक्त० ३३२ । आवर्जितः । दृष्टः । उक्त०
३३२ । स्वस्थः । उक्त० ३५५ । आव० २२० । उक्त०
१०८ । आवृत्तः । आव० ५७८, २९४, ५३६ २८७ ।
उक्त० ३२४ । आवर्जितः । आव० ४१२ ।

आउडिज्जमाण-‘उट्ट’ वन्धने, इतिवचनाद् ‘आजोञ्ज-
मानेभ्यः’ आसम्बन्धमानेभ्यो मुखहस्तदण्डादिना सह शङ्ख-
पटहस्तद्व्यादिभ्यो वाद्यविशेषेभ्य आउड्यमानेभ्यो वा एभ्य
एव ये जाताः शब्दास्ते, आजोञ्जमाना आउड्यमाना एव
लोच्यन्ते, अतस्तानाजोड्यमानानाउड्यमानान् वा शब्दान्
शृणोति, इह च प्राकृतत्वेन शब्दशब्दस्य मनुष्यनिर्देशः,
अथवा आउड्यमानानि-परस्परानभिद्वन्द्वमानानि । भग०
२१६ ।

आउड्डे-आउडति, सम्बद्धं करोति, लिखति । जं० प्र०
२५० । आउड्डयति, ताडयति । जं० प्र० २२४ । आउ-
डयति । भग० १७३ ।

आउडस-आयुक्त्वा, उपयोगपूर्वकम् । भग० १८४ । सम्पक्
प्रवचनमालिङ्ग्यादिरक्षयतया । प्रज्ञा० २६८ । उपयुक्तः । ठाणा०
४०९ । प्रयत्नपरो मरशाराधनयुक्तः । उपयुक्तः । औप०
२०२ । उपयोमतत्परम् । औप० १७६ । आयुक्तः । व्य०
द्वि० २६६ अ ।

आउत्तगो-आवर्तकः । उक्त० ३०४ ।

आउत्तियं-आयुक्तियम् । उक्त० ११९ ।

आउत्तो-आयुक्तः, व्यवस्थितः । दश० २२६ ।

आउय-आयुक्त्वा, जीवितम् । आच० ३४१ । आयुक्त्वा-
कालः, देवाणामुपकलक्षणः । आव० २५७ ।

आउयकम्मस्स गालणा-आयु-कर्मणो गालनं, प्राणवधस्य
द्वादशाः पर्यायः । प्रश्न० ५ ।

आउयकम्मस्स णिट्ठवर्णं-आयु-कर्मणो निष्ठापनम्, प्राण-
वधस्य द्वादशाः पर्यायः । प्रश्न० ५ ।

आयुक्कम्मस्स मेय-आयु-कर्मणो भेदः, प्राणवधस्य द्वादशाः
पर्यायः । प्रश्न० ५ ।

आउयकम्मस्स संवट्ठगो-आयु-कर्मणः संवर्तनः, प्राण-
वधस्य द्वादशाः पर्यायः । प्रश्न० ५ ।

भाउयकम्मस्तुयहो-आयु कर्मण उपद्रव, प्राणकाम्य
द्रादन पर्याय । प्रश्न० ५ ।

भाउयस्यंधरा-आयुर्वन्धादा । प्रश्न० ४८० ।

भाउयस्यष्टप-आयु मंत्रत-आयुष्मकम् । टाण० ६७ ।

भाउर-आतुर, क्षीरसमुत्पेतागन्तुनेन वा मनेन भवान् ।

दश० २७० । शुभा विषाणया वा पीडित । ध्य० प्र०

२३ आ । दृष्टान्त । नि० चू० प्र० २०२ आ । आतुर,

तन्निदपि स्वास्थ्यमलभमान मन् आतुल । जीवा० १२२ ।

आतुर-दुग्ध । भग० ७०५ । दृष्टान्ते सति प्रतिजगारणार्थं

(प्रतिषेधा) । टाण० ४८४ । अत्यन्तातुलनतु । उत०

८६ । कामेच्छाऽऽधा । आचा० २३८ । प्रतिषेधनामेद ।

भग० ९१९ । आतुर, चिकित्साया अविवक्ष्यभूत । विषा०

७५ । चिकित्साया अविवक्ष्यभूतो रोगी । सू० प्र० २८१ आ ।

मर्तुक्कम् । उत० २७३ ।

भाउरुपणफसाण - नोप्राप्तप्रत्याग्यानमेद । विरो०

१३२० । प्रसीकनाम । आव० ८०४ । धृतप्रत्याग्या

नम् । आव० ४७९ । अस्यास्यमना । आचा० ७२ ।

आतुर-चित्तिरनाक्रियाम्यपेत तस्य प्रत्याग्यानवर्गेनम् ।

नदी २०६ । अप्राप्तप्रत्याग्यानम् । आव० ४७९ ।

भाउरसरण-आरोग्यताला । दश० चू० ५१ ।

भाउररुसरण-आतुरसारणम्, दोषातुराधयदानम् । दश०

११८ । आतुरसरणम्, शुभाद्यातुराणी पूर्वोक्तमुत्तमरणं

नानाचरितम् । दश० ११७ ।

भाउरीभूएहि-आतुरीभूते, आतुरीभूते । सू० प्र० ३९५ ।

भाउल-आतुलम्, व्यमम् । आव० ५८५ । प्रतुरम् । भग०

९५ । आतुर, रक्ष । विरो० ४०६ । शब्दं, अदितं

वा । सम० ५३ ।

भाउलगमण-आतुलगमन-एकत्र मिलिता गच्छन्ति । ओप०

१०६ ।

भाउलमाउल-आतुलातुलम्, कृपाणिपरिभोगविवाहयुदा

शिक्षणसंनानाप्रकारम् । आव० ५७४ ।

भाउला-आतुला, त्वरमाग । सू० द्वि० ६५ आ ।

भाउलातुल-आतुलातुल, अनिरुद्धतुल । प्रश्न० ५० ।

भाउली-नड्डकाण । जीवा० १९१ ।

भाउली-आतुल, अभिभूत । आव० ८८९ ।

भाउसं - आयु-जीविता तत्संयमप्रधानस्या प्रश्न० प्रश्न०

वा विज्ञे यस्यागातुमर्थाभास्यमग्रम् । टाण० ७ ।

भाउसंत-आयुमान्, विज्ञातः । दश० ११३ । आवगन्

गुप्त्युमावगन् वा । दश० ११७ ।

भाउसंतेण-आयुमत्तेन, धवर्गविमर्षाद्या गुप्तं सेव-

मानेन । उत० ८० । भगवतेभ्य विमर्षमायुष्मता-विम-

जीविषता । सम० २ । धवर्गविमर्षाद्या गुप्तमेव

मानेन । टाण० ९ । आयुष्मदने, आयुमता । नदी

२१२ । आयुमानेन-प्रीतिप्रवृत्तमना । सम० २ । दे

आयुष्मद् । सम० २ । नदी २१२ । आयुमता-गुरुकमुप-

संशुश्रता । सम० २ । गुप्त्युमावगता । दश० ११३ ।

आवगता गुरुज्ञे । सम० २ । आयुष्मद्, सिध्यामग्रम् ।

उत० ८० ।

भाउसंघट्टण आयुष्मकम् । नि० चू० प्र० २७४ आ ।

भाउसणाहि - आक्रोशना मृगोऽपि स्वमित्रमित्रिणौ ।

भग० ६८३ ।

भाउसेह-आक्रोशयति, शयति । भग० ६८३ ।

भाउसो-आयुष्मद्, पुत्रादौरामग्रम् । भग० १३० ।

भाउरुस-आक्रोश, अगम्यवचनम् । गुप्त० ९३ ।

भाउरुसियकरणं - आवरणकरणम्, आवरणकरणम् ।

प्रश्न० ६०४ ।

भाउह-आयुष्मद्, क्षेत्रं शस्त्रम् । प्रश्न० ४७ । अक्षेयम् ।

विषा० ४६ । मेकादि । जीवा० २०९ । क्षेत्रायम् । भग०

१९४ । शस्त्रम्, अथवाऽऽयुष्म-अक्षेयशस्त्रं वा । भग०

३१८ ।

भाउहसाला-आयुशाला-शय्यागारम् । आव० १४८ ।

भाऊ-आयु एति-अगच्छति प्रतिव्यवहारी गृह्णतु

यद्वरकादिभूतेनिष्कृतिमुत्तमो जन्तोर्गि । अपरा आ-

ममन्तादेति-गच्छति भवाद् भवान्तरादृक्करोति निरको

दयमिति वा । प्रश्न० ४५४ ।

भाए-अनन्तकाय-बुद्धविदेव । प्रश्न० ३३ । आमना ।

टाण० १३९ ।

भाएस-प्रश्न० । ओप० ६७ । नि० । नि० चू०

प्र० १९ आ । प्रश्न० आयान । ओप० १०१ ।

भाए । नि० चू० प्र० २८० आ । अदेव-दृष्टिमहन्-

भूद्रीभेगादय । आचा० ९१ । प्रश्न० । आचा०

१२१, ३५२ । जमैररादि । आचा० ४१५ । व्यापारनि
 योजनः । आचा० ३१८ । दण्डन । आचा० २६९ ।
 आदिरयते इत्यादेश आचार्यपारम्पर्यभूलायातो वृद्धवानो,
 यमंतिशमाचक्षते । आचा० २६९ । वृद्धवाद । आचा०
 २६३ । प्राधूनेक । टाणा० ११८ । उपचारो, व्यवहार
 (देशे प्रपाने च) । टाणा० २२३ । एतद्विषयतीत्यदि
 निर्णय । टा० मा० गा० ११५ । आचि, विरोध,
 आकृति मर्यादया विशेषरूपानतिक्रमातिशया दिश्यते-
 कथ्यत इति । उत० ३२ । प्रापूर्वकतापु । आव०
 २६३ । प्राधूनेक । ओष० १८३ । आदेश-प्रकार सामा
 न्यविशेषरूपस्त्वय चादेशेन-ओषतो द्रव्यमात्रतया न तु
 तद्गतसर्वविशेषापेक्षयैतिभाव, अथवा आदेशेन-धृतपरि-
 मिततया । भग० ३५७ । आदेश, कथनम् । उत०
 १४७ । सक्तविषयो दण्डन । ५० द्वि० १३५ आ ।
 उपचार । विरो० १३१५ । प्राधूनेक । नि० ५० प्र० १४
 आ । पाहुणक । नि० ५० प्र० २९३ आ । प्राधूनेक ।
 ५० द्वि० १९५ आ । प्रापधितप्रकार । ५० द्वि० ९८
 आ । सन्मुख्यते । विरो० २३१ । आदयो ताम शतष
 स्तुप्रकारः । स च द्विविध-सामान्यप्रकारः विशेषप्रकारश्च ।
 विरो० २३० । असत्याधदिश । प्रश्न० १७ । विषयन्तरम् ।
 दश० १३ । व्यपदेश । आचा० ७४ । अभ्यहित
 । प्राहुणकम् । उत० २७२ । अधिकार । ५० प्र०
 २७६ आ । प्रकार । विरो० १२२ । अनुज्ञा । व्य० द्वि०
 ३४६ आ । उपचार, व्यवहार, स च बहुतरे प्रपाने
 वाऽऽदिरयते । टाणा० २२३ । नयान्तरविकल्प । व्य०
 द्वि० ३५४ आ । आदिरयते-आज्ञाप्यत इत्यादेश-कर्म
 करादि । आचा० ४१५ ।

आच्यसर्ण-आवेशन अथकारबुभकारान्स्थानम् । औप०
 ६९ ।

आच्यसर्णानि - आदेशनानि-लोहकाराणिशास्त्रा । आचा०
 ३८६ ।

आच्यसर्ण-आवेश-कर्मकरादि स चाग्री परादेशेत्तर ।
 आचा० ४१५ ।

आच्यसा-आदेश, प्रतिबचनमुपादव्ययश्रीव्यासच पद
 प्रसम् । विरो० २९८ ।

आच्यसा-आच्यसा । सूत्र० ७९ ।

आच्यसि-आदेशम्, विभागीद्विभक्त्युक्तीभेद । पिठ० ७९ ।
 आओ-आय, प्राप्ति । विरो० ४५० । उताहो । वृ० द्वि०
 ७ अ । भाग । आव० ३४२ । लभि, उपदान, हेत ।
 विरो० ५४३ । शानाणिमामहेतुत्वाद्ययनम् । टाणा०
 ६ । भूमिस्त्रोक्तविशेष । आचा० ५७ ।

आओग - आयोग, द्विगुणानिवृद्धय अथप्रदानम् । भग०
 १३५ । द्विगुणानिवृद्धयै प्रदानम् । ५० प्र० २३२ ।
 अर्थलाभ । औप० १२ । अर्थोपाय यानप्राप्तोपमण
 निकाति । सूत्र० ४०७ । परिकर । औप० ६१ ।

आओगपओगसपउत्ताह आयायेन - द्विगुणानिमेन
 द्रव्यस्य प्रयोग-अथमर्पणा दान तत्र सम्प्रयुक्तानि-व्यापृ
 तानि तेन वा सम्प्रयुक्तानि-मग्नतानि तानि । टाणा०
 ४२२ । आयोयो-द्विगुणानिवृद्ध्याऽर्थप्रदान, प्रयोगश्च-एता
 न्तरं ती सप्रयुक्तो-व्यापारितो यैस्ते । भग० १३५ ।

आओगपओगसपउत्ते - आयोगप्रयोग-द्व-मर्पणोपायवि
 शेषा सप्रयुक्ता-प्रवर्तिता येन । टाणा० ४२३ ।

आओडवेद-आख्येयति, प्रवेतयति । विपा० ७२ ।

आओसे-प्रदाये । औप० ७६ ।

आओसेज्ञा-आकरोशेन । उपा० ४२ ।

आओहण-आयाधनम्, (सुदम्) । टाणा० ४०२ ।

आकद्वि-आकृतिस्तम्, यवि विरूपकरणम् । प्रश्न० २० ।

आकपहस्ता-वैयानृत्यानि आकम्प-आवर्त्य । टाणा०
 ४८४ । यदायचनाऽऽचार्य वैयानृत्यकरणानिवाचय यदा
 लोचनम् । भग० ९१५ ।

आकट्टविकट्टि-आकर्षकविकट्टि । भग० ६८५ ।

आकट्टि-आकर्षि । भग० ६८३ ।

आकट्टविकट्टि करेड-आकर्षकविकट्टि करोति आकर्षक
 पिंसा कराति । भग० १६७ ।

आकरणम् - आगरण आदानम् । आप० २०४ ।

आकाशम् आविर्भूतमवभावाभिःवाय्वा काशत इति ।
 उत० ६७७ । सप्रभावावभावात्तान्-आ-मर्यादाया वा-ने-
 दीप्यते पदार्थवायो यत्र तत् । आ-अभिधिविना काशस्त
 दीप्यते पदार्थो यत्र तत् । अत्र० ७४ । आकृति मर्यादाया-
 स्वस्वभावाविराज्यरूपया काशत-रूपेणैव प्रतिभासते
 तद्वैपदार्था इति । उत० ६७७ । वृ० प्र० ११ अ ।

आकाशगा - आगमगा मृतविराया । प्रश्न० ७० ।

आकासादि-आकर्षय । आचा० ३७८ ।
 आकासिह-सावविशेष । जं० प्र० ११८ ।
 आकिण्ण-अतिरिण । नि० चू० तृ० १३ अ ।
 आकुट्टि-हिता । आचा० ३०५ ।
 आकुट्टिय-उत्प्रेल । वृ० तृ० १२० आ ।
 आकुल-आकुल, व्याप्त । जं० प्र० १८८ ।
 आकृतम्-अभिप्रेतम् । विशेषे ८८५ ।
 आकृष्टिचिकृष्टि । व्य० प्र० १४ आ ।
 आकेवलिआ-आकेवलिका, न केवल अकेवलम्, तत्र
 भवा आकेवलिका-सद्वन्ता-सप्रतिपक्षा इति यावत् अस-
 म्पूर्णं वा । आचा० २४१ ।
 आकोटिमं-आकुट्टिक यथा ह्यकोऽष्टादश उपर्यपि
 सुप्त कृत्वाऽऽकुट्ट्यते । दश० ८६ ।
 आकोडन-आकोनम्, कुट्टनेनात्र प्रवेदानम् । प्रश्न० ५७ ।
 आकोडेमाणे-आउडेमाणे, आकुल्यमानम्, आहन्यमा-
 नम् । भग० २५१ ।
 आकोसायंत-आकोशायमानम्, विकचीभवत । जीवा०
 २७१ । जं० प्र० १११ ।
 आक्षोभुका-क्षुधा रहिता । दश० १३७ ।
 आर्यातिकम्-क्रियाप्रधानत्वात् धावतीति । अनु० ११३ ।
 आर्यायिकास्थानानि-अक्ताइयठाणाणि, कथानक-
 स्थानानि । आचा० ४१३ ।
 आगतागारं-गामपरिसङ्गण, आगतागारं-बहिया वासी ।
 नि० चू० प्र० १८३ अ । आगन्तुकानां कार्पटिकादीनाम
 गारमागन्तागारम् । सूत्र० ३९३ । प्रामादेर्बहिरागलागल
 पयिकादयस्तिष्ठन्ति । आचा० ३६५ ।
 आगतार-यत्र गारिण आगल्य तिष्ठन्ति तदागन्तुकारगारम् ।
 वृ० तृ० ४८ आ । प्रमायाता आगय वा यत्र तिष्ठन्ति
 तदागन्तारम्, तत्पुनर्गोभाभवतादीं बहि स्थानं तत्र ।
 आचा० ३०७ । आगन्तागारम् (धर्मशास्त्र) । आचा०
 २०५ । पत्ताद्वहिर्हम् । आचा० ३४८ ।
 आगन्तु-आगन्तुक पथिकादिरगारस्थजने यत्रागल्य लभित्वे ।
 वृ० द्वि० १७९ आ ।
 आगन्तुभो-आगन्तुक, कण्टकादिप्रभव । आव० ७६४ ।
 आगन्तुगो-आगन्तुक । आव० २७० । आगन्तुण सत्या-
 तिणकथो नो नो । नि० चू० प्र० १८८ आ ।

आगन्तुय-आगन्तुक । दश० १०८ ।
 आगन्तु-आगन्तुक । उक्त० ११३ ।
 आगंपिया-वशीकृता । नि० चू० द्वि० १७ अ ।
 आगह-आगति, प्रत्याश्रया-प्रातिरूप्येनागमनम् । आव०
 २८१ । प्रसापत्रप्रत्यागमनस्थाने आगमनम् । ठाण० १३३ ।
 आगम-आगमनम्-आगम-आ-अभिविधिना मर्यादया
 वागम-परिच्छेद इति । आव० २६ । आगम्यारम्भयोगागत,
 आसयचनं वा । अनु० ३८ । आगम्यन्ते-परिच्छिद्यन्ते अपां
 अनेनेति, केवलमन पर्यायावधिपूर्वचतुर्दशकदशकनवकरण ।
 ठाण० ३१७ । सुश्राप्यभयरूप । आव० ५२४ । आग-
 म्यन्ते-परिच्छिद्यन्ते अपां अनेन इति आगम-आगतवचन-
 सम्पाद्यो विप्रवृत्तार्थप्रत्यय । ठाण० २६२ । गुरुपरम्परे-
 णागच्छतीति आगम, आ-समान्ताद्रम्यन्ते-ज्ञायन्ते जीवा-
 दय पदार्था अनेनेति वा । अनु० २१९ । आप्तप्रणीत ।
 आचा० ४८१ । (आगममिद) । ठाण० २५ । सूत्रम् । आव०
 ६०४ । धृतपर्याय । विशेषे ४१६ । अभ्ययनम् । आव०
 ३०० । आगम, प्राप्ति । दश० १६ । सङ्ग्रहम् । वृ०
 प्र० ३२ आ । अर्थपरिज्ञानम् । व्य० प्र० २५१ आ ।
 आ-अभिविधिना सकलधृतविषयव्याप्तिरूपेण मर्यादया वा
 यथावस्थितग्रहणहारण्या गम्यन्ते-परिच्छिद्यन्तेऽर्था येन
 स । नदी २४९ । आगच्छति गुरुपरम्परेणेत्यागम ।
 भग० २२२ । आगम । विशेषे ४३२ ।
 आगमकुसला-आगम-धृतिरुच्यत्वाविरूपलसितम् पुसला-
 धागमकुसली । उक्त० ५२१ ।
 आगमणं-प्रयोजनपरिममाप्तौ पुनर्वर्गति गमनम् । आव०
 ५७३ । आकलण । नि० चू० तृ० ६३ आ ।
 आगमणगिहं-ममाप्रपादेवकुलार्थिपथिकथानम् । वृ०
 द्वि० १७९ आ । आगमनग्रह-समाप्तादि, पथिकादीनामा
 गमनेनेपेन, तदर्थं वा गृहम् । ठाण० १५७ ।
 आगमत-आगममाश्रित्य (ज्ञानापेक्षेत्यर्थ) । अनु० १४ ।
 आगममाणे-आगमयन्-आपादयन् । आचा० २७८ ।
 २८३ । अवगमयन्, बुध्यमान । आचा० २४५ ।
 आगमयवहारी-आगमयवहारी लब्धिहे-केवलगाणी ओही-
 गाणी मणपत्रवगाणी चोदसपुष्पी अभिगमयपुष्पी नव-
 पुष्पी य । नि० चू० तृ० १०० अ । आगमयवहारीण,

व्यवहारपथके प्रथममेतः । व्य० प्र० ५ अ । प्रत्यक्षज्ञानिनः ।
व्य० प्र० ६३ अ ।

आगमसूत्र—आगमशास्त्रम्, आ—अभिधिविधानं सकलश्रुत-
विषयव्याप्तिरूपेण मर्यादया वा यथावस्थितप्ररूपणारूपया
गम्यन्ते—परिच्छिद्यन्तेऽर्था येन स आगमः, स चैवं व्युत्पत्त्या
अवधिकेवल्लक्षणेऽपि भवति तत्तत्सद्व्यवच्छेदार्थं
विशेषणान्तरमाह—‘शास्त्रे’ति शिष्यतेऽनेनेति शास्त्रमागमसूत्रं
शास्त्रमागमशास्त्रम् । नंदी २४९ ।

आगमिषद्गुणो—ज्ञानः । आच० ३१७ ।

आगमिओ—आगमितः, ज्ञातः । आच० ४३७ ।

आगमियं—ज्ञातम् । आच० ११६ । ओष० १०५ । ज्ञातः ।

आच० ३१६ ।

आगमियाणि—प्राप्तानि, अभीतानि । आच० ४३३ ।

आगमिस्त्वं—आगमिष्यम्, आगामि । आच० १६७ ।

आगमिसस्त्वद्भूताद्य—आगमिष्यदिति—आगामिकाल-
भावि भद्र—कल्याण यस्मिंस्तथा तस्य भावस्तथा तथा, यदि
भाऽऽगमिष्यतीत्यागमः—आगामी कालस्तस्मिन् राक्षस-
तया—अनघरतकल्याणतयोपलक्षितम् । उत० ५८५ ।

आगमिस्त्वा—आगामिकालः । आच० ५३२ ।

आगमेति—जानाति । विष्णु० ७३ ।

आगमेयत्वं—आगमयितव्यम्—ज्ञातव्यम् । वृ० प्र० १९२ अ ।

आगमेत्वा—आगमिष्यन्ती । आच० १७४ ।

आगमेसिभद्रा—आगमिष्यत भद्रा—द्वितीयभवे अन्तर्हृतः ।
उपा० २९१ ।

आगमेस्संति—आगमिष्यामि—गृहीष्यामि । व्य० द्वि०
४९८ आ ।

आगमेस्त्वा—अविष्यतः (मर०) ।

आगमेस्त्वाणे—आयत्याम् । आच० ३५८ । अविष्यताम् ।
(महाप्र०) ।

आगमोर्ग—आगमौर्ग, पथिकाद्यगणितां स्थानं, तेषां आग-
मने वा यद् गृहं तत् । वृ० द्वि० १७९ आ ।

आगये—आगतम्—स्वीकृतम् । आच० १८१ ।

आगया—आगता—सिद्धा । रागद्वेषाभावात् पुनरावृत्ति-
रहिता सर्वत्रा । आच० १६७ ।

आगयपण्ण—आयातप्रथवा पुनरनेहादायतनमुत्कल-
नार्थः । भग० ४६० ।

आगर—आकर, यत्र सन्निवेशे लवणायुत्पद्यते । ठाण०
४४९ । उत्पत्तिस्थानम् । (मर०) । अन्त० ७ । शुषित्या-
याकरः । आच० ६२२ । लोहायुत्पत्तिभूमिः । ठाण०
२१४, ७८६ । आकरः, हिरण्याकरादि । प्रज्ञा० ४८ ।
खानि । प्रज्ञ० ३८ । ओष० ९ । रत्नादीनामुत्पत्ति
भूमि । प्रज्ञ० १३४ । उत० ६०५ । हिरण्याकरादिक ।
जीवा० २७९ । लोहायुत्पत्तिस्थानम् । प्रज्ञ० १२७ ।
अनु० १४२ । आगल तस्मिन्नुत्तीत्याकरः । आच० ५ ।
हिरण्याकरादिः । जीवा० ४० । लोहायुत्पत्तिस्थानम् ।
भग० ३६ । मिष्टपानी मिष्टकोई वा । नि० चू० तृ० ५२
अ । वृ० द्वि० २४६ अ । कुट्टिकापाणिः । वृ० द्वि०
२४२ अ । जल्य परद्रादिसमीपेन बहुं जलमुत्पत्तिं तो । नि० चू०
प्र० ६२ अ । हृष्यसुवर्णायुत्पत्तिस्थानम् । नंदी २२८ ।
सुवर्णादेरुत्पत्तिस्थानम् । ओष० ९५ । ताम्रादेरुत्पत्तिस्थानम् ।
आच० ३२९ । सुवर्णादिधातूनां खानि । नि० चू०
द्वि० ७० आ ।

आगरमहेसु—आकरमहो—खानिमहोत्सवः । आच० ३२८ ।

आगररुद्धं—आकररूपम् । भग० १९३ ।

आगरिस—आकर्षं—चरित्रस्य शक्ति । भग० ९०५ । आकर्षं—
तथाविधेन प्रयत्नेन कर्मपुत्रलोपादानम् । प्रज्ञा० २१८ ।
आकर्षणम्, प्रथमतया मुक्तय वा ग्रहणम् । आच०
३६३ । एकानेकभवेतु ग्रहणानि । आच० १०५ । आक-
र्ष्यमाकर्षं—एकस्मिन्नागमवेतु वा पुनः पुनः सामाविकस्य
ग्रहणानि प्रतिपद्यते । अनु० २६० ।

आगलणं—वैकल्पम् । व्य० प्र० १३२ आ ।

आगलेति—आकलयन्ति, जेष्याम इत्यथ्यवस्यन्ति । भग०
१७४ ।

आगलेह—गृहाति । उप० मा० या० ३१३ ।

आगल्लो—ग्लानः । वृ० तृ० १२९ आ ।

आगसत्तं—आकृत्यत इति आगम्यत तं च दत्तेषु । नि०
चू० प्र० १७४ आ ।

आगाद—कर्कात् । वृ० द्वि० ७३ आ । तीव्र । आच० ५८८ ।
अत्यर्थम् । व्य० प्र० २५२ अ ।

आगादयोग—आगादयोगः, यण्योग । ओष० १८१ ।

आगादपण्ण—आगादपण, आगादा—अवगदा परमार्थ-

पर्यवगता तत्त्वनिष्ठा प्रज्ञा-सुद्धिरस्यासौ । सूत्र० २३७ ।
शास्त्राणि । व्य० प्र० २२६ अ ।

आगादो-आगादतरा जम्भि जोगे जतणा सो । नि० १००
प्र० ११७ अ ।

आगामिपदं-आगामिपथ, आगामिनो-लक्ष्यव्यस्य वस्तुन
पन्था । ठाणा० १८ ।

आगार-गृहम् । अनु० २४४ । आरार-आकियतेऽनेना-
मिश्रेत जायत इति, बाह्यचेष्टारूप । आव० २८१ ।
प्रत्याख्यानापवादहेतवोऽनाभोगादय । आय० ८४० । आ-
कार-आकियत इत्याकार-प्रत्याख्यानापवादहेतुमैहतराया-
कार । भग० २९६ । आकारा-प्रत्याख्यानापवादहेतवोऽना-
भोगादय । ठाणा० ४९८ । शरीरगता भावविशेषा । व्य०
प्र० ६४ आ । प्रतिनियतोऽर्थप्रदृष्टारिणाम् । प्रज्ञा० ५२६ ।

तन्त्राध्यामाप्रम् । प्रज्ञा० ३७१ । प्रत्याख्यानापवादहेतुनाभो-
गादि । आव० ८४० । बाधचेष्टारूप । विशेष० ८८५ ।
आहतय, स्वरूपाणि । अनु० १३१ । ठाणा० ३९५ । दिग-
बलोकनादि । वृ० प्र० ४३ अ । आकृति । जीवा० २०७ ।
प्रभा । जीवा० २६१ । प्रतिवस्तु प्रतिनियतो प्रदृष्टपरि-
णाम । जीवा० १८ । मूर्ति । जीवा० २७३ । विशेषतः
प्रदृष्टशक्ति । भग० ७३ । स्थूलधीसवेद्य प्रस्थापनादिभावा-
भिव्यञ्जको दिग्बलोकनादि । उक्त० ४४ । सन्निवेशविशेष ।
सूर्य० २९३ ।

आगारधर्म-आगारधर्म द्वादशवृत्तरूपो गृहस्थधर्म ।
आगारभाव-आकारभाव, स्वरूपविशेष । ज० प्र० १८ ।
जीवा० १७६ । आकार एव भाव । आव० ३३८ ।

आगारभावपडोयादे-आकारभावप्रत्यवतार, आकारस्य-
आकृत्येवभावा-पर्याया, अथवा आकाराद्य भावाद्य आकार
भावास्तेषां प्रत्यवतार-अवतरणमात्रिभाव । भग० २७७ ।
आगारभावमायाए-आकारभाव एव अवतारभावाप्र ।
आव० ३३८ ।

आगारमेप-आधारमेद । प्रज्ञा० ५३१ ।

आगाल-आगाल, आगालनमागाल-समप्रदेशावस्थानम् ।
आचा० ५ ।

आगास-आकाशम्, अनाहतस्थानम् । प्रथ० १३८ ।
आकाशम्, सर्वद्वयस्वभावानाकाशयति-आसीपयति तेषां
स्वभावलभेऽवस्थानदानादिति, आह-मर्यादाऽभिविधिवान्,

तत्र मर्यादायामाकाशो भवन्तोऽपि भावा स्वात्मन्येवाऽऽगते
नाकाशतो गान्तीयेर तेषामात्ममादरणाद्, अभिविधी त्र
मर्यादव्यापनादाकाशमिति । ठाणा० ५५१ । 'आह' इति मर्या-
दया स्वस्वभावापरित्यागरूपया काशान्ते-स्वरूपेण प्रति-
भाषन्ते अस्मिन् व्यसिधना पदार्था इत्याकाशम्, यदा
त्वमिविधावाह तत्र 'आह' इति सर्वमागमिष्यास्या
काशते इत्याकाशम् । प्रज्ञा० ९ । आकाशम्-गृहादिरहितम् ।
वृ० प्र० ९१ अ । आ-मर्यादया अभिविधिनं वा गौर्ऽर्था
काशान्ते-स्व स्वरूपं लभते यत्र तदाकाशम् । भग० ७७६ ।
आस्ति मर्यादया स्वस्वभावापरित्यागरूपया काशान्ते-स्व-
पेगेव प्रतिभाषन्ते तस्मिन्पदार्था इत्याकाशे, यदा त्वमिविधा-
वाह तदा आस्ति-सर्वभावाभिव्याप्या काशत इति । उक्त०
६७२ ।

आगासगामितं-आकाशगामित्वम् । ठाणा० ३३० ।

आगासगम्यं-आकाशगतं-व्योमवर्ति आकाशर्ष वा-प्रकाश-
मित्यर्थे । गम० ९१ ।

आगासतल-आकाशतलम् । जीवा० २६९ । कटाग्रच्छ-
कुट्टिमम् । ज० प्र० १०६ । आव० ६१५, ६१९ ।

आगासधिगमलं-आकाशधिगमलं, शरदि मेषाणान्तग-
लवर्त्योकाशखण्डम् । प्रज्ञा० ३६० । शरदि मेषमुक्तमाकाश-
खण्डम् । ज० प्र० ३२ ।

आगासफलदं-आकाशस्पर्शिकम्, अनिस्वच्छस्पर्शिकवि-
शेष । जीवा० २५३ । ज० प्र० २७५ । भग० १० ।

आगासफलतोयमा-आकाशस्पर्शिकोपमा । प्रज्ञा० ३६५ ।

आगासफलोद्यमाह-खाद्यविशेषः । ज० प्र० ११८ ।

आगासवासिणो-आक्षिप्तुगितविशेषा । नि० १०० द्वि०
४३ अ ।

आगासाहवाह-आकाशादिवादिन, अमूर्तानामपि पदार्थानां
साधन(ने) समर्थवादिन । औप० २९ । आकाशानिपातिन-
आकाश व्योमातिपनन्ति-अतिक्रामन्ति आकाशगामिविधा-
प्रभावात् पादलेपादिप्रभावाद्वा आकाशाद्वा हिरण्यवृष्णादिक-
मिष्टमनिष्ट वाऽतिशयेन पातयन्तीत्येवसीत्वा । औप० २९ ।

आगासिया-आकाशिता, आकाशे-अम्परमिता-प्राप्ता,
आकर्षिता वा-आहृता, उत्पादितेति वा । औप० २२ ।

आद्य-सूत्रवृत्तौ प्रथमप्लुतस्वरूपे दशमाध्ययननाम । सूत्र०
१८६ । आरयानवान् । सूत्र० १८८ ।

आद्यसर्ग-एतेहि एकसि आसर्ग । नि० चू० द्वि० ११९ अ ।
नि० चू० प्र० १९० अ ।

आद्यवृत्ता-धर्मेमाख्याय, आख्याय सामान्यतो यथा
कार्यो धर्मे । ठाणा० ११९ । आख्यायक-प्रसापक ।
ठाणा० २९७ ।

आद्यवृत्त-आख्याय, तस्मिन् क्षेत्रे प्रसिद्ध । आव० ५२४ ।
आद्यवृत्ता-आख्याय । उपा० ४७ ।

आद्यविष-आख्याय, सामान्यविशेषणयाभिध्यातिवध
नेन । उक्त० ५९८ ।

आद्यविजृम्भित-प्रकृतशैल्या आख्यायन्ते-सामान्यविशेषणया
कथ्यन्ते । सम० १०९ । नदी० २१२ ।

आद्यविषय-अर्थापितम्, अर्थ-पूजा तस्य आप-प्राप्ति
जाता यस्य तत्, अर्थ वा आपिते-प्रापिते यत्तत् । प्रश्न०
११३ ।

आद्यवेष्ट-आख्याययति सामान्यविशेषणत । ठाणा०
५०२ । भग० ७११ ।

आद्यवेष्ट-आमाहृषेष्ट्यान् अर्थापयेद् वा-प्रतिपादनत
पूजा प्रापयेत् । भग० ४३६ ।

आद्याय, अ-आपात । दश० २०११ मरणम् । सुत्र०
१७८ । तथानिषयतनयाऽन्यप्राणिनामात्मनश्च विधिवत् सति
चित्तशरीरतया यस्मिंस्तत् । उक्त० १४९ ।

आद्यातर्ण-आपातम्, यत्र सद्धामि बहुनि सृतानि सन् ।
आव० ७४४ ।

आद्यातो-जावतो भूतो अर्थाय मणासमन्विते ते सध्वे
पातयतीति । दश० चू० ९८ ।

आद्यादियं-वधयित्वा । नि० चू० द्वि० ७९ अ ।

आद्यायटार्य-आपातस्थानम्, वधस्थानम् । आव० ७४१ ।

आद्यायर्ण-आपातम्, वधभूमिमण्डलम् । प्रश्न० ५९ ।
आद्य (धृषकादि) हतो त । नि० चू० तु० ७२ अ ।

आद्यायाय-आपातयन्, क्लेशानामिभिरप्यसम्भारणं सम
न्तादातयन्-विनाशयन् । उक्त० २५४ ।

आद्यायि-आचरितम्, वधयम् । दश० ११६ ।

आद्याय-आचारः, चक्रवात्तमाचारः । चू० प्र०
२४९ अ । साध्याचारः प्रतिपाद्ये प्रप्य । सिद्धे १४८ ।

आद्यायि-वधयहार । उक्त० ७११ । वधयहार । ठाणा०
१६० । वधयहारिको वाध क्रियाद्युपाय । उक्त० ४९९ ।

पूर्वपुराचार्यतो ज्ञानासाधनविधि, तत्प्रतिपादको प्रप्य ।
नदी २०९ । आचार्यम् । उक्त० ५८३ । आचारणमाचार-
उचितक्रिया विनय इतियावत् । उक्त० ३४४ ।

आचारप्रणिधि-(आचारपणिदी), दसवैकालिकस्यायम
सम्भवम् । दश० २२४ ।

आचारवस्तु-(आचारवस्तु), नवमपूर्वगतवृत्तीयवस्तु ।
उक्त० २५८ ।

आचारसम्पत्-(आचारसम्पत्), समयधुवयोगयुक्ततादि
चतुर्भेदभिज्ञा सम्पत् । उक्त० ३९ ।

आचारिकम्-(आचारिक), निजनिजाचारमवमनुग्रहम् ।
उक्त० २६६ ।

आचार्यपरिभाषितम्-(आचार्यपरिभाषित), धर्म-
समाधिस्थानम् । प्रश्न० १४४ ।

आचार्यो-आचार, आचार्यतेऽनेनातिनिविष्टं कर्माशीला-
चार । आचा० ५ ।

आच्छिद्य-एकसि ईषदा छेदम् । नि० चू० प्र०
१८९ अ ।

आज्यजवीभाव-पुन पुनर्धर्मणभाव । आचा० ७९ ।
उक्त० ३३६ ।

आज्यजवी-अज्यजवी, पुन पुनर्धर्मणम् । आचा० १६१ ।

आजाह-आजायते तस्मान्निष्ठागति, आचार्यार्थम् ।
आचा० ६ । आजाति-समुप्यजन्म गहिता आर्यधर्मणा
दिरहिततया । ठाणा० ४१९ । सम्मुख्यनगभोपपातयो

जन्म । ठाणा० ५१२ । वृत्तस्वोद्वेगस्य वा सुमानुष्य
तिश्रवणस्य गहिता सुमानुषादिवदेव । ठाणा० १२२ ।

आजाहसहस-आजातिसहसम्, अनेकेषु-देवद्विज-मम
प्रतिश्रुतं ममप्रत्येयं अधिकरणभूतेषु वृत्तानुष्कमद्वयानि त

स्वामिनीयानामाचार्यानां च बहुसहस्रसङ्ख्यात्परवारः । भग०
२५० ।

आजिणभदो-आजिणभद, आजिणे द्वीपे पूर्वार्द्धपरिधि
देव । जीया० ३६९ ।

आजिणभदो-आजिणभद, आजिणे द्वीपेऽर्द्धपरिधि
परिधि । जीया० ३६० ।

आजिणय आजिणम्, चर्ममयं यजम् । जीया० २९९ ।
आजिणयभदो-आजिणयभद, आजिणयरे द्वी । जीया०
३६० ।

आढत्त-आरम्भम् । भग० २८२ ।
 आढत्ता-आरब्धा । आव० २३७ ।
 आढत्तो-आरब्धः । आव० १०३, ११३, २६२ । दश० १७ ।
 आढय-आढकः, तेलिकाप्रतपाः । जं० प्र० २४४ ।
 आढवेष्ट-आरभते । दश० ३८ ।
 आढवेऊण-आरम्भ । आव० ३४१ ।
 आढा-आदरः । वृ० द्वि० ६७ अ० ।
 आढाति-आद्रियते । दश० ५९ । आव० १२, ८१२ ।
 आढायमाणे-आद्रियमानः । आवा० ३८४ ।
 आणे-आज्ञा-योगेषु प्रवर्तनलक्षणम् । ठाण० ३३१ । विधि-
 विषयमादिशम् । ठाण० ३८६ ।
 आणेतारिण-आनन्तर्यम्-सातत्यमच्छेदनमविरुद्धः । ठाण०
 ३४६ ।
 आणैन्द्र-आनन्दः, द्वितीयमासखणे मिश्रादाता । आव०
 २०० । उपासकदर्शनाद्यभ्ययनम्, तक्षमा धावकः । उपा०
 १ । गद्यपद्यः । आव० २१५ । नालन्द्याहिरिकायां गद्या-
 पद्यः । भग० ६६२ । आनन्दः, पष्ठो बलदेवविशेषः । आव०
 १५९ । ध्रुवेन सामाधिकान्ती दृष्टावः । आव० ३४७ । पौडशः
 मूर्धन्यविशेषः । सूर्य० १४६ । जं० प्र० ४६१ । परैन्द्र-
 रथानीकाधिपतिः । ठाण० ३०२ । पष्ठो बलदेवः । सम०
 १५४ । क्षीतलजिनाद्यगणसूतः । सम० १५२ । भगवान् महा-
 वीरशिष्यः । भग० ६६८ । अवधिनिर्णयविषये अमणो-
 पासकः । सूत्र० ९ । प्रथमप्रावृत्तनाम । आव० २१५ ।
 आणैन्द्रकूडे-आनन्दनाम्नो देवस्य कृतमानन्दकृतम् । जं०
 प्र० ३१३ ।
 आणैन्द्रपुरं-आनन्दपुरम्, इहलोकगुणविषये कच्छदेशे
 नगरम् । आव० ८२४ । इन्द्रमहोदाहरणे पुरं । नि० चू०
 द्वि० ४२ अ । स्थलपञ्चनविशेषः । नि० चू० प्र० २२९ अ ।
 (मार्गपञ्चपदि) नगरविशेषः । नि० चू० प्र० २४९ अ ।
 नगरनिक्षेपः । नि० चू० द्वि० ७१ अ । क्षेत्रविषयं नगर-
 विशेषः । नि० चू० द्वि० ८ अ ।
 आणैन्द्रपुरे नृलक्ष्यगृहे सर्वजनसमक्षं दिवसतः वत्सकर्म
 भवति । नि० चू० प्र० ३५५ अ ।
 आणैन्द्रस्मरण-आनन्दरक्षितः, पाश्चात्यलक्ष्यविरताम् ।
 भग० १२८ ।

आणैन्द्रा-आनन्दा, पूर्वदिग्दक्षकवास्तव्या दिक्कुमारी । आव०
 १२२ । दक्षिणदिग्भाज्यजनपदतस्यापरस्मां पुष्करिणी ।
 जीवा० ३६४ । अञ्जनकपक्षे पुष्करिणी । ठाण० २३० ।
 पौरस्त्यरचकवास्तव्या तृतीया दिक्कुमारी । जं० प्र० ३९१ ।
 आणैन्द्रिण-आनन्दितः, वृद्धः, वैष्णुमुखलौक्यतादिनामैः
 समृद्धिसुपन्नः । भग० ११९, ३१७ ।
 आणैन्द्रियं-आनन्दितम्, स्फीतीमृतम् । जीवा० २४३ ।
 आण-आगत, श्रुतपर्यायः । विशेष० ४२३ ।
 आणैरिति-आगत्यन्ति । वृ० द्वि० १०९ अ ।
 आणक्खिऊण-परीक्ष्य । आव० २९१ ।
 आणक्खिस्सामि - अग्नीक्षिप्पामि - अन्वेपयिष्यामि ।
 आवा० २८२ ।
 आणक्खिउं-परीक्ष्य । ओष० ३३ । अहुमीष । वृ० वृ०
 १६४ अ ।
 आणक्खिऊण-गत्वा, निदिधत् । नि० चू० प्र० ६ अ ।
 आणत्तं-एतेन विरचिततागरोपस्थितिकं विमानम् । सम०
 ३७ ।
 आणत्तं-अन्यत्वम्-अनगारद्वयसम्बन्धिते ये पुद्गलास्तेषां
 भेदः । भग० ७४१ ।
 आणत्तिं-आशक्तिकाम्, आज्ञां प्रत्यर्पयत । जं० प्र०
 १६२ ।
 आणत्तो-आज्ञातः । आव० ४१९ ।
 आणपाण-आगप्राणः । सूर्य० २९२ ।
 आणपाणकालो-आनपानकालः, उच्छ्वासनिश्वासी समु-
 दितारकः । जीवा० ३४४ ।
 आणपाणलक्षी - अंनसुंहुतेन चतुर्दशपूर्ववर्तनवाणि ।
 ज्ञेय० १७८ ।
 आणमंति - आनन्ति । भग० १९ । उच्छ्वासितं, अन्नः-
 रुक्तान्तीमुख्यैलक्ष्यां बुवंति, आनमन्ति उच्छ्वासितं ।
 प्रज्ञा० २१९ । 'गमु' प्रदत्ते' इत्येकस्यानेनार्थत्वेन खगवार्थ-
 रत्नात्, आनन्ति इत्यनेनाभ्यासमिथ्या । भग० १९ ।
 आणमणिपा-आश्रयणी, निशतिक्रियाभवेद्वादेशो क्रिया ।
 आव० ६१२ । कार्ये परस्व प्रवर्तने यथेष्टं बुनिति आया ।
 प्रज्ञा० २५६ ।
 आणय-आगत, नवमदेवलोचनाम् । प्रज्ञा० ६९ ।

आणरुई - आज्ञारुचि, आज्ञा-सर्वज्ञवचनात्मिका तस्या रुचि-अमिलापो यस्य स आज्ञारुचि । जिनाज्ञैव मे तस्य न शेषं सुक्तिजातमिति योऽभिमत्यते स आज्ञारुचि । प्रज्ञा० ५६ ।

आणरुती - आज्ञारुचि आज्ञा-सर्वज्ञवचनात्मिका तथा रुचि यस्य स तथा, यो हि प्रतनुरागद्वेषमिध्याज्ञानतयाऽऽचा योदीनामाज्ञैव बुद्ध्याभावाज्जीवादि तथेति रोचते स । ठाणा० ५०३ ।

आणवणप्पओणे - आनयनप्रयोग । आव० ८३४ । इह विनिष्ठावधिके भूदेशाभिप्रेते परत खयगमनायोगादयस्य गतिथारिद्रव्यानयने प्रयुज्यते सन्देशकप्रदानादिना त्ववेदमाने यम् इत्यानयनप्रयोग (दशावकाशिके अतिचार) । उपा० १०१ ।

आणवणिया - आज्ञापनिका, जीवाजीवानानाययत । ठाणा० ३१० । आज्ञापनस्य-आदेशनस्यमाज्ञापनमेव वेत्ताज्ञापनी सेवाज्ञापनिका, तज्ज कम्मवन्ध, आदेशनमेव वेति, आनायन वा आनायनी । ठाणा० ४३ ।

आणवणी - आज्ञापनी, असत्याम्याभावापेद । दश० २१० । काय परस्य प्रवर्तेनी । भग० ५०० ।

आणवेस्सामि - आनाययिष्यामि । आव० ४१० ।

आणा - आज्ञा, मीनीन्द्रवचनम् । आचा० ४४ । तीर्थकर गणधरोपदेश । दश० २६५ । ज्ञानायासेवा रूपजिनोपदेश । भग० ५४ । कर्मव्यमेवेदमित्याद्यदेश । भग० १६७ । दुवालसगे गणपिडग । ति० चू० तु० ४ । उपदेश । सूत्र० १८३ । अर्थ । आव० ६०४ । आज्ञाप्यत - आज्ञा - हिताहितप्राप्तिपरिहाररूपतया सर्वतोपदेश । आचा० ११३ । आज्ञया सूत्रज्ञया अभिनिवेशतोऽन्यथा पाटादिलक्षणया अतीतकाले अनता जीवाधनुस्तन् समारवान्तारं नारकतिर्यग्नरामरविबिषश्क्षजालदुस्तरं भवावीगह नमिल्लर्थ, अनुपराश्रितवन्तो जमापित्व अपाज्ञया पुनराभिनिवेशतोऽन्यथाप्रपणादिलक्षणया गोष्ठमाहिलवत् उभयाज्ञया पुन पन्निषाचापरिज्ञानररणोयतशुचिदेशादेरन्यथाकरणलक्षणया गुरुश्रवणीकद्रव्यनिर्गमार्गेणैकप्रमणवत् सूत्रार्थोभयविराधेयर्थ, अथवा द्रव्यक्षेत्रकालभावापेक्षमागमोक्तानुगतमेवासा तथा तद्वक्त्रणेनेत्यर्थ । सम० १३३ । हे साधो ! भगतेः त्रिष्वन्तिवैरुपासादिणि । ठाणा० ३०१ । गूढार्थपदे

रगीतार्थस्य पुरतो देशान्तरस्यगीतार्थनिवेदनाय मीनार्थो यदतिचारनिवेदनं करोति सा । ठाणा० ३०१ । यदगीतार्थस्य पुरतो गूढार्थवदेदेशान्तरस्यगीतार्थनिवेदनायानि शारास्तेचनं इतरस्यापि तथैव बुद्धिदानम् । भग० ३८४ । ठाणा० ३१८ । आदेश । भग० १२३ । जीवा० २४३ । सर्वज्ञवचनात्मिका । प्रज्ञा० ५८ । आश्रिति स्वस्वभावावस्थानात्मिकया मयादिषाऽभिध्याप्यया वा ज्ञायन्तेऽर्था अनयेति, भगवदिति हितागमरूपा । उत० ४४ । आगम । सूत्र० ४०५ । आव० ८६२ । उत० ४४९ । अनुज्ञा । पिण्ड० १६९ । गुरुनियोगात्मिका । उत० ५०२ । यथोक्ताज्ञापरिपालना । नैदी २४८ । द्वादशांग सूत्रार्थोभयमेवेति त्रिभिः, द्वादशांगमेव चाज्ञा, आज्ञाप्यते जन्तुगणो हितप्रवृत्तौ यथा साऽऽज्ञेति, अथवा पञ्चविधाचारपरिपालनशीलस्य परोपकारकरणैकतरपरस्य गुरोर्हितोपदेशवचनमाज्ञा । नैदी २४८ । धृतस्य पर्याय । विशेष० ४१६ ।

आणाइणो - आज्ञादय, आज्ञामप्रादय । पिण्ड० ६९ ।

आणाइयं - आज्ञानिर्ग-आज्ञा-जिनादेगमतिगच्छति-अभि-क्रामति यत्तत्, अधर्मद्वारस्य पाठान्तरणाष्टाविनतिनम नाम । प्रश्न० २७ ।

आणाईसरसेणाचयं - आज्ञेश्वरसेनापत्यम्, आज्ञाप्रधानस्य सतो यत् सेनापत्यम् । भग० १५४ । स्वहर्म्यस्य प्रत्यङ्मुतमाज्ञाप्रधान्यम् । प्रज्ञा० ८९ ।

आणाकखी - आज्ञाकाशी, आगमानुसारप्रवृत्ति । आचा० २१० ।

आणानिहेसयदे - आज्ञानिदशकर, आज्ञा-भौम्य । इदं वृक्ष इदं च मा कापी इति गुरुवचनं तस्या निर्देश, इदमिति त्पयेव करोमीति निश्चयाभिधानं, तत्कर । उत० ४४ । भगवदभिहितागमरूपया उत्तमार्गवादाभ्या प्रतिपादनमाज्ञा निर्देश इदमित्यपि त्रिष्वभिहितव्यवयेवमात्मक तत्करणद्वी-लम्बदुल्लोमानुगतो वा । उत० ४४ । आहानर्देशतर-आज्ञानिर्देशेन वा तरति भवाम्भोधिमिति । उत० ४४ ।

आणानिहेसे - आज्ञानिर्देश, आज्ञा-भगवदभिहितागमरूपा तस्या निर्देश - उत्तमार्गवादाभ्या प्रतिपादनम् । उत० ४४ ।

आणापाण - आनप्राण, उच्छ्वासासनि श्वाससा । भग० २११ ।

आणापाणू-आनप्राणा - उश्वासनिःश्वासकालः संख्याताव-
लिकाप्रमाणाः । ठाण० ८५ ।

आणाफलं - आमाफलम्-जनेन ययोदितवचनप्रतिपत्तिरूपा
फलं प्रयोजनं अस्य । उक्त० ५८० ।

आणामं-(अननम्-श्वसनम्) । भग० १०५ ।

आणामियं-आनामितम्, ईषन्नामितम् । प्रश्न० ८९ ।
आरोपितम् । जीवा० १७३ ।

आणाय-आज्ञाय, स्वरूपाभिव्याप्त्याऽवगम्य । उक्त० १०४ ।
आनायम्, जालम् । उक्त० ४७७ । प्रश्न० २२ ।

आणारुह-आज्ञारुचिः, आज्ञा-सर्वज्ञवचनात्मिका तया रुचि-
र्यस्य सः । उक्त० ५६३ । आज्ञा-सूत्रव्याख्यानं निर्युक्तत्वा-
दिप्रदानम् । औप० ४४ । निर्युक्तत्वादि तत्र तया वा रुचिः ।
ठाणा० १९० । भग० ९२६ ।

आणाविजय - आज्ञाविजयम्, आज्ञागुणानुधिन्तनम् ।
औप० ४४ । प्रवचनपथालोचनविषयमाहालोचनविषयं धर्म-
व्यानम् । ठाणा० १९० । आणाविजय-आज्ञा-जिनप्रवचनं
तस्या विजयी-निर्णयो यत्र तदाज्ञाविजयम् । भग० ९२६ ।
आज्ञा वा विजीयते अधिगमद्वारेण परिचिता क्रियते यस्मि-
निति । ठाणा० १९० । आ-अभिधिनिना ज्ञायन्तेऽप्यौ
यया साऽज्ञा-प्रवचनं सा विजीयते-निर्णीयते पदालोच्यते
वा अस्मिन्तत् । ठाणा० १९० ।

आणाविष्ये-आनायितम् । आव० ४२३ ।

आणासापमाणे-अनादायमानः, आशयविषयमुच्यतेऽज्ञा-
स्वादयन् वाऽनुज्ञानोऽतर्कयन्तद्वयप्रपञ्चप्रार्थयमानोऽनभिलषन् ।
उक्त० ५८८ ।

आणितिल्लयं-आनीतः । आव० ५५८ ।

आणिमलो-अनलगिरिजस्य निष्ठा । नि० चू० प्र० ३४५ अ ।

आणुकंपिप-अनुकम्पितः, कृपापात्र । भग० १६९ ।

आणुग-आणु -नपाद्विपानीयवहलः । बृ० प्र० १७५ अ ।

आणुगामियं-देशान्तरगतमपि ज्ञानिनं यदनुगच्छति लोच-
नमिति तदेकानुगामिकम् । ठाणा० ३७० । धूमादिहेतु-
नुगामि एते जातमानुगामिरू-अनुमानं तद्भूयो व्यथगाय ।
आणा० १५१ ।

आणुगामियं-आनुगामिकम् । औप० ५८ । आनुगामुक्-
अनुगतमनसीलः । आव० २८ ।

आणुगामियत्ताप-आनुगामिकत्वाय, आनुगमनभावेत्यर्थः ।
भग० ४५५ । भवपरम्परानुबन्धमुख्याय । भग० ११५ ।

आणुपुव्वी-आनुपूर्वी, शिष्यप्रशिक्ष्यपरम्परारामिका । उक्त०
८ । कमेण मरणकालं पणसं आणुपुव्वी । नि० चू० द्वि०
५३ अ । वृषभनासिकान्यस्तरज्जुसंस्थानीया, यया कम्म-
पुद्गलसहसा विशिष्टं स्थानं प्राप्यतेऽसौ, यया बोधोत्पत्त्या-
ज्ञाधश्चरणदिरूपो नियमतः शरीरविशेषो भवति सा ।
आव० ८४ । यथाऽऽसन्नम् । भग० २१ । मूलादि-
परिपाटी । जीवा० १८७ । आव० ८०३ । क्रमेण यथाऽऽ-
सन्नम् । ज० प्र० ४६१ । शास्त्रीयोपक्रमायमेदः । ठाणा०
४ । आव० ५६ । यदुदयादन्तरालगती जीवो याति तदा-
नुपूर्वीनाम । सम० ६७ । उक्त० ६४१ । आनुपूर्वी-यथा-
सन्नम् । जीवा० २० ।

आणुपुव्विगटिया-आनुपूर्व्या-परिपाट्या प्रथिता-गुम्फिता
इति आनुपूर्वीप्रथिता । भग० २४५ ।

आणुपुव्वो-आनुपूर्वः, क्रमेण नीचैर्नीचेनस्तत्त्वावरूपः । जीवा०
१९८ ।

आणू-उत्सक्तो । दश० चू० ५४ ।

आतंतमे - आतमतमः-आत्मानं तमयति-खेदयति इति
आतमतमः-आचार्यादिः । आत्मनि तमः-अज्ञानं कोषो वा
यस्य स आतमतमाः । ठाणा० ३९८ ।

आत-(आय)-गण्णा । नि० चू० प्र० ३२ अ ।

आतवेताचचकरे - आत्मवैवाह्यकरः, अलसो विमग्गो-
विश्ले वा । ठाणा० २४१ । आत्मवैवाह्यकरः-यस्यात् स
तपसा पूर्वसंनितकर्मफलं शोधयन्नात्मन एतेपकारे वर्तते
ततः सः । द्य० प्र० ३४८ अ ।

आतसरीरसंग्रणी - आत्मशरीरसुखेयानी - यदेतस्मरीयं
शरीरमेतदशुचि अशुचिकारणजातमशुचिद्वारविनिर्गतमिति न
प्रतिबन्धस्थानमित्यादिश्चनरूपा । ठाणा० ३१२ ।

आतानसितानं-(आयाणवियाण), तदनुगु वेमारिक्किया ।
विश्ले० ८६९ ।

आतायणा-आतायना । प्रश्न० १०७ ।

आतायते - आनापमयि-आतायना । क्रीतातायारिनदनरूपो
यरोति इति आतायकः । ठाणा० ३९५ ।

आतियं-आतियम्, रतियम् । प्रश्न० ४७ ।

आतियणो-अरुने-भक्षणे । द्य० प्र० १८० अ ।

आतियाणे-पुंजणवेलाए ठाति । नि० ५० सू० ३८ आ ।
आतुरीभूः । नरी १५५ ।

आतुलुया-साधारणवादरचनस्पतिकारिदोषः । प्रमा० ३४ ।
आतो-आयः । उत० १४७ । आहोस्वित । उत० ३२३ ।
आतो(उ)ज्ज-आतोयम्, वाद्यम् । प्रमा० ८ । पट्टहारिः ।
ठाणा० ६३ ।

आत्तपण-आदोने-गृहीतेन, आत्मायेन वा । अणु० २२ ।
आत्तर-दृढतरः, अमनयोरतिशयेनातो-गृहीतो यत्नेना-
प्यवसित इत्यर्थः । आत्ता० २९४ ।

आत्तप्रदाहा-(अत्तगण्डा), आत्ता-मिदान्तादिध्वजतो
गृहीतामातो वा-दृढपरलोकोः सद्योपरूपतया दितो
' प्राम्-आत्मनोऽभ्येया वा बुद्धिं कुतर्कव्यादुलीकरणतो हन्ति
यः स । उत० ४३५ ।

आत्मछन्दाः-आत्मनैव उपप्रेरानयनाय छन्दोऽभिप्रायो
विद्यते वेदां ते आत्मछन्दसः । व्य० द्वि० २९ आ ।

आत्मरक्षा-शिरोरक्षस्थानीयाः । तत्त्वा० ४-४ ।

आत्मरक्षी-विषयान्तिपाविगमाभिनिदानः सन् आत्मानं
रक्षत्यप्येभ्यः-कुमतिगमनादिभ्यः द्रव्यैर्वशीलः । उत०
२२५ ।

आत्मचादी-अस्त्वात्मा सन्तो नित्य इति वादी । आव०
८९६ ।

आत्मसमीपे-आत्मोत्पत्तेः । ओष० ११८ ।

आत्मसंवेदनीय-आत्मना कियत इति । आव० ४०५ ।

आहमागम-आतागम, गुरुपदेशमन्तरेणात्मन एव आगमः ।
अनु० २१९ ।

आत्माधिष्ठितयोगी-आत्मादिद्विजोगी, आत्माधिष्ठितेन-
लब्धेन भक्तादिना सुज्यत इति, अत्तलब्धिओ । अप०
१५१ ।

आमार्थ-अल्ले, अर्घ्यमानतया स्वर्गादि, यद्वा आत्मचार्यः ।
उत० २८४ । विरोधनम् । व्य० प्र० ११५ अ ।

आत्माधिकम्-अत्तद्विषय, आत्मनोऽर्थ, आत्मार्थत्वमित्य-
भवम् । उत० ३६० ।

आदंसग-आदर्शक-दर्पणः । उत० ६५० ।

आदंसगहृत्थिआ-आदर्शहृत्ता । आव० १२२ ।

आदंसिआइ-वाद्यविशेष । जै० प्र० ११८ ।

आदण्ण-सिद्धः । आव० ९४, ३५५ ।

आद्वत्ति-विदधति । प्रमा० १०७ ।

आदर्शकगृह-भरतपेरलक्षणस्थानम् । प्रमा० २० ।

आदर्शसमान-(अदागममाग), आदर्शमानो, यो हि गाभुभिः
प्रताप्यमानावुपार्गापराक्षीनागमिकान् भावान् यथावत्प्र-
तिपद्यते गमिदित्यर्थानादर्शकश्च त आदर्शमानः ।
ठाणा० २४३ ।

आदाण-आदानम्, आरीयते-स्वीकृत्यतेऽनुप्रहारं यमं
येन तत्त्वं, कथायाः, परिग्रहः, गान्धातुशानं वा ।
सूत्र० २६४ । (यदिदार्ण)-यदिदार्ण-मैधुनम् आदानं न-

परिग्रहः, परिप्राप्ति वा यन्मु धर्मोपकरणद्वयं बहिः । ठाणा०

२०२ । मोक्षाधिनाऽऽरीयते-गृह्यत इति, मयमः । सूत्र०

२२९ । कारणम् । नि० ५० प्र० ११६ अ । प्रमरः,

प्रमुनिः । नि० ५० प्र० ११६ अ । प्रहणम् । आव० ८३२ ।

आरीयत इति, धनम् । आव० ६४६ । नि० ५० प्र०

३१७ अ । आदानः, अदा । सूर्य० ३०९ ।

आदाणनिष्पेक्षणासमिती-आदाननिष्पेक्षणासमितिः, त्रै-
यथायथासधारणफलगपीडगकारण्णा गृहनिष्पेक्षेकरणं पटि-
लेहिय पमज्जय सा । नि० ५० प्र० १७ अ ।

आदाणनिष्पेक्षणमणाभोगकिरिया-आदाननिष्पेक्षा-
नभोगकिया, रजोदहणेनप्रमाज्यं वाय्वीवरादीनामादानं
निष्पेक्षे वा करोति सा । आव० ६१४ ।

आदाणभयं-आदानभयम्, धनस्य चौरादिभ्यो यद्भयम् ।

आव० ६४६ । धनहरणभयं । आव० ४७२ । आदानं-

धनं-तदर्थं चौरादिभ्यो यद्भयम् । ठाणा० ३८९ । इव्य-

माश्रित भयम् । प्रमा० १४३ ।

आदाणभरियसि-आदहणमृते । उपा० ३६ ।

आदाणिज्ज-आदानीयम्, सुदृक्कृताऽयं पमदनाभ्ययनम् ।
सूत्र० २५० ।

आदाणिय-आदानीयम्, आरीयते-गृह्यते उपारीयत इति,
पदमर्थे वा । सूत्र० ९ ।

आदाननिष्पेक्षणासमितिः-रजोदरणपात्रनैवरादीनां पीड-
फलकादीनां चावश्यकं निरीक्ष्य प्रमुज्य चादाननिष्पेक्षे ।
तत्त्वा० ९५ ।

आदाणीय-आदानीयः, उपदेयः । गम० ८१ । ठाणा०
३६९ । परमाणेन भवदानीयं ज्ञानदर्शनचात्रिग्रहं तत् ।
आत्ता० १४० ।

आदित्यमरण-यानि हि नरकावायुष्कृतया कर्मदलिका-
न्यनुभूय भ्रियते मृतस्य न पुनस्तान्यनुभूय पुनर्मरिष्यत
इत्येवं यन्मरणं । भग० ६२४ ।

आदि-आदि, कारणम् । प्रश्न० ४ ।

आदिष्ट-आदृत, सुखीकृत । उक्त० ५१७ ।

आदिकारः-आदगर, आदौ प्रायन्वेन धृतधर्ममाचारादि-
मन्थात्मकं करोति - तदर्थपणायकत्वेन प्रणयसीत्येवमील
आदिकारः । सम० ३ । प्रथमतया प्रवर्तनशीलः । व्य०
दि० ३८५ अ ।

आदिगममंडलग-आदिकमण्डलम् । भाव० १४६ ।

आदिशो-आदित्यः । जीवा० ३२१ । सूर्यवत्तरः । सूर्य० ।
१२ ।

आदिष्ट-आदिष्टः, विशेषितः । भग० ४७ ।

आदिष्टा-गृहीता । नि० चू० प्र० २०७ आ ।

आदित्यमास्त-प्रिचद्वहोरात्राणि रात्रिन्दिवस्य चादौ, दक्षि-
णावर्तस्योत्तरावर्तस्य वा पटभागीमानः । हू० प्र० १८६ आ ।
आदित्यपञ्चा-भरतपुत्रनाम । व्य० दि० १२९ आ ।

आदिमा भाषा - आवदयकादयः स्वहृताङ्गं यावद् ये
आगमग्रन्थास्तेषु वेपथ्वार्थाभिप्रेक्षारते । हू० प्र० १२८ आ ।

आदित्यरथः-वालिग्रीवपिता विद्याधरः । प्रश्न० ८९ ।

आदियण - गहर्णं । नि० चू० प्र० १३४ अ । पितृतस्त ।
नि० चू० तृ० ६५ आ ।

आदियणआ-आदानम्, ग्रहणम् । भाव० ६१४ ।

आदियणा-आदानम्, परचनस्य ग्रहणं, गृहीतव्यमद्वारस्य
पदद्वयं नाम । प्रश्न० ४३ ।

आदिश्यते । जीवा० १४० ।

आदीअदिष्टभावे - आदी-आवदयकादिशब्देषु वर्तमाना
अष्टधा भावा गेन सः । हू० प्र० १२६ आ ।

आदेज्ज-आदिवा, दर्शनयधुवायता सती पुनः पुनरावृत्त-
मीमा । जं० प्र० १११ । आदेशः, रम्यः । प्रश्न० ८३ ।

आदेज्जनाम-आदेयनाम, सहुदयवन्नाय स्येष्टे आयेत वा
तत्सर्वं लोकः प्रमाणीकरोति दर्शनमनन्तरमेव च जनोऽभ्यु-
त्थानादि ममाचरति तम् । प्रश्न० ४७१ ।

आदेयधचनता-मकलजनप्राध्यायकता । उक्त० ३१ ।

आदेयकारय-वैतवह्वनमृदिनप्राकारः । भाव० ३१० ।

आदेयातः । नेदी ७० ।

आदेशिकं-अमणावृष्ट्यादेशम् । बृ० प्र० ८३ अ ।
आदेशं-उद्दिष्टं । नि० चू० प्र० २३० आ । विशेषं प्रति-
नियतव्यकस्यात्मकम् । उक्त० ६७३ ।

आदेशतिगं-आदेशत्रिकम्, मतत्रिकम् । पिण्ड० १० ।

आदेशद्वयसुखी - आदेशद्वयसुखिः, द्वयसुखिभेदः ।
दश० २११ ।

आदेशफलं-आदेशफलम् । भाव० ३४३ ।

आदेशा-पाहुणा । नि० चू० प्र० १११ अ । प्रापूर्णा ।
बृ० प्र० ८५ आ ।

आदेशे - आदेशः, आदिश्यते यस्मिन्नागते सम्भवेण परि-
जनसाक्षात्तमदानादिन्यायारे सः, प्रापूर्णाः । सूत्र० ३०० ।

आदेशो-आदेशः, प्रकारः । जीवा० ५३ । मुत्ताएतो । नि०
चू० प्र० ७१ अ । अनुता । व्य० दि० ३४६ अ । नया-
न्तरविकल्पः । व्य० दि० ३५४ आ ।

आदेशवद् - तर्कानुयादिप्रतिपादनः । नि० चू० प्र०
२२५ अ ।

आग्रहणम्-उच्छलदुष्णजलम् । दश० १७४ । पिण्ड० ३५ ।

आधरिसितो-आधरितः । भाव० ३७१ ।

आधत्त-आधत्तम्, ग्रहणकं मुक्तम् । हू० दि० १२० अ ।

आधरिसेहिति-आधरिष्यति । भाव० १०४ ।

आधाकर्मिष-आधाय-आश्रित्य साधून् कर्म-सत्वेतन-
स्यत्वेतमीकरणलक्षणा अनेतकस्य वा पाकलक्षणा क्रिया यत्र
भत्तावै तदाधाकर्म तदेवाधाकर्मिकम् । शाण० ४६० ।

आधायणं-जाव वा महा संगामे मता । नि० चू० तृ०
७३ अ ।

आधिः-मनःपीडा । भग० ४ ।

आधिदैविकम्-देवादित्यर्कं दु सप्त । उक्त० २६६ ।

आधिमौतिकम्-अन्यभूतसर्कं दु सप्त । उक्त० २६६ ।

आधूय - अमरिगता, जलेन राहाहत्याहृष्ट । जं० प्र०
२३० ।

आधूयारुहकम्-हरितभेद । आचा० ५४ ।

आध्यात्मिकम्-अवश्रुतिव्यं, आत्मसारं दु सप्त । उक्त०
२६६ । आत्मनि क्रियमाणम् । आचा० ४६१ ।

आनगाधिकम् - अनगारेतु-आनमिधुषु भवमानगाधिक-
मनुग्रहणम् । उक्त० ३३९ ।

आनन्द-श्रुतगामाधिक्यलामे रक्षणः । भाव० ३४० ।

आनन्दपुरम्—स्थलपत्रवे नगरविशेष । वृ० प्र० १८१ आ ।
 जितारिराज्ञ राजधानी । वृ० तृ० १०७ आ । नगरविशेष ।
 वृ० प्र० १४६ अ, ४ आ । वृ० द्वि० २६६ अ ।
आनन्दविजयः—आचार्यनामविशेष । जं० प्र० ५४५ ।
आनन्दधिमलः—आचार्यनामविशेष । जं० प्र० ५४३ ।
आनुगामिकः—आ-समन्तादनुगच्छतीत्येवंशीलमातुगामिक,
 अनुगमः प्रयोजनं यस्य सः । प्रज्ञा० ५३९ । अनुगच्छति
 साध्याभावे न भवति यो धूमादिहेतुः सोऽनुगामी ततो
 जातमानुगामिक, अनुमानं, तदुपो व्यवसाय । ठाणा १५१ ।
आनुपूर्वी—यथासमम् । प्रज्ञा० ५०३ । कूर्परलाहल्लग्नो-
 न्निकाकारेण यथाक्रमं द्वित्रितय समयप्रमाणेन विग्रहेण भवा-
 न्तरोत्पत्तिस्थानं गच्छतो जीवस्यानुप्रेणिनियता गमनपरि-
 पाटी । प्रज्ञा० ४७३ । अन्तर्गतौ गत्यन्तरमातुपूर्व्या प्राप-
 णसामर्थ्ये, शरीराशौपाह्वानौ विविशकमनियामक वा क्रमे ।
 तत्त्वा० ८-१२ ।
आनुक्रमः—अनुपरिपाटी । अनु० ५१ ।
आपणवीथी—आपणवीथि, रथ्याविशेष । जं० प्र० ४१३ ।
 आपणवीथि । भग० ४७६ ।
आपन्नपरिहारः—मासिक वा द्विमासिक वा यावत् पण्मा-
 सिक वा प्रायश्चित्तं । वृ० प्र० ४५ आ ।
आपाकः—आण्डपचनस्थानम् । ठाणा० ४१९ ।
आपागपत्ते—आपाकप्राप्तम्, ईश्वर पाकामिसुखीभूतम् ।
 प्रज्ञा० ४५९ ।
आपाण्डु—आ-ईषच्छुश्रूषवभाजः, पाण्डु । उक्त० ६८९ ।
आपीडः—शेखरक । जीवा० २७२ । आमेलक-शेखरक ।
 जीवा० २०७, ३९१ ।
आपुच्छणा—आशुच्छनमापृच्छा, विहारभूमिगमनादिप्रयो-
 जनेषु गुरो कार्या, समाचार्या दृष्टमेव । भाव० २५९ ।
 आपृच्छना । ओष० १५१ । भग० ९२० । स्वकार्यप्रद-
 तावापृच्छनम् । वृ० प्र० २२२ आ । विहारभूमिगमनादिषु
 प्रयोजनेषु गुरो पृच्छा । ठाणा० ४२९ ।
आपृषिकः । ऋषी १६५ ।
आपूरितः—आपूर्यमाणम्, परितस्थिते पवने भूयो जलेन
 श्रियमाणम् । जीवा० ३०८ ।
आपूरित्यं—आपूरितम्, व्याप्तं, सतं, वासितम् । विशेषे-
 १५० ।

आप्तः—अप्त, ज्ञानदर्शनचारित्र्याणि येनाप्तानि स, रागद्वेषप्रदीप,
 इष्टा, शोष्ये शैथिल्ये विषये ये आत्मा । वृ० द्वि०
 २८९ आ ।

आप्तप्रज्ञादा—सिद्धान्तादिप्रवणतो गृहीतामाप्ता वा इह-
 परलोकयोः सद्गोप्यरूपतया हिता-प्रज्ञाम्—आत्मनोऽन्येषां
 वा बुद्धिं कुतश्चयाकुलीकरणतो दन्ति यः यः । उक्त०
 ४३५ ।

आप्तेति—आत्मवशता नयति । प्रज्ञा० ३६९ ।

आप्रच्छना—भदन्त । करोमीदमित्येवं गुरोः प्रवृत्तमाप्र-
 च्छना । अनु० १०३ । सम० १५८ ।

आप्फोडिऊण—आस्त्रोद्य । भाव० १६८ ।

आयज्जसेओ—आयदस्वेद । भाव० ५१५ ।

आयद्धो—आयदः, आरब्ध । भाव० ५१५ ।

आयाहा—आयाषा, ईषदाषा । भग० २१८ । जं० प्र० १२४ ।
 जन्मजरामरणसुतिपासादिका आयाषा । ठाणा० ४८८ ।

आयाहाप—अन्तरे कृष्येति शेष । सम० १६ ।

आमंकर—मनस्कुमारकल्पे त्रिसागरस्थितिकं विमानं ।
 सम० ८ ।

आमंकरपमंकर—आमंकरवत् । सम० ८ ।

आमंकर—आमह्वर, सप्ततितमप्रहनाम । ठाणा० ७९ ।
 अष्टपठितमप्रहनाम । जं० प्र० ५३५ ।

आमट्टो—आमागित, सल्लतः । भाव० २४१ ।

आभरण—आभरणानि, सुकुटादीनि । जं० प्र० १४५ ।

आभरणच्छेरी—देवछन्दके पूज्यकरणम् । जीवा० २३४ ।

आभरणपिया । नि० वृ० तृ० ९ अ ।

आभरणचासा—आभरणवर्षा, आभरणवर्षणम् । अतः
 १९९ ।

आभरणवित्ताणि—आभरणवित्त्राणि, गिरिविड्कादि-
 विभूतितानि । भावा० ३९४ । नि० वृ० प्र० २५५ अ ।

आभरणविधी—हारडङ्गहारोदिया आभरणविधी । नि० वृ०
 प्र० २७६ आ । उपभोगविधिविशेष । उक्ता० ३ ।

आभरणबुद्धी—आभरणबुद्धि । भग० १९९ ।

आभरणानि—आभरणानि, अङ्गपरिधानानि । जं० प्र०
 २२१ । आभरणप्रधानानि । आचा० ३९४ । नि० वृ०
 प्र० २५५ अ ।

आभवंतितो-आभवन्तिक -अथवाहार । व्य० दि० ३८१ भा ।

आभवति-स्य भवति । आव० ८२१ ।

आभवं-आभावं, दैक्ष दैक्षिका वा । व्य० दि० ७० भा ।

आभा-आभा, आकार । प्रज्ञा० ८०१ छायाधर्म । सप० १४० । प्रतिभास । जीवा० ३११ । वर्णस्वरूपम् । जीवा० १०३ ।

आभागी-भोक्ता । आव० ८१५ ।

आभासद्-आभासयति, समन्तत सर्वां दुःख अवभास-यति । जीवा० ३१२ ।

आभासिआ-स्तेछविशेष । प्रज्ञा० ५५ ।

आभासित-अभासित-अभासित-अभासित । जणा० २२५ ।

आभासितो-आभापिक, अन्तरद्वीपविशेष । जीवा० १४५ ।

आभासिय-अभापिकम्-विवक्षितभाषामजानान । आव० ६१४ ।

आभासिय-आभापिक, स्तेछविशेष । प्रज्ञा० १४ ।

आभासियदीवे-अन्तरद्वीपनाम । ठाणा० २२५ ।

आभिभोग-आ - समन्तादाभिमुख्येन युज्यन्ते-प्रेष्यकर्मणि व्यापार्यन्ते इति आभिद्योग्या -शक्यलोकपालप्रेष्यकर्मकारिणो व्यन्तरविशेष । जं० प्र० ७५ । आभिद्योग्यम्-कर्मकर्त्ता भाव । दश० २४८ । अभिद्योग्यभावना-वृत्तिभावना । उक्त० ७०७ । अभिद्योग्यभावनाजित । ठाणा० २७४ ।

आभिभोगसेदीभो - आभिद्योग्या -शक्यलोकपालप्रेष्यकर्मकारिणो व्यन्तरविशेषास्तेषामावाप्तभूते श्रेण्वी । जं० प्र० ७५ ।

आभिभोगिण-आभिद्योगिक अभिद्योगे-प्रेष्यकर्मणि व्यापार्यमाणत्वे निरुक्ता । जीवा० २४३ ।

आभिभोगिय-आभिद्योगिक, वशीकरणाय मन्त्राभिसेष्ट-तम् । आव० ६४२ ।

आभिभोग-आभिद्योग्यम्, वशीकरणादि द्रव्यतो द्रव्यस्य योगजनिते, भावतो विद्यामन्त्रादिक्रान्तम्, बलात्कारो वा, प्रज्ञा० ३८ । आभिद्योग-वर्णनम् । व्य० तृ० १२२ भा ।

आभिभोगिहो-आभिप्रहिक, अभिप्रहेग निरुक्त, कायो तर्ग । आव० ७८३ ।

आभिचारका-विद्याविशेष । व्य० तृ० २०३ भा ।

आभिष्ट-आपतितम् । पञ्च० ४-४२१ ।

आभिष्ट-आपतितम् । ओष० २०४ ।

आभिनिद्योहिय-आभिनिद्योधिकम्, अभिमुखो-योग्यदेशावस्थितवस्तुवैशेष्या नियत-स्वस्वविषयपरिच्छेदकतयाऽवबोध-अवगमोऽभिनिबोध, स एवाभिनिबोधिकम् । उक्त० ५५७ । विज्ञे० २२६ । अर्थाभिमुखो नियत-प्रतिनियत-स्वरूपो बोधो-बोधविशेष, अभिमुख्यतेऽस्माद् अस्मिन् वेति । प्रज्ञा० ५२६ । आभिनिद्योधिकम्-मतिज्ञानम् । आव० १८ । आभिमुख्येन निश्चितत्वेनावबुध्यते-सर्वेदवत्ते आत्मा तदिति, आभिनिबोध, अवग्रहविज्ञान, अथवा आत्मा तेन प्रस्तुतशरीरेण तदावरणक्षयोपशमनेन वा वरणभूतेन घटादि वस्तुभिनिबुध्यते, तस्माद् वा प्रकृतज्ञानात् अयोपदमादाऽभिनिबुध्यते, तस्मिन् माऽभिनिबुध्यते, स्वोपशमने वा सत्यभिनिबुध्यतेऽवगच्छतीत्यभिनिबोधो ज्ञानम्, क्षयोपशमो वा, सो वा 'अभिनिबुध्यते'ति, अवग्रहाऽभिनिबुध्यते वस्तुभिनिबुध्यतीत्यभिनिबोध, स एवाभिनिबोधिकम् । विज्ञे० ५३ । असीत्याभिमुख्ये नीति नैयत्ये, तत्ताभिमुख्यो-बहुयोग्यदेशावस्थानापेक्षी नियत-इन्द्रियाण्याधित्य स्वस्वविषयापेक्षी बोध, अभिनिबुध्यते आत्मना स । अभिनिबुध्यते वस्तुवत् इत्यभिनिबोध स एवाभिनिबोधिकम् । अनु० २ ।

आभिनिद्योहियनान-अर्थाभिमुखोऽविपर्ययरूपत्वात् नियतोऽमशयरूपत्वाद्वोध-सर्वेदनमभिनिबोध स एव स्वार्थिके वस्तुयोग्यपादानादाभिनिबोधिक ज्ञातिज्ञायते वाऽनेनेति ज्ञानम् आभिनिबोधिक च तज्ज्ञान वेति आभिनिबोधिकज्ञानम्, इन्द्रियादिन्द्रियमित्तो बोध इति । भग० ३४३ । इन्द्रियपञ्चकमनोनिमित्तो बोध । अनु० २ । अर्थाभिमुखो निबोधो बोध, अभिनिबोधे अब तेन वा निबुध्यते तन्मयं तत्प्रयो जनं वा, अथवा अभिनिबुध्यते तत्, अथवा अभिनिबुध्यतेऽनेनास्माद्वा अस्मिन् वा तत् तदावरणकर्मक्षयोपशम इति भावायं । आव० ७ । अभिनिद्योधिकम्, आत्मैव वाऽभिनिबोधोपयोगपरिणामान्वत्वाद् अभिनिबुध्यते इति वा । आव० ७ ।

आभिद्योगिक - आभिद्योग्यभावनाभावितत्वेनाभिद्योगिकत्वेन पूरणा अभिद्योगवर्तिन । भग० १९० ।

आभिद्योगिय - आभिद्योगिक, अभिद्योगजन-विद्यामन्त्रादिभि परेषां वशीकरणादि येषां ते । प्रज्ञा० ४०६ ।

आभियोगी—अभिओगा—विद्वत्स्थानीयदेवविशेषास्तेषामपि माभियोगी । वृ० प्र० ११२ आ । आभियोग्या—आभिसुख्येन युज्यन्ते—प्रेष्यकर्मणि व्यापार्यन्त इत्याभियोग्या, विद्वत्स्थानीयदेवविशेषा । वृ० प्र० २१२ आ ।

आभिसंज्ञा—आभियेक्यम्, अभियेक्योम्, राजपरिधेयम् । ज० प्र० २१६ ।

आभीरचिसओ—आभीरविषय, देशनाम । आब० ४१२ । नि० चू० द्वि० १०० आ ।

आभोइत्ता—आभोगयिवा, ज्ञात्वा । दश० १७९ ।

आभोइतो—आभोगित । उक्त० १३३ ।

आभोएउं—आभोगयिवा, उपयोगपूर्वकेनावधिता विज्ञाय । आष० १२८ ।

आभोएति—आभोगयति । आब० १२४ ।

आभोग—आभोग, जानता योऽतिचार कृत । आष० ५६४ । अभिसन्धि । भग० २० । आलोचनमभिसन्धि । प्रज्ञा० ५०० । उपकरणम् । ओष० ३३ । उपयोग । वृ० द्वि० २११ आ । ठाणा० ५०५ । आभोगनमाभोग, उपयोगविशेष । आब० ६१९, ६२६ । विस्तार । विपा० ३९ ।

आभोगण—आभोगनम्, अर्थावमदसमन्तरमेव सद्भूतार्थ विषयामिसुखमालोचनम् । १७६ ।

आभोगणिब्वत्तिप—यदा परस्वपराश सम्यगवबुद्धय कोप कारण च व्यवहारत पुष्टमवलम्ब्य नान्यथाऽस्य शिओ पत्रायते इति आभोग्य कोप विधत्ते तदा स कोप आभोगनिर्वृत्त । प्रज्ञा० २९१ । आभोगेन निर्वृत्त—उत्पादित आभोग निर्वृत्त आहारयामीतीच्छापूर्वं निर्मापित । प्रज्ञा० ५०० ।

आभोगवउस—आभोगवकुश, य आभोगेन जानन् करोति स, वकुशस्य प्रथमो भेद । उक्त० २५६ । आभोग—साधुता मङ्गलमेतच्छरीरोपकरणविभूषणमित्येवं ज्ञान तत्प्रधानो वकुश आभोगवकुश । भग० ८९० । शरीरोपकरणभूषयो सखिल्यसारी । ठाणा० ३३७ ।

आभोगिणी—य परिजपिता सती मानस परिच्छेदसुपादयति सा । वृ० तृ० ३३ अ । जा विजा जविता मानस परिच्छेद सुपादयति सा । नि० चू० प्र० १७७ अ ।

आमं आमम् । दश० १७६ । अपरिणतम् । पिण्ड० ६५ । अतिशोचिकेति । वृ० प्र० २०१ अ, ५१ अ । आम नाम ऊ

अपोलिय अभिगणा ण पक्कंति, अण्णेण वा केणइ पणारेण न पक्क—णिज्जीव । नि० चू० द्वि० १५७ अ । असत्यपरिणय । दश० चू० ५१ । अनुमतार्थद्योतकमव्ययम् । वृ० द्वि० १६६ अ । सचित्त । दश० चू० ८६ । अपक्करसम् । प्रश्न० ६० । अनुमतौ सम्मतमेतद्वर्तमानं सर्वमितिभाव । व्य० प्र० ७१ अ । अपक्क । व्य० द्वि० १०६ आ । जओ तेहिं लममादिदोसेहिं छेप्पमाणेहिं चारित अविपक्क अपज्जत आम भवति तेण ते आम भण्णति, शब्दमात्रोच्चारणम् सरसी भूत ओ वरिससतायुपुरिसो वरिससत अतरे मरतो आमो भण्णति । नि० चू० द्वि० १२६ अ । अपक्कम् । आब० ११० । स्वीकारेऽव्ययम् । आब० ६४ । आब० ११४ । आब० ४०८ । अशस्त्रोपहतम् । आचा० ३४८ । दश० २२९ । अजीर्णम् । दश० २७० । आसाम्—असिद्धा, सचेतनाम्, अपरिणत, अपक्काम् । दश० १८५ । अपरिशुद्धम् । आचा० १३१ ।

आमट्टे—आमलकम्, परिणामिकाया मत्तदशमोदाहरणम् । नदी १६५ । आमलकम्—आमलकम् । आब० ४३६ ।

आमंतणी—आमन्त्रणी, असत्याभूपाभायाया प्रथमो भेद । दश० २१० । हे देवदत्त ! इत्यादिरूपा भाषा । प्रज्ञा० २५६ । हे देवदत्त ! इत्यादि, असत्याभूपाभाषा । भग० । ५०० ।

आमंतयामो—आमन्त्यावहे, वृच्छाव । उक्त० ३९८ ।

आमतिओ—आमन्त्रित, सम्भाषित, पृथो वा । उक्त० ३९२ ।

आमतैयव्यो—आपुच्छियव्यो । नि० चू० तृ० ९७ आ ।

आमग—अपक्कम् । भग० ६८४ ।

आमगधि—आमगन्धय, विधा । सम० १३६ ।

आमज्जति—अस्त्रियपत्तरोमे सठवेति । नि० चू० प्र० १९० अ । हत्थेण आमज्जति । नि० चू० प्र० १८७ आ ।

आमज्जमाणे—आमज्जयन्, सट्टदस्तादिना शोषयन् । आचा० ३२३ ।

आमज्जिज्ज—सट्टदासृज्यात् । आचा० ३३७ ।

आमट्ट—विपर्ययीकृतम्, परामट्ट । ओष० १९२ । आसृष्टम्, तेज प्रवृत्तिरिणया मन शिलादिना समन्तात्परासृष्टम् । उक्त० ५२७ ।

आमडागं-आमपत्रम्, अरुणिकतनुलीयकादि तथार्द्धप-
क्रमपक्षं वा । आचा० ३४८ ।

आममहुरे-आममधुरम्, ईक्ष्मधुरम् । ठाणा० ११६ ।

आमरणदोसो-आमरणदोषः, महदापद्रवोऽपि स्वतो म-
हदापद्रवोऽपि च परे आमरणादसञ्जातावृत्तायः, अपि त्व-
समाप्तावृत्तापावृत्तयपर इति । आच० ५९० ।

आमरणतदोसे-आमरणान्तदोषः-आमरणान्तमसञ्जाता-
तापस्य हिंसादिषु प्रवृत्तिः सैव दोषः । ठाणा० ११० ।

आमर्यौपधिः-ऋद्धिविशेषः । प्रज्ञा० ४२४ ।

आमलप-आमलकम् । आच० ८३१ । आमरकः, साम-
र्येन मारिः । ठाणा० ५०८ । फलविशेषः । पिण्ड० २२ ।
दश० १०० ।

आमलकप्प-आमलकला, नगरीविशेषः । आच० ३१४,
३१५, ७०७ । उक्त० १५९ । विशेष० १५० ।

आमलग-आमलक, बहुबीजो वृक्षविशेषः । प्रज्ञा० ३२ ।
भग० ८०३ ।

आमलगा-आमलकानि । अनु० ११२ ।

आमलपाणयं-फलविशेषप्रक्षालनजलं । आचा० ३४७ ।

आमावाधो-अमावातः, (अमारीपट्टः) । आच० ४०१ ।

आमिस-आमिष-मांसः । उक्त० ६३४ । आमिषाद्-
एदिहेतोरेषिण्यपितविषयादेः । उक्त० ४०९ ।

आमिसभोगिद्ध-आमिषभोगवृद्धः, आमिषस्य-मांसा-
देभोगः-अभ्यवहारस्तत्र गृहः । उक्त० ६३४ ।

आमिसायत्ते-मांसायर्थे परिभ्रमणम् । ठाणा० २८८ ।

आमुसंत-आसुप्तं, स्मृतम् । दश० १३७ । आचा०
११ । आसुप्तं, भगवत्प्राप्तारविन्दं भणितः करतल्युगा-
दिना स्मृतम् । ठाणा० ९ । उक्त० ८० ।

आमुसिजा-आमर्षम्, सहक्रीयदा स्पर्शनम् । दश०
१५३ ।

आमे-आम, अविशेषिकोऽप्यहवदोषः । मृग० १४५ ।

आमेड-आमेलः, आपीडः, शेखरकः । जीवा० १७२ ।

आमेडणा-आमेडना, विषयस्तीकरणम् । प्रज्ञा० ५६ ।

आमेल-आपीडः, शेखरकः । प्रज्ञा० ९६ । भग० ४५९ ।
पुष्पशेखरकः । औष० ५१ ।

आमेलओ-आमेलकः, आपीडः, शेखरकः । जीवा० ३६१ ।

आमोडक-गुणोन्मिश्रो घालवन्धीदोषः । उक्त० १४३ ।

आमेलग-आमेलकः, आपीडकः, शेखरकः । जीवा० ३७५ ।

आपीडः, शेखरकः । जं० प्र० ५३ । जीवा० २०७ ।

आमेलय-आमेलकः, चूडा । औष० ६३ ।

आमेलिय-आपीडिका, चूडा । भग० ३१८ ।

आमो-असतोभवहो । नि० चू० प्र० १९६ अ ।

आमोअ-आमोदः, मानसे उत्तवः । आच० ७२१ ।

आमोकः-कचवरपुष्पः । आचा० ४११ ।

आमोषख-आमोक्षः, आमुर्यन्तेऽस्मिन्नित्यामोक्षं वाऽऽ-
मोषः । आचा० ६ ।

आमोडणं-दृष्टेहि आमोडणं । नि० चू० प्र० २४५ अ ।

आमोडेति-सीमन्तयति । नि० चू० द्वि० ३१ अ ।

आमोद-आन्धः । उक्त० ३६९ ।

आमोषगो-आमोषकः । जीवा० २६८ ।

आमोषगा-आमोषकाः, चीराः । ठाणा० ३१५ ।

आमोसलि-आमर्षवर्तिर्गूष्मभवो वा कुड्यादिपरामर्षव-
द्वया न भवति । उक्त० ५४१ ।

आमोसहि-आमर्षोपधिः, तन्नामर्षणमामर्षः-संस्पर्शनमि-
त्यर्थः, स एवौपधिःस्यात्तावामर्षोपधिः, करानिदंस्पर्शना-
त्रादेश व्याप्यपनयनसमर्थौ सन्निपत्यमतीरमेधोपरसारा-

स्तापुरेवासर्षोपधिः । विशेष० ३७९ । आचा० १७८ ।

आमर्षोपधिः । ठाणा० ३३२ । आमर्षणमामर्षः-संस्पर्श-
नमित्यर्थः, स एवौपधिः । आच० ४७ । आमर्षणमामर्षः-

हस्तादिसंस्पर्शः । औष० ३८ ।

आमोसे-आमर्षम् आमर्षः-अप्युदय करेण स्पर्शनम् ।

आच० ५७४ । आमोषा-आ-समन्तान्मुष्णन्ति-स्तन्वं
पुर्व्वतीति । उक्त० ३१२ ।

आम्नाय-गुणनं, योपविष्टं परिवर्तनं रूपदानं । तत्त्वा०
९-२५ ।

आम्रसाळवनम्-आमलकलाग्नयर्षा वनम् । विशेष०
१५० ।

आम्रसालिकायाम् । विशेष० ६०६ ।

आम्रम-चतुर्धरात् । आच० ८५४ । अश्विला । उक्त०
६७७ ।

आयं-तोयनिर्दिष्ट एव शेषतस्तत्र आयं मरेषु शेषतस्तत्रा-
यामंति, तत्र कथा कीर्ति । नि० चू० प्र० २५४ अ ।

कर्माधारणम् । मृग० १८९ । इष्टफलम् । भग० ५१ ।

आर्यकं-आतङ्क, आशुपाती रोग । आ० ७५९ । सद्यो पाती रोग । दश० २७३ । कृच्छ्रजीवितं दुःख । आचा० ७५ । आशुपाती शलादि । ज० प्र० १२५ । भग० ४७१ । सद्योपातिध्याधि । भग० १२२ । नरकादि-दुःखम् । आचा० १६० । कृच्छ्रजीवितकारी, सद्योपाती स्पर्श शलादि । ठाणा० ११९ । शूलनिश्चयिकादि सद्यो पाती । ठाणा० १५० । व्याधि । भग० ६९० । आचि-सर्वात्मभेदेनाभिप्रायसा तत्कथयन्ति - कृच्छ्रजीवितमात्मानं वृन्ति इत्यातङ्का -सद्योपातिनो रोगविशेषः । उक्त० ३३८ । आतङ्क, सद्योपातिन । औप० ९६ । आ० ५८५ । ज्वरादि । पिण्ड० १७७ । आचा० २९७ । कृच्छ्रजीवित-कारी ज्वरादि । भग० ७०२ । आतङ्क, आशुकारी व्याधिविशेष । दश० ५७१ । रोग । उक्त० ४८६ । ज्वरादि । आ० ८४८ । औप० १९० । कृच्छ्रजीवितकारी । त्रिपा० ४० । आशुजीवितापहारी शलादिक । सूत्र० २९२ । आचा० २०५, ३३०, ३६२ ।

आर्यकसंप्रयोग - आतङ्कसंप्रयोग, आतङ्क-रोग तस्य योग । औप० ४३ ।

आर्यगुल्ल-पुरुषात्मसम्बन्धि आत्मारुगुलम् । अनु० १५६ । अर्गुलस्य प्रथमभेद । प्रज्ञा० २९९ ।

आर्यचर्ण - गोमुत्त । नि० चू० तृ० १२७ अ । च० प्र० १०४ आ ।

आर्यचामि-लिफमि, आसिचामि । उपा० ३२ ।

आर्यतक्षरे - आत्मनोऽन्तर्गतम्-अवसानं भवस्य करोतीति आत्मान्तकर, धर्म्मदेशनानासेवक प्रत्येकशुद्धादि । ठाणा० २१३ ।

आर्यति-आगच्छन्ति, उत्पद्यन्ते । आ० १७९ ।

आर्यतियमरणे-यानि नारकाद्युष्कृतया कर्मदलिक न्य शुभ्रक म्रियते मृत्यु न पुनन्त्यानुभूय मरिष्यतीति । सम० ३३ ।

आर्यती आर्यान्ती । आ० ३०७ ।

आर्यते-आचान्त, नवानामपि श्रोतसां शुद्धीदकप्रक्षालनेन गृहीताचमन । जीवा० २४३ । कृतपान । भग० १६४ ।

आर्यदमे - आरमदम, आत्मानं दमयति-समन्तं करोति शिक्षयति चेति । ठाणा० २१४ ।

आर्ययिलं-आर्याम्लम्, ओदनमुल्मापरि । औप० ४० । आर्याम्लम् । आ० ८५२ । शुद्धीदनादि । अनु० ३ । सूर्या । आ० ८५५ । पानकम् । औप० १३३ ।

आर्ययिलपाउगं-आर्याम्लप्रायोग्यम्, (पूरविहाणाणि) । आ० ८५५ ।

आर्ययिलघह्माणं आर्याम्लवर्द्धमानम्, तपोविशेष । अन्त० ३२ ।

आर्ययिलिष-आचाम्लिक । ठाणा० २९८ ।

आर्यभरे - आत्मानं विभक्तिं पुष्पातीयात्ममग्निः । ठाणा० २४८ ।

आर्यसं-आर्श, श्वभादिप्रीताभरणम् । अनु० ४७ । दर्शनं । ज० प्र० ३९२ । आदर्श । ज० प्र० ५१० ।

आर्यसघरं-आर्शगृहम् । आ० १७० ।

आर्यसघरं - आर्शगृहकम्, आर्शमयमिव गृहकम् । जीवा० २०० । ज० प्र० ४५ ।

आर्यसमुहदीपे-आदर्शमुहदीप, अन्तरदीपनाम । ठाणा० २२६ ।

आर्यसमुहा - आर्शमुसनामा नवमोऽन्तरदीप । प्रज्ञा० ५० । जीवा० १४४ ।

आर्यसलिवी-ब्राह्मीलिपियस्यदशमेद । प्रज्ञा० ५६ ।

आर्य-आर्य, धननाम । दश० १६ । लाभ । अनु० १५४ । आत्मा-शरीरम् । उक्त० ४१५ । जीवधित वा । उक्त० ५०४ । अतति-तत्तत् मच्छति तानि तान्यव्यवसायस्थानान्तराणीति आत्मा-मन । उक्त० ३१४ ।

आर्य-आर्यति-अनागत, उत्तरकालम् । आ० ५०९ ।

आर्यकाय अनतकायविशेष । भग० ८०४ ।

आर्यकवादि-आर्यादि, कथय, विदय । भग० ११० ।

आर्यगय-आत्मनि गत आत्मगत, आत्मज्ञ इति । सूत्र० १२४ ।

आर्यग्रेसप-आत्मगवेषक, आत्मान-कर्मविगमांशुदृष्ट-रूप गवेषयति-अन्वेषयते य स । आर्यगवेषक-आर्य-सम्पद्दर्शनादिलाभस्य गवेषयतीति । आर्यगवेषक-मूत्रत्वाप्यतो वा-मोक्षस्तु गवेषयतीति वा । उक्त० ४१५ ।

आर्यगुप्ते - आत्मा शरीरं तेन गुप्त आत्मगुप्त -न यत् सत करणचरणानि विज्ञेयं, शुभो-रहितो-मयमस्थानेभ्य आत्मा येन स । उक्त० ४१५ ।

आयजोगे—आत्मयोगी, आत्मनो योगः—कुशलमनःप्रतिरूप
आत्मयोगः, स यस्मात्सि स तथा, धर्मध्यानावस्थितः । सूत्र०
३४२ ।

आयतुं—आत्मनोऽर्थं आत्मार्थः, स च ज्ञानदर्शनचारित्र्या-
त्मकः, आत्मने हितं—प्रयोजनमार्थार्थं, चारित्र्यानुष्ठानमेव,
आयतः—अपर्यवसानान्मोक्षः स एवार्थः । आयत्तः—मोक्षः,
अर्थः—प्रयोजनं यस्य । आचा० ११० । आत्महितं । आचा०
१०९ । ज्ञानादिरूपं स्वकार्यम् । वृ० द्वि० ७१ अ ।

आयट्टी—आत्मार्थी, यो ह्यन्यमपयोभ्यो रक्षति सः, आत्म-
वान् । सूत्र० ३४२ ।

आयणार्णं—आत्मज्ञानम्, वादादिव्यापारकाले किममुं प्रति-
वादिनं जेतुं मम शक्तिरस्ति न वा ? इत्यालोचनम् । उक्त०
३९ ।

आयणीली—बद्धीविशेषः । प्रज्ञा० ३२ ।

आयण्णं—आकीर्णम्, स्थानविशेषः । ओष० १५४ ।

आयतंगुली—एगापक्षिणी । नि० चू० प्र० २०८ अ ।

आयतगुप्ते—आत्मगुप्तः—सततोपयुक्तः । आचा० २७२ ।

आयतजोग—आयतयोगः—सुप्रतिहितं मनोवाक्यात्मकम् ।
आचा० ३१४ । ज्ञानचतुष्टयेन सम्यग्योगप्रणिधानं । आचा०
३१४ ।

आयतर्णं—आयतनम्, गुणानामाधयः, अहिंसायाः सप्तच-
त्वारिंशत्तमं नाम । प्रश्न० ९९ । आविष्करणं कथनं, निर्णय-
नं वा । सूत्र० १८१ । स्थानम् । ओष० २२२ । नि० चू०
प्र० १९२ अ । देवकुलम् । नि० चू० द्वि० ६९ अ । जीषार्णं
स्थानं । आचा० ३२९ । ज्ञानादित्रयम् । आचा० २०७ ।

आयतणा—आयतनानि—बन्धहेतवः । ठाणा० ४५१ ।

आयतणार्हं—आयतनादीनि, श्रेयसहितस्थानानि, वसति-
तानि, संस्तारकगतानि च । आचा० ३७२ । देवकुलपार्थ-
पवरकाः । आचा० ३६६ । कर्मोपादानानि । आचा०
४०७ । उपभोगास्पदभूतानि । आचा० १२७ । कर्मोपादान-
स्थानानि । आचा० ३५६ । वैपस्थानानि । आचा० ३८६ ।

आयतरो—तवबलिओ । नि० चू० तु० १२३ अ ।

आयतसंठाण—आयतसंस्थानम् । प्रज्ञा० ११ ।

आयता—दीर्घा । जीवा० १६४ ।

आयती—सन्ततिः । वृ० द्वि० २१३ अ ।

आयतीहितं—आगामिकालहितं, आत्मना हितं वा । दश०
चू० १५७ ।

आयते—आयतः, संस्थानपथममेदः । प्रज्ञा० २४२ । भग०
८५८ ।

आयतो—आयतः, मोक्षः । सूत्र० १७३ । मोक्षतो । दश०
चू० ८८ ।

आयत्तं—आयतम्, सम्मिश्रम् । पिण्ड० ८१ । आधिनीह-
तम् । आव० ३६६ ।

आयत्ताप—आत्मत्वाय—आत्मीयकर्माविभवाय । आचा०
२३३ ।

आयपट्टिते—आत्मप्रतिष्ठितः, आत्मना वा परत्राक्रोश-
दिना प्रतिष्ठितो—जनित आत्मप्रतिष्ठितः । ठाणा० ९२ ।
आत्मापराधेनेहिकामुष्मिकापायदर्शनादात्मविषयः । ठाणा०
१९३ ।

आयपतिट्टिप—आत्मप्रतिष्ठितः, आत्मन्येव प्रतिष्ठितः ।
प्रज्ञा० २९० ।

आयपचार्यं—आत्मप्रवादं, सप्तमपूर्वम् । ठाणा० ११९ ।

आयप्पवाय—आत्मप्रवादः, यत्रात्मनः संस्रिमुक्ताशनेक-
मेदभिन्नस्य प्रवदनम् । दश० १२ । आत्मानं—जीवमनेकधा
नयमतमेदेन यत्प्रवदति तत् । नैदी २४१ ।

आयप्पवायपुण्यं—आत्मप्रवादनाम सप्तमपूर्वम् । सम०
२६ । विशेषे ९४६ ।

आयभाव—आत्मभावः, स्वस्वरूपः । अनु० २२६ । जीव-
सम्बन्धः । अनु० २२० । उत्पादशयनयमनभोजनादिषु
आत्मपरिणामविशेषः । भग० १४९ । अनादिभावभास्तो
मिथ्यात्वादिकः, विषयशुभ्रता वा । सूत्र० २४० ।

आयभाववंकण्या—आत्मभाववंकनता, आत्मनावस्थाप्र-
शस्तस्य वङ्कनता—वक्कीकरणं प्रशस्तत्वोपदर्शनता । ठाणा०
४२ ।

आयभाववंकणा—आत्मभाववङ्कनता, मायाप्रत्यविविक्ती-
यायाः प्रथमो मेदः । आव० ६९२ ।

आयभाववसच्चया—आत्मभाववक्तव्यता, अहंमानिता ।
भग० १३९ ।

आयमणं—आचमनम्, निलेपनादि । ओष० १३७, १९०,
१६२ । आशातनायाः दशममेदः । आव० ७२५ । गण्ड-

यादिकरणम् । उक्तं ३७० । निर्लपनम् । घृ० सू० २०४ आ ।
 णिष्वण । नि० घृ० प्र० २२० आ । पुरीषोपमर्गानन्तरं शीघ्र
 करणम् । पिण्ड० ११ । आचमनम् । टाण० ३३९ ।
 आयमाणे-आददानं, प्रतीमानं । सूर्य० १२ ।
 आयमेजा-निर्लपनं चापाने एवमेव दुर्यार । ओष० १२५ ।
 आयय-आयतम्, प्रसारितम्, दीर्घम् । भग० २३० ।
 आयतं - मोक्षं, आयतम्-अत्यन्तम् । दश० २५८ ।
 गात्रं, दीर्घं । भग० ९३, ३३३ । मोक्षं । व्य०
 दि० १९७ अ । आत्मा । आचा० १२२ । मोक्षं संयमो
 वा । उक्तं ५८७ । संयतं । आचा० ३१४ । प्रयत्नवान् ।
 भग० ९३ । दीर्घं सत्त्वसत्त्वभयनात् मोक्षं । सूत्र० ७७ ।
 आययकणायत्त-आयतकर्णायतम्, प्रयत्नवत्कर्णं याव-
 दाष्टम् । भग० ९३ ।
 आययचक्र - आयतचक्र - दीर्घमैहिकसुगमिकापायदश
 चक्र - ज्ञानं यस्य स । आचा० १३६ ।
 आययद्विष्ट-आयतार्थिक, मोक्षार्थी । दश० २५६ ।
 आययद्विष्टा-आयतार्थिका, आयतो-मोक्षं संयमो वा स
 एतार्थं प्रयोजनं विद्यते येषामिति । उक्तं ५८७ । आयत -
 मोक्षस्तत्र स्थिता आयतस्थिता उच्यतविहारिणं संविगता
 इत्यर्थः । व्य० दि० १९७ अ ।
 आययद्विष्टी-आयतार्थी, मोक्षार्थी । दश० १८७ ।
 आययण-आयतनम् । आच० २११ । आदानम् । अत०
 २४ । गमनम् । गृहम् । जीवा० २७९ । स्थानम् । ज०
 प्र० ७७ । दश० १९८ । आच-अभिधीषी समस्तपापा
 गम्भेय आत्मा आययस्ते-आययस्ते यस्मिन् कुशला
 सुशाने वा यत्नवान् क्षियत इत्यायतनं-ज्ञानादिनयम् ।
 आचा० २०६ । उत्पत्तिस्थानम् । उक्तं ६०३ ।
 आययतरे-आयततरं, आयमनयोरतिशयेनायतं आयत
 तरं । आचा० २९४ । यत्नेनाययवसितं । आचा० २९३ ।
 आयरति-आचरति, आसेवते । दश० १९८ ।
 आयरतो-आचरन्, व्यवहृत्, कुर्वन् वा । उक्तं ६४ ।
 आयरकृता-आत्मरक्षा, स्वाभ्यात्मरक्षा । भग० १९४ ।
 अमरक्षा राज्ञाम् । टाण० ११७ ।
 आयरन्निष्कृप-आत्मरक्षित, आत्मा रक्षितो दुर्गनिहेतोरप
 भ्यानादरत्नेनेति । उक्तं ९९ । आयरक्षित-आयो वा-
 ज्ञानादिलभो रक्षितो-नेनेति । उक्तं ९९ । आत्मा रक्षितो

दुर्गनिपतनात् प्रातोऽनेनेति, रक्षिता आया-रक्ष्यदर्शना
 दिल्भा येति । उक्तं ४१४ ।
 आयरणे-आचरणम्, अनुष्ठानम् । उक्तं ५३३ ।
 आयरणया-आचरणे, अनुष्ठाने आचरणम् वा । भग०
 ५७३ ।
 आयरणा-आचरणा, विधि, मर्यादा, सीमा च । आच०
 ६३९ । तत्तियमन्नविष्णो । नि० घृ० प्र० १९८ अ ।
 चर्या । घृ० सू० १२९ आ ।
 आयरिभ-आचार्य, शिष्यो-पुत्रात् । भग० ३१७ । औप०
 ६२ । अनुयोगाचार्य । उक्तं १७ । व्य० प्र० १३७ अ ।
 अनुयोग्यर । आचा० ३५३ । तत्परिद्वैतपञ्चगे । नि०
 घृ० प्र० १६ अ । आयरिण-आचार्य -प्रतिबोधकप्रज्ञाजकादि
 अनुयोगान्तायो वा । टाण० १४३, २४४ ।
 आयरियं-आचरितम्, आगेति । आच० २९३ । आर्घ्यं -
 आराध् यात पापकर्मभ्य इति । भग० ९० । आचरण
 माचरितं तत्तक्रियाकल्पा । उक्तं २६६ । आराधनं
 रार्थयुक्तिभ्य इत्यर्थं-तत्त्वं तत् । उक्तं २६६ । आर्घ्यम्-
 आर्वाणां कर्तव्य आचार्यं वा, मुमुक्षुणा यदाचरणीयं ज्ञान
 दर्शनचारित्र्यम् । सूत्र० १८४ । पापकर्मभ्य आराधयतमि
 त्यर्थम् । टाण० १९९ ।
 आयरिय-आचार्य । प्रज्ञा० ३२७ । शिष्यी । ज० प्र०
 २१२ । आदिपुत्रिभ्यापरा मर्यादया वा स्वयं पत्रविधा
 चारं चरत्साचरयति वा परान्, आचर्यते वा, मुक्त्यर्थिनि
 रासेव्यत इति । उक्तं ३७ । आ-मर्यादया-तद्विपरि-
 यस्या चयते-नेव्यते, जिनगामनाभोवत्तकनया तदा
 काश्चिभिरिति, आचार -ज्ञानाचारादि, आ-मर्यादया वा
 चारो विहार आचार तत्रय स्वयंकरणप्रभमपग प्रदर्शनाय
 साधु स, आ-इयद्-अपरिपूर्णा हेरिका ये ते तारा -
 आचारा -चारकल्पा, मुमुक्षुविभागनिष्पन्नविपुला जिन
 या शिष्यास्तेषु यो यथावच्छास्त्रार्थोद्देशकतया । भग० ३ ।
 आयरियउच-हाप - आचार्योपाध्याय, आचार्येण गते
 पाध्याय । भग० २३२ । आचार्योपाध्याय । नि० घृ०
 प्र० १९६ आ ।
 आयरियज्ञपत्रय देशविदेश । नि० घृ० प्र० ३४४ आ ।
 आयरियते - आचार्यकम्-तद्व्यवस्थाकृतम् । व्य०
 प्र० १६६ अ ।

आयरियव्यं—पदियव्यं । नि० चू० प्र० ५ आ ।

आयवणाम—आतपनाम-यदुदयात् जन्तुशरीराणि स्वरूपेणानुष्ठान्यापि उष्णप्रकाशलक्षणमातपं कुर्वन्ति तदातपनाम, तद्विपक्षेण आनुमण्डलगत्येषु पृथिवीकायिकेष्वेव न बहौ, प्रवचनेऽपि निषेधात्, सन्नोष्णत्वसुष्णरपर्शनामोदयात्, उत्कट-लोहितवर्णनामोदयाच्च प्रकाशवत्त्वम् । प्रश्ना० ४७३ ।

आयरिया—आचार्याः—प्राणानार्या नैयाः । उक्त० ४७५ । व्य० प्र० १७१ अ ।

आयरिसो—आदर्शः । आचा० ५ ।

आयरेण—आदर्शेण, प्रयत्नेन । जै० प्र० १९२ ।

आयरो—आदरः, आद्रियते आदरणं वा, परिग्रहस्याप्तं नाम । प्रश्न० १२ । सम्प्रश्नः । वृ० तु० ११ अ ।

आर्य—अन्न, पितामहः । व्य० प्र० १७१ अ । अनुगु-प्तीकारि । व्य० प्र० १४ अ ।

आयल्यं—शुद्धम् । पठ० ३३-६६ । पराधीनताम् । पठ० २४-१५ ।

आयवं—आतपवान्, चतुर्विंशतितममुहूर्त्तनामविशेषः । सूर्य० १४६ । जै० प्र० ४५१ । रविविम्बजनिता उष्णप्रकाशः । उक्त० ५६१ । आतपः, आ-समन्तात्पति सन्तापयति जगदिति । उक्त० ३८ । धर्म । उक्त० १२१ ।

आयवत्तप—आतपतप्तं पयः । भग० ६८० ।

आयवत्ताई—आतपश्राणि, छात्राणि । जै० प्र० ८१ ।

आयवाई—विश्वकारणात्मवादिनः । आवा० ८१६ ।

आयवाई—आत्मवादिनः, क्रियावादिविशेषः । सम० ११० । 'पुरुष एवेदं मि' मिलादि प्रतिपत्तुदिति । ठाणा० २६८ ।

आयवाभा—आतपाभा, सूर्यस्त ज्योतिषेन्द्रस्य द्वितीया अग्रमद्विती । जीवा० ३८५ । सूर्यस्य परात्नाम । भग० ५०५ ।

आयवी—आत्मवित्, आत्मानं श्वभ्रादिपत्तरक्षणद्वारेण वेतोति । आचा० १५४ ।

आयवीरियं—वीर्यस्य पथमभेदः । नि० चू० प्र० १९ अ ।

आयसंघेयिज्जा—आत्मना संवेज्यन्ते—क्रियन्ते इति आत्मसंवेतनीया (धट्टम-पत्तन-रुनभन-श्लेषजन्त्या उप-सर्गाः) । ठाणा० २८० ।

आयसंघेतो—आत्मसंघेतनीयः—आत्मन्वात्मनो तु सोरपा-दनम् । व्य० प्र० १९६ अ ।

आयसा—आत्मना । सूत्र० १०६ ।

आयसी—लोहमयी, दर्भमयी च । प्रश्न० १३ ।

आयसंवेणिज्जा—आत्मसंवेदनीया—आत्मना क्रियन्ते ये, उप-सर्गाः । आवा० ४०५ ।

आयसरीरसंवेयणी—आत्मशरीरसंवेजनी, संवेजनीकभायाः प्रथमोभेदः । दश० ११२ ।

आयसरीराणवकंखिया—स्वशरीरलतिकारिणी क्रिया । ठाणा० ४३ ।

आयसेण—आत्मसेनः, जंबूद्वीपैरवते अस्थामवसर्पिण्यां चतुर्थतीर्थकृत । सम० १५९ ।

आया—आत्मा, जीवः । आचा० १६ । आत्मा । भग० १२२ । आत्मा, रूपं । मंडी २१२ । द्वादशशते आत्म-भेदनिर्हणार्थं दशमोद्देशकः । भग० ५५२ । अतति-सततमवगच्छति 'अत सातलयमन' इति वचनदत्तो, धातोर्गल्यर्थवाद्गल्यर्थां च ज्ञानार्थवादनवरतं जानातीति निपातनादात्मा—जीवः उपयोगलक्षणत्वादस्य सिद्धसंसर्गव-स्थाद्वयेऽप्युपयोगभावेन सततावबोधभावात्, अतति-सततं गच्छति स्वकीयान् ज्ञानादिपर्यायानिलाभमा, संघर्षपेक्षया नानापतिषु सततपमनात् मुक्तापेक्षया च भूततद्भावावा-दात्मेति । ठाणा० १० ।

आयाए—आत्मविराघनादोषः । औघ० ७९ ।

आयाणं—आदानम्, ईप्सितार्थग्रहणम् । औप० १८ । अर्थ-लास्यानं वा । औप० १८ । दुष्पणिहितमिन्द्रियं । आचा० ३०४ । कर्मादानम् । आचा० ३३७ । आदीयते—स्वीक-र्यते प्राप्यते वा मोक्षो येन तत्, ज्ञानदर्शनचारित्र्ययम् । सूत्र० ५२ । उगलगा । नि० चू० प्र० २२० आ । गणै, जेय मरुतेय गंतुय दगमदियहरियादीणि पेयंति तं दगमदियं । दश० चू० ७८ । कुचादिग्रहणम्, सम्प्राप्तकामस्पर्कादो-भेदः । दश० १९४ । आदानः—आदीयतेऽनेनेलादानो-मार्गः । दश० १६८ । इन्द्रियम्, वरणम् । भग० २८६ । आदीयते—द्वारस्थानार्थं गृह्यत इत्यादानः । जै० प्र० १११ । आदीयते—गृह्यते आत्मश्रेष्ठैः सह श्रियतेऽप्युपकारं कर्म येन तदादानम्, हिंसायाश्चद्वारमृष्टादशपापस्थानरूपं वा । आचा० १७० । गंयमागुष्ठानं । आचा० १२८ । कर्मो-पादानं । आचा० २४३, ३३० । आदीयते—तावदागुष्ठानेन स्वीक्रियते । आचा० १९३ । आदिः । व्य० प्र० २१८

आ। हितायाध्रवद्वारमष्टादशपापम्यानरूपं वा तत्स्थितेति
मित्तत्वात्त्रयाया वा। आचा० १७१। आदीयत इति,
धनधाम्यादि। उत० २६५। आदीयत इति आदि—
प्रथमम्। उत० ५७०। आदीयन्ते-गृणन्ते शब्दादयोऽर्थे,
एभिरिति आदानानि-इन्द्रियाणि। सू० प्र० २११ आ।
आदीयते सद्विवैर्गृणत इति, चारित्रधर्म। उत० ३३८।
आदीयते गृणतेऽर्थे अनेनेखादानम्-इन्द्रियम्। भग० २२४।
आदान, आदेशो रम्य। प्रथ० ८१। आदीयते-स्वीक्रियते
आत्महितमनेनेति-सयम। उत० २२५। सम्यग्दर्शनज्ञान
चारित्र्यरूपम्। सूत्र० ४५५।

आयाणपण्य - आदीयते-प्रथममेव गृणत इत्यादान तच्च
तत्पद आदानपद तेन आदानपदेन। आचा० १९६।
आयाणपय - आदानपदम्, शास्त्रस्याध्ययनोद्देशादेधाक्-
पदम्। अनु० १४१।

आयाणपरिस्ताडे - आधानपरिस्ताटम्, गर्भाधानपरिस्ताटरूप
मूलकर्मवृत्तीयभेदः। पिण्ड० १४२।

आयाणभण्डमन्तनिकखेवणासमिर् - आदानभाण्डमात्र
निक्षेपणसमिति, भाण्डमात्रे आदाननिक्षेपविषया समिति -
गुन्दरचेष्टा। आच० ६१६। आदाने-ग्रहणे भाण्डसानाया
वस्त्रानुपकरणरूपपरिच्छदस्य, उपकरणस्य वा, भाण्डस्य-
वस्त्रादर्थमन्यभाजनस्य वा मानस्य च-प्राप्तविशेषस्य निक्षे-
पणार्था-विमोचने ये समिता-मुश्लुपेक्षितादिक्रमेण सम्यक्
प्रगतास्ते। औप० ३५।

आयाणरक्षी - आदानरक्षी, आदीयते-स्वीक्रियते आत्म
हितमनेनेखादान-सयमस्वरक्षी। उत० २२५।

आयाणसो - आदानश - आदेशारभ्य। सूत्र० ४२४।

आयाणसोय - आदानस्रोतः, आदीयते - सावयानुगमेन
स्वीक्रियत इति आदानम्-कर्मं ससारणीजभूत तस्य स्रो-
तामि-इन्द्रियविषया मिश्रात्वाविरितिप्रमादकपाययोगो वा।
आचा० १९२।

आयाणसोयगद्वि - ससारणीजभूतेन्द्रियविषय मिष्या
त्वाद्विद्वद्-अभ्युपपन्न। आचा० १९३।

आयाणिजं - आदानीयम्-भूत। आचा० १२२। कर्म।
आचा० २४२। आदानव्य भोगाङ्ग, आदानीय-कर्म
आचा० १२२। प्राथ, आदयवचनस्य। आचा० १९१।

आयाणी - अविदेशरिनेऽज्ञा मृगरोमात्तो भवन्ति, तस्य
धमनिष्यन्ति आज्ञानि भवन्ति। आचा० ३९४।

आयाणीय - आदानीयम्, प्राथम्। आचा० ३८।

आयाती - आयानि, गर्भाश्रम। टाण० ६०।

आयापरिणामो - आगम्य परिणाम। म्य० द्वि०
४५० अ।

आयाम - अवसायनम्। आ३० ५४। ईर्षम्। अनु०
१८०, १७१। भग० ११९। टाण० ६९। आय० १८४।
अवधावणम्। औप० १३३। पिण्ड० १७३। आयाम।
टाण० ३३९। अवतामनः। नि० सू० प्र० ४७ आ।
आचाम्लम्। उत० ७०६। उद्यत्त्वम्। भग० २६९।

आयामग - आयामकम्, अवधावणम्। उत० ४१९।

आयामणया - आकर्षणम्। भग० ९३।

आयामते - आयामकम्-अवधावणम्। टाण० १४७।

आयामविष्णो - आयामविष्णुः। आच० १५०।

आयामुत्तिषोदग - अवधावणमुत्तिषोदकं च। टाण० ३३९।

आयामे - आयाम, ईर्षम्। प्रजा० ४२७।

आयामेति - ददामि। भग० ६६३।

आयामेत्ता - आयामेन समाहृत्य। सूत्र० ३०९। आयम्य,
आहृत्य। भग० ९३।

आयामेत्था - भोजितवान्। भग० ६६२।

आयाय - आगम्य, स्वीकृत्य चरित्वा। उत० १२८। अव-
गम्य। आचा० ३३९। गृहीत्वा मयैतदर्थं यनितव्यमिति
निश्चितं बुद्ध्या सम्प्रभार्येति यावत्। उत० २६८। बुद्ध्या
गृहीत्वाऽभ्युपगम्य। उत० २५३। गृहीत्वा, अवगम्य।
आचा० ३३५। बुद्ध्या गृहीत्वा। उत० १०४।

आयार - स्वरूपम्। जै० प्र० १८। मूलगुणादि। दश०
२५६। लोचार्थानादि। दश० ११०। आव-मर्यादया
चरण चार-मर्यादया कालनियमादिकक्षणया चार आचार
इति। आव० ४४८। चतुर्थमिभुक्ति। आ३० ६१।
धृतज्ञाननिर्दिष्टपयमनुगम कालाव्ययनादि। भग० १२०।
व्यवहार। टाण० ६४। चारित्रम्। उत० ५८३।
ज्ञानाचारादि। उत० ५८३।

आयारमस्त्रेयणी - आचाराक्षेपण, आचारो-लोचार्थाना-
दिस्तत्प्रकाशनेन आक्षेपणी। टाण० २१०।

आयारक्हा। नि० सू० द्वि० ६५ अ।

आचारकुसल—ज्ञानायाचारेण कर्मबुद्धानां लावकः । ध्य० प्र० २३४ । आचारे ज्ञातव्ये—प्रयोजकव्येष्टा दक्षः, अभ्युत्थाना-
सनप्रदानानुपहितान्तगुणानामाकरो वा । ध्य० प्र० २३६ ।

आचारफल्दी—आत्मरक्षी, आत्मानं रक्षलपायैभ्यः पुगति-
गमनादिभ्य इत्येवंशीलः । उक्त० २२५ ।

आचारगोचर—आचारगोचरः, क्रियाकलापः । दश० १९१ । आचारः—मोक्षार्थमनुष्ठानविशेषस्तस्य गोचरः ।
आचा० २६६ ।

आचारग-चूलिका । आचा० ७ ।

आचारस्तेन—आचारस्तेनः, विनिष्ठाचारवगुल्परूप. इति ।
दश० १९० ।

आचारदर्शनम्—आचारदर्शनम्, प्रत्युपेक्षणादिक्रियादर्शनम् ।
आव० ४४८ ।

आचारदोषो—आचारदोषः । आव० ६५४ ।

आचारपकल्प—आचारप्रकल्पः, आचारं आचरो सो य
पञ्चविहो—णान्दंशणचरिततववीरियायारो य, तस्त् पकरिसेणं
कप्पणा—सप्तभेदप्रणयेत्यर्थः । नि० चू० प्र० ४ आ ।
आचार—प्रयत्नात् तस्य प्रकल्पः—अध्ययनविशेषो निश्चीय-
मित्रपरोभिधानं, आचारस्य वा—साध्याचारस्य ज्ञानादिविप-
यस्य प्रकल्पो व्यवस्थापनमित्राचारप्रकल्पः । सम० ४८ ।
उक्त० ६१६ । (निशीथ) आचार एव । आव० ६६० ।
प्रत्याख्यानपूर्वस्य विनितितमं प्राप्तं । आचा० ३१९, ३२० ।
निशीथाध्ययनम् । ठाणा० ३३५ ।

आचारपभासणं—कालनियमाद्याचारव्याख्यानम् । आव०
४४८ ।

आचारफल—आचारफलम्, मुक्तिक्षणम् । उक्त० ५८३ ।

आचारमंडप—आचारमाण्डपम् । अनुत्त० १ ।

आचारमंडग—आचारमाण्डकं—पात्रकम् । ओष० १५३ ।

आचारभाय—विनिष्ठाचारः । दश० १९० ।

आचारमंतरे—आचारान्तरे । ओष० ७९३ ।

आचार्य—पंचविहं आचार्यं जो सुणइ आयरइ वा सम्मे
सो । नि० चू० वृ० १२८ आ । ज्ञानादिपञ्चप्रकाराचारवान् ।
ठाणा० ४२४, ४८४ ।

आचारवंत—आचारवन्तः, सुन्दराकारः, आकारचित्रः वा ।
ओष० २ ।

आचारसमाही—आचारसमाधिः, चतुर्थं विनयसमाधिस्था-
नम् । दश० ३५५ ।

आचार—आचारः । नि० चू० वृ० १४८ आ । ज्ञानादि-
विषयाऽऽज्ञेया । ठाणा० ३२५ । आचार्याणां नमस्कारार्हत्वे
तृतीयहेतुः, ज्ञानाचारवन्त आचाराख्यापकाश्च प्राप्य प्राणिन
आचारपरिज्ञानानुष्ठानाय प्रभवन्ति । आव० ३८३ ।

आचारो—आचारः, साधुसामाचारी । प्रश्न० १२५ । आचा-
र्यते अस्मिन्वत इत्याचारः । आचा० ५ । आचारः । ध्य०
द्वि० ३९१ अ ।

आयाचय—आतापनाकारी । प्रश्न० १०७ ।

आयाचगा—अयुरज्जमारविशेषः । भग० ६२० ।

आयाचणा—आतापनास्थानम् । आव० ३९१ ।

आयाचादी—आत्मवादी । आचा० २२ ।

आयाचतं—सङ्घरीषद्वा तापनमातापनम् । दश० १६३ ।

आयाचितो—आतापयन् । आव० ३७१ ।

आयास—पीडा । ओष० १५७ । लोहमयम् । भग० ३१९ ।
मन प्रवृत्तीनां खेदः, परिमहस्य चतुर्विंशतितमं नाम । प्रश्न०
९२ ।

आयासकर—आदेशितः । आदेशः, आदेशत इति आदेशः ।
व्य० द्वि० ३३६ आ ।

आयाहिणंपयाहिणं—आदक्षिणप्रदक्षिणः, आदक्षिणात्-
दक्षिणहस्तादारभ्य प्रदक्षिण—परितो भ्राम्यतो दक्षिण एव ।
सूर्य० ६ । आव० १२४ । जं० प्र० १७ । भग० ११४ ।

आयाहिण—आदाहिणः, आदक्षिणाप्रदक्षिणा । आव० २३२ ।

आयुःकर्मजुभूतिः—स्थितिर्जीवनमिति । प्रज्ञा० १६९ ।

आयुःक्षेमस्य—जीवितस्य । आचा० २९१ । आयुष क्षेम—
सम्यक्पालनं तस्य । आचा० २९० ।

आयुर्वेदः—वेदकशास्त्रम् । निपा० ७५ ।

आयो—लाभः । भग० ९ । गमनं, वेदनम् । ठाणा० ३४८ ।

आयोगठाणं—आयोगस्थानम्, खेलनस्थानम् । आव०
८२३ ।

आयोगाद्दो—आयपमाणं सेतः । नि० चू० प्र० २४६ आ ।

आयोधनस्थानम्—अशालम् । उक्त० ३११ ।

आरं-आरः, संसारः । सू० प्र० ५१ अ, २०१ अ । इहभवः, शृङ्खलवत्, संसारो वा । सूत्र० ५६ । इहलोककृत्यं मनुष्यलोके वा । सूत्र० १५२ ।

आरंभ - आरम्भः, जीवोपपातः, उपद्रवणं, सामान्येन वाऽऽभवद्वारप्रवृत्तिः । भग० ३१ । आरंभकसाधनी प्रतिमा । आच० ६४६ । आरंभ्यः । आच० ६८८ । साध्यानुष्ठानम् । आच० ७८ । जीवोपपातः । भग० ७३५ । पृथिव्याद्युप-मर्दनं । ठाण० १०८ । साध्याकियानुष्ठानम् । आच० १५६ । आरंभणमारंभः, शरीरधारणायामपानायन्येषणा । आच० २९० । प्राणिवधः । तत्त्व० ६-९ । इन्द्रोत्पादन-व्यापाराः । उक्त० ४५६ । पृथिव्याद्युपमर्दनम् । प्रज्ञा० ३३५ । जीवः, कृष्यादिव्यापारः, जीवानामुपद्रवणं वा । प्रश्न० ६ । नि० सू० प्र० ३३ अ । व्यापारः । प्रश्न० ६३ । हलदन्तालखननः । आच० ८१८ ।

आरंभद्व-आरंभते-पृथिव्यादीनुपद्रवयति । भग० १८३ ।

आरंभो - आरंभजः, आरंभान्-हलदन्तालखननाच्चा-यते सः । आच० ८१८ ।

आरंभकदा-आरंभकदा, छागतिस्तिरमहिषारण्यकादिका हता अत्रेति प्रसंसर्गं द्वेषणं वा । भक्तकथायास्तुष्टयमेव । आच० ५८१ । तित्तिराद्युपयोगकथा । ठाण० २०१ ।

आरंभपरिणाम-आरंभः-पृथिव्याद्युपमर्दनलक्षणः परि-णतः-तथैव प्रत्याख्यातो येनासावारंभप्रतिज्ञातः, श्रमणो-पासकाद्यमी प्रतिमा । सम० ११ ।

आरंभसमारंभो-आरंभसमारंभः, आरंभा-जीवास्तेषां समा-रंभ-उपमर्दनं, अथवा आरंभ-कृष्यादिव्यापारस्तेन समा-रंभो जीवोपमर्दनं, अथवा आरंभो-जीवानामुपद्रवणं तेन सह समारंभः, परितापनमिति वा, प्राणवधस्यैकादशपर्यायः । प्रश्न० ५ ।

आरंभिया- आरंभिकी, आरंभ-पृथिव्याद्युपमर्दनं स प्रयो-जर्न-कारणं यस्याः सा, सम्प्रगृहेः प्रथमक्रिया । प्रज्ञा० ३३४ । विंशतिक्रियामध्ये प्रथमा । आच० ६१२ । आर-म्भणमारंभः तत्र भवा आरंभिकी । ठाण० ४१ ।

आरंभित्व-आरंभकः चौरमाहकः । सू० द्वि० १०७ अ । आरंभिकः । ओप० ८९ ।

आरंभित्वगो-दंढवास्तिगो । नि० सू० तृ० ३० अ ।

आरंभित्वतो-कोट्टकाको । नि० सू० प्र० २६२ अ ।

आरंभित्व - आरंभकः । उक्त० ११५ । दण्डनायकः । दण० १६६ । आच० ६३३ । ओप० १०६ । आरंभित्व-णामप्युपरि स्थायिनो हिंसिका आरंभिकः, पुररंभिकः । व्य० प्र० १३५ अ ।

आरंभित्वपुरिस्त्रो-आरंभित्वपुरिस्त्रोः । आच० ३५३ ।

आरंभित्व - आरंभित्वम्-आरंभित्वस्थितिमिन्द्रियगोचरमागत-मित्यर्थः । भग० ३१७ ।

आरंभित्विकम् । उक्त० ३८३ ।

आरंभित्वी-दन्ती । नंदी १५४ ।

आरंभित्व-संशब्दतम् । ओप० ८१ ।

आरंभित्व - आरंभः, कण्ठोपगोचरदशैमानिस्त्रेदः । प्रज्ञा० ६९ ।

आरंभित्व-आरंभ्यः, तापसादिः । अनु० २४४ ।

आरंभित्वगतणं-दयामाकादित्वम् । सू० द्वि० ३२० अ ।

आरंभित्व-आरंभ्यकः, आरंभ्ये भवः, तीक्ष्णविशेषः । सूत्र० ४२२ ।

आरंभित्वकम्-लौकिकभूतम् । आच० ४६५ ।

आरंभित्व-अत्र इतो वा । उक्त० ५४० ।

आरंभित्व-आरंभ्यः, ईश्वरकम् । आच० १२१ ।

आरंभित्व-आरंभ्यः । विज्ञे० १८१ ।

आरंभित्व-कजियं (देसीभासाए) । नि० सू० प्र० ४७ अ ।

आरंभित्व-आरंभित्वकः, गन्त्री । पिण्ड० १०२ ।

आरंभित्व-आरंभ्ये वसतीति आरंभ्यकः । सूत्र० ३१५ ।

आरंभित्व - आरंभदेशोद्भवान्, म्लेच्छविशेषान् । जं० प्र० २२० ।

आरंभित्वदेशा-आरंभ्यः । जं० प्र० १९१ ।

आरंभित्व-आरंभित्वसायिनी स्त्री । भग० ४६० ।

आरंभित्व-आरंभ्यः, चित्तातदेशासिनी म्लेच्छः । प्रश्न० १४ ।

आरंभित्व-आरंभमाण, पट्टकायान् विनाशयन्ती । पिण्ड० १५७ ।

आरंभित्वमसोऽहः-विशेषो नाट्यविधिः । जीवा० २४७ ।

आरंभित्व - आरंभम्, वृत्तविशेषः । जं० प्र० ४१२ ।

नि० सू० तृ० १ अ । जहाभिहितविधानतो विवरीय, अथवा

दुरिये अर्णमि वा दरपडिलेहंनि अर्ण आदवति । नि०

सू० प्र० १८१ अ । वितथकरणम्णा, त्वरितं सर्वमारम्भा-

णस्य, अर्द्धशतुपेक्षित एवैकत्र यदनान्यवत्प्रवर्णं सा । ठाण०

३६१। विपरीता प्रत्युपेक्षणा, आवुल वदन्यान्ववक्ष्यमहण तद्वा। ओष० १०९। सोत्तमाह सुम। तेषामिदम्। ज० प्र० ४१७। अष्टाविंशतितमो नाव्यविधि। जीवा० २४७। ज० प्र० १४७।

आर्यं—आर्यं, उपरतम्। सूत्र० १०५। अभिविधिना आसक्त। प्रश्न० १३८।

आरसिउं—आरस, रुचिता। आव० २०४।

आरसियं—आरसितम्, शब्दित। आप० २२७।

आरा—आरा, प्रवणदण्डान्तर्वर्तिनी लोहशलाका। प्रश्न० २२। कुशेवाणहस्तिवृण्डा। नि० चू० द्वि० १८ अ।

आराडो—आराटी, आसनम्। आव० ६७७।

आरादण्डः—प्रतोद। दश० २५०।

आराम—तत्र रमणीयताविशयेन स्त्रीपुण्यनिधुनामि यत्र आरमन्ति स विविधपुण्यजात्युपशोभित आराम। अनु० २४। विविधपुण्यजात्युपशोभित। उणा० २१२। रति। आचा० २२९। आराम—आरमन्ति यस्मिन्माधवीलतादिके दम्पत्यदीनि स आराम। भग० २३८। आरामा—दम्पत्यादीनि येन आरमन्ति ते। अनु० १४९। वाटिका। प्रश्न० ८१। आरमन्ति—यस्मिन् माधवीलतागृहादौ दम्पत्यादीनि क्रीडन्तीति। औष० ३। पुष्पप्रधानवनम्। औष० ४१। दम्पत्योर्नगरासन्नरातिस्थानम्। ज० प्र० ३८८। आगल्य रमन्तेऽत्र माधवीलतागृहादिषु दम्पत्य इति स। जीवा० २५८। दम्पतिरमणस्यानभूतमाधवीलतादिद्रष्टव्यम्। प्रश्न० १२७। दम्पतिरतिस्थानलतागृहोपेतवनविशेष। प्रश्न० ७३। माधवीलतायुतेषु दम्पतिरमणाश्रयो वनविशेष। प्रश्न० १२६।

आरामाह—विधिप्रक्षलतोपशोभिता वदत्यादिमण्डलगृहेषु लोहहिताया पुना रमणस्थानभूता। उणा० ८६।

आरामासार—आराममन्त्रवर्षा रुहम्। औष० ६१। उजान गृहम्। आचा० ३६५। आचा० ३०९।

आरामिओ—आरामिक। आव० ३९०।

आराहृत्ता—आराह्व, उत्तमग्रहपगादिनाऽहारेणावाधयिता। उता० ५७२। यथाबहुत्तमर्षापादादुशलतया यावज्जीवं नदधमिषनेन। उता० ५७२।

आराह्य—आराधयति, प्रगुणीकरोति। दश० २८४।

आराधक—निरतिचारपालकाङ्ग। उता० ५७८।

आराहो—आराधक, अविधाक। औष० ११२।

आराहगा—आराधका—आराधयन्ति—अविकलतया निष्ठा दयन्ति सम्यग्दर्शनादीनि इत्याराधका। उता० २३३। आरवैका। उता० ३६१।

आराहण—आराधनम्, अलण्डकालकरणम्। भग० २९७।

आराहणा—आराधना, सम्यगासेवना। उता० ५८६। अनु

ष्ठानम्। उता० ५९१। ज्ञानाशाराधनादिमता। उता० ५८२।

आवर्जनार्थम्। उता० ५९१। अलण्डकालस्य करणम्।

आव० ८४०। चरमकाले निर्यापिगृहणा। दश० २६२।

मोक्षमार्गाखण्डना। आव० ५६२। आवश्यकस्य पर्याय।

विशे० ४१५। अष्टमशते देशमोक्षक। भग० ३२८।

अलण्डकालकरणम्। उता० १२। मोक्षाराधनाहेतुत्वात्।

अनु० ३१। निरतिचारज्ञानायासेता। टाणा० ९८।

आराहणामरणन्ते—आराधनामरणान्ते, मरणकाले आराधना,

योगवत्कर्महे द्वित्रिंशत्तमो योग। आव० ६६४।

आराहणी—आराधनी, आराध्यते—परलोकासीडया यथावद

निधीयते वस्तुनया, द्रव्यभावभाषाभेद। दश० २०८।

आराहा—आरोहन्ति ते आराहा। नि० चू० प्र० १७७ अ।

आराहिय—आराधितम्, एभिरेव प्रकारे सम्यगैर्निष्ठा

नीता। उणा० ३८८। सफलीकृत। उता० २९८।

आराहियचरणया—आराधितचरणता, चरणप्रतिपत्तिसम

याकारभ्य मरणान्त यावच्चिरतिचारतया तस्य पालना।

भग० ६९५।

आराहेह—आराधयति, साधयति। उता० ५८२।

आरिष्य—आर्या, आराद् याता सर्वहेयधर्मेभ्य इत्याद्या—

सवाराणवत वर्तिन क्षीणधर्मात्कर्माया सवरोद्विचर

वर्तिभाषादि तीर्थकृत। आचा० ११५। ऋद्धिप्राप्ता

अर्हदादय, क्षेत्रज्ञायाचार्या। सम० १३५। आर्य—

चारिणार्हः। आचा० १३१।

आरिओ—आर्य, आराद् याता सर्वहेयधर्मेभ्य इति। सूत्र०

३३। आरायात सर्वहेयधर्मेभ्य इति, मोक्षमार्गं सम्यग्दर्शनज्ञानचारिणमम्क। सूत्र० १७२।

आरिपदमी—आर्य—प्रगुण न्यायोगपत्त पश्यति तच्छरीरकेति

आर्यदर्शी—पृथक्पृथक् न्यायासनादिसम्पन्नरहित। आना०

१३१।

आर्यपदेसिप-आर्यदेशित-तीर्थवरप्रणित । आचा०
२४७ ।

आर्यपदे - आर्यपद-भुतविरोपितशैमुगीर । आचा०
१११ ।

आर्या-आर्षा, आरक्ष्यधर्मभ्यो याता-प्राप्ता उपादेय
धर्मैरिति । प्रज्ञा० ५५ ।

आरुग्ग-आरोग्य-सिद्धत्वम् । आच० ५०७ ।

आरुग्गबोहिलाभो आरोग्यबोधिलाभ, आरोगस्य भाव
आरोग्य-सिद्धत्व, तदर्थं बोधिलाभ-प्रेत्य जिनधर्मप्राप्ति ।
आरोग्याय बोधिलाभ । आच० ५०८ ।

आरुमिता छायाया नवममेद । सू० १५ ।

आरुहय-आर्हतम् । आच० ४६५ ।

आरुहेत् । आचा० ३७९ ।

आरुह्यते-अध्यास्यते । उता० ५१० ।

आरुढ-आरुढ अपासित । उता० ३४९ ।

आरुढे पाउयाहि-आरुढ पाउकयो-काष्ठमयोपानहो,
एषयाया नवमदायकनोप । पिण्ड० १५७ ।

आरुवणा-आरोपणा, यत्रैकरिम्नराययितेऽन्वद्व्यारोप्यते ।
प्रज्ञा० १४५ । आचारपरम्परायाविराजितमो भेद । आच०
६६० । पर्यवृत्तये । विरो० ११५२ । पच्छित्त । नि० चू०
प्र० २३९ आ ।

आरे-पकयभोपकान्तमहानरका । ठाणा० ३६९ ।

आरेण-आरत, प्रत्युपनि । ओष० १४८ । आरात् । सू०
४२३ । समारभ्य । विरो० ९२८ ।

आरोगसल्ला-अणहसल्ला । नि० चू० द्वि० ३८ आ ।

आरोग-आरोग्य, रोगाभाव । आच० ३९१ । नीगेता ।
आच० ३४१ ।

आरोग्या-अरोगा-उत्तराविवर्जिता । ठाणा० २४७ ।

आरोचना - आरोपणा, आरोपणमेकापराधप्रवर्धिते पुन
पुन असेवनेन विचरतीवत्रायिताध्यारोपणम् । ठाणा०
२०० । प्रहणया प्रथममेद । आच० ३८२ । परस्पर
वधारणम् । आच० ३८३ । प्रायश्चित्तम् । सू० प्र० ८५ आ ।
चडावना (मायाप्रत्ययमधिकप्रायश्चित्तम्) । ठाणा० ३२५ ।
चडावना, अद्वया न द्वावदि पुरिष विभोगेण दण्ड सा
आरोचना । नि० चू० सू० ८५ आ । आचाराऽस्याप्रवृत्तिरिति
तमभाष्येनम् । उता० ६१७ ।

आरोचनाकसिणं-आरोपणाकृष्टं, पष्पादिनं तप्त फलम्
भयवती यद्वाननस्यामिनस्तीर्थ आरोपणमाभावात् । द्य०
प्र० ११८ आ ।

आरोचनापायच्छिस्तं-प्रायश्चित्तमेद । द्य० प्र० ११ अ ।
आरोहकः । उता० ४८ ।

आरोहणा - आरोपणा-प्रायश्चित्तविशेष । द्य० प्र०
१२४ आ ।

आरोहपरिणाहयुक्ता-आरोहो-ऽर्च्यं परिणहो-विस्तार
स्तान्ध्यां तुल्याभ्यां शुक्ला, शरीरगम्पत्यधममेद । उता०
३९ ।

आरोहा-महामात्रा । विपा० ४६ ।

आरोहो-उत्सोहो । नि० चू० प्र० २६६ आ । नातिरेपे याति
हस्त्वता शरीरो-द्वयो वा । सू० प्र० ३०१ आ ।

आजिका-अजिज्ज, आयिजा, मातु भिनुनां माता । द०
२१६ ।

आजिचम्-भावरोपवर्जनम् । तत्ता० ९-६ ।

आर्त्ता-ऽनु विन रागद्वेषोदयेन । आचा० १८३ ।

आर्द्धक-आर्द्धस्ननपराधिपति । सू० ३६ । त्रिदिव्य
धरणफलवान् । सू० २९५ । सचित्तरक्षणीम् । आच०
८२८ ।

आर्द्धकुमार-प्रतिमादर्शने हणन्त । सू० प्र० १८५ अ ।
सदाचारप्रयत्नवज्जात । सू० ३८५ ।

आर्य-आरात्-मर्त्यदेवधर्मभ्योऽर्वाग् यात । ऋषी ४९ ।

आर्यकम्-हरितम् । द० १८५ ।

आर्यकृष्ण-अज्जकृहे, आचार्यनाम । विरो० १००० ।

आर्यैरुपुट-विद्यायते दृष्टान्त । सू० सू० १-६ आ । विद्या
सिद्धि, सिद्धमन्त्र । द० १०३ ।

आर्यगङ्ग-आचार्यनाम । विरो० ९७७ ।

आर्यमंगु-आचार्यनाम । सू० प्र० २४ अ ।

आर्यैरश्निन-अज्जैरश्निय, आचार्यनाम । विरो० ९०९,
९३०, १००२ ।

आर्यवचनम् - अज्जवचने, आर्याण-तीकृता वचनम्-
अगम । उता० ५२६ ।

आर्यवज्ज-कर्णाभ्यां ध्रुवे दृष्टान्त । सू० प्र० ६३ अ ।

आर्यवैर-अज्जवैर, आचार्यनाम । विरो० ९०९ ।

आर्यदयाम-आचार्यविशेष । प्रज्ञा० १०५ ।

आर्यसमुद्रः-आचार्यविशेषः । वृ० प्र० २४ अ ।
 आर्यसुहृस्ती-आचार्यविशेषः । वृ० प्र० २४ आ ।
 आर्यो-अज्जा, प्रधानतया । अतु० २६ । भिक्षुणी ।
 ओष० २०८ ।

आर्यापादा-आचार्यनाम । विशेष० १५२ ।
 आर्यासूत्रम्-अज्जासूत्रं, सूत्रमेदः । वृ० प्र० २०१ वा ।
 आर्याका-आजिका, मातुः पितुर्वा माता । दश० २१६ ।
 आर्यैः-तीर्थकृद्भिः । आचा० २७४ । सकलदेयधर्मैश्चो दत्तं
 यातस्तीर्थकरादिभिराचार्यैर्वा । उत्त० २१३ ।

आलंकारिअर्भङ्ग-आलङ्कारिकाण्डम्, आभरणवृत्तभाज-
 नम् । ज० प्र० २५५ ।

आलंकारियं-आलङ्कारिकम्, अलङ्कारयोग्यं भाण्डम् ।
 जीवा० २३६ ।

आलंछ-आलञ्जः, इत्यस्य बहुवेतरादिभिल्लेके प्रतीतमेदः ।
 प्रश्न० ५६ ।

आलंघ-आलम्बः, प्रदम्बः । भग० १७५ ।

आलंघण-आलम्बनम्, प्रपत्ता साधारणत्वानम् । आव०
 ५३४ । प्रवृत्तिनिमित्तं शुभमन्यवसानम् । आव० ५८६ ।

ग्लानादि । उत्त० ५८७ । रज्ज्वादिबन्धप्रतर्दिनिस्तारकरवा-
 दालम्बनम् । भग० ७३८, ७३९ । आभरणवर्गं गच्छदुदु-
 कादि । ठाणा० १५४ ।

आलंघणवाहा-अलम्बनवाहाः, द्वयोः पार्श्वयोरलम्बना-
 धयभूता गितयः । ज० प्र० २१३ ।

आलङ्घ्य-आलम्बनम्, आविद्धम् । आव० १८५ । यथा-
 स्थानं व्याप्तिम् । ज० प्र० १६० । प्रश्न० १०१ ।

आलङ्घ्यमालम्बड-आगलितमालमुडम्, आगन्ति-
 मालं मुडः । यम्य सः । भग० १७४ । आलम्बनमाल-
 मुडः । आचा० ४२३ ।

आलप-आलयः, आधयः । जीवा० २७१ । उत्त० ४५४ ।
 ज० प्र० १८ । यम्यतिः, युष्माकः शीघ्रमुपगच्छति । जिना
 वा । आव० ५२९ ।

आलग्नो-अभुतिमात्र, कालः । आव० ८०० ।

आलपाल-दत्ताप । आव० ६६९ ।

आलपिमा-आलम्बिता नगरीविशेषः, कौरव्य राज्यवर्त-
 राज्यतनम् । आव० १०९, २२१ ।

आलमिया-आलम्बिका, नगरीविशेषः । भग० ५५० ।
 नगरीविशेषः । भग० ६७५ ।

आलय-आवासः । ओष० १५६ । आधयः । जीवा०
 १७६ । ज० प्र० १२१ ।

आलयविज्ञानं-आलयविज्ञानं-ज्ञानसंगतिः । सूत्र० २६ ।
 आलयगुणेहि-आलयगुणैः, बहिःश्रेष्ठभिः प्रतिलेखनादिभि-
 र्दशमगुणेन च । वृ० प्र० ६२ अ ।

आलवंते-आलयन्, अलस्यं लपन् । अतु० १४२ । आल-
 पति, आगिति ईष्यति-वदति । उत्त० ५५ ।

आलविज्ज-इत्यलङ्कृता लपनमालपनम् । दश० २१६ ।
 आलवित्प-आलयनम्, सङ्गस्तम्भापणम् । आव० ८११ ।
 आलपितुं-सङ्गस्तम्भापितुम् । उपा० १३ ।

आलस्स-आलसम्, अनुयमस्वरूपम् । उत्त० १५१ । अतु-
 स्ताहारमा । उत्त० ३४५ ।

आला-विद्युत्सारिमहत्तरिका । ठाणा० ३६१ ।

आलापति-आलययति । आव० १०० ।

आलानम्-क्षितिपन्थनस्तम्भम् । नदी० १५३ ।

आलाप-आलापः, सङ्कल्पः । भग० २२३ । अलाप-
 आह ईष्यत्येवाक्षेपलपनम् । ठाणा० ४०७ ।

आलापयो-आलापकः । आव० २६० ।

आलापयये-आलापनययः-आलाप्यते-आलीनं क्रियते
 एभिरीखालापनानि रज्ज्वादीनि तैरेवार्ज्ज्वादीनाम् । भग०
 ३९५, ३९८ ।

आलापो-बहुमात्रगीहभरितो तरुस्तं नमोक्कमानमनान-
 तितो युवालापो अभ्यति । नि० पू० प्र० २३७ आ ।

आलि-यवस्यनिकेतोः । जीवा० २०० ।

आलिङ्ग-आलिङ्गः, दो गार्हनेन मुरज अभिङ्ग वादी ।
 ज० प्र० १०१ । मुरजो पागस्ति । ज० प्र० २१ ।
 धम्मपो मुरज । जीवा० १०५ ।

आलिङ्गकस्संठित-आलिङ्गस्थितः, आलिङ्गस्थानं चतु-
 र्दशं स्थानम् । जीवा० १०४ ।

आलिङ्गण-आलिङ्गनम्, ईक्षणनम्, सङ्गणनम्
 दानो भेदः । दश० १९४ । दृष्टानम् । नि० पू० प्र०
 २५६ आ ।

आलिङ्गणवट्टि—आलिङ्गनवर्ती, शरीरप्रमाणमुपधानेन वर्तते यत् । ज० प्र० २८५ । जीवा० २३२ । सूर्य० २९३ ।

आलिङ्गण—आलिङ्गिनी, अप्रतिरक्षितदूष्यपत्रके चतुर्थो भेद । आष० ६५२ ।

आलिङ्गणपुष्करम्—आलिङ्गपुष्करम्, मुरजमुखम् । भग० १४५ ।

आलिङ्गणी—पुरुषप्रमाण पार्श्वमुपधान । नृ० द्वि० २२० अ । जाणुकोप्परादिषु आ दिञ्जति सा । नि० चू० द्वि० ६१ अ ।

आलिङ्गिता—पुरिषिण्ठिषीस्तनादिषु स्पृष्टा । नि० चू० प्र० ११३ अ ।

आलिङ्गो—आलिङ्ग्य । जीवा० २६६ । आलिङ्ग, मुरजो वायविशेष । जीवा० १८९ ।

आलिङ्ग—सकृत् लिङ्ग । नि० चू० द्वि० ७६ आ ।

आलिङ्ग—वनस्पतिविशेष । ज० प्र० ४५ । जीवा० २०० । खल । विशेष० ६११ । औषधविशेष । प्रज्ञा० ३३ ।

आलिङ्गिञ्जति—आलिङ्गयते । आष० ८५७ ।

आलिङ्ग—आलिङ्गकम्, वनस्पतिविशेषस्तन्मय गृहकम् । जीवा० २०० ।

आलिङ्गमणालिङ्ग—आलिङ्गानालिङ्गम्, कृत्तिकमणि चतुर्भक्त भिन्न सप्तविंशतितमो दोष । आष० ५४४ ।

आलिङ्ग—अभिध्विधना ज्वलति । भग० १२१ । आदीप्त । अन्त० १७ । आलिङ्ग, नौबाहोपकरण । आषा० ३७८ ।

आलिङ्गा—आदिग्धा, शिलायां शिलापुत्रके वा लम्बा । भग० ७६६ ।

आलिङ्गकम्—अलिङ्ग, कुण्डलकम् । अनु० १५१ ।

आलिङ्ग—चपल्का । ज० प्र० १२४ । चवल्कप्रकारा, चवल्का । भग० २७४ । धान्यविशेष । भग० ८०२ ।

आलिङ्गिद्या—चवल्का । ठाणा० ३४४ ।

आलिङ्ग—आलिङ्गति, विन्यस्यति । ज० प्र० १९२ ।

आलिङ्गमाण—आलिङ्ग, ईप्सु सङ्ग्राह्यम् । भग० ३६५ ।

आलिङ्गिजा—ईप्सुसङ्ग्राह्यलेखनम् । दश० १५२ ।

आलिङ्गिहता—आलिङ्ग्य आकारकरणेन कृत्वा अन्तर्वर्णकादिभरणेन पूर्णानि कृत्वा । ज० प्र० १९२ ।

आलिङ्ग—आलीङ्गम्, आकाशम् । आष० ७०४ । दक्षिणपादममो भूत कृत्वा वामपाद पश्चाद्व्यापसारयति, अन्तरं द्वयोरेषि पादयो पथ पादा, लोकप्रवाहे प्रथम स्थानम् । आष० ४६५ ।

यत्र दक्षिणं पादममत् कृत्वा वामपादं पृथक् सारयति, अन्तरं द्वयोरेषि पादयो पथ पादानि सम्भ्रानम् । अन्त० २०५ । दक्षिणमममप्रतो मुनि कृत्वा वाममूर्त् पश्चात्पुनः मपसारयति, अन्तरा च द्वयोरेषि पादयो पथ पादा ततो वामहस्तेन धनुर्गृहीत्वा दक्षिणहस्तेन प्रत्यभामाकरोति तत् ।

व्य० प्र० ४६ आ । योषमममार्त् । आषा० ८९ । योषस्थानम् । ठाणा० ३ । वाममम अमममो काउं दादिणि द्वतो वामहस्तेन धनू धेनुं दादिणि एय गच्छद । नि० चू० तृ० ९० अ ।

आलीणाणि—ईमि लीणाणि । दश० चू० १२५ ।

आलीणो—आलीन । जीवा० ३७३ । गुलामाभिः, मन्त्रीनो वा । भग० ८१ ।

आलीणग—आलीणिक, गृहादिप्रदीपनकरारी । प्रश्न० ४६ ।

आलीणपणं—व्याकुललोकाणां मोषणार्थं प्रामादिप्रदीपनम् । विषा० ३९ ।

आलीणण । नि० चू० द्वि० १७० अ ।

आलुङ्गन—आलुङ्गन, प्रहणम् । आष० ५६२ ।

आलुङ्गे—आलुङ्ग्य, शिलांशुनमलकमनचौर्याभिव्यासारी । आषा० १०२ ।

आलुङ्ग—आलुङ्ग, अनन्तकायमेद । भग० ३०० । कन्दविशेष । उत० ६९१ । आलुङ्गम्—साधारणवनम्पति कायिकमेद । जीवा० २७ । आलुङ्गा—कुण्डिना । अनुत्त० ५५ ।

आलुङ्ग—आलुङ्गम्, कन्दविशेष । अनुत्त० ६ । प्रयोविशति तमशतकाद्योद्देशक । भग० ८०४ । आर्द्रकम् । भग० ८०४ ।

आलेखः—विचित्रम् । जीवा० १९९ ।

आलेखण—आलेपनम् । आष० ६२३ । आषा० ३० ।

आलेहो—आलेख, चित्रम् । ज० प्र० ३२ ।

आलो—आल, अशक्यक्रियम् । आष० ९४ ।

आलोभ—अवलोक, निर्युहकारिण । दश० १६६ । यहि—प्रभ्यानभाविनि शङ्खानुबन्ध्याल्लेखन । ज० प्र० २६३ ।

तौरप्रकाराम् । प्रज्ञा० ५०० ।

आ(अव)लोभचल—आ(अव)लोकचलम्, अवलोकनमालो कदतरिष्वर्गल, दग्धनलालम् । आष० ७८४ ।

आलोभणं—आलोभनम्, निद्रपणम् । औष० ५२ । अलोभं आलुङ्गयान । नि० चू० प्र० ३३४ अ । आलोभयन्ते दिशोऽ

स्मिन् स्थितैरिति । उक्तं ४५१ । आलोचनम्-गुणनिवेदनम् । ठाणा० १३७ । प्रायन्तिष्ठमेदः । ठाणा० २०० ।
आलोभणा-आलोचना, अभिमुख्येन गुरोरामदोषप्रकाशनम् । आव० ४६९ ।

आलोभभायणं-आलोकाभाजनम्, मक्षिकाघोषाद्य प्रकाशप्रदानं भाजनम् । दश० १८० ।

आलोहज्ज-आलोचयेत्-प्रकाशयेत् । उक्तं ५४४ ।

आलोहज्जा-आलोचयेत्-परयेत्-धृयात् । आचा० ३२८ ।
अवलोकयेत् । आचा० ३९६ ।

आलोहता-आलोकिता, ईषद्दृष्टा । उक्तं ४२५ । समन्ताद्दृष्टा । उक्तं ४२५ ।

आलोहसप-आलोचयितुम्, गुरवेऽपराधाभिवेदयितुमिति । ठाणा० ५६ ।

आलोहयं-आलोकितं-प्रत्युपेक्षितं । आचा० ४२८ ।

आलोहयपङ्क्ति-आलोचितप्रतिकान्तः, आलोचितं गुरुणा यदतिचारजातं तदप्रतिमानम्-अवरणविषयीकृतं येनाधवाऽऽलोचितधसावालोचनादानात्प्रतिकान्तं च मिथ्यादुष्कृतदानादालोचितप्रतिकान्तः । भग० १२८ ।

आलोह-आलोक, दर्शनम् । भग० १९८ । दर्शनं, दृश्यमानता । जीवा० ३९१ । आलोचयेत्-दत्तावधानो भवेत् । आचा० ३४२ । चतुर्दर्शनपथे । ओष० १८३ ।

आलोह-आलोचयति । आव० ७२५ ।

आलोहज्जा-आलोचनं-गुणनिवेदनम् । ठाणा० १३७ ।

आलोहसो-आलोचना । व्य० प्र० १०८ अ ।

आलोको-आलोक्यत इति आलोकः-स्थानदिगादिनिर्दिष्टम् । ओष० १८१ । अतिरिक्तपरीपक्षिकादिदर्शनम् । उक्तं ६३१ । सावकाशं सुकृत्वाऽभ्यन्तरे स्वपन्ति । ओष० १०७ । आलोक्यन्ते दिशोऽस्मिन् स्थितैरिति । उक्तं ४५१ ।

आलोह-आलोकम्, सौरप्रकाशम् । ज० प्र० २२९ ।
चोपलपरी । दश० सू० ७६ । समो भूभागः । ओष० १९३ ।
आलोकनमालोको यावद्दृष्टिप्रसरः । ओष० २३ ।

आलोचनम्-प्रकाशनं प्रकाशनमाख्यानं श्रुत्स्वरणम् ।
तत्त्वा० १-२२ ।

आलोचयति-गमयति प्रेक्षते च । आव० ५३६ ।

आलोचयेत् । व्य० द्वि० ७१ अ ।

आलोह-आलोकम् । ओष० ८४ । दृष्टिपथम् । औष० ६९ । स्थानद्विक्रकारादिसत्त्वाऽऽलोकम् । व्य० सू० १४० अ । प्रकाशः । आव० ६४२ । आलोकस्थानं-गवाक्षादिकं । आचा० ३४१ ।

आलोहयणं-आलोचनम्, यथाएतद्वैतमफगाननिवेदनम् । प्रथ० १११ । आलोचना, प्रयोजनतो हस्तशस्त्राद्वर्हिगमनागमनाशौ गुरोर्विकटना, मिथ्यादुष्कृतं च । आव० ७६४ ।
एकादशी गुर्वीशातना । आव० ७२५ । गुरोः पुरतो वचसा प्रकटीकरणम् । व्य० प्र० १४ अ । ठाणा० २०० । अलवणं । व्य० द्वि० ३३५ अ । सकृद् अनेकशः प्रलोक्यम् । नि० सू० प्र० २२२ अ ।

आलोहणा-आलोचना, आवृत्ति-सकलक्षोषाभिव्याख्यालोचना-आत्मदोषाणां गुरुपुरतः प्रकाशना । उक्तं ५७५ ।
आलोचना । ओष० २२५ । योगसङ्ग्रहे प्रथमो योगः । आव० ६६३ । परस्त्वा पागहं करेत् । नि० सू० सू० ८५ अ । व्य० प्र० १०७ अ ।

आलोहणाणुलोमं-आलोचनाणुलोमम्, पूर्वं लघवः आलोच्यन्ते पश्चाद् गुरवः । आव० ७८१ ।

आलोहणारिह-आलोचना-निवेदना तद्वर्धनं शुद्धिं यदहं स्वतिचारजातं तदालोचनार्हम् । भग० १२० ।

आलोहभायणं-आलोकभाजनम्, प्रकाशमुले भाजने, अथवा आलोके-प्रकाशे नान्धकारे पिपीलिकावालाशीनामनुपलम्भात्, तथा भाजने-पाने, पानं विना जलादिसम्पत्तिः सत्त्वादर्शनादिति । प्रथ० ११२ ।

आलोहिअ-अलोपिक । दश० ४४ ।

आलोवेह-आलोचयति । आव० ७१० ।

आवृत्ति-आचारप्रकल्पे प्रथमश्रुतरङ्गपक्षं पञ्चममध्ययनम् । प्रथ० १४५ । आचारस्य पञ्चममध्ययनम् । उक्तं ६९६ ।
आचारोने प्रथमश्रुतरङ्गपक्षं पञ्चममध्ययनम् । सम० ४४ ।
आचा० १९६ । यावन्तः । आचा० १८५ । आचारप्रकल्पस्य पञ्चमो भेदः । आव० ६६० ।

आवृत्ती-लोकसारपराभिध, आचारावपञ्चममध्ययनम् । ठाणा० ४४४ ।

आघर्ष-आगच्छत्यापतति । उक्तं २८० ।

आघर्षसु दृढधम्मया-आपत्सु दृढधर्मेता, योगशब्दे तृतीयो योगः । आव० ६६४ ।

आवकधाते-यावत्कथा-यावज्जीवम् । ठाणा० २३६ ।
 आवकहियं-यावत्कथिकम्, प्रवृत्त्याप्रतिपत्तिज्ञानादारभ्या
 प्राणोपरमात् तच्च भरतैरावत्भाविमभ्यद्वाविशतितीर्थकरतीर्था
 न्तरगतानां विदेहतीर्थान्तरगतानां च साधूनामवसेयम् ।
 प्रज्ञा० ६३ । सकृदुद्गीतं यावज्जीवमपि भावनीयम् । आव०
 ८३९ । यावज्जीविक व्रतादिलक्षणम् । आव० ५६३ ।
 यावज्जीविक महाव्रतभक्तपरिज्ञादिरूपम् । ठाणा० ३८० ।
 ये कल्पसमाप्यन्तरमव्यवधानेन जिनकल्प प्रतिपत्त्यन्ते
 ते यावत्कथिका । प्रज्ञा० ६८ ।

आवज्जणं-आवर्जनम् । ओष० १६९ ।

आवज्जय-आवर्जक, आराधक । उक्त० ३६१ ।

आवज्जीकरणं-आवर्जीकरणम्, आवर्जित-अभिमुत्ती
 कृत मोक्षमयन प्रत्यभिमुत्तीकृतस्य करणं-क्रिया शुभयोग
 व्यापार । प्रज्ञा० ६०४ । आवर्जीकरणम्-अन्तर्माहृतिक
 उदीरणावल्किाया कर्मप्रक्षेपव्यापाररूपम् । ठाणा० ४४२ ।

आवट्ट-आवर्तं शङ्खसक । उक्त० ६०५ । ससार ।
 आचा० ६२ ।

आवट्टजोणी-आवर्तयोनि, आवर्तोपलक्षिता योनि ।
 उक्त० १८३ ।

आवट्टणं-आवर्तनम्, परिभ्रमणम् । सूर्य० २०६ ।

आवट्टती-आवर्त्यते, पीजते-तु खभाग्भवति । सूत्र० १९० ।

आवट्टितो-आवर्त । आव० ९५ ।

वाघट्टो-आवर्त, आवर्तयति-प्राणिने भ्रामयतीति । सूत्र०
 ८६ । उक्त० १८३ । जीवा० २४३ ।

आघड-आवर्त-मणीना लक्षण । जीवा० १८९ ।

आघडड-आपतति, भवति । ओष० ९० ।

आघडण-अभिघात, आपतन वा । वृ० द्वि० ७७ अ ।
 प्रक्षोभनम् । ओष० १२२ । आभिघण । ओष० २०४ ।
 पक्खण । नि० चू० प्र० ४९ अ । आपतन-द्वाराणि
 शिरसो घट्टनम् । वृ० प्र० २९५ अ ।

आघडणपडणादी-आपतनपतनादय । ओष० ९० ।

आघडण-उत्स्राविसु पक्खणा । नि० चू० तृ० २१ अ ।

आघडिऊण-आपत्य । आव० १९६ ।

आघडिण-अवकोशितानि, अधस्तादामोशितानि । उक्त०
 ३६७ ।

आवडिओ-आपतित । आव० ५७८ । आस्फाणित ।

आव० १९६ । आपतितम् । उक्त० १७० । आव० ३२० ।

आवडिया-आपतिनी, प्राप्ती । उक्त० ५३० ।

आवण-आपण, हट्ट । भग० २३८, १३६ । प्रश्न० ८ ।

वीथि । दश० १७६ । ज० प्र० १०७ । अतु० १५९ ।

आपण, पण्यस्थानम् । प्रश्न० १२७ ।

आवणवीहि-आपणवीथि, हट्टमार्ग, रण्याविशेष । जीवा०
 २४६ ।

आवणान्-आयतनानि, आपतनानि वा उपभोगार्थमागम
 नानि । ज० प्र० १२१ ।

आवणण-आपणपरिहारिका । वृ० तृ० २० अ ।

आवणणपरिहारो-आपणपरिहारिक, जो मांसिय वा जाव
 छम्मासिय वा पायच्छित्त आवण्णो तेण सो सपच्छित्तो
 असुद्धो अ विमुद्धचरणेहि साहृहि परिहरिज्जति इद तेण
 अहिकारो । नि० चू० तृ० ८९ अ ।

आवणणसत्ता-आपणसत्त्वा, गर्भपत्ती । उक्त० ५३ ।

आवती-प्रतिसेवनापचमभेद । भग० ९१९ । आपर-
 द्रव्यत प्रासुकद्रव्य दुर्लभ क्षेत्रोऽथप्रतिपक्षता काल्पो
 दुर्मिश्र भावतो म्लानत्व । ठाणा० ४८४ ।

आवतीगंगा-गगमाहागंगासादीनगगास्युपगालोहितगगात
 सप्तगुणा आवतीगंगा । भग० ६७४ ।

आवत्त-आवर्त, आवर्तनम्, प्रादग्निष्येन परिभ्रमणम् ।

ज० प्र० १८७ । पोटनमागररियत्तिक महाशुक्लमानम् ।

सम० ३२ । आवर्तक, पयसा भ्रम । ज० प्र० १११ ।

चिदुरसम्मानविशेष । ज० प्र० १८३ । मनीना लक्षणनि ।

ज० प्र० ३१ । महाविदेहे विजयनाम । ज० प्र० ३४६ ।

अप्राप्तम्-अशुद्धम्, अवर्त अशुद्धावर्तन-परिभ्रमणम् ।

भग० १२८ । आवर्तिका । जीवा० २४४ ।

आवत्तकूडे-आवर्तकूटम्, नष्टिनकूट तृतीयकूटनाम ।

ज० प्र० ३४६ ।

आवत्तगा-एकहुरविभवदुत्पद । प्रज्ञा० ४५ ।

आवत्तणपेडिया-आवर्तनपीठिका, यनेन्द्रकीटिका । जीवा०

२०४ । यन्त्रक्रीडो विविगेन । जीवा० ३-९ । यन्त्र-

क्रीडो मन्त्रि । ज० प्र० ८८ । अमद्धारम् । नि० चू०

तृ० १९४ । आवर्तनम्-मन्त्रीमन्त्रनम् । ध्य० प्र० ००३ अ ।

आयत्ता—आवर्ता, ग्रामविशेष । आव० २०६ । आवर्त्तय
हुलजला नदी । वृ० वृ० १६२ आ । घातकीखडे तन्नाम
महाविदेहगतो विजय । ठाणा० ८० ।

आवत्ते—आवर्त्त, विजयस्य नाम । ज० प्र० ३४६ । घोष
व्यन्तरेन्द्रलोकपाल । ठाणा० १९८ ।

आवत्तो—आवर्त्त, एकखुरविशेष । प्रश्न० ७ । एकखुरध
तुप्पद । जीवा० ३८ । नाट्यविशेष, भ्रमद्वभ्रमरिकादा
नैर्नतनम् । ज० प्र० ४१४ । जीवा० २४६ ।

आवपनम्—लोहमय शकटोपकरणम् । पिण्ड० २२ ।

आववहुले—अव्वहुलम्, जलबहुल, रत्नप्रभापृथग्यास्तु
तीयकाण्ड । जीवा० ८९ ।

आवयं—आवर्त्त, अहोकायमिलादि सुनयना गुरुचरणन्यस्त
हस्तशिरा स्थापनाहर्ष, सूत्राभिधानगमे कायचेष्टाविशेष ।
आव० ५४२ ।

आवयइ—अतिपतति । आचा० २६५ ।

आवरणं—आवरणम्, स्फुरकादि । प्रश्न० १३ । आवियते
आकाशमनेनेति, भवनप्रासादमगेरादि तल्लक्षणशास्त्रम् ।
ठाणा० ४५१ । सञ्ज्ञाहं । प्रश्न० ४९ । कवचादि । उत०
१४३ । आवर्ग ३४६ । कपाटो वृ० द्वि० १११ अ ।
कवच । भग० १४ । आपरणे—प्रच्छादनपटे । ज० प्र०
२३६ । कवचादि । आचा० ६० । स्फुरककण्टकादि ।
भग० ३१८ । आलो मर्यादेवदर्शयचनस्वर्तरेव मर्यादया वाऽऽ
ग्नवन्तीत्यावरणा, ततश्च सर्वविरतिनिषेधार्थ एवाय वर्तते
। न देशविरतिनिषेधे स्वात्वावरणशब्द । आव० ७८ । श्लोकं
सञ्ज्ञाहं वा । ज० प्र० ३५९ । सञ्ज्ञाहं । ठाणा० ४५० ।

आवरणप्रविमक्तिः—अभ्युपगमविमक्तिः । ज० प्र० ४१६ ।

आवरिस्सणे—पणिण्ण उप्पोरण । ति० वृ० प्र० १०२ आ ।

आवरेस्ता—आश्रय—अवष्टभ्य । भग० ५७६ ।

आवर्जनम्—आराधना । उत० ५९१ । आवर्णन ग-घो
दस्तादिना । अनु० २६ ।

आवर्तना—आउट्टणा, आवर्त्तन, निर्वर्त्तनम् । वृ० प्र० ४० आ ।

आपल्लगनादिका—न्यायवितोषा । आचा० १०४ ।

आपल्लण—आवर्त्तनम्, मोचन, अपगम गच्छादिवर्त्तन
कारणं षति । प्रश्न० २२ ।

आपल्लियपट्टिरो—आतिशयपट्टि, श्रेणिव्यवस्थितम् ।
जीवा० १०५ ।

आवलि—आवलिङ्गा—असङ्ख्यातसमयमाना । ठाणा०
८५ । आवलिका, श्रेणि । जीवा० १०५ । असङ्ख्येयसम
यसघातोपलक्षित काल । आव० ३१ । परंपरा । आव०
८५८ । असङ्ख्यातसमयात्मिका । भग० २११ । वृत्त,
प्रवाह । ज० प्र० १६६ । तत्र या विच्छिन्ना एवाति
भवति मण्डली सा आवलिका । वय० द्वि० २१ अ ।
असङ्ख्येयवमयमुदायिका । सूर्ये० २९२ । वृत्त, प्रवाह ।
ज० प्र० ३५८ ।

आवलिआडावगो—आवलिकास्यापक आचार्यपारम्पर्यम् ।
आव० ३०७ ।

आवलिआपविट्ट—आवलिकाप्रविट्टम्, यत्पूर्वादिषु चतसृषु
विट्ठु श्रेण्या व्यवस्थितम् । जीवा० ३९७ ।

आवलिआवाहिर्—आवलिकावाहम्, यत्पुनरावलिकाऽऽ
विष्टाना प्राप्तिप्रदेशे दुसुमप्रकर इव यतस्ततो विप्रकीर्णम् ।
जीवा० ३९७ ।

आवली—हार । वृ० प्र० ४८ अ । पुद्गलाना दीर्घकसा
श्रेणि । सूर्ये० १३० । आवली, पङ्क्ति । ओष० ८२ ।

आवलिङ्ग—आवलिङ्ग । विशेषे १३५५ ।

आवलो—बलीवर्द्ध । आव० ६६५ । उत० १९२ ।

आवसत्त—आवसत्त, विवसत्त । आचा० ११ । आलित-
गुरुदक्षितमर्यादया वासना । उत० ८० । ठाणा० ९ ।
मया गुरुदले आसृशत् । सम० २ । आवसत्त—सेवमान ।
आचा० २१३ ।

आवसह—आवसय, आश्रय । उत० ६२६ । दश०
२४५ । शेषमभवनप्रकार । उत० ३८५ । आवसय, परि
मानकस्थानम् । प्रश्न० १२६ । औप० ६१ । परिमाण
प्रय १ प्रश्न० ८१ । उट्टाररत्तं गुरुम् । सूर्ये० ३१५ ।

आवसहिय—आवसयिक, तीर्थविशेष । सूर्ये० ४२३ ।

आवसिया—आवसियी, अवश्यकर्तव्ययोगनिर्णय । आव०
२५९ ।

आवस्सप—आवस्यवम्, अवश्यकर्तव्य समयव्यापारनि
व्ययम् । आव० ११९ । काविसिद्धिमुत्तमम् । औप०
१४७ ।

आवस्सग—आवस्यवम्, समन्तादावश्यव्यवहारम् । अनु०
११ । अवश्य कर्तव्य आवश्यक—वायिकामुत्तमम् । औप०
१४७ । काविसिद्धिवादि । औप० ८७ । प्रतीकम् ।

ओष० १३, ५८। सामायिकादि षड्व्ययनकलाप । अनु० ७। आवदयकम्, धमणादिभिरवदय क्रियते इति, ज्ञानादिगुणा मोक्षो वा आ-समन्ताद् वदय क्रियतेऽनेन इति, आ समन्ताद्द्रव्या इन्द्रियकपायादिभावज्ञानो येषां ते तथा, तेरेव क्रियते यत् तत् । अनु० ३। आवसर्कं वा समग्र गुणग्रामावासकं वा । अनु० ३१। दोषलाग्नक्षणेनमवतता दिकम् । आव० ५४५। गुणानां आ-समन्ताद्द्रव्यमात्मान करोति । अनु० १०। धमणादिभिरहोरात्रमप्येवदयकरणात् । विशेष ४१५। नियमत करणीयम् । आव० ५९४। अवदयं कर्तव्यम्, सामायिकादिरूपम्, आ-समन्ताच्छानादिगुणै शून्य जीव वासयति, तैर्युक्त करोतीत्यावासक-सामायिकादिरूपम् । विशेष २। अद्रम् । आव० ४२६। मूल गुणोत्तरगुणानुष्ठानलक्षण । आव० २६७। आवत्तादिकम् । आव० ५११। कायिकाप्युत्तरलक्षणम् । ओष० १५२। सामायिकादिषड्विधम् । ठाणा० ५१। अवदय कर्तव्य मावदयक, अथवा गुणानामावदयमात्मान करोतीत्यावदयक, यथा अन्त करोतीत्यन्तक, अथवा 'वस निवासे' इति गुण शून्यमात्मानमावासयति गुणैरिस्त्वावासकम् । आव० ५१।

आवस्सय - अपाश्रय-आधार । विशेष ४१५। सञ्ज्ञा कायिधौलक्षणम् । वृ० द्वि० २६१ अ।

आवस्सयाह - आवदयकानि, शरीरचितादेवतार्त्तनादीनि । व्य० प्र० १६९ आ।

आवस्सिआ-आवदयकी, वचिद्वह्निर्गमनकाये समुत्पन्ने ऽवदयगन्ताप्यमितिभजनम् । वृ० प्र० २२२ अ। ज्ञानायाऽभ्यन्तेनोपाध्याद् बहिरवदयगमने समुत्पन्नितेऽवदय-कर्तव्यमिदमतो गच्छग्रह्यहमित्येव गुहं प्रति निवेदना । अनु० १०३।

आवस्सिता-चतुर्थी सामाचारि । ठाणा० ४९९।

आवस्सिसया-आवदयकी, अवदयकर्त्तव्यैधरणकरणयोगेनिरुता । आव० ५४७। वृ० द्वि० २२४ अ।

आवहो-दारकपक्षिणामावह । व्य० द्वि० ३४२ आ।

आवाप-आपात, अन्यताऽन्यत आगमनात्मक । उत० ८६।

आवाओ-आपाक । विशेष ८७३। आपाकंतीर्ण-नूतना । विशेष ६३०।

आवागसीसाओ-आपाकशिरस । -सी० १७७।

मावागो-आपाक, आप् । आ० १०१।

आवाडा-आपाता इति नाम्ना किराता । ज० प्र० २३०।

आवाताभइते - प्रथमरीत्ने दर्शनापादिना भद्रकारी । ठाणा० १९७।

आवाय-आपात, तत्प्रथमतया संगर्ग । मग० ३२६।

आमिपुरयेन ममवाय । आव० ३२६। अभ्यागम । ओष० ११९।

आवारि-लघ्वापणम्, आरुपदम् । आव० ६७५।

आवायकहा-आवायकथा, इयद्द्रव्या शाकपृतादिशामोष गुषा इत्यादि प्रदानेन द्वेयणे वा, भक्षकपाया प्रथममेद । आव० ५८१। शाकपृतादीन्नेनावन्ति तरयां रगररासुप गुज्यन्ते इत्येवंपा कथा आवायकथा । ठाणा० २०९।

आवास - आवास, देववासस्थानम् । ज० प्र० ३९७।

आवदयकम्-प्रतिवमणम् । आव० ७८४। ओष० २००।

प्रज्ञा० ६०६। निवाम । जीवा० १८०।

आवासग-आवासकम्, समन्ताद्वासयति गुणैरिति । अनु० ११। गुणशून्यमात्मानमावासयति गुणैरिति, गुणशान्तिव्य मात्मान करोतीति भावार्थ । आव० ५१। प्राभानिकर्वेद्य लिकप्रतिवमणलक्षणे । व्य० द्वि० १८२ अ।

आवासिसय-आवागित, स्थित । दस० १०७।

आवासंति-आवासयन्ति, वसन्ति । आव० ६५४।

आवाइ-सरीरवज्जा पीडा । नि० चू० प्र० ३३५ अ।

आवाह-आवाह, निवाहात्पूर्वं साम्बूलदानोपम । ज० प्र० १२३। जीवा० २८१।

आवाहणं-आवाहनम्, यमनम् । प्रथ० २०।

आवाहिओ-आहूत । आव० ३६९, ३९३।

आवाही-आवाह, अनिवपरिगतस्य वधूपरम्यानयनम् । प्रथ० १३९। सुह निवस । नि० चू० द्वि० १२ आ। वज्जा वरपुहानयनम् । वृ० तृ० ४३ आ। आहूयन्ते स्वप्ननास्ता म्बूलानाय यत स । जीवा० २८१।

आविघ-परिपेहि । आव० ९९।

आवि-आवि, जनमग्न प्रकाशवेद्य इतिवाचन् । उत० ५४।

आविह-अनुममयम्-प्रतिभणम् । मग० ६२५।

आनिहत्ता-अवनम्य दद्यात् । व्य० द्वि०

आविष-आपिष । उ० ३३९।

आविद्धं-परिहितम् । जं० प्र० १९०, २७८ । आलगितम् ।
प्रज्ञा० १०१ । व्याप्तम् । उक्त० ५४८ । समन्तासङ्गितः ।

उक्त० ४५५ । शिरस्यारोक्तेन आविद्धः । भग० १९३ ।

आविद्धामो-परिदम्यः । आन० ६५ ।

आविर्भावः-प्रकाशः, प्रकटयम् । विज्ञे० १०६२ ।

आविलं-आविलम्, सकालुष्यमाकुलं वा । प्रथ० ५३ ।

अविमलमस्वच्छं प्रकृत्या । जीवा० ३०३ ।

आविष्टलिंगं । नदी १ ।

आविस्सामि-आविशामि, निषेधे । विज्ञे० १२४४ ।

आवी-गंगायामो नदीविशेषः । ठाणा० ४७७ ।

आवीर्म्मरणे-आ-समन्ताद्दीचय इव वीचयः-आयुर्देलिक-

विच्युतिलक्षणाऽवस्था यस्मिन्स्तदानीच्चि, अथवा वीचिः-विच्छे-

दस्तद्भावादशीचि, सीर्षत्वं तु प्राकृतत्वात्तदेवभूतं मरण-

मावीचिमरणं-प्रतिक्षणमायुर्द्वयविचक्षणलक्षणम् । सम० ३३ ।

आवीचिमरणं-आशीचिमरणं, सम्यग्दशमरणमेवे प्रथमः ।

उक्त० २३० ।

आवीचियमरणं-आ-समन्ताद्दीचय-प्रतिसमयमनुभूय-

मानुषोऽपरापरखुर्ल्लिखेदयात्पूयैर्पूर्युर्देलिकविच्युतिलक्षणा-

ऽवस्था यस्मिन् तदावीचिकं, अथवाऽवियसाना वीचिः-

विच्छेदो यत्र तदवीचिकं अशीचिकमेवावीचिकं तच्च तन्मरणं

चेत्यावीचिकमरणम् । भग० ६२४ ।

आवीलप-आक् ईपदर्भे, ईपत्पीडयेद्-अविच्छेदेन तपसा शरी-

रकमापीडयेत्, एतच्च प्रथमप्रव्रज्याऽपसरे । आचा० १९२ ।

आवीलाविज्ञा-आपीडनम्, सहृदीपद्वा पीडनम् । दश०

१५३ ।

आवेडे-आपातुम्, भोक्तुम् । दश० २६ ।

आवेडिओ-एगदुतिभिर्साङ्गितेषु, अहवा एगपत्तीए समता-

टिएसु, आङ् मर्यादयाऽऽवेष्टितः । नि० चू० नृ० ४६ आ ।

आवेडियं-आवेष्टितम्, सहृदावेष्टितम् । ठाणा० ५०२ ।

आवेडियपरिवेष्टिप-आवेष्टितपरिवेष्टितः, गाढतरं सवे-

ष्टितः । प्रज्ञा० ३०६ ।

आवेयणं-आवेदयति, निवेदयति कालमित्यर्थः । ओप०

२०४ ।

आवेलिज्ज-आपीडयेत्, गाढमवगाहयेत् । उक्त० ४७५ ।

आवेसणं-लोगमवायुष्टार्णं । नि० चू० द्वि० ६९ आ ।

आ-समन्ताद्विशन्ति यत्र तदावेमनम्-शून्यगृहम् । आचा०
२०७ ।

आशातनम्-आ-समन्तात् शातयति मुक्तिमार्गाद् भ्रंशयति ।

अनन्तानुश्रयिगकपायवेदनम् । विज्ञे० २८३ ।

आशाश्वरा-दिगम्बराः । प्रज्ञा० २० ।

शाश्वतानः । ओप० ३२ ।

आश्रयं गच्छामि-मक्ति करोमीत्यर्थः । आव० ५७१ ।

आश्रित्य-प्रतीत्य । जीवा० ५६ । उक्त० ६०२ ।

आसं-अस्वप्नः, मनः । प्रज्ञा० ६०० । आशा-भोगार्काशा ।

आचा० १२७ ।

आसंकलनम्-चयनम् । ठाणा० १७९ ।

आसंतर-अदन्तरः, वेगतरः, अजाला घोडकः । दश०

१९४ ।

आसंदओ-आसन्दकः । आव० ५५८ ।

आसंदग-कट्टमओ । वृ० द्वि० २११अ । कट्टमओ अङ्ग-

सिरो । नि० चू० प्र० २०८अ । पत्यङ्कः । आव० ३५८ ।

आसंदयं-आस्यन्दकम् । आव० ६९३ ।

आसंदी-मयिका । फिड० १०९ । उपवेशनयोस्या

मयिका । सूत्र० ११८ । दश० २०४ । उपवेशनार्हमा-

नम् । दश० ११० । आसन्दविशेषः । सूत्र० १८२ । मयकः ।

सूत्र० २७८ ।

आसंसह्यं-असंशयितं, निःसंशयं मनःसंश्रितं वा । सूत्र०

३१० ।

आसंसपओगो-निदानकरणं । नि० चू० प्र० ३५ अ ।

आसंस-आशेषा-अप्राप्तप्रापयामित्यर्थः । आचा० ११५ ।

आस-अश्वः, घालीकारिदेशोत्पन्नः, जाल्यः । दश० १९४ ।

क्षेपः । आव० ३६४ ।

आसह-आस्ते । आव० ३९६ ।

आसहत्तु-आमिगुम्, उपवेशुम् । दश० २०४ ।

आसएण-आश्रयतीति आश्रयः-धूमपलकादिः । अतु०

२१४ ।

आसकण्णो-अश्वकर्णः, समदशान्तरद्दीपः । जीवा० १४४ ।

आसकण्णदीवे-अन्तरद्दीपनामः । ठाणा० २२६ ।

आसकक्षा-अश्वकर्णः, समदशान्तरद्दीपः । प्रज्ञा० ५० ।

आसकरुणं-आसमिकरावर्णं । नि० चू० द्वि० ७१ अ ।

आसकिसोरो-अश्वविशोरः । आव० ३७०, २६१ ।

आसकप्रधसंठिते-अधरन्धसंस्थितम्, अध्विनीनक्षत्रम्
स्थान । सूर्य० ११० ।

आसकप्रधसंठितो-अधरन्धसंस्थित, उभयोपरि पार्श्वयो
पयनवतियोजनसहस्रपर्यन्तेऽनस्कन्धस्यैवोत्ततया षोडश-
योजनसहस्रप्रमाणेष्वेकस्यो शिरायाभावात् । जीमा० ३२५ ।
आसकं-आस्यकम्, सुप्तम् । जीमा० ११९ । आस्यकै,
पितृरादिभ्ये । टाणा० १४८ ।

आसकगीय-अध्वमीय, त्रिष्टुष्टासुदेवशयु । आव० १५९ ।
महामाण्डलिकराजा आव० १७४ ।

आसकडगर-अस्यगमुह । आव० ३७० ।

आसकज-आशय-अगीहृत्य । आचा० १५९ ।

आसक-आसकं, सिंहासनादि । प्रथ० १९१ । आधारलक्ष-
णानि धर्मास्त्रिषायादीनां लोकाकाशादीनि, स्वस्वरूपाणि वा ।
आव० ५९९ । पीठपत्रकादिकम् । आव० ६५४ । ग्यानम् ।
उत्त० १०९ । पीठकादि । आव० ७९५ । दश० २८१ ।
अपवादगृहीतं पीठकादि । दश० २३१ । दश० २२८ ।
गत्यादि । सूत्र० ६६ । कट्टपीठगादि । दश० ५०३ । ३२६ ।
विग्रम् । प्रथ० १३८ । प्रथ० ८ । सिंहासनादि ।
जीमा० ४०६ । आगन्धकादिभिर्, आस्यते-स्थीयतेऽ
स्मिन्निति वाऽऽपन-क्षण्या । आचा० १३४ । उपवेत
नम् । उत्त० ६०९ । अवस्थानम् । उत्त० ६२६ ।
आपन गोदोहिकोत्तुट्टकामनवीरासनादिक । आचा० ३१२ ।
पादपीठपुञ्जादि । उत्त० ४२३ । सिंहासनादि । उत्त०
२६२ । पीठकादि । सम० ३८ । शकादीनां सिंहासनम् ।
टाणा० ११७ । आसककादि । दश० २१८ । आचा० ६० ।
भग० २३८ । आसक-आसनप्रदान, सुवर्षीनां समागतानां
पीठकाग्रपनयनम् । व्य० प्र० २३५ । आ ।

आसकअणुप्यदार्णं आसनानुप्रदानम्, स्थानारस्थानरुपा
रणम् । दश० ३० ।

आसकअभिगमहो-आगनाभिग्रह, तिष्ठत एवागननयन
पूर्वकमुपविशतोऽप्रेतिभगनमिति । सम० १५ । टाणा० ४०८ ।
आसकगणि पताणि पाशकुराकरालोष्टाग्रचितानि का
ष्ठानि च हुर्दितानि । आचा० ३१० ।

आसकस्थ-आसनस्थे, निपकागतम् । आव० ५४१ ।

आसकदार्णं - आसनदानम्, पीठकाग्रपनयनम् । दश०
२४१ । पीठाददानम् । उत्त० ६०९ ।

आसकमणुप्यदार्णं-आगनानुप्रदानम्, आसनस्थ स्थाना
न्तरसंगारणम् । टाणा० ४०८ । सम० १५ ।

आसकअणुप्यदार्णं - आगनानुप्रदानं, गौर्ध्वमात्रिपय
नय रसानान्तरसंगारणम् । भग० ६३७ ।

आसकअभिगमहो-आगनाभिग्रह-तिष्ठत एव गौर्ध्वमागना-
नयनपूर्वकमुपविशनेतिभगनम् । भग० ६३१ । यत्र यत्रो
पवेष्टुमिच्छति तत्र तत्रागननयनम् । औप० ४२ । ११७ ।
एवादेणगननयनपूर्वकमुपविशनाऽप्रेतिभगनम् । दश० ३० ।

आसकण्य-आश्वान । जं० प्र० ५३४ ।

आसकतमा-वेग । नि० सू० प्र० १४४ । आ ।

आसक-आगक, भूमी लग । जं० प्र० ७६ । आ-अवाह

अधोभूमी तत्त आगक, भूमी लग । प्रग० ८६ ।

जीमा० १६० । जीमा० २७७ । भूमी गम्यद । औप० ५ ।

आसकमहदामा-आगमान्यदामा । आव० १८४ ।

आसक-आसक, पनाशारागत्र, परिग्रहस्यैकोनविश्रुतम्
नाम । प्रथ० ९३ ।

आसकस्थ-नीपलक । भग० ८०३ । अयुधुमारैराग ।
टाणा० ४८० । मनागाश्वानि । आप० ५२ । अननजित

नैयकश्वविशेष । सम० १५२ । आश्वस्थ । आप० ३०० ।

आसककम्-आगनम् । दश० २१८ । आचा० १३४ ।

आसक-समुत्तीनम् । निर० ८ ।

आसकपुराओ-धातरीन्दे सिद्धिनिशेय्य राजधानी । टाणा०
८० ।

आसक-आश्रम, तापगादिस्थानम् । भग० ३९ । अनु०

१४२ । सूत्र० ३०९ । तीर्थस्थानम् । आचा० ३०९ ।

टाणा० २९४ । टाणा० ८६ । तापगात्रस्योपलभित आ

धय । आचा० २८५ । प्रथमतस्तपसादिभिरावहित पक्षा

दपरोऽपि लोक तत्र गत्वा वसति । व्य० प्र० १८१ । आ ।

तापगात्रयादि, आ-गमन्तात् प्राप्यन्ति-तप कुर्वन्त्य

स्मिन्निति । उत्त० ६०० । प्रथमह्नाभ्याम् । दश० २७९ ।

आश्रम, तापगादिनिवास । प्रथ० ७२ । तापगात्रयथो

पलभित आधय । प्रग० ४८ । जीमा० ४० । जीमा०

२७९ । तापगात्रावाय । औप० ७४ ।

आसकडे-अश्वत्थ स्नायवेह । जीमा० १०६ ।

आसकपय-आश्रमपदम्, पार्श्वताथदीक्षास्थानम् । आव०

१३७ । आ-गमन्तात् प्राप्यन्ति-तप कुर्वन्त्यस्मिन्निति

धमः-तापतापस्यदिस्तदुपलक्षितं परं-स्थानम् । उक्तं
६०५ ।

आसममारी-मारीविशेषः । भग० १९७ ।

आसमरुवं-अधमरुपम् । भग० १९३ ।

आसमित्त - अधमित्रः, औष्ठिन्मित्रिण्यः । विशेषे १६० ।

आव० ३९६ । उक्तं १६३ । चतुर्थनिहवन्तामः । ठाणा०

४१० । यस्मात्सामुच्छेदा उत्पन्नाः । आव० ३९१ ।

आसमुहदीवे-अंतरहीपमेदः । ठाणा० २२६ ।

आसमुहा-अधमुसुतामा प्रयोदशान्तरहीपः । प्रज्ञा० ५० ।

जीवा० १४४ ।

आसय-आशयः, निदानम् । आव० ६१० ।

आसयद् - आस्वाद्यते-अभिलषति, आश्रयति वा । संम०
५५ ।

आसरयणे-अश्रयणम् । ठाणा० ३९८ ।

आसरह-अश्ववहनीयो रयः । भग० ३३३ । अश्वरयः-निमु-
क्तीभयप्राप्तुरहस्यो रय इत्यर्थः । जै० प्र० १९८ ।

आसल - आसलं, आस्वायम् । जीवा० ३३१ । जीवा०
३७० । आस्वादीयः । जीवा० ३५१ ।

आसव-आसवः, मद्यम् । उक्तं ६१९ । पनादिवासवद्वय-

मेदादनेकप्रकारः । जीवा० २६५ । पुष्पप्रसवमद्यम् । उक्तं

६५४ । आधवाः-उपादानहेतवो हिंसादयः । उक्तं ५९३ ।

चन्द्रहासादिवम् । जीवा० १९८ । चन्द्रहासादिपरमासवम् ।

जै० प्र० ४२ । नि० सू० प्र० ३५ । आश्रव-स्त्व-
रन्प्रम् । भग० ८३ । आश्रवन्ति-प्रविशन्ति कस्मिंश्चित्-

नीत्याश्रक-कर्मवन्धहेतुरिति भावः, स चेन्द्रियक्रियावाङ्मनस्त्रि-

यायोगरूपः । ठाणा० १८ । आश्रवः । प्रज्ञा० ५६ ।

आसवा - आसवाः-कर्मवन्धस्थानानि । आचा० १८१ ।

पापेपादानस्थानानि । आचा० ४१३ । बन्धकाः ।

आचा० १८२ । पनादिविशेषेण स्मृतिरिक् आसवः । प्रज्ञा०

३६४ । आश्रवः-आ-समन्तात् शृणोति-श्रुतवचनमाकर्त-

यतीति । उक्तं ४९ । कर्मवन्धहेतुमिच्छात्वादिः । आव०

५९८ । आश्रवः-इन्द्रियजयादिद्वयः परमाश्रयः काय-

वाङ्मनोव्यापारः । दृष्टं २७५ । जलप्रवेष्टस्त्वानम् । पृथ०

प० १६७ । पापेपादानहेतुरारम्भादिः । जीवा० १२८ ।

श्रमाश्रमकर्मदानहेतुः । ठाणा० ४४६ ।

आसवश्रो-आश्रवकः, बन्धकः । विशेषे १०९३ ।

आसवद्वार-आश्रवद्वारम्, कर्मवन्धद्वारम् । आव० ८५१ ।

आश्रवण-जीवतद्गी कर्मजलस्य संगुलमाश्रवः-कर्मनि-

बन्धनमित्यर्थः, तस्य द्वाराणीव द्वाराणि-उपाया आश्रवहा-

राणीति । ठाणा० ३९६ ।

आसवपीतो-पीतासवः । उक्तं २६३ ।

आसवबुच्छेओ - आश्रवबुच्छेदः-कर्मवन्धद्वारस्थपनेन

संवरणेतित्यर्थः । आव० ८५१ ।

आसवार-अश्ववारः, अश्वारुहपुरः । भग० ४८१ ।

वाससणाय वसर्ण-आसतनाथ-विनाशाय व्यसर्णम्,

तृतीयधर्मद्वारस्य षड्विंशतितमं नाम । प्रश्न० ५३ ।

आससपभोगे-आशंसा-इच्छा तस्याः प्रयोगो-ध्यापारण

करणे आशंसि वा प्रयोगो-व्यापारः आशंसाप्रयोगः । ठाणा०

५११ ।

आससा-आशंसा । विशेषे १००८ । आव० ३३२ । अश-

स्तप्रपन्नम् । ठाणा० १४५ ।

आससाय-आशंसया, यत्कालतत्प्रवर्णं भावि तदा स्थलेतु

कलावाप्तिरक्रान्त्या तदा निम्नेषित्वेन भिन्नापात्मिकया ।

उक्तं ३६१ ।

आससेण-अश्रसेनः, पार्थजिगमिता । भग० १५२ । पंच-

मचक्रिगिता । सम० १५१ ।

आसा-अश्राः । आव० २६१ । आशा-इच्छाविशेषः ।

प्रश्न० ६४ । औप० ४७ ।

आसाहजा-आसासर्ग-हीदकेन, बाधयेत् । आचा० २५७ ।

आसापज्ञा-आसादयेत्-परिमुञ्चति । आचा० ३९८ ।

आसापमाणे-आसादयन्, ईषत्स्वादयन् । भग० १६३ ।

आसादयेत्-संस्मरेत् । आचा० ३८० ।

आसाढ-आपाढः, निहवन्ताम । विशेषे ६३४ । यस्माद्व्यसज्ज

उत्पन्नाः । आव० ३११ । तृतीयो निहवन् । ठाणा० ४१० ।

आसाढग-तृणमेदः । भग० ८०३ ।

आसाढवदुल्ल-आपाढवदुल्लं, आपाढवदुल्लम् । आव०

आसाढभूर्ध्व - आपाढभूर्ध्व-देशमाधानेपध्यादिविपर्ययकौ

दृष्टतः । सूत्र० ३२९ । दर्शनपीठद्वारः । (मर०) ।

व्य० प्र० १९६ ।

आसुरत्तं-आसुरत्वम्, शोषभावम् । दश० २३१ ।
 आसुरत्तभावघना-आसुरत्वभावना । उत्त० ७०७ ।
 आसुरत्तो-क्रुद्धः । आच० ३८९ ।
 आसुरिनामा-कविलिखितः । आव० १७१ ।
 आसुरिपत्तं । नि० चू० दि० ६० अ ।
 आसुरियं-असुरभावम् । प्रथ० १२१ । अविद्यमानसुर्याम् ।
 उत्त० २७६ । अमुराणामियमासुरीया । उत्त० २७६ ।
 आसुरी - असुरा-भवनपतिदेवविशेषास्तेषामियं आसुरी ।
 वृ० प्र० २१२ आ ।
 आसुरत्ते-आसुरतः, आशु-शीघ्रं रूपः-कोपेदयादिभूढः
 स्फुरितकोपविह्वो वा । भग० ३२२ । आशु-शीघ्रं रूपः-
 क्रोधेन विमोहितो यः सः । आसुरोक्तं-आसुरं वा-असुर-
 सत्त्वं कोपेन दारुणत्वादुक्तं-भणितं यस्य सः । विष्णु० ५३ ।
 आसुरत्त-शीघ्रं कोपविमूढबुद्धिः, स्फुरितकोपविह्वो वा ।
 भग० १६७ । क्रुद्धः । आव० ६५, १५२, ७११ । आशु-
 शीघ्रं रूपः-क्रोधेन विमोहितो यः स आशुहृष्टः, आसुरं वा-
 असुरसत्त्वं कोपेन दारुणत्वात् उक्तं-भणितं यस्य स आसु-
 रोक्तः । निर० ८ ।
 आसुरे काए - असुराणामयमासुरत्वम् - असुरसम्बन्धिनं,
 चीयत इति वायस्तं, निकायमित्यर्थः । उत्त० १८२ । अतु-
 रसम्बन्धनि वाये असुरनिकाये इत्यर्थः । उत्त० २९६ ।
 आसुरिण-आसुरिणः, इत्याद्या । सूत्र० १८० । केन हृतपाना-
 दिना आहारविशेषेण रसावनक्रियया वा अयतः सन्, आ-
 समन्ताच्छूनीभवति-चलवानुपजायते तत् । सूत्र० १८० ।
 आसुरिण्यं-आशुनितम्, ईप्सुस्थलीकृतम् । प्रथ० ४९ ।
 आसुर्य-आसुर्यम्, औपचायितकम् । पिण्ड० १२० ।
 आसेवणसिक्खा - आसेवनसिक्खा, श्रुत्येवणादिक्रियोप-
 देसाः । विज्ञे० ९ । उत्त० ५४५ । शिवाद्वितीयभेदः ।
 नंदी २१० । सामाचारीशिक्षणम् । वृ० प्र० १४ अ । प्रत्यु-
 पेक्षणादिक्रियाहोऽऽयागः । आव० ८३३ ।
 आसेवियं-स्तोकं आस्वादितं, अनास्वादितं वा । आच०
 ३२५ ।
 आसो-जात्या आशुगमनशीलः अश्वः । जीवा० २८२ ।
 मनः । प्रज्ञा० ८८ । य एकरमन् द्विप्रादीनर्थात् वक्ति
 यथा अस्नतीत्यश्वः, आशु भावति न च ग्राम्यति । वृ०
 प्र० ३४ अ । चतुष्पदविशेषः । प्रज्ञा० ४५ ।

आसोक्तता-मध्यमप्रामाण्यमी मूर्च्छना । ठाणा० ३९३ ।
 आसोद्वे-असवत्यः । आच० ३४८ ।
 आसोद्वे-असवत्यः, बहुवीजवृक्षविशेषः । प्रज्ञा० ३२ ।
 आसोद्वे-असवत्यः । आच० ३४८ ।
 आस्तिक्यम्-सम्प्रकाशय पञ्चमलक्षणम् । आव० ५९१ ।
 आस्थानमण्डपः - उपस्थानगृहम् । भग० २०० । नंदी
 ६९ ।
 आस्फोटनम्-सहृदीपद्वा स्फोटनम् । दश० १५३ ।
 आस्था-यत्रास्थते यथास्थितेन स्वाध्यायपूर्वकम् । औप० ६९ ।
 आस्त्रपः-मूलः । जं० प्र० ४९९ ।
 आहंसु-आहुः, उक्तवन्तः । भग० ९८ । आख्यातवान् ।
 प्रथ० २६ ।
 आहृह्य - आहृह्य, कदाचित् । भग० ३०५, २२ । उत्त०
 १८८, ४८ । प्रज्ञा० ३३३ । वृ० तृ० ११४ आ । कादा-
 वितम् । आव० ५३० । सहसा । नि० चू० दि० १२० अ ।
 कदाचित् सात्तरमित्यर्थः । भग० ४१ । उपेक्ष्य स्वतः एव,
 अत्यर्थं कदाचिद्वा । आच० ५५ । द्विक्रिया । आच० ३७२ ।
 उपेक्ष्य । आच० ३६२ । सहसा । आच० ३२२, ३५५ ।
 कदाचित् अनन्यगत्या । वृ० प्र० ८ आ । आहृह्य-आह-
 नन् प्रहारः । भग० ६७३ ।
 आहृह्य गंधा-आहृतप्रमथा-अययीकृतद्वया । आच० २७२ ।
 आहृह्य-आहृह्य, उपेक्ष्य । सूत्र० ३०० । गृहीत्वा । आच०
 २८०, ३४५ ।
 आहृह्ये-आहृह्यः (उपाधिः) । आव० ३४१ ।
 आहृह्य - आहृतम्, इष्टमादि । साध्वर्ममानीतम् । प्रथ०
 १५४ । साध्वोभ्यमशानादि । दश० २०३ ।
 आहृह्य-आहृह्य, समीकरोति । आव० ३८५ ।
 आहृह्य-सूत्रवृत्तये प्रयोदशाध्ययनम् । सम० ४२ ।
 आहृह्य जोगे-वशीकरणादीनि । आव० ६६२ ।
 आहृह्यति-वधयन्ति । नि० चू० प्र० २७७ अ ।
 आहृह्य - आहृतं, लक्षणया निमित्ततम् । जं० प्र० २०२ ।
 आख्यानकप्रतिबद्धं यत्राद्यं तेन कुलं तद्वर्गीतम् । ठाणा०
 ४२१ । आहृतं, आख्यानकप्रतिबद्धम् । सूर्ये० २६७ । जीवा०
 १६२ । आव० २९८ । आख्यानकप्रतिबद्धं, आहृह्यति
 वा । औप० ७४ ।
 आहृह्य-आख्यानकप्रतिबद्धानि । राज० १६ ।

आहारणं—आ-अभिविधिना हियते-प्रतीती नीयते अप्रतीतो
उपोज्ञेनेति । ठाणा० २५४ । साध्यतापनान्वयव्यतिरेक
प्रदर्शनं दृष्टान्तो वा । आच० ६२ ।

आहारणतद्देशे—आहारणतद्देश, आहारणार्थस्य द्वेसद्वेष्ट
स चासाधुपचारादाहरण चेति प्राकृतत्वादाहरणशब्दस्य पूर्वनि
पाते आहारणतद्देश इति यत्र दृष्टान्तार्थदेशेनैव दार्ष्टान्तिकार्थं
स्योपनयनम् क्रियते तत् । ठाणा० २५४ ।

आहारणतद्देशे—आहारणतद्देश, आहारणस्य सम्बन्धी
साक्षात्प्रसङ्गसम्प्रयोगो वा दोषस्तद्देश सा चासी धर्म्म
धर्म्मिण उपचारादाहरण चेति आहारणस्य दोषो यस्मिन्स्तथा
यत्साध्यविकृत्ववादिदोषदुष्ट तद्देशादहरण । ठाणा० २५४ ।

आहारणा—घोरयति घोरण करोति । ओष० ५८ । ज्ञात
विशेष । ठाणा० २५३ । उदाहरणम् । दश० ३५ ।

आहारे—आहारयेत्-व्यवस्थापयेत् । आच० २९२ ।

आहट्टणी—आयवैगी आयवैगामिनाना सद्योऽनर्थकारिणी
विद्या । सूत्र० ३९९ ।

आहा—आधा । भग० १०२ । साधूना मनस्साधानम् साधू
नाधिष्ठ । प्रश्न० १२७ । आपानम्, साधूनिमित्त चेतय
प्रणिधानम् । पिण्ड० ३५ । अघस्तात् । नि० चू० प्र०
२९४ आ । आधीयतेऽस्यामिति । पिण्ड० ३६ ।

आहाकम्म—आधाकम्म, आधाय-निमित्तत्वेनाधिस्य पूर्वोक्त
प्रकारमपि कर्म यध्यते, शब्दस्पर्शरसरूपगन्धादिक । कर्मनि
मित्तभूता मनोज्ञेतरशब्दादय एवाधाकम्म । आच० १८ ।

आधान आधाकरण तदुपश्रितं कर्म । यथाकर्म वा तत्तद्व
त्यनुरूपचेष्टित वा । उक्त० १८२ । साधुप्रणिधानेन यत्तत्चेतन
मचेतन क्रियते अचेतन वा पध्यते वीयते वा यहादिक
व्युत्पद्यते वा वज्रादिक तदाधाकर्म । भग० १०२ । प्रथम
उद्यमदोष । आपान आधा तथा आधया कर्म-याकादि
क्रिया, आधाय-साधु चेतसि प्रणिधाय यत् क्रियते भक्तादि
तत् । पिण्ड० ३४ । चतुर्थशवलदोष । प्रश्न० १४४ ।
सम० ३९ ।

आहाकम्मिय—आधाकर्म, दोषविशेष । आच० ३२९ ।

आहाकम्महि—आधाकर्मणि, आधान-माधाकरणं आत्म
नेतिगम्यते, तदुपलसितानि कर्माण्याधाकर्माणि, तै-स्व-
तर्कमणि । उक्त० २४७ ।

आहाण आपानम्, विधानम् । विशेष० ८४० ।

आहार—आहार, भोजनम्, जीवनम् । प्रश्न० १०६ । मनया
तथाविध पुद्गल्योपादानस्य । भग० ८६ । प्रयोदशशतके
पचमोद्देशक । भग० ५९६ । अयमिति तत्तमाहाराप्रिया-
दक्वादाहार । प्रज्ञा० ६ ।

आहारय—आहारकम्, चतुर्दशपूर्विदा कर्माणस्तौ योग-
यत्नेनाहियत इति । प्रज्ञा० २६८ । तथाविधकायापत्तौ
चतुर्दशपूर्विदा योगवन्नाहियत इति । ठाणा० ३९५ ।
चतुर्दशपूर्विदा तीर्थङ्गस्सातिदर्शनादिजन्याविधप्रयोजनो
त्पत्तौ सत्यां विविष्टलम्बिवशादाहियते-निर्हर्यते इति ।
जीवा० १४ । प्रज्ञा० ४०९ । तथाविधप्रयोजने चतुर्दशपूर्
विदा यदाहियते एष्यते तत् । आहियते-एष्यते केचित्त
समीपे सुप्तजीवादय पदार्था अनेनेति वा । अनु० १९६ ।
आहारयति—आहारं यद्वातीति । नदी १० ।

आहारयसणा—आहारयण । दश० १८ ।

आहारय—आहारकम्, तृतीय शरीरम् । प्रज्ञा० ४६९ ।

आहारयमोयमणम—आहारकाहोपात्तनाम, उपात्तनाम ।
प्रज्ञा० ४७० ।

आहारयत्त—आहारकत्वं, आहारकशरीरकरणम् ।
ठाणा० ३३० ।

आहारयबंधण—आहारकबन्धनम्, बन्धननाम । प्रज्ञा०
४७० ।

आहारयमो—आहारयम, प्रज्ञापनाया अणविशतितमाहा
रपक्षेयमूषदति । भग० १०९ ।

आहारयसथायणाम—आहारकसहायनाम, यदुदयवशादा-
हारकशरीररचनास्तुकारिसंज्ञातस्या जायते तदाहारक
महातनाम । प्रज्ञा० ४७० ।

आहारयसमुद्घात—आहारकसमुद्घात, आहारे प्राग्भ्य-
भागे समुद्घात । जया० १७ ।

आहारट्ट—आहारार्थ, आहारप्रयोजनमाहारापित्वम् । भग०
२० । आहाररक्षण प्रयोजन, आहाराभित्तयो वा । प्रज्ञा०
५०० ।

आहारट्टि—आहारार्थी, आहारमर्षयते-प्राप्यते द्रव्येर्दन्ति,
अर्थे वा-प्रयोजनमस्वास्तीत्यर्थी, आहारेण-भोजनेन अर्थी
आहारार्थी, आहारस्य-भोजनस्य वाऽर्थी आहारार्थी । भग०
२० ।

आहारपञ्चखण्ड—आहारप्रत्याख्यानम्, अनेपनीयभक्त-
पाननिराकरणरूपम् । उक्तं ५८८ ।

आहारपदे—प्रज्ञापनाया अष्टाविंशतितमपदम् । प्रज्ञा० २५ ।
नंदी १०५ ।

आहारपयाई—आहारपदानि, आहारग्रहणविषयकानि पदा-
नि । जे० प्र० ४६१ ।

आहारपरिणामा—आहारपरिज्ञा, सूत्रकृतादि द्वितीयश्रुतस्त्वेषे
तृतीयाध्ययनम् । भाव० ६५८ । ठाणा० ३८४ । उक्तं
६१६ ।

आहारपर्याप्तिः—यथा शक्त्या करणभूतया भुक्तमाहारं खल-
रसरूपतया करोति सा । बृ० प्र० १८४ आ । शरीरेन्द्रियवाङ्म-
नप्रणापानयोग्यदलिकद्रव्याहरणक्रियापरिसमाप्तिः । तत्त्वा०
८-१२ ।

आहारपोसहे—आहारपौषधः, आहारनिमित्तं पौषधः,
आहारनिमित्तं धर्मपूर्णं पर्वति भावना । भाव० ८३५ ।

आहारसञ्ज्ञा—आहारसञ्ज्ञा, आहाराभिलापः—छुद्देदनी-
योदयप्रभव आत्मपरिणामः । भाव० ५८० ।

आहारसञ्ज्ञा—आहारसञ्ज्ञा, छुद्देदनीयोदयाद्य कवला-
याहारार्थं तथाविषयपुद्गलोपादानक्रिया सा । प्रज्ञा० २२२ ।
छुद्देदनीयोदयात्कायलिकायाहारार्थं पुद्गल्योपादानक्रियैव
सञ्ज्ञायतेऽनया तदुक्तान्याहारसञ्ज्ञा । भग० ३१४ ।
आहाराभिलापः—छुद्देदनीयप्रभवः खलु आत्मपरिणामवि-
शेषः । जीरा० १५१ ।

आहारस्वं—आलोड्यमार्गं जो समेदं सर्वं अवधारति सो ।
नि० चू० तृ० १२८ आ । अलोचिततापराधानां अवधारणा-
कात् । भग० ६२० ।

आहाराश्रयिण्या—रत्नैः—ज्ञानाविभक्त्यवहरतीति रातिन-
कः—बृहत्पर्वयो यो यो रातिनके यथारातिनकं तद्भावस्तथा
तथा यथारातिनक्तया—यथाज्येष्ठ । ठाणा० ३०१ ।

आहारोद्देश—आहारोद्देशः, प्रज्ञापनाष्टाविंशतितमपदस्यो-
द्देशकः । भग० २० ।

आहारैति—विशेषादारापेक्षया सामान्यादारम्याविशिष्टशरीर-
व्ययनमय एव कृतत्वात् । भग० ७६३ ।

आहारे—आहारः, चरमाचरमपदगतसूत्रम् । प्रज्ञा० २४६ ।
आहारप्रतिपादकं प्रज्ञापनाया अष्टाविंशतितमं पदम् । प्रज्ञा०

६ । आधारः । भग० ७३८ । फलपत्रक्रियालयमूलकन्द-
स्वगादिनिर्वर्त्यः । आचा० ६० ।

आहारेत्ताहो—आहतवाद् । भाव० ३०८ ।

आहारे भोग्या—आहाराभोगता । प्रज्ञा० ५४३ ।

आहारो—आहारः, कूटादि एव चैव सुखं नासेति पाणे तच्च-
खीरदग्मज्जादि एगंगिया तिस्रं नासेति, आहारविचं च
करेति खादमे एगंगिया फलमेसादि आहारकिचं च करेति,
सादमेऽपि मधुकाणियं तंबोलादिया एगंगिया खुहं नासेति ।
नि० चू० द्वि० ५० आ । मुखसतो जं किंचि भुञ्जति सो
सज्यो आहारो । नि० चू० द्वि० ५१ आ । आधार आभेय-
स्येव सर्वकार्येषु लोकानामुपकारित्वात् । भग० ७३९ ।

आहारोद्यच्छया—आहारोपचयाः, आहारोपचयो येषां ते ।
आचा० २७५ ।

आहार्यः—अभिनयचतुर्थभेदः । जे० प्र० ४१४ । काहफल-
पुस्तमृतिकाचमदि पदिपितप्रजननैषोपिदवाच्यप्रदेशासेवनमित्य-
र्थः । भाव० ८२५ । आहार्यं अन्यकाररहितत्वं । सम०
१४० ।

आहारलंदिद्या—कल्पविशेषः । नि० चू० प्र० ३३८ आ ।
आहारवंति—आगच्छन्ति । बृ० द्वि० २१३ आ ।

आहारवर्णा—आभावना, उद्देशः । पिण्ड० ११६ ।

आहारविज्ञ—आधावेत् । भाव० ६३३ ।

आहारसिया—आभासिकनामद्वितीयान्तरद्वीपः । प्रज्ञा० ५० ।

आहिडइह । ओष० ९६ ।

आहिडओ—आहिण्डकः, दूरदेशविहारकर्ता । भाव० ५३६ ।

आहिडगा—विहरता । नि० चू० प्र० ३१४ आ ।

आहिडा—ततस्तं परिभ्रमणशीलाः । बृ० तृ० १८४ आ ।

आहिडिओ—आहिण्डकः, आहटकः । भाव० ४३२ ।

अगीतार्थः, चक्रस्तूपादिसंनप्रवृत्तः । ओष० ६० ।

आहिडितो—आहिण्डकः । उक्तं १०८ ।

आहिडि—परिधाति । भाव० ३६० ।

आहिअग्नि—आहितार्थः, अग्निं गृहीता स्वरूपे भाषनात् ।

भाव० १६९ । ब्राह्मणः । दश० २५२ । कृतावस्थादि-

मांशगः । दश० २४५ । प्रतिपादितोऽनुष्ठितो वा । सूत्र०

१७८ ।

आहिप—आहितः, जनिताः । सूत्र० ६९ । प्रथितः, प्रतिप्रि-

यनः । सूत्र० ९९ ।

आहिज्ज-आधीयते, व्यग्रस्थाप्यते, आरुयायते वा । सूत्र० ३३७ । सम्बन्धयते । सूत्र० ३०६ । आरुयायते । सम० ११३ ।

आहितविशेषम्-आहितविशेष-वचनान्तरायेभ्य आहोति तन्निशेता । एकत्रिसप्तमवाणीगुण । सम० ६३ ।

आहितुण्डिग-आहितुण्डिकः, गारुडिक । दश० ३७ ।

आहितो-आरुयात, कथित । सूत्र० ११ ।

आहित्य । जीवा० १९४ ।

आहित्य-आहितम् औन्नितम् । सूत्र० ७१ । आत्मनि व्य वरिषत्, आ-यमन्तान् हित वा । सूत्र० ६८ । गृहीतम् । आव० ३७० ।

आहित्यग्गी-वभणो । दश० चू० १३२ ।

आहित्यडमर-आहितडमरम्, शत्रुवृत्तविद्वतोऽधिकविद्वद्वो वा । औप० १२ ।

आहिषा-आरुयाता । ठाणा० ३९७ ।

आहियोग - आभिषेकशेवैतूपक्षा आदेशवर्तिन । भग० १९८ ।

आहिद्वण-आहित्यम्, अहितत्व-शत्रुभावम् । प्रथ० ३८ ।

आही-आधि, मन पीडा । प्रथ० ७५ ।

आहु-आहुति, आनी धृतादिद्रव्यप्रक्षेपरूपा । दश० २४५ ।

आहुणिय-आहुनिक । सूर्य० २९४ । अप्राशीतो महतु पचमप्रहनाम । ठाणा० ७८ । ज० प्र० ५३४ ।

आहुणिज्ज-आहुवनीय-मन्त्रदानभूतम् । औप० ५ ।

आहुणिय-आधूय । आव० १२१ ।

आहुस्स-आहोत, दातु । औप० ५ ।

आहुण-सहत् । आचा० ४२१ ।

आहुतो-उत्पन्न । आव० ३४३ । लग्न, उत्पन्न । उत्त० १४८ ।

आहुय-आहुतम्-आधानमामन्त्रणे नित्य मद्रुहे पोष मायमर्षे माह्य इत्येतेषाम्, कामैकरायाकारण वा मायवर्ष स्थानांतराद्यानयनाय यत्र स, स्पर्श वा । भग० २९३ । भग० २९४ ।

आहुडगो-मिगध्व । नि० चू० द्वि० १३६ अ ।

आहुण-जमन्नगिहातो आणजति तं अहवा ज बहुगिहातो परगिह आणजति तं । नि० चू० द्वि० २२ अ । यद्विवाहोत्तर पात्रे वधुवेशे वरगृहे भोजनं कियते । आचा० ३३४ ।

आहेति-आधाय, कृत्वा । उत्त० २४७ ।

आहेयय - आपिपयम्, अपिपतिन्नम् । भग० १०४ । अपिपते कर्म, रक्षा । ज० प्र० ६३ । जीता० २१७, १६२ ।

आहेयण-आक्षेपम्, पुम्भोभादिक्लृप्त्म् । प्रथ० ३८ ।

आहोपुरुषिका-आमशकस्यापिक्लृप्त्म् । सूत्र० ३४० ।

आहोहिओ-आधोऽधिका, परमाक्षेप्यस्तादृशोऽधिमतेन यो व्यग्रहरति ग परिमितक्षेत्रप्रियाधिका । भग० ६७ ।

आहोहिय-नियतक्षेत्रप्रियाधिका । सम० ९६ ।

आहोही-य-प्रसरोऽधिमस्तेन यथावि परमाक्षेपाऽधो-वर्यवर्धियम् मोऽधोऽधिका । गंगा० ६१ ।

मादिका-पिशाच ननुयमेद । प्रज्ञा० ७० ।

आहियते-निर्वरयते । जीवा० १४ ।

ङ

इखिणिका-कण्ठगुले पथिर्का चाडयन्ति । आव० ११० ।

इखिणी - विज्जाभिर्मनिसा पटिसा कण्ठगुले चान्तिउत्ति, तस्य देवता वदिति कहन्त्या पथिगपथिगं समर्त्तान् ग एव ईगणा भण्णति । नि० चू० द्वि० ८५ अ । भिन्दा । सूत्र० ६१ ।

इगना-इगना, गङ्गा । नदी १० ।

इगाल-अङ्गार, दग्धेय्येनो विगतधूमज्जवाल । आचा० ४९ ।

चारित्र-धनमन्त्रारमिष य क्कति भोजनप्रिययरायाणि गो

ङ्कार । भग० २९१ । अङ्गारान्मयमाङ्गार । दश० १६४ ।

ज्वालारहितोऽग्नः । दश० १०४, २२८ । मद्रामहविग्ग ।

भग० ५०५ । निउत्तित्तेधनम् । भग० २१३ । विगत

धूम । प्रज्ञा० २९ । निर्धूमाणि । आचा० १०७ । विगत

धूमज्जाला जाग्वत्यमान मरियाणि । जीता० २८ ।

अङ्गार । आव० ४२०, ३१३ । रागो । नि० चू० गृ०

४ अ । ज्वालारहिता वदि, अममृतीयमेद । गिर०

१५० ।

इगाल-अङ्गार, अणशक्तिममद्राघविग्गे । सूर्य०

२९४ । मद्रामहविग्गे । ज० प्र० ५३४ । ठाणा० ७८ ।

इगालकहिणि ईद्वक्काया लाहमयये । भग० ६०७ ।

इगालकम्भ - अङ्गारकम्भ, अङ्गारकरत्तिकादिका ।

आच० ८२९ ।

इगालदाहो-अङ्गारदाह । आव० १५१ ।

इगालम्भ्या-अङ्गारगणिना भूता । भग० १६६ ।

ईंगालघडैसए - अङ्गारावर्तमर्, ज्योतिषविमानविशेष ।
मग० ५०५ ।

ईंगालसोहियं-अक्षरैरिष पञ्चम् । भग० ५११ । औप०
९१ । निर० २६ ।

ईंगाला-अणिधणाणि ज्वाला । नि० ५० प्र० ५२ आ ।

ईगिअ-इक्षितम्, अन्यथा प्रक्षितक्षणम्, निष्ठीवनादिलक्ष-
णम् । दश० २५२ । नयनादिचेष्टया । ज० प्र० २२३ ।

ईगिणि-इक्षिणी, अनशनविशेष । आव० ६७० ।

ईगिणिमरणे-इक्षिणीमरणम्, प्रतिनियतदेश एव चेष्टयते
ऽस्यामनशनक्रियायाम्, सप्तदशमरणे पोडश । सम० ३३ ।
इक्षिते प्रदेशे मरण इक्षितमरणम् । आवा० २६२ । “ईगि-
यदेसमि सय चउध्विहाहारचायनिष्पन्नं । उन्वतणाइउत्त
नऽण्णे उ ईगिणीमरणे” । ठाणा० ९६ । यावत्कथि कानशन
द्वितीयभेद । ठाणा० ३६४ ।

ईगिणी-इक्षिणीमरणम्, मरणस्य पोडशो भेद । उत० १३० ।
इक्षिणी, इक्षयते-प्रतिनियतप्रदेश एव चेष्टते अस्यामनशन
क्रियायामिति । उत० २३५ । सम० ३५ । विशेष १० ।
ईगितं-सूक्ष्मबुद्धिगम्यचेष्टा । ठाणा० ४ । सूक्ष्मचेष्टाविशेष ।
वृ० प्र० ४३ अ ।

इगिनीमरणं - उक्तन्यायत प्रतिपद्य बुद्धस्थण्डिलमथात्ता
एकाक्येव कृतचतुर्विधाहारप्रत्याख्यानस्तत्स्थण्डिलस्यान्तरस्था
यात उष्णमुष्णाच्च छाया स्वय सकामति । उत० ६०२ ।
नियतप्रदेशस्यामित्वेऽज्ञानादित्याग । आव० ५६३ ।

ईगियं-इक्षितम्, ज्ञानविशेष । आव० ७२४ । नयनादि
चेष्टाविशेष । निर० ८ । ज्ञाता० ४१ । निपुणमतिगम्य
प्रक्षितिनिर्गतसूचकमीषदूभिरि कम्पादि । उत० ४४ ।
अगभगादि । उत० ६२६ ।

ईगियपथिय-वेष्टितप्राथित । (मर०) ।

इगियमरणं-इक्षितमरणम्, इक्षिते प्रदेशे मरणम् । दश०
७७ ।

ईगियागारकुसलो-इगिताकारकुसलो । आव० ५६ ।

इगियागारसंपन्ने-इगिताकारसम्पन्न, इक्षित-निपुणमति
गम्य प्रक्षितिनिर्गतसूचक, आकार-स्थूलधीसयेव प्रत्याभादि
भावाभिप्यञ्जने दिगवलोकनादि, द्वन्द्वे इगिताकारी, तौ
अर्धोदयुधनी सम्पन्न प्रक्षेपेण जानानीनि । उत० ४६ ।

इगिताकारसम्पन्न - इगिताकाराभ्यां गुणगतभावपरिज्ञानो
योगेन तेन सम्पन्न - युक्त । उत० ४६ ।

इग्यते-प्रतिनियतदेश एव चेष्टयते । सम० ३५ ।

इत-आयान्तम् । उत० ३२५, १३९ ।

इती-एति-आगच्छन्ति । औष० ७८ ।

इतो-आयान्, आगच्छन् । दश० ३७ । आय० ८८१ ।
वृ० वृ० १७९ अ ।

इदं-एकोनविंशतिसागरोपमस्थितिकं विमानम् । सम० ३७ ।

इदं-इन्द्र, सप्तमदिनस्य सैद्धान्तिकं नाम । सूर्य० १४५ ।

इन्द्रो-पूर्विकसैद्धान्तिकनाम । ठाणा० १३३ ।

इदकादया-त्रिन्द्रियविशेष । प्रज्ञा० ४२ । त्रिन्द्रियजन्तु
विशेष । जीवा० ३२ ।

इदकील-इन्द्रकील, गोपुरे कीलविशेष । जीवा० ३५९,
२०४ । गोपुरकपाटयुगसन्धिनिवेशस्थानम् । ज० प्र० ४८ ।
गोपुरावयवविशेष । औप० ३ । गोपुरकपाटयुगसन्धिनिवे-
शस्थानम् । भग० १७५ । पुरमध्यस्थम् । वी० १५० ।

इदकुम्भ-कुम्भानामिन्द्र विजयदेवाभिषेककुल्ला । ज० प्र०
५० ।

इदकुम्भसमाणो - इन्द्रकुम्भसमान, महाकुम्भप्रमाणकुम्भ
सदृश । जीवा० ३६० ।

इदकुमारिया-इन्द्रकुमारिका । आव० ४३४ ।

इदकेऊ-इन्द्रकेतु, लेशमहनीयो ध्वजविशेष । उत० ३०३ ।

इदकेतू-इन्द्रकेतु, रश्मिनियन्त्रिते वेन्द्रयष्टि । प्रथ० १३४ ।

इदखीलो-इन्द्रखील । आव० ८१७ ।

इदगाद-त्रिन्द्रियजीवविशेष । उत० ६९५ ।

इदगाह-इन्द्रगृह, उन्मत्तताहेतु । भग० १९८ ।

इदगोवण-इन्द्रगोपक, प्राक्षद्रथमयमयभावी कीर्तिविशेष ।
प्रज्ञा० ३६१ ।

इदगोवया-इन्द्रगोपक, त्रिन्द्रियजन्तुविशेष । जीवा० ३९ ।
त्रिन्द्रियविशेष । प्रज्ञा० ४२ ।

इदगोवसमादय-त्री द्वयजीवभेद । उत० ६९५ ।

इदगोवेइ-इन्द्रगोपक, प्राक्षकालभावी कीर्तिविशेष । वै०
प्र० ३४ । आना० ३७६ ।

इदगहो-इन्द्रगृह । जीवा० २८ ।

इदग्नी-इन्द्राग्नि, महद्विधेय । ठाणा० ७९ । व० प्र० ५३५ ।

इदजसा-इन्द्रजसा, प्रप्रापराजो । उत० ३७४ ।

इन्दियनिगहो - इन्द्रियनिग्रहः, इन्द्रियाणां - श्रोतादीनां निग्रहः - इष्टेतेषु शब्दादिषु रागद्वेषाकरणं, यथेतेऽनगराग्र्याः ।

आव० १६० ।

इन्द्रियपञ्चकखे - इन्द्रिय-श्रोत्रादि तन्निमित्तं-सहकारिकारणं यदयोपि ततोस्तत्कालिकं शब्दरूपरागद्वेषास्पर्शविषयज्ञान-मिन्द्रियप्रत्यक्षम् । अनु० २११ ।

इन्द्रियपञ्चत्ति - इन्द्रियपयसिः - यथा घातुरूपतया परिगमिता-दाहारादिन्द्रियप्राप्तोऽयद्रव्याणुप्राप्त्यैकद्विषयादीन्द्रियरूपतया परिगम्य स्पर्शादिविषयपरिज्ञानसमर्थो भवति सा । वृ० प्र० १८४ आ ।

इन्द्रियपडिपुण्यो - नोविगदिदियो । नि० वृ० प्र० २६६ आ ।

इन्द्रियबलं - इन्द्रियबलम्, चक्षुरादीन्द्रियाणां बलं - स्वस्वविषयग्रहणपाटवम् । जीवा० २६८ ।

इन्द्रियमुंडा - न जितेन्द्रियाः । नि० वृ० द्वि० ३७ आ ।

इन्द्रियलज्जी - इन्द्रियलज्जिः, यथेन्द्रियशक्तिः । उत० १४५ ।
इन्द्रियाणाम्-स्पर्शादीनां मतिज्ञानावरणक्षयोपशमसम्भूताना-मेकेन्द्रियाणिजातिनामकमौद्यनियमितकमाणा पर्याप्तकनाम-कर्मादितामर्घ्येतिदानां द्रव्यभावहृणाणां लज्जिरात्मनीती-न्द्रियलज्जिः । भग० ३५० ।

इन्द्रियालाघवं - इन्द्रियालाघवं, इन्द्रियाणि तस्य घशे वर्तते । प्य० द्वि० १०२ आ ।

इन्द्रियाई - इन्द्रियाणि-नयननासिकादीनि । उत० ४२५ ।

इन्द्रियाईणं - इन्द्रियादीनाम्, पृथ्वायेकेन्द्रियाणाम् । विरो० २६० ।

इन्द्रियाणि - इन्द्रियाणि-नयननासादौशादीनि । सम० १६ ।

इन्द्रियर- इन्द्रियविषयः । प्रक० ३३५

इन्दुत्तरमण्डिसर्ग- एकोनविंशतिमागरोमस्थितिक विमानम् । सम० ३७ ।

इन्दुयसु- इन्दुयसः, ब्रह्मराजराज्ञी । उत० ३७७ ।

इन्दे- इन्द्रः । ठाणा० २९२ । मतिनाथपथमनिगमः । सम० १५३ ।

इन्दो- इन्द्रः, अधिपतिः । प्रज्ञा० १०५ । इन्द्रनाद-इन्द्र-आत्मा । प्रज्ञा० २८५ । जीवा० १६ । इन्द्रनाद-इन्द्रः, सर्वोपलब्धिभोगपरमैश्वर्यसम्बन्धाज्जीवः । आव० ३९८ ।
जीव-सर्वविषयोपलब्धिभोगलक्षणपरमैश्वर्ययोगात् । ठाणा०

३३४ । परमैश्वर्ययोगात्परमैश्वर्यम् । ठाणा० १९८ । भवन-पासायधिषाः । तत्त्वा० ४-४ ।

इन्दोक्तं - एमेनदिशतिमागरोमस्थितिकं विमानम् । सम० ३७ ।

इंधणपल्लिआमं - जहा कोदयपल्लालेण अंधगादि फलाणि वेदेता पाविज्जेति आदिगहणेण मालिपल्लालेण वित्त्य जे ण पया कल्य ते इंधणपल्लियामं भण्णति । नि० वृ० द्वि० १५२ आ ।

इंधणपल्लियामं - इंधणपल्लियामं-कोदयपल्लालादिना वेदवि-त्वा पाचयानि फलानि । वृ० प्र० १४२ आ ।

इंधणसाला - जय तणाकरिसभारा अचछेति । नि० वृ० तृ० २९ आ । तृणकरीयकचवरस्थानम् । वृ० द्वि० १७५ आ ।

इइफट्ट- इतिहृत्वा, मिथिल । जं० प्र० ३८६ । इतिहृत्वा-यस्मात् कारणात् । अनु० १६ ।

इइकम्म- इतिकम्मं, इति-सांसारिकं दुःखं कर्म-आद्यप्रारं-कर्मकृतम् । आया० १४५ ।

इइहास्- इतिहासः - पुराणम् । औप० ६३ । भग० ११२ । वि० २३ ।

इइ- देशीवचनम् । वि० १३१४ ।

इइड- कठिनं तुणविशेषः । वृ० तृ० ५२ आ । ढंढणसईवो तुणविशेषम् । प्रश्न० १२८ । तुणविशेषः । भग० ८०३ ।

इइडडासो- इइडडासः । उत० २८६ ।

इइडा- लाडलेसे वणस्मतिमेवो । नि० वृ० प्र० १३४ आ । वनस्पतिविशेषः । सुत्र० ३०७ ।

इइमिड- एककम्-परस्परम् । उत० ३८२ ।

इइआई- राट्टकट्टविशेषः । विप्रा० ३९ ।

इइकारसालाकारं - एकाक्षालाङ्गाराः, स्वरप्राभृतकथिताले-काराः । जं० प्र० ३९ ।

इइखाग- इइखागुः, तुलविशेषः । आव० १७९ ।

इइखागकुलो- इइखागुकुलः, तुलविशेषः । नि० वृ० प्र० २९० आ । आव० १०९ ।

इइखागभूमि- इइखागभूमिः, श्रवणभूमिभूमिः । आव० १६० ।

इइखागा- इइखागुः, नासेवयंजाः । भग० ४८९ । औप० ५८ । तुलयेसेदविशेषः । प्रज्ञा० ५६ । प्रथमप्राज्ञपतिवराजाः । ठाणा० ३५८ । श्रवणभूमिभूमिभूमिः । आया० ३२७ ।

इदुर-गतीदधनम् । भग० ३१३ । गन्त्या सम्पत्ति ।
आय० १६६, १६७ ।

इदुरग-इरु-महुर पिण्डम् । रात्रि० १४१ ।

इदुरिकादि-पर्युपितरुणीकृता अम्लरसा भवन्ति, आर
नालस्थिताम्ररुचिर्वा । ठाण० २२० ।

इहि-ऋद्धि-आमर्षोपस्थादि । दश० १०३ । भवनपरिवा
रादिना । ज० प्र० ६२ । उत० ३५० । आव० १७८ ।
ठाण० १३२ ।

इहिपप्ता-ऋद्धिपप्ता आर्या । प्रज्ञा० ५५ । ऋद्धिपप्ता-
आर्यप्रथममेद, अर्हदादय । सम० १३५ ।

इहिम-इस्मरो । नि० चू० द्वि० १६६ आ ।

इहिमत-ऋद्धिमत-विस्मयनीयवर्णादिसम्पत्तिमत । उत०
४७३ ।

इहिसिय-इत्तिग्या । भग० ४८१ ।

इहो-ऋद्धि । प्रज्ञा० ४७४ । इस्मरिय । नि० चू० प्र०
१३ आ । आत्मशक्तिरूपा । प्रज्ञा० ४६७ । भवनपरिवारादिका ।
जीवा० २१७ । विमर्शार्थ । जीवा० २८० । विमानपरि
वारादिना । सूर्य० २५८ । ठाण० ११६ । अपेक्षितिशेष ।
उत० ४८० । कनकादिममुदाय । उत० २८४ । आम
र्षोपस्थादि । आचा० १७८ । विमानवस्त्रभूषणानि । उपा०
२६ । सौनायायदानादिका विभूति । उत० ४६५ । धाव
व्यपकरणदिग्दर्शनामर्षोपस्थादिरूपा । उत० ६६८ ।

इहोमारव - ऋद्धिगौरवम्, ऋद्ध्या-भरेन्द्रादिपूज्याचार्या
शिक्षामिलायकप्रणया गौरव - ऋद्धिप्राप्त्याभिमानासक्ति
सम्प्राप्त्यन्तरेण मनोऽनुभवावगौरवम् । आय० ५७९ ।
ऋद्ध्या-भरेन्द्रादिपूज्यालक्षणया आचार्यत्वादिलक्षणया वा
अभिमानादिद्वारेण गौरवम् ऋद्धिप्राप्त्याभिमानासक्तिप्रार्थना
द्वारेणात्मनोऽनुभवावो भावगौरवम् । ठाण० १७३ ।

इण-अयम्, अनन्तरीकृतत्वेन प्रत्यक्षः । भग० ३८१ ।

इणमो-इद, वक्ष्यमाणतया प्रत्यक्षान्वतम् । प्रश्न० २ । नम ।
५७० ६-६३ ।

इणमेव एमेव । प्रज्ञा० ६०० ।

इहिह-इदानीम् । आव० २७३ ।

इत-रिषत । २६९ ।

इतर - मामा-वमापु-यो विविगतर । आचा० २४३ ।

इतरातर । व्य० द्वि० २७६ अ । अन्तप्राप्तं कुल ।
आचा० २४३ ।

इता-ज्ञाता । आचा० २८६ ।

इति-इति-प्रवृत्ति । ठाण० ३४३ । उपदर्शने । सूर्य०
२८६ । प्रज्ञा० २५५ । परिसमाप्ती एवमर्थे वा । उत०
६७ । उपप्रदर्शनाथ । विशेष० १५३ । एवप्रकारार्थ ।

ठाण० ५०३ । पूर्ववक्तान्तपरामर्शक । आचा० १४५ ।
इतिसरो वा अर्थे । नि० चू० द्वि० १३७ आ । आमतने परि

समाप्ती एवपदरिषणे वा । दश० चू० ६३ । हेती ।
आचा० १०० । उपप्रदर्शने । उत० ५७० । दश० ७६ ।

आचार्य । उत० ५६१ । प्रत्येक पर्यागिरूपनिर्देशार्थ ।
उत० ८ । आद्ये । आव० २८ । प्रख्यातगुणानुवाद

नार्थ । भग० ६७ । एवप्रकार । ठाण० ३५४ ।

इतिकच-इतिकर्त्तव्य । आव० २१३ । इतिकर्त्तव्यता-
आदर्शनिर्दिष्टे सङ्पूर्णकर्त्तव्यतार्थ । आचा० ५१ ।

इत्तर-इत्तरम्-अल्पकालीनम् । विशेष० २४ । स्वल्प । नि०
चू० प्र० १८९ अ । परिमितकालम् । दश० २६ । चतुर्षादि

पन्नासाग्ननिदि तीर्थमाश्रित्य । ठाण० ३६४ । पादोपग
मनापेक्षया नियतदेशप्रचाराभ्युपगमादिज्ञितमरणम् । आचा०
२८५ ।

इत्तरक-इत्तरकम्, स्वल्पकाल, नियतकालावधिक । उत०
६०० ।

इत्तरकालिक-प्रथमपश्चिमतीर्थकरतीर्थेष्ववरोपितमतस इव
रकालिकम् । ठाण० ३२३ । अल्पकालिकम् । भग० ९०९ ।

इत्तरा-इत्तरा, ये कल्पसमाप्तेनन्तर तमेव कल्प ग छ वा
समुपयास्यन्ति ते इत्तरा । प्रज्ञा० ६८ । स्वल्पकालभावनी ।

अनु० १३ । प्रस्तुतकल्पपरिसमाप्ती ये भूय स्वविरकल्प
प्रतिपद्यन्ते ते । वृ० प्र० २२७ आ ।

इत्तरि - अल्पकालीन । भग० ९२१ । नि० चू० प्र०
२३९ अ ।

इत्तरिय इत्तरम्-स्वल्पकालभावनी आव० ८३८ । उत्तर
गुणप्रत्याख्यानम् । आव० ८०४ । अल्पकालिक इवविवक्ति
प्रतिक्रमणमेव । आव० ५६३ ।

इत्तरिय दिस्-इतरं दिशम् आचार्यक्षणात् । व्य० द्वि०
२०० अ ।

इत्तरिय - इत्तरं, अतैरावतेषु प्रथमपश्चिमतीर्थकरतीर्थ-
प्वनारोपितमहाप्रतस्थै शैक्षकस्य विज्ञेयम् । प्रज्ञा० ६३ ।
अयनश्रीलम् - स्वल्पकालमात्रं । उक्तं ३३५ । इत्तराः -
प्रस्तुतकल्पपरिसमाप्ती ये भूयः स्थविरकल्पं प्रतिपद्यन्ते
ते । सू० प्र० २३७ आ ।

इत्तरियतयो - इत्तरतपः स्वल्पकालं अनशनरूपं तपः ।
उक्तं ६०० ।

इत्तरियपरिगृह्यागमणे - तत्रेत्तरकालपरिगृहीता काल-
शब्दलोपादित् इत्तरपरिगृहीतागमनम्, आदीप्रदानेन किय-
न्तमपि कालं दिवसमासादिकं स्ववशोक्तताया गमनं-मैधुना-
सेवनम् । भाव० ८२५ ।

इत्तरिउग्गहो - एकस्वान्तिहेट्टुटिताण कीतमण्डा इत्तरिओ
उग्गहो भवति । नि० चू० प्र० २३९ आ ।

इत्तरिये - इत्तरं, स्वल्पकालिकं दैवसिकरानिकादि । ठाणा०
३८० । नि० चू० प्र० ३५४ आ ।

इत्थंथं - इत्थं तिष्ठतीति इत्थंस्थं । प्रज्ञा० १०९ । नारका-
दिव्यपदेशशीले वनीसंस्थानादि तत् । दश० २५८ ।

इत्थत्तं - अनेन प्रकारेण्ये तद्वाच इत्थत्वं, मनुष्यादित्वम् ।
सप्त० १११ ।

इत्थत्थं - इत्थंथं, एतमर्थम् - अनेकवस्तुत्थं नरनामिनारकग-
निगमनलक्षणम् । सप्त० १११ ।

इत्थिकहा - स्त्रीरया - स्त्रीणां स्त्रीयु वा कथा, विकथायाधनुर्थ-
मेदः । ठाणा० २०९ । दश० ११४ ।

इत्थियोसए - स्त्रीयं योपयतीति स्त्रीयोपरः, अनुष्ठानविशेषः ।
सप्त० १११ ।

इत्थियरयणे - स्त्रीरत्नम्, नक्षत्रतैः पञ्चमं पथेन्द्रियरत्नम् ।
ठाणा० २९८ ।

इत्थिलिग - स्त्रीलिङ्गम्, स्त्रीवत्स्योपलक्षणमित्यर्थः । प्रज्ञा०
२०१ ।

इत्थिवउ - स्त्रीवाक्, स्त्रीलिङ्गप्रतिपादिना भाषा । प्रज्ञा०
२४९ ।

इत्थियेए - स्त्रीवेदः, स्त्रियाः पुमांसं प्रत्यभिलापः । प्रज्ञा०
५६८ ।

इत्थियेदो - अतो अनुपमया दाहो अग्रवसेतो वि पट्टिज-
माप दिव्यतो कुंकुअगिममाणो इत्थियेगो । नि० चू० डि०
३१ अ ।

इत्थियेय - स्त्रीवेदः, स्त्रियाः पुंस्यभिलापः । जीवा० १८ ।

इत्थिसंसग्गी - अवसादग्रज्ज्ञावादि । दश० चू० १२७ ।

इत्थिसंसत्तो - स्त्रीसंसक्तः - स्त्रीसम्बन्धः । प्रध० १३८ ।

इत्थिसागारिय - स्त्रीजनः । नि० चू० सू० १० अ ।

इत्थिसागारियं । नि० चू० डि० ३४ अ ।

इत्थी - स्त्री, पुरुषोत्तमवासुदेवलिदानकारणम् । भाव० १६३ ।

इत्थीउ - स्त्रियः, अष्टमः परीषदः । भाव० ६५६ ।

इत्थीणपुंसियार - इत्थियेगो वि से नपुंसकवेदमपि वेदेति ।
नि० चू० डि० २५ आ ।

इत्थीनामतोत्तं - स्त्रीनामगोत्रम् । भाव० १२० ।

इत्थीपण्हाइ - स्त्री उपलक्षणमेतत् पुरुषो वा प्रतीति प्रत्येदते
मिथुनरश्मे समारमते इत्यर्थः । दश० डि० १९५ आ ।

इत्थीपण्णिणा - स्त्रीपरीक्षाभवनम्, सूत्रकृतात्रे प्रथमश्रुतस्क-
न्धे चतुर्थमध्ययनम् । सम० ३१ ।

इत्थीपसुविघाजिअं - स्त्रीपशुविनाशितमित्येकपक्षेण तज्जातीय-
मष्टणत् स्त्रीपशुपञ्चकविषयित् लयायालोकनादिरितम् ।
दश० २३७ ।

इत्थीरुयं - अणभरणा इत्थीरुवं भण्यति । नि० चू० प्र०
७७ अ ।

इत्थीविग्गह - स्त्रीविग्रहः, स्त्रीतरीरम् । दश० २३७ ।

इत्थीविपरियासो - स्त्रिया विषयां स्त्रीविपर्याय - अमङ्गा-
सेवनम् । भाव० ५७५ ।

इत्थीवेदे - स्त्रीवेदः, स्त्रियं यथावतिपनस्वभावतस्तत्संबन्धवि-
पाकतश्च वेदयति - जापयतीति, वैशिकादिकं स्त्रीस्वभावाविभा-
वके शास्त्रमिति । सप्त० ११२ ।

इदुर - मन्त्रादिद्वेषनकादि तद्विद्वम् । अनु० १०१ ।

इत्थं - विपत्तिं । नि० चू० प्र० ३६ अ ।

इन्दकूपः - उदतम वृषविशेषः । भाव० ८७७ ।

इन्द्रजालम् - उदकम् । दश० २५४ ।

इन्द्रनीलः - रत्नविशेषः । जीवा० २३ । भाव० १८९,
२५९ । प्रज्ञा० ९१ ।

इन्द्रियगोचरा - विषयाः । भाव० ५८४ ।

इन्द्रियदुष्प्रणिहितकायिका - आशेन्द्रियः - श्रोतादिभिर्दुष्प्र-
णिहितस्य इष्टानिष्टविषयप्राप्तौ मन्त्रार्थवर्णनैर्द्वाराणापथ्यं-
मार्थं पति दुर्ध्यवर्धनस्य विज्ञा । भाव० ६११ ।

इन्द्रियाधीनप्रहः—स्पर्शमदीन्द्रियाणां ये स्पर्शादयो अर्थाः
तेषां अवप्रहः—सामान्यमात्रज्ञानं । इंद्री १७४ ।

इन्धनं—गोमती अभ्यते । औष० १२९ ।

इन्धम—इन्धमर्हतीति इन्धमः । वृ० प्र० १९९ अ । यद्ब्रह्म-
निचयान्तरितो हस्त्यपि न दृश्यते । इन्धो—हस्ती तत्प्रमाणं
द्रव्यमर्हतीति निरुक्तादिभ्यः । त्र० प्र० १२२ । हस्तिप्रमा-
णद्रव्यराशिपतिः । औष० २७ । अर्थवान् । ठाणा० ४६३ ।
यद्ब्रह्मनिचयान्तरितो महेशो न दृश्यते । औष० ५८ ।
इन्धमर्हतीतीत्याः । यद्ब्रह्मरूपान्तरित उच्छ्रितकलिका-
दण्डो हस्ती न दृश्यते ते । ठाणा० ३५८ । महाधनाः ।
भाग० ४६३ । धनवान् । प्रज्ञा० ३३० । इन्धो—हस्ती
तत्प्रमाणं द्रव्यमर्हतीतीत्याः । यत्सत्त्वबुद्धीकृतहिरण्यरत्नादि-
द्रव्येणान्तरितो हस्त्यपि न दृश्यते सोऽधिकतरद्रव्यो वा
इन्ध इत्यर्थः । जीवा० २८० । अनु० २३ । यावतो
द्रव्यस्योत्प्रेरणान्तरितो हस्ती न दृश्यते तावद् द्रव्यपतयः ।
प्रश्न० १६ ।

इन्धजाति—नातिपक्वविपुला इन्धजाइ । नि० चू० प्र०
२९० अ । निशिष्टा जातयः । ठाणा० ३५८ ।

इमेपि—इमपि, इतिपूर्वकोऽपिशब्दः । आचा० ६५ ।

इमेसु—इमेसु । आचा० ३२६ ।

इय—इतः, आपर्णाव अस्य । प्रज्ञा० ११२ । आगतः । (मर०) ।

इयणिह—इत इदानीम् । ठाणा० १४३ ।

इयपट्टा—इतिप्रष्टाः—प्रधानाः, यामिनः । उपा० ४६ ।

इयर—इतर, रजोहरणनिपया औपमधिकं कार्पासिकं और्णिकं
वा नीरं, सार्धं वा । औष० २३ । इतराच्छेन रजोहर-
णनिपद्यते । औष० २३ ।

इयरेयर—इतरतः, इतरैतरसंयोगः । उपा० २३ ।

इरिमायह—इरण्मीया, पथि ईर्षा ईर्षापथे—गमनागमनम् ।
औष० ३७ ।

इरिमायहिप—ऐर्षापथिकः, केवलयोगप्रत्ययः कर्मवन्धः,
धियास्थाने प्रयोदश क्रियास्थानम् । गम० २५ ।

इरितासमिती—शिवगुरुभगणुगमेतत्तद्विद्विग्न अल्पमादिभो
यन्मोक्षपरणुपायवर्णमिषा जा गमनविधिया ता । नि०
वा० प्र० १६ अ ।

इरिमिदिर—लक्ष्मीमन्दिरम्, लक्ष्मालये, प्रभूतलक्ष्मीरम् ।
दश० ५८ ।

इरिया—इरण्मीया—गतिपरिणामः । उपा० ५१४ । वर्तनी ।
उपा० मा० गा० ३६० । ईर्षा—आचारप्रवृत्तयः द्वादशो
मेदः । आव० ६६० । ईर्षा—गमनम् । भग० ३२३ । इर-
ण्मीया—गमनमित्यर्थः । आचा० ३७४ । ईर्षा—आचारप्रक-
ल्पस्य द्वितियुक्तस्कन्धस्य तृतीयमध्ययनम् । प्रश्न० १४६ ।
ईर्षा—गमनं, ईर्षाकार्यं कर्म । आव० २६५ । ईर्षा—गमनम् ।
भग० १०६ ।

इरियाइ—ईर्षादि, संयमविषया विराधना । औष० ८० ।

इरियामि—इरे—गच्छामि गोचरचर्यादिविधिति । उपा० ४४५ ।

इरियावह—ईर्षा—गमनं, तत्प्रधानः पन्था ईर्षापथः ।
आव० ५७६ ।

इरियावहकिरिया—ईर्षापथक्रिया, या उपशान्तमोहादा-
रभ्य संयोगिकेवलिनं यावदिति । सूत्र० ३०४ ।

इरियावहियं—ऐर्षापथिकी, ईर्षा—गमनं तद्विषयः पन्था—
मार्गस्तत्र भवा, केवलकाययोगप्रत्ययः कर्मवन्धः इत्यर्थः ।
भग० १०६ । ईरण्मीया—गतिस्तस्याः पन्था यदाश्रिता
ता भवति तस्मिन् भवमाभ्यामादित्वाद्भक्ति ऐर्षापथिक,
पथित्यसिद्धचयैर्षापथिकम् । उपा० ५९५ ।

इरियावहिया—ईर्षापथक्रिया, क्रियायाश्चयोदशो मेदः ।
आव० ६४८ । ईर्षापथिकी—दिशक्तिविनामये विभक्ति-
तमा । आव० ६१२ । ऐर्षापथिकी—गमनप्रधानः पन्थाः
ईर्षापथस्तत्र भवा । आव० ५७३ । ईर्षापथिकी—चैकमण-
क्रिया । वृ० तु० २७ अ ।

इरियासमिह—ईर्षामितिः— निरवयवप्रतिरूपा । प्रश्न०
१४३ । ईर्षामितिः—आपद्यकाद्यैव सम्यगर्थे सर्वतो युग-
मात्रमिरीक्ष्यमाणुक्तस्य शनैर्व्यस्तपदा गतिः । तत्त्वा० ९-५ ।

इरियासमिप—ईरणं—गमनमीयां तस्यां समितो—दत्तावधान-
पुरतो युगमात्रभूषागन्यरतदृष्टिगामीत्यर्थः । आचा० ४२८ ।
इला—दिनधत्ते चतुर्ष्वृत् । ठाणा० ७१ । पानेन्द्रम मदि-
धानाम । भग० ५०४ ।

इलाहपुत्त—गर्भपेयः । (मर०) ।

इलादेवया—इलादेवता, इलादेवनगरदेवता । आव०
३२९ ।

इलादेवी—पञ्चमरुपवर्णाहन्ध्या इन्द्रियाती । आव० १२२ ।
पुण्यपुत्रायाः पञ्चमरुपयनम् । नि० ३७ । पाश्चात्यप-
वाग्न्याया प्रथमादिष्वमासीमहर्णिका । त्र० प्र० ३९१ ।

इहलोगासंस्पर्शोने - इहलोकसप्ताप्रयोग, इहलोक - मनुष्यलोकस्मिन्नाश्रय-अभिगम्यप्रयोग । आव० ८३९ ।

इहलोगो-इहलोक, मनुष्यलोक । आव० ८४० ।

इहलोकमयं - इहलोकमय-मनुष्यादिमज्जातीयादन्यस्मान्मनुष्यादेरेव मयम् । आव० ६४५ ।

इहलोकसंवेयणी-इहलोकसंवेजनी, संवेजनीकथायास्तृतीयो भेद । दश० ११२ ।

इहेहे-विस्मयिधानं सम्प्रमख्यापनार्थं, यदि वा इहेति लोके इहेत्यस्मिन् भृत्यौ । उक्त० ४०९ ।

ई

ईइ-ईति, गृहृणिकादिरूपा । जीवा० १८८ । ज० प्र० २९ ।

ईति-दुरितविशेष । भग० ८ । धान्याद्युपद्रवकारिणालभ्यूपकादि । ज० प्र० ६६ ।

ईती-ईति-धान्याद्युपद्रवकारी प्रचुरमूपकादिप्राणिगण । सम० ६२ ।

ईप्सितप्रतीप्सित-व्यवहारविशेष । विप्र० ६२४ ।

ईरियट्टा-ईर्याविशुद्धपथम् । ठाणा० ३६० ।

ईरिया-गमन । ठाणा० ३४३ । ईरणमीर्या-गतिपरिणाम । उक्त० ५२४ ।

ईरियावहिया-ऐर्यावधिकीरिया, योगमात्रज कर्मवन्ध । आव० ६१२ । ईर्या-गमन तत्प्रधान पन्था-मार्ग ईर्या पथस्तत्र भवमैर्यापथिर्-केवलयोगप्रलय कर्म । भग० ३८५ । आव० ६४८, ६४९ ।

ईरियावहियाकिरिया - ईर्यापथिकीरिया-यदुपशान्तमोहादरेकविषकर्मवन्धनमिति । ठाणा० ३१६ ।

ईरियासमिह-ईर्यातमिति, ईर्याया समिति, ईर्याविपये एसीभावेन चेष्टनम् । आव० ६१५ । रथगकन्यानवाहनामान्तेषु मार्गेषु सूर्यरदिमशतांस्तेषु प्रासुक्कविकितेषु पथिषु युगमाप्रदष्टिना भूत्वा गमनागमन कर्तव्यम् । आव० ६१५ ।

ईर्याप्रत्यय-ईरणमीर्या-गमनं तेन जनितम् । मूत्र० १२ ।

ईर्याप्रथमाता-योगव्ययमाश्रिता । तत्त्व० ९-४८ ।

ईर्याविनुद्धि-ईर्या-गमनं तस्या विमुक्तिंयुगमात्रनिहितदष्टि रत्नम् । ठाणा० ३६० ।

ईरियागतिः-गतिविशेष । प्रज्ञा० १५१ । -षी० १५३ ।

ईली-नव्यालविशेष । प्रज्ञा० १८ ।

ईश्वरकारणिकः-कियावादिद्वितीयविकल्प । सम० ११० ।

ईश्वरकारणितः-कियावादिद्वितीयविकल्प । ठाणा० २६८ ।

ईश्वरपुत्रः-इम्याना पुत्र ईश्वरपुत्र । नदी २५८ ।

ईश्वरयात्रिनः । आव० ८१६ ।

ईपन्कुटिला-पुण्डलीभूता । ज० प्र० ११३ ।

ईषा-गायत्रिशेष । ज० प्र० ५५ । राज० १३ ।

ईसक्खो-ईशाख्य, ईशानमैथर्यमात्मन ख्याति भन्तर्भूत पण्यतया ख्यापयति-प्रययति य स । जीवा० २१७ ।

ईसत्थ-इपुशाखम्, धनुवद । आव० १०९ । प्रज्ञा० ९७ । धनुवेगादि-धनुर्वेदादि । नि० चू० तृ० २० आ ।

ईसत्थसत्थरहचरियाकुसलो - ईप्पन्नशस्त्ररथचर्यायुक्तशाल । उक्त० २१४ ।

ईसर-ईश्वर, भोगिकादि अणिमाशुपथैर्धर्मयुक्तो वा । ज० प्र० १२२ । लवणे लसतातालकलश । ठाणा० ४८०, २२६ । प्रचुरमाल्यादि । अन्त० १६ । स्नानिमात्र ।

जीवा० ३६५ । सुवराजादि भोगिनी वा । प्रज्ञा० ९६ । भोगिमादि, अणिमाशुपथैर्धर्मयुक्तो वा । जीवा० २८० ।

वृ० तृ० २५५ आ । सुवराज, अणिमाशुपथैर्धर्मयुक्त । औप० ५८ । प्रज्ञा० ३३०, ३२७ । महेश्वर । प्रज्ञा० ३३ । प्रयान, प्रभु, स्वामी । आव० ५०३ । भूतवादि

व्यन्तरेन्द्र । प्रज्ञा० ९८ । 'ईम ईथये' ऐश्वर्येण युक्त ईश्वर, सो य गामभोनियादि । नि० चू० प्र० २७० आ ।

गृहस्वामी । आचा० ४०३, ३७० । द्रव्यपति । उक्त० ३५३ । सुवराजो माण्डलिरोऽमाहो वा, अणिमाशुपथैर्धर्मयुक्त ईश्वर । ठाणा० ४६३ । सुवराज सामान्यमाण्डलि

रोऽमालब्ध । अतु० २३ । सुवराज । मग० ३१८ । सुवराजादय । भग० ४६३ । औप० १४ । सुवराज ।

राज० १२१ ।

ईसरस्स-पातालकलश । सम० ८७ ।

ईसरा-ईश्वरा, सुवराजा, अणिमाशुपथैर्धर्मयुक्ता । ज० प्र० १२० ।

ईसरिय ऐश्वर्य, मन्त्र्य दश स्थानम् । आव० ६४६ ।

ईसरी-ईश्वर, भोगिकारि भातिवादिशब्द । आव० ३०४ ।

ईसा-ईशा, पितातृपुरादेन्द्रम्याभ्यन्तर्भूता १५१ । जीवा० १७१ । ईशरी लाङ्गालागमदिर्भाषा आषा पथि । ठाणा०

१२७। ईश्वर्य-प्रतिपक्षाभ्युदयोपलम्भजनितो मरमरविशेष ।

आव० ६११।

ईशाण-ईशान-ईशानाचतुर्गुणविधानोपलक्षित द्वितीय-
यस्य । अनु० १२।

ईशाणवडिसप्त-ईशानाचतुर्गुण, ईशानाचतुर्गुणोपलक्षित ।
जीवा० ३९१।

ईशाणवडिसप्त-ईशानाचतुर्गुणविधानोपलक्षित । भग० २०३।

ईशाणा-ईशानाचतुर्गुणविधानोपलक्षित ईशाना, द्वितीयो देवलोच ।
प्रज्ञा० ६९। पूर्वोत्तरदिशेणनाम । ठाणा० १३३।

ईशाणी-पूर्वोत्तरदिशेणनाम । भग० ४९३। ईशानी ईशा-
नयेण, पूर्वोत्तरमभ्यवर्तिदिक् । आव० २१५।

ईशाणे-द्वितीयोपलक्षित । ठाणा० ८५। अहोरात्रस्यैकादश-
मुहूर्तनाम । सूत्र० १४६। एकादशमुहूर्तनाम । ज० प्र०
४९१। देवलोचविशेष । आव० ११५।

ईसि-ईषत्, मनाक् । जीवा० १८९।

ईसि ओट्टवलेचिणी-ईषदोष्टावलेचिनी, ईषत्-मनाक् तत्
परम्परमात्वात्तया सतिस्त्वेषाप्रतो गच्छति ओट्टवलेच्यते-
लपत्येषाशीला । प्रज्ञा० ३६४।

ईमि ओणयकाओ-ईषदवनतकाय । आव० २१६।

ईसि तेषच्छिकरणी-ईषदाश्चाधिकरणी, ईषत्-मनाक् तामि-
अक्षिणी नियते अनयेति । प्रज्ञा० ३६४।

ईसिपम्भारगओ-ईषदप्राम्भारगत - ईषदवनतकाय ।
आव० २१६।

ईसि चोच्छेदकडुई-ईषदव्युच्छेदकडुसा, ईषत्-मनाक्
पानव्य-छेद सति तत्त ऊर्ध्व कटुका एकादिद्रव्यगम्यवर्त-
तपलक्ष्यमाणविषयीयति । प्रज्ञा० ३६४। जीवा ३५१।

ईसि-ईषत्, मनाक् । प्रज्ञा० ९१। आव० ८५७। ईषदप्र-
माणां नाम । प्रज्ञा० १०७। मिदशिलां नाम । रत्नप्रभाक्षेपक्षया
हस्वत्वाद् ईषत् । ठाणा० ४४०। सम० २०।

ईसिनि-सरस्वती-त्वक् । नि० च० १०० ६३ आ।

ईसिपंचहस्सपल्लवधारणद्धा-अयोगिशालमान । उत०
५७७। ईषदिनि-स्वल्प प्रयत्नापेक्षया पदानां हस्वधारण-
अइकल्लव्येषारूपाणामुचरणमुचरो भग्नं तस्याद्धा-कालो-
यावता ते उच्चार्यन्त । उत० ५९६।

तिपम्भार-ईषदप्राम्भार, ईषदप्राम्भारत्वपुदपचसता अन्ते
विनि । अनु० १२। मिदशिलां नाम, प्राम्भारस हस्व

त्पावीप-प्राम्भार । ठाणा० ४४०। सम० २०। मिदशिलां ।

आव० ६००।

ईसी ओट्टावलेचिणी-ईषदोष्टावलेचिनी, ईषद् ओट्टम-
रुच्यते-तत् परमनिष्ठश्चाश्चादगुणरगोपेतराग शक्ति-
पत्त प्रयाति । जीवा० ३५१।

ईसी तेषच्छिकरणी-ईषदाश्चाधिकरणी, निनिभेयगता
वरणी । जीवा० ३५१।

ईसीपम्भारगए-ईषदप्राम्भारगत । आव० ६४८।

ईसीपम्भार-ईषदप्राम्भार, मिदभूमि । आव० ४४२।
अप्रमभूमि, अन्त्याभूमि । आव० ६००। पंचवर्गादि-
योजनलक्षायामविष्कम्भप्रमाणा शुद्धपट्टिकायां नाम मिद-
शिला । प्रज्ञा० २२८। ईषद् अपो रत्नप्रभाक्षेपक्षया प्राम्भार -
अन्त्यादिलक्षणे यस्या सा । ठाणा० २५१। मिदशिला ।

प्रज्ञा० १०७। ईषत्-अप्यो योजनादस्याहव्यपचरता-
रिशाश्चाधिकम्भार प्राम्भार पुदगलनिचयो यस्या सा ।
ठाणा० १२५।

ईसेणिआ ईमिनिआ । ज० प्र० १९१।

ईसुह-ईहते-पर्यालोचयति । आव० २६।

ईसुते-पूर्वपरिवारोपेन पर्यालोचयति । नदी २५०।

ईसा - अन्त्यपर्मपट्टनद्रुतधारायाभिमुन एव योष ।
विदो० १७०। मद्धारोपलोचने । भग० ३४४। मद्-
धार्मिभुता ज्ञानचेष्टा । भग० ६३३। 'ईहचयायाम्' ईशमन्-ग-
सतामन्वदिना व्यतिरेकिणं चाऽर्थानां पर्यालोचना । रिदो०
२०६। विदो० । सम० ११५। अवपहादुत्पत्तकालमवा-
यात्पूर्वं सङ्गताथविदोयोपादानाभिमुनोऽमद्गताथारोपयित्वा-
यामिमुल - प्रायोऽत्र मणुस्त्वादय इह दि-च्छधर्मा नश्यन्ते
न सरक्कननिष्ठतादय शास्त्रदिच्छधर्मा नश्यन्तो मणि-
विशेष । नदी १६८। ईहनर्महा-मदर्थपर्यालोचनम् ।
नदी १६६। ईहनर्महा-मनामर्थात्मन्यविनि व्यतिरे-
काणं च पर्यालोचना । आव० १८। तदार्थानां-
विष्णालोचनम् । आव० ९। ईहनर्महा-मदर्थपर्यालोचन-
नहया चय । प्रज्ञा० ३१०। नदी १६८। विमिश्रित-पु-
ताम्येष्वेव मद्यर्थोपेक्षनाभिमुन मति चय । अ० १०
९९। मद्यर्थोपेक्षनाभिमुन । दृग० १०६। अन्त्या-
तार्थोपेक्षनाभेयानुगमने । निष्ठाविशेषविज्ञाना । तरसा०

१ - १५ । अवप्रहार्यगतासद्भूतसद्भूतविशेषालोचनम् ।
राज० १३० ।

ईहामिग-ईहामिग - रुक् । भग० ४७८ । ज० प्र० ४३ ।
जीवा० १९९ । नाख्यविधिविशेष । जीवा० २४६ । ज०
प्र० ४१५ । आठव्य पशु । आचा० ४२३ ।

ईहामिग-ईहामिग-७३ । राज० २८ ।

उ

उद्ध-उद्ध-भक्त । ओष० १५४ । अन्यान्यवेष्टित स्व-
रूप स्वल्पमामीलनात् । उत० ६६७ । जुगुप्सनीय, गह्वम् ।
सूत्र० १०८ । भैश्यम् । सूत्र० ७४ । अल्पाल्पम् । प्रश्न०
१११ । छादनायुत्तरखण्डोपहित । आचा० ३६८ । अज्ञात
पिण्डोच्छस्यकरादिति साधोदपमानम् । दश० १८ ।
एषणीय । आचा० ३७६ । उच्छस्यते-अल्पाल्पतया गृह्यत
'इति, भक्तपानादि । ठाणा० २१३ ।

उद्धविक्ती - उच्छगती-कणयाचनरुति । आव० ७०५ ।
व्य० द्वि० ३५९ अ ।

उद्धविही-कणयाचनरुति । आव० ७०५ ।

उज्जण-अवम(स)नुअण । दश० चू० ६९ ।

उज्जण-उज्जणम् । उत्तेजनम् । दश० २२८, १५४ ।

उजायणा-चातिष्ठोदस नामविशेष । ठाणा० ३९० ।

उज्जेज्जा-उत्तिमश्चेत् । दश० १५४ ।

उद्धअ-उद्धअ, पिण्डक । ओष० २९ ।

उद्धगं-उद्धगम्, मण्डिलम् । दश० १५६ ।

उद्धसं-उद्धस । ठाणा० ५२५ ।

उद्धया-अन्यथ । नि० चू० प्र० २४५ आ ।

उद्धि-मुद्राम् । व्य० द्वि० १६७ आ ।

उद्धिका-मुद्रा । दश० प्र० ३३ अ ।

उद्धअ-उद्धगम्-म्यानम् । दश० १७० । दश० प्र० २०२ अ ।

उद्धेराग । नि० चू० द्वि० १२५ आ ।

उद्धेराय-वदका । आव० ६८० ।

उद्धर-उद्धर । प्रश्न० ८ ।

उद्ध-उद्ध-सुगम् । अनु० २९ ।

उद्ध-उद्ध-मुद्रा । ओष० १२६ । आव० ६४१ ।

उद्ध-१०९ । नि० चू० द्वि० २२ अ ।

उद्धुदु-मुद्रा-दशमं दशमं दशमं दशमं । अनु० २९ ।

उद्धुदु-अदोलिया, वदका-दशमं । दश० प्र० १०१ अ ।

उद्धर-उद्धर, बहुविजगृह्यविशेष । प्रश्न० ३२ । भग०
८०३ । चतुर्थभवनवासिदेवस्य रुक् । ठाणा० ४८७ ।
उद्धर । व्य० द्वि० ३६७ अ । गिहेल्लो । नि० चू० द्वि०
८३ आ ।

उद्धरदत्त-उद्धरदत्त, दु खविपाके सप्तमभयनम् । विपा०
७८ । पाठल्लखण्डनगरे सागरदत्तसार्थवाहसुत । विपा०
७४ । जक्षविशेष । विपा० ७४ ।

उद्धरमंथु-चूर्णविशेष । आचा० ३४८ ।

उद्धरवच्च-उद्धरवच्च कला जत्थ गिरिउडे उच्चविजति त
उद्धरवच्च भणति । नि० चू० प्र० १९२ आ ।

उद्धरिय-उद्धरियविशेष । भग० ८०३ ।

उद्धरो-उद्धरदत्त, सार्थवाहसुत, दु खविपाकाना सप्त-
मभयनम् । विपा० ३५ ।

उ-उपयोगकरणे । आव० ४४९ ।

उअसं-उत्तीर्णम् । नि० चू० प्र० ३४९ आ ।

उअरदत्ते-उद्धरदत्त-येन वा ते । वा रुतिशील । दश०
२३३ ।

उआहणित्त-उपाहृत, समीपमानीय । दश० ५९ ।

उइति-उइति उदय यांति । उत० ४८६ ।

उइओद्व उइओद्व, तिज्जी वायासमर्कलमिति द्रष्टव्यं
राजा । आव० ८०० ।

उइज्जति-उदीर्य ते, उद्धेरावसं नीयन्ते । आव० ५६८ ।

उइण्णा-अवतीर्णा । उत० ३०० ।

उइर-उदीर्य-निपासापस । आचा० १५१ ।

उइरर-उदीर्य-प्रवर्तकम् । प्रश्न० ८६ ।

उइररय-उदीरयति-अग्नात् वातात् जलमपि नीत्-प्राप्तयेन
प्रेरयति । जीवा० ३०७ ।

उउ-उत । नि० चू० प्र० ३४८ अ । ऋतु । भग० ५४३ ।

ऋतु-रक्तहृष, शास्त्रप्रतिज्ञो वा । रक्तहृष-रक्तहृष । ठाणा०
३१३ ।

उउयद-ऋतुयद उच्यते क्षीतकाल उच्यते । ओष०
११८ । ऋतुयद । आव० १८९ । क्षीतकालशो । ओष०
२०५ । क्षीतकालशो मित्रिणी चैव भण्यते । ओष०
१११ ।

उउयदपीढफलंग - य दशम्या-१२३ पीढफलंगीना
वदनानि मुद्रा प्रमुद्राणां न वगेनि या या निरा

बन्धुतसस्तारस्य सोऽवदपीठफलक तम् । व्य० प्र० १६४ अ ।
 जो य पक्खस्म पीडपट्टिमादियान् बध्ने भोग्गु पडिलेक्षण
 वरेति सो घणओ उडवदपीडफलगे अप्पवा णिच्चवणिय
 सत्थारा णित्तुत्तरियसत्थारगे य उडवदपीडफलगे भण्णति ।
 नि० चू० द्वि० ११ अ ।

उडयद्वोगहो-श्रुतवदावग्रह । नि० चू० प्र० २३९ अ ।
 उडपरियद्-श्रुतपरिवर्त - श्रुतवन्तरम् । आचा० ३२७ ।
 उडय-श्रुत - कालोचित । प्रश्न० १६० ।
 उडसन्धी-श्रुतसन्धि - श्रुतो पर्यवसानम् । आचा० ३२७ ।
 उड-श्रुत, मातृव्ययान । भग० २११ । श्रुत । आचा०
 ३२७ ।

उडसंचत्तरे-श्रुतयो-लोकप्रतिष्ठा वस्तुनादय तद्व्यय
 दारहेतु सवत्तर श्रुतवत्तर, तृतीयप्रमाणसवत्तर ।
 ज० प्र० ४८७ ।

उपरट्टे-शिले चतुर्भेद । अनु० १४९ ।
 उकट्टण-गाढतरम् । नि० चू० प्र० ११५ अ ।

उकञ्चण - ऊर्ध्व कचनमुत्कचन-हीनगुणस्य गुणोत्कर्षप्रति
 यादनम् । उकोचा । राज० ११५ ।

उकञ्चणदीप-ऊर्ध्वदण्डवत् । भग० ५४८ ।

उकञ्चणया-उत्कचनता-सुश्रवचनप्रशंस्य समीपवर्तिविद
 र्थवितरक्षाधे क्षणमव्यापारतयाऽवस्थानम् । औप० ८१ ।
 सुश्रवचनवगतस्य समीपवर्तिविदरथवितरक्षणार्थ क्षणमव्या
 पारतया अवस्थानम् । राज० २९ ।

उक्तो-उक्तन्त, आयु ध्येयं कृत । उक्त० ४२० । उक्तु -
 स्वगणनयनेन क्रिय । उक्त० ४१० ।

उकविओ-नैराधिकस्वाधिरवयस । आचा० ३६१ ।

उक-उक्का । व्य० द्वि० २४१ अ । गननाम । दश० १५४ ।

उकरयकरण सिंघण, तुण्ण । नि० चू० प्र० १०४ अ ।

उक्कच्छिद्य-आधिराण प्रयोदशमेनेपथो एसादणी । औप०
 ४०९ ।

उक्कच्छिद्य-क्कच्छिद्य ममीर उक्कच्छिद्य त छादयतीति । नि०
 चू० प्र० १८० अ ।

उक्कजिय-उडयत । नि० चू० प्र० १९ अ ।

उकड-उक्कट्ट-उपेतम् । ज० प्र० १७५ । कुट्टनम् । भाव०
 ७८२ । प्रचुर । भाव० ७७४ ।

उक्कड्डा - उक्कड्डकानि, यथाग्रातमनिष्ठानि । ज० प्र०
 १७० ।

उक्कड्डासणिप-उड्डुत्तामन-पीडादी पुत्तालग्नेनोपवेगन-
 ह्यमभिग्रहतो दसालि स । टाणा० १९८ ।

उक्कट्टग-अक्कप्यं, यो गेहाद्वग्रहण निष्ठासयति, चीगर
 वा आकार्य परण्हाणि भोपयति, योवृष्टरदो या । प्रश्न०
 ४७ ।

उक्कट्टियं-उक्कट्टितम्-उत्पागितम् । पिण्ड० ११६ ।

उक्कट्टयण-उक्कट्टयण-स्वतोऽपवयनम् । प्रश्न० २४ ।

उक्कम-उक्कम, पथानुपूर्वोभवनम् । विरो० १६ । उक्कम ।
 विरो० १७४ ।

उक्कमणअणाभोगाकरिया-उक्कमणानाभोगाकरिया, उक्क
 नत्तवनपावनासमीक्ष्यगमनगमनादिक्रिया । भाव० ६११ ।

उक्करं-उक्कर-क्षेत्रगवादि प्रति अविद्यमानगजमेयद्रव्यम् ।
 विषा० ६३ ।

उकरियामेदे-उत्कट्टिकामेद-द्रव्यस्य पत्रगमेदः । प्रज्ञा०
 २६७ ।

उकरितियल्लगो-आकुलगत । भाव० ५५४ ।

उकल्लेज्जिउं-उक्कमयितुम् । भाव० २०० ।

उकल्लयेह-अवगमयति । भाव० ४८६ । उद्ध्वानति ।
 नि० चू० द्वि० ५२ आ ।

उकल्लयेति-उक्कमेति । नि० चू० प्र० ११८ अ ।

उकल्ल-उक्कल-ऊर्ध्वधर्मकलाया यत्तु । प्रश्न० २७ । उक्कल -
 प्रदेगविशेष, नैमित्तिकविशेष । आचा० ३५९ । नैमित्तिक ।
 आचा० ३५९ । श्रीमित्रयनीवमेद । उक्त० ६५५ ।

उकल्लति-उक्कलति उक्कट्टति । उक्त० १०४ ।

उकल्ल-उक्कल, उक्कला या । टाणा० ३४३ ।

उकल्लिया-उक्कलिका-लघुतर समुदाय । औप० ५७ ।

भग० ४६३ । श्रीमित्रयज्जुविशेष । औप० ३० । उणाह ।

सूय० २९६ । लघुतर समुदाय । भग० १११ ।

उक्कलियाभड-वक्कल्लियाभडग । दश० चू० १०१ ।

उक्कलियावाप-उक्कलिकावान, बादरकायुक्तयमेदः ।
 भावा० ७४ ।

उक्कलियावाप-उक्कलिकाभि प्रचुरतराभि सम्मिश्रो को
 वात उक्कलिकावान । प्रज्ञा० ३० । औप० २४ ।

उष्कलियावाया—उष्कलिकावातः, उष्कलिकाभिर्णो पानि
सः । भग० १९६ । ये स्थिता स्थित्वा पुनर्वान्ति । उत०
६९४ ।

उष्कस—उत्कर्षः—औषधम् । दश० १८९ ।

उष्कसणं—उदयतेषां प्रेरणं । नि० चू० वृ० ६३ आ ।

उष्कसार्द्र—उष्कपायी—प्रचलकपायी । उत० ४९० ।

उष्कसाहिजा । आचा० ३७८ ।

उष्कसिस्सामि—लघु सधपरमाकलनगत उत्कर्षविध्याभि ।
आचा० २४४ ।

उष्कसे—उत्कर्षेत्—उत्तामयेत् । आचा० २९३ ।

उष्कस्स—उत्कर्षन्तीत्युत्कर्षाः—उत्कर्षवन्तः, उत्कृष्टसङ्घाः,
परमानन्ताः । टाणा० ३५ ।

उष्ठा—उष्ठा—बुडली । जीवा० २९ । ये मूलाग्निनो विवृण्व
विबुध्यामिकणाः प्रवर्णन्ति ते । जीवा० १२४ । महदेव
प्रकाशकारिणो, रेखारहितो विस्फुलिङ्गः प्रभाकरो वा । आव०
७५२ । दीपिका । नदी ८४ । बुडली । आव० ५६६ । निप-
तन् रेखायुक्तो ज्योतिरिषिण्डः । ओष० २०५ । स्वदेहवर्णा
रेखां कुर्वन्ती वा पतति सा रेखाविरहिता वा उद्योते कुर्वन्ती
पतति सा । आव० ७३५ । गगनामिष्णवा । जं० प्र०
५२ । बुडली । प्रज्ञा० २९ । पगासविरहितो य, महतरहा
पदा । नि० चू० वृ० ७५ आ । सदेहवर्णं रेहं करेती जा
पड् सा उडा, रेहविरहिता वा उद्योते करेती पडती ना
वि उडा । नि० चू० वृ० ७० अ । अभिषिण्डाः । टाणा०
४२० । आकाशजा । टाणा० ४७६ ।

उष्कापडणं—उष्कापातनम्, उष्कापातः । आय० ७३५ ।

उष्कापाय—उष्कापातः—व्योम्नि संमूर्च्छितउत्पलननिपतन-
रूपः । जीवा० २८३ ।

उष्कापाय—उष्कापातः, सरेयः तोदुद्योतो वा तारकस्येव
पातः । भग० १९६ ।

उष्कामयन्ति—उष्कामयन्ति—अपनयन्ति । दश० ८६ ।

उष्कामुददीये—अन्तरादीपनाम् । टाणा० २९६ ।

उष्कामुदा—उष्कामुगनामैव विगनितमोऽन्तरादीपः । प्रज्ञा०
५० । अन्तरादीपविधयः । जीवा० १४४ ।

उष्कारियमेय—उष्कारिणामेयः, एरण्णिकानामिषयो मेदः ।
भग० २२४ ।

उष्कालिप—उष्कालिकं—कालवेलावर्जं पथ्यते तदूर्ध्वं कालि-
कादित्युत्कालिकं—दशकालिकादि । टाणा० ५२ । कालवेला-
वर्जं पथ्यते तत् । नदी २०४ ।

उष्कावाते—उष्का—आकाशजा तस्याः पातः उष्कापातः ।
टाणा० ४७६ । व्योमसम्मूर्च्छितउत्पलनपतनरूपः प्रसिद्ध
एव । अनु० १२१ ।

उष्कासे—उत्कर्षणं, उत्काशनं वा । भग० ५७२ ।

उष्किकृष्टा—सुत्कार्यवन्तम् । वृ० वृ० २५ अ । उर्वी-
र्तना—संसृष्टना । आव० ५६ ।

उष्किकृष्ट—उत्कृष्ट—उत्कृष्टिनादः, आनन्दमहाध्वनिः । प्रज्ञा०

४९ । प्रधानां कर्षणनिषेधाद्वा । भग० ५४४ । उत्कृष्टि—

आनन्दध्वनिः । जं० प्र० २०० । उत्कृष्टिः—आनन्दमहाध्वनिः ।

भग० ११५ । उत्कृष्टः—उत्कर्षवती । भग० १६७ । उत्कृ-

ष्टम्—कालिश्याल्युद्युतपुष्पकलादीनां दक्षकृतानि अक्षकृतानि

चिह्निकादिप्रसमुदायो वा उद्युतकण्डितः । दश० १७० ।

शेद्वियस्त्राणिगरीणि उपकले सुभन्ति । दश० चू० १७९ ।

उष्किकृष्टकलपलो—उत्कृष्टकलपलः । आव० १७३ ।

उष्किकृष्टरस—उत्कृष्टरसः—प्रचुरमोषेण । पिण्ड० १४९ ।

उष्किकृष्टि—उत्कृष्टि—आनन्दमहाध्वनिः । ओष० ५९ । राज०
१२२ ।

उष्किकृष्टीतिहनादो—उत्कृष्टिगिहनादः । आव० १४५ ।

उष्किकृष्टी—उत्कृष्टिः । आव० ४३३ । उत्कर्षणः । सुवे०
२८१ ।

उष्किकृष्टे—उत्कर्षे—भुषसुर्कार्ये पातीरूपम् । तम० १३७ ।

उष्किकृष्टतरा—उत्कर्षिततरा, उत्कर्षितमन्तरं यानां सात-
परिस्थाना ताः । जीवा० १५९ ।

उष्किकृष्टा—उत्कर्षे—गुणितः । प्रज्ञा० ५९ । उत्कर्षितो-

रार्थेण, अतीवव्यक्तम् । जं० प्र० ७६ । आर्कितं । प्रज्ञा०

२५ । प्रज्ञा० ५६१ । ओष० ५४ ।

उष्किकृष्टे—उत्कर्षितम्, गान्धर्व्येन सद्भवनम् । आव०

६०४ । सद्भवनम् । विरो० ४४२ ।

उष्किकृष्टा—उत्कर्षिता, शक्येन-परया भग० ग मः ३३३ ।

आव० ४२२ ।

उष्किकृष्टि—उत्कर्षिता—वधिता । गर्भ० २०६ ।

उष्किकृष्टे—अतीवव्यक्तम् । प्रज्ञा० ८५ ।

उत्तिक्रान्तर-उत्कीर्णमन्त्रं यामां गतपरिगाणां ता उत्की-
र्णान्तरा । प्रज्ञा० ८५ ।

उत्तिक्रम-उत्कीर्ण-मिलादिषु नामवादि । दश० ८९ ।

उत्तिकरणगाह-फलमायकपदकादिविकिरणानि । सू० डि०
१५५ अ ।

उत्तिकरिज्जमाण-धुरिकादिभिः कोष्ठादिपुत्रानां कोष्ठादिद-
व्याणां वा उत्कीर्यमाणः । जीरा० १९२ । उत्कीर्यमाण-
धुरिकादिभिः कोष्ठादिपुत्रानां कोष्ठादिदव्याणां वा उत्क्रियमानः ।

जे० प्र० ३६ ।

उत्तिकलतो-उत्कलन् । आष० २०७ ।

उत्कीरमाण-उत्तिरन्-वेधनकेन मन्त्रादिविज्जन् । अनु०
२२३ ।

उत्कुञ्चण-उत्कुञ्च, ऊर्ध्वं शलाकारोपणार्थं कुञ्चनम् । सूत्र०
३२९ ।

उत्कुञ्जिय-ऊर्ध्वसायमुत्तम्य । आषा० ३४४ ।

उत्कुट्टे । आषा० ३४२ ।

उत्कुट्टहृत्थो-उत्कुट्ट-मचितरणस्मृतिपत्रहृत्फलानि वा
उत्थले सुभ्रमति, तेहि हृत्थो लिप्तो एव । नि० पू० प्र०
३८ अ ।

उत्कुट्टि-उत्कुट्टि-हृत्थविशेषेति । आष० २३१ ।

उत्कुट्टिकलपलो-उत्कुट्टिकलकल । आष० १७९ ।

उत्कुट्टिसिंहनाथ-उत्कुट्टिसिंहनाथ, हृत्थविशेषेति । आष०
२३१ ।

उत्कुट्टी-पुकारकरणे । नि० पू० सू० ६१ आ ।

उत्कुट्टो-मचितवक्त्रस्मृतिपत्रहृत्फलानि वा उत्थले सुभ्रमति ।
नि० पू० प्र० ३८ अ ।

उत्कुड-उत्कुडगत । आष० ६४८ । ठाण० २९९ ।

उत्कुडुध-उत्कुडुधम्, यथास्थानमिति । भग० ३०८ ।

आष० १०७ । मुक्तायन । उत्त० ५५ । आधारे पुत्रा
लग्नम् । भग० १२५ । आषा० ४२४ ।

उत्कुडुगासण-उत्कुडुकासनम्, वायव्येगमेः । दश० २८ ।

उत्कुडुती-उत्कुडुध-आवतानामपुनः पाशध्यामवस्थित
उत्कुडुधस्तस्य वा ता । ठाण० ३०३ ।

उत्कुडुधमाणवत्ये-उत्कुडुध मन्त्र आजनवक्त्राणि-मोक्ष
कारीनि प्रत्युपेक्षयेत्, यतो वक्त्रमपुनः उत्कुडुधैव कर्त्तव्या ।
आष० ११७ ।

उत्कुडुयासणिय-वायव्येगमेः । भग० १२१ । वाय-
व्येगमीयमेदः । ठाण० ३९७ ।

उत्कुडुह-उत्कुडुह-ऊर्ध्वं गच्छति । उत्त० ५५१ ।

उत्कुडुडिका-गृहभूमिगोमयाद्वादिमीतव । उत्त० १५५ ।

उत्कुडुडिया-उत्कुडुड । आष० १९४ ।

उत्कुडुध-उत्कुडुध-गृहभूमिगोमयाद्वादिमीतव । प्रज्ञा० २०१ ।

उत्कुडुधिय-उत्कुडुधिय-अध्ययनमहाव्यतिहरणम् । प्रज्ञा०
१६० ।

उत्कुडुल-उत्कुडुलमिति-गन्तव्यार्थान्वयवति कृताव्या-ग्याय-
मरितव्याहृततावर्षे यन् उत्कुडुलम् । द्वितीयार्थमात्रम्
पद्यन्तं नाम । प्रज्ञा० २६ ।

उत्कुडो-उत्कुडो-गमूहः । औप० ११०, ११६, २११ ।

सिध्वादिबर्धनरूप उत्कोच-उत्कोचः । विज्ञे० १००६ ।

उत्कोचा-उत्कोचा-उत्कोचः, लया । औप० २ ।

उत्कोड लया । नि० पू० डि० ४० अ ।

उत्कोडा-उत्कोडा-उत्कोचा-लया । विज्ञे० ३९ । उत्कोचा,
लया । औप० २ ।

उत्कोडालच-उत्कोचैवत्यो-इत्यम्य बहुवचनगदिभिर्नैके
प्रतीतमेदयो । प्रज्ञा० ५६ ।

उत्कोडिय-उत्कोडा-लया तया वरन्ति उत्कोडिका ।
राज० २ ।

उत्कोस-उत्कुडुव-अतिगमेन । औप० २२३ । उत्कर्षेति
उत्कर्ष, उत्कृष्ट । सूत्र० १३ । जातिभिर्मर्यादाभिस्तुव-
कृति पुण्यमुत्कर्षयतीति उत्कर्ष-मनः । सूत्र० ६९ ।
उत्कोस-उत्कर्ष । प्रज्ञा० ८ । उत्कृष्टम्-कर्मनीयम् । दश०
२११ ।

उत्कोसए-उत्कर्ष एव उत्कर्षा उत्कृष्ट । सूत्र० ११ ।
उत्कर्षिका उत्कृष्टा । सूत्र० १४ ।

उत्कोसए कुमे-उत्कर्ष कुम्भ-आवकगतिस्थान । अनु०
१११ ।

उत्कोसकसिधं-मन्यवदस्त्वर्गः । नि० पू० प्र० १३९ आ ।

उत्कोसगमयपत्तो-उत्कर्षेण मन्त्रेण उत्कर्षमवगच्छन् ।
औप० १५१ ।

उत्कोसतिसामाना-वेष्टे आगते य । नि० पू० प्र०
१२३ अ ।

उपकोसतिसामासे-उत्कृष्टवृष्णासः-उत्कृष्टा तृदमासयोः-
उपेष्टापाठोर्मिमन् काले सः । ओष० २१० ।

उपकोससंस्मरणं-उत्कृष्टं सस्तरं-निक्षार्यमवतीर्णास्ततः
पर्याप्तं हिंदिला यावत् तृतीयपौष्ण्या आदौ स्वाध्याय-
प्रमाणवेला तावत् सखिवर्तते एतद्, अथवा तृतीयपौ-
ष्ण्या आदौ स्वाध्यायप्रस्थापनवेलावान् सखिवर्तते एतद् ।
व्य० द्वि० १६३ आ ।

उकोसा - उत्कर्ष - प्रकर्ष - तद्योगादुत्कर्षा उत्कर्षतीति वा
उत्कर्षा-उत्कृष्टा । ठाणा० १३९ ।

उपकोसेणं । अनु० १६३ ।

उपखे-उत्थ-मन्वन्थो-विषयविषयीभावलक्षणः । नदी ७१ ।
सम्बन्धन-अन्यजनकताल्लक्षणम् । ठाणा० ५० ।

उपखेदं-उत्कन्दम् । आव० १७५ । अवस्कन्दः । आव०
३०० ।

उपखेधो-अवस्कन्दः, छलेन पावलमर्दनम् । प्रश्न० ३८ ।
उपखेपिर-उत्कण्ठित । (सं०)

उपखेदमन्त्रा - देशीपदं, पुन.पुन.अध्यापे । व्य० प्र०
६५ आ ।

उपखणिहिति-उपयनीः । आय० २२६ ।

उपखले-स्थानविशेषः । नि० चू० द्वि० ८३ आ ।

उपखलि-उत्था-स्थाली । पिण्ड० ८४ ।

उपखलो-मेवितः । मर० ।

उपखल-उत्क्षिप्तं, मेयविशेषः । जं० प्र० ४१२ । उत्ता-
दितम् । त्रिया० ४७ । आजनयनम् । ओष० ८८ ।

उपखलचरक-उत्क्षिप्त-स्वयंयोजनाय पाकभाजनादुद्धृतं
तदर्थमभिषेदविशेषाच्चरित-तद्वयवेदनाय गच्छतीति उत्क्षि-
प्तचरकः । ठाणा० २९८ ।

उपखलचरगा-निर्दोषगामेदविशेषः । नि० चू० नृ० १२ आ ।

उपखलचरगो-उत्क्षिप्तचरक-उत्क्षिप्तं-पाकपिण्डादुद्-
धृतमेव चरति-गवेषयति यः सः । प्रश्न० १०६ ।

उपखलचरगा - ज्ञातायां प्रथममाययनम् । आय० ६५३ ।
पशून् प्रथमं ज्ञानम् । उक्त० ६१४ ।

उपखलचरण-पशून् प्रथमज्ञातः । मम० ३६ । ज्ञातायां
प्रथममाययनम् । आय० ६५३ ।

उपखलचरकिलचरगा - निर्दोषगामेदविशेषः । नि०
चू० नृ० १२ आ ।

उपखलचरगा - उत्क्षिप्तपूर्वा-वेद्यामादौ दर्शिता यथा-
उप्या वसत यूयमिति । आचा० ३६५ ।

उपखलचर-उत्क्षिप्तं-प्रथमतः समारभ्यमाणम् । जीवा०
२४७ ।

उपखलचरविशेषो-उत्क्षिप्तविशेषः । आव० ८५४ ।

उपखलचर-उत्क्षिप्त-निष्काः । जं० प्र० २२१ ।

उपखलचर-उत्क्षिप्तं-प्रथमतः समारभ्यमाणम् । जीवा०
१९४ ।

उपखलचर-उत्क्षिप्त-कृतः स्थापितः । आव० ४३३ ।

उपखलचर-उत्क्षिप्त-आव० ३७० ।

उपखल-वनस्पतिविशेषः । भग० ८०२ ।

उपखलनियन्त्रा - उत्खलनविनिता, विपर्यस्तवत् । वृ०
द्वि० ३५५ आ ।

उपखल-उत्क्षेप-हस्तोत्पादनम् । व्य० प्र० २३२ आ ।

उपखलभो-उत्क्षेपः-प्रारम्भवाक्यम् । निरय० २३ ।

उपखलघा-उत्क्षेपक-वैशदलादिमयो मुष्टिप्रादण्डमभय-
भाग० ४६८ । शिष्टवागुत्क्षेपकः । व्य० प्र० २३२ आ ।

उपखलघण-उत्क्षेपकः-वैशदलादिमयो मुष्टिप्रादो ण्डमभय-
भागः । ज्ञाता० ४८ ।

उपखलो - उत्क्षेप-प्रस्तावना । त्रिया० ५५ । क्षेपम् ।
ओष० ११० ।

उपखलो-परिधानवस्त्रवेष्टाः । वृ० प्र० १७७ अ । परिधानं,
वस्त्रस्य अभिन्नरचन ए उचरि यन्तो नाभिद्विज उक्तौ
भज्यति । नि० चू० द्वि० १५४ आ ।

उपखलो-परिधानवस्त्रवेष्टाः । नि० चू० प्र० २९० अ ।

उपखल-उद्गमा । प्रश्न० ८ ।

उपखलि-पुष्टिकाकारः । नि० चू० द्वि० १ आ ।

उपखली-उद्गमली । आय० ८५५ ।

उपखली-स्थाली । भग० ३२६ ।

उपखलो-निगमो । नि० चू० प्र० ७७ अ ।

उपखलो-तगो-सोष्टिहारधार्यं वयम् । ओष० २०९ ।

उपखलो-उपय-अप्युपयम् । व्य० ४ । भग० १२ । ज्ञाता० ९ ।

उपखलो-उप-क्षत्रियपुष्टेय शत्रुक्रिया जाय । आचा० ८ ।

आदिदेवाव्यपिगाऽऽप्युपयज्ञातः । भग० ११५ ।

आरक्षकः । आय० १७८ । आरक्षितं य आरक्षकत्वेन
नित्यमनन्दनय । अथ० २६ । शुभाप्ययमापयत ।

आ० ८०२ । आरक्षिकाः । आचा० ३०७ । आदिगजेनाऽऽ
रक्षकत्वेन ये व्यवस्थापितास्तद्वश्य । टाणा० ३५८ । भग
वतो नाभेयस्य राज्यकाले ये आरक्षका आसन् । टाणा०
११४ । आरक्षकादयः । उत० ४१८ । आदिदेवेनारक्षकस्य
नियुक्तास्तद्वश्य । भग० ४८१ ।

उगमकुले-उग्रतृणम् । आ० १०९ ।

उगमच्छ-उद्गमस्य-मयेन तत्रोद्गमन कृता । भग० २०७ ।

उगमतया-उग्रतया-अप्रध्वानशानादिवान् । सूर्य० ४ ।
अष्मादि । टाणा० २३३ । उग्र-उत्कटं दारुणं वा क्रमैश
भूत् प्रति तप-अनशनादि । उत० ३६५ ।

उगमवित्ति-उगते आदिष्वे वित्ती जस्य सो, आदिष
मुत्तीष जस्य वित्ती सो उगमवित्ती । नि० सू० प्र० ३०८ आ ।

उगमतेय-उग्रतेजा-तीव्रप्रभाव, तीव्रविय । प्रथ० १०७ ।

उगमपुत्तो-उग्रपुत्र, क्षत्रियविशेषजन्तव्य । सूत्र० २३६ ।

उगम-उद्गम षोडशविध आधाकर्मादिशेष । प्रथ० १५५ ।

आधाकर्मादिशेषविशेष । आच० ५७६ । उद्गमनमुद्गम -
फिटोद्रे प्रभवः । टाणा० १५९ ।

उगमम्-आगच्छति । आच० ४२२ ।

उगमकोडी-उद्गमकोटि-उद्गमनोपस्था । फिट०
१९७ ।

उगममिते-उद्गममितम् । आच० ८५९ ।

उगमोद्यघाते-उद्गमोपघात-उद्गमगर्भराधाकर्मादिभि
षोडशप्रकारैर्भक्त्यानुपकरणालयानामनुश्रुता । टाणा० ३२७ ।

उगमय-उद्गम-निष्काशित । औप० ८८ । ऊर्ध्वं गता

उद्गता-उग्रवर्धिता । ज्ञाता० १४ । व्युत्ता । ज्ञाता०

२३ । उद्गता-सरिता । ज० प्र० ७१ । निराश ।

भग० ४७८ । उपरिवित्तिनी । ज० प्र० २९२ ।

उगमयमुत्ती-सूर्याद्गममात्र परे प्रतिधयावप्रहाद् यति
प्रचारकच्छरीरव्यान् । सू० तृ० १०९ अ । मूर्ति-शरीरे
न जस्य प्रतिधयावप्रहाद् उचिते आश्रय गतिनिमित्त प्रगारं
करोति सो । नि० सू० प्र० ३०८ आ ।

उगमयवित्ती-उगम इति वा उद्गमोति, वर्गने वति,

उगमय मूलि जस्य वित्ती सो । नि० सू० प्र० ३०९ आ ।

उगमवर्ह-उग्रवती, रात्रिनिधनाम् । ज० प्र० ४९१ ।

उगमवती-उग्रवती, रात्रिनिधनाम् । सूर्य० १४८ ।

उगमिसं-उग्रविविधम् । भग० ६७२ ।

उगमिस्मा-उग्रं विषं यैस्तै उग्रमिषा । प्रजा० ४६ ।
उग्र परिगर्पविशेष । जीरा० ३९ ।

उगमसेण-उग्रमन, द्वारिकाया गता । आच० १४ । मृग
विशेष । सू० प्र० ३० अ । मयुगद्वयानि, वसतिना । उत०
४९० । राजमुण्य । अन्न० २ ।

उगमहं-योनित्वां तद्वयस्यमि । सू० द्वि० २५१ आ ।

उगमह-अग्रह । औप० १५२ । भर्माभयनम् । दश०

१६७ । अव-ईयन् सामान्य कृद्वातीनि । विशे० १६० ।

आधय । विषा० ३३ । जोगिदुवागम्य सामद्वी मंजा

उगह इति । नि० सू० प्र० १७९ आ । उग्र

प्रहम्-अवष्टम्भम् । औप० १५४ । पतदप्रहम् । औप०

१७१ । प्रथमपरिच्छेदन अंगपरिच्छेदनिरपेभानिर्देश्यस्या

देवप्रहणम् । टाणा० ५१ । अवष्टपते-स्वामिना स्वीकृत्यते

य मोऽवप्रहं । भग० ७०० । सामान्यार्थस्य-असौपविने

पनिरपेभानिर्देश्यस्या रूपादे अव इति प्रथमतो प्रहर्ग-

परिच्छेदनमवप्रहं । भग० ३४४ । अवप्रह-अभयस्य

परिच्छेद । प्रजा० ३११ । अवधारणम् । मुन्दरा एत एत

वधारणम् । उत० १४५ । अवप्रह-परिग्रह । सूत्र०

१७९ । अतिविभितानेपथ्य सामान्यस्यमानिर्देश्यस्य स्या

देवप्रहणस्यवप्रहं । राज० १३० । पटिगते । नि० सू०

द्वि० ११६ अ । अवप्रह-आभवनव्यवहार । व्य० द्वि०

९३ अ । अवप्रहणमाग्रह-अनिर्देश्यसामान्यमात्रस्यार्थ

प्रहणम् । नदी १६८ । आवाग । निग्य० २ । अवप्रह-

मन्त्रस्यमानस्य द्वाष्टान्त्रिष्यस्यार्थस्याव्यक्तस्य परिच्छेद ।

नदी १६८ ।

उगमहजायणे-अग्रहयागा-वसतिस्वाम्यनुज्ञा । आ०

६५८ ।

उगमहणंतय-योनित्वागम्यार्थं वयम् । सू० द्वि० २५१ आ ।

उगमहणमेधार्थी-अवप्रहमोशी, सूत्रार्थगृह्यदृष्टायां ।

सू० प्र० १०५ आ ।

उगमहपडिमा-अवप्रहण इत्यवप्रह-वसतिस्वाम्यनुज्ञा-

अभिप्रहा अवप्रहमिति । टाणा० ३८७ । आतागम्य

षोडशमध्ययनम् । उत० ६१७ । आचा० ४०३ । सम०

४४ । आचारप्रक्रमे द्वितीयपुनरुक्तस्य सप्तममध्ययनम् ।

प्रथ० १४५ । आचारप्रक्रमस्य षोडशो वेद । आच० ६०३ ।

उगमहिमा-अवर्णीता-पश्चमी फिटोद्रे । आच० १०३ ।

उग्राहिए-अवग्रहीत-परिवेगार्थमुपादितम् । ठाणा० ४६५ ।

उग्राहियं - अवग्रहीतम् । आष० २८८ । बद्ध । भग०

४५९ । अवग्रहाति-आदति हस्तेन दायस्तद् । ठाणा०

१४८ । अवग्रहीता-भोजनकाले शरावादिपूषहतमेव भोज

नपात यत्नतो गृह्यत । ठाणा० ३८६ । यद् अवग्रह्यति

यश्च सहरति यच्च आस्यते प्रक्षिपति । ऋ० द्वि० ३५४ अ ।

परिवेगार्थमुपादितम् । औप० ३७ । अवग्रहोऽस्यास्तीति

अवग्रहित-व्यतिपीठकलादिक । औपग्रहित-दण्डवादिक्-

मुपधिजातम् । औप० ३७ ।

उग्राहियप-अवग्रहीतक-बद्ध । राज० ४४ ।

उग्राहिया-अ परिवेगण परिवेगणपरस्म कटुदुत्तादिणा

उग्राहिय आणियति वृत्त भवति, तेण य त पडिमिद्ध त

तदुक्खिद्ध चेत्त साधुस देति एणा उवग्राहिया । ति०

चू० तू० १२ अ ।

उग्रा-आरक्षिका । वृ० द्वि० १५१ आ । कुलार्थप्रथमभेद ।

प्रज्ञा० ५६ । स्वचविशेष । ज० प्र० ११८ । आन्दिद्या

व्यापिता । राज० १२१ । प्रमुणा आरक्षस्त्वेन नियु

क्तास्ते उग्रा । ज० प्र० १४१ ।

उग्राढो-प्रपुण । चू० प्र० २९७ अ ।

उग्रादो-उद्गिरण उग्रादो । ति० चू० प्र० ३१५ अ ।

उग्रादिद्रासो-दासविशेष । ति० चू० द्वि० ४० अ ।

उग्रादे-उद्गालयेत्-अस्मनिष्ठोवन कुर्यात् । औष० १८६ ।

उग्रादो-उद्गिरण उग्रादो । ति० चू० प्र० ३१५ अ ।

उग्राहिरुण-उद्ग्राह । आष० ३९९ ।

उग्राहियण-उद्ग्राहितेन-पात्रवन्धनदेन पात्रकेन । औष०

१२२ ।

उग्राहितं-उद्ग्राहितम्-ग्रहीतम् । आष० ६१८ । उरिक्षम,

उपकरणम् । औष० ७७ ।

उग्राहिमं-अवग्राहिम पञ्चाक्षं गण्डरापाति । प्रश्न० १६३ ।

उग्राहिय-उद्ग्राहितं-ग्रहीत पात्रकम् । औष० १४९ ।

उग्राहे-उद्ग्राहयति-महद्वितेनारते । औष० १८४ ।

उग्राहेत्-उद्ग्राह-सत्यन्त्रियवा । औष० ७४ ।

उग्राहिरुण-उद्ग्राह । उत० १०० ।

उग्राहिरुण-उद्ग्राह । उत० १०० ।

उग्राहिया-उद्ग्राहितम् । भग० ३०८ ।

उग्राहो-उद्ग्राहयन्-विश्वस्तस्य पदार्थस्य अवग्रहात्
विधीर्षा । विष्णु० २९ ।

उग्रावेति-उपाएति । ति० चू० प्र० २३४ अ ।

उग्राडयं-अनुवर्धनम्, अनुकरणम् । आष० ५११ ।

उग्राह्ये-उद्ग्राह्ये-उद्ग्राहित, विनाशितं विनाशयित्वमात्र

स्वेनोपचारात् । ठाणा० ५०२ ।

उग्राहम्-उद्ग्राहितम्-उद्ग्रातो-भागपातस्तेन निर्गम्य,

लघु । ठाणा० १६३ ।

उग्राह-उद्ग्राह-अदत्तार्गलमीपरस्थगित वा । आष० ५७५ ।

उग्राहकवाहउग्राहणा-उद्ग्राह्यपादोद्ग्राह्या, उद्

ग्राह्य-अदत्तार्गलमीपरस्थगित वा कपात तस्मोद्ग्राह्य-मुनय

प्रेरणम् तदेव । श्रान्तवस्तदारकवधृता । आष० ५७५ ।

उग्राहणकवाह-उद्ग्राह्यपाद-अनर्गलत्तरपात् । आष०

१६६ ।

उग्राहाय पोतिसि-उद्ग्राह्यपौढय्याम् । आष० ८३८ ।

उग्राह्यो-उद्ग्राहित । आष० ३१७, ३१८ ।

उग्राह्या-उद्ग्राह्या । आष० २९२ ।

उग्राह-उद्ग्राह मासपात् । ठाणा० १६३, ३५५ ।

लघुस्तरलक्षण । ठाणा० ३११ ।

उग्राहिते-उद्ग्राह-भागपातो यत्रास्ति तदुद्ग्राहिक, एति

लार्थः । ठाणा० ३२५ ।

उग्राह्य-आचारारहस्य पदविशानितममन्त्रयनम् । उत०

१७७ । आचारप्रकल्पस्य पदविशानितमो भेद । आष०

६६० ।

उग्राह्य-लघुनि । चू० प्र० १४५ अ ।

उग्राह्यो-उद्ग्राहित । आष० ३९९ ।

उग्राह्यो-उद्ग्राहित । आष० ३९९ ।

उग्राह्यो-उद्ग्राहित । आष० ३९९ ।

उग्राह्यो-उद्ग्राहित । आष० ३९९ ।

उग्राह्यो-उद्ग्राहित । आष० ३९९ ।

उग्राह्यो-उद्ग्राहित । आष० ३९९ ।

उग्राह्यो-उद्ग्राहित । आष० ३९९ ।

उग्राह्यो-उद्ग्राहित । आष० ३९९ ।

उग्राह्यो-उद्ग्राहित । आष० ३९९ ।

उच्येती-उचिन्वती-अवचये कुर्वती । दश० ४१ ।

उच्येःश्रवा-सुरवेन्द्रवाहनं हयः । जं० प्र० २३५ ।

उच्योदय-उच्योदयः, ब्रह्मदातृस्य प्रधानं प्रथमः प्रासादः ।

उत्त० ३८५ ।

उच्योलपहि-उच्युलकै, छंशमिः चुलकै । आच० ६७८ ।

उच्छंग-उत्सङ्गः-पृष्ठदेशः । जं० प्र० २६५ । पृष्ठदेशः ।

ओप० ७१ । भग० ४८० ।

उच्छण-उच्छिन्नम्, क्षीणम् । आच० ६७०, ६७१ ।

उच्छदयति-बोल करोति । ओप० १५३ ।

उच्छन्नं-अपशब्द-विरुद्धं छन्नं-स्वदोषाणां परगुणानां वाऽऽ-
वरणमपच्छन्नं । उत्पत्ते, न्यूनत्वं वा, द्वितीयाधर्मद्वारस्य
चतुर्दश नाम । प्रश्न० २६ ।

उच्छन्नानी-उच्छन्नानी-यावत्शक्तिरुच्छान्नितानी ।
प्रश्न० ४६१ ।

उच्छय-उच्छय-व्यस्तम् । आच० १८४ ।

उच्छलन्त-उच्छलन्तः-उद्वलन्तः । प्रश्न० ६३ ।

उच्छ(स्थ)ल-उत्-उत्तानि स्थलानि-धूम्रुच्छयस्याप्युच्छ-
(स्थ)लानि । भग० ३०३ ।

उच्छलिभो-उच्छलितः-निर्गतः । आच० ४०२ ।

उच्छयो-उत्सवः-शान्तेस्तवादिः । प्रश्न० १५५ । इन्द्रोत्स-
वादिः । प्रश्न० १४० ।

उच्छहया-उत्सहन्-अर्थोद्यमवान् । दश० २५३ ।

उच्छा-तुच्छा, रिक्ता । (गणि०) ।

उच्छाहमो-उत्साहितः । आच० ३९८ ।

उच्छापह-आच्छादयति । आच० ६२४ ।

उच्छाडणं । नि० सू० प्र० १११ अ ।

उच्छायणयाप-उच्छादनार्थं, गर्वितानिचननदगपप्यः
च्छादनाय । भग० ६८४ ।

उच्छाह-उत्साहः-वीर्यं । भग० ११८ ।

उच्छिपक-अपशिष्यवर-चौरिभोगः । प्रश्न० ४७ ।

उच्छिपणं-उच्छिपणं-उत्तमपणस्याहीनायाः कर्पणम् ।
प्रश्न० २२ ।

उच्छिण्यं । नि० सू० द्वि० १०४ अ ।

उच्छिन्नगोसागारं-उच्छिन्नगोसागारम्, उच्छिन्नगोसागारं-

गोसागारं-उच्छिन्नगोसागारं-उच्छिन्नगोसागारं-उच्छिन्नगोसागारं-

उच्छिन्नसामिय-उच्छिन्नसामियम्, नि सत्तामभूतस्वामि-
कम् । भग० २०० ।

उच्छिन्नसेउय-उच्छिन्नसेउयम् लक्ष्म्यादम् । भग० २०० ।

उच्छिन्ना-विनष्टसत्ताका । ठाण्य० २९४ ।

उच्छु-इच्छु । दश० २२६ । आच० ८५४ ।

उच्छुमिभो-उच्छुमितः । सू० द्वि० २५५ अ ।

उच्छुखण्ड-इच्छुखण्डः । दश० ११६ ।

उच्छुगंडिय-इच्छुगण्डियं-नपर्वेच्छुसकलम् । आंचा० ३५४ ।

उच्छुघर-इच्छुघरम् । व्य० द्वि० ३१९ अ । आच० ३०१ ।

नि० सू० द्वि० १०९ अ । वि० १००० ।

उच्छुजंत-इच्छुजनम् । आच० ८२१ ।

उच्छुद्धो-उत्तमः । वि० ५१५ ।

उच्छुद्ध-विक्षिप्तम् । ओप० १५० । परिलक्षं । सू० द्वि०

१३३ अ । रोमाघातं । सू० सू० २३ अ ।

उच्छुभ-आधिक्येन भिन्नं, प्रवेष्टेयत्वं । प्रश्न० २० ।

उच्छुभह-विक्षिप्ततेत्यर्थं । भग० ६८५ ।

उच्छुभेरमो-अपनीतत्यभिधुनोऽङ्कः । आच० ३४८ ।

उच्छुह-अवष्ट-नानि, निष्पत्तीत्यर्थः । ज्ञात० ६८ ।

उच्छुद्ध-उज्जितं सरकारणव्यागम् । सू० ५ । उज्जित-

तम् । भग० १२ । राज० ५७ । गिा० ३४ । ओप०

८४ । जं० प्र० १६ ।

उच्छुद्ध-भिन्नः । सू० १२ । अपक्षिप्त-अर्गलाभाना-

क्षिप्तामितः । जीवा० २७६ । स्वाम्यान्वविशनी-विश्या-

वितः । जं० प्र० १११ । प्रश्न० ८१ ।

उच्छुद्धसरीरे-उच्छुद्धसरीरः-उच्छिन्नमिकेगितं तामेभ्यः-

स्वाम्यान्वविशनी-विश्या-

वितः । जं० प्र० १११ । प्रश्न० ८१ ।

उच्छुद्ध-उच्छिन्नः । सू० प्र० ५० अ ।

उच्छुद्ध-उच्छिन्नः । सू० प्र० ५० अ ।

उच्छुद्ध-उच्छिन्नः । सू० प्र० ५० अ ।

उच्छुद्ध-उच्छिन्नः । सू० प्र० ५० अ ।

उच्छुद्ध-उच्छिन्नः । सू० प्र० ५० अ ।

उच्छुद्ध-उच्छिन्नः । सू० प्र० ५० अ ।

उच्छुद्ध-उच्छिन्नः । सू० प्र० ५० अ ।

उच्छुद्ध-उच्छिन्नः । सू० प्र० ५० अ ।

निमीरियाए तिबिहेण एयं उच्छ्रोभवंदणयं । नि० चू० डि० १३ अ ।

उच्छ्रोभो-आलः, बल्क । आच० ४०१ ।

उच्छ्रोलेण - एहसि धोण उच्छ्रोलेण । नि० चू० डि० ११८ आ । तेषादिणा फामुगअफामुण देसे उच्छ्रोलेण । नि० चू० डि० ८९ अ । उच्छ्रोलेन-अयतनया शीतोदकादिना दत्तपादादिप्रक्षालनम् । सूत्र० १८३ ।

उच्छ्रोलेणा-उच्छ्रोलेना-पुरीषमुमुज्य प्रभुतेन पयसा क्षालनम् । ओष० ५५ । ओष० १०० । एहसि उच्छ्रोलेणा । नि० चू० प्र० १८८ अ ।

उच्छ्रोलेणापहोअ-उच्छ्रोलेनया - उदकायतनया प्रत्येण धावति-पादादिशुद्धिं करोति य स उत्सोलेनाप्रवाही । दश० १६० ।

उच्छ्रोलेति-प्रक्षालयन्ति । गणि० ।

उच्छ्रोलेइ-अप्रतो मुखा वषेया ददाति । भग० १७५ ।

उच्छ्रोलेज्ज-इपड उच्छ्रोलेन विख्यात् । आच० ३६३ । सहदुदकेन प्रक्षालनं कुर्यात् । आच० ३४२ ।

उच्छ्रोलेति-सहदुदकेन प्रक्षालनम् । नि० चू० प्र० ११६ आ ।

उज्जु-कज्जु-साधारहित संयमवान वा । दश० २६० ।

उज्जुं-दण्डिवादे मृत्रमेद । सम० १०८ ।

उज्जुमइ-कज्जुमति, कज्जी-प्रायो व दिमामान्यमात्राया हिणी मति । विदो० ३८० ।

उज्जुवालिआ-कज्जुवालिआ, वीरस्य केरलोत्पत्तिमानम् । आच० १३९ ।

उज्ज-आर्पतादुदशोतयतीति उदशोत । ऋ० ३८ ।

उज्जमंतो-मृष्टपरगुणेय विमुक्तो विविक्तो । नि० चू० डि० २५ अ ।

उज्जम-उद्यम-गयाशक्ति अनुष्ठानम् । आच० १५० । अनालम् । औष० ४८ ।

उज्जममाणो-उज्जुज्ज-उद्यम वृद्धि । आच० १३४ ।

उज्जयनी-नगरीविशेष । नंदी १४५ ।

उज्जयन्त-पईनविशेष । ज० प्र० १६८ । क्रीडागर्वनिशेष । भग० ३०५ । ईश्वरकम् । उत० ४९२ । अइनमल वास्तव्यनगरम् । व्य० डि० ३५७ अ ।

उज्जयिनी-चण्डप्रशोतगयादी । प्रथ० ९० । नगरीविशेष ।

आच० २४८ । वृ० तृ० २१८ आ । तिस्रो ४०६ । गुणालम् पिदृता नगरी । तिस्रो ४०९ ।

उज्जयिनीराजपुत्र-उज्जयिण्या राजपुत्र । आच० २४८ ।

उज्जरा-प्रवाहा । आच० ६२० ।

उज्जल-उज्ज्वल-विपक्षलेखोनाप्यरुद्धित । भग० ४८६, २३१ । निर्मल । जीवा० २१७ । प्राता० २०१ । बहिःश्वेतवर्ण । ज० प्र० ५२८ । उज्जरलम्-मगनेप्रपतितम् । प्रथ० १५१ । शुद्धम् । जीवा० १८८ ।

उज्जला-उज्ज्वला । आच० १९० । विपक्षलेखोनाप्यरुद्धिता । प्रथ० १७ । उज्ज-प्राबल्येन मत्तिनशीला अल्पमुगाभ्यावाध । वृ० डि० ४० अ ।

उज्जा-ऊर्गा-बलम् । व्य० प्र० १४४ आ ।

उज्जाण-जल्यमोगो उज्जाणियाए वचति । जेवा ईमि णगरसम उवईठ ठिय ते । नि० चू० प्र० २६५ अ । पुण्णात्मिदुश्वसतुलादी उत्तवादी बहुजनभोग्यम् । प्रथ० १०७ । ऊर्ध्वं यानमस्तिमिति उधानम्-उद्गम् । आच० ७९७ । पुण्णादिमृगसमुल्लसवादी बहुजनोपभोग्यम् । जीवा० २५८ । आच० १९७ । ऊर्ध्वं यानमुयानं-मार्गशोभतो भाग, उद्गइत्यर्थे । सूत्र० ८८ । पुण्णादिमृगसमुल्लसजुजनभोग्यवनविशेष । प्रथ० ७३ । पुण्णादिमृगसमुल्लसवादी बहुजनभोग्यम् । प्रथ० १२७ । औष० ३ । क्रीडागर्वनानाया प्रयोजनाभावेनोर्ध्वावलम्बितयानवाहनायाधयभूतं तदुत्पन्नम् । ज० प्र० ३८८ । पुण्यकलोपेतादिमृगसमुल्लस्यम् । औष० ४९ । जनक्रीडाव्यनम् । दश० २१८ । पुण्णादिमृगसमुल्लस, उत्तवादी बहुजनभोग्यम् । भग० २३८ । पुण्णादिमृगसमुल्लसवादी बहुजनोपभोग्यम् । राज० ११२ । ऊर्ध्वं विलम्बितानि प्रयोजनाभावात् यानानि यत् तदुद्यानं-नगरप्रवेशप्रयोजनार्थं यानवाहनोद्योगहायाधयस्त्वत्पट । राज० २३ । चम्पकनागुपभोग्यमिति । टाण० ३१० । औगान्तिकया निर्मये जने यत्र भुक्ते । व्य० डि० ३६० अ । यथाभग्यादिमृगसमुल्लसविशेषा सहितानामायाहागमदोषवादिषु कौटार्थलोका उधानि यत् तत्चम्पकदिमृगसमुल्लसितम् । अनु० २४ । परपुण्यकलाद्योपभोग्योपभोग्यमिति, विपक्षलेखोत्तमानां बहुजनो यत्र भोग्यार्थं यातीति । भग० ११७ । पुण्यकलादिमृगसमुल्लसवादी उत्तवादी वृ-

जनपरिभोग्यानि । अनु० १५९ । पुष्पादिमद्वृक्षयुक्तम् ।
भग० ४८३ । आरामः-कीटावनं वा । उक्त० ४५९ ।

उज्जाणगिहाणि-उद्यानगृहाणि । ठाणा० ८६ ।

उज्जाणानि-उद्यानानि-पत्रपुष्पफलोद्योपपादिदृशोपशोभि-
तानि बहुजनस्य विविधवेषरस्योन्नतमानस्य भोजनार्थं यानं-
गमनं येषु । ठाणा० ८६ ।

उज्जाणियलेणाद्-उद्यानगतजनानामुपकारिकगृहाणि नगर-
प्रदेशगृहाणि वा । भग० ६१७ ।

उज्जाणिया-उद्यानिका । आव० ६७९ ।

उज्जाणियागमो-उद्यानिकागतः । आव० ४०२ ।

उज्जाणियागमणं-उद्यानिकागमनं । आव० ४५३ ।

उज्जाणेत्ति-प्रतिलोमगामिनीत्यर्थः । नि० चू० प्र० ४४ अ ।

उज्जालंतं-उज्जवालनम्-व्ययनादिभिर्द्रव्यापादनम् । दश०
१५४ ।

उज्जालओ-प्रज्वालकः । नि० चू० प्र० ५० अ ।

उज्जालेह-उज्जवालयत, दीपयत । जं० प्र० १६२ ।

उज्जितगिरि-उज्जयन्तगिरिः, पर्वतविशेषः । आचा० ४३८ ।
नंदी ६० ।

उज्जिओ-वलयान् । वृ० द्वि० १९५ अ ।

उज्जितं-कजितम् । आव० ३०४ ।

उज्जीघाघिया-उज्जीविता । आव० ५५९ ।

उज्जीघितेघाशीघाद । नंदी १६० ।

उज्जु-सर्पं सज्जो वा । दश० चू० ५२ । श्रजोः-ज्ञानदर्शन-
वारिप्राप्तयस्य मोक्षमार्गस्यानुष्ठानाद्वृत्तिलः, यथावस्थितप-
दार्थस्वरूपपरिच्छेदाद्वा, सर्वोपाधिमुक्तोऽवकः । आचा० १५४ ।
श्रजुः-अवृत्तिलः । आचा० ४२ । अवकः, अवपगतस्य-
भारः । ठाणा० १८३ । अवकः । उक्त० ५९० । गृहामि-
मुरः । ओष० १५६ । यत्तमानमतीतानागतवक्तरित्यागाद्
वस्तुमिल, यवविषययादभिमुख वा । आव० २८४ ।
अतीतानागतपरवीयपरिहरणमाश्रय वस्तु । अनु० १८ ।

उज्जुध-श्रजुधम्-मायागहिनः । नि० १४७ । अभिमुगः ।
दश० १८४ ।

उज्जुधायता-श्रजुधमाकायता चेति श्रजुधायता यया
जीवादय ऊर्ध्वलोकादरेषोलोकादीं शानुतया याति । भव०
८६६ । श्रजुही-गम्यता मा नाभाशयता च-दीर्घा श्रजुश-
यता । ठाणा० ४०५ ।

उज्जुकडे-श्रजुकृतः-श्रजुः-संयमस्तरप्रधानं श्रजु वा-माया-
त्यागतः कृतम्-अनुष्ठानं यस्य सः । उक्त० ४१४ ।

उज्जुग-श्रजुम् । आव० ३८४ । दक्षिणहस्तः । ओष०
१७५ ।

उज्जुजङ्-श्रजुवध प्राज्ञकृतया जडाश्च तत एव दुष्प्रतिपा-
यतया श्रजुजडाः । उक्त० ५०२ ।

उज्जुतमिधे-यत् चिर्मटादिक विदार्थं कर्षकादिरूपाः पेर्यः
कृते तद् श्रजुकमिधम् । वृ० प्र० १७५ अ ।

उज्जुते-श्रजुकः-अवकः, उद्यतो वा-अनलमः । प्रश्न०
१५७ ।

उज्जुत्तो-उद्युक्तः । ओष० १६० ।

उज्जुदंसी-श्रजुदशी-श्रजुमोक्षं प्रति श्रजुत्वांसंयमस्य
पर्यत्युपादेयतयेति श्रजुदशी-संयमप्रतिबद्धः । दश० ११८ ।

उज्जुपन्न-श्रजुप्रसूतः । ठाणा० २०२ ।

उज्जुभूर्य-श्रजुभूतं-प्रयुगीभूतम् । उक्त० १८५ ।

उज्जुमह-श्रजुमतिः-मार्गमवृत्तवृत्तिः । दश० १६० ।

उज्जुमई-श्रजुश्री-सामान्यप्राहिणी मतिरस्य स । नंदी
१०९, १०८ । श्रजुश्री-सामान्यतो मनोमात्रप्राहिणी मतिः-
मनःपर्यायज्ञानं येषां ते । औप० २८ ।

उज्जुया-श्रजुका-न वका । जीवा० २७१ ।

उज्जुयालिया-श्रजुवालिका, कीरस्य केवलोरूपितस्थानम् ।
आव० २२७ ।

उज्जुवंधिसखेहयं-उज्जुसंधिसंयमेत्याओ वा समसमसं
पवेनेति । नि० चू० द्वि० ८६ अ ।

उज्जुसुध-श्रजु-अतीताऽनागतपतिहारण परवीयपरिहारेण
वाऽवृत्तिल वस्तु स्रजयतीति श्रजुसुधः । नि० ३१ ।

श्रजुसुध-श्रजु-वर्तमानमतीतानागतवक्तरित्यागाद्
वस्तुमिलं तत्सुप्रयति-गमयतीति । श्रजुसुध-श्रजु-वक्तरि-
पर्यायादिभिरुग धूतं-ज्ञानमयतीति । आव० २८४ । श्रजु-
अवर्क धूतमस्य सोऽयं श्रजुसुधः, श्रजु-अवर्क वस्तु मय-
मतीति श्रजुसुधः । नि० ९७७ । ठाणा० १९२ ।

उज्जुसुते-श्रजु-वक्तरिपर्यायादिभिरुग धूतं-ज्ञानं यस्यागी
श्रजुसुधः, श्रजु वा-वर्तमानमतीतानागतवक्तरित्यागाद्
सुप्रयति-गमयति इति श्रजुसुधः । ठाणा० ३९० । श्रजु-
वक्तरिपर्यायादिभिरुग धूतं-ज्ञानं यस्यागी । ठाणा० ३९२ ।
श्रजु-वक्तरिभिरुग धूतं-धूतज्ञानं यस्यागी । ठाणा० १९२ ।

ऋतु - अयं श्रुतमस्येति । अनु० २६५ । स्वर्ग्यं संपन्नं
न यन्तु नान्यदित्युपगमपरः । ऋतु वा - अतीतानाग-
तव्यपरिहाणाहसर्गान् वस्तुसूत्रयानि - भवयतीति ऋतुपुत्रः ।
डाणा० १५२ ।

उज्जुसुयं - ऋतुपुत्रं - नययती मेदः । प्रसा० ३२७ । ऋतु-
अतीतानागतपरिहारेण प्राञ्जल वस्तु सूत्रयति - अभ्युपगच्छ-
तीति ऋतुपुत्रः । अनु० १८ ।

उज्जुसेदीपसे - ऋतुप्रेणिशप्तः - ऋतु - अवका रेणि -
आशयप्रदेशसंप्रकिस्ता शप्तः । अनुप्रेणिगतः । उत० ५९७ ।

उज्जुहिता - प्रेर्यः । उत० ५५१ ।

उज्जू - ऋतु - यति, यतिरेव परमायनः ऋतुः । आचा०
१०६ ।

उज्जूहिता - गादीओ उज्जुहिताओ अडिहुतीओ उज्जुहि-
उज्जति अह्वा गोमसहि उज्जुहिता । नि० चू० द्वि० ७१ अ ।

उज्जैत - रैवत्व । वृ० द्वि० १०६ अ । उज्जयन्त - परित-
क्षेप । आव० ८२७ । परदारगमने परितरिक्षेप । आच०
८२३ ।

उज्जैणय - उज्जयिनीक । आव० ६३६ ।

उज्जैणा - उपयोजना - सघट्टा । वृ० द्वि० १४६ अ ।

उज्जैणि - उज्जयिनी, गुरिप्रहविषये पुरी । आव० ८१३ ।
सर्वकामविरचताविषये नगरी । आव० ७१६ । अज्ञानोदा-
हरणे पञ्चराजधानी । आव० ६९९ । मालवदेशे नगरी ।
वरा० ५७ । मिथ्यमिदं प्रान्ते पुरी । आव० ४१० ।
शायणदेशादहरे नगरीविशेष । आव० ५७७ । भद्रगुप्त
अधिरनिर्गमणस्थानम् । उपाय० ३०२ ।

उज्जैणिगाओ - औजयिन्य । आव० ६४ ।

उज्जैणिगा - उज्जानिगा । आव० २१० ।

उज्जैणी - उज्जयिनी, लवणबोधादहरेण नगरी । आव० ७२१ ।

मुणविषये पुरी । आव० ८१९ । विनयप्रान्ते पुरी ।

आच० ७०८ । मिथ्यकर्मविषये नगरी । आव० ४०९ ।

म्यीकरभोदाहरेण नगरी । दश० १०३ । योगसमष्टेऽभि-

प्रियोपमानदण्ते नगरी । आव० ६८८ । नित्यनुराज-

धानी । उत० २१३, १९० । औत्पत्तिकदण्डान्ते नगरी ।

आव० ४१५ । भद्रगुप्ताचार्यस्थानम् । आव० ७९२ । नग-

रीविशेष । वृ० प्र० १९१ अ, १९० आ । योगसमष्टे निष्ठा-

रुद्रान्ते नगरी । आव० ६७२ । प्रथमे आलोचनायोगे नगरी ।

आव० ६६६ । योगसमष्टे आगम्य दृष्टपरमदृष्टान्ते नग-

रीविशेष । आव० ६६३ । हस्तिमित्रगाथापानिष्ठाणम् ।

उत० ८५ । देवदत्तागणिसारागननगरी । उत० २१८ ।

उज्जयिनी - नगरीविशेषः । उत० ९९, २९४, १०७, ८१ ।

प्रयोजनराजधानी । उत० ९६ । चैत्रिपुत्रनोक्तं भागगायु-

स्थानम् । वृ० प्र० १७१ आ । वृ० प्र० ३९ अ । नगरी-

विशेषः । नि० चू० प्र० २६३ अ । नि० चू० द्वि० ७३

आ । वृ० प्र० १९१ आ । वृ० द्वि० २६७ अ । पालका-

चार्यविहारभूमि । नि० चू० प्र० ३३९ आ । वृ० प्र०

४७ अ । वृ० वृ० १९९ अ ।

उज्जैणीनयरी - अवन्तीजनपदे नगरी । उत० ४९ ।

उज्जैणीसायगसुतो - उज्जयिनीप्रायश्चित्तपुत्र - उज्जयिन्यां

प्रायश्चित्त । उत० २९४ ।

उज्जोभ - उद्द्योत - प्रभावमूह । जीवा० २६७ । अनुष्ण-

प्राशयः । जं० प्र० ४३३ । सौम्यमानता । जीवा० ३९९ ।

उद्योतं - चान्द्रप्रकाशम् । जं० प्र० २०९ ।

उज्जोइति - उद्द्योतयन्ति । भग० ३२७ ।

उज्जोपद - उद्द्योतयति - वृक्ष प्रकाशयति । भग० ७८ ।

उज्जोपमान - उज्जोतयन् । औप० ५० ।

उज्जोभो - उद्योत - रत्नादिप्रकाशः । उत० ५६१ ।

उज्जोयगरे - उज्जोहर - केवललोकेन तत्पुत्रैरुपयजन-

क्षेपेन वा सर्वैरुपप्रकाशकराण्येव । आव० ४९४ ।

उज्जोयणमि - यदुदयाज्जन्तुपरीगण्यनुगणप्रकाशकरमुद्योतं

कुर्वन्ति तथा यतिदेशोत्पत्तिवैयर्थ्यन्यदक्षप्रकारमिमांसाद्वयी-

पथपरतदुद्योतयति । प्रसा० ४७६ ।

उज्जोयणं - गाविय पमर्ण । नि० चू० प्र० १०७ अ ।

उज्जोवैति - उज्जोतयन्ति । सर्व० ६३ । उद्द्योतयन् - नञ्

प्रकाशयत । जं० प्र० ४६१ ।

उज्जोवमाणा - उद्योतयमानं रश्मिस्तद्वर्धनम् । डाणा०

४२१ ।

उज्जोता - उज्जितक, चाययम् । आव० ६६८ ।

उज्जोता - शपयन्त । अनु० १३१ ।

उज्जोसिप्रो - निम्नम् । आव० ७०६ ।

उज्जम्बणिया - पवनप्रेरिता उदरकणिका । वृ० द्वि०

७९ आ ।

उज्जयिणी-द्वगवातो सीतभरो सा य उज्जयिणी भणति ।
नि० च० प्र० २३२ आ ।

उज्जयणं-वह्निर्नयन । विदो० १०२९ ।

उज्जयन्तं-परिवाटः । आच० ५७६ ।

उज्जयमज्जी-उद्घाटनम् । आच० ६६५ ।

उज्जयारैमि-उपकरोमि । सू० प्र० ४६ आ ।

उज्जय-अवहारः-पर्यन्तयादुदकस्यापःपतनम् । भग० २३८ ।
प्रवाहः । (तं०) । उज्जयः-प्रवाहः । नदी ४७ । गिरि-
तयादुदकस्यापःपतनानि । जं० प्र० ६६ । गिरिष्वम्भमां
प्रवशाः । प्रज्ञा० ७२ । निज्जयः । ज्ञाता० २६ ।

उज्जयरवो-निर्गम्यः । ज्ञाता० १६३ ।

उज्जया-उज्जा-उपयोगपुरस्सरं ध्यानकर्तारः । विदो० १२२९ ।
अयोध्या, समरगजधानी । आच० १६१ । अजितनाथ-
जन्मभूमि । आच० १६० । उ द्येनदक्षरं उपयोगकरणे
वर्तते, उज्ज इति चेदं ध्यानस्य भवति निर्देशे, ततश्च प्राकृ-
तशैल्या उज्जा, उपयोगपुरस्सरं ध्यानकर्तार इत्यर्थः ।
आच० ४४९ । अनन्तनाथजन्मभूमिः । आच० १६० ।

उज्जाहो-विष्णुः । सू० दि० २४१ अ ।

उज्जाहर्ग-धुप्या । सू० दि० २२९ आ ।

उज्जाहर्तं-विष्णुः । सू० दि० २०९ आ ।

उज्जातो-उपाध्यायः । उपा० १८९ ।

उज्जाहि-उज्जाः । आच० २१७ ।

उज्जिभा-उज्जिता-गदिवेद्यश्या । मय० १२ ।

उज्जिजिक्का-गारिष्टावनिष्ठा । सू० तृ० १०३अ । सू० दि०
२४० आ ।

उज्जिते-छात्रं, छागम् । पिण्ड० १९९ ।

उज्जितक-विजयमार्गशुद्ध । टाण० ५०७ । दृगविषा-
यानां विजयमार्गपतनम् । टाण० ५०७ ।

उज्जितस्य - उज्जितं-नर्पण्य देवविजयशानेन । ज्ञाता०
१३६ ।

उज्जितय-उज्जित-उज्जितापमो, गन्तव्यो निर्देशण । आच०
५०७ । उज्जितपमो । आच० ५६८ ।

उज्जितय-उज्जितक-गमहाविजयमार्गशुद्ध । मय०
११० । गार्ग्यशुद्ध, अन्तर्हृत्पुत्रं दृगविजयमार्ग-
शुद्धमार्गपतनम् । विदो० १५ ।

उज्जितपमो-उज्जित-उज्जितापमो । आच० ५६८ ।

उज्जियधम्मा-चतुर्थी धर्मपणा । आच० २७७ । यन्त्रि-
लागहं भोजनजातमन्ये च द्विपदादयो नापदाध्वनि
तद्वत्त्वत्वं वा गृह्यत इति, सप्तमी पिण्डपणा । टाण०
३८७ । आच० ५६८, ५७२ ।

उज्जियधमिय-उज्जियधमिर्-उज्जितं-परिवाग-मएष
धर्मः-पर्यायो यस्यास्ति तन् । अन्त० ३ । उज्जितधर्मि-
मत्तमी पिण्डपणा । आच० ३५७ । जं अतनादिमे गिहो
उज्जितकामो साहृ य उवट्ठितो तं तस्स देति ण य तं शेद
अणो दुपदादि अभिलसति एसा उज्जियधमिया । नि० सू०
तृ० १२ अ । नि० सू० दि० १६३ आ ।

उज्जियधम्मे-उज्जितमेव धर्मः-एवभावो यस्य तद् उज्जि-
तधर्म-परिवागहम् । सू० प्र० ९७आ ।

उट्ट-उट्टः । प्रज्ञा० २५२ । उट्टः-द्विगुणपुष्पविशेषः ।
प्रज्ञा० ४५ । जीवा० ३८ । म्हेच्छविशेषः । प्रज्ञा० ७५ ।

उट्टण-आवर्तनम्-भक्त्याभवनम् । ध्य० प्र० २०३ आ ।

उट्टयामा-उट्टः । आच० ४१८ ।

उट्टिय-उट्टिणामिदम् औरिक्कम् । भनु० ३५ । उट्टि-
गृहगुण्यमभाण्टम् । उपा० ४ ।

उट्टिते-उट्टिलोममयम् । टाण० ३३८ ।

उट्टितो-उट्टियिओ । नि० सू० प्र० १७८ आ ।

उट्टिये-उट्टिमेम् उट्टिये । नि० सू० प्र० १०६ आ ।

उट्टिया-उट्टि-महाधम्मयो भाजनविशेषः । अर्था०
१०६ । मृगयो महाभाजनविशेषः । उपा० २११ । मृग-
महाभाजनविशेषः । उपा० ४० । उट्टिगुणिकम् । नि०
सू० तृ० ५५ अ, ९१ अ ।

उट्टियासमणा-उट्टि-महाधम्मयो भाजनविशेषः । अर्था०
१०६ ।

उट्टि-मोह-कम् । आच० २११ ।

उट्टिमिया-अपह-प-आहय । आच० ३१३ ।

उट्टण-उट्टि । सू० दि० ७५ अ ।

उट्टिये-उट्टियि । ज्ञाता० ९० ।

उट्टा-उट्टा-वपरादौभेदनाम् । अर्था० ८१ । उट्टि-कम् ।
मय० ११ । मय० १४ । मय० १९३ ।

उट्टा(द्वा)-उट्टा-उपपत्तिः । मय० १९३ ।

उद्गाय-उत्थाय-उद्यविहारं प्रतिपद्य सुबोधद्वारे परित्यज्य पञ्चमुष्टिकं लोचं विधायैवेन देवदुष्प्रेन्द्रक्षिप्तेन युक्तं कृत सामायिकप्रतिज्ञं आभिर्भूतमन पर्यायज्ञानोऽष्टप्रसारकर्मक्ष-यार्थं तीर्थप्रवर्तनार्थं चोत्थाय । आचा० ३०१ । उत्थान उत्था-ऊर्ध्वं वर्तनं । राज० ५८ ।

उद्गाण-उत्थानम्-उदवसतम् । नदी २०७ । प्रथमसुदृग्मनम् । उत० ३५१ । जन्म । भग० ६६१ । चेष्टाविशेष । ठाणा० । २३ । उत्थानम् । पिण्ड० ७१ । ऊर्ध्वमिवनम् । भग० ३११ । सूर्य० २८६ । अथवायं गुरुं प्रत्यभिमुखमनम् । सूर्य० २९६ । देहचेष्टाविशेष । प्रजा० ४६३ । ऊर्ध्वं भज-नम् । ज० प्र० १३० । उत्पत्ति । ज्ञाता० १८९ ।

उद्गाणपरियाणियं-परिमान-विविधव्यतिकरपरिमानं तदेव पारियानिक-चरितं उत्थानात्-जन्मन आभ्य पारियानिकं उत्थानपारियानिकम् । भग० ६६० ।

उद्गाणपरियावणियं-उत्थानपर्याप्तिकम् । आच० ६५ ।

उद्गाणसुप-उत्थानधुर्य-उडमन तदेत धृतमुत्थानधृतम् । नदी २०७ ।

उद्गाय-उत्थाय-अभ्युपगम्य । आचा० ३८ । सर्वं सावद्य कर्म न मया कर्तव्यमित्येव प्रतिज्ञामन्तरमाह्वय । आदाय-गृहीत्वा । आचा० १४० ।

उद्गावणा-उक्तेव ठावणा उत-प्राचयेन वा द्वावणा उद्गावणा । नि० चू० द्वि० ४७ अ ।

उद्गावणागहणं-उपस्थापनाया हस्तिदन्तोक्षताकारहस्तादिभि र्युद्धं रजोहरणादिग्रहणं । वृ० द्वि० २८६ अ ।

उद्दिभ-उद्युक्त । ओष० २२० । उत्थित-उडमित । ओष० २९ । वंशत । ओष० २२० ।

उद्दिप-उत्थित-ज्ञानदर्शनचारिप्रयोगवान् । आचा० १७६ । उत-प्राचयेन स्थित उत्थित । आचा० २४८ ।

उद्दिप-उत्थित-सयमोयोगवान् । आचा० २२४ । रूज । नि० चू० प्र० २८८ आ । ईश्वरीभूतम् । पिण्ड० १२३ ।

उद्दी-अण । आव० ६२४ ।

उद्दुमह-अदृष्टव्यन-निःश्री० गन् । भग० ८८१ ।

उद्दे-उत्थाय-विद्युद्वप । भग० १४४ ।

उद्देमि-आयामि-आगच्छामि । आच० ८८१ ।

उडकग्मि-ऊर्ध्वविशेष । वृ० प्र० ८६१ अ ।

उडप-उडन-तापमाधमगृहम् । निरय० २६ ।

उडओ-ओडन-तापमाधम । उत० ११४ ।

उडय-उडन-तापमाधम । जीवा० १०५ । कोटिरो । नि० चू० द्वि० ७७ आ । पण्डुटी । आव० १८९ ।

उडयसंठिया-उडनसंस्थिता-तापसाधमसंस्थिता । आव-लिकावागम्य दशमं स्थानम् । जीवा० १०६ ।

उडुंकरिसि-ऊर्ध्वविशेष । नि० चू० द्वि० ६८ आ ।

उडुंङ्ग-उडङ्ग-अनहाम्य । नि० चू० वृ० ५० अ ।

उडु-ऊर्ध्व । नि० चू० प्र० २३९ अ । उडुप-तण्णकाप-तुम्बकादि । पिण्ड० १०२ ।

उडुक-तप्त । विशे० ३५३ ।

उडुकल्लुणिआ-ऊर्ध्वकल्याणिका, क्रतुपु पदस्वपि कल्याणिका - क्रतुनिपरीतरुपर्शत्वेन मयस्पर्शा अथवाऽऽशुन कल्यात्वेन सदा कल्याणकारिण्य । ज० प्र० २६३ ।

उडुपं-नी । आचा० ४१ ।

उडुधस्त्रियं-क्रतुसदृश-शीतोष्णकाऽथोर्मामिकायम् । आचा० ३६५ ।

उडुधई-उडुपनि-उडना-नक्षत्राणां पति-प्रभु म । ज० ३५१ ।

उडुविमान-सौधमे प्रथम प्रस्तुत । ठाणा० २५१ ।

उडु-कालविशेष । भग० ८८८ । ऊर्ध्व-द्विमानमाना । ठाणा० ८६ । नक्षत्र । उत० ३५१ ।

उडुसंघच्छरे-ऊर्ध्वसंघर, कर्मसंघर, मयनसंघरतराध । सूर्य० १०८ । गरिमन् सवत्सरे श्रीणि क्षतादि दृष्ट्यभिकानि परिपूर्णान्यहोरात्राणां भवति एष क्रतुमत्समः, क्रतवो लोचप्रमिता वयन्तादय तत्तत्पानमत्सम क्रतुसत्समः । सूर्य० १६९ ।

उडुं-उडुप । वृ० द्वि० ६१ आ ।

उडुंछकादि-उडुपट्टकादि । ओष० ८९ ।

उडुचगा-उडुमका-याचका । वृ० प्र० ८६ आ ।

उडुचय-उडुमका-उडुमकारतान् उडुंन्ति, आरापकान् कर्णापादेन पट्टिका तथैवोच्चगन्ति इत्यर्थः । वृ० द्वि० ६० आ ।

उडुचये-उडुमिआ । नि० चू० प्र० १५१ अ ।

उडुडग-ऊर्ध्वतुलण्ड । ओष० ९० ।

उडुति-उडुवम्मापयति । आव० १११ ।

उडुयालग.- कोष्टपालकः । आव० २०४ । आरक्षकः ।
आव० २०४ ।

उडुया-पललं । नि० चू० द्वि० ६१ अ ।

उडुच्छे-उडुयोपिते । नि० चू० द्वि० १३२ अ ।

उडुणकं-प्रपवः । नि० चू० तृ० २६ आ ।

उडु(इ)ति । नि० चू० प्र० २३२ आ ।

उडुमरं-उत्पाणं । नि० चू० प्र० १९४ आ ।

उडुमादी-रितित्वाणतो उडुमादी । नि० चू० द्वि० ४४ आ ।

उडुहणं-व्यवहणयोर्द्वयोरनवस्थाप्यः । घृ० प्र० ३०८ अ ।

उडुह-उपपातः । ओष० ८९ । प्रवचनहीला । ओष०
४८ । विमा । पिण्ड० १०९ । अपवादः । आव० ८०० ।

उपपातः । ओष० १४९ । आव० १९५ ।

उडुहितो-निर्भस्मितः । उत० १३९ ।

उडुओ-अवतारितः । आव० ३९६ ।

उडुयाओ-अवतारिता । दश० ५७ ।

उडुयं-उद्गारितम् । आव० ७७९ ।

उडुयरो-यः समुद्रिन् सज्ञां वा व्युत्पन्नं चपलतया
हस्तादीन्यपि लेपयति । घृ० प्र० २७२ अ ।

उडुयालेउं-मथितुम्-मन्थनं कर्तुम् । दश० ६० ।

उडुति-छोति । नि० चू० प्र० २९० अ ।

उडुह-धरय । नि० चू० प्र० २३७ अ ।

उडु-वमनं । नि० चू० प्र० ३१५ आ । नि० चू० ५८ अ ।

घृ० प्र० ७५ अ । णदीए समुद्रे वा वेलापाणियस्स प्रति-
वृत्त उडुं । नि० चू० तृ० ६३ आ ।

उडुउवात्त-ऊर्ध्वस्थितस्यैकमपरं, निर्यक्रियतम्यान्वत्, गुणो-
न्नतिरूपं, मन्त्रेनरापोहेनोन्वर्धितस्य यदुच्चत् तद्ऊर्ध्वोच्चत्वम् ।
ठाणा० ३९ ।

उडुकपरेसु-ऊर्ध्वं कल्पेयु-ऊर्ध्वं कपपोरिर्वर्तिषु प्रियेयकादि-
विमानकेषु कल्पेयु-सौधमार्गदियु, ऊर्ध्वं वा उपरिक्त्वत्यन्ते
विशिष्टपुष्पभाजामवदिवतिविपयतयेति सौधमार्गदयो प्रियेयका-
न्यथ-सर्वेऽपि कल्पा एव तेषु । उत० १८६ ।

उडुजाणू-शुद्धपृथिव्यासनवर्जनात् औषमद्विकमिषयाभावाच्च
उरकद्रुमान्नं सन्नपदिश्यते ऊर्ध्वं जानुनी यम् स ऊर्ध्वजानुः ।
माता० २ ।

उडु-ऊर्ध्व-कर्णः । ओष०-१९८ । सुगोपरिदिवनम् । उत०

२६८ । अनाच्छादितमाल्लहम् । ठाणा० १५७ । ऊर्ध्वं
नंरी १५४ ।

उडुकवाडे-ऊर्ध्वमपि लोकान्तं स्पृष्टे ते अघोऽपि च लोकान्तं
स्पृष्टे ते ऊर्ध्वकपाटे । प्रज्ञा० ७५ ।

उडुकाएहि-ऊर्ध्वकायैः-त्रोगैः कावैर्वैर्क्रियैः । सूत्र० १३७ ।

उडुगो । ठाणा० १५८ ।

उडुघट्टणा-ऊर्ध्वघट्टना-मुसलीद्वितीयमेदः । ऊर्ध्वं वृद्धिका-
दिपट्टलानि घट्टयति । ओष० १०९ ।

उडुचरा-ऊर्ध्वचरा-गृध्रादयः । आचा० २९१ ।

उडुठाण-ऊर्ध्वस्थानम्-कायोत्तर्गादि । उत० ६९९ ।
कायोत्तर्गा, ऊर्ध्वतया स्थानम्-अवस्थानं पुष्टयस्य ऊर्ध्व-
स्थानम् । ठाणा० ३१ ।

उडुत्ता-मुक्यता । भग० २५४ । ऊर्ध्वता-लघुपरिणामता ।
प्रज्ञा० ५०४ । भग० २३१ ।

उडुमंतो-उदमन्-अधस्तनमध्यमत्रिभागगतवातसङ्क्षोभ-
वशाजलमूद्वैमुद्रिषन् । जीका० ३०८ ।

उडुरेणु-ऊर्ध्वरेणु-ऊर्ध्वोपस्थिर्यक्चलनधर्मोपलभ्यो रेणुः ।
भग० २७७ ।

उडुरेणु-ऊर्ध्वरेणु-स्वंतः परतो वा ऊर्ध्वधिरित्यक्चलनधर्मं
रेणुः । अनु० १६३ ।

उडुढलोप-तिर्यग्लोकस्योपरिद्रादूर्ध्वलोकः । प्रज्ञा० १४४ ।

उडुढलोपतिरियलोप-ऊर्ध्वलोकस्य यदधस्तनमाकाशप्र-
देशप्रतरं यच्च तिर्यग्लोकस्य सर्वोपरितनमाकाशप्रदेशप्रतरमेव
ऊर्ध्वलोकनिर्यग्लोकः । प्रज्ञा० १४४ ।

उडुढलोपपरं-ऊर्ध्वलोकप्रतरं-तिर्यग्लोकस्य चोपरि यदेकं
प्रदेशिवमाकाशप्रतरं तत् । प्रज्ञा० १४४ ।

उडुवाए-ऊर्ध्वमुदगच्छन् यो वाति वातः स ऊर्ध्व-
वातः । औवा० ६६ । ऊर्ध्वमुदगच्छन् यो वाति वातः
स ऊर्ध्ववातः । प्रज्ञा० ३० ।

उडुयियडं-मासरहितं छापरहितं परं पाश्चतः वृष्णमुहं
तद्दूर्ध्वविवृतं भवति । सू० द्वि० १८९ अ ।

उडुवेइया-ऊर्ध्ववेदिका, यत्र जान्नीदपरि हस्ती हृत्वा
प्रतिगिन्यते सा । ओष० ११० ।

उडुदस्तासो-ऊर्ध्वस्थासः । आव० ६२९ ।

उडुहा-ऊर्ध्व-वमनम् । घृ० प्र० ७५ अ ।

उडुहा-ऊर्ध्व-वमनम् । घृ० प्र० ७५ अ ।

उद्दिष्टा-ऊर्ध्वकिता । आव० २२३ ।

उद्दोषवधगा-ऊर्ध्वलोकास्ततोपपन्नाः-उत्पन्ना ऊर्ध्वोप-
पन्नाः । ठाणा० ५७ । सीधर्मादिभ्यो द्वादशभ्यः कल्पेभ्य
ऊर्ध्वमुपपन्नाः ऊर्ध्वोपपन्नाः । जीवा० ३४६ ।

उणादि-उणप्रभृतिप्रत्ययान्तं पदम् । प्रश्न० ११७ ।

उण्यस्ता-स्थिता । आव० २७२ ।

उण्डा-पिण्डी । ज्ञाता० ९१ ।

उण्णय-उच्छिन्नं नतं-पूर्वप्रवृत्तिं नमनमभिमानादुन्नतम्,
उच्छिन्नो वा नयो-नीतिरभिमानादेवोन्नयो नयामाव इत्यर्थः ।
भग० ५७२ ।

उण्णणे । नि० सू० प्र० १२४ अ ।

उण्णमणी-उच्चाभिनी-विद्याविशेषः । दश० ४१ ।

उण्णय-उन्नतः-प्रधानजातिकः । आव० २४० ।

उण्णयविसालकुलवंसा-उन्नताः प्रधानजातिवत् । वि-
शालाः-पितामहपितृव्याद्यनेकसमाकुलाः कुलान्येव वंसाः-
अन्वया येषां ते उन्नतविशालकुलवंसाः । आव० २४० ।

उण्णया-उन्नतानि-गुणवन्ति, उच्चानि । औप० ३ ।

उण्णयासणं-उन्नतासर्ग-उच्चासनम् । जीवा० २०० ।

उण्णारो-उर्णाकं, ग्रामविशेषः । आव० २११ ।

उण्णिष-अविलोममयम् । ठाणा० ३३८ । उर्णाया इदम्
और्णिकम् । अनु० ३५ ।

उण्णियं-ऊरणो रोमेसु उण्णियं । नि० सू० प्र० १२६ अ ।

उण्णेज्जं-उपनेयम् । दश० ८६ ।

उण्हं-उणं, उण्णरूपः । सूर्य० १७२ । उपति-दहति जन्तु-
मिति उण्यम् । उप्त० ३८ । चतुर्थः परीपहः । आव०
६५६ । उण्णा-पर्मः । ठाणा० ३४५ ।

उण्हकालो-उण्णकालः-प्रीष्मः । औष० २१२ ।

उण्हयं-उण्णम् । आव० ८५८ ।

उण्हधणं-उण्णापनम्-उण्णीकरणम् । पिण्ड० ८२ ।

उण्हा-उण्णा । आव० ३८९ ।

उण्होदय-उण्णोदकं-स्वभावात् एव क्वचिज्जरादायुण-
परिणामम् । जीवा० २५ ।

उण्होदय-उण्णोदकः । आव० ८५५ ।

उण्होल्ला-पृष्ठेणि । आव० २१७ ।

उत्-प्राथल्येन, अपुनर्भवम्पत्तया वा । प्रज्ञा० ११२ ।
प्राचल्ये । प्रज्ञा० ५५९ ।

उत्कम्पनदीपाः-ऊर्ध्वदण्डवन्तः । ज्ञाता० ४४ ।

उत्करिफामेदः-समुत्तरीयमाणप्रत्यक्षस्येति । ठाणा० ४५५ ।

उत्कर्षण । ठाणा० २१२ । आचा० २७७ ।

उत्कुट्टित-विचित्रकादिः । भ्य० प्र० २८ अ ।

उत्कुरट्टिकादि-आसनविशेषः । औष० ४१ । तुपरास्यादि ।
औष० ४१ ।

उत्क्षिप्तचरका-उत्क्षिप्तं-पाकपिठरात् पूर्वमेव दायकेनो-
दृतं तत्र चरन्ति-गवेययन्ति ते । सू० प्र० २५७ आ ।
उत्क्षिप्यते । औष० २१५ ।

उत्तइया-उत्तेजिता-अधिकं दीपिता । दश० ११५ ।

उत्तर्णं-उत्तृणम्-उद्गततृणम् । प्रश्न० १४ ।

उत्तर्णा-दीर्घत्रि(तृ)णा । नि० सू० प्र० ३३६ अ ।

उत्तर्णाणि-उत्तृणानि-ऊर्ध्वार्धभूतानि तृणानि दीर्घाणिनित्या-
वत् तानि यत्र मार्गे भवन्ति । सू० द्वि० ७५ आ ।

उत्तचक्षणगवक्षा-उत्तप्तकनकवर्णाः-ईषद्रक्षवर्णाः ।
प्रज्ञा० ९५ ।

उत्तम-उत्तमो गिरिषु सर्वतोऽप्यधिकममुन्नतत्वात्, मेरोध-
तुर्दशं नाम । जे० प्र० ३७५ । गिरीणामुत्तम इति उत्तमः ।
मन्दरस्य चतुर्दशं नाम । सूर्य० ७८ । सिप्यात्वमोहनीय-
ज्ञानावरणचारित्र्यमोहादित्रिविधतममः उन्मुक्ता इति उत्तमाः ।
आव० ५०८ । उपरिवर्ति । देवलोकाद्यपेक्षया प्रधानम् ।
उत्त० ३१९ । ऊर्ध्वं तममः-अज्ञानाद्यतथा, अज्ञानरहित
इत्यर्थः । ज्ञाता० ७६ ।

उत्तमकट्ट-उत्तमकाष्ठा-प्रवृष्टावस्था । जे० प्र० ९८ । उत्तम-
काष्ठा-परमकाष्ठा, उत्तमावस्था परमकष्टो वा । भग० ३०५ ।
उत्तमकट्टपत्त-उत्तमकाष्ठप्राप्तं-परमप्रकर्षणम् । सूर्य०
११ ।

उत्तमकट्टपत्ता-परमकाष्ठप्राप्ता, उत्तमावस्थाना मता,
परमकष्टप्राप्ता वा । भग० ३०५ ।

उत्तमद्व-अनगनाय । (आउ०) । उत्तमार्थ-अनगनम् ।
औष० १४ । उत्तमः-प्रधानोऽर्थः-प्रयोजनं स उत्तमार्थः-
मोक्षः । उप्त० ३५३ । पर्यन्तमयाराधनाभ्यः । उत्त०
४७५ । उत्तः । उत्त० ५२३ ।

उत्तमद्वकारमि-उत्तमार्थकाले-अनगनकाले । औष० २२७
उत्तमद्वयस्य-उत्तमार्थगवेयकः-उत्तमः-प्रधानोऽर्थः-प्रमो-

जन उत्तमार्थं, स च मोक्ष एव ते भवेयमिति-अन्वेय
यतीति । उक्तं ३५३ ।

उत्तमद्वयपत्ता - उत्तमार्थप्राप्ता, उत्तमान् तत्कालपेक्षयो
लक्ष्यानर्थान्-आयुष्यकापीन् प्राप्ता उत्तमार्थप्राप्ता, उत्तम
काष्ठा प्राप्ता वा-प्रकृष्टावस्थां गता । भग० २७७ ।

उत्तमसाहवेहिं-उत्तमसाधुभिः । पञ्च १-१० ।

उत्तमा-उत्तमा-प्रधाना, ऊर्ध्वं वा तमस इति उत्तमस ।
आव० ५०७ । पूणभद्रस्य तृतीयाप्रमहिषी । भग० ५०४ ।
ठाणा० २०४ । प्रथमरात्रिनाम । सूर्य० १४७ । ज० प्र०
४९१ ।

उत्तमार्धम्-पराधं, महार्धं वा । दश० २२१ ।

उत्तमुत्तम-उत्तमोत्तम-अतिशयप्रधानम् । उक्तं ३१९ ।

उत्तमेण-ऊर्ध्वं तमस-अज्ञानायत्तम् तथा तेन ज्ञानयुक्तेन ।
उत्तमपुरुषासेवितत्वाद्भोतमेन । भग० १२० ।

उत्तप्यते-उत्तुमान्-ऊर्ध्वं व्यध्यमानम् । विपा० ७४ ।

उत्तर-वास्तकपक्षवली । नि० चू० प्र० ३५३ आ ।

उत्तरग-उत्तराग्नौ । जीवा० ३५९ । उत्तराग्नौ-द्वारस्थोपरि ति
येष्ववस्थित्यन्यथा । जीवा० २०४ । ज० प्र० ४८ ।

उत्तर-उत्तरत-उत्तरदिश्वर्ता सर्वेभ्यः भरतादिवर्षेभ्य इति,
मेरुनाम । ज० प्र० ३७६ । ऐरावते द्वाविंशतितमतीर्थकर ।
मम० १५४ । अप्रवर्ती । विगादिशक्यभावेऽनुबन्धीय ।
ज० प्र० ४६२ । भक्तधारणीयशरीरापेक्षया कार्योपात्त
कालपेक्षया चोत्तरफलभावि । ज० प्र० ४०२ । कार्यम् ।
मूत्र० २८७ ।

उत्तरभरतीर्वा-उत्तरर्मा तदधि यऽन्तर्हती । भग०
४९२ ।

उत्तरउत्तरा-उत्तरांतगविमानवासिन, उत्तरो वा उपरितन
म्यानवर्ती, उत्तर-प्रधाना येषु ते उत्तरोत्तराः । उक्तं
१८७ ।

उत्तरकुशुरज-उत्तरकशुक - तनुद्रागविशेष । विपा० ४९ ।

उत्तरकुशुर्य उत्तरकशुक - तनुद्रागविशेष । विपा० ४९ ।

उत्तरकरण - मूलतः स्थितेभ्य उपपन्नस्य पुनस्तत्काल
निर्वाणानामर्कं करणम् । मम० १९४ । औदारिक्ये
। कथाहारौ तेषामकामयोनन्तमभवाद्भोताभ्यामर्कवाचक
गामिणि । मम० १९७ ।

उत्तरकिरियं-उत्तरकियम्-उत्तरा-उत्तरशरीराश्रया क्रिया-
गतिलक्षणा यत्र गमने तदुत्तरकियम् । भग० २१० ।

उत्तरकुरा-उत्तरपूर्वसंस्कारपर्यंतस्य बधिमामयामीनानदेवेन्द्र
स्य रामाराध्या राजधानी । जीवा० ३६५ । ठाणा०
२३१ । नेमनाथशिविकानाम् । सम० १५१ । उत्तरकुं ।
आव० ११६ । मेरोर्जम्बुद्वीपगत उत्तर उत्तरपुरनामा
विदेह । ज० प्र० ३१० ।

उत्तरकुरु-कुरविशेष । जीवा० २६६ । वापीनाम । ज०
प्र० ३७० । नेमनाथस्य शिविका । उक्तं ४९२ । साकेत-
नगरे उद्यानम् । विपा० ९५ । आव० ११५ । क्षेत्रवि-
शेष । ठाणा० ५८ । अकर्मभूमिविशेष । प्रज्ञा० ५० ।

उत्तरकुशुकडे-उत्तरकुशुदेवकूट । ज० प्र० ३३७ ।

उत्तरकुशुदहे-उत्तरपुरी महाद्रह । ठाणा० ३३६ । उत्तर
कुशुदः द्रष्टव्यविशेष । ज० प्र० ३३० ।

उत्तरकुशुचक्षव्या उत्तरकुशुचक्षव्या । भग० २७९ ।

उत्तरकुशुवाप-उत्तरकुशु । पञ्च ३१-८ ।

उत्तरकुशुकुड-उत्तरकुशुक-गंधमादनपर्वते चतुर्थकूट ।
ज० प्र० ३१३ ।

उत्तरकूलग-गङ्गाया उत्तरकूलं एव वास्तव्यम् । भग०
५१९ । औप० ९० ।

उत्तरकूला-उत्तरकूलगा-गङ्गात्तरकूलवारस्तथास्तापना ।
निरय० ९५ ।

उत्तरखत्तियकुडपुर-नगरविशेष । आचा० ४२१ ।

उत्तरगंधारा-उत्तरगान्धारा-गान्धारस्वरस्य पञ्चमीमूर्धना ।
जीवा० १९३ । गान्धारप्रामाण्य पञ्चमी मूर्धना । ठाणा०
३९३ ।

उत्तरगजभो-उत्तरगर्भभ-वातविशेष । आव० ३८७ ।

उत्तरगुण-उत्तरगुण, गौर्यागुणमार्थकामनकोपवासादितया
रूप । विशेष १०१६ ।

उत्तरगुणनिर्मित - पुण्यप्राप्त्योग्याकारवनि द्रव्याणि ।
आव० २७३ ।

उत्तरगुणनिर्घत्तित - यस्तु गणनेनकर्मविधिवान्निज
म । वृ० प्र० १४३ अ ।

उत्तरगुणपञ्चक्याण - उत्तरगुणप्रताप्यानाम् । आव०
४९१ ।

उत्तरगुणलङ्घि - उत्तरगुणाः-विश्वविश्वद्वारायस्तेषु चेद
प्रमाणायां गृह्यते तस्य उत्तरगुणलङ्घि-तयोक्तियम् ।
अथ० ७९५ ।

उत्तरगुणा-दशविधप्रत्याख्यानरूपाः । अथ० ८९४ । नि०
५० डि० १९६ अ । मूलगुणापेक्षया म्याभ्यासीन । उत्त०
५३६ ।

उत्तरगुणे-उत्तरगुणविषय-श्रीतकृतादि । आ० ३२५ ।
उत्तरचलियं-उत्तरचूडम्, यद् मन्दनं इत्या पद्यान्महता
शब्देन मन्तकेन बन्द इति भणति, कृतिवर्मेणि एकेन वि-
शतमो गुणः । आ० ५४४ ।

उत्तरज्ज-उत्तराध्वः-उत्तराध्वयनम् । तृतीया निरुक्तिः ।
आ० ६१ ।

उत्तरज्जयणा-उत्तराध्वयनानि । आ० ७५९ ।

उत्तरज्जयणाई - उत्तराध्वयनानि-गर्वाण्यपि चाध्वयनानि
प्रानाम्येव तथाऽध्वयन्येव रुद्रकोमराध्वयनप्रद्वान्गन्धेन
प्रोदयति । नैरी २५६ ।

उत्तरज्जाप-उत्तराध्यायाः-उत्तराः-प्राना अधीयन्त इत्य-
ध्याया-अध्वयनानि तत उत्तराध्वये अध्यायाध्व । उत्त०
७१२ ।

उत्तरहृमरहृद - उत्तरार्धभरतनाम्नो देवस्य निवास-
भूतं कृतं उत्तरार्धभरतचूडम् । जे० प्र० ७७ ।

उत्तरणं-निरंतरं । नि० ५० डि० ७७ अ । एकाए केव अणो
य गच्छा मे उत्तरणं । नि० ५० डि० ७७ अ । तुंबोडुपादिभि-
र्वाचिर्जितैर्द उमीयते तद् उत्तरणम् । ५० तृ० १९१ अ ।
जय तरंनो जले संप्रेक्षितं तं मध्ये उत्तरणं भणति । नि०
५० डि० ७८ अ ।

उत्तरहारिता-उत्तरादिका । ठाणा० ४०८ ।

उत्तरजे-उत्तरार्धे-उत्तरभागे । जे० प्र० ४८२ ।

उत्तरपओगकरणं-उत्तरप्रयोगकरणं, श्रीचण्डीमकरप्रतिम-
भेदः । आ० ८५८ ।

उत्तरपट्टो-उत्तरपट्टः । ओष० २१७ । उत्तरपट्टः । ओष०
८३ ।

उत्तरपट्ट्याहृतं-गव्यामल्लक्षणं द्वितीयं भेदः । अथ०
२८१ ।

उत्तरपरिकर्मवियते-उद्विष्यते । आ० ७६५ ।

उत्तरपासो-उत्तरपार्श्वः । जीपा० २०४, २५० ।

उत्तरपुरच्छिमिन्नाभो-उत्तरपूर्व, उत्तरपूर्वमां शिति ।
जीपा० १४४ ।

उत्तरपुरच्छिमे-श्रीतर्पणः, उत्तरपूर्वको शिवभग-
ईगान्तोः । मृ० २१ ।

उत्तरपुरस्त्रिमोहं-उत्तरपूर्व, ईगाने रंते इत्यर्थः । मृ०
२१ ।

उत्तरपुट्या-ईगान्तोः । आ० ६३० ।

उत्तरपुट्याणी-उत्तरपुट्याणी, दम्नोत्तरा । आ० २५५ ।

उत्तरपुट्याहृण्ये-गणविशेषः । ठाणा० ४५१ ।

उत्तरमद्रपट्टाः-श्रीतर्पणः । मृ० ११४ ।

उत्तरमंदा-उत्तरमन्दानिमा गान्धारस्वरगान्ध्यां गान्ध्या
मूर्तिना । जे० प्र० १८८ । मन्थमन्थमन्थ प्रथमा मूर्तिना ।
ठाणा० ३९३ । गान्धारस्वरगान्ध्या मन्थमी मूर्तिना । जीपा०
१९३ ।

उत्तरमहूर-वर्णविशेषः । नि० ५० डि० २१० अ ।

उत्तरपाप-उत्तरपादः-उत्तरपादः । आ० २४३ ।

उत्तरवेउत्तिये-उत्तरवैषयम् । प्रजा० २९८ ।

उत्तरवेउत्तियं-उत्तरवैषयम्, उत्तरमुत्तराकाशमभिनयम्
तिस्रमभिविष्टमिष्यं, वैतुर्विके विवृणं तेन विवृणं
वैतुर्विकम् । विविष्टवम् विविष्टाभिनयम् विविष्टाभिनयम्
मीनीतु वृत्तापुष्टेन अनिमनितमोहारिभिनयम् । अथ०
प्र० १९५ अ । उत्तरवैषयम्-वैषयिकाऽनेत्योक्त्यान्-
भावि वैषयम् । अथ० ७२ ।

उत्तरवेउत्तियया-उत्तरवैषया, मद्रप्रयोगात्तं कार्यमा-
धिय या विषये सा । अनु० १९३ ।

उत्तरसत्तासुभो-उत्तरसत्तासुभः, उत्तरपूर्वस्वरान्तमेः ।
आ० १८६ ।

उत्तरसादा - उत्तरपट्टा, अकर्मित जन्मप्रथम् । आ०
२५५ ।

उत्तरसाला - अपविगायिर्महो हयसाला वा साला -
उत्तरसाला । नि० ५० डि० २६० अ ।

उत्तरा-उत्तरमपुरा । अथ० ६८८ । उत्तरावाला । आ०
१०५ । उत्तराभाषणा-उत्तराभाषणी "उत्तराभाषा" । मृ०
१३० । उत्तराभाषणी, उत्तराभाषा, उत्तरमद्रपट्टा । जे०
प्र० ५०२ । उत्तरमपुरा । अथ० ३५६ । मेट्टिमि-

भूमेर्भूमिनी । आव० ३२४ । शिवभूमेर्भूमिनी । विशेष० १०२२ । मध्यमग्रामस्य तृतीया मूर्छा । ठाणा० ३९३ ।

उत्तरार्धम् । भग० २६८ ।

उत्तरार्धये-देशविशेषः । नि० चू० तृ० ४४ अ ।

उत्तरावक्रमणं-उत्तरस्यां दिश्यपक्रमणं-अवतरणं यस्माद् उत्तरापक्रमणम्-उत्तराभिमुखं पूर्वं तु पूर्वाभिमुखमापीदिति । भग० ४७७ । उत्तरस्यां दिश्यपक्रमणं-अवतरणं यस्मात्पुनरुत्तरापक्रमणं-उत्तराभिमुखम् । ज्ञाता० ५६ ।

उत्तरावह-उत्तरापथः, उत्तरदिग्निर्भागः । आव० ९९ । नि० चू० प्र० ९६ आ । उत्तरदिग्माता देशाः । विशेष० ६२४ । उत्तरदिग्मन्वन्धी देशः । आव० ८३०, २९५ । बृ० द्वि० २२७ अ । नि० चू० प्र० ९६ अ ।

उत्तरासंग-उत्तरासङ्गः, वक्षसि निर्गमिद्वस्तारितव्यविशेषः । जं० प्र० १८७ । उत्तरीयस्य देहे न्यासविशेषः । भग० १३८ ।

उत्तासणयं-उत्तासनकं-भयस्वरम् । ज्ञाता० १३३ ।

उत्तरासमा-मध्यमग्रामस्य चतुर्थी मूर्छा । ठाणा० ३९३ ।

उत्तरासाढा-उत्तरापादानां-उत्तरापादापर्यन्तानां नक्षत्राणाम् । सूर्य ११४ ।

उत्तरासाढानक्षत्रे-उत्तरापादानक्षत्रम् । सूर्य० १३० ।

उत्तरिचप-उत्तरीचं-लघ्वपिणम् । ठाणा० ३०९ ।

उत्तरिज-उत्तरीयम्-उत्तरासङ्गः । जं० प्र० १८९ । भग० ३९९ । वसनविशेषः । भग० ४६८ । उपरिकायाच्छादनम् । ज्ञाता० २७ ।

उत्तरिजयं-उत्तरीयकं-उपरितनवसनम् । उपा० ५० ।

उत्तरीकरणं-उत्तरकरणं पुनः संस्कारद्वारेणोपरिकरणमुच्यते, उत्तरं च तत्करणं च द्वायुत्तरकरणं, अनुत्तरमुत्तरं कियत् द्वायुत्तरकरणम् । आव० ७७९ ।

उत्तरीयं-प्रावरणं प्रच्छदपटीत्यर्थः । उत्तरीयं पुनर्यत् तदुपरि प्रतीर्यते । बृ० प्र० ९८ अ ।

उत्तरोट्टोमा-दाडियाओ । नि० चू० प्र० १९० अ ।

उत्तरो-उत्तरप्रद्वान्नां सज्जतसम्मतिद्विगमद्वयं । नि० चू० प्र० ६३ अ ।

उत्ताणय-उत्ताणः । आव० ६४८ । उत्ताणकाः-ऊर्ध्वमुखः आयिनः । जं० प्र० २३९ ।

उत्ताणतो-उत्ताणकः । उपा० २४४ ।

उत्ताणयं-उत्ताणकं-उत्ताणीकृतम् । प्रज्ञा० १०७ । उत्ताणकम्-ऊर्ध्वमुखम् । उपा० ६८५ । भग० १२५ ।

उत्ताणसेजम् । निरव० ३४ ।

उत्ताणा-उत्ताणा । ठाणा० २९९ ।

उत्ताणं-स्पष्टम् । प्रज्ञा० ५९९ । प्रतलम् । ठाणा० २७८ ।

स्वच्छतयोपलभ्यमध्यस्वरूपत्वम् । ठाणा० २७८ ।

उत्ताणीकृतः । सूर्य० ३६ ।

उत्तागती-अवतारयन्ती । आव० ६७६ ।

उत्तारो-उत्तारः-अपस्तारद्वतरणम् । जीवा० २६९ ।

जलमध्याद्बहिर्विनिर्गमनम् । जीवा० १९७ ।

उत्ताले-उत्त-प्राचाल्याभ्यं इत्यतितालमस्थानतालं वा । ठाणा० ३९६ । अनु० १३२ । उत्त-प्राचल्येन अतिताले अस्थानतालं वा । जं० प्र० ४० । जीवा० १९४ ।

उत्तालिजंताणं-आलपनम् । राज० ४६ ।

उत्तासणओ-उद्वेगजनकः । ठाणा० ४६९ ।

उत्तासणयं-उत्तासासिका-स्मरणं वापुद्वेगजनिका । भग० १७५ ।

उत्तासिया-उत्तासिता-आस्फालिता । भग० १५४ ।

उत्तिग-उत्तिगः-पिपीलिकसन्तानकः । आचा० २८५ ।

तुगमः । आचा० ३२२ । रज्जुम् । आचा० ३७९ ।

उदयं हस्त्यादिना पित्तेति । नि० चू० तृ० ६३ अ । किटिका-

नगरम् । दश० १७५ । सर्पच्छन्नादिः । दश० २२९ ।

गर्भभाकृतिजीवविशेषः, कीटिमानगरं वा । आचा० ५७३ ।

कीटियवातो । नि० चू० प्र० २५५ अ । कीटवृणगरागो

उत्तिगो, फगुगुभो वा । नि० चू० द्वि० ८३ अ । कीटिकान-

गरम् । बृ० तृ० १६६ अ । छिद्रं । नि० चू० तृ० ६३ अ ।

कीटियानगर्यं । दश० चू० ८० ।

उत्तिगसुहुम-उत्तिगसुहमं-कीटिकानगरम् । दश० २३० ।

उत्तिणो-उत्तिणं-अवतीर्णः । ओष० २० ।

उत्तिन्न-अवतीर्णः । दश० १९५ ।

उत्तिमं-उत्तमम्-प्रेष्ठम् । आव० ४८७ ।

उत्तिमद्वो-उत्तमार्थं-अनशनम् । बृ० द्वि० १०० अ । उत्त-

मार्थं-कालधर्मः । आव० ६९६ । भक्तवत्सलवानम् ।

आच० ५६३ ।

उत्ती-उत्तिः, शब्दकरणम् । आव० ४६४ ।

उत्तुवणा-उत्तुवना । बृ० द्वि० ७२ अ ।

उत्तुङ्ग- (देवी०) गन्धं । व्य० प्र० २१० आ ।
 उत्तुङ्गा-उत्तेजिता । वृ० तु० २७ आ ।
 उत्तुङ्गा-राज्यादि । आव० ५५५ ।
 उत्तुपियं-उत्पत्ति-स्नेहितम् । प्रथ० ५९ ।
 उत्तेड-विन्दुः । पिण्ड० १० ।
 उत्तेजा-अपवर्त्य । आव० ६२४ ।
 उत्थरंत-आस्तुष्वन्-आच्छादयन् । प्रथ० ४७ ।
 उत्थरमाणी-अभिभवन् । आव० ५६७ ।
 उत्थल - उज्जतानि-स्थलाणि धृतुच्छ्रयहपाणि । जं० प्र० १६८ ।
 उत्थलं । ओष० १९२ ।
 उत्था-उत्थानं-मूलोत्पत्तिम् । उत० ४७५ ।
 उत्थाण-अतिसारः । व्य० द्वि० २७४ अ ।
 उत्थिय-यूथं-सह्यान्तरं, तीक्ष्णतरमिल्यर्थः । उपा० १३ ।
 उत्थितवादः-उत्थितस्तद्वादः । आचा० २०३ ।
 उत्थिय-उत्थियः-वृत्तिकः । भग० २२४ ।
 उत्थुमण-अवस्तोभनम्, अनिष्टोपसन्तये निष्ठीवनेन युक्त-
 रणम् । वृ० प्र० २१५ अ ।
 उत्पला-हस्तिनागपुरे भीमस्य भार्या । ठाणा० ५०७ ।
 उत्पलिनीकन्द-पद्मनीकन्दः । प्रज्ञा० ३७ ।
 उत्पातनिपातप्रसक्तसंकुचितप्रसारितरेकरचित-
 भ्रान्तसम्भ्रान्तः-एकत्रिंशत्तमो नाट्यविधिः । जीवा० २४० ।
 उत्पादपूर्व-प्रथमपूर्वनाम । उत० ३८२ ।
 उत्पादसभा-उत्पादभवन्विमानभाविनी सभा । प्रथ० १३५ ।
 उत्पादिताच्छिन्नकौतुहलं-स्वविषये श्रौतृणां जलितम-
 विच्छिन्न कौतुक येन तत्तथा । पञ्चविंशतितमो वचनान्तिशयः ।
 सम० ६३ ।
 उत्प्रासने । उत० ४३४ ।
 उत्प्रासयेत्-आचा० १२९ ।
 उत्प्रासयचने । नि० वृ० प्र० १०८ आ ।
 उत्प्रास्यमान-उन्नतमाना-गर्वाभ्यामो महता चारिप्रमोहेन
 मुग्धनि ससारमोहेन बोधत इति । आचा० २१६ ।
 उत्प्लुत-भीतः । ज्ञाता० १६१ ।
 उत्प्लुत्य-पुद्गल गत्या । मूर्ध० ४७ ।
 उत्पल्लय-अनुजानीदे । ओष० ६८ ।

उत्सर्गसमितिः-म्यङ्गिहले स्याद्वज्रमज्जनुपगिते निरीक्ष्य
 प्रमुञ्च्य च मृग्युगीपासीनामुत्सर्गः । तरा० ९-५ ।
 उत्सर्गसूत्रं । वृ० प्र० ५१ आ ।
 उत्सर्गपिपादसूत्रं । वृ० प्र० ५१ आ ।
 उत्सर्पण-पियाविरोपः । आचा० ३६४ ।
 उत्सादितं । उत० ६५ ।
 उत्साहः-सुशार्थपरावर्तनायामभियोगः । वृ० प्र० ११३ आ ।
 उत्सिकं-काञ्चिकस्य मीकीरिणीतो यद् निष्काशनं तत् । वृ०
 प्र० २७५ अ ।
 उत्सिका । उत० ३१९ ।
 उत्सूर वेलातिक्रमः । पिण्ड० ७१ । विरो० ६३७ ।
 उत्सृजति-मुगति, निधृजति । विरो० २०९ ।
 उत्सृ(च्छृ)तम्-प्रासादादि । आव० ८२६ ।
 उत्सृष्टम्-उत्सर्जनम्-स्नायः । आचा० ३६२ ।
 उत्सेधयहुलं-उत्सेधाख्यो नामेरधस्तनो देहभागो गृह्यते,
 ततः सह आदिना-नामेरधस्तनभागेन यथोक्तप्रमाणल-
 क्षणेन वर्तते इति नादि, उत्सेधयहुलमिति भावः । जीवा०
 ४२ ।
 उदक-उदङ्को-येनोदकमुद्वयते । जं० प्र० १०१ । जीवा०
 २६६ ।
 उदंचमम्-अरघटपटीनिवहादिभिक्षुमेवम् । उत० ५९९ ।
 पिण्ड० १५३ ।
 उदंत-सरीरवट्माणी, वत्ता । नि० वृ० तु० १३३ अ ।
 उदन्तः-वृत्तान्तः । आव० ६९२ ।
 उदंतवाहगो-उदन्तवाहकः, वृत्तान्तवाहकः । आव० ५३६ ।
 उदंतवाहतो-उदन्तवाहकः-दूतः । उत० १०८ ।
 उदइए-उदयः-धर्मणा विपाकः स एतदधिक-क्रियामार्गं,
 उदयेन निष्पन्नः औदधिकः । भग० ६४९, ७२२ । औद-
 चिक-ज्ञानावरणादीनामधर्मानां प्रकृतीनामात्मीयात्मीयस्वरू-
 पेण विपाकतोऽनुभवमुदयः स एव, यथोक्तेन योदयेन
 निष्पन्नः । अनु० ११४ ।
 उदई-उदयः-अनुकमोदिनस्यैवेति । भग० ५१३ । अनुक-
 मगतानामुदयः । भग० ९७३ ।
 उदउह-उदकई, यद् विन्दुमहितं आजनादि मलद्विन्दु-
 रिति । ओष० १७० । स्पष्टोपलभ्यमानत्रल्यसर्ग, अध्व-

यस्यक्षितान्तुर्थमेद । पिण्ड० १४० । उन्वेनाद्रि । अनु० १६० । गउदमिदु । आचा० ३४६, ३७९ ।

उदउह्यादि-उदकाश्रादि । आच० ५२ ।

उदप-पर्वगवनस्पतिविशेष । प्रज्ञा० ३३ । उदय । ओष० ११३ । उदक-अन्ययुधिक् । भग० ३२३ । पेडालपुत्रो निर्मन्य । सूत्र० ४०९ । पष्ठ आजीविकोपासक । भग० ३६९ । जलरहचनस्पतिविशेष । प्रज्ञा० ३१, ३३ । जम्बूद्वीपभरते आगामिसप्तमतीर्थकर । सम० १५३ । तृतीयतीर्थरूपवर्भवनाम । सम० १५४ । उदय-जीवयतो लेस्यापिरिणाम, पञ्चप्रदानाभिमुख्यलक्षणं कम । उत० ३५ । उदय-विपाकवेदनानुभवरूप । पिण्ड० ४१ । उदक । प्रश्न० २० । निर्मन्यविशेष । सूत्र० ४०७ ।

उदपचरा-उदकचरा-उदक चरन्तीति उदकचरा-पुतरक चन्दनकलोष्ठकनसा मस्यकच्छपादय । आचा० २३८ । उदक-नरकविशेष । जावा० २६ । जलरहमेद । आचा० ५७ ।

उदकगृहम्-उदकभवनम् । आचा० ३४१, २३८ ।

उदकप्रतिष्ठापनमात्रक-उपकरणधावनोदकप्रक्षेपस्थानम् । आचा० ३४१ ।

उदकरज-उदकरेणुसमूह । औप० ४७ । जावा० १९१ ।

उदकाद्रि-भिदुसहित । चू० प्र० २८२ आ ।

उदग-उदक । सूत्र० ३०७ । अणतवणप्पइ । दश० चू० १२० । नि० चू० द्वि० ७९ अ । उदकम्-अनन्तवनस्पति विशेष । दश० २२९ । नगरपगिखाजलम् । जाता० १० । जलाध्ययमानम् । भग० ९२ । जनपदसत्ये पय उद कान्तिपयसि । दश० २०८ । मृदुलोपमासत खन्वश्चक्षु नमुपभोक्तव्यम् । माधोस्पमानम् । दश० १९ । शिरापा नीयम् । दश० १५३ ।

उदगगग्ने-उदकगर्भ-कागन्तरेण जलप्रवर्णहत । भग० १३३ ।

उदगजोगिया-उदकस्थ योनय-परिणामकारणभूता उद कयोनि त एवोदकयोनिवा-उदकजननस्वभावा । ठाणा० १४० ।

उदगगाप-पठान् द्विदो ज्ञातम् । उत० ६१४ । उदक-नगरपगिखाजलं तदेव नात-उदाहरण उदकजातम् । पाता०

१० । सम० ३९ । प्राताया द्वादशमध्ययनम् । आच० ९५३ ।

उदगतीर-उदगागाराता तस्य शिञ्जति उदगं त इदगतीरं दूरिणं गजति उदगं तम्हा ग होइ त उदगतीरं, तो ऊर्ध्व गरीपूरेण अकमति त उदगतीरं अहवा जहि ठिएहि जल हीमति अहवा गरीए नमीण उदगतीरं अहवा जहि ठितो जलट्टिएण सिंचति सिंधुगंगादिणा तं जन्तीरं, अहवा जावति विविभो फुसति अहवा जावति जलेण फं त उदगतीरं । नि० चू० तृ० १६ आ ।

उदगसाभा-गीतमगोश्रातरमेद । ठाणा० ३९० ।

उदगदोणी-उदगदोणी वा अरहट्टस भवति नीए उवरि घरीओ पाणिं पाडंति । अहवा परंगणए कट्टमया अपोदएम देसेसु कीरइ तस्य मणुस्मा ष्ठावात । दश० चू० ११० । जलभापनं यत्र तप्तं लोहं शीतलीकरणाय क्षिप्यते । भग० ६९७ । उदकद्रोणि-अर्हट्टजलधारिका । दश० २१८ आ ।

उदगपउरो-उदकप्रतुर-देशविशेष मित्युविषयवत् । चू० तृ० १३८ आ ।

उदगपठण-उदकपठनम् । आच० ९७३ ।

उदगविदु उदकविन्दु । अनु० १६१ ।

उदगभाविया-जा उदके छट्टपुब्बा मा । नि० चू० प्र० ४६ अ ।

उदगभासो-उदकभास-। गवक्खुजगेदस्यावामपवत् । जावा० ३११ ।

उदगमच्छ-उदकमस्य-इन्द्रधनु खण्डम् । भग० १९६ । इन्द्रधनुष खण्डम् । जीवा० २८३ । इन्द्रधनु मण्डलि । अनु० १९१ ।

उदगमाला-उदकमाला-ममपानीयोपरिभूता माला । जीवा० ३९४ । उदकशिखा क्लेश्ये । ठाणा० ४८० ।

उदगधलणी । नि० चू० प्र० २४ अ ।

उदगगारगसमान-उदकवारकसमान-लघुपानीयपत्रमग नम् । जीवा० १०२ ।

उदगावस्त-उदकवस्त-उदकवि-नेम य अवगाप निष्ठदिवर्ध । अनु० १६१ ।

उदग्ग-उदम-उदमतपयवगाधेन उतरातरं वृद्धिमान् । भग० १२४ । उदं ममुत्तिन्नशिर् इत्यर्थं प्रधानं महि । जीवा०

३४३। उदग्रः-उग्रः। ज्ञाता० ६६। उदग्रः-तीव्रः।
ज्ञाता० ७६।

उद्दृष्टे-रत्नप्रभायां अपमान्तमहानरकः। ठाण० ३६५।

उदतण-उदयणं-उदयगामि, प्रवृत्तमानं। ठाण० ३४२।

उदत्त-तुदन्तम् भूमिस्तोऽनशक्तविशेषः। आव० ८२९।

उदात्तः-उत्तमभाववान्। भग० १२५।

उदधि-जलनिचयः। ठाण० १७७।

उदधिघनं। जीवा० १९१।

उदपानं-वृषः। वृ० प्र० १८३ अ।

उदपील-उदकोपीलः-तटागादिषु जलसमूहः। भग०
१९९।

उदमेया-उदकोद्भेदः-गिरितटादिभ्यो जलोद्भवः। भग०
१९९।

उदय-उदीरणावलिग्रगततत्पुद्गलोद्भूतसामर्थ्यता। आव०
७७। आचामः। भग० १८७। पनाका। भग० १८७।
पैतालपुत्रः। पाश्चजिनशिष्यः। ठाण० ४५७। भाविया।
नि० वृ० प्र० २६४ आ।

उदयद्वी-उदयार्थी, सामार्थी। सूत्र० ३९४।

उदयण-उदयनः-वीणावत्सराजः। उत० १४२।

उदयणकुमारं-उदयनकुमारं, मृगावतीपुत्रः। आव० ६७।

उदयणमाया-उदयनमाता, भावप्रतिक्रमणदृष्टान्ते मृगा-
वती आर्या। आव० ४८५।

उदयनिष्पन्ने-औदयिकभावस्य द्वितीयभेदः। भग० ७२२।

उदयपहो-उदकपयः, लोकानां जलानयनमार्गः। आव०
६४०।

उदयभासे-बेलन्धरनागराजस्यावासः। ठाण० २२६।

उदयवहलं-उदकवहलं भाविरेणुसन्तापोपशान्तये। आव०
३३०।

उदयवर्षित्वं-समुदयः, समुदायो वा। प्रथ० ६३।

उदयास्ताम्रतं-तापक्षेत्रम्। जं० प्र० ४४२। प्रकाशक्षेत्रं,
तापक्षेत्रम्। जं० प्र० ४५५।

उदरं। आच० ३८।

उदरोपप्यं-उदरामर्शनम्। आच० ६६।

उदरवलिमंसं-उदरवलिमांसं, उदरोपरि या वलयाकारा
मांसरेखा तस्या मांसं। आव० ७७८।

उदरि-वा-पितादिमनुष्यमष्टधोरं तदस्यास्तीत्युदरी। आच०
२३५। उदरी-जलोदरी। प्रथ० १६१।

उदवाहा-उदकवाहाः-अपकृष्टान्यल्पानुदकवहनानि। भग०
१९९।

उदसि-उदसिन्। नि० वृ० प्र० ६ अ।

उदहिकुमारा-उदधिकुमारा-वहगस्याशोपपातवचननिर्देश-
वर्तिनो देवाः। भग० १९९। भुवनपतिदिविशेषः।
प्रज्ञा० ६९।

उदहिकुमारीभो-उदधिकुमार्यः-वहगस्याशोपपातवचन-
निर्देशवर्तिन्यो देव्यः। भग० १९९।

उदहिनामाणं-उदधिनानाम्-आर्यमुद्राणाम्। आच०
२६२।

उदहीसरिसनामाणं-उदधिः-समुद्रस्तेन सदृक्-सदृशी
नाम-अभिधानमेवामुदधिसह्यमानि-सागरोपमाणि स्रज्ज-
६४७।

उदाइ-उदायी-कृणिकराशो हस्ती। भग० ३१७। वृष-
विशेषः। आव० ६८७। भग० ६७३, ६७५।

उदाइजा। भग० १८३।

उदाइमारक-साधुवेषधारकः। नि० वृ० प्र० २९३ आ।

उदाइमारय-श्रमणवेषधारको विनयस्तरुमुनिः। नि० वृ०
तृ० २३ आ।

उदाइयाए-असिर्व उदाइयाए अभिरुतः। नि० वृ० प्र०
९७ अ।

उदात्तं-उदात्तरत्नं-उच्चैर्गतिता। द्वितीयो वचनातिशयः। सम०
६३।

उदायण-वीतमयराजः। भग० ६१८। नि० वृ० द्वि०
१४५ अ। शतानीक राजपुत्रः। विषा० ६८। भग० ५५६।

अन्तिमराजपि। ठाण० ४३०। उदायनः-विगतिद्वारे
वीतमयनगराधिपतिः। आव० ५३७। आव० २९८।

सौवीरराजवृषभो राजा। उत० ४४८। प्रद्योतराज्ये गान्ध-
र्वविद्याप्रधानः। आव० ६७३। शिर्षमकनगराधिपतिः।

प्रथ० ८९। अन्तिमराजपिः। वृ० प्र० १६६ अ।

उदायितकुमारी-उदायिकुमारः-पद्मावतीपुत्रः। आव०
६८३।

उदायिनृपः-यः कृत्रिमसाधुभिर्मारितः। सूत्र० २५०।
आच० ५२९। सूत्र० ३६५। आच० ९१।

उदायिनुपमारक — ध्रमणवेषधारको मुनिः । वृ० प्र० २०४ अ । वि० १२५५ । ठाणा० १८५ ।

उदायिमारगो — उदायिमारकः — ध्रमणवेषधारको मुनिः । नि० चू० द्वि० ३९ अ, ४९ अ ।

उदायी—कृणिकराजस्य हस्तिराजः । भग० ७२० । कोणि-
कपुत्रः । ठाणा० ४५६ ।

उदार—उदारं—उद्रुटम् । जं० प्र० २०३ । उदारत्वं—अभि-
धेयार्थसातुच्छत्वं गुम्फगुणविशेषो वा । द्वाविंशतितमो वचना-
तिशयः । सम० ६३ । शोभनं । ठाणा० २३३ । प्रधा-
नम् । प्रज्ञा० २६९ । ठाणा० २९५ । तीर्थकरणघरशा-
रीरापेक्षया श्रेयशरीरेभ्यः प्रधानं, सातिरेक्योजनसहस्रमा-
नत्वाच्छेषशरीरेभ्यो महाप्रमाणं वा । अनु० १९६ ।
औदार्यवान् । भग० १२५ ।

उदाला—उदाराः—महान्तः । उत० ४९९ ।

उदाहड—भणिया । नि० चू० तृ० ४९ आ ।

उदाहरण—चरितकल्पितमेदम् । आब० ५९७ । कयनम् ।
उत० ३०२ । उदाहरणम्—साध्यासाधनान्वयव्यतिरेकप्रदर्श-
नमुदाहरणं, दृष्टान्तः । दश० ३३ ।

उदाहरे—उदाहरेत्—उदाहृतवान् । उत० २४१ ।

उदाहृ—उताहो निपातो विकल्पार्थः । भग० १७ । भग०
२३७ । उक्तवान् । आचा० १२८ । आहोयित् । उपा०
३८ ।

उदिप—उदितः—उद्यं प्राप्तः, स्थित इत्यर्थः । जं० प्र० ५२८ ।

उदिओदय—उदितोदयः, कायोत्सर्गदृष्टान्ते राजा । आब०
५९९ । पारिणामिकीशुद्धी पुरिमतालपुरे राजा । आब०
४३० । उदितोदितः—पुरिमतालनगराधिपतिः । विषा० ५८ ।
श्रीकान्तापतिः । मंरी १९९ ।

उदिक्रवन्ते—प्रतीक्ष्यमाणः । वृ० तृ० ११६ आ ।

उदिण्णं—उदीर्गम्—पीडितम् । आब० ८६३ । विषाओदय-
मागतम् । प्रज्ञा० ४०३ ।

उदिण्—उदीर्गम्—रूपत उदीरणपरणेन बोधितम् । भग० ९० ।

उदिप्रमोह—उदीर्गमोहः—उत्फट्प्रेदमोहनीयः । भग० २२३ ।

उदीणवाहणं—उदगेण उदीचीनं प्रागेव प्राचीनं उदीचीनं च
तदुदीच्या आगमत्वात् प्राचीनं च तदुदीच्याः प्रयासतत्वात्
उदीचीनप्राचीनम्—दिग्दर्शने क्षेपदिगपेक्षया पूर्वोत्तरदिगित्यर्थः ।

भग० २०७ । उदीचीनं च तदुदीच्या आगमत्वात् प्राचीनं
च प्राच्याः प्रत्यासन्नत्वादिति । जं० प्र० ४८० ।

उदीणवाह—यः उदीच्या दिशः समागच्छति वातः स उदी-
चीनवातः । जीवा० २९ । यः उदीच्या दिशः समागच्छति
वातः, स उदीचीनवातः । प्रज्ञा० ३० ।

उदीर—उदीरसि उदयप्राप्ते दलिके अनुदितस्तात् आकृ-
ष्य करणेन वेदिनयन्तः ३ । टाया० २८९ । उदीरितवन्तः—
अध्यवसायवशेनानुदीर्णोदयप्रवेशनतः । ठाणा० १७९ ।

उदीरइ—उदीरयति—प्राक्कल्पेन प्रेरयति, पदार्थान्तरं प्रतिपा-
दयति वा । भग० १८३ ।

उदीरण—अनुदयप्राप्तस्य करणेनाकृष्योदये प्रक्षेपणमिति ।
ठाणा० १०१, १९५ । उदीरणम्—अनुदितस्य करणविशे-
षादुदयप्रवेशनम् । भग० ५३ । उदीरणकरणवशातः कर्म-
पुद्गलानामनुदयप्राप्तानामुदयावल्लिख्यार्थं प्रवेशनम् । प्रज्ञा०
२९२ । करणेनाकृष्य दलिकस्थोदये दानम् । ठाणा० ४१७ ।

उदीरणा—अप्राप्तसमये उदयप्रापणं सैव उदीरणा । जं०
प्र० १६८ । अप्राप्तकालफलानां कर्मणामुदये प्रवेशनम् ।
ठाणा० २२१ ।

उदीरणाभविष्यं—उदीरणाभविकम्—तत्र भविष्यतीति भवा
सैव भविका, उदीरणा भविका यस्येति, उदीरणार्था वा
भग०—योग्यमुदीरणाभव्यमिति । भग० ५८ ।

उदीरिण—उदीरणम्—स्थिरस्य सतः प्रेरणम् । भग० १८ ।
उदीरणा—उदीरणा नाम अनुदयप्राप्तं विरेणाऽऽगमिना कालेन
यदेदितव्यं कर्मदलिकं तस्य विनिश्चाध्यवसायलक्षणेन कर-
णेनाकृष्योदये प्रक्षेपणं । भग० १५ ।

उदीरिय—उत्—प्राक्कल्पेनेति—प्रेरितं उदीरितं । जीवा० १९९ ।

उदीरिया—उदीरिता—स्वभावतोऽनुदितान् पुद्गलानुदय-
प्राप्ते कर्मदलिके करणविशेषेण प्रक्षिप्य यान् वेदयेत् ।
भग० २४ । उदीरिता—उदयमुपनीता, वेदिता । भग०
१८५ ।

उदीरितं—उदीरयन्तं—वसवन्तरं प्रेरयन्तम् । ठाणा० १८५ ।

उदीरिइ—उदीरयति—भण्णि, प्रवर्तयति । ठाणा० ११७ ।

उदुम्बर—द्वितीयं महाउद्रम् । प्रज्ञा० १५१ । महाउद्रविषेण ।

आचा० २१५ । कर्मविषावम्याहममप्ययम् । ठाणा०
५०८ । व्यापशक्तिरेव । आब० ८२८ ।

उदुम्बरदक्ष—सागरदक्षार्थवाहसुतः । ठाणा० ५०८ ।

उदुहसेज्ञा-रघ्वेत । नि० सू० द्वि० ४९ आ ।
 उदुहसुह-ऋतुसुह, ऋतुशुभं वा-कालोचितम् । प्रश्न० १४१ ।
 उदु, उद्द-द्विमासप्रमाणकालविशेष ऋतु । ठाणा० ३६९ ।
 उदूखल-काष्ठनिमित्त खण्डनोपयोगि शालम् । भग० २१३ ।
 आचा० ३४४ ।
 उदूकूढो-पाहनियतो । नि० सू० प्र० १८४ अ ।
 उदो-उद-म्लेच्छविशेष । चिलातदेशनिवासी । प्रश्न० १४ ।
 उद्गमनप्रथिमिकि-चन्द्रसूर्ययोश्च उद्गमन-उदयन तत्प्रवि-
 भक्ती-रचना तदभिनयगर्भं यथा उदये सूर्यचन्द्रयोर्मण्डल-
 मर्णं प्राच्या चारुण प्रकाशस्तथा यथाभिनीयते तदुद्ग-
 मनप्रविभक्ति । पद्यो नाट्यविधि । ज० प्र० ४१६ ।
 उद्गोर्णं वास्तम् । उक्त० ३३९ ।
 उद्ग्राहित-मेष्टितम् । ऋ० १५९ ।
 उद्घाटित-प्रकाशित, प्रकटित । ठाणा० ४१२ ।
 उद्घाटितश्च-प्रथमो विनय । प्रज्ञा० ४२५ ।
 उद्देष्टका-उद्देष्टका । शृ० द्वि० ६० आ ।
 उद्दङ्गा-ऊर्ध्वकृतंङ्गा ये सञ्चरन्ति । भग० ५१९ ।
 उद्दण्डपुर-नगरनाम । भग० ६७५ ।
 उद्दडा ऊर्ध्वकृतदङ्गा ये सञ्चरन्ति । निरय० २५ ।
 उद्दुको-जनोपहास्य । शृ० द्वि० २४२ अ ।
 उद्दस-त्रीन्द्रियजीवमेद । उक्त० ६१५ ।
 उद्दसगा-त्रीन्द्रियविशेष । प्रज्ञा० ४२ ।
 उद्दसे-उद्दस । आच० २१७ ।
 उद्दप मारणतिष्ठ-उद्दये मारणान्तिके वेदनोदये मारणा-
 न्तिकेऽपि न क्षोभं कार्य । योगसमूहे एकोनविंशत्यमो योग ।
 आच० ६६४ ।
 उद्दहर-सुभिक्ष । नि० सू० प्र० ८९ आ सुभिक्ष । नि०
 सू० प्र० ३१५ अ । ऊर्ध्वदरं ते ददा ऊर्ध्वं यत्र पूर्वन्ते
 तद्दृक्चदरम् । शृ० द्वि० १०० अ । हुविषा ददा-वर्णदरा
 य पोद्दरा य, ते ऊर्ध्वं पूरति जल्प त उद्दरं-सुभिक्ष ।
 नि० सू० प्र० २२६ अ ।
 उद्दघण-उत्थान-नास । शृ० द्वि० ७९ अ ।
 उद्दघण - अपद्रावणम्-अतिपातविचिता पीडा । पिण्ड०
 ३७ ।
 उद्दघणकर-मारणातिवेदनाकारि धनहरणगुणद्रवकारि
 वा । औप० ४२ ।

उद्दघणया-कृपादाधारणता । भग० ९३ । विज्ञाप सप्यो
 अन्यत्र नीयते । नि० सू० प्र० ३३५ अ ।
 उद्दघणा-उपद्रवणमपद्रवण वा । प्राणवधस्य नवमं पर्याय ।
 प्रश्न० ५ ।
 उद्दघातितगणे-गणविशेष । ठाणा० ४५१ ।
 उद्दघिया-अवद्राविता - उत्प्रासिता । आच० ५७४ ।
 मारिता । भग० ७६६ ।
 उद्दघेति - अपद्रावयति-जीविताद् व्यपरोपयति । प्रज्ञा०
 ५९३ ।
 उद्दघेउ-अपद्राव्य । उक्त० २०७ ।
 उद्दघेह-विनाशयत । उपा० ४९ ।
 उद्दघेहिह - अपद्रावयिष्यति-उपद्रवात् करिष्यति । भग०
 ६९१ ।
 उद्दहता-शोभमाना । ज्ञाता० २७ ।
 उद्दह उद्दति-रचयति । भग० ९३ । उद्दति-जलस्योपरि
 वर्तते । भग० १८४ । अपद्रवति-स्मरते । भग० १११ ।
 उद्दहभा-उपद्राविका, उपद्रवकारिणी । औप० १७ । उप-
 द्रोही । औप० १५ ।
 उद्दहत्ता-अपहृत्य-मृत्वा । भग० १११ । अपद्राय-मृत्वा ।
 ठाणा० ४७१ । अपद्राय-मृत्वा । जीवा० २६३ । ज०
 प्र० ४२५ ।
 उद्दहण-उदाण, वैषम्यम् । आच० ४३७ ।
 उद्दहणग-युतकम् । आच० ७०० ।
 उद्दहणमत्तारा-अपद्रावमनुत्का, भगारेण परित्विता । नि०
 सू० प्र० १०९ आ ।
 उद्दहणि - उद्द-सि-सुविषये सरस्वात्सुधनचर्मनिष्पन्नानि
 उद्दहणि । आचा० ३९४ ।
 उद्दहाम - उद्दहाम - चरणनिपातशीलोपमं निरपेक्षत्वाद् द्रुत
 चारी । अनु० २६ ।
 उद्दहामिया-उद्दहामिता-अपनीनचम्पना, प्रलम्बिता । विपा०
 ४९ ।
 उद्दहयति-अपशान्ति-प्रणैर्विसृज्यन्ते । उपा० ७१७ ।
 उद्दहयण वीतमयणपरे राया । नि० सू० प्र० ३४६ आ ।
 उद्दाल - अवदाल, विदलनं, पादादिकस्य अधोगमनम् ।
 विदलनम् । जीवा० २३२ । राज० ९३ ।
 उद्दालक-एकोद्दक्षप्रियं दृष्टविशेष । जीवा० १४५ ।

उद्दाला-उद्दालाः, हुमविशेषः । जं० प्र० १८१ ।

उद्दालिखो-उद्दालितः-बलादुद्धीतः । आच० ७१७ । अप-
हृतः । उत० ३०१ ।

उद्दावणया-उद्दासनम् । भग० १८४ ।

उद्दावो - उद्दावः-स्थानान्तरेष्वध्याप्यसङ्कामितः । जीवा०
३५५ ।

उद्दाह-प्रकृते दाहः । ठाणा० ५०८ ।

उद्दिम्बाहि-प्रतीक्षस्व । नि० चू० प्र० ३२२ अ ।

उद्दिष्ट-वाचदधिकाः पास्तुपेदनः धमगान्-साधून् उद्दिश्य
दुर्मिक्षापगमादी यद्भिधावितरन् तदौद्देशिकमुद्दिष्टम् । धृष्ट०
१५३ । उद्दिष्टम्-स्वार्थमेव निष्पन्नमनानादिकं शिक्षाचरणं
दानाय यद् वृषकल्पितं तत् । पिण्ड० ७७ । उद्दिष्टउरुवेग
आभासंति । नि० चू० द्वि० १६३ अ । भावति । नि० चू०
द्वि० १६३ आ । वक्ष्यपणयाः प्रपमो भेदः । आचा० २७७ ।
उद्दिष्टा-अमावास्या । भग० १३५ ।

उद्दिष्टभावेसं-समगा निगमं सङ्ग तावता मेढय आजीव
एतेषु उद्दिष्टभावेसं भणति । नि० चू० प्र० २३० आ ।
उद्दिष्टभक्तं-उद्दिष्टभक्तं-दानाय परिकल्पितं यद्गुरुपात्रादिकं
तत् । धृष्ट० ३९९ ।

उद्दिष्टभनपरिणाय - उद्दिष्टं-तमेव धावकमुद्दिश्य कृतं
भक्तं-ओदनदि उद्दिष्टभक्तं तत्परिज्ञातं येनासाधुद्दिष्टभक्त-
परिज्ञातः, धमगोपासकस्य दशमी प्रतिमा । सम० १९ ।
उद्दिष्टवज्रप-उद्दिष्टवर्जकः, धावकस्य दशमी प्रतिमा । आन०
६४६ ।

उद्दिष्टसमावेसं-निगमेषा-साहू । नि० चू० प्र० २३० आ ।

उद्दिष्टा-उद्दिष्टा-यस्याः स्थापनायाः उत्कृष्टा आरोपणा ज्ञानु-
मिष्टा सा ईरितता । ध्य० प्र० ७५ आ । अमावास्या ।
जीवा० ३०५ । ठाणा० २३७ । राज० १२३ । उपदिष्टा ।
औष० १०० । विषा० ९३ । कथिताः । उत० २२९ ।

उद्दिष्टाभो-उद्दिष्टा-सामान्यतोऽभिहितः । ठाणा० ३०८ ।

उद्दिष्टो-उद्दिष्टः-प्रतिपादितः । धृष्ट० १७६ ।

उद्दिष्टा-प्रवृत्तः । धृ० द्वि० ६१ आ ।

उद्दिष्टं । धृ० प्र० ८३ अ ।

उद्दिष्टसि-उद्दिष्टपञ्चे इत्यर्थः । नि० चू० प्र० २९१ आ ।

उद्दिष्टिययस्य-गुरुतमसं उद्दिष्टं-प्रतिज्ञातं वस्त्रं उद्दिष्टयज्जम् ।
धृ० प्र० ९७ आ ।

उद्दिष्ट-उद्दिष्ट, उद्दिष्टः । आचा० ३२५ ।

उद्दिष्टसपविमसगती-उद्दिष्टप्रविमसगतिः-प्रविमसं प्रति-
नियतमावापादिकमुद्दिष्टय यत्तत्प्राप्तं गच्छति सा । विद्यायो-
गोत्तरोदशो भेदः । प्रज्ञा० ३२७ ।

उद्दिष्टसामि-वाचयामि । विशेषे १२९५ ।

उद्दिष्ट-उद्दिष्टम्, (देशो) । धृ० द्वि० १०५ अ । नि०
चू० प्र० २२७ अ ।

उद्दिष्टसेस-जं लुं गेहि, अप्पण्डा बाहि गिणीतं तं भोतुं
सेसं छविं । नि० चू० द्वि० २० आ ।

उद्देश-उद्देश-अध्ययनैकदेशभूतम् । दश० ७ । उद्देशं
उद्देश-वस्तुनः सामान्याभिधानं । विशेषे ६३९ । वाच-
नास्यप्रदानम् । ध्य० प्र० २६ अ । उद्दिष्टयते इति उप-
देशः, मद्वतकर्मव्याधेयः । नारकादिव्यपदेशः उच्चावचगोमा-
दिव्यपदेशो वा । आचा० १२४ । शुद्धचनविशेषः । अनु०
४ । यावदधिकादिप्रणिधानम् । पिण्ड० ३५ । उद्देशनसु-
द्देश-सामान्याभिधानरूपः । अनु० २५७ । उद्देशकः-
क्षीरसमुद्रोद्देशकावयवविशेषः । भग० ७६९ । अध्ययनार्थ-
देशाभिधायी अध्ययनविभागः । भग० ५ । सामान्याभि-
धानमध्ययनम् । आच० १०४ । शुरोः सामान्याभिधायि
वचनम् । उत० ७३ । उद्देशो अभिनवस्त । नि० चू०
प्र० २२३ आ । वाचयामीति शुद्धप्रतिज्ञारूपः उद्देशः । विशेषे
१२९६ । अविवेतिभो उद्देशो । नि० चू० द्वि० १०८ आ ।
क्षेत्रकालविभागः । धृ० द्वि० २६९ आ ।

उद्देशग-उद्देशकः-श्रीत्रियजन्तुविशेषः । जीवा० ३२ ।

उद्देशणंतेयासी-उद्देशनान्तेयासी । ठाणा० २४० ।

उद्देशणकाला-उद्देशनकालः-उद्देशावसराः श्रुतोपचार-
रूपाः । सम० ४६ ।

उद्देशणापरिय-उद्देशनाचार्यः, आचार्यविशेषः । दश०
३१ ।

उद्देशणापरिय-उद्देशनम्-अज्ञादेः पठनेऽधिकारिरूपकं
तत्र तेन वाऽऽचार्यः-गुरुः-उद्देशनाचार्यः । ठाणा० २४० ।
उद्देशिअ-उद्दिष्टय कृतम् उद्देशिकम्-उद्दिष्टकर्मपरि-
भेदम् । दश० १७४ ।

उद्देशिअचरिमतिग-उद्देशाचरमतिगम्, औद्देशिकस्य
पाठोऽथभयनतिर्गन्धविषयम् । दश० १६७ ।

उद्गाह्या-उद्गाहिनाः । उत० १०० । वेगेन प्रमृताः । उत० ३६४ ।

उद्गाह्या-उद्गाहिताः सज्जयताः । उत० १७९ ।

उद्गायमाणो-उत्तिष्ठन् । प्रथ० ६२ । उद्गायमाणः-प्र-
देमानः । ज्ञाता० ५० ।

उद्गारपल्लोवमे-तत्र वक्ष्यमाणस्वरूपवालाप्राणां तत्त्व-
/पदानां वा तद्द्वारेण द्वीपसमुद्राणां वा प्रतिसमसमुद्ररण-
अधोद्वरणमपहरणमुद्गारः तद्विषये तत्प्रधानं वा पल्लोपम-
मुद्गारपल्लोपमम् । अतु० १८० ।

उद्गाघर्ण-कार्यस्य निष्पादनम् । अथ० प्र० १७२ अ ।

उद्दिश-उद्भूतः-देशाच्चिबोक्षितः । जे० प्र० २७७ ।

उद्दिश्य-उद्भूता-निष्काशनम् । ठाणा० ४६३ ।

उद्दी-उद्दिः । जे० प्र० ४५४ । 'मेरुति पण्डियाओ चलणे
विन्धारिअण वाहिरओ । उअस्सम्ये एमो वाहिरउद्दी सुणे-
वव्वो । अमुट्ठे मेरुविट्ठे विन्धारिय पण्डियाओ वाहिं तु । ठाउ-
म्ममं एवो भणिओ अट्ठिभरदत्ति ।' आद० ७९८ ।

उद्दीमुहकलंबुभापुष्कसंडिता-ऊर्ध्वमुखकलम्बुकुण्ड-
परिभृता-ऊर्ध्वमुखस्य कलम्बुकापुष्पस्यैव-नालिकापुष्पस्यैव
संस्थितं-संस्थानं सस्याः सा । सर्व० ६७ ।

उद्भू-उत्पन्नतो विप्रवृत्तः । जे० प्र० ५१ । जीवा०
१६०, २०६ ।

उद्भूता-उद्भूतया-दर्प्यातिशयेन । भग० ५२७ ।

उद्भूतमार्ग-उत्पाद्यमानम् । औप० ४७ ।

उद्भू-उद्भूतः-उद्भूतः । औप० ५ । इतस्ततो विप्रवृत्तः ।
सर्व० २१३ । उद्भूतः । भग० ५४० । उद्भूता-वायुता ।
ज्ञाता० ८० ।

उद्भूया-उद्भूतया-वत्प्राचीनामुद्भूतत्वेन, उद्भूतया वा
सदृश्या । भग० १६७ ।

उद्भूत्वमार्ग-उत्पाद्यमानम् । औप० ४७ ।

उद्भूतियं-उत्पाद्यमानम् । उद्भूतियम् । नि० सू० प्र० २१५ अ ।

उद्भू-उद्भूतः । आच० ५२० ।

उद्भूलिता-मरुत्वा । नि० सू० प्र० ३२४ अ ।

उद्भिज्जत्य-सम्पृच्छ्यज्वम् । ठाणा० ११४ ।

उद्गामक-उत्पन्ननिर्दिष्टः । स्व० प्र० १६८ अ ।

उद्गामकभिक्षासर्वा-वह्निप्रतिपु भिक्षार्थं-पर्यटनम् ।
सू० प्र० २०६ आ ।

उद्यतकं-उत्तिष्ठम् । प्रथ० १५४ । पामिच्चं, भिक्षाशेषः ।
आ चा० ३२९ ।

उद्यतविहारेण मामरूपादिना । उत० ५८७ ।

उद्यानि-प्रतिश्रीतीयामिनी सा । व्य० प्र० २५ आ ।

उद्युक्तः-परायणः । आच० ५८७ ।

उद्गा-मिन्धुविषये मत्स्यास्तत्सूक्ष्मचर्मनिष्पन्नानि । आचा०
३९४ ।

उद्गाणि-मिन्धुविषये मत्स्यास्तत्सूक्ष्मचर्मनिष्पन्नानि । आचा०
३९४ ।

उद्घर्त्तनं-निष्क्रमणम् । आचा० ६९ । द्विच्यटिर्द्विकरण-
स्वरूपम् । भग० २५ ।

उद्घर्त्तनकरणं-करणविशेषः । भग० २४, ९० ।

उद्घर्त्य-निष्क्रम्य । आच० १७७ ।

उद्घर्त्त-शून्यम् । उत० १०९ ।

उद्घतितृष्ट-शून्यागारम् । उत० ६६५ ।

उद्घालयन्-आलोडयन् । दम० १८ ।

उद्घ-और्ध्वकः । ठाणा० ३२८ ।

उद्घ-उद्घतः । भग० ७१ ।

उद्घतमणे-उद्घतमणाः-प्रकृत्या औदार्यादियुक्तमना । ठाणा०
१८३ ।

उद्घतरू-सम्मानावयवादिमीन्द्रयाद् उद्घतरूपः । ठाणा०
१८३ ।

उद्घतायेत्-उत्तनः-उत्तिष्ठतः ग चावावर्ततेऽथि उत्तना-
वर्तः । ठाणा० २८८ ।

उद्घय-उद्घर्त्तनं-अङ्गुलिपर्याणि । औप० १७३ । शुण्वनिन-
उच्चाणि च । ज्ञाता० ३ ।

उद्घयनं-मृद्गाविशेषः । जे० प्र० ११६ ।

उद्घयमाणे-उद्घतमानः, उद्घतो मानोऽस्त्येव्युत्तमानः, उद्घने
वाऽऽत्मानं मग्न्यन इति । आचा० २१५ ।

उपाईओ । नि० सू० प्र० ११२ अ ।

उपाते-महाविदेहे नगरविशेषः । निरग० ८० ।

उपास्यो-ऊर्गामयः । आच० ४१८ ।

उपासिज्जने-उपास्यते ऊर्ध्वमुखिभ्यते । जीवा० ३०७ ।

उन्नामिज्झ(प) - उन्नामिन् - उन्निष्ठात्, प्रतिदि यत् इति-
यावत् । अनु० १४३ ।

उन्निष्ठादुत्तं - औपितम् । जीवा० २३१ ।

उन्निष्ठा - औपितम् । टाणा० ३३० ।

उन्निष्ठाज्जटा - मदीविशेषः । टाणा० ७१ ।

उन्नायितः । आर० १५६ ।

उपकारिका - राजधानीस्थावित्तप्रसादावनमरादीनां पी-
ठिता । जीवा० ७२२ ।

उपकार्यपिकारिका - राजासुरायां उपकारिका । न० प्र०
३२१ । जीवा० २२० ।

उपगतशुद्धार्थ - उपगतशुद्धार्थ - उत्तमशुद्धार्थान् प्राप्तं ज्ञापना ।
चतुर्विंशतितमो वचनादिश्रयः । सम० ६३ ।

उपगृह्णन् - परिव्रजन् । नि० चू० प्र० २५६ आ ।

उपघत्तरं - निर्दमनम् । ओष० १२२ ।

उपचयद्वयमन्दः - य परिस्थिततरगरीरतया गमनादि
व्यापारं चतुर्न गच्छति । चू० प्र० ११२ अ ।

उपचयभावमन्दः - यो बुद्धेरुपचयेन यत्कृतं, कार्यं चतुर्
नोत्कृष्टे । घृ० प्र० ११३ अ ।

उपचारोपेतं - उपचारोपेतत्वं - अप्राप्तता । वृत्तीषो वचनादि-
श्रयः । सम० ६३ ।

उपचयमसो - वणिज्यमसोः । नि० चू० प्र० २६६ आ ।

उपदशना - लब्धदोषनीलवर्णपदेते नवमङ्क । टाणा०
७३ ।

उपदिष्टा - महाकल्याणकर्मबन्धितया पुण्यतिथिवेन प्र-
ख्याता, तथा धौर्ममातीषु च तिष्ठन्निच चतुर्मासकति
थिष्ठितार्थः । सूत्र० ४०८ ।

उपदेशः - युतम् पद्याय । विशेष० ४१६ ।

उपधानकं - द्रव्योपधानम् । आश्व० ६६८ । विशेष्यणा ।
विश्लेषणा, तपनीयस्यो गण्डोपधानका । पीता० २११ ।

उपनीतस्य - उपनीतस्य - मालकोभादिभक्षणमायुक्तता ।
मसो वचनादिश्रयः । सम० ८२ ।

उपपत्तिः । भग० १० ।

उपगृह्यन् - अनुमोदयन् । ज्ञाता० १८ ।

उपयोगपरिचोमः - अग्रमार्गिवाहमान्ताया बहुसखयतां
वर्षमन्त्रयावधानमपि परिमाणम् । तृक्षा० ७-१६ ।

उपमानं - एषान्नः । भाष० १३ । युगार्थिशास्त्रम्
मानानां पञ्चमन्त्रे मन्त्रमन्त्रिणम्बन्धनानुमानम् । टाणा०
२६० ।

उपयुक्तद्रव्यसम्पत् - यदुत्पन्नं - अन्वयार्थं प्रत्येकं सत-
ममाभावात् प्रयति तत् । भाषा० १२६ ।

उपरतकापिर्वा - अन्नमन्त्रवत्प्रयोगतया ग्राह्यत्वेनेति
निप्रतम् । कादिदीक्षिकायामन्त्राणो मन्त्रः । आश्व०
६११ ।

उपरितनसुहृत्प्रतरा - नत्र निर्युक्तोक्तमन्त्रानि । नृ-
त्युत्पन्नप्रमाणं सुहृत्प्रतरादर्थ्य सादृशे नत्र गोच-
नगतानि तावन्मा स्तनमाया वृत्तिना नै प्रया मे नत्र-
रितनसुहृत्प्रतरा । नेरी ११० ।

उपरिमाण - उपरितया । आश्व० ६४१ ।

उपर्यविभ्रम्भः । भाषा० १०६ ।

उपरिपति - परद्रुमस्य तत्प्रियावस्थय च गोमपदिना
रुद्रं भ्रमति । ज्ञाता० ११० ।

उपयस्तु - उपयस्तु कर्तुम् । निर्युक्त० १६३ ।

उपयैतो - उपाययुत, आश्व० ४३४ ।

उपयाननिष्पद्य - उपयान्तकोष इत्यादि उपयानवत्प्र-
भात्मपरिणाम इति भावना । टाणा० ३७८ ।

उपयान्ता - प्रदेततोऽप्यवेदमाना कयाया । टाणा० ५ ।

उपधा - द्वेय । भय० प्र० ३ अ ।

उपसंघ - उपसंघ - उपसंघाति - भग० १०४ ।

उपसंघदातोचना - भाग्यवनाया द्वितीयो मेर । भय० प्र०
४८ अ ।

उपसङ्घात - अभिष्टकस्तुपद्धान । नेरी १३१ ।

उपसंघ - उपसंघतम् । भग० द्वि० २२० आ ।

उपस्थापनं - पुनर्निर्माणं पुनश्च पुनर्नारापणम् । तृक्षा०
१-२२ ।

उपस्थापयितुं - अन्वयान्तरकरण । भग० द्वि० २१० अ ।

उपसृष्टाति - वक्राणि प्रसारयति । आश्व० ४३४ ।

उपहितं - भोजनम्पने नैकिन भग्निति भावः । टाणा०
१४८ ।

उपादानकारणं - मृदादि । टाणा० ४० ।

उपाधिः - उपाधानमुपाधि - दक्षिणः । भग० ४ ।

उपाया - व्याख्याज्ञानि । भाषा० ८२ ।

उपायोपेयभावलक्षणः—वचनरूपापन्नं प्रकरणमुपायः तस्य.

रिज्ञानं नोपेयम् । प्रज्ञा० २३

उपाद्वैभाग—पौषचतुर्विधभागः । आचा० ३२६ ।

उपालम्भ—उपाालम्भः शिमेयस्याविहितविशेषितः । ज्ञाता० ७७ ।

उपालक—निर्व्यूहः, रवाक्षः । व्य० प्र० १३३ अ ।

उपैति—करोति । आचा० २१७ ।

उपोद्घातनिर्युक्तिः—निर्युक्तिमेदः । ठाणा० ६ ।

उप्पइयं—उत्पत्तिकं—उद्भूतम् । उत्त० ११९ ।

उप्पज्जेते—उत्पद्यते, एतदभावात् स्फातिमद्भवति । ज० प्र० २५६ ।

उप्पज्जमानकालं—उत्पद्यमानकालं—आवसमानादारभ्योत्पन्नयन्तसमयं यावदुत्पद्यमानत्वरूपेष्टत्वाद् वर्तमानभविष्यत्कालविषयं द्रव्यम् । भग० १८ ।

उप्पड्डा—श्रीश्रियविशेषः । प्रज्ञा० ४२ ।

उप्पण—उत्पन्न—विधिना प्राप्तम् । दश० १८१ ।

उप्पणमिस्सिया—उत्पन्नमिथिता—उत्पन्ना मिथिता अनुत्पन्नं सह सह्यया पूरणार्थं यत्र सा । सत्यमृषाभाषाभाष्ययो मेदः । प्रज्ञा० २५६ ।

उप्पत्ति—उत्पत्ति—निदानम् । व्य० प्र० ११ अ ।

उप्पत्तिअं—पर्वतिथिमन्तरैकार्कसिकं भोज्यम् । बृ० डि० १९२ अ ।

उप्पत्तिआ—उत्पत्तिरेव न शास्त्राभ्यासकर्मपरिशोलादिकं प्रयोजनं—कारणं यस्याः सा औत्पत्तिकी । नंदी १४४ ।

उप्पत्तिकसाय—द्रव्यादिर्वाहात् कषायप्रभवः तदेव कषाय-निमित्तत्वात् उत्पत्तिकसायः । आच० ३९० । शरीरंगधि-क्षेत्रवास्तव्यावाद्यो यदाश्रित्य सेवायुज्यति । आचा० ११ ।

उप्पत्तिया—औत्पत्तिकी—उत्पत्तिरेव प्रयोजनं यस्याः सा, बुद्धिविशेषः । आच० ४१४ । उत्पत्तिकी—अदृष्टाश्रुतानु-भूतविषयावस्थाद्रव्यनक्षीला । राज० ११६ ।

उप्पत्ती—उत्पत्तिकरः स्वप्रत्यक्षाधिपतिमित् कालरूपवादि ।

आच० ४५९ । आरम्भमानम् । ठाणा० १८५२ नामा-न्यतो यो न विशेषतः । ठाणा० ४४९ ।

उप्पन्न—उत्पन्नविषया—सत्यमृषाभाषाभेदः । दश० २०९ ।

उप्पन्नमिसते—उत्पन्नविषयं मिथं—सत्यमृषा उत्पन्नमिथं तदेवोत्पन्नविषयम् । ठाणा० ४८९ ।

उप्पयंते—भूतानादुत्पद्यतः । ज्ञाता० ४६ ।

उप्पयनिषयं—उत्पातः—आकाशे उत्पन्नं निपात—तस्माद-वपतनं उत्पातपूर्वी निपातो यस्मिन् तदुत्पातनिपातम् ।

दिव्यनाट्यविधिः । ज० प्र० ४१३ ।

उप्पराउ—उपरितः—उपरिष्ठात् । दश० ३८ ।

उप्परामुहो—उपरिमुखः । भाव० १८१ ।

उप्पराहुत्तो—उपरिभूतः । भाव० ५०२ ।

उत्पलं—उत्पल—नीलोत्पलादि । आचा० ३४८ । चतुरशीति-रूपलक्षणसहस्राणि । जीवा० ३४५ । गर्दभकम् ।

राज० ८ । जीवा० १७७ । उत्पलकुष्ठं, नीलोत्पलं वा ।

जीवा० २७७ । उत्पलं । प्रज्ञा० ३७ । जलहृदविशेषः ।

प्रज्ञा० २३ । कालविशेषः । भग० २७५ । उत्पलं—चतु-

रशीत्या सक्षेष्टपलान्नैः । अनु० १०० । उत्पलार्धं—एका

दशवाते प्रथम उर्ध्वार्धः । भग० ५११ । कालविशेषः । भग०

८८८ । भग० २१० । कालविशेषः । सूर्य० ९१ । नीलो-

त्पलमुत्पलकुष्ठं वा । सम० ६१ । औप० १६ । आरणकन्ये

विमानविशेषः । सम० ३८ । उत्पलकुष्ठं—गन्धद्रव्यविशेषः ।

ज्ञाता० १२९ । उत्पलं—नीलोत्पलादि । दश० १८५ ।

उत्पलं—कुष्ठम् । ज० प्र० ११७ ।

उत्पलंग—उत्पलान्नं—चतुरशीतिर्हृदकगतसहस्राणि । जीवा०

३४५ । कालविशेषः । ठाणा० ८६ । उत्पलान्नं, कालवि-

शेषः । सूर्य० ९१ । भग० ८८८ । उत्पलान्नं चतुरशीत्या

लक्षैर्हृदकैः । अनु० १०० ।

उत्पलगुल्मा—उत्पलगुल्मा, पुष्करिणीनाम । ज० प्र० ३३५,

३६० ।

उत्पलनालं—उत्पलनाल—उत्पलं—नीलोत्पलादि नालं—तस्यै-

वाधारः । आचा० ३४८ ।

उत्पलपडमोपसोभिता—उत्पलपडोपसोभिता । भाव०

८९१ ।

उत्पलवेडिया—उत्पलवेड्यानि निरामविशेषानि प्राकृत्या

भक्ष्यन्ते—येषां सन्ति ते उत्पलवेडिकाः । औप० १०६ ।

उत्पलयं—उत्पलक—वर्कभकम् । जीवा० १८३ ।

उत्पलहृत्पथा—उत्पलहृत्पथजलजमुससम्पत्तिविशेषः । ज०

प्र० ४४ । उत्पलहृत्पथजलजमुससम्पत्तिविशेषः । राज० ८ ।

उत्पलहृत्पथ—उत्पलहृत्पथकः—उत्पलहृत्पथजलजमुससम्पत्ति-

विशेषः । जीवा० १९१ ।

उप्पला-विशब्देन्द्रकालस्य स्मृतीधाममहिषी । ठाणा० २०४ ।
 पुष्परिणीविशेषः । जं० प्र० ३६० ।
 उप्पलाई-गद्भकानि ईषणीलानि वा । जं० प्र० २६ ।
 उप्पलावय-उत्पलावयति । दश० २०५ ।
 उप्पलुज्जला-उत्पलोज्ज्वला, पुष्परिणीनाम । जं० प्र० ३३५, ३६० ।
 उप्पलुद्देसय-उत्पलोद्देशकः-एकादशशते प्रथमः । भग० ९६६ ।
 उप्पह-उत्पथ-उन्मार्ग । उत० ५४८ । परममयः । ठाणा० २४१ ।
 उप्पा-उत्पाद । ठाणा० १९ ।
 उप्पाहो-उत्पातः । आब० २९८ ।
 उप्पाहसा-उत्पादयितुं-सम्पादनाय, अथवाऽनुत्पन्नानां भोग-
 नाभुत्पादयिता-उत्पादकः । ठाणा० २६४ । सम्पादनशीलः ।
 ठाणा० ३८६ ।
 उप्पाह्या-उत्पाता-अनिष्टसूचका रश्मिरुत्पादयस्तुते-
 का येनप्राप्ते औत्पातिका । सम० ६२ ।
 उप्पाय-उत्पात-सहजश्चरित्रप्रवृत्तादिलक्षणोत्पानफलनिष्पन्न-
 निमित्तसाधनम् । सम० ४९ । उत्पादः । आब० ६६२ ।
 उप्पायति-उत्-प्राप्त्येन प्रावयति । नि० सू० प्र० २५२ आ ।
 उप्पायमाणे-उत्पादयन् । उत० १५७ ।
 उप्पायो-उत्पाद-उत्पत्तिरेतुभूतः क्रियालक्षणः । विशेषे २४१ ।
 उप्पाते-उत्पाद-सहजश्चरित्रप्रवृत्तिः । ठाणा० ४२७ ।
 उप्पाय-उत्पातपूर्व-प्रथमपूर्वनाम । ठाणा० ४८४ । उत्पात-
 प्रवृत्तिविकारो रक्तप्रवृत्तादि । प्रश्न० १०९ । उत्पातदिशदा-
 हादिकम् । अनु० २१६ । उत्पाद-यतो नास्त्यर्थं वस्तु-
 लक्ष्यते अतोऽयमपि वस्तुलक्षणम् । आब० २८९ । उत्पात-
 सहजश्चरित्रप्रवृत्तादिकम् । आब० ६६० । उत्पात-वपि-
 हस्तादि । सूत्र० ३१८ । प्रथमपूर्वम् । नदी ५२ । ठाणा० १९९ ।
 उप्पायण-उत्पादक-ये भूमि निरत्वा समुत्तिष्ठन्ति ते । द्य० ६० २८८ आ ।
 उप्पायण-उत्पादना-सम्पादनं, गृहस्थादिपञ्चादेश्वार्जन-
 मिलसं । ठाणा० १५९ ।

उप्पायणा-उत्पादना-धार्म्यादिका योऽन्यथा । प्रश्न० १५५ ।
 धार्म्यादिलक्षणोपविशेषः । आब० ५७६ ।
 उप्पायणीयघाते-उत्पादना-उत्पादनाद्यै, उत्पात-
 अनुद्भूता उत्पादनोपपातः । ठाणा० ३२० ।
 उप्पायपञ्चय-उत्पातपूर्वतः । सम० ३३१ । त्रिवेम्भोदयम-
 नाय यन्नागत्योत्पत्तिरिति सः । भग० १४४ ।
 उप्पायपञ्चयणा-उत्पातपूर्वता-यन्नागत्य बहवः स्वार्थमपि-
 मानवासिनो येमानिका देवा देव्यथ त्रिवेम्भोदयनिमित्तं
 वैकियशरीरमारचयन्ति । राज० ७९ ।
 उप्पायपञ्चयया-यन्नागत्य बहवो ध्यन्तरदेवा देव्यथ विधि-
 प्रतीक्षानिमित्तं वैकियशरीरमारचयन्ति । जं० प्र० ४४ ।
 जीवा० १९९ ।
 उप्पायपुण्यं-उत्पादपूर्वम्, तस्य मध्यदृष्ट्याणं पञ्चवाग य-
 उप्पायमगीकांते पणवणा कया । नदी २४१ । यत्रोत्पाद-
 माश्रित्य द्रव्यपूर्वायाणां प्रवृत्त्या कृता तद् । सम० २६ ।
 उप्पाया-तीन्द्रियविशेषः । प्रश्न० ४२ ।
 उप्पाल-प्रहरणकोशविशेषः । जीवा० २३२ । प्रहरणकोश-
 प्रहरणस्थानम् । राज० ९३ । मत्तवारणम् । जीवा० २७९ ।
 उप्पालसंठिभो-उत्पालसंभित-मत्तवारणसंभितः । जीवा० २७९ ।
 उप्पासितो-उत्पासित-अभूयितः । आब० १०१ ।
 उप्पासिया-हमिया । नि० सू० प्र० ६९ आ ।
 उप्पि-उपरि । भग० ८२ । ठाणा० ४३२ ।
 उप्पिजल-उप्पिजल-आहुलकम् । राज० ५२ ।
 उप्पिऊथ-श्वामसुक्तम् । जं० प्र० ४० । श्वामसुक्ते, खरि-
 तम् । ठाणा० ३९६ । अनु० १३० । आहुल नोपमूर्तं
 बोध्यते । श्वामसुक्तं वा । जीवा० १५४ । भीती । ज्ञाता-
 १६१ ।
 उप्पिट्ठणयं-उत्पिट्ठनकै-बुद्धनोत्पिट्ठना । उत० ८ ।
 उप्पिट्ठणा-उत्-प्राप्त्येन पिट्ठना उत्पिट्ठना । उत० ८ ।
 उप्पित्थे-श्वामसुक्तम् ।
 उप्पियंत-उत्पियन्तः-आश्वामसुक्तम् । प्रश्न० ६३ ।
 उप्पियंतं-मुहुमुहुः श्वमन्तम् । द्य० द्वि० ५३ आ ।
 उप्पियणं-मुहुः श्वमन्तम् । द्य० द्वि० ५३ आ ।
 उप्पिलणा-उत्तीर्णनं-प्राणादीनां प्लावनम् । द्य० द्वि० १० अ ।

उष्णील-उत्पील.-समूहः । प्रश्न० ५० ।
 उष्णीलङ्-उत्पील्यति-प्रायत्वेन बाधते । शीघ्र० ३२६ ।
 उष्णीलिय-उत्पीडिता प्रत्यक्षारोपणेन, बाह्यी वद्धा । भग० १९३ ।
 गाढीकृता । राज० ११८ । भग० ३१७ । शाता० २२१ ।
 शीघ्र० २५१ । उत्पीडितः-गाढं बद्धः । प्रश्न० ४७ । उत्पी-
 डिता-गुणसारणेन कृतावपीडा, बाह्यी वद्धा वा । भग०
 ३१८ । कृतप्रत्यक्षारोपणा । विपा० ४७ । आरोपितप्रत्यक्षाः ।
 ओष० ७१ । आशान्ता गुणेन । शाता० ८५ ।
 उष्णीसेजा । भग० ७६६ ।
 उष्णुया-उत्प्लुता-उत्सुका । प्रश्न० ५२ ।
 उष्पूर-उत्पूर-प्राचुर्यम् । प्रश्न० ४३ । जलप्लव । प्रश्न०
 ७६ ।
 उपेक्षेज-उपेक्षयते । भाव० ६४० ।
 उपेक्षति-उत्स्पन्दते-प्रविशति । उत० ३५५ ।
 उपेक्षसर्प । ओष० १५५ ।
 उपेक्षिमु-साधुर्वै वाताय दत्तवन्तः । आचा० ३४३ ।
 उपेक्षणा-अपेक्ष्यस्पर्शेन संस्पृष्टचरितं त्वणोत्तारणम् ।
 वृ० द्वि० ६१ आ ।
 उपेक्षाला-उत्प्रासवम् । उत० ६५६ ।
 उपेक्षड-मण्डकवाप्लवते । उत० ५५१ ।
 उपेक्षु-विगमिषुर्हि इत्थीमारीरं रयणादि वा ण निज्जाइ-
 यत्ये । दश० चू० ७७ । उत्पुष्टं-विरसितलोचनम् ।
 दश० १६८ । निष्पुणः । नि० चू० प्र० २०१ आ ।
 उपेक्षोपेक्षणीयं-सकरोपोष्प्राचनं यथा भवति । विपा०
 ८३ ।
 उपेक्ष-सुप्तम् । औप० ३५ । शिरोवेदनम् । आचा०
 १८० । प्रमा० ८७ ।
 उपेक्षि-शिरोवेदने, शोणक इत्यर्थे । टाण० ३०४ ।
 उपेक्षसं-उत्प्राशनं छेदनम् । वृ० प्र० २८५ आ ।
 उपेक्षसर्प-क्रियाविशेषः । नि० चू० द्वि० १६६ आ ।
 उपेक्षसणा-जलगण्डा । नि० चू० द्वि० १३ आ ।
 उपेक्षेज-उत्प्रेर । नि० चू० प्र० १८६ आ ।
 उपेक्षो-निष्पुणः । ओष० ९७ ।
 उपेक्षो-अवबद्ध । भाव० २९९ ।
 उपेक्षो-उद्बद्धः । भाव० ४५२ ।
 उपेक्ष-उत्प्रासा । भाव० ६०० ।

उष्णु-अन्तःप्रवेसितम् । अनुत० ७१ ।
 उष्णुनिबुद्धं-उष्णप्रनिमप्रत्वम् । प्रश्न० ६३ ।
 उष्मं-तव । उत० १४७ ।
 उष्मंडो-अव्युत्तरपरिधानादि । वृ० वृ० २२५ आ ।
 उष्मजिय-उद्भिद्य । उत० १९२ ।
 उष्मह-अभ्यर्धितम् । पिण्ड० ९० ।
 उष्मह-उद्भूत-विक्रालम् । जं० प्र० १७० । अनुत० ७१ ।
 भग० ३०८ । रपटम् । भग० ३०८ ।
 उष्ममा-उत्-प्रायत्वेन ध्रमयति उद्भूताः-मिक्षाचरा । ध्य०
 प्र० १५३ आ ।
 उष्ममे-उद्भूत-यायात् । आचा० २९१ ।
 उष्मय-उद्भवः-सम्भवः । शाता० ५० । सम्भूति । भग०
 ४७० ।
 उष्मयणं-निष्ठावणं । नि० चू० प्र० ५२ आ ।
 उष्मयेति-उद्भूयति । भाव० ३४२ ।
 उष्मातो-निष्पण्णो । नि० चू० प्र० ३५ आ ।
 उष्माम-मिक्षाचरप्रामः । ध्य० प्र० २५० आ ।
 उष्मामइला-उद्भूतामिला-स्वेरिणी । ध्य० द्वि० ३१ आ ।
 उष्मामओ-उद्भूतामवः, जारः । पिण्ड० १२३ । पारदा-
 रिकः । ओष० ९२ । वृ० वृ० ४८ आ ।
 उष्मामरी-मिक्षायावरिया । नि० चू० प्र० ७७ आ । नि०
 चू० प्र० ३६ आ । पारदारिकाः । ओष० ७५ । वृ० द्वि०
 २६ आ । पारदारिगो । नि० चू० प्र० १०७ आ । सगा-
 टगो । नि० चू० द्वि० ९४ आ ।
 उष्मामनितोय-उद्भूतामनितोयः-प्रामः । ध्य० प्र०
 १५३ आ ।
 उष्मामिगा-उद्भूतामिगा कुलटा । ध्य० द्वि० १५० आ । उद्भा-
 मिता-मनोपुमिष्टान्ते धेनुधामपराजितनामगा । भाव०
 ५७८ । अगती । दश० ५७ ।
 उष्मामिजंति-अगप्राग्यन्ते । वृ० वृ० ११७ आ ।
 उष्मामिया-पृथीला । वृ० द्वि० २६४ आ । उद्भाविता-
 स्वेरिणी । भाव० ४२१ ।
 उष्मामे-निष्ठावणिये गच्छति । नि० चू० प्र० ११३ आ ।
 निष्ठावणम् । टाण० ३६६ ।
 उष्मायण-उद्भावने-महद्विज्जावण्डने इत्यर्थः । वृ०
 वृ० ९३ आ । परिभाषा । ओष० १८८ ।

उच्चायना-उद्गायना-उपदेशना । भग० ४८९ । उद्गोपगानि ।
शाता० १७७ । उद्गायना । दश० ४४ । प्रकाशनम् ।
मं० ५३ । अथगायना । उत० १६९ ।

उग्मिगा-उद्गिरो-भूमिमैदाजाता उद्गिजाः-राजनकादयः ।
ठाणा० ३८६ ।

उग्मिज । नि० ५० प्र० ३३५ आ ।

उग्मिज - उद्गमेश - वस्तुलवप्रवृत्तिशाकमजिगा । पिण्ड०
१६८ । उद्भिद्य भुयं जाता उद्गिजा गजनकादिः । प्रश्न०
९० ।

उग्मिजमाण-उद्गिमार्ग-उद्गायमाणम् । जीवा० १९१ ।

उग्मिप्र-उद्गदने उद्गिर्ल साधुभ्यो घृतादिशाननिमित्तं कुतुषा-
सुगन्ध गोमयादिप्रपितहृद्योद्यत्नं तथोपार्थमपि घृतादि
उद्गिषम् । द्वादश उद्गममोप । पिण्ड० ३६ ।

उग्मिय-उद्गदनुमुद्रित उद्गिजम् येनां से उद्गिजाः-पतत्र-
सकरीशारिप्लवाद्यः । दश० १४३ । उद्गिजं-लवणाक-
राण्युपसम् । आचा० ३५५ ।

उग्मुतिया-आभ्युदयिरी, देवतापरिष्ठीता गोशीर्षवन्ध-
मयी मेरी । आव० ९७ ।

उग्मूयायेउ । दश० ५० ८० ।

उग्मेति-उग्म्वन्ति । आव० ३४२ । ऊर्वगन्ति । उत०
१४७ ।

उग्मेहम्-उद्गमेश-मासुद्रादि । अथामुसम् । दश० १९८ ।

उग्मो - उग्मत-उग्मो-शिरोऽन्तपाशान्ताकाश्रिय । शाता०
१५ ।

उग्मय - उग्मय-संयमार्थमहवर्षं धावकोपयोगि । दश०
१५८ । सोपायसाधन, संज्ञासाधनकरण, यक्ष्य साकरोदाह-
रणम् । आव० ४६२ ।

उग्मयभागा - उग्मयभागा-चन्द्रेणोत्पन्नः - उग्मयभागाभ्यां
पूर्वतः पश्चात्प्लव्यो भूयन्ते-भुजयन्ते यानि तानि उग्मय-
भागानि, चन्द्रस्य पूर्वतः पृष्ठतश्च भोगमुपगच्छन्तीत्यर्थः ।
ठाणा० ३६८ । उग्मयभागानि - उग्मय-दिवसानी तस्य
दिवस रात्रिभेदात्, चन्द्रयोगमादिप्रसिद्धय भागो येषां
तानि । सू० १०४ ।

उग्मयभो-उग्मतः, उग्मो-वार्धयोः । सू० २९३ ।

उग्मयकपिय - उग्मयकल्पिक - यो द्रापयि सुतार्थं पुनरुद्-
गहीतुं समर्थः । सू० ५० ६३ आ ।

उग्मयकाला-दिया रात्रौ य । नि० ५० सू० ३१आ ।

उग्मयकिङ्कर्म-उग्मयकिङ्कर्म-गन्दम् । भोष० ३३ ।

उग्मयर्ज-गुणनिष्पन्नं, समयमपिदय । पिण्ड० ४ ।

उग्मयतरो-सं य तां करोति भागिकाऽनेकाकर्वणि करोति
सालक्षितगओ एव उग्मयतरो । नि० ५० सू० १२३ आ ।

उग्मयनिसोहो-उग्मयनिषेध, महापरागिगावधुन्य, पक्ष ग्-
गोदाहरणम् । भाष० ४६२ ।

उग्मयपंता-उग्मयप्रान्ता-अमदिता, अमोभनेत्यर्थः । भोष०
१५ ।

उग्मयपद्मिने - उग्मयप्रतिष्ठितः-आमपरिपयः । ठाणा०
१९३ ।

उग्मयपद्म्याहृतं-मारागनिलक्षणं मेरः । आव० २८३ ।

उग्मयपद्म्याहृतं-गलागनिलक्षणं मेरः । भाष० २८१ ।

उग्मयभयिप - उग्मयभरिर्-उद्गपलक्षणयोगेभारयोः वस्तुग-
नितया वर्णते तदुपमविकम् । भग० ३३ ।

उग्मयात्रया- पगविधाचारपरिज्ञानकरणोपनयनार्थं देवादिभ्यः-
याकरणलक्षणया शुद्धात्मीकद्वयलिङ्गधार्यवैद्यभयवर्गं गृह्या-
मौभयविरागेत्यर्थः । मय० ११३ ।

उग्मयास्तिकः । तम० ४२ ।

उग्मयधण-अवर्धयधणोपुगम् । द्य० द्वि० ३२३ आ ।

उग्मयायणसगोत्ते-पुण्यवक्ष्यस्य गोपम् । सू० १०० ।

उग्मा-प्रयोतराजधान्यामुज्ज्वल्यन्ती गन्तिका । भाष० ९८८ ।

द्विपुत्राभुदेवमाता । भाष० १९२ । तम० १५० ।

उग्माय-भगमितः पगित्तको या । सू० १०० ।

उग्मार्ण-दीप्त स्वयधायपक्षयोपेपु तानि तथा । आचा०
३२८ ।

उग्माव्यतिकर । आचा० १४६ ।

उग्मगर्ग-तिरर उग्मयतेभ्येति वोगमयम्, कर्दूरं वा मार्ग-
मुग्मार्गं, तस्यैवा अरन्ध्रमित्यर्थः । आचा० २३४ । अक्का-
र्यावरणम् । आचा० २०३ । उग्मार्गः । आव० ७२८ ।
मार्गादूर्ध्वं, क्षायोपगमिकमाक्यागेनीदृक्किमारहृदयः ।
आव० ५५१ ।

उग्मगर्गो-अग्निपट्टेण गच्छति भद्रवा अग्निपट्टे । नि०
५० प्र० ३१९ ।

उग्मगाजला-उग्मात् जलं गच्छति मा उग्मगाजलात् । नि०
प्र० २३० ।

उम्भगदेशणाय—उम्भगदेशनया—मम्भगदेशनादिरूपभाव-
मार्गातिक्रान्त्यर्थमप्रथनेन । ठाणा० २७५ ।

उम्भगनिम्भगो—उम्भगनिम्भम—ऊर्ध्वधो जलयमनम् ।
प्रश्न० ६३ ।

उम्भजगा—उम्भजनमात्रेण ये स्नान्ति । तापसविशेषः ।
निरय० २५ । भग० ५१९ ।

उम्भजगो—उम्भजकः—उम्भजनमात्रेण यः स्नान्ति । औप०
९० ।

उम्भजणिमज्जिय—उम्भगनिमज्जिका—उत्पत्तिपत्ता । ठाणा०
१९१ ।

उम्भजति—स्पृशति । नि० बृ० प्र० ११५ अ ।

उम्भजा—उम्भजनमुम्भजा—नरकतिर्यग्गतिनिर्गमनात्मिका ।
उत्त० २८० ।

उम्भजजला—रम्यकृत्वये महानदी । जं० प्र० ३५२ ।
नदीविशेषः । ठाणा० ८० ।

उम्भजा—मन्मयोन्माद्युक्ताः, विद्याः । बृ० डि० १३८ आ ।

उम्भजिष्ठा—उम्भजाः । आव० ४०० ।

उम्भतो—उत्-प्राक्स्थेन मते उम्भते, दरमनो वा उम्भतो ।
नि० बृ० प्र० २७६ आ ।

उम्भरीय—उम्भरीयः—प्रयुक्तुम्भरं रूपको दातव्य द्रव्ये लक्षणः ।
बृ० तृ० ५१ अ ।

उम्भाओ—उम्भादः—क्षिप्तचित्तादिकः । आव० ७५९ ।

उम्भाणे—उम्भाने—तुलारोपितस्यार्द्धभारप्रमाणता । प्रश्न० ७४ ।
जं० प्र० २५२ । ठाणा० ४६१ । खड्डगुडादि परिमम् ।

ठाणा० ४४९ । तुलारुपादि तद्विषयम् । ठाणा० ४४९ ।
नाराचादिः । आचा० ४१३ । तुलारुपादि । ठाणा० १९८ ।

तुलारूपम् । भग० ५४४ । कर्षणलादि गण्डगुडादिद्रव्यमा-
नहेतुः । जं० प्र० २२७ । अर्द्धभारमानता । भग० ११९ ।

अर्द्धभारप्रमाणता । ज्ञाता० ११ ।

उम्भानजुसो—जड तुलाए आरोविओ अद्भारं तुलति तो
उम्भानजुसो । नि० बृ० तृ० ६१ अ । पुरिमो तुलारोविनो

अद्भारं तुलमाणो उम्भानजुसो । नि० बृ० डि० ८५ आ ।
उम्भाना—उम्भानानि—मुलायाः कर्षोसीनि । ठाणा० ८६ ।

उम्भाद्—चतुर्दशशते द्वितीय उर्ध्वः । उम्भानाशर्भाभायकवा-
हुमादो द्वितीयः । भग० ६३० ।

उम्भाय—उम्भादः—नष्टचित्तया आलजालभाषणम् । असं-
प्राप्तकाममेदः । दश० १९४ । चित्तविषयः । ठाणा० १५० ।

महाभिध्यात्त्वलक्षणः तीर्थकरादीनामवर्णं वदतो मत्तयेव
तीर्थकरायवर्णवदनकुपितप्रवचनदेवतातो—वा यत् । ठाणा०

३६० । सप्रहवम् । ठाणा० ३६० । प्रहो मुदिविल्लवः ।
ठाणा० ४७ ।

उम्भिमालिणीओ—नदीविशेषः । ठाणा० ८० ।

उम्भिल्लजंते—उम्भिल्लयमाने । आव० ६३ ।

उम्भी—उम्भेयः—महाकलोलाः । भग० ७११ । कर्मिः—
संघाधः । औप० ५७ । विविः, तरङ्गः । आव० ६०१ ।

कर्मिः—संघाधः । भग० ४६३ । कलोलः । ठाणा० ५०२ ।
सम्घाधः, तरङ्गः, कलोलकारो वा जनसमुदायः । भग०

११५ ।

उम्भीलिआ—उम्भितलोचनाः । जं० प्र० ५४, ७९८ ।
बाह्यकृता । जं० प्र० २९७, ५४ ।

उम्भीलिय—उम्भीलिते—यदिकृतम् । सूर्य० २६४ । प्रज्ञा०
९९ । जीवा० २०९ ।

उम्भीसं—उम्भिर-शक्तीभूतम् । आचा० ३२१ । आगामु-
कनरसवर्णिनं मत्तुकादि । आचा० ३२२ । एकीकृत्य ।

ओप० १९१ । पुष्पादिविषयम्, सत्तम एषणादोषः ।
पिण्ड० १४७ ।

उम्भुओ—उम्भुतः—प्राक्स्थेन मुक्तः, पृथग्भूतः । आ० ५०८ ।

उम्भुगा—उम्भगा—नदीविशेषः । आव० १५० ।

उम्भुय—औत्सुक्यः । प्रश्न० ७३ ।

उम्भुलणा सरीराओ—उम्भुलना सरीराए, निष्कारानं
जीवस्य देहादिति । प्राणवयस्य द्वितीयः पक्षः । प्रश्न० ५ ।

उम्भु—उम्भा—परितापः । बृ० डि० १९४ आ ।

उयट्ठी—कटी, जडा । उत० ११८ ।

उयत्ति—तेषां रत्ने । नि० बृ० प्र० ३०१ आ ।

उयत्तिआ—अपत्य । आचा० ३४६ ।

उयरे—जलोपरं । नि० बृ० प्र० ५८ आ ।

उयहा—पृथा । आव० २७२ ।

उययिय—विशिष्टे परिक्लमिणम् । राज० १३ ।

नययेति—एतद्वद्ये तत्र समुद्राव्यते इत्यर्थः । भग० डि०
४५२ अ ।

उयारं—उयारः । (महाप्र०) ।

दीना चण्डधारमदृष्ट्याप्रयणत । उत० ४३६ । तथानिध
निमित्तन कर्त्तुमिच्छामुत्पन्ने गताप्रतिक्रमणे वा । उत०
५१९ ।

उल्लेखे-विगतलोचन रणेति । ज्ञाता० ८८ ।

उल्लेखे-उल्लेखल । आ० ३८६ ।

उल्लेखणा-सुद्गलना । नि० चू० प्र० ३५६ आ ।

उल्लेखणा-उत्पन्ना । दश० चू० ७७ ।

उल्लेखणा-सुद्गोलना । वृ० द्वि० २७१ आ ।

उल्लेखण-उत्पन्न-वृक्षशाखादायुद्धन्वन्म । सम० १२६ ।

उल्लेखियगा - अवलम्बितका - रज्ज्वा यद्वा मर्त्तदाववता
रिता । औप० ८७ ।

उल्ले-आर्द्र । औप० १८८ । उत० ५३० । भग० ४२२ ।

आर्द्रा द्विमितसकलचौदरेतियावत् । उत० ४९३ ।

उल्लेख-आर्द्र । आ० ६११ ।

उल्लेखजाति-नोरपगसज्जा । नि० चू० प्र० १०४ आ ।

उल्लेखणा-अपवर्त्तना, अपभ्रंशना । प्रश्न० ५६ ।

उल्लेख-पैतृदन्मार्द्राद्विषयपुत्र्यते उल्गम् । पिण्ड० १६८ ।
औप० १४६ ।

उल्लेखिया-स्नानजलादंशरीरस्य जल्लुपगत्यक्षम् । उपा० ४ ।

उल्लेखेत्ता-अवलाद-उत्तापे । आ० २९१ ।

उल्लेखसाडभो-आर्द्रपःशाटक । आ० २११ ।

उल्लेखसाडभो-आर्द्रशाटिकापड । आ० ६८७ ।

उल्लेखसाडया-स्नानेनोद्रे वस्त्राण्डिके-उत्तरीयपरिधानवस्त्रे ।
ज्ञाता० ८४ ।

उल्लेखिया-चलिता । वृ० द्वि० १४९ आ ।

उल्लेख-उत्-शब्दत्वेनासम्बद्धापित्तिद्रव्येण रूपति-यत्किं
रूपति । उत० ३४४ ।

उल्लेखिते-उत्पन्नम् । आ० ३३३ ।

उल्लेखिय-उत्पन्नम्-सम्बन्धापित्तिद्रव्येण । उत० ४२८ ।

उल्लेखिते-उत्तापयन् । आ० ६९२ ।

उल्लेखिते-आलापयन्ति । (गणि०) ।

उल्लेखे-उत्पत्ति । आ० २१६ ।

उल्लेखेयव्यो-विध्यापयेत्तय । आ० ३८४ ।

उल्लेखित्ति-उत्पत्त्यमाना । आ० २०० ।

उल्ले-विता । नि० चू० प्र० ४६ आ । आर्द्र । आ० ६२२ ।

उल्ले-प्रसाधित । व्य० प्र० १६७ आ ।

उल्लेखमाणे-उत्तापयन्-तापयन् । ज० प्र० ३०७ ।

उल्लेख - उत्ताप - वचनम् । उत० ३३४ । काष्ठावर्णनम् ।

ठागा० ४०७ । राष्ठावर्णनम् । ज्ञाता० ५७ । भग० ४०८ ।

प्रतिवचनम् । औप० ५३ । उगपम् । आ० २५३ ।

राकार्यनम् । औप० ५७ ।

उल्लेखितो-उत्तापयन् । उत० ८५ ।

उल्लेख-उत्पत्ति-आर्पति । पिण्ड० ११८ ।

उल्लेखण-उत्पत्तिप्रधानम् । नि० चू० प्र० २०७ आ ।

उल्लेखाविज्ञिहिति । औप० ३३ ।

उल्लेख-उत्पत्ति । उत० ४५० ।

उल्लेख-आर्द्र । आ० ६२१ ।

उल्लेखवै-पुम्बयति-आस्थापयति । आ० ६८० ।

उल्ले - पनक । ठागा० ४३० । पणमो । नि० चू० प्र०
५५ आ । पाआ । दश० चू० ८० ।

उल्लेख-अहास । (मर०) ।

उल्लेख-उत्पत्ति-प्रच्छन्ना । आ० ३७१ ।

उल्लेख-औप० १३७ ।

उल्लेख-जनपदा नगरीविशेष । नि० ९६७ । नगरी
शेष । नि० ९२७ ।

उल्लेखतीर-उल्लेखानवा तमपे नगरविशेष । भूतिप्र
कारमतत्वात् खेमुच्यते । नि० ९२७ ।

उल्लेख-अवरणम्-भरणम् । प्रश्न० २२ ।

उल्लेखतीर - उल्लेखतीर-उल्लेखानवातीर नगरविशेष ।
उत० १६५ ।

उल्लेख-उल्लेख-नदीविशेष । उत० १६५ । आ०
३९७ ।

उल्लेखतीर - उल्लेखतीरम् । पञ्चमहिषावपत्तिमानम् ।
नि० ९३४ । आ० ३१२, ३१७ ।

उल्लेखतीर-मलाना । आ० ३९४ ।

उल्लेखित-विशेष । नि० चू० द्वि० १४६ आ ।

उल्लेखतीर - उल्लेखतीर-उल्लेखानवातीर नगरविशेष ।
भग० ७०५ ।

उल्लेख । औप० १०८ ।

उल्लेख-आर्द्रयति । आ० १०१ ।

उल्लेख-उत्पत्ति-उत्पत्तिभाग । ज० प्र० ३९१ ।

उल्लोहभा-उल्लोहमिव उल्लोहं च मेदिनादिना वृज्यानिधु
धवलम् । ज० प्र० ७६ ।

उल्लोहयं-मेदिनादिना वृज्याना धवलम् । भग० ५८० ।
वृज्याना मालम्ब्य च मेदिनादिभिः समशीकरणम् । जीवा०
१६० । गज० ३६ । सम० १३८ । वृज्यमालायां मेदि-
नादिभिः समशीकरणम् । औप० ५ । वृज्याना मालम्ब्य
च मेदिनादिभिः समशीकरणम् । जीवा० २७७ । प्रज्ञा० ८६ ।

उल्लोह-उल्लोह, उल्लोहः । भग० ६४० । उपरिभाग ।
ज० प्र० ८९, ४०० । जीवा० २०५ । उल्लोह-नन्दो-
दय । मय० २९३ । उल्लोह-उपगित्तभाग । जीवा०
१०९, ३६० ।

उल्लोह-उल्लोह-उपरिभाग । सम० ५४० । उद्देश ।
भग० ६९१ । लेशोद्देश । वृ० प्र० २५० आ ।

उल्लोहयं-उल्लोहम् । आग० १०४ ।

उल्लोलिया-मलमुष्टिः । गुप्तिः । आग० ६८० ।

उल्लोह-उल्लोहयन् । आचा० ४२३ ।

उल्लेखिज्जतो-निष्ठापित । आग० ३८४ ।

उर्गता-उपज्ञानि-निष्ठापितपट्टार्थप्रवचनपर । प्रत्यक्षा ।
भग० ११४ । निष्ठापितपट्टार्थप्रवचनपरिभाषि । अनु० ३२ ।

उर्वगाह-उपज्ञानि-अज्ञावयवभेदान्तराभ्यामीनि । प्रज्ञा०
४६९ ।

उच-उप-साम्यापार्थ । प्रज्ञा० ४ । दश० १४५ । भग०
३७ । उपमेतिपर्यायदेशि दृश्यते । उत० २३५ । सहृदये,
अन्तर्वचन । आच० ८७८ । अन्तरिधु पुन पुन ।
उत० ६४४ ।

उचइह-उपचिन्ता, उचिन्ता, औपचिन्ता, उचिन्ता, अवपचिन्ता,
वमेण हीयमानोपचयी । ज० प्र० ११२ ।

उचइह-उचिहिका । नि० वृ० प्र० ७७ आ ।

उचइह-अवपचन, आगच्छेत् । आचा० ३६५ ।

उचइहसह-उपचिन्तये-धोनुभावपेक्षया साम्यायेन स्थित ।
दश० ११० ।

उचउमहकरो-क्रियापदो । नि० वृ० प्र० २६६ अ ।

उचउत्त-उपयुक्त-अनन्वयित । दश० १०६ । अवहित ।

भग० ८९ । लोभापराधयोगो । नि० वृ० प्र० ४७७ । उप-

युक्त-अभिप्रेक्षणम् । भग० १०५ । व्यापृत, निज गत ।

निश० १०४ । अन्तरादत्तम् । आचा० १७६ ।

उचएस-उपदेश-आदेश । व्य० प्र० १० आ । गुप्ता-
ऽनुनात । औप० १५१ । हिताहितप्रतिनिष्ठयुपदेश-
नायुपदेश । अनु० ३८ । अन्यतराभ्याया प्रवचनेच्छो-
त्पादनं उपदेश । वचनविभक्त्येद्वितीयो भेद । अनु० १३४ ।
यथा आत्मा न व्यक्त इत्यादिविषय । दश० १२० ।
उपदेश-गुरादिना वस्तुतत्त्वचनम् । प्रज्ञा० ५८ । धृतस्य
पर्याय । विज्ञे० ८२३ । उचनम् । आच० ६०४, २६० ।

उचएसद्वयमूलं-उपदेशद्वयमूल-व्यक्तिमयस्य । गेगदनि-
धानमयस्य मूलमुपदिशत्यानुगतेति । आचा० ८८ ।

उचएसह-उपदेशो-गुरादिना वस्तुतत्त्वचनं तेन रवि-
जितप्रणीततरवामिलापर्यायस्य स उपदेशमिति । प्रज्ञा०
५८ ।

उचएसिया-उप-साम्यायेन चेत्येति उपदेशिना । आग०
६७ ।

उचओग-उपयोग-स्वस्थविषये लब्धयुतापेक्षात्मन परि-
च्छेदव्यापार । जीवा० १६ । उपयोजनमुपयोग-विश्वसित-
रम्येति मननोपनिवेश । सदी १६४ । ज्ञान, मरिचकं,
प्रत्यय । विशेष० ३६ । सारागताकारभेद चैतन्यम् । दण्डा०
३३४ । जीवस्य चोत्पत्तो व्यापार । अनु० १६ । अरहित
त्वम् । उत० ५६१ । भावेन्द्रियस्य द्वितीयो भेद । भग० ८७ ।

मति । आग० ११६ । उपयोग-लक्ष्यनिमित्त आत्मनो
मनस्मान्निवृत्त्यादौ अर्थग्रहणं प्रति व्यापार । आचा० १०४ ।

उपयोग-आन्तर धृतपरिणाम । विशेष० २१७ । चैतना-
विशेष । भग० १४९ । चैतन्य माकारान्तरभेदम् ।

भग० १४८ । उपयोगमुपयोग-परिचिते कस्मिं मननो
प्रतिनिवेश । आच० ४०६ । विनाशायुपयुक्तम् । दश०

८६ । धातुस्तदभिमुखता । आच० ३४९ । मानधानता ।
औप० ४८ । स्वाध्यायाधुपयुक्तता । उत० १८० । स्वस्त

विषये लब्धयुतापेक्षात्मनो व्यापार प्रविधानम् । प्रज्ञा०
२९४ । प्रनापताया लक्ष्येननिर्गतम् पदम् । प्रज्ञा० ६ ।

उपयोजन उपयोग भावे धृत्, यदा उपयुक्तये-वस्तुपु-
नरुद् प्रति व्यापार्यते जीवोन्नेत्युपयोग, 'तुनामि ध' इति

करो ध' इत्यो धो मन्तो जीवस्य तत्त्वभूतो व्यापार । प्रज्ञा०
५२६ । दश० १०८ ।

उचकपिया-उपकर्षिता । उत० २८७ ।

उचकरण-उपकरण-अज्ञानाख्य । वृ० वृ० १८अ । उपकरण-गलानाद्यवस्थायामन्वेनोपरारक्षणम् । प्रश्न० ११९ । उपधि । परिग्रहस्य पञ्चदश नाम । प्रश्न० १२ । अङ्गम् । भग० २२४ ।

उचकरणपणिधाने-उपकरणस्य लौकिकलोकोत्तररूपस्य वस्त्र-पानादेः सयमासयमोपकाराय प्रणिधान-प्रयोग उपकरण प्रणिधानम् । ठाणा० ११६ ।

उचकरणसंघरे-उपकरणसंघर-अश्रितनियताकल्पनीयवस्त्राद्यप्रवृत्त्यर्थोऽथवा विप्रकीर्णस्य वस्त्राद्युपकरणस्य संघरणम् । ठाणा० ४७३ ।

उचकरिंसु-अवकीर्णस्त । आचा० ३११ ।

उचकरिञ्ज-उपकुर्वन्-ढौकयेत् । आचा० ३५१ ।

उचकरेउ-उपकरोतु । उपा० १५ ।

उचकरणे-उपकरणे । वृ० द्वि० २८१ अ ।

उचकुलं-कुलस्य समीप उपकुलम् । ज० प्र० ५०६ ।

उचकुला-उपकुलति । सूत्र० १११ ।

उचकोसा-कोशाया लघ्वी भगिनी उपकोसा । आव० ९९५ । आव० ४२९ ।

उचक्रम-उपक्रम-आयु पुद्गलानां स्ववर्तनं समुपारिधनं तत् । आचा० २९१ । उपक्रममुपक्रम, उपक्रम्यतेऽनेनास्मादेरिमिति वीपक्रम-व्याचिख्यामितशास्त्रस्य समीपानयनम् । आचा० ३ । उपक्रमण उपक्रम-दीर्घरालभा विन्यो स्थिते स्वरपञ्चालताऽऽपादनम् । उत० ३२१ ।

उपेति-सामीपेन क्रमण उपक्रम-दूरस्थस्य समीपानयनम् । ओर्थ० १ । उपायेन परिज्ञानम् । ठाणा० १५५ । उपायपूर्वक आरम्भ । ठाणा० १५५ । प्रकृतादिवेन पुद्गलानां परिगमनसमर्थ जीववीर्यम् । ठाणा० २०१ । अभिप्रेतार्थसामीप्यायनलक्षण । आव० २५७ । कालगमनम् । वृ० द्वि० २३० अ । नाश । (आउ०) । उप-सामीप्यं 'क्रमुपाद्विक्षेपे' उपक्रमण दूरस्थस्य शास्त्रादिवस्तुनस्तैस्तै प्रतिपादनप्रकारे समीपरीक्षणं न्यासदेशानयनं निक्षेपयोग्यतास्वरूपमित्युपक्रम । विशेष० ४३० । कर्मवेदनोपाय । भग० ६५ । स्वयमेव समीपे भवनमुदीरणाकरणेन वा समीपानयनम् । प्रज्ञा० ५५७ । उपक्रम-दूरस्थस्य वस्तुनस्तैस्तै प्रतिपादनप्रकारे समीपमानीय निक्षेपयोग्यताकरण, उपक्रम्यते-निक्षेपयोग्य विद्यतेऽनेन गुरुवायोगेनेति, उपक्रम्यते

ऽस्मिन् शिष्यधरणभावे मतीति, उपक्रम्यतेऽस्माद्विनीविनेय विनयादिति वा । अनु० ४५ । विशेष० ४३० । उपक्रमजमुपक्रम इति भावमाधन व्याचिख्यामितशास्त्रस्य समीपानयनेन निक्षेपांतरप्रापय, उपक्रम्यते वाऽनेन गुरुवायोगेनेत्युपक्रम इति वरणसाधन, उपक्रम्यतेऽस्मिन्निति वा शिष्यधरणभावे मतीत्युपक्रम इत्युचरणसाधन, उपक्रम्यतेऽस्मादिति वा विनेयविनयादित्युपक्रम इत्युपादानसाधन इति । ज० प्र० ५ । उपक्रम्यते-विद्यतेऽनेनेत्युपक्रम-क्रमगे बद्धमोदीरितवातिना परिगमनहेतुर्जीवस्य गतिरिषयो योऽन्धनं रक्षणमित रूप, व-धनादीनामात्म । ठाणा० २०१ । वस्तुपरिक्रमरूप । ठाणा० २०१ । अश्रसफालस्य निर्वरणम् । भग० ७१० । आनुसृत्यादि । गम० ११५ । निर्विस्तु उपक्रमण उपक्रम इति भावमाधन, शास्त्रस्य न्यासदेशसमीपरीक्षण-धरण, उपक्रम्यते वाऽनेन गुरुवायोगेनेत्युपक्रम इति ररणसाधन, उपक्रम्यतेऽस्मिन्निति वा शिष्यधरणभावे समीत्युपक्रम व्याचिख्यासाधन, उपक्रम्यतेऽस्मादिति वा विनीविनेयादित्युपक्रम इत्युपादान इति । ठाणा० ४ । कर्मोदीरणकारणम् । ठाणा० ५१ ।

उचक्रमकाल-उपक्रमकाल-अभिप्रेताधनामीप्यायनलक्षण । विशेष० ८३७ । अभिप्रेतार्थसामीप्यायनलक्षणसामान्यायार्थवृत्तभेदभिन्न । दश० ९ ।

उचक्रमिओ-अपक्रमिक-एवमवसाज्जालिनाऽऽपातवेदनीयादयापादक । सूत्र० ७८ ।

उचक्रमिया-उपक्रममुपक्रम-स्वयमेव समीपे भवनमुदीरणाकरणेन वा समीपानयनं तेन निर्जिता अपक्रमिका । प्रज्ञा० ५५७ । अपक्रमिका । मम० १४६ । प्रज्ञा० ५५७ । उपक्रमेण-कर्मोदीरणकारणेन निर्जिता तत्र वा भवा अपक्रमिको-उचरातीतारादिजन्या । ठाणा० ८९ । कर्मवेदनापायस्तत्र भवा अपक्रमिका स्वयमुदीरणीयरीक्षणकरणेन चान्यमुदीनस्य कर्मोऽनुभव । मम० ६५ । स्वयमुदीरणीयरीक्षणकरणेन चोदयमुदीनस्य वेद्यस्यानुभवात् अपक्रमिका । भग० ४९७ ।

उचक्रम-उपक्रम-आगत्य । सूत्र० ३१६ ।

उचकर्य-उपकृत-निष्कम् । जीवा० २६८ ।

उचक्रे-उपक्रे-कृषिपात्राण्यवागिउपायुपानानुगता पण्डितजनगणिता श्रीनोणभ्रमादया घृतपत्रगणिता

- उवचिष**—उपशोभित—वृत् । ज० प्र० २९२ । उपचिष—
गमृक्ष । ज्ञाता० ९८ ।
- उवचिषो**—उपचित—स्त्रिवैभक्त । प्रज्ञा० ८६ । जीवा०
२७७, १६० ।
- उवचिञ्जलि**—निषेकचनन निराचनतो वा उपनीयन्ते ।
भग० २१३ ।
- उवचिद्विज्ञा**—उपतिष्ठन्—विनयेन मेयेत । दृश० २४२ ।
- उवचिष**—उपचिनवन्त—परिपोषणत । ठाणा० १७९ ।
उपचयनं—चिनस्यावाधाकाल मुमुक्षा ज्ञानावरणीयादितया
निषेक । ठाणा० १४५ । परियोगणम् । ठाणा० ४१७ ।
- उवचिणाद्**—प्रदेशस्थापेक्षया निराचनपेक्षया वेति ।
भग० १०२ ।
- उवचिणिस्तु**—उपचितवन्त । ठाणा० २८९ ।
- उवचिय**—उपचित—तेजितम् । प्रज्ञा० ९१ । उपचिन—परि
कर्मितम् । राज० ३७ । जीवा० २३० । युक्तम् । जीवा०
२०४ । मासलम् । जीवा० २७१ । समानजातीयप्रवृत्त्यन्त
रद्विक्रमवृत्तयेनोपचय नीत । प्रज्ञा० ४५९ । वृत् ।
ज० प्र० ४२ । परिहर्मितम् । भग० ५४० । विभिः
परिकर्मितम् । राज० ९३ । उपचय—पौन पुन्येन प्रदेशा
नुभाषादेशधनम् । भग० ५३ । औपचयिर—उपचयनिर्गत
औपचिको वा—उचित । प्रज्ञा० ८१ । निवेगित । औप०
५ । बहुश प्रदेशामौप्येन शरीरे चित्ता एवेति । भग०
२४ । युक्त । ज० प्र० ४८ ।
- उवचीयद्**—उपचोयते—उपचयमायति । जीवा० ३२२,
३०६ । उपचयमुपनच्छति । जीवा० ४०० ।
- उवच्छमो**—रम्भो । नि० चू० प्र० २११ अ ।
- उवच्छुमे** । आब० १८० ।
- उवजादय**—उपशचिते देशनाराधने भव औपगाचितक ।
ठाणा० ५१६ ।
- उवजीवद्**—उपजीवति—अनुभवति । भग० ११२ ।
- उवजीवति**—उपजीवति—जीवनाथमाश्रयते । वय० प्र०
१६३ आ ।
- उवजीविभो**—उपजीवित । ठाणा० ३७७ ।
- उवजेमणा**—रत्नरत्नी । नि० चू० प्र० ३४५ आ ।
- उवजोदया**—उजोतिष तमपि येन उपजोतिष्यन् ततो
- पजोतिष्या—अभिपरीतार्थिनो महानिर्वा कल्पितो वा ।
उत्त० ३६४ ।
- उवज्जाप**—उपाध्याय । प्रज्ञा० ३२७ । अभ्याप । आर०
३१३ ।
- उवज्जाओ**—उपयोगपूर्व पापपरिवर्जनतो ध्यानागोहनेन
रमोप्यपनयनीति उपायाय । आर० ४४९ ।
- उवज्जाप**—उपाध्याय—उप—मर्मापमागल्य अधीयते—पठयते
कस्य स, उप अधि—आधिक्येन गम्यते स, उप अधि—
आधिक्येन स्मर्यते मृतनो जितप्रवचनं यस्मात् स, उपाधि—
गच्छिभिर्नेन तत्र वा आय—लाभ धनस्य यस्य, उपा-
धीनो—निरोपणान्ता आयो—लाभ यस्मात् स, उपाधिरेत-
गच्छिभिरेत आर्थे—इष्टफलं देवजनितरत्नेन आयाना—उप-
दाना गमस्मन्देशकहेतुताद गम्य, आधीना—मन पीडानां
आयो—लाभ आप्याय, अधिया—उत्तुदीनां भावोऽप्याय,
दुःखान् वाऽध्याय, उपहत आप्यायो वा अध्यायो
येन स । भग० ३ । सूत्रज्ञाता । ठाणा० २७९ ।
आचार्योचरवित्तय स्वाध्याय वा आचार्याद्विनु तस्माद्-
पा शीयते मद्ग्रहोपग्रहापुग्रहाधे वा । तत्रा० ९—२४ । उप-
गम्योपेज् यतो येभ्योऽधीयते पठयित्ति ग्राह्यास्त उपाध्याया,
यच्च यस्मादुप—मर्मापे गन—आर्षे निधिमप्यापयन्ति तत
उपाध्याया, यस्माच्च स्वपरहितम्योपाध्याययाका उपायनि
स्तकास्ततस्त उपाध्याया । विज्ञे० १०३० । मृशायन-
भयविद ज्ञानरत्नचरित्रेणयुक्ता—उपयुक्तास्तथा निध्यागा
मृशायनपठनानिर्वाहका एतासा भवन्ति । वय० प्र०
१७१ आ ।
- उचट्टा** । नि० चू० प्र० २३० आ ।
- उचट्टणं**—गह्वर उचट्टण । नि० चू० प्र० १९० आ ।
- उचट्टिता**—उद्धृत—तत्परित्यागेनान्यत्र गता । उत्त० २९६ ।
- उचट्टिय**—उपस्थापित । आब० २८८ ।
- उचट्टुवेति**—उपस्थापयति, उपट्टीकयति, प्राप्नुवीकरोति । च०
प्र० २४४ ।
- उचट्टाद्**—उत्तपठते । आर० ३१८ ।
- उचट्टापज्ञा**—उपतिष्ठन्, उपस्थानम्—परलोकाभ्याम्बुधु-
गम उत्तुगिरर्थ । भग० ६४ ।
- उचट्टार्थं**—गोपादिठाण, नि० चू० डि० ५० अ । उपस्थापन-
धर्मचरणानामोपमेन वर्णते इति उपस्थान । आचा० २२३ ।

उवत्थिप-अभ्युपगत । ज्ञाता० २२० ।

उवत्थिया-उपस्थिता-उपनता । सम० १८ ।

उवदंस्-उपदर्शनम् । आष० ७२६ ।

उवदंसणकूड-उपदर्शनकूट, उपदर्शननामकं कूटम् । जं० प्र० ३७७ ।

उवदंस्तिज्जंति - उपदर्श्यन्ते-निगमनेन शिष्यबुद्धौ नि शब्दं व्यवस्थाप्यन्ते । मंढी २१२ । उपदर्श्यन्ते उपनयनिगमनाभ्यां गच्छन्त्याभिप्रायतो वा । सम० १०९ ।

उवदंसिया-उप-सामीप्येन यथा धोनुषा क्षतिरिति यथाव स्थितवस्तुतत्त्वावबोधो भवति तथा स्फुटवचनैरिच्छर्थ, दर्शिता-ध्रुवणगोचर नीता उपदिष्टा । प्रज्ञा० ४ ।

उवदंसेह-सकलनययुक्तिभि उपदर्शयति । भग० ७११ । ठाण० ५०३ । उपदर्शयति-प्रसाशयति । भग० १४९ । उपदिष्टाभावमूलं-उपदेष्टृभावमूलं-उपदेष्टा-यै कर्मभि प्राणिनो मूलत्वेनोपच्यन्ते । आचा० ८८ ।

उवद्वहा-उपद्रवा राजचौरादिभृता । भग० ४६९ ।

उवद्वहेह-उपद्रवयति-उपद्रवं करोति । ठाण० ३०५ ।

उवद्वहेह-उपद्रवयथ-मारयथ । भग० ३१८ ।

उवधार्ण-उपद्रवातीत्युपधानं-तप । दश० १०४ ।

उवधायपडगो-पडगस्य बीयो मेओ । नि० चू० द्वि० ३१ अ ।

उवधारणया-पार्यतेऽनेनेति धारण, उप-सामीप्येन धारण उपधारण-व्यञ्जनावग्रहेऽपि द्वितीयदिममयेषु प्रतिममयपूर्वा-पूर्वगन्दादिषु दृग्गलादानपुरस्सर प्राक्तनप्राक्तनसमयश्रुति-शब्दादिषु दृग्गलधारणपरिणाम तद्भाव उपधारणता । मंढी १७४ । उपधारणता - अविवृतिरिष्टतिवागनाविषय करणम् । ठाण० ४४१ ।

उवधारियं-उपधारितं-अवधारितम् । भग० १०१ ।

उवनन्द-उपनन्द । आष० २०१ ।

उवनगरग्रामं-उपनगरग्राम । आष० ३०१ ।

उवनिक्खिसे-उपनिक्षिप्तं-व्यवस्थापित । आचा० ३४४ ।

उवनिग्गय-उपनिर्गतं-निगन्तरविनिर्गत । राज० ६ ।

उवनिहिते-उपनिधीयत इति उपनिधि-प्रत्यामन्न यथा-स्थितिदानीत तत्र चरति तद्ग्रहणव्येत्यर्थं द्रव्योपनिधिः, उपनिहितमेव वा यम्य ग्रहणविषयमाश्रित स प्रवृत्तिरा-

कृतिगणत्वेन मत्तर्थागण्यव्यये औपनिहित इति । ठाण० २९८ ।

उवनिहिय-उपनिधिना - प्रत्यासत्त्या चरति-प्रत्यागमनेन गृह्णाति यः स औपनिधिकः । प्रश्न० १०६ ।

उवनिही-उपनिधि - प्रत्यामति । प्रश्न० १०६ ।

उवघास-उपन्यसनं उपन्यास । दस० ३५१ ।

उवघासोवणप-वादिना अभिमतार्थमाधनाय कृते यस्तु-पन्यासे तद्विषयनाय यः प्रतिवादिता निरुद्धार्थोपनयः क्रियते पर्यनुयोगोपन्यासे वा य उत्तरोपनयः स उपन्या-सोपनय । ठाण० २५४ ।

उवप्पयाण-उपप्रदानं-अभिमतार्थदानम् । निपा० ६५ । उप-प्रदानम् । दश० १०९ ।

उवच्चूहियं - उपचूहितं-ममयितं, अनुमतं वा । आष० ५३९ ।

उवभोग-उपमुप्यत इति उपभोग-मङ्गलोपोऽक्षानपानादि, अन्तर्भाग, आहारादि वा । आष० ८२८ । मङ्गदभोगः । भग० २९७ । आष० ८३० । पुन पुनर्मुप्यत इति उप-भोग-वस्त्रालङ्कारादि । प्रज्ञा० ४७५ । ष्हाणवत्तथाभरणमर्थ-मङ्गालेवणभूषणवामतलोलादि । नि० चू० तृ० १ आ । धार-णमुपभोग । आष० ३२५ । उपभोग-हीन पुन्येन चोप-भोजनमुपभोग । भग० ३५० ।

उवभोगंतराय - उपभोगान्तरायः - यदुदयवशात् सत्यपि विनिष्टवस्त्रालङ्कारादिमन्त्रेऽपि च प्रत्यागम्यनवरिणमे वराग्ये वा केवलकार्पण्यान्नोत्सहते भोक्तुं तत् । प्रज्ञा० ४७५ ।

उवम-उपमीयतेऽनेन दार्ष्टान्तिकोऽर्थ इत्युपमानम् । दश० ३५१ ।

उवमा उपमा-मादयम् । उत्त० २७९ । दृष्टान्तः । दृ० प्र० १६८ आ । मादरयोपदर्शनस्या । उत्त० २७२ । उपमा-दोष-हीनापेक्षेयमानाभिधानं, अप्राविशतितमः सूत्रोप- । आष० ३७४ । उपमा । प्रज्ञा० ३६४ । यायविशेष । जीवा २७८ । उपेत्युपयोगपूर्वकं मिति ज्ञानं, उपमा-सम्प्रधारण । उत्त० २२४ ।

उवमाणं-उपमानं-दृष्टान्तः । औप० १७ ।

उवमादोसो-उपमादोष-यत्र हीनोपमा क्रियते । सूत्रसद्वादि-शरोपेऽप्राविशतितमो दोष । अनु० २६२ ।

उचयन्ति-अवनन्ति-अवनन्ति । आचा० २६६ ।

उपलिपिज्ञ-उपलिप्पनम् । आचा० १३० ।

उपलिप्ता-जातिहृमिनामेओ । नि० चू० द्वि० ४३आ ।

उपलेहा-पुल्लहा । उत० १९२ ।

उपलेयण-उपलेयन् छगणदिवा । अनु० २६ । छगल-
गहियाए दिवण । नि० चू० प्र० ३३१अ ।

उपलेयणकप्रोवयारो-वृत्तोपलेयनोपचार । आच० ४१६ ।

उपल्लिप्यंती-उपलीयन्ते-आध्रपन्ति । व्य० द्वि० २७८आ ।

उपल्लिसामि-उपल्लिप्ये-व्यस्यामि । आचा० ४०६ ।

उपपज्जति-उपपज्जे । जीरा० ११० ।

उपपज्जिऊण-उपपुज्ज-उपसोम दत्त्वा । ओष० ११६ ।

उपपज्जन्ना-उपवाधा-राजादिब्रह्मा । औपवाधा-राजादि
यजमाना इमेकरा इति । दश० २४८ ।

उपपवणो-उपपव । जीरा० १७ ।

उपपत्तारो-वचनव्यख्यादुपपत्ता भवति इति । टाण० ४२० ।

उपपत्तो-उपपन्न-आभित । मूये० २८१ ।

उपवाहण-उपवात-श्रुतार्थो जन्मान्तरसंकान्तिः, उप
वाते भव औपवातिक । आचा० १२ । उपवादुक-
भगवत्तरसङ्कान्तिभारु । आथा० २० ।

उपवाह्य-उपवातेन निर्गस औपवातिक-भवाद्भवान्तर
साम्येति । सूत्र० २० । उपवाच्यते-मृष्यते स्म यत्त उप
वाचिन-इहमित वस्तु । ज्ञाता० ८८ ।

उपवाह्या-उपवाताज्जाता उपवातजा अथवा उपवाते
भरा औपवातिका-देवा नारनाथ । दश० १८१ ।

उपवाण-उपवात-उपवातभिमुत्प्लेनापावन्तरात्मनिये
त्यर्थे । भग० १६३ । देवचम । टाण० ४१९ । वादकागु
पातार्थे, दादशशते धर्मेदेशक । भग० ५९६ । उपवात-
श्रुतार्थ । प्रज्ञा० ३२८ ।

उपवापरण-उपवतनमुपवात, वादपृथ्वीकाधिराना पथी
पानाश यदन्तरमुक्ते स्थान तरणालाभिमुत्प्लमिति भाव
नेतोपवातेन, उपवातमहीत्यर्थ । प्रज्ञा० ७३ ।

उपवात-उपवाते-नारकदेवानां उभय । टाण० ४६२ ।

उपवात-गमनमात्रम् । टाण० ३३६ ।

उपवातसभा-उपवातसभा-वस्यामुत्पज्जे गा । टाण०
३१० ।

उपवातो-व्यसपन्न । नि० चू० प्र० २४१अ ।

उपवायं-उपवाते-उभय । आचा० १६३ । भगवत्पथ
स्थानवापमिमुत्प्लम् । भग० १४३ । उपवातेन निर्ग
औपवातिकम् । आच० ७३१ । उप-गमये पवन-व्यानं
उपवात दशवतनपिययोऽग्रावस्थानं । उत० ४४ । उप
वात-मेवा । भग० १९८ ।

उपवायगई-उपवातोय-उपादाय गमने मा उपवातार्था ।
भग० ३८१ ।

उपवायगती-उपवात एव गति उपवातगति । गति-
प्रधानस्य चतुर्थो मेद । प्रज्ञा० ३२६ ।

उपवायसभा-निदायतनस्योत्तरपूर्वस्य सभा उपवातसभा ।
गीता० २३६ ।

उपवास-उपवास, अभिषागैररणम् । टाण० १२६ ।

उपवृह-उपवृहणे-समानधार्मिकाणां सद्व्युपगमनेन तद्-
भित्तिरणम् । दश० १०२ । उपवृहणमुपवृहा-दृष्टवादि
गुणान्तिना मुल्लभजन्मानो युषं गुणं च भगवामि
इमियादिवचामिमुल्लभदुगुणपरिवर्तने गा । उत० ७९७ ।
समानधार्मिकाणां सद्व्युपगमनेन तद्वृद्धिश्चम् । प्रज्ञा०
५६ ।

उपवृह-उपवृहते-गमययति । दश० ४४ ।

उपवेओ-उपवेत इति लभ्यव्यञ्जनगुणोपवेत । टाण०
४२१ ।

उपवेय-उपवेत-युक्त । जीरा० २७४ । भग० ११० ।
उप अप इत इति शब्दप्रत्यय स्थाने भङ्गवृद्धिर्गोचर
पवेत-युक्त । ज्ञाता० ११ ।

उपसंकमित्त-उपसङ्गम्य । मूये० ११ ।

उपसंकमित्तु-उपसङ्गम्य आगन्तीभूय । आचा० ३३१ ।
उपसङ्गम्य-उपेय । आचा० २७१ ।

उपसम्वा-उपसत्या-सम्पन्नाहारिषावार्थेग्राहणम् । मूये०
२१४ ।

उपमंत्र-उपमाने-अवातुलम् । ओष० १५६ । यत् एव
गतायामनुपगमनं वर्तते तद् । विष्कम्भितोदसुपुर्वादिनिर्वा
ह्यभावे च । विप्र० २८६ । किञ्चिन्मिध्यान्वदृष्टयामपुर्वा
सम्पत्त्यवस्थायां परिणत विविदिमध्यावस्थमेत । चू०
प्र० २१५ । रागद्वेषावबोधोपमात् उपमानं । आचा०
१०० । स्थालोत्ताराग्निवक्ष्यरागत । अनु० १४० ।
अनर्पित्या उपमानं । भग० ४९० । विष्कम्भितो

दयमपनीतमिध्यास्वभाव च । विष्कम्भितोदयमित्यर्थः ।
ठाणा० ४८ । उपशान्त-न सर्वाशाभावमापन्नं, निष्कामि-
ताद्यवस्थोद्वेकहितं वा । प्रज्ञा० ४०३ । औप० ३५ ।
ज० प्र० १४६ । ज० प्र० ३८९ । जम्बूद्वीपैरवते तीर्थं
करनाम । सम० १५३ । पञ्चापरिणत । नि० चू० दि०
२८अ । उपशान्त-उपरत । दश० २०६ । सूत्र० ४१७ ।
अपगतसन्देशः सृष्ट इति । सूत्र० ४०९ । अनुदयावस्थ ।
प्रज्ञा० २९१ ।

उचसंतकसातो उपशान्तकपाय । उक्त० २५७ ।

उचसंतजीवी - अन्तर्दृश्यपेक्षया उपशान्तजीवी । प्रश्न०
१०६ ।

उचसंतमोह - उपशान्तमोह - अनुत्कटवेदमोहनीय । भग०
२२३ । श्रेणपरिसमाप्तावन्तमुहूर्तं मावदुपशान्तवीतराग ।
भूतप्राप्त्यैकादश गुणस्थानम् । आब० ६१० ।

उचसंतमोहनिजो - उपशान्तमोहनीय - उपशान्त-अनु-
दय प्राप्त मोहनीय दर्शनमोहनीय यस्यासौ । उक्त० ३०६ ।

उचसंपञ्जहण - उचसंपद उपसम्पद् - अयंरूपप्रतिपत्ति,
सा च हान च स्वरूपपरिणाम उपसम्पन्नानम् । उक्त० ४७० ।

उचसंपञ्जह - उपसम्पद्यते । आब० ८२५ ।

उचसंपञ्जणा - उपसम्पद । दश० १०५ ।

उचसंपञ्जमाणगति - उपसपञ्चमानगति - यदन्यमुपसम्पद्य-
आश्रित्य तदवस्थमेव गमनम् । विहायोगनेस्तृतीयो मेद ।
प्रज्ञा० ३२७ ।

उचसंपञ्जसेणियपरिकम्मे - पञ्चम परिकर्म । सम० १२८ ।

उचसंपञ्जिज्ञा - उपसम्पद्य-सामीप्येनाहीत्यर्थः । दश० १५० ।

उचसंपञ्च - उपसम्पन्न-निष्कामोद्वेकितम् । सूत्र० ४१७ ।

उचसंपया - उपसपत् - सामीप्येनाहीकरणं यदेतदुत्पन्नतम् ।
दश० २०३ । सामाचार्या दशमो मेद । उपसम्पत् - इतो
भवतीयोऽहमित्यनुपगम । ठाणा ४९९ । उपसम्पत् । आब०
२५९ । सामाचार्या दशमो मेद । उपसम्पत् - ज्ञानादि
निमित्तमाचार्यन्तराध्ययम् । भग० ९२० । उपसपत्तिरूप
सपत् - ज्ञानार्थं भवतीयोऽहमित्यनुपगम । ठाणा १४० ।
त्वरीयाऽहमित्येव धुनायर्थमन्यरीयमत्तानुपगम । अनु०
१०३ । उपसंपत् उपसम्पत् - अन्यरूपप्रतिपत्ति । उक्त०
४१० ।

उचसंहार - उपसंहार - उपनय । दश० १२ । वृ० तृ०
१३६ भा ।

उचसम्प - उपसृज्यते - धातुमपी निरुज्यते इति उपसर्गः ।
प्रश्न० ११७ । बाधाविशेषा । ठाणा० २८७ । राजादि
जनित । औप० १९० । उप-सामीप्येन मर्जनम्,
उपसृज्यतेऽनेनेति वा करणमाधन, उपसृज्यतेऽसाविति
वा कर्ममाधन । आब० ४०४ । प्रज्ज्याप्रहणे निवारणम् ।
पिण्ड० १३९ । देवादिकृतोपदवा । ठाणा० ५२३ ।
राजस्वजनादिकृतो देवमनुष्यातिथ्यङ्कनो वा । पिण्ड० १७० ।
उप-सामीप्येन सृज्यते तिर्यग्मनुष्यामरं कर्मवशेनात्मना
क्रियत इति उपसर्गः । उक्त० १०९ । उपसर्ग - उप-
सर्जन, धर्मश्रयणम् । दिव्यादय । भग० १०१ ।

उचसम्पपरिणामा - उपसर्गपरिणाम, सृज्यतेऽज्ञाद्यधुतरूपे
तृतीयमध्ययनम् । आब० ६५१ । उक्त० ६१४ ।

उचसम्पपरिज्ञा - सूत्रकृताज्ञे तृतीयमध्ययनम् । भग० ३११ ।

उचसम्पसहो - उपसर्गसह । आब० ६४८ ।

उचसत्तो - उपसर्ग - गाढमागम । उक्त० ६३२ ।

उचसमंति - उपशाम्यन्ति - सर्वतत्त्वव्युत्पिबुर्वणाजिर्वन्ते,
सर्वतत्त्वज्ञानव्युत्पिबुर्वणाजिर्वन्तीति भावः । राज० २३ ।

उचसम - उपशममिति औपशमिकम् । विपाकोदयवर्त्मभण
लक्षण । दश० ४३ । उपशम विपाकोदयवर्त्मभणलक्षण ।
नदी ७७ । क्रोधाग्दयाभावे भवति । आचा० १५० ।
ज्ञानिरूप । दश० २३४ । पञ्चदशदिवसनाम । ज० प्र०
४९० । सूत्र० १४७ । क्षायेपञ्चमिक । सूत्र० ६ । विंशति
तमो मूर्तनाम । ज० प्र० ४९१ । मध्यस्थपरिणाम ।
आब० ४९१ । उदीरणस्य अथ अनुदीरणस्य च प्रसङ्गः
प्रदेशतः शान्तमभवत् । सर्वेषां विष्कम्भितोदयरवमि यर्थः ।
भग० ५९ । ममा । दश० चू० १२४ । उदयानिरोधोदय
प्राप्तापत्तिकरणम् । दश० २३४ ।

उचसमणा - उपशमना - उदयोरीरणानिधननिवाचनारण
नामयाभ्यस्तं कर्मणोऽवस्थापनम् । ठाणा० १२१ ।

उचसमविवेकसंहर - उपशमविवेकसंहरम्, विलान्तस्य प-
त्रेण । आब० ३७१ ।

उचसमिण उपशम - उदीगस्य कर्मणोऽनुदीगस्य विष्क-
म्भितोदयरं वा तदौपशमिकं विनामात्रं उपशमेन वा

निर्गत औपशमिक-सम्प्रदर्शनादि । भग० ६४९ । औप-
शमिक-उपशमनमुपशम-कर्मणोऽनुदयाधीगवन्था भस्म-
पटलावच्छादयित्वा ह तप्य, तप्त वा निर्गत । अनु०
११४ ।

उवसामिभ-उपशमित-भस्मछन्नामिकत्वात् प्रापितम् ।
आव० ७५ ।

उवसानेमाण-धुद्र-यन्त्रराक्षिष्ठिन समप्रमिद्विविधिनोपशम
यन्त्र इति । ठाणा० ३५३ ।

उवसाहिजउत्ति-पश्यताम् । नि० चू० प्र० ३४९आ ।

उवसित-उपाधित-अङ्गीकृत । वैय्यास्यकारवदिना प्रत्या
मन्त्रतर । द्वेप । शिष्यप्रतीच्छफलाशयेष्वा । भग० ३८५ ।

उवस्सग-उपाश्रय । प्रश्न० १०७ ।

उवस्सओ-उपाश्रय-वसति । प्रश्न० १०७ ।

उवस्सग-उपाश्रय-वसति । आप० १०३ ।

उवस्सता-उपाश्रया । वृ० द्वि० १८३अ ।

उवस्सते-उपाश्रय-नित्य । प्रश्न० १२८ ।

उवस्सय-उपाश्रय वसति । औष० ६५, १०३ ।
दश० २१८ । न० प्र० १२१ । उपाश्रय-गृहपतिगृहा
दिभूम् । ठाणा० ३१९ । वसतेर्गुणपरिधित, परेषामन्ता
लेशवत् इत्यर्थ । जाता० २०५ । उपाश्रया-उपा
श्रियन्ते-भज्यन्ते शीतादिनागार्थं ये ते उपाश्रया-वस
तय । ठाणा० १५७ । पडिम्मयो । सम्बन्ध वा आसन ।

दश० च० १११ ।
उवस्सयमंक्लिसे-द्वितीय सङ्घा । उपाश्रयो-वसतिस्तद्व-
विषय मङ्गल्ये-अगताधि उपाश्रयमङ्गल्ये । ठाणा०
८८९ ।
उवस्सित-उपाधित-द्वय । शिष्यवृत्ताशयेष्वा । ठाणा०
८८९ । द्वेप, शिष्यप्रतीच्छफलाशयेष्वा । ठाणा० ३१९ ।

उवहडे-उपहत-नोवन्त्याने गीरिते भक्तमिति भाव ।
ठाणा० १४८ ।

उवहतो-अविमुद्रा । नि० चू० द्वि० ११६अ ।

उवहत्त-उपहति । उता० १४५ । यनेम । नि० चू० वृ०
८१आ ।

उवहत्त-उपहति । उता० १४५ । यनेम । नि० चू० वृ०
८१आ ।

उवहत्त-उपहति । उता० १४५ । यनेम । नि० चू० वृ०
८१आ ।

उवहत्त-उपहति । उता० १४५ । यनेम । नि० चू० वृ०
८१आ ।

उवहत्त-उपहति । उता० १४५ । यनेम । नि० चू० वृ०
८१आ ।

उवहत्त-उपहति । उता० १४५ । यनेम । नि० चू० वृ०
८१आ ।

उवहत्त-उपहति । उता० १४५ । यनेम । नि० चू० वृ०
८१आ ।

उवहत्त-उपहति । उता० १४५ । यनेम । नि० चू० वृ०
८१आ ।

उवहत्त-उपहति । उता० १४५ । यनेम । नि० चू० वृ०
८१आ ।

धरणम् । मृ० २५१ । अनन्तादिभू तप । मृ०
५८ । आगमोपचाररूपमाचारम्नादि । उता० १२८ ।
मुणोपणम्नादि । प्रश्न० १५७ । उच्छीर्षम् । वृ० द्वि०
२००अ । उपधान-तरणम् । ०५० प्र० ५०आ । व्यननम् । व्य०
द्वि० १आ । प्रायश्चित्तम् । ०५० द्वि० १९५अ । विहित-
शास्त्रोपचार । उता० ६५६ । तप । ठाणा० ४४० ।

उपधान-तप । सम० ५७ । ठाणा० ६५, १९५ । उप-
धीयते-उपधृयते धृतमनेनेति उपधान-धृतविषयस्त्वप-
चार । ठाणा० १८९ । विधानम् । सम० १२७ ।
उपध्यातीत्युपधान-उपकरोतीत्यर्थ । औष० १११ । अहा-
नज्ञा-यवनादी यथायोगदाचारान्नादितपोविशेष । उता० ३४७ ।

उवहाणग-पद्यान्विण मिगवत्तण । नि० चू० द्वि०
६१अ । उपधानम् । ठाणा० २३६ । उपधान-अप्रति-
लेखितवृक्षपत्रक द्वितीया नेत्र । आव० ६५२ ।

उवहाणपडिमा-उपधान-तपस्तपसिमोपधानप्रतिमा, हा
दश निष्ठुप्रतिमा एतादृशीनामकप्रतिमाश्चेत्येवम् । ठाणा०
६५ । सम १६ ।

उवहाणवीरिय-उपधान-तपस्तपसि वीर्यं यम स उपधान
वीर्य-तपस्यनिगृहीतबलवीर्ये । मृ० ६५ ।

उवहाणसुय-उपधानधृत-आचाराहस्याष्टममध्ययनम् ।
उता० ६१६ । सम० ४४ । उपधानधृत, आचारप्रकल्पे
प्रथमधुनस्कम्भ्याष्टममध्ययनम् । आव० ६६० । प्रश्न०
१४१ ।

उवहार-उपहार । आव० १९० । वलि । आव० ६९८ ।

उवहारा-वलिमादया । नि० चू० प्र० २६५अ ।

उवहारिय-अवधारित-निर्णोतम् । आव० ६३५ ।

उवहि-उपध्यातीति उपधि-उप-सामोप्येन सयम धार-
यति गोपयति चेत्यर्थ । स च पात्रादिभूष । औष० १२ ।

उपहरणम् । उता० ५८८ । वर्षाकृपादि । उता०
३५० । उपकरणमाभरणदिभू-यतो, भावनस्तु ह्यमादि-
यनहमा नरक उपधीयते । उता० ४६३ । उपधि-उस्ता-
रकादि । आप० ८० । रजोहरणादि । ठाणा० ३१७ ।

उपधीयते-सहृण्यत इति उपधि । आचा० १८० । आग-
मोक्त वल्गादि । दश० ११९ । पात्रनिर्माणे । व्य० प्र०
२३७अ । उपधि-वल्गादि । प्रश्न० १२४ । उप-
धीयते-शीर्यते दुर्गतिं प्रत्यागमा येनाभावोपधि-माया, अष्ट

प्रकार वा कर्म । सूत्र० ६८ । उपकरणम् । आच० ५६८ ।
 प्रज्ञा० २९१ । प्रश्न० ३९ । उपधातीति उपधि । ओष०
 २०७ । माया । प्रश्न० २८ । औषि । प्रश्न० १५६ ।
 माया । सूत्र० १०३ । उपधातीति उपधि — उप-सामी
 प्येन सयम धारयति पोषयति चेति पानादिरूप । ओष० १२ ।
 आच० ६६१ । उपधीयते वेनासावुपधि — चयनीयसमीप
 गमनहेतुभाव । भग० ५७२ । उपधि — उपकरणम् । पिण्ड०
 १२ । कपाय । दश० ७६ । उवकरण । नि० चू० प्र० ६४ आ ।
 उचहिअसुद्धं — उपधिना — मायया अशुद्धं — सावय उपधयशुद्ध,
 अपमदारस्यैतेन निरास्य नाम । प्रश्न० २६ ।
 उचहिण — उपधिक — मायित्वेन प्रच्छन्नचारी । ज्ञाता० ८१ ।
 उपहित — प्रविष्ट — प्राप्त । भग० १०० । उपहितानि — गुरो
 राहारार्थं हौकितानि । विज्ञे० ४४० ।
 उचहिओ — अधिकज्ञानार्थक सन् गुरुषु बहुमानपर । व्य०
 प्र० २३६ अ ।
 उचहिय — उपहित — क्षिप्त । विज्ञे० ९४३ । औपधिक —
 मायाचारी । प्रश्न० ३० ।
 उचहिसक्किसे — प्रथमतः क्लेश । उपधीयते — उपप्रभ्यते
 सयम सयमरीर वा येन स उपधि — वल्लादिहृत्प्रिय सङ्
 क्लेश — असमाधि । ठाणा० ४८९ ।
 उचहिसभाग — उपधे समोऽग उपधिसमोऽग । व्य० द्वि०
 ११९ आ ।
 उवही — उवधि — परवचनाभिप्राय । वृ० तृ० ४६ आ । नि०
 चू० प्र० २८९ आ ।
 उवाह — उवाचकप्रधाना विद्या । विज्ञे० ९८२ ।
 उवाहकभ्रम — उवाचितभ्रम — सम्यक् परिहृत्य । आच० ३५६ ।
 उवाहणावित्त — उपादानमित्तु सप्तमित्तु । वृ० तृ०
 ११४ आ । उपादापमित्तु प्राप्तिमित्तु । ज्ञाता० १७७ ।
 उवाहणावित्ता — उपादापय — प्रापय । भग० २९२ ।
 उवाहणित्ता — उपनीय — अतिवाह्य । आच० ३६५ ।
 उवाहति — उपयाचते । आच० ४०४ ।
 उवाह्य — उपादित — उपभुक्तम् । आच० १०८ ।
 उवाह्यसेसेण — उपादित — उपभुक्तम्, तस्य शेषमुपभुक्तयेम् ।
 आच० १०८ ।
 उवाण — उपाय — अद्रविहृतत्वाकारणम् । ज्ञाता० ३४ ।
 उवाओ — अवपात । गते । आच० ३३८ । उपाय ।

आच० ४१४ ।

उचागच्छति — पविमति । नि० चू० प्र० २३० अ ।
 उचागच्छिज्जा — उपागच्छेयु — अतिथयो भवेयु । आच० ४०३ ।
 उचागमण — उपागमन — स्थानम् । आच० ३७५ ।
 उचात — अवपात । सेवा । ठाणा० १२९, ५१६ । ज्ञाता० ४ ।
 उचातिणा — नयति । नि० चू० द्वि० २२ आ ।
 उचातिय । नि० चू० द्वि० १४४ अ ।
 उचातिया — उपयाचितम् । नि० चू० प्र० ३५१ आ ।
 उवाते — उपाय — उपेय प्रति पुरुषस्यापरादिका साधनसामग्री
 स यत्र द्रव्यादावुपेय अस्तीत्यभिधीयते यथेतु द्रव्याणि
 विरूपेण साधनीयवस्तुपाय, उपादेयता वाऽस्य यनाभि
 धीयते तदाहरणमुपाय । आहरणस्य द्वितीयो भेद । ठाणा०
 २५३ ।
 उवातो — आणानिद्विही । दश० चू० १३९ ।
 उवादान — उपादान — आय, हेतु । विज्ञे० ५४३ ।
 उवादिणाचेत्ता — उपादाय — रक्षित्वा, आकम्प्य । सूत्र० २३४ ।
 उवादीयमाण — उपादीयन्ते — कर्मण कथ्यते । आच० ७८ ।
 उवाय — खाद्य । दश० चू० ७८ । उपाय — उदाहरणस्य
 द्वितीयो भेद । ३५ । एकान्तसुदुमणनादिरक्षण । दश०
 ४४० । उप सामीप्येन (आय) लब्धवस्तुवरतुनोऽविरल्लभ
 हेतुत्वाद्दुस्ते लाभ एवोपाय — अभिलाषतवस्तुवस्तुपाय
 रावशेष । दश० ४० । उवातेन हेतु । वृत्त० ६३१ ।
 उवायकारी — उपायकारी — सुत्रोपदेशप्रवर्तक । सूत्र० २३४ ।
 उवायकिरिया — उपायक्रिया — यद्द्रव्य येनोपायेन क्रियते सा ।
 सूत्र० ३०४ ।
 उवायणं — अवपातयतो प्रयातोऽवृत्त । व्य० प्र० २९ अ ।
 उवाययं — अवपातवान् — बन्धनशील, निरुक्तार्थं वा । दश०
 २५३ ।
 उवारियालेणे — चमरचषावलीचषाभिधाना राजधाम्योर्मध्य
 भागे तद्भवचयोर्येनोद्धताऽवतरत्तुपाय, पीठरूपे अवतारिकस्य
 यने । मन्त्र० ३१ ।
 उवालम् — उपालम्भन उपालम्भो — भ्रष्टस्य तरणतुलानमनेव स
 यनाभिधीयते स । आहरणतद्देश द्वितीयो भेद । ठाणा०
 २५३ । उवालम्भ — इयमेवानोचितवस्तुतिपादनगर्भा ।
 ठाणा० १७५ । संपिपासिभारूप उपायम्भ । वृ० प्र०
 १५० आ । मानुनयोपदेशाग्नानम् । व्य० प्र० ११७ अ ।

उपालम्भः-उपालम्भ -भंगमैव विचित्र भग्नम् । दश० ४६ ।

उवाहियद्-उवाहीयते । आचा० ३६५ ।

उवासंतर-अवकाशान्तर-आकाशविशेष, अवकाशरूपान्तराल वा । भग० ७७ ।

उवासंतराति । टाणा० ८६ ।

उवासतरे-द्वयोरन्तरमवकाशान्तरम् । भग० ७७२ । टाणा० ४३२ ।

उवासग-उपायन -प्राथम्य । आव० ६४६ । नि० चू० द्वि० २५अ । सम० ११९ । साधू चेत् वा पोषह उवागतो उवासगो भवति । नि० चू० द्वि० १२१आ । उवासतो-सेवन्ते यतोनिःपुवासस -प्राथम्य । उत० ६९३ ।

उवासगदशा-उपासकाना-श्रमगोपासकाना सम्बन्धिनोऽनुष्ठानस्य प्रतिपादिता दशा -दशाभ्ययनरूपा उपासकदशा । उपा० १ । दश० ४७ ।

उवासणा-उपासना-न्यायिकर्म । आव० १२९ ।

उवासमाणा-रात्रिजागरणप्रदुपासना विधाना । टाणा० ३५३ ।

उवास्य-उपासक । दश० ४७ ।

उवाहण-उपायन । आव० ३०५, ३४१ ।

उवाही-उपाहीयते -व्यपदिश्यते केन्युपाधि -विशेषण स उपाधि । आचा० १५६ ।

उविच्छ-उपेक्ष स्वरूपस्या । उत० ३९१ ।

उविच्छो-अवग्रह । आव० ३५१ ।

उधिय परिक्रमिनम् । ज्ञाता० २३ ।

उवील्लगो-आलोचय गृह्यत मे मधुरादिवयणपत्रादि तद्वा भग्नं तद्वा समं आल्लगति सो उवील्लगो । नि० चू० ए० १२८आ ।

उवील्लण-निश्चयम् । नि० चू० प्र० १४२अ । अवपीडना, कन्धनप्रिया । ज्ञाता० २३२ ।

उवील्लमाणे-उवील्लयन्-वाचयन् । विवा० ३९ ।

उवेक्षेज्ञा-उपेक्षेत-अवधीर्येत् । उत० ११२ ।

उवेक्षेय-यो-उपेक्षितव्य । आव० ६४१ ।

उवेक्ष-उपेक्ष, आकृष्टिक्या । चू० द्वि० १३९आ ।

उवेक्षमाण-उपेक्षमाण -अनुवर्त । आचा० १५६ । वरी पक्षोपमर्गान् महानां दृष्टानिदृष्टिपक्षेषु वेपेक्षमाणो मायस्थ

मवगम्यमान । आचा० ४३० । उपेक्षमाण-अवगच्छन् ।

आचा० ७१२ । परालोचयन् । आचा० २२४ ।

उपेक्षा-उपेक्षा-उप-सामीप्येक्षा, अवधीरणाय वर्तते । ओष० ११४ ।

उपेक्षे-उपेक्षेत-ओदासीन्येन परयेत् । उत० ९१ ।

उवद्वंत्तो-अवपतन् । आप० ७०३ ।

उद्वद्वद्व-उद्वर्तयति-प्रक्षिततैलापनयन करोति । जं० प्र० ३९४ ।

उद्वद्वद्व-उद्वर्तन-तत्प्रथमतया वामपार्श्वेन सुप्तस्य दक्षिणपार्श्वेन वर्तनम् । आव० ५७४ । अववर्तना । विशेषे १००६ । उद्वर्तना-तारकसिद्धयेर्षे-द्वेष्टयो निर्गम । आव० ५३३ । उद्वर्तन-लोठनम् । पिण्ड० १६४ । पञ्चापनयनरक्षणम् । दश० ११७ ।

उद्वद्वद्वद्व-उद्वर्तनार्थ-उद्वर्तननिमित्तम् । दश० २०६ ।

उद्वद्वद्व-उद्वर्तक-चूर्णकिञ्चम् । जं० प्र० ३९४ ।

उद्वद्व-उद्वृता । ज्ञाता० ३१७ ।

उद्वद्विताणि-उद्वर्तितानि । आव० ९८ ।

उद्वद्विद्या-उद्वर्तित-ध्यायिता । पिण्ड० १२३ ।

उद्वद्वद्वि-एकसि उद्वद्वति । नि० चू० प्र० ११६आ ।

उद्वद्वद्वो-उद्वृत्त । आव० १७३ ।

उद्वद्ववेत्तो-उद्वद्ववेत् । ओष० १४६ ।

उद्वद्वणो उवृत्ति । न्य० द्वि २०३आ ।

उद्वद्वत्तो-उद्वद्वतयन् । आव० ३१३ । ओष० ८४ ।

उद्वद्वत्तण-उद्वर्तनम्-मार्गवरावर्तन । दृ० तृ० १२९आ ।

उद्वद्वत्तस्य पास्यिकरण । नि० चू० प्र० २११अ । उद्वद्वत्ते-यतो व्रजस्ततो याति । ओष० ४७ ।

उद्वद्वत्ता-परावर्तणायुवपसारणा वायव्या । नि० चू० प्र० ६०अ ।

उद्वद्वत्ताणि-अपवर्तयन् । आचा० ३४३ ।

उद्वद्वत्ता-ज पाङ्क्तिहारियणिद्विज तं । नि० चू० प्र० २२५आ । उद्वद्वत्तिया-तेनैव अगणिनिक्षिप्त ओषतेज्य एवपात्रेन देति ।

दश० चू० ८० ।

उद्वद्वद्वि-उद्वर्तय । आव० ३५८ ।

उद्वद्वर-अतिप्रशस्तम् । न्य० द्वि० ४२१आ ।

उद्वद्वर-चू० द्वि० ६२अ ।

उद्वद्वर-अपवर्तयन् । आप० ६२२ । नि० चू० प्र० १७७अ ।

उच्चरति-उद्धरति । आच० ८५९ ।

उच्चरयं-अपहरकम् । आच० ५६९ ।

उच्चरिअ-उद्धरिते । गद्यश्च जानम् । ओष० १८८ ।

अतिरिक्तम् । ओष० १८६ ।

उच्चरियं-उद्धरितम् । पिण्ड ७९ । अगनादे शेषभाग ।
आच० ८५९ ।

उच्चरो-उद्धर-धर्मोपताप । वृ० द्वि० २९३अ ।

उच्चलणं-उद्धवलनं, अभ्यङ्गनम् । वृ० द्वि० २९९अ ।

उच्चलणेहि-उद्धचेलनानि-देहोपलेपनविशेषा । शाता० १८३ ।

उच्चसिप-उद्धसित-उत्थित । ओष० ४९ ।

उच्चसिय-उद्धवस्य (उद्धुष्य) । आच० ७१ ।

उच्चाओ-ध्वान्त । नि० नृ० प्र० १६०अ ।

उच्चाण-उद्धानं-किञ्चित्सस्मिन्ध । ओष० १७१ ।

उच्चाता-परिध्वान्त । वृ० द्वि० ८०अ । व्य० द्वि० १५७अ ।

उच्चाया-उद्वाता-अतीवपरिध्वान्ता । वृ० प्र० २४३आ ।

परिध्वान्ताः । व्य० द्वि० २०३आ ।

उच्वालना-उद्वालना, निष्काशना । वृ० द्वि० २५०अ ।

उच्चासिअ-उद्वामित-क्षोभित । ओष० १७४ ।

उच्चासेह-उपहसति । आच० ६६९ ।

उच्चिग-उच्चिग्न-खिन्नम् । भग० १६६ । सजातभय ।

विषा० ४३ । उच्चिग्न-अथ पुनर्नानि सार्द्धं मुक्ष्यामहे

इत्युन कणाशयवन्त । जं० प्र० २३९ । उच्चिग्नान् । प्रश्न०
५३ ।

उच्चिद्ध-उच्चिद्धं-ऊर्ध्वम् । औप० ३ । उच्चिद्ध-उण्डम् ।

शाता० २ । ऊर्ध्वगत । जं० प्र० १४४ । उच्चा । आच०

१८४ । उन्मिता, उच्चैस्त्वेन वा । अनु० १५८ । उच्चिद्ध -

अव्यर्थमुच्च । औप० ९ । उच्च । राज० ५ ।

उच्चिहंताह-उत्पतन्ति । शाता० २३२ ।

उच्चिहृ-ऊर्ध्वं विजहाति, ऊर्ध्वं क्षिपति । भग० २३० । उच्चि

जहाति-ऊर्ध्वं क्षिपति । शाता० १६८ ।

उच्चिहति-उत्पादति । नि० नृ० प्र० २५६आ ।

उच्चिहामि-नयामि । शाता० १३९ ।

उच्चिहिय-उद्धूय-उत्प्रेर्य । भग० ६२८ ।

उच्चीलप-अपत्रीडक-लज्जापनेदो यथा पर मुखमालोक्य

यतीनि । टाण० ४८६ ।

उच्चीलणं-अपवर्णनम् । उप० मा० गा० ७७ ।

उच्चिहामि-उच्चेष्यामि । नि० नृ० प्र० २०१अ ।

उच्चेषण-उच्चेगक-इष्टविशेषादिजन्य उच्चेग, उच्चेजनी वा

लोभोद्देगकारी चौरादिर्वा । भग० १९८ ।

उच्चेषण-उच्चेजन-चलनम् । भग० ४७९ ।

उच्चेषणओ-उच्चेजनक-चित्तविलम्बकारी, उच्चेगकर । प्रश्न०
५ ।

उच्चेषणयं-उच्चेगवृत् । महाप्र० ।

उच्चेल-उच्चेल । आच० ५१४ ।

उच्चेलियं-उच्चेलित, उत्सारितम् । वृ० द्वि० २५५आ ।

उच्चेलैति-उच्चेलयति । आच० १८९ ।

उच्चेलैउं-उच्चेलयितु, उच्चेषयितुम् । वृ० द्वि० २५७अ ।

उच्चेल-उच्चेल-अनु० १७१ । नीगा० ३२२ । उच्चेलम् ।

३२५, ३४३, ३२७ । राज० ९१ । जं० प्र० २८४ ।

सम० ९७ । टाण० ५२५ । बाहल्यम् । जं० प्र०

३२७ । मुवि प्रवेश । टाण० ६९ । भूगतत्वम् । जं०

प्र० २८२ । भूमाववगाह । टाण० ४७९ । भूमिप्रवेश ।

जं० प्र० ७२ ।

उच्चेल्लिया-वनस्पतिविशेष । भग० ८०४ ।

उष्ण-स्पर्शम्याप्रभो भेद । प्रज्ञा० ४७३ ।

उष्णरूपा-योनिभेद । आच० २४ ।

उत्स-अवस्था । विशे० १०२९ ।

उत्सकण-रंथियपुंवरस उत्सकण करेज । नि० नृ० प्र० १४२अ ।

उत्सकावेउ-उत्सक्यम्, अध प्राप्य । आच० ६२१ ।

उत्सको-उत्सकहुल । नि० नृ० प्र० ३६अ ।

उत्समार-मत्स्यविशेष । पञ्चा० ८४ ।

उत्सडा-उत्सता-उच्चा । जं० प्र० ४६ ।

उत्सण-उष्ण-प्रतिशूल । टाण० ४४४ ।

उत्सणं-लोअगपरिमोअ उत्सण अण्ड । नि० नृ० द्वि०
१५९अ ।

उत्सणहसणिहआओ-अतिगमेन प्रावयेन च अङ्गमाङ्ग

का उत्सङ्गश्चक्षिण । अनु० १६३ ।

उत्सभ-ऊपभ, पपदश कुलकरनाम । जं० प्र० १३० ।

भरतचविपिता । आच० १६० । सम० १५२ । प्रथम -

भूषणविधिविशेष । जीवा० २६९ । मन्त्रदत्तपण्या सितारा

पिता । उप्त० ३७९ । समप्रसयममारादुवहनाद् प्रथम ।

आग्निनि । आच० ५०० । मन्त्रदत्तपण्या द्रविणव

ज० प्र० १०७। पट् । सम० १४९। परिविष्टनपट् । टाणा० ३५७ । प्रज्ञा० ४७२ ।

उसभकण्डो-श्रपभकण्ड-श्रपभकण्डप्रमाणो रत्नविशेष । जीवा० २३४ ।

उसभकूड-श्रपभकूट, जम्बूद्वीपे उत्तरार्द्धभारते पर्वत । ज० प्र० ८७। आव० १५१ ।

उसभज्झया-श्रपभज्झया-श्रपभविहीयेता भज्जा । जीवा० २१५ ।

उसभनाराय-श्रपभनाराय-यत्पुन कीर्तिकारहित सहनन तत् । प्रज्ञा० ४७२ ।

उसभभदत्त-नामविशेष । भग० ६२०, ५३३, ५४९, ५५६, ५५७। आचा० ४२९। नवमशते त्रयत्रिंशत्तमोऽसकेऽभिहित । भग० ४७५। श्रपभभदत्त इषुकारनगरे गोधापति । विषा० ९५ । जम्बूस्वामिन पिता । नि० चू० दि० २९आ ।

उसभपुर-श्रपभपुर, द्वितीयनिहकोत्पत्तिस्थानम् । विसे० ९३४ । धनाचहराजधानी । विषा० ९४ । राजशृङ्खलायनाम । आव० ३१५ । नगरविशेष । उत० १०४ । राजशृङ्खला । टाणा० ४१४ । जीयवदेष्टप्रप्रपरिह्वोपति स्थानम् । आव० ३१२ ।

उसभसिरि-श्रीश्रपभ । सम० १०६ ।

उसभसेण-सुनिमुव्रतजिनस्य भिक्षुदाता । सम० १५१ । श्रपभस्वामिन श्रपभगणपर । सम० १५२ । नृ० प्र० २०४अ । श्रपभमेन-भरतपुत्र । आव० १४९ ।

उसभा-श्रपभा-शाश्वतप्रथमप्रतिमानाम । जीवा० २२८ ।

उसविण-उरगामिष । नि० चू० प्र० २९४अ ।

उसह-श्रपभ, सयमसारीद्वहनाद्वयभ द्वय श्रपभ, श्रपभो वा इति सम्भार, तत्र श्रपभ द्वय श्रपभ इति वा, उपेण भोतीति वा श्रपभ । न० प्र० १३५ ।

उसहकूडणभाई-श्रपभकूटप्रमाण, श्रपभकूटाकाराणि । न० प्र० ८८ ।

उसहकूडे-श्रपभकूट । ज० प्र० २१० ।

उसहछाया-श्रपभछाया-छायाया पतन्तो मे । प्रज्ञा० ३०७ ।

उसहपुर-श्रपभपुर-नगरविशेष । उत० १०५ ।

उसा-नेने । नि० चू० दि० ८३अ ।

उमिण-ताम्रिने तं चैव वषमयजीव, एवमि धोवण । नि०

चू० दि० ११८आ । निदाधादितापात्मरम् । उत० ८२ ।

उष्ण-धर्म । टाणा० २८७ । आहारपाकादिकारणं यद्वया धनुगत । अनु० ११० । उष्णो मार्दवपाककृत् । टाणा० २६ ।

उष्ण-अग्रमुकुम् । दश० २०६ ।

उसिणपरितावे-उष्णपरिताप-उष्ण-उष्णस्पर्शपट् भृशिकादि तेन परिताप । उत० ८९ ।

उसिणधूप-अस्वाभाविस्मौष्य प्राप्त । भग० १७१ ।

उसिणोदप-उष्णोदक-स्वभावत एव क्वचिर्निर्गतावायुण-पारंगामम् । बादराष्यायमेद । प्रज्ञा० २८ ।

उसिणोदग-उष्णोदरं-क्वचिथोदरम् । दश० २२८ । उद श्रुतिदण्डम् । पिण्ड० १७ ।

उसिणोदगवियडेण-उष्णोदकविरज्जेन-उष्णोदकेनाश्रामुने नात्रिण्डोद्गतेन पथाद्वा सचितीभूतेन । आचा० ३४७ ।

उसिय-उत्सृज्यमानि-उत्सृज्यमानानि । राज० ६४ ।

उसीर-उशीर-वीरणीमूलम् । ज्ञाता० २३२ । जीवा० १९१ । राज० ३४ । मूलविशेष । जीवा० १३६ । ओशीर-वीरणीमूलम् । प्रज्ञा० १६२ ।

उसीसद्वयण-सीमस्स समीप उवसीय, सीमस्स वा उक्कमभणं उवसीय द्वयण-जिक्कमेतो । नि० चू० प्र० २४७अ ।

उसु-इषु-बाण । भग० ९३, २३० । शरपत्रकलादिषु दाय । भग० २३० ।

उसुअ इषुक-इषुकाकारमाभरण, तिलक वा । पिण्ड० १२४ ।

उसुआर-इषुकार-राजपुत्रविशेष । उत० ३९४ ।

उसुआरपुर-इषुकारपुर-नगरविशेष । उत० ३७५ ।

उसुकारिज्ज-इषुकारीय-उत्तराययने चतुर्गमभयनम् । उत० ३९३ ।

उसुकाल-उक्कल, उक्कल । नि० चू० दि० ८३आ ।

उसुगारपध्वय-परितविशेष । टाणा० ८० ।

उसुत्तिपल्लय-लेण वा कट्ठाद सचालेति त गविष उर्यात् यत्थ । नि० चू० प्र० ११६आ ।

उसुदसरीरो-मलपक्विसरीरो उमदसरीरो भवति । नि० चू० दि० ६५अ ।

उसुमट्ठिता-उट्ठिया पुणो मट्ठियाण मद् उट्ठिज्जति एम् । नि० चू० नृ० ६४अ ।

उसुयार-इषुकार-नगरविशेष, श्रपभदत्तनाथापतिस्थानम् । विषा० ९५ । इषुकारपुरवृत्ति । उत० ३९५ ।

उद्युतपुरं-इत्युक्तपुरं, उद्युतजनपदे नगरं, उद्युतपुराजधानी ।
उत्त० ३९५ ।

उद्युतारिजं-उत्तरार्धयने चतुर्दशमध्यमम् । सम० ६४ ।

उद्यु-इयुः-शरः । सिद्धिगमने दृष्टान्तः । आव० ४४२ ।
तिलगो । नि० चू० द्वि० ९५३ ।

उद्युपालं-उद्युत्वल् । आचा० ३९७ ।

उद्ये-उयः-पाशुक्षारः । दश० १७० ।

उद्युसओ-उद्युस्यः भावोन्नतत्वम् । अहिमायाः पञ्चचत्वारिं-
शतम् नाम । प्रश्न० ९९ ।

उद्युसकई-उद्युत्वक्कते-तदाकारभावमात्रधारणतन्त्रप्रतिबिम्ब-
मात्रधारणतो वोत्सपतीत्यर्थः, कृष्णलेखातो हि नीललेखा
विशुद्धा तत्तत्सदाकारभावं तत्प्रतिबिम्बमात्रं वा दधाना मती
मनाश्च विशुद्धा भवतीत्युत्सर्प्यतीति । प्रश्ना० ३७२ ।

उद्युसकृण-उद्युत्वक्कणं-परतः करणम् । पिण्ड० ९९ ।

उद्युसगनिवाइयाण-उद्युसर्गपातिनामुत्सर्गणे सयममनुपाले-
यतां यासाम् । व्य० द्वि० ४२९४ ।

उद्युसगो-उद्युसर्ग-उपयोगः । ओष० १५५ । परिष्ठापनम् ।
ओष० १३८ । कोयोसर्गः । आव० ७८२ । उवओगं,
काउद्युसगो । नि० चू० द्वि० १६४३ । पट्टणकहा । नि०
चू० प्र० २४०४ । कारणनिरपेक्षं सामान्यस्वरूपम् । वृ०
नृ० ९७३ ।

उद्युसणं-लोअगपरिओगं उद्युसणं भणइ । नि० चू० द्वि०
१५९३ । उद्युसणं एकान्तेनैव अलक्षणयुक्ता बोद्धिः सरीरमित्यर्थः ।
नि० चू० द्वि० ८५३ । उद्युसर्गं-वाहुत्यतः । औप० ८६ ।
उद्युसर्गं-अनुपरतम् । आप० ५९० ।

उद्युसणदीस-उद्युसर्गशोः-अनुपरतं बाहुत्येन प्रवर्तते इति ।
आय० ५९० ।

उद्युसणपप-उद्युसर्गपदे-प्रभूतपदे । व्य० प्र० ९३४ ।

उद्युसण्णा-अयमन्नाः-पट्ट द्व निममाः । प्रश्न० ६९ ।

उद्युसणो-बहुतरगुणावराही । नि० चू० द्वि० ९०३ ।

उद्युसणहसणिह्वा-उद्युसप्रमाणपेक्षया उद्यु-प्राबल्येन अक्ष-
अक्षिणा उद्युसलक्षणाक्षिणा । जै० प्र० ९४ ।

उद्युसणहसणिह्वा-व्यायहारिकप्रमाणगुणद्वयलानां समु-
दायाः-द्वयादिमुदायास्तेषां समितयो-मीलनानि तासां समा-
यमः-परिणामवशादेदीभवन् समुदायगमितिसमागमस्तेन या
परिणाममाधेति गम्यते, मा एकादस्यन्तं अक्षणा अक्षणाक्षणा

मेव अक्षणाक्षिणा उद्यु-प्राबल्येन अक्षणाक्षिणा उद्यु-
क्षणाक्षिणा । भग० २७५ ।

उद्युसर्गं-प्रायशः । आव० ५६८ । अवरुद्धं । नि० चू० द्वि०
७७३ ।

उद्युसर्गकयाहारो-प्रायशोऽकृताहारः । आव० ५६८ ।

उद्युसर्गपिअ-उद्युसर्गपिता वस्तुसर्गपेन । जै० प्र० १०२ ।

उद्युसर्गपिणी-सागरोपमाणां दशशेटीशेख एव दुष्पमदुष्पमा-
यारकक्रमेणैकोत्सर्गपिणी । जीवा० ३४५ । उद्युसर्गपति-वर्धते
आरकापेक्षया वर्धयति (वा) क्रमेणाधुरादीन् भावानित्युत्सर्गपिणी ।
जै० प्र० ८९ । उद्युसर्गपिणी-दशसागरोपमकोटाशेटीमाना ।
अनु० १०० । ठाणा० ८६ । उद्युसर्गपति-वर्धतेऽरकापेक्षया
उद्युसर्गयति वा भावानाधुरादीन् वर्धयतीति । ठाणा० २७ ।

उद्युसस्य-यस्मिंश्च सत्यस्यैव भवति जालादिना दर्पाभातः पुरुष
उत्तानीभवति सः उद्युसस्यः-मानः । सूत्र० १८० ।

उद्युसरति-उद्युसर्पति । आव० ३०३ ।

उद्युसविच्चा-उद्युसुग्राणि काळणः । दश० चू० ८० ।

उद्युसविद्या-सत्यायोच्यवाच्यैर्विधम्भजनैरालोच्यविधम्भे
पातयित्वा । सूत्र० १०६ ।

उद्युसा-अवस्थाया-व्रेहः । अर्क्यामेदः । प्रश्ना० २८ ।
रज्ज्यां यन्नेहः पतति । आचा० ४० ।

उद्युसाग-यत्तिविशेषणं क्रियते । उप० मा० मा० ४०० ।

उद्युसाविन्दुपिबुगो-अवस्थायाविन्दुः । आय० ८४५ ।

उद्युसारिता-उद्युसारिता-यमीपमगता । आय० ८४९ ।

उद्युसासनानाम-उद्युसवासनानाम-यदुदयवशादात्मन उद्युसवास-
निःश्वासविहरणजायते तत् । उद्युसवासनिःश्वासयोग्यदुदय-
प्रहणमोक्षविषया लब्धिरूपजायते तत् । प्रश्ना० ४७३ ।

उद्युसासविसा-उद्युसवासं विषं देया ते उद्युसवासविषाः ।
प्रश्ना० ४६ ।

उद्युसासा-उद्युसवासः-सुरादिना वायुसहणम् । भग० ८७० ।

उद्युसासो-उद्युसवासः । आय० ८४५ ।

उद्युसाहो-उद्युसाहः-ध्रुवविषये मन्तव्य उद्युसलक्षणाविशेष । सूर्य०
२९६ ।

उद्युसिञ्चह-उद्युसजप्रति, त्रिप्रति । आय० ६७४ ।

उद्युसिञ्चणा-उद्युसजणम् । आय० ४२४ ।

उद्युसिञ्चन-उद्युस्यै सेचनं उद्युसचनं-वृषादिः कोशादिनोक्ते
पणम् । आचा० ४२ । इती यागव्या धाव्येन पूरणम् । आचा०

७४, ३७९ ।

उद्दिष्टचणाय-उत्तरोचनेन-अरघदृषष्टीनिवहादिभिरद्वयेन ।

उत्त० ५९९ ।

उद्दिष्टचमाणे-उत्तिष्ठन्-आक्षिपन् । आचा० ३४३ ।

उद्दिष्टचिया-उत्तिष्ठन्-अतिशृतादुपशानभयेन ततो वा दा

नार्थं तीमनावीनि दद्यात् । दस० १७५ ।

उद्दिष्टउद्दिष्टो-उत्तिष्ठतोऽद्विष्ट । आव० ७७९ ।

उद्दिष्टोदय-उत्तिष्ठतोऽद्विष्ट-ऊर्ध्वदिगन्तवत् । भग० ७८९ ।

उद्दिष्टा-उत्तमा-प्रबलतया सर्वायुः दिक्षु प्रवृत्ता । प्रज्ञा० ९९ ।

उद्दिष्टं-उत्तिष्ठन्-अर्थं जलाभिषेचनम् । प्रज्ञा० १२७ ।

उद्दिष्ट-अश्विषम्-वहन्त्युद्योगेनानाप्रादित्तविकान्तरम् ।

दश० १८५ । उत्तिष्ठन्-सुप्रेरकादि । घृ० प्र० २६७ अ ।

उद्दिष्ट-उत्तन-प्रत्यासृज् । मृत्० ४०८ । उत्तिष्ठन् उत्कृष्टम् ।

सू० २६२ । उत्तमा, उत्तिष्ठत्येवोत्तिष्ठन्-उत्तरोत्तरसयमस्था

नावाप्या तामुच्छितामिव कृत्वा वा । उत्त० ३४१ । उत्तन -

अपगत । ज्ञाता० १०९ ।

उत्तिष्ठयन्तिप्रश्ने-ऊर्ध्वगतिपण । आव० ७७२ ।

उत्तिष्ठयपडाग-उत्तिष्ठयपताकम् । आव० ७०३ ।

उत्तिष्ठयफलह-उत्तिष्ठत् स्फुटित्वेन स्फुटित्वेन-अन्तःकरण

यस्य न । ज्ञाता० १०९ ।

उत्तिष्ठयेत्ता-उत्तिष्ठन् । आव० ४२१ ।

उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठ-अविग्रहमात्रशुद्धग्रहणम् । रिपा० ६३ ।

उत्तिष्ठ-सुक्तमुक्ता । भग० ५४४ । ज्ञाता० ४० ।

उत्तिष्ठो-उत्तिष्ठन् । आव० ३०१ ।

उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठ-नि० ७०८ । २३ अ । ऊर्ध्वमूत्रादुत्तमम्,

मृदासुक् । आव० ५७१ । आव० ७७८ ।

उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठन् । ज्ञाता० १६१ ।

उत्तिष्ठ-अकाल । नि० ७०८ । १३६ अ । ओष० ९८ ।

उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठन्-उत्तिष्ठन् । आव० ८४३ ।

उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठन्-उत्तिष्ठन् । आव० ८५२ ।

उत्तिष्ठ-नातिवा परबलवाताभिः सुपरिच्छादितगर्भा वा ।

उत्त० ३११ ।

उत्तिष्ठ-पिण्डोत्वेदनाभिः सुदृक् । आचा० ३४६ । मरहद्

निगद्य उत्तमा सीवगा सीमोदरे पुञ्जति, अहवा पिष्टम्

उत्तिष्ठनामस्य दैष्ट्या अ पाणिप्य न । नि० ७०८ । ६० अ ।

उत्तिष्ठामं-महा पिष्टं पुदविकायमायण आउपायस्य

भरेता सीवगा अहदिजति सुदं मे वधेग उहदिजति, तादे

पिष्टपणयण रोह्मस भरेता ताहे तीये शालीए जलभरियाए

उपरि उत्तिष्ठति ताहे अहोद्विष्टेन ते नि ओत्तिष्ठति हेहोद्विष्टेन वा

उत्तिष्ठति तस्य ज आम त उत्तिष्ठतिमाम भणति । नि०

७०८ । १२५ अ ।

उत्तिष्ठति-उत्तिष्ठन् निर्गमं उत्तिष्ठन्-येन श्रीवादिनिप न

रादर्थं उत्तिष्ठते तत् । ठाणा० १४७ ।

उत्तिष्ठगुल-उत्तिष्ठगुल-अनुलस्य द्वितीयो मेद । प्रज्ञा० २९९ ।

अनन्ताना सस्यपरमापुदुगलानामित्वादिमेगोप्यो वदि-

नयन तस्माज्जातं तत् । उत्तिष्ठो-नारवादिभरीराणामुपेक्ष्य

तत्स्वरूपनिर्णयार्थमङ्गुलमुत्तिष्ठगुलम् । अनु० १५६, १६० ।

उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठम् । नम० ११४ । उत्तिष्ठ-शिर

रम् । जीवा० २०४, ३६० । सर्वाग्रम् । जीवा० २०५ ।

उत्तिष्ठ-शिरम् । राज० ६२ ।

उत्तिष्ठपरिच्छिन्ना-उत्तिष्ठपरिच्छिन्ना-सर्वाग्रपरिच्छिन्ना । जीवा०

३२३ ।

उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठ-अगोदवा । न्य० ५० १६८ अ ।

उत्तिष्ठ-येदिदमादिमु आरभित्ति ओआरभित्ति, अथवा काये

उत्तिष्ठ करेज्जा उवत्तिष्ठयउत्तिष्ठत तद्दृष्टं शुद्धाति, वाय उव

कृत्वा शुद्धाति उण्णमित्ति इत्यर्थे । नि० ७०८ । ५९ अ ।

उत्तिष्ठ-अपहसति । आ० २१९ ।

(उ)

उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठ । प्रज्ञा० १७ ।

उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठ-वर्णादिभिर्नमम् । मृत्तोपविशे । आव० ३७४ ।

मृद्व् व्यज्जनामिलापावयकैरमपूणं वन्दते, इतिकर्मणि

अप्रादिशतिततो दोष । आव० ५४४ ।

उत्तिष्ठसमागो-उत्तिष्ठसमाग-दातभागोऽपि न पूर्वत

इत्यर्थे । आव० ५२२ ।

उत्तिष्ठअरिआ-उत्तिष्ठअरिआ भाव उत्तिष्ठत । दश० २७ ।

उत्तिष्ठयरिया-अथमस्य-ऊर्ध्वरोदरस्य करणमप्योदरिका ।

भग० ९२१ ।

उत्तिष्ठ-अक्षरपदाभिः पीवमृत्तम् । हेतुप्रान्ताभ्यामेव हीन

मृत्तम् । अनु० २६१ ।

उत्तिष्ठ-नि० ७०८ । ६१ अ ।

उत्तिष्ठ-उत्तिष्ठ । आव० ६२३ ।

ऊरणिषा-ऊरणिषा । आव० ६२३ ।

ऊरणी-अविला । पिण्ड० ७१ ।

ऊर । आचा० ३८ ।

ऊरगं-ऊर । ओष० १२५ ।

ऊरुघंटा-जङ्घाघण्टा । ज्ञाता० २३९ ।

ऊरुयाल-ऊरुदार-ऊर्यो-जङ्घयोर्दोरो-दारणं उजालो वा
उजालन य स । प्रश्न० ५७ ।

ऊरुयावल-ऊरुयोरुवालन ऊरुकावल । प्रश्न० ५७ ।

ऊर्ध्वलोक-शुभलोक । ज० प्र० २४९ ।

ऊर्ध्ववेदिका-यत्र जानुनोपरि हस्तौ कृत्वा प्रत्युपेक्षते । वेदि
काया प्रथमभेद । ठाणा० ३६२ ।

ऊर्ध्वस्थितः । आचा० २५४ ।

ऊर्ध्वोपविष्टा । पिण्ड० १०५ ।

ऊल्लेऊण-आर्दीकर्तुं, जलेन भेतुम् । विशेष० ६२७ ।

ऊस-उषो-यद्वसादपर क्षेत्रम् । प्रज्ञा० २७ । ऊपरादिक्षेत्रोद्-
भवो लवणमसम्मिश्रो रजोविशेष । पिण्ड० ८ । क्षारसृ-
त्तिका । उक्त० ६८९ । ओष-क्षारसृत्तिका । आचा०
३४२ । अवस्याय । ओष० १३० ।

ऊसङ्ग-उत्सृज्य, उच्च । जीवा० २०० ।

ऊसदं-उच्छ्रित वर्णादिगुणोपेत । आचा० ३३९ । उत्सृत-
मृद्धिमाकुलम् । दश० १८६ । वर्णगन्धरसस्पर्शोपेतम् ।
आच० ७२६ । उच्छ्रित वर्णगन्धागुपेतम् । आचा० ३९० ।
उत्सृज्यम् । व्य० द्वि० १८९ अ । उच्च । दश० चू०
८७ ।

ऊसक्त-उत्सक्त-उपरिलग्न । ज० प्र० ७६ । ऊर्ध्व मक्त
उत्सक्त-उल्लेखतले उपरिसंबद्ध । प्रज्ञा० ७६ । जीवा १६०,
२२७ ।

ऊसभूमी-पिण्डविषये भूमि । नि० चू० प्र० १६१ अ ।

ऊसरणं-उत्सरण-आरोहणम् । विशेष० ५३८ ।

ऊसरदेस-ऊपरदेस । आव० ८३९ ।

ऊसविष्ट-उत्सर्प्य-ऊमिच्छिकऊणेत्यर्थ, ऊर्ध्वोच्छ्रित्य वा ।
भग० ९३ ।

ऊसविय-उच्छ्रितानि । भग० ५४१ । उच्छ्रितं-ऊर्ध्वोच्छ्रितम् ।
ज्ञाता० १३९ ।

ऊसवेष्ट-उच्छ्रित करोति । भग० १७५ ।

ऊसयो-जल सामणभक्तविमो गो यज्ज गो उगयो । नि० चू०

द्वि० १६० अ । जलं न च उवमाहिउज्जति जगो य अलनिय
विभूमितो उज्जगणादिम मित्तादिजगपरिवुजो खज्जपेज्जगणिना
उपललति । नि० चू० वृ० १४ आ । उग्गम-शक्वोत्तमवादि ।
आच० १२९ ।

ऊससंति-उच्छ्रवसन्ति-माद्यक्रिया कुर्वन्ति । प्रज्ञा० २१९ ।

ऊससिअ-उच्छ्रवसितं-उच्छ्र-ऊर्ध्व प्रबल वा श्रवितम् ।
आच० ७७९ ।

ऊससिय-उच्छ्रवसनमुच्छ्रवसितम् । अनक्षरधृतभेद । विशेष०
२७४ । उच्छ्रवसिता-उच्छ्रिष्टा । उक्त० ४८१ ।

ऊससियरोमकृयो-उच्छ्रवसितरोमकृप-उच्छ्रवसिता द्रवो
च्छ्रवसिता-उच्छ्रिष्टा रोमकृपा-रोमरन्ध्राणि यस्यासौ । उक्त०
४८१ ।

ऊसासनीसासे-उच्छ्रवासेन युक्तो निश्चाम उच्छ्रवामनि
श्वास-प्राण । जै० प्र० ९० ।

ऊसासपण-उच्छ्रवापण, प्रज्ञापनाया सप्तमं पदम् ।
भग० १९ ।

ऊसासा-यावद्भि समर्थे पादो वृत्तस्य नीयते तावत्तम
मथा उच्छ्रवासा । ठाणा० ३९३ । उच्छ्रवासा । प्रज्ञा०
२४६ । सट्ठयेया आवलिका उच्छ्रवासा । जीवा० ३४४ ।
प्रज्ञापनाया सप्तमं पदम् । प्रज्ञा० ६ । सट्ठयेया आवलिका
उच्छ्रवासा-अन्तर्मुखा पवन । जै० प्र० ९० ।

ऊसासेहि-उच्छ्रवासाय-मारय । आव० ८१९ ।

ऊसिअ-उच्छ्रितानि-लम्बमानानि । ज० प्र० ५० । प्रबल-
तया सर्वासु दिक्षु प्रसृता उत्सृता । ज० प्र० ५३ । जीवा०
१७५ । उच्छ्रितं-उत्सृज्यम् । ज० प्र० ५२२ ।

ऊसिअ-उच्छ्रितं-लम्बमानम् । जीवा० ३६१ ।

ऊसिअोदयं-उच्छ्रित-ऊर्ध्व उदय-आयामो यत्र गमने तदु-
च्छ्रितोदयं, ऊर्ध्वोत्तारमित्यर्थ । भग० १८७ ।

ऊसिता-उच्छ्रिता-प्रबलतया सर्वासु दिक्षु प्रसृता । जीवा०
३७९ । सर्वं २६३ ।

ऊसितोद्ग-उच्छ्रितोद्ग-उच्छ्रितमुद्ग यस्मिन् ग ।
जीवा० ३२१ ।

ऊसित्तो-उपसिक्त, अपरयोत्पादनमागर्थविरल, निर्धन ।
वृ० वृ० ९७आ । गो नरम अवचं उपपज्जति निष्पीभो गो ।
नि० चू० द्वि० ३१अ ।

एकतोवक्रद्विधातोवक्रएकतश्चक्रवालद्विधातश्चक्रया
'लञ्चक्रालञ्चक्रयालाभिनयात्मक -धनुर्था नाञ्चविधि ।

जीवा० २४६ । ज० प्र० ४१५ ।

एकतोवक्र-एततोवक्र नाम मठानां एकस्या शिक्षि धनुर्
कारधेया नर्तनम् । ज० प्र० ४११ ।

एकतोवेदिका एक जानु बाहोरन्तरे कृतेति । ठाणा०
३६२ ।

एकतत्रियकं-एकस्ववितर्कम् । आव० ३२७ । -

एकत्ववितर्कमविचारं - शूक्रभ्यानद्वितीयभेद । आव०
६०३ ।

एकधार्-शालविशेष । दश० २०१ ।

एकभधिक-तन एरमिन् भवे तस्मिन्वातिकांते भावी ।
एकभधिक-योऽन्तर एव भवे इन्द्रतयोः परस्मत् इति । ठाणा०
१०३ ।

एकभार्थ-एकवम् । उक्त० ५८० ।

एकमुखं । ओष० ९९ ।

एकलुओ-एकाकी । आव० ३०६ ।

एकलुशादक-एकवक्रक । ओष० ४३ ।

एकविहारमतिमा-पद्यमौ प्रतिमा । सम० ९६ ।

एकस्थीकृतं-न एकस्थमनेकरव अनेकस्थमेकस्थमिव कृत
मेकरस्थीकृतम् । आचा० ६३ ।

एका-एरा-अष्टा सप्ताशब्दत्वात् सर्वादित्वम् । ज० प्र०
१३१ ।

एकाए-एक । व्य० डि० ४१७ अ ।

एका त-एक एवाहमिखन्तो-निधय । उक्त० ३०७ ।

एकान्तरः-अन्तरसमय । आव० १४ ।

एकान्तवित्-एकान्तेन विदितसमारस्वभावतया मौनीन्द्र
मेव शासन तस्थ नाञ्चदिष्टे वैतोति । सूत्र० २६५ ।

एकायतन - एक-अद्वितीय आयतन-ज्ञानादिनयम् ।
आचा० २०७ ।

एकारलि.-भूगविधिविशेष । जीवा० २६८ ।

एकावली-विविधमणिकृता एतद्विधा । ज० प्र० १०५ ।
विचित्रमणिका । शाता० ४३ । कनकावल्याभिनयेत्यर्थ ।
ओष० ३० ।

एवाशीतिपद्वास्तुन्यासः । ज० प्र० २०८ ।

एकिका-प्रप्रवणम् । आचा० ४०९ ।

एकई-एकीकृत्य-योगयथेन । ओष० १११ ।

एकगमा-एकगमा-तुल्याभिलाषा । ठाणा० ५८ ।

एकगमे-एकगम-पद्भ्योऽप्यन्तेऽङ्ग एव घाठ । अन्त० ४ ।

एकडे-पर्वगविशेष । प्रज्ञा० ३३ ।

एकमुहा-जेति एकोऽयं कालाय मुहा ते एकतोमुहा । नि०
चू० प्र० १६१ अ ।

एकलुओ-एकाकी । आव० १९३ ।

एकचारिआ । ओष० ९७ ।

एकसंकलितवद्धा-एकशृङ्खलावद्धा । आव० ६३ ।

एकसरा-सहैव । आव० ३६७ ।

एकसि-एकश । आव० ८१३ ।

एकसेल-एकशैल-वक्षस्कारपर्यंत । ज० प्र० ३४७ ।

एकानिया-एकाकिनौ । आव० ५६० ।

एकदशी-एकादशी तिथि । ज्ञाता० १५३ ।

एकहिजा-अन्यतरीविशेष । नि० चू० प्र० ३०४ अ ।

एगमिओ-सपातिमासपातिमो एगमिओ भवति । नि० चू०
दि० ७९ अ ।

एगनियं-एकारिकं तज्जातदक्षिकं सदसिकाकम्बलीखण्ड
नित्यादितम् । ओष० २१४ । य एकेन कल्पादिना कृत ।
चू० चू० १६९ अ । एकारिक-तज्जातदक्षिकं न या ह्यादि
राष्ट्रनिष्पन्नम् । चू० दि० २२९ अ ।

एगंत-एकान्त-विजनम् । शाता० ८८ । नियम । उक्त०
२४१ । ए-अद्वितीय, कर्मगमन्तो यस्मिन्निधि, मोक्ष ।

उक्त० ३०७ । एकनिधय । भग० २९० । एका त-

अनुपधातकं स्थानम् । दश० १५६ । निधय । उक्त०

५८७ । इतरण्यातप्रपरिहारात्मकम् । उक्त० ६२२ । मोक्ष ।

दश० १६५ । विजनम् । भग० ३२३ । योजनमण्डला

दन्त्यत्र । ज० प्र० ३८८ ।

एगंतचरिण-एकान्तचर्या-द्रव्यज्ञेनकालभावेत्थस्मदत्ता ।

दश० १५१ ।

एगंतदिष्टी-एगान्तदृष्टि - एकोऽन्तो-निधयो यस्या सा

तथा, सा चासी दृष्टि, अनन्यासिद्धा । उक्त० ४५७ । एवा

न्तदृष्टि-एगान्तेन तस्मिन्-जीवादितु पदार्थेषु दृष्टिर्नैवप्रापी ।

सूत्र० २३४ । एकोऽन्तो-निधयो यस्या सा तज्जातता सा

दृष्टि - बुद्धिर्ब्रह्म एवातदृष्टिः । शाता० ५१ । एवा-ता-मा

क्षमेवेदं मयेत्येवमेव निधया दृष्टिर्यस्य सः । ज्ञाता० ८० ।
 एकान्तेन निधया जीवादितत्वेयुः दृष्टिः-सम्प्रदर्शनं यस्य
 स एकान्तदृष्टिः-निष्कम्पमन्यकम् । सूत्र० १६१ ।

पंगतदिष्टीप-एरोऽन्तो-निधयो यस्याः सा एकान्ता सा
 दृष्टिः-बुद्धिरिमिभिर्नये प्रवचने-चारित्र्यालने प्रति तदेकान्त-
 दृष्टिकम् । एकान्ता-एकनिधया दृष्टिः-इक् यस्य स एकान्त-
 दृष्टिकः । ज्ञाता० ५१ ।

पंगतधारा-एकप्रान्ते-वस्तुभागेऽपहृतव्यलक्षणे धारा-परो-
 पताप्रधानश्रुतिलक्षणा यस्य स एकधारा । ज्ञाता० ८० ।
 एकान्तधारा-तीक्ष्णधारा । उक्त० ३२७ । एकान्तो-एकवि-
 भागाध्या धारा यस्य सा एकान्तधारा । ज्ञाता० ५१ ।

पंगतपंडिप-एकान्तपण्डितः-साधुः । भग० ९१ ।

पंगतपाले-एकान्तपालः-निध्यादृष्टिः अविरतो वा । भग०
 ९० ।

पंगतमेतं-एक इत्येवमन्तो-निधयः यत्रागावेकान्त एक
 इत्यर्थः अतस्त्वमन् भूभागम् । भग० २९० ।

पंगतमोणेण-एकान्तमीनेन-संयमेन करणभूतेन । सूत्र० २३९ ।

पंगतन्त-एकान्तरोऽन्तस्त्वमयः । त्वशे० २०९ । एकान्तर-
 एकेन चतुर्थलक्षणेन तपसाऽन्तर-ध्यवधानं यस्मिन्तन्

उक्त० ७०६ ।

पग-एकः-असहायो रागद्वेषादिगहभाषविरहितो गीतमादि-
 रित्यर्थः । उक्त० २४१ । तथाविधतीर्करनामकर्मोदयादनु-
 तारावाच्यविभूतिरद्वितीयः, तीर्थकरः । पातिकर्मनादित्वरहितः ।
 उक्त० २४१ । एकत्र । ओप० ३३ । अनहायः । ठाणा० ३५ ।

तत्र प्रदेशार्थतया अवस्थातः प्रदेशोऽपि जीवो द्रव्यायतया एकः,
 अथवा प्रतिक्षमं पूर्वस्वभावक्षयापरस्वभावोपादयोगेनानन्त-
 मेरोऽपि कालत्रयानुगामिवैतन्यमात्रापेक्षया एकः, अथवा
 प्रतिस्तनानं वैतन्यभेदेनानन्तत्वेऽप्यात्मनां संप्रहृत
 याधितसामान्यरूपापेक्षयैकत्वम् इति । सम० ५ ।

मोक्षोऽप्येवमलकलङ्कारविहीनः संयमो वा रागद्वेषादितरवान् ।
 मोक्षोऽप्येवमलकलङ्कारविहीनः संयमो वा रागद्वेषादितरवान् ।
 आचा० २१२ । पूर्वद्वैतः उक्तोत्तरमयः, आचा०, पूर्व-
 वान्तो वा । प्रज्ञा० २६५ । धर्ममहायविप्रमुक्तः अन्तर्मा-
 न्तो वा । दर्शन० १८८ । उद्रेकावस्थावर्तिनैकेन
 गारुडिद्वयेन वा । दर्शन० १९० । आन्तरव्यक्ततागदि-

एकान्ती, असाहायः । ठाणा० १९० । आन्तरव्यक्ततागदि-
 सहायविक्रोगान् अद्वितीयः तथाविधपदात्तादिगहभाषविरहितः ।

ज्ञाता० ३४ । सहतः । ज्ञाता० ५७ । एकः-रागद्वेषादित-
 तया ओजाः, यद्विवाऽस्मिन् संसारचक्रवाले पर्यवृत्तमाम्
 स्वरूपमुपयुक्तगलभाक्त्वेनैकस्यैव परलोकगमनतया सदैवैक
 एव भवति । सूत्र० २६५ । समानः । राज० ४९ । मोक्षः
 संयमो वा । सूत्र० २३५ ।

पगइओ-एकदा कदाचिद् एकत्रो वा । आना० ३३० ।

पगइया-एकदा, एके केचनेत्यर्थः । भग० ३९ ।

पगइयाणं-एकेषां, न तु सर्वेषाम् । भग० १२९१ ।

पगइओ-एकः कश्चिदेकस्मिन् वा । आचा० ३३० ।

पगउ-एस्मिन् देशे । ज्ञाता० १३ ।

पगओ-एकनः । ज्ञाता० ७० । एकः स एव एककः, एके
 वा प्रतिमाप्रतिपत्त्यादौ मण्डलीत्येकः । एकं वा कमेसाहि-
 लविगमतो मोक्षं मण्डति-तद्वशात्तियोगानुष्ठानप्रवृत्तेर्गतीत्ये-
 कः । उक्त० १०८ ।

पगओख्हा-एकस्यां दिश्यङ्कुशाकारा । ठाणा० ४०७ । यया
 जीवः पुद्गलो वा नाञ्चा वामपार्श्वदेशतोऽपि विवर्ततयैव
 यत्वा पुनस्त्वामपार्श्वोदावुत्पत्तये सा एकः, यः, एकस्यां
 दिशि वामादिपार्श्वलक्षणायां स्वयं-आकाशस्य लोकेनासी
 द्यतिरिक्तलक्षणस्य भावादिति । भग० ८६६ ।

पगओजणोवइयकिच्चग । भग० १९० ।

पगओवका-एकनः-एकस्यां दिशि बद्धा-वना मुक्तौवका ।
 भग० ८६६ ।

पगओवत्ता-द्वीपत्रियजीवविशेषः । प्रज्ञा० ४११ ।

पगखम्भ-एकस्मिन्-एकः सम्यो यस्मिन् सः प्रसादः ।
 दश० ४१ ।

पगखुर-प्रतिपदेकः सुतो येन ते एकसुतः-अप्रादयः ।

जीवा० ३८ । प्रतिपदेकः सुतः-शरीरं येन ते एकसुतः-
 अप्रादयः । प्रज्ञा० ४१ । ए. सुतः-चाले येनमप्योवर्त्य-
 द्दिशोऽपि ते येन ते एकसुतः-हृदयः । उक्त० ६९९ ।

पगयं-पगयिकं-तत्रम् । व्य० द्वि० ८१ आ ।

पगयुण-पगयुणः एकेन युणो-युणने-ताडने यस्य सं एक-
 युणः । ठाणा० ३५ ।

पगयुणकाल-ए. -तत्रैवमयो युणः-असातेन कालः

परमात्मदिरेकयुणकालः-सर्वत्रपश्यन् । अनु० १११ ।

पगयम-पगयम-एकस्मिन्वस्तुवर्षाधितो भावः पगयम-
 ध्यातम् । उक्त० ६३१ ।

पद्मगच्छित—एकाग्रचित्त—एकाग्रतल्लवणः । दश० ५७ ।

पद्मगच्छितो—एकाग्रमनः—अवहितचित्तः । उक्त० ५९९ ।

पद्मगच्छित—एकप्रहणेन—एकशब्देन । भग० १४९ ।

पद्मगच्छितगहिया—एकप्रहणगहिया—एकप्रहणेन—एकशब्देन—
धर्मास्तिकाय इत्येवंलक्षणेन गृहीता ये ते तथा, एकश-
ब्दाभिधेया इत्यर्थः । भग० १४९ ।

पद्मचरा—एकचरा—एकाकिञ्चनः । आचा० ३०८ ।

पद्मचक्षुः—अतिशयवदं भूतज्ञानादिर्वानितो विवक्षित इति
एकचक्षुः, चक्षुरन्दिगापेक्षया । एकं चक्षुरस्येति । ठाण०
१७३ ।

पद्मचक्षुः विणिहय—एकचक्षुर्विनिहत—एकं चक्षुर्वि-
निहतं यस्य सः । प्रश्न० २५ ।

पद्मचरिया—एकचरा—एकाकिञ्चिद्विहारप्रतिमाऽभ्युपगमः ।
आचा० २४३ ।

पद्मचरो—एकचरः—य एकाकी सन् हरति सः । प्रश्न० ४६ ।

पद्मचरा—एकाग्रो—अद्वितीयपूज्याः संयमानुष्ठाने वा अमरशी
अर्चो—अरीरं येषां ते एकाचराः । उपा० २९ ।

पद्मच्छब्द—एकच्छा एकं छन्दं—नृपतिचिदमस्यामिति, अवि-
धमानक्षिप्तनृपतिः । उपा० ४४८ ।

पद्मजम्बू—उल्लुङ्गतीरे वैष्णविशेषः । भग० ७०५ ।

पद्मजडी—एकजडी—एकाशीतितमो प्रहः । जं० प्र० ५३५ ।
अशीतितमो प्रहः । ठाण० ७९ ।

पद्मजं—एकजम्—एकवचनतया सप्रथमः । आचा० ३३० ।

पद्मज्ज—एकज्ज—एकज । आव० ७१० । एकार्थ—अन्य
विषयं एकप्रयोजनं वा । भग० १७ ।

पद्मज्जमागमुद्धुत्तेहि—सुहृत्तत्पट्टिमागस्याम् । सूर्य० १२ ।

पद्मज्ज—एकस्नानकं—यथा अक्षोपाकस्नानपितं तेन तथाव-
स्थितेनैव समुद्धुत्तवम् । आव० ८५३ ।

पद्मज्जि—एकज्ज । नि० च० प्र० ५६ आ ।

पद्मज्जिभाणुभो—एकधासावयर्थ—अभिधेयो जीवादि स
येधर्मास्त एकाधिक—द्वन्द्वस्मैरनुयोगस्तत्त्वजनमित्यर्थः ।
ठाण० ४८१ ।

पद्मज्जि—एकधामावयर्थ—अभिधेयः एकार्थं स यस्यान्ति स
एकाधिक, एकार्थवाचक इत्यर्थः । ठाण० ४९३ ।

पद्मज्जिभाणुमुद्धुत्तेहि—सुहृत्तत्पट्टिमागस्याम् । सूर्य० १२ ।

पद्मज्जिभाणु—एकपट्टिभागः । सूर्य० २५ ।

पद्मज्जि—एकमसिक्कं फलमध्ये येषां ते । भग० ८०४ ।

एकमसिक्कं—फलमध्ये भोजं येषां ते एकादिकाः । भग०

३६४ । एकादिका—जोः । विपा० ८० । ज्ञाता० ३३७ ।

फलं फलं प्रति एकमसिक्कं येषां ते एकादिकाः । प्रज्ञा० ३१ ।

पद्मज्जि—एकस्थानम् । आव० ८५२ । एकः सहाटकः ।
ओष० ९९ ।

पद्मज्जि—एकनाशा पश्चिमचक्रवास्तव्या पद्ममी दिक्-
मारीमहापरिका । जं० प्र० ३९१ ।

पद्मज्जि—एकनाशनपरिमहेण । सय० ७३ ।

पद्मज्जि—एकना—काश्चन । जीवा० १९८ ।

पद्मज्जि—एकतः—एकस्मिन् स्थाने । सय० प्र० १७४ अ ।

पद्मज्जिनिसहस्रंठिया—एकतो—रक्षस्य एकस्मिन् पार्श्वे यो
नितरां सहते शक्यपृष्ठे वा समारोपितं भारमिति निषधो-
बलोर्द्वस्तस्तेव निरपितं—संस्थानं यस्याः सा एकतोनिषध-
कीर्यता । सूर्य० ७१ ।

पद्मज्जि—एकतो—एकतो—एकस्यां दिशि बर्जा । ठाण० ४०७ ।

पद्मज्जि—एकतो—एकतो—द्विन्द्रियकीर्तव्येति । जीवा० ३१ ।

पद्मज्जि—एकतो—एकतो—नि० च० प्र० १९७ अ ।

पद्मज्जि—एकता, यैकता—निरालम्बनत्वम् । भग० ९२४ ।
एकत्वं—अमेद । ठाण० १९९ ।

पद्मज्जि—एकत्वेन—अमेदे—रसादादिपयाणांमन्यतमे-
कपार्थात्तत्त्वजनतयैल्लभो वितर्क—पूर्वतत्प्राप्तप्रयो म्यजन-
होऽर्थरूपो वा यस्य तदेकत्ववितर्कम् । ठाण० १९९ ।

पद्मज्जि—एकत्वरूपं—एकाग्रत्वविधानम् । ज्ञाता० ८६ ।

पद्मज्जि—एकार्थ—एकं च ते अपाक्षिति एकार्थाः, एकैषा-
विन् स सर्वेषां निर्विकलां वक्तुमशक्यत्वादर्थ—जीवाद्य ।
सम० ११३ ।

पद्मज्जि—एकया दिशा पूर्वोत्तरलक्षणा । ज्ञाता० ४५ ।

पद्मज्जि—एकद्वार—एकप्रवेशनिर्गममार्गः । ज्ञाता० १३८ ।

पद्मज्जि—एकद्वार—बद्धलक्ष । प्रश्न० १५८ ।

पद्मज्जि—एकधा—एकधा—उत्-प्रवर्त्येन छेदो—विनाश एका-
नोच्छेद—निरन्तरं नाश इत्यर्थः । दश० ४० ।

पद्मज्जि—एकपक्ष, एक पक्षी ब्राह्मणलक्षणो यस्य तत् ।
उपा० ३६० ।

एगपकम्बी-एकपक्षि - एकरायन, एककुलवर्ती । व्य० प्र०

२१२ अ । एकपक्षिक अर्थात् । व्य० प्र० २१२ अ ।

गुरुप्राता प्राता गुरुगुरुं नृनपत्ना समानकृत्य समानधुनौ वा ।

ब० नृ० १३६ आ ।

एगपत्नी-एकपत्नी । भाष० १० ।

एगपयेलोमार्ह-एकपदेवावाहम् - जीवापेयया कम्पयया

पेयया च ये एके प्रदेवास्तेष्ववगात्रम् । भग० १३ ।

एगभयिय-एकभयि - नोआगमत प्रत्ययस्य प्रथम

प्रकार, य एकेन भयेनानन्तरं दुमेप्रपश्यते । न्य० १७ ।

एगभायणो-समर्थ । नि० बृ० नृ० ६० अ ।

एगभाय-एगो भाव - मासात्रिभयविषयात् स्वाभाविक

सुखस्यो यस्यामायैकाव । भग० ६४० । मध्यम्यना ।

आष० ११३ ।

एगभूर-एकभूत एक एव-आत्मोपम । टाणा० २१ । एकत्व

प्रप्त । भग० ६४० ।

एगमड्ये-एकमड्य नाम शस्त्र निदेशस्य सर्वसि दिक्षु विदिक्षु

च नास्ति मोक्षयन्त्रो ग्रामो नगरं वा लोम्मेक्षमड्ये ।

च० टि० १६ अ ।

एगमणा-एक दण्डान्तकृतजीवाजीवविभक्त्याद्यगन्तवेन मन

विन येषां ते एकमनस - श्रद्धानवन्त । उता० ६७१ ।

एगमणो-एकमना एकामविता । भाष० ७४० ।

एगमना एकम् एकत्र प्रस्तुते वस्तुन्यभिनिविष्टेन मनो

वस्यामी एकमना । न्य० ५९९ ।

एगमेग-एकम् । स्य० २३ ।

एगयओ-एक एककृत्ययया । भग० १०४ । एकत्वं

एगयय, सयुज्येतथ । भग० ७७४ । एकत्र । टाणा०

३१४ ।

एगयय - एकत्र, अन्यतमम् । भाष० ७३ । एकत्र

अनुकूल । भाषा० ४० ।

एगयदियाग-डादनी एकत्रागमवि । ज्ञाता० ७३ ।

एगयदिया-एकत्रात्रि - अपान्तराले वगाम लज गाकुलादी

प्रतुगागमादिलोभेऽपि प्रतिबन्धमवुयेता कारणमन्तरैगभयैक

गतमेव वस्तुन्य नाधरसि यस्यापेणाभिप्रेतम् । व्य० प्र०

१३० आ । एकत्रात्रि । उता० ५३१ । भाष० २१२ ।

एगयदियाभिकमुपडिमा - गतिमाना डादनी निष्ठर

लिमा । भग० ११ ।

एगयद्वि-एकत्रात्रि । भाष० ६४८ ।

एगयय एक गतिर्यत्र तत्र एकत्रात्रि । एक गति यायन

तत् । उता० ११० ।

एगलेभिष य एक प्रधान विषयमात्मना लभते यस्यानि

योषाम्वाचार्यस्य समर्थयति, न एकलाभेन चरन्ती एक

लभिर । व्य० प्र० २३२ आ ।

एगल्लु-एकल्लि । टाणा० ६१५ ।

एगल्लुविहार-एकल्लिविहार । अ० ३६५ ।

एगयद्व-एकत्र एकत्री । व्य० प्र० २०१ अ ।

एगयिद्ध-एकमेवास्मान पर्यवकाशिन वैतीति एकत्रि, न

मे एकत्रि दुःखवर्तिनाकारगी महायोऽस्मी येमेवैकत्रि । एका-

न्तविद्ध वा एकमेन विनिमयारम्भभावनया मीनीन्तमेव

प्रायन न य नाग्यति येर वृत्तित्पकान्वित्, एक मोक्ष

मयमा वा त वैतीति । मृत्त० ५६ ।

एगयिह एकत्र । विशेषे ३९६ ।

एगयिहिविहाणा एकन विधना प्रकारे चक्याल्लभ

णन विधान मरुत्पस्य जण यथा त एकविधविधाना ।

भग० २८० ।

एगयरा चिन्ति एतमग एग यरा । नि० बृ० २०६ आ ।

यथा मन्त्रीय पयात्रणी कयामि-वणी एगयरा या इज्जति ।

नि० बृ० प्र० १७ अ ।

एगयराडियउत्तरासगकरण एक शास्त्रा यगिन्मन्त्रा,

तत्र उत्तरासगकरण य उत्तरियस्य व्यापविषय । ज्ञाता०

४ ।

एगयराडिय एकशास्त्रम् । ज्ञाता० २६९ ।

एगयिन्ध एकत्रिधु यन्त्रमेव एकत्रिधु यन्त्रमेव । न्य०

६६ ।

एगयिल्लुडे एकत्रिधु एकत्रिधुयन्त्रकारणनाम । न०

प्र० ३६७ ।

एगयिल्लु । ज्ञाता० ४०२ ।

एगयिल्ले । एकत्रिधु धातुकाव्यवस्थितमाधेयमन्त्रपर्यवस्ये

स्वनामग्यात वधम्कारयन्ते । टाणा० ८० । एकत्रिधु यन्त्र

द्राण-यमन्त्रपर्यवस्ये स्वनामग्यात वधम्कारयन्ते ।

ज्ञाता० ४०६ ।

। एगय एग-अडिनीया । भ० ६५० ।

पद्मगारो-एकाकारः एकस्वरूपः । जीवा १४३ ।

पद्मगिन्समुद्दिष्टा-वे न मण्डल्युपजीविनः । ओष ८७ ।

पद्मगिओ-एकाक्षी । आष ५५८ ।

पद्मगुण्येहा-एकस्य-एककिन्ने असहायस्यायुक्ता-भावना
एकावृत्तिः । ठाणा १९० ।

पद्मभिमुहा-एकं भगवन्तं अभिमुखं येषां ते एकामि-
मुखाः । ज्ञाता ४५ ।

पद्मभोगो-एवा योगो भणति । नि० च० प्र० ४७ अ ।

पद्ममोक्ष-त्रिभिर्गुणैर्भिर्वा यद्गृह्येत न्यं तदेकायै
गृह्यति सा, मध्ये गृह्यत्वा हस्ताभ्यां वलं पृथक् त्रिभाग-
वशेषं यावत्तयति द्वाभ्यां वा पार्श्वभ्यां यावद् ग्रहणा ।
ओष ११० । एकावर्तनं एकामर्शा । उत्त० ५४१ ।

पद्मय-एकविनः । सूत्र० १८० ।

पद्मालंभी-एकलामी-यः प्रधानः शिष्यः तमेकं यो न
ददाति भवशेषाद्गु सर्वानपि प्रवृत्तितान् गुरुणां प्रयच्छति ।
येषामेक एव सामो-यथा यदि भक्तं लभन्ते ततो बन्धा-
दीनि न, यथा बन्धादीनि लभन्ते तर्हि न भक्तमपि,
एकमेव लभन्ते इत्येवंगीला एकलाम्बिनः । व्य० प्र०
२३२ आ ।

पद्मयलि-तपविशेषः । आचा० ४२३ । एकापली-नानामणिक-
मयी माला । क्षीप० ५५ । विचित्रमणिका । ज्ञाता ४३ ।
विचित्रमणिकमयी । भग० ४७७ ।

पद्मयलिस्तिष्ठते-एकावलिस्तिष्ठतः-अनुराधानक्षत्रसंस्थानम् ।
सूर्य० १३० ।

पद्मयली-एकावलिक्का-जपन्ययुष्मापहृत्वातकसमयानां समु-
दायः । जीवा० ३४४ । विचित्रमणिकमयी । भग० ४५९ ।

पद्मवाती-एकवाती-तत्रैक एवाग्न्यादिरस्यं इत्येवं वदतीति ।
ठाणा ४२५ ।

पद्मसर्प-पद्मसर्पं नाम सङ्गुद्वारिष्ठपुताचालनेन भोजनम् ।
आष० ८५३ ।

पद्महृद्-पद्महृद् एहमर्थावृत्तः । जीवा १०९ । दिने दिने गवा
मोदयति, एकान्तवर्तितं वा । सू० सू० १४२ आ । पद्महृद्-अभ-
वार्थम् । व्य० द्वि० ३८६ अ ।

पद्माहृष्टे-एका हृत्वा-इत्येवं-प्रहरो यत्र जीविनव्यपरोपणे
न देहादयम् । भग० ३०३ । एका एव आहृत्वा-आहनं

प्रहरो यत्र भस्मीकरणे तदेकाहयम् । भग० ६७० ।
एकं भारतं, एकेन घातेनेति भावः । राज० १३४ ।

पद्माहृजता-एकाहृजता एकदिशमोत्पत्ताः । आष० ११६ ।

पद्माहृगारिगा-एस्मिन् सप्त्यातरं पिष्टादावधिकृतशेषे-
नालोचिते एव यानि शेषोपसमुत्थितानि प्रायश्चित्तानि तानि
एकाधिकारिकाणि, एकाधिकारे भवानि एकाधिकारिकाणि ।
व्य० प्र० ३० अ ।

पद्माहृय-अवविशेषः । भग० १९७ ।

पद्मकृपा-एतेकः-अन्तरहीनविशेषः । जीवा० १४४ ।

पद्मकृता । ठाणा० २२५ ।

पद्मकृदीवे-अन्तरहीने प्रथमः । ठाणा० २०५ ।

पद्मेमर्ष-एको भवार । ज्ञाता० ११० ।

पद्मेद्वय-एतेदकं, सर्वोत्तमोदकलावितम् । जीवा० ३६६ ।

पद्मेकृया-अन्तरहीनविशेषः । प्रज्ञा० ५० ।

पद्मिरेण-इयता । ओष० ६५ ।

पद्म एजनीति एजः-चायुः कम्पनशीलत्वात् । आचा० ७५ ।

पद्मजित-आधान्तमागच्छन्तम् । उत्त० ३५८ । आधान्तम् ।
आष० २८७ ।

पद्म-एयातां-समापद्यन्तम् । सू० सू० १४१ अ ।

पद्ममार्ण-इयत्, आगच्छत् । जं० प्र० २३३ । प्रत्यागच्छत् ।
ज्ञाता० १३२ । एज्यमानं-कर्मयमानम् । जीवा० १८१ ।

पद्मा-आगच्छेत् । सू० द्वि० १८७ अ ।

पद्मकारुढो-एङ्कारुढः । आर्ष० ४१७ ।

पद्मेति-एङ्गमन्ति-अपनयति । जं० प्र० ३८८ ।

पद्मेहृ-हृदयति, तीरे प्रक्षिपति । जं० प्र० २३० ।

पद्मेति-अपनयति । भग० ६९५ ।

पद्मेति-हृदयति । ज्ञाता० ९९ ।

पद्मी स्नायुः । प्रज्ञा० ८० । हरिणी । जं० प्र० ११० ।

जीवा० २७० । एष्य-स्नायवः । जं० प्र० ११० ।

पद्मीयारा-पद्मी-हरिणी मृगग्रहणार्थं चारयति-प्रापयति
मे ते । प्रज्ञा० १४ ।

पद्मेजग-गोमातपःप्राप्तियाम् । भग० ९७४ ।

पद्मे-एनम्-एकम् । प्रज्ञा० १९ ।

पद्ममङ्क-एतं-पुद्गलनामपरपरपरिणामलक्षणमर्थम् । ज्ञाता०
१७७ ।

एसणोवघाते-एषणया तद्दोषंशभि शक्तितादिनि तस्यो
पघत -अस्मयता । ठाण० ३०० ।

एसि-एषणीय-शुद्धम् । णिण्ड० १४८ ।

एणिआ गोष्ठा । आचा० ३२७ ।

एसिज्जा-एषये-पर्यवसितस्या कुर्वात् । उत० ४६ ।

एसिये-एषणीय-आधारमदिनेपरहितम् । आचा० ३३१ ।

एषणीय-गपेयवाविशुद्धया गवेयितम् । भग० २९३ ।

एसिया-गपितु शीलमेवानि एषिका-मृगदुष्पना हरित
तापनाश्च मानहेतोर्मुगान् हस्तिनश्च एषन्ति, ये चान्ने पाख
ण्डिऊ नानाविधैरुष्यैर्भक्ष्यमेपन्त्यनि वा विषययाध
नानि ते । सूत्र० १७७ ।

एसु-एष्याम । ओष० ७० ।

एसुद्धम-एतावत्सूक्ष्म । प्रज्ञा० ६०१ । जीवा० ३७५ ।

एसे-एष्यन्ति-आगमिष्यति । विण्ड० १६७ ।

एस्सा-एष्या -भविष्यन्त । आष० ६८७ ।

एस्सुद्धमो-एतत्सूक्ष्म । औप० १०९ ।

एहता-एष्यन्त -अनुभवन्त । दश० २४६ ।

एहति-एष्यते-प्राप्नोति । उत० ३१४ ।

एहा-एषा -समिधोयकभिरग्नि प्रज्वाल्यते । उत० ३७२ ।

एषा -समिध, काष्ठानि । आचा० ३०९ ।

एषामो-एष्याम । ओष० ६५ ।

एहि-अथकालिक । इवानीम् । नि० चू० द्वि० १०९ अ ।

एहिअगुणा-एदिकगुणा -इहलोकगुणा अक्षयमादय ।

ओष० १९ ।

एहिइ-एषति । उपा० ४० ।

ते

पेयपयधिक-केवलयोगप्रत्यय कर्मवन्ध । प्रश्न० १४३ ।

पेरायणापद्मम् । ठाणा० ४९९ ।

पेरायती-शिलानि वर्गपरे दशम कृत । ठाणा० ७२ ।

परायतीया-स्त्रनिशेष । जीवा० ६० ।

ओ

ओअ-आज मानमाडरम्मम् । औप० ३३ ।

ओअस्ती-आजस्ती-आत्मना वीरधिक । ज० प्र० २१९ ।

ओअट्टण-उद्धतम् । गाढतत्सुद्धर्तयति । वृ० लृ० ७१ अ ।

ओअविअ-परिक्रमिषुम् । ज० प्र० ५५ ।

ओअविआ-आगेतिवनि । ज० प्र० २९० ।

ओअवेहि-साधय अस्मदात्ताश्वर्तनेनास्मद्वशान् कुह । ज० प्र० ११८ ।

ओआलित्तं-द्रवितम् । आव० ३५० ।

ओइधइ-उत्तारयति । पठ० १४-१५ ।

ओइणोसुं-उत्तिण्णो-अवनीर्गदु विवन्त्सुपिद्विहो नये
सिन्ध प्रयाति । आष० ३२ ।

ओए-ओज-तैजसम् । सूत्र० ३४३ । एक-अमहाय
। सूत्र० १०८ । निपम, प्रथमतृतीयपञ्चमसमा । विण्ड० १६९ ।
एको रागादिविरहान् । आचा० २५६ । एकोऽशेषमलकल्पा-
ङ्गति । आचा० २३१ ।

ओओ-ओज-आरोहान्क्रियुक्ता । वृ० प्र० ३०९ आ ।

ओकच्छिया । ओष० २०९ ।

ओकसर्ण-पकनस्यो एरिहसणम् । वृ० लृ० २२९ अ ।

ओकुरडो-उत्तुह-कुणाजानगर्वा जेपात्तनर उपाध्याय
विशेष । आव० ४६५ ।

ओगसण-नागनम् । महाप्र० ।

ओगाढ-अवदीर्घा अत्रमादा वा प्रत्ययमाप्ताम् । ठाण० ३९९ ।

आत्मज्येष्ठे सह एकज्येष्ठेतावस्थायि अयगाढम् । प्रज्ञा० ७०२ ।
भग० २१ । लेलीमार गत । भग० ८३ । अट्टीभूत । नि० चू०
प्र० ३२७ आ । माधुपयामज्जीभूत । ठाणा० १९० ।

ओगाढरइ-अयगाढनमयगाढ-द्वादशाह्रावगाहो विस्तारा
खिमस्तेन हचि, अयगा ओगाढ-साधुप्रयासजीभूतस्तेन
साधुपदेशाद् रचिरयगाहकचि । मग० १२६ ।

ओगाढरुती-अयगाहनमयगाढ-द्वादशाह्रावगाहो विस्त-
राधिकम इति सम्भाव्यते तेन हचि, अयगा ओगाढति-
साधुप्रयासजीभूतस्तेन साधुपदेशाद् रचि । ठाण० १९० ।

ओगाढा-अविषा । शास्त्रा० १३७ ।

ओगालीफलङ्गं-अर्पक(प्रायक)पवतीनामावया समायन
व्यक्पट्टादिश्रम । मग० द्वि० १०७ आ ।

ओगास-अडिहमगास्तेमा । नि० चू० प्र० ८३ अ । अव
काश-स्थानम् । आव० ५३५ । मागे । आव० ६७८ ।

ओगाहती-अयगाहन्ती-आगच्छन्ती । आव० ३३२ ।

ओगाहणगा-ययस्य द्रव्यस्याधस्ताद्वगाड सन्वगाहनाप्रम् ।
आचा० ३१८ ।

ओगाहणनामनिहत्ताउप- अवगाहननामनिषङ्गायु-
अवगाहते ययया जीव साऽदगाहना-शरीरमौदरिकादि
तस्य-नाम औदरिकाशरीरनामकमे तेन मह निषङ्गायु
। प्रज्ञा० २९० ।

ओगाहणवग्गणाओ-अवगाहना एवमस्य भाषाद्रव्यस्या
 भागभूता अपहृयेयप्रदेशात्मकक्षेत्रविभागरूपारतासामवगा
 हनाना वर्गणा-समुदाया अवगाहनवर्गणा । प्रज्ञा० २६१ ।
 ओगाहणसंडाण-प्रतापनायामेकविंशतितमपदम् । भग० ३९९
 ४९५, ८४२ । अवगाहनास्थानम् । प्रज्ञापनाया गृहविंशतितम
 पदम् । प्रज्ञा० ६ ।
 ओगाहणसेयियापरिकम्मे परिकम चतुर्थमिदम् । भग० १२८ ।
 ओगाहणा-अवगाहना-तनु, तदाधारभूतं वा क्षेत्रम् ।
 भग० ७१ । नियतपरिमाणक्षेत्रावगाहित्वम् । भग० २३६ ।
 पञ्चवीचनिकायाना पादसङ्घटनम् । पिण्ड० १६१ । अव-
 गाहन्तेऽस्यामवस्थावामिति अवगाहना-स्वावस्थैव । आव०
 ४४४ । प्रज्ञा० १०८ । अवग्रहण-परि-उद । प्रज्ञा० ३०९
 अवगाहन्ते क्षेत्र यस्य स्थिता जन्तव साऽवगाहना-तनुवि-
 लम् । नदी ९१ । अवगाहते यस्य जीव सा अवगाहना
 शरीर औदारिकादि । प्रज्ञा० २१८ । ज्ञाता० २५० ।
 ओगाहिमं-आग्निं जे क्षिण्णि घाणा पयतिते चलवलेत्ति,
 तेण ते चलवल ओगाहिमं भणति । नि० चू० प्र० १९७ अ ।
 ओगाहिमगं-पक्काजम् । वृ० प्र० ३१२ आ । अवगाहिमम्
 । आव० ८५४ ।
 ओगाहिमतो-अवगाहक । उक्त० १९८ ।
 ओगाहिमाह-अवगाहिमादि-पक्काजमण्डकप्रभृति ।
 पिण्ड० १५२ ।
 ओगाहे-आगच्छति । आव० १०४ । अवगाह-शरीरोच्छ्रय ।
 प्रज्ञा० १८१ ।
 ओगाहेज्जा-अवगाहत-आश्रयेत । भग० २३३ ।
 ओगाहेत्ता-प्रविश्य । सम० ८८ ।
 ओगाहो-पतद्ग्रह । वृ० दि० २५० आ ।
 ओगिञ्झिय-अवगृह्य-अधिय । आचा० ४०३ ।
 ओगिण्हणयाते-अवग्रहणतायैमनोविपशंकरणाय ।
 ठाणा० ४४१ ।
 ओगुट्ठि-निना, निन्दाम् । पठ० ५६-१५ ।
 ओगुट्ठिया-मत्रदिधेद्वि । वृ० प्र० २७८ आ ।
 ओगोण्हणया-अवगृह्यतेऽनेनति अवग्रहण, करणेऽनट्, प्रथम
 ममयप्रविशन्-दादिपुद्गलदानपणिम, तत्प्रभावोऽवग्रहणता ।
 नदी १७४ ।

ओगाह-अवधारण अवग्रह । आव० ३४१ ।
 ओघ-ओघिक, अष्टभुक्तमष्टात्रितितो भागोपसर्ग । सूत्र० ७८
 ओघ-सामान्यम् । आव० २५८, ४५८, ४८० । रिशो
 ८४२ ४५० ।
 ओघजीवितं नारकाविकीर्षितायुर्न्यमान सामान्य जीवितम्
 ठाणा० ७ ।
 ओघनिष्पन्नः-ओघ-सामान्यमभ्यनदिर्न श्रुतामिधान तेन
 निष्पन्न । अनु० २९१ । सामान्यशास्त्रनिष्पन्न । आव० ५८ ।
 ओघनिष्पन्नक्षेत्रे । ठाणा० ६ ।
 ओघरूपा-सामाचारिविशेष । उक्त० ५४७ ।
 ओघसामाचारी-सामाचार्या प्रथममेद । व्य० प्र० १९ आ ।
 ओघनिर्मुक्ति । आव० ११ ।
 ओघसामाचार्युपक्रमकाल-सामाचार्युपक्रमकालस्य
 प्रथमो मेद । आव० १ ।
 ओघस्तरा । ज० प्र० ४०४ ।
 ओघा-अनुया निगिह्यमाण । व्य० प्र० १३० अ ।
 ओघादिज्झ-उत्पाद्यते-वाय त्रियते । आव० ६९७ ।
 ओघादिसेण-सामान्यत । भग० ८२३ ।
 ओघाययण-आघायतनानि यानि प्रवाह्य एव पूज्य
 स्थानानि तडागजलप्रवेशीयमाणा वा । आव० ४११ ।
 ओघार-अपचारि-पीपनरथान्योद्याकारविशेष । अनु० १५१
 ओच्छिया-अगोशिता । जीवा० १९९ ।
 ओचूल-अवचूला-प्रलम्बमुच्छा । ज० प्र० २६५ । प्रलम्ब
 सानुमुट । औप० ७० । भग० ४८० । ज० प्र० ५३० ।
 ओचूलग-अवचूलक-अधोमुखावत, मुक्कलावतम् ।
 ज० प्र० २४७ ।
 ओच्छगं-वहन, आलितनम् । आव० ६८२ ।
 ओच्छजपरिच्छन्न-अवच्छजपरिच्छन्न-अन्यतमाच्छा
 न्ति । चीवा० १८८ ।
 ओच्छविय-अवच्छादितम् । ज्ञाता० २८ ।
 ओच्छाहय-आच्छादित-निरुद्ध । प्रभ० १३४ । अवच्छा
 दित । ज्ञाता० २८ ।
 ओच्छाहिओ-उत्साहित-उत्कर्षित । पिण्ड० १३४ ।
 ओज-ओज-उत्तम । प्रभ० ११६ । आहारादि । भग० २० ।

ओषधपिंडितो-अवधदण्डिकः । उक्त० २१५ ।

ओयारं-अवद्वारम् । आध० ३४९ ।

ओयोलेउ-उदुबुद्धयितुम् । आध० १९५ ।

ओभाषणा-उवाचवणा-परिभवः । ओष० १३१ । अण-
भाषना-लाघवम् । वृ० प्र० २५९ अ ।

ओभासंति-अवभासयन्ति-सप्रकाशा भवन्ति । भग० ३२७ ।
अवभासयन्ति । सूर्य० ६३ ।

ओभासंते-अवभासयन् । ईषदुद्योतयन् । जं० प्र० ४६१ ।

ओभास-अवभासः-प्रभा । ज्ञाता० ४ । अवभासः, प्रभा-
विनिर्गमः । प्रज्ञा० ८० । प्रतिभाविनिर्गमः । जीवा० १०७ ।
पद्मपण्डितमो प्रहः । जं० प्र० ५३५ । सप्तपञ्चिनमो महामह-
विशेषः । ठाणा० ७९ ।

ओभासद्-अवभासते । आचिर्भवति, प्राप्यते इति ।
सूत्र० २१४ । अवभासयति-प्रकाशयति । सूर्य० ६ ।

ओभासणता । नि० चू० प्र० २४५ अ ।

ओभासिज्ज-अवभाषेत-दातारं याचेत् । आचा० ३४० ।

ओभासिजा-अवभाषेत-याचेत् । आचा० ३५१ ।

ओभासितं-अवभाषितं-याचितं याचनं वा । वृ० द्वि० १४२ अ ।

ओभासी-अवभासने-प्रतिभाति, अवभाषते-याचत इत्येवं-
शीलोऽवभासी । ठाणा० २०७ ।

ओभासेई-अवभासयति-ईषत्प्रकाशयति । भग० ७८ ।

ओभुग्ग-अवभुग्नं-वक्रम् । ज्ञाता० १३८ ।

ओमंघ-पात्रमवाङ्मुखम् । वृ० प्र० १०७ अ ।

ओमंथिये-अधोमुखीकृतम् । विपा० ४९ । निरय० ६ ।

हाता० २२ । अक्षद्वयम् । वृ० वृ० ११० अ । ठाणा० २११ ।

ओम-पालः । ओष० १५१ । लघुपदार्थः । ओष० १८५ ।

अवं-दुर्मिश्रम् । ओष० ११, १८, ६३ । पिण्ड० ५७ । आच०

५३६ । न्यूनम् । आच० १३० । दुर्मिश्रम् । नि० चू० प्र०

१८३ आ । नि० चू० प्र० ५४ आ । अवमानि-असाराणि ।

उक्त० ३५९ । अवमरारिकः । वृ० द्वि० १९ अ । दुर्मिश्रम् ।

व्य० प्र० १९८ आ । अवम-हीनम् । आचा० १६४ । ऊर्ण ।

दश० चू० १६२ । ऊनम् । उक्त० ६०४ । अवमा-न्यूना ।

उक्त० ५३७ । पर्यायलघुः । ओष० १५० । अवमम् ।

न्यूनम् । दश० २७२ ।

ओमचरभो-ओमति-अवमसुरलक्षणत्वादभौदायं चरति-

असेवते अवमचरकः-न्यूनत्वानेवकः । उक्त० ६०६ ।

ओमचेलेपि-अवमचेलिकः, अमारवक्रधारी । आचा० ३९७ ।

ओमच्छगारयहरणं-उन्मस्तकरजोहरणम् । आच० ६३८ ।

ओमज्जायणं-अवमजायनं, पुण्यगोत्रविशेषः । जं० प्र० ५०० ।

ओमत्तं-अवमत्तं-ऊनता । भग० ७४२ । अवमता-हीन-
त्वम् । प्रज्ञा० ३०३ ।

ओमत्थिअ-उद्धाटमस्तकः, प्रच्छन्न इति । ओष० १५ ।

ओमत्थिय-ओमत्थितः, अधोमुखीकृतः । ओष० १४३ ।

ओमद्विया-उन्मद्विका-चहुमर्दनकारिका । भग० ५४८ ।

ओमथा-पराजयः, पथाद्रव्यम् । वृ० द्वि० ७९ अ ।

ओमरत्तं-अहोरात्रम् । ओष० ११६ । अवमा-हीना
रात्रिरवमरात्रो-दिनक्षयः । ठाणा० ३६९ ।

ओमराइणिओ-अवमरारिकः । ओष० १५० ।

ओमराइणिय-अवमरारिकः । आच० ७९३ ।

ओमरायणिको-अवमरारिकः । वीष० ११२ ।

ओमाणं-प्रवेतः । उक्त० ५१२ । अपमानम् । वृ० चू० १२० अ ।

सप्तविद्य । नि० चू० प्र० २०५ आ । अवमानि-क्षेत्रादीनां

प्रमाणानि हस्तादीनि । ठाणा० ८६ । अवमानं-स्वपक्षपरपक्ष-

प्राभुल्यं स्त्रीकावहुमानानि । दश० २८० ।

ओमानं-अवमानं-अवमम् । वृ० प्र० २९० आ ।

ओसुर्यं-उत्सुकम् । ओष० १९२ ।

ओमोअं-अवमोचकः, आभरणम् । जं० प्र० १८८ । अव-

सुर्यते-परिधीयते यस्मोऽवमोचकः-आभरणम् । जं० प्र० १८८ ।

ओमोअर-अवमं-न्यूनमुदरं-जठरमस्वाभाविकमोदरस्तत्राव-

अवमौदर्यं-न्यूनोदरता । उक्त० ६०४ । अत्पाहारावयम् ।

उक्त० ६०४ ।

ओमोदरिता-दुष्मिक्त्वम् । नि० चू० प्र० ७५ अ ।

ओमोदरिप-अवमोदरिका, भ्रमं भ्रमिणारमेदाद् वा । अवमोद-

रिका-साधु । भग० २९३ ।

ओमोदयं-अवमुद्यते-परिधीयते यः मोऽवमोच-आभरणम्

। भग० ५४३ ।

ओमोदरण-अवमं वा तदुदरं चावमोदरं तस्मात्करोल्लं

णिचि त्रुडि चावमोदरणं, अपमोदरकरणम् । उक्त० ६०४ ।

ओमोयरिय-अवमौदर्य-दुर्मिक्षम् । आध० ६२६ । अवम-
मूनमुदर-अठरमम्याभावमौदरस्तदभाव अवमौदर्य-मू-
मौदरता । उत० ६०४ ।

ओमोयरिया-अवम ऊनमुदर-जठर अवमौदर तस्य करण
मवमौदरिता । ठाण० ३६४ । अवम-ऊनमुदर-जठर
यस्य स, अवम मौदर अवमौदर तद्भावोऽवमौदरता, अव
मौदरस्य वा करणमवमौदरिका । ठाण० १४८ ।

ओम्मिमालिणी-ओम्मिमालिनी-नसीविशेष । ज्ञ० प्र० ३५७ ।

ओय-रसम् । (त०)

ओयंसी-ओजस्विन-मानसावप्रमथुका । भग० १३६ ।

ओय-मानमोऽवष्टम्भस्तद्वात ओजस्वी । राज० ११८ ।
निरय० २ । शाता० ७ । ओजस्विन-मानमवलोकनत्वात्
। सम० ११६ ।

ओय-ओज-आहारमहणे प्रथमो भेद । ठाण० ९३ । ओज-
-आर्तवम् । ठाण० १५५ । ओज-प्रकाश । मूर्त्य० ७ ।
विषय० । मूर्त्य० १५६ । उपनिषदेषु आहारयोग्यपुद्गलसमूह
प्रज्ञा० ५१० ।

ओयद-पदमति । विश० ३७४ ।

ओयण-ओदन । मूर्त्य० २९३ । दूर । प्रभ० १५३ ।
दूरादि । ओय० १३३ । ओदन-वाङ्मौदरनादि । आचा०
३१३ ।

ओयत्तण-व्यापात । पिण्ड० १६२ ।

ओयत्तति-परावर्तते । दश० १०८ ।

ओयन्ने-ज्ञातया सप्तदशमवयवम् । आध० ६५३ ।

ओयपपस-विषयमवयवप्रदेश । भग० ८६१ ।

ओयरह-अवतरत । आध० ३१२ ।

ओयरिआ-ओदरिआनाम-यत्र गता तत्र रूपकात्मिका प्र
क्षिप्य समुद्दिशन्ति, समुद्दिशानन्तरं भूयोऽप्यगतौ गच्छति
। वृ० द्वि० १२५३ ।

ओयरिया-ओदरिका-उदरवर्तकमिता । ओप० ७१ ।

ओयवण साधनम् । ज० प्र० ०४८ ।

ओयविभं-अल्पसागरिक-आवक, खेदहम् । ओप० ५१ ।

ओयविष-प्रवायिते । व्य० द्वि० १७८ ।

ओयविय-सुरैकर्मितम् । मूर्त्य० २९३ । तेजितम् । जीवा०
१६४ । विशिष्ट परिकर्मितम् । जीवा० २३२ । परिकर्मितम् ।

जीवा० ००२ । परिर्मितम् । प्रभ० ८१ ।

ओयविषा-उत्तला । वृ० वृ० ५८७ ।

ओयवेह-उपैति । आध० १५० ।

ओयसंस्थिती-ओजस्य-प्रसारण्य मरिचवि-अवस्थानम् ।
मूर्त्य० ७९ ।

ओया-ओज-प्रकाश । मूर्त्य० ७९ ।

ओयाप-उपायात-उपागत । भग० ३१९ । सप्रज्ञ ।

निरय० ६ । उपायात-उपागत । शाता० १६७ ।

ओजया-दाहपनयवादिप्रकाशयत्प्रकाशयत् । शाता० १७० ।

ओयाणेत्ति-अनुश्रोतोमासिनी, पानीयानुमासिनी । नि०
वृ० प्र० ४६ भा ।

ओयारिया-अवतारिता । आध० ६८० । अवतारिका ।
आध० ३०० ।

ओयारो-अवतार-जलमध्यप्रवेगनम् । जीवा० ११७ ।

ओयाहारे-ओज-उपार्तिदेशे आहारयोग्यपुद्गलसमूह,
ओज आहाग येषां त ओजआहाग । प्रज्ञा० ५१० । संप्रजन
कामनेन य शरीरेणीदृशिकादिशरीरानि-पेक्षेभिरेण य य
आहार म सवाऽपि आजाहार, औदारिकादिमर्ग
पर्याप्त्या एवा-नकोऽपीन्द्रियानवाप्तमाप्तम पर्याप्तमि
पर्याप्तं शरीरेणाहारयन् ओजाहार । गुण० ३४३ ।

ओयो-सप्तमो । नि० वृ० प्र० १७७ भा ।

ओरघ्य-ओरघ्र-उत्तराधायनेन गतममध्ययनम् । उत० ९१ ।

ओरस-आन्तर । भग० ६३१ ।

ओरस्स-उर्गा नर्प-ओरस्स-परीरम् । मृद० १६६ ।

ओरस्सवली-महापराक्रमा । वृ० वृ० १०६ भा ।

ओराल-निस्तरयन्, समसपरिभाषया भाषा विष्मन्वाउत
वदम् । प्रज्ञा० २६९ । भाषारिपरभाषावयववदम् । ठाण०
२९५ । उदार-अवदुष्टम् । मूर्त्य० २९५ । उदार-प्रज्ञान ।
जीम । जीम० ८४ । आराटि-आधवारहिततया प्रपानम् ।
भग० १२५ । उदारः-प्रधान । भग० १२ । जीम-अवयवक ।
ज्ञाना० ७ । हयराकार । राज० ११६ । जीम, उमाणि
विशेषगतिगिष्टप करणत पार्श्वस्थनामव्यवस्थाना अयानम् ।
ज० प्र० १६ । भग० १२ । मूर्त्य० ५१ । उदार । जीवा० ३३० ।
एन्द्रियपेक्षया प्राय स्थाना इन्द्रियव्यवस्थाना । ज० ६०३ ।

ओरालतसा-तसत्वं तेषोवायुध्वधि प्रसिद्धं अतस्तद्व्य-
वच्छेदेन ह्रीन्मित्र्यादिप्रतिपत्त्यमीरालप्रहणम् । ठाणा० ३३५ ।
ओराला तसा-औदारिकतसाः-स्फुरतसाः । जीवा० २८ ।
ओरालवणकित्सहा-उदारवर्णनीतिशब्दाः । आव०
२९३ ।
ओरालसरीरे-उदारसरीरः । उक्त० ३२५ ।
ओरालाई-मनोहराणि । ठाणा० २९४ । लदाराणि-आर्द्रता-
दोषरहिततयोदारचित्तपुष्पानि । ठाणा० २४७ ।
ओरालिम्-उदार-प्रधानं, विस्तरवत्, उरल-विरलप्रदेशं न
तु घनं, ओरालं-सम्यग्भिभाषया मांसास्थिसनाय्वाश्वबद्धं
तदेव शरीरं, उदारमेव औदारिकम् । प्रज्ञा० २६८ ।
ओरालिय-औदारिकम् । प्रज्ञा० ४६९ । उदारमेव-प्रधानमेव
वृद्धेव वा औदारिकम् । जीवा० १४ । उदार-प्रधानं
उदारमेव औदारिकम् । ठाणा० २९५ ।
ओरालियसरीरानाम-यदुद्वासादौदारिकशरीरप्रप्तोऽयम् पु-
द्गलानादाय औदारिकशरीररूपतया परिणमयति परिणमध्य
च जीवप्रदेशे सह परस्परानुगमनपतया सम्पन्नयति तदी-
दारिकशरीरानाम । प्रज्ञा० ४६९ ।
ओरालियशरीरा-औदारिकशरीराः । आव० ७९९ ।
ओरुह-अवतरति । आव० १८९ ।
ओरोह-अवरोधं, अन्तपुरम् । उक्त० ३०७ । अलेपुरं ।
नि० सू० प्र० ८०अ । विपा० ८२ । अवरोध-प्रतोलिद्वारे-
ष्ववान्तरप्रकारः । ओष० ३ । प्रतोलिद्वारेष्वन्तप्रकारः ।
राज० ३ । अवरोधः-अन्तपुरम् । उक्त० १२० ।
अवरोधः । आय० ३५९ । प्रतोलिद्वारेष्ववान्तरप्रकारः ।
ज्ञाता० २ ।
ओलंडैति-उलङ्घयति । ज्ञाता० ९२ ।
ओलंडेह-उलङ्घयति । दत्ता० ९९ । आव० ३५० ।
ओलेय-अवलम्बे-अवलम्बनस्थानम् । जे० प्र० ५२९ ।
ओलेयणदीय-शृङ्गलाघद्वीप । भग० ५४७ ।
ओलेवितो-अवलम्बितः । उक्त० १२५ ।
ओलेहो-अवलम्बितः । आव० २९७ ।
ओलेहय-अवलम्बित-गोपितम् । उक्त० ११६ ।
ओलेह-उलङ्घयति । आय० २९७ ।
ओलेगिडे-अवलम्बितम् । उक्त० ३०० ।

ओलगाय-अवलम्बः । आव० १७६ ।
ओलगति-अवलम्बि-अनुमरति । उक्त० ८७ ।
ओलगायमणूसो-अवलम्बकमनुष्यः । आव० ९२ ।
ओलग-सेवा । परिचर्या । दत्ता० ९७ । जीर्ण । ज्ञाता०
२८ ।
ओलगाय-अवलम्बनया । आव० ९० ।
ओलगिगडे-अवलम्बितम् । आव० ७१६ ।
ओलगिगडे-अवलम्बितम् । दत्ता० ९७ ।
ओलगिजामि-अवलम्बामि । आव० ३५६ ।
ओलगिता-सेवितामारब्धा । आव० ८१८ ।
ओलगिय-अवलम्बित । आव० ४०१ ।
ओलिति-अवलीयन्ते-प्रलाम्बयन्ति । विसे० ८५२ ।
ओलिकापातः । ओष० २०७ ।
ओलिस्त-अवलम्बितः । भग० २७४ । आव० ५५९ ।
ओलिस्ता-दारदेवो विधानेन सह गोमयादिना अवलिताः ।
ठाणा० १२४ ।
ओलिहति । नि० सू० प्र० १९०अ ।
ओलुगसरीरा-भग्नदेहाः । जीवा० ४९ । निरय० ९ ।
अवहगमिव-जीर्णनिव शरीरं यस्याः सा, अवरणा वा चेतना
अवहगशरीरा । ज्ञाता० २८ ।
ओलुगा-अवरणा-सप्तमनोर्गुण । विपा० ४९ । निरय० ९ ।
दीपः । आव० ७१६ । जीर्ण । ज्ञाता० ३३ ।
ओलुहति-अवरोहति । आव० १८९ ।
ओलेति-परिभ्रमति । आय० २७४ ।
ओलेस्ता-आर्द्रमिवा । आव० २०९ ।
ओलोयण-अवलोकनम् । आव० २२४, ३७८ ।
ओलोयणगाय-अवलोकनगतम् । उक्त० ९१ ।
ओलोयणट्टिमो-अवलोकनमिथः । आव० १४५ ।
ओलोयणे । नि० सू० प्र० ११०अ ।
ओलोय-पनने वा आगन्तुकदन्तमुद्रणने कार्य एव ओषध्या ।
ठाणा० ३२८ ।
ओलु-वायं । नि० सू० प्र० १०अ ।
ओलु । नि० सू० प्र० १२१अ ।
ओषध्या-श्रीशिवश्रीः । दत्ता० ४२ ।

ओवक्रमिय-उपक्रम्यतेऽनेनायुरित्युपक्रमो ज्वरातीक्ष्णारादिस्तत्र भवा या सा औपक्रमिकी । टाणा० २७ ।
ओवस्त्रङ्गित-उपस्त्रङ्गतम् । भाव० ३५३ ।
ओवग्गहिओ औपग्रहि । उग्रग्रहित - गच्छमाहारणो ।
 ओप० ९२ ।
ओवज्झण-प्रगृहे बहन । वृ० लृ० २२९अ ।
ओवट्टणा-वालना पद्यादानयनम् । वृ० द्वि० ८५आ ।
ओवणिहि-उपनिहिता यथा कथञ्चित् प्रत्यासक्तीभूतं तेन चरति य म औपनिहितम्, उपनिधिना वा चरतीति स औपनिधिक । औप० ३९ ।
ओरतिउं-अवपतितु-जेतुम् । दश० ५० ।
ओवत्तिया अवपत्ये-अभिमिक्षिप्तेन भावनेनान्येन वा दद्यात् ।
 दग० १७५ ।
ओवमि-उपमया निर्जितमौपमि, उपमानमन्तरेण यत्काल प्रमाणमनतिशायिना ग्रहीतु न शक्यते तदौपमिम् ।
 ज० प्र० ९२ । उपमया निर्जितमौपमि, उपमानमन्तरेण यत्कालप्रमाणमनतिशायिना ग्रहीतु न शक्यते तदौपमिम् ।
 अनु० १८१ ।
ओपमिय-उपमया निर्जन औपमिम्, उपमान तरेण यत् कालप्रमाणमनतिशायिना ग्रहीतु न शक्यते तदौपमिम् ।
 भग० १७६ ।
ओपम्य-औपम्य-उपमा । उत० ३२१ । उपमानमुपमा सैवौपम्य-सदृश । टाणा० २६२ ।
ओपम्यसत्ता-औपम्यसत्ता-परातिरुक्त्याभाषाया दशमो भेद । प्रज्ञा० २९६ । उपमैवौपम्य तेन सत्य औपम्यसत्त्वम् ।
 सत्याभाषाया दशमो भेद । टाणा० ४८९ । औपम्यसत्त्व नाम समुद्रवत्तदगम् । सत्याभाषाया दशमो भेद । दश० २०९ । उपमयीते-मन्त्रातथा गृह्यते वस्तुनयेत्युपमा सैव औपम्यम् । भग० २२२ । उपमानमुपमा सैवौपम्य अनन गमयेन सदृशोऽगौ गौरिति सादृश्यप्रतिपत्तिरूपम् । टाणा० २५४ ।
ओवयइ-उत्पतति-ऊर्ध्वं गच्छति । भग० १३९ ।
ओवयण-अवपदन-प्रोद्धनकम् । शाता० ४२ ।
ओवयमाण-अवपतनो-व्योमाङ्गादवतरत । शाता० ४६ ।
 अत्रपतन् । शाता० १६६ ।

ओवयारिअणिणय । औपचारिखिनय - विनयस्य द्वितीयो भेद । दश० ३१ ।
ओवरणं-अवरकम् । भाव० ५६० ।
ओवरिऊण-अवतीर्थ । उत० ११९ ।
ओवसमि-कमोपमयेन निर्जित औपसमिन् रमोनुदयलक्षण ।
 सूत्र० २३० ।
ओवहि-औपधिन् - उपधिना-छयना चरती-औपधिक ।
 उत० ६५६ ।
ओवहिया-औपधिका-मायाप्रयोजना-रूपायप्रलया, उपकरणप्रयोजना वा । औप० १०७ ।
ओवाइणिस्तप-उपादातु-ग्रहीतु, प्रवेष्टुम् । टाणा० १५७ ।
ओवाइय-उपयाचितम् । विपा० ७७ । याचितस्य-प्राथित्यस्य प्राप्त्येऽपरि देवैभ्यो देयम् । उत० १३८ । उपयाचितम् । भाव० ७०९ ।
ओवाई-ओलावयप्रधाना विद्या । भाव० ३१९ ।
ओवाय-उपाये-सुदुर्गपभाषणादौ भव औपाय, उपपत्तनमुपपात-समीपभवन् तत्र भव औपपात-सुदुस्तारास्तरण विभ्रामणादिह्यम् । उत० ५८ । विप्रम् (मर०) अवपात-निर्देश । सूत्र० २४२ । अवपान-प्रपातस्थान, यत्र चलन् जन सप्रकाशेऽपि पतति । ज० प्र० १२४ । अवपात-गतादिरूपम् । दश० १६४ । अवपात-गताविशेष । प्रध० २२ ।
ओवायकारी-उपपातकारी-आचार्यनिर्देशकारी, यथोपदेश क्रियामु प्रजत सूत्रोपदेशप्रवर्तक । सूत्र० २३४ । अवपातो-निर्देशस्तत्कार्यवपातकारी-यचननिर्देशकारी सदा आज्ञा विधायी । सूत्र० २४२ ।
ओवासी-अवकाश । दश० ५८ ।
ओवासी विशेषेण उपाधीयत इति बोधाधि । भाचा० १७४ ।
ओविअ-आपित-परिकर्मितम् । भग० ४७८ । ओपित - उज्ज्वलित । ज० प्र० २००, ४६ ।
ओविय-परिर्मितम् । औप० २४, ६६ । राज० ४८ । उज्ज्वलित । शाता० २२२ । ओपित-परिकर्मितम् । प्रध० ७६ । शाता० १९ ।
ओविया-आरोपिता । ज० प्र० ४३ ।
ओवील-अवपीड-क्षुरं, उपपीडा वा वेदना । विपा० ७२ ।

ओवीलप-अभोदयति विलज्जीकरोति यो लज्जा सम्य-
गनालोचयन्त सर्वे यथा सम्यगालोचयति तथा करोतील-
पवीडकः । ठाणा० ४४ ।

ओष्वत्तिऊण-अपत्यम् । ओष० २१ ।

ओष्विगममणो-उद्विगमनोः । आव० २२० ।

ओष्ठः-दन्तच्छदः । आचा० ३० ।

ओस्-अवश्यायः, शरत्कालभावी श्लक्ष्णवर्षः । उत्त० ३३४ ।
क्षणजलम् । ठाणा० ८७ । अवश्यायः-त्रैरः । दश० १५१ ।

अवश्यायः-शरदादिषु प्रमानिकसूक्ष्मवर्षः । उत्त० ६९१ ।

ओसक्कईत्ता-उष्वक्कय-उत्तल्ल लब्धायामरतगोत्तकीभूय ।
अवष्वक्कय-अपमत्याविसरलाभाय कालहरणं कृत्वा यो
विपीयते न तथा । ठाणा० ३६५ । अवमर्ष्य, प्राप्य वा ।
आव० १९ ।

ओसक्कणं-रन्ध्रमवेला । ओष० १४८ । अवष्वक्कणम्,
विवक्षितविष्वंशनाटिकास्य ह्रासकरणम्, अर्वाक्करणम् ।
वृ० प्र० २६१आ । अवष्वक्कणं-स्ययोगप्रवृत्तनियतकालव-
धेराङ्करणम् । पिण्ड० ९१ ।

ओसक्किय-प्रवदाय । आचा० ३४५ ।

ओसक्किया-अवसर्प्य, अतिदाहभयादुष्पुकायुष्मापैल्यर्थः ।
दश० १०५ ।

ओमट्ट-उम्भुन-उपयतिभ्यो नियतः । दश० २१९ ।
एगमितं । नि० चू० द्वि० १८आ ।

ओसण्ण-चिरायणं अपरिभोगद्वयं । नि० चू० प्र० १९३अ ।
ओमणं-बाहुल्यम् । प्रज्ञा० ५०३ । बाहुल्येन । भग० ३०८ ।

अवसज्ञा-प्रान्ता । भग० ५०२ । ओ यो वा संज्ञो
तस्मि गणो ओमणो । नि० चू० प्र० २१७अ ।

ओसण्णद्धो-अपसन्नदः । उत्तसन्नदः । आव० ७१२ ।

ओसत्तमल्लदामा । आचा० ४२३ ।

ओसत्तो-उत्सफः-उपरिवन्दः । ओष० ५ । ज्ञाता० ४ ।

ओसत्ती-वण्णाइल्ला अंवादिमा । नि० चू० द्वि० १५७अ ।

ओसत्तीओ । ठाणा० ८० ।

ओसत्त-उत्सन्न-प्रयेग । विशे० ९२६ । अवसन्नः-विवक्षिता-
नुज्ञानालसः, आवश्यक्कदाप्यामप्रयुपेक्षणप्यानादीनाममम्य-
कारीत्यर्थः । ज्ञाना० ११३ । बाहुल्यलक्षणम् । भग० २१ ।
प्रायः । भग० ३०९ । प्रतेः प्रातुयं बाहुल्यं, बाहुल्ये-

नातुपरतत्वेन । ठाणा० १८९ । प्रायसः । आव० २८५ ।
उत्सर्गणं-प्रातुयेंग । प्रश्न० २२ । अवसन्नः-सामाचार्यासिक्-
नेऽवसन्नवत् अवसन्नः । आव० ५७ । एकान्तः । वृ० प्र०
११आ ।

ओसन्नकारणं-बाहुल्यं, वाङ्मयकारणम् । प्रज्ञा० २२३ ।
बाहुल्यकारणम् । प्रज्ञा० ५०३ ।

ओसन्नदोसे-बाहुल्येनातुपरतत्वेन दोषो हिंसादीनां चतुर्णां-
मन्यतर ओसन्नदोषः । ठाणा० १८९ ।

ओसन्नया-पगमवः । उप० मा० गा० ३०० ।

ओसन्नविहारी-अवमलानां विहारो बहूनि दिनानि यावत्तथा
वर्तनं अस्यास्तीति अवसन्नविहारी । ज्ञाता० १११ ।

ओसत्पिणि-अवमर्पणि हीयमानारक्तयाऽवमर्पयति वा-अमे-
णायु शरीरादिभावात् हापयतीत्यवसत्पिणी । जे० प्र० ८९ ।
दशमोटीकोट्यः सागरोपमाणां सुपमसुपमाद्यरक्त्वमेव अव-
मर्पिणी । जीवा० ३८५ ।

ओसत्पिणी-अवसर्पन्ति-प्रतिसमयं कालप्रमाणं जन्तूनां
वा शरीरायुःप्रमाणदिरुपमेव ह्यमनुभवन्त्यवसर्पयति अव-
मर्पिण्यः, दश स्मरोपमकोटिकोटीपरिमाणाः । उत्त० ६५७ ।
अवसर्पिणी-अवसर्पति हीयमानारक्तया अवसर्पयति वा-
ऽऽशुष्कशरीरादिभावात् हापयतीति, सागरोपमकोटीकोटीदशक-
प्रमाणः कालविशेषः । ठाणा० २७ । अवसर्पिणी-दश-
सागरोपमकोटीकोटिमाना । अनु० ९९ । बालविशेषः । आव०
१२०, भग० ८८८ । दशसागरोपमकोटीकोट्यः प्रमाणाः ।
ठाणा० ८६ ।

ओसमणं-व्यवसामणम् । वृ० द्वि० ७७अ ।

ओसरह-अपसर्पति । उत्त० ५३ । अपसरति । उत्त० ३०२ ।
आव० ६४०, ३५९ ।

ओसरणं-महूनां साधूनामेकप्रमीलनम् । वृ० वृ० २१८आ ।
गमवसरणम् । वृ० प्र० २७७आ । चउ० । ध्यास्यानधवणादि ।
वृ० द्वि० २५२आ । अवसरणं-प्राप्तुममुदायः । पिण्ड० ९२ ।

ओसरणा-आर्यिकाणामुपकरणविशेषः । ओष० २०९ ।

ओसरिऊण-अपत्यम् । आव० २९९ ।

ओसरिओ-अमृतः । आव० ४०५ ।

ओसरिस्ता-अपत्यम् । आव० ९१३ । शुभ्रपयः । आउ० ।

ओसरे-अवमर्पन्ति । भाष० ६१८ ।

ओसवर्ण-प्रथमम् । नि० चू० प्र० २०७ अ ।
 ओसह-ओषधः । अन्तरुपयुज्यते । ओष० १३४ । एका-
 ङम् । प्र० १५३ । महास्तिकनृतादि । भग० ३२६ । वेद्य-
 लहरीतक्यादि, अन्तरुपयोगि वा । पिण्ड० १९ । एकद्रव्यरूपम् ।
 विपा० ४१ । ज्ञाता० १८१ । त्रिकटुकानि । ज्ञाता० १३६ ।
 आव० ११५ । उत० १४२ । हरितक्यादि । ओष० ६८ ।
 एलायचूर्णादि । नि० चू० प्र० ७६ अ । बहुद्रव्यसमुदायः ।
 नि० चू० प्र० १४४ अ । एकद्रव्याश्रयं, त्रिफलादि । ओष० १०० ।
 ओसहङ्ग-ओषधाङ्गम् । ओषधकारणम् । उत० १४२ ।
 ओसहजुत्ती - ओषधयुक्ति - ओषधारीनां - अयुक्तुं इमादीनां
 सज्जिकाराजिकादीनां च युक्तिः - योजनं समविषयविभाग-
 नीतिर्या । उत० ३० ।
 ओसहाइ-ओषधादि - अयुक्तुं इमादि सज्जिकाराजिकादि च ।
 उत० ३० ।
 ओसहि-ओषधयः, फलपाशान्ताः, ते च शाल्यादयः । प्रज्ञा०
 ३० । औषधिः - शाल्यादि । भग० ३०६ । आचा० ३० ।
 ओसहिपत्ता - सर्वरोगापहारित्वात्पथ्यप्रभवो लक्ष्मिविशेषः ।
 प्रज्ञा० १०५ ।
 ओसही-औषधिः - जयापिजयद्विद्वत्त्यादयः । उत० ४९० ।
 फलपाशान्ताः । उत० ६९२ । औषधी राजधानीनाम् ।
 ज० प्र० ३४७ । औषधि - फलपाशान्ताः, शाल्यादि ।
 जीता० २६ ।
 ओसहीओ-औषधयः, शाल्यादिकाः । ज० प्र० १६८ ।
 शास्त्रिमतिर्याओ । नि० चू० प्र० १९० अ ।
 ओसही तिणा-औषधिवृत्तानि - शाल्यादीनि । उत० ६९२ ।
 ओसा-अवश्याय - जलविशेष । आव० ५७३ । जह० जीवा०
 २५ । स्थानविशेषः । उत० ३७९ । रात्रिजलम् । भग०
 ६९४ ।
 ओसारिय-अवसारिते - अवलंबितम् । भग० ३१८ । ज्ञाता०
 २२१ । प्रलम्बीकृता । ज्ञाता० २३९ ।
 ओसारेजा-अपसारयेत् - पाटयेत् । अत० १७९ ।
 ओसावणि । नि० चू० प्र० ७६ अ ।
 ओसारेयव्यो-परित्यागः । नि० चू० प्र० ३४० अ ।
 ओसासिअ-आवश्यकी । वृ० द्वि० २१७ अ ।
 ओसिचं - अवसिक्तं, आर्तकृतम् । आचा० ३२१ ।
 ओसीरं-ओसीरं-वीरणीमूलम् । प्र० १६३ । चन्द्रम् ।

उत० १४२ । एसीरं-वीरणी मूलम् । ज० प्र० ३१ ।
 वीरणीमूलम् । ज्ञाता० २३२ ।
 ओसीरपुड-पुष्पजानिरीशेपः । ज्ञाता० २३२ ।
 ओसीसं-उत्तरीयम् । आव० ४५३ ।
 ओसीसओ-उत्तरीयकः । आव० ३५४ ।
 ओसीसा-सीमस्त गनीरं वरनीमं । नि० चू० प्र० २४७ अ ।
 ओसुरो-उत्तरीयः । आव० ४५९ ।
 ओसोचणि-अस्वादिनीम् । आव० ३७१ ।
 ओस्सट्रो-उत्तमाहः । नि० चू० प्र० २८४ अ ।
 ओस्ससं-बाहुभ्येत-अनुपगतयेन । भग० ९२६ ।
 ओस्सारेह-उत्तमारयंत-पारयत । उत० १७८ ।
 ओहंजलिया-चतुरिन्द्रियजन्यनिमित्तम् । जीता० ३२ । प्रज्ञा०
 ४२ ।
 ओह-ओषोषि - उपशेः प्रथमो भेदः यो निमित्तं दृष्टं ।
 ओष० २०८ । मज्ञेपः । नि० चू० प्र० १७९ अ । ओष -
 प्राह । जीवा० २०७ । सामान्यं, मृत्परपृथिव्यभागाभ्याम्-
 भावरूप । सिष्ट० ७७३ । प्राह । उत० २४१ । ज० प्र० ५३,
 ११७ । ओष - सामान्यं धुनाभिधानम् । दत्त० १५ । भरीप,
 समार, अष्टप्रसारं कर्म वा । सूत्र० २९ । अग्निच्छेद,
 अविष्टुतित्वम् । प्र० ८२ । सुमारगमुद्र । सूत्र० १४५ ।
 प्राहृणाविच्छिन्नम् । प्र० ७४ । सामान्यम् । सिष्ट०
 १४७ । सामान्य । आव० ३३६ । प्रपृष्टी । जीता० २७७ ।
 सामान्यम् । ज० प्र० ७३ । उत्तमगो-तप्यमवर्गं काष्ठयुग्मं
 आचरति त मवर्गं ओहो भग्नं । वेदिषा निरीहयेत्त ।
 नि० चू० प्र० ९७ अ । गुणे गुंते ज उत्तमगद्विगुणं न ओहो,
 जो पुण अविगुण आचमी गो ओहो । नि० चू० प्र० १४५ अ ।
 सामान्यमध्ययनादि नाम । ठाणा० ५ । ओष - द्रव्यभोग-
 लभ्यमानं सुमारगमुद्र । दत्त० ७५५ । मज्ञेपः । ओष०
 ८८ ।
 ओहजीय-औषधीय, मध्यजीव्य प्रथमो भेदः । दत्त० १२१ ।
 ओहङ्क-आश्रितम् । ओष० ६७ । यावत् । नि० चू० प्र०
 १६५ अ ।
 ओहनिष्कण्ण-औषधिवृत्तः । निमित्तभेदः । दत्त० १५ ।
 अज्ञाययनादि सामान्याभिधानस्यानं । आचा० ३ ।
 ओहयले-ओषधलः । अमर्त्यः-उत्तमलः । आव० ७८ ।

ओह्य-उपहतः-विनाशितः । जं० प्र० २७७ । राज्यापहारा-
उपहताः । ठाण० ४६३ । विनाशनेनोपहता । ज्ञाता०
५११ ।

ओह्यमणसंकल्प-उपहतः-ध्वस्तो मनसः संकल्पो दर्पहर्षा-
दिप्रमनो विकल्पो यस्य सः । भग० १८० । ज्ञाता० २९१ ।
उपहतमनःसंकल्पः । आव० ६८२ ।

ओह्यह्य-उपहतह्यः । आव० ६५० ।

ओहरति-उपहरति-विनाशयति । ज्ञाता० १९२ ।

ओहरिण-विनाशयति । ज्ञाता० १९० ।

ओहरितभारो-उत्तारितभारः । ओष० २२७ ।

ओहरिय-अग्निकायोपरि व्यस्येपित पिठस्कादिकमाहारभा-
जनमपत्य । आच० ३४५ । तिरश्चीनो भूत्वा ।
आच० ३४४ । पार्श्वतो मुक्तः । उप० मा० गा० ४९९ ।
ओहसंभोग-ओषसंभोग, उपधादिद्वयप्रकारः । व्य०
टि० ११९आ ।

ओहसण्णा-मतिज्ञानाचारणक्षयोपशमाच्छब्दार्थभोचरा
सामान्यावबोधप्रक्रियैव सञ्जायतेऽन्यैः शोच्यं । ठाण० ५०५ ।

ओहसणा-ओषसञ्ज्ञा-मतिज्ञानावरणवन्मूढोपशमनाच्छब्दा-
रथेयीचरा सामान्यावबोधप्रक्रिया, दर्शनोपयोग इति, सामान्य-
प्रवृत्तिर्यथा चल्पा दृश्यारोहणं वा । प्रज्ञा० २२२ । मति-
ज्ञानावरणक्षयोपशमाच्छब्दार्थभोचरा सामान्यावबोधप्रक्रियैव
सञ्जायते यस्त्वनयति ओषसञ्ज्ञाः दर्शनोपयोगः । सामान्य-
प्रवृत्तिरोपशमा । भग० २१४ ।

ओहसामाचारी-ओषसामाचारी-सामान्येन संज्ञेपतः साधु-
समाचाराभिधानरूपा । विशेष० ८४२ ।

ओहसिय-अववर्षणमवधायितं भूलादिना निमज्जनम् ।
जीवा० ३१३ ।

ओहदस्वरा-ओषस्वरा-चमरेन्द्रस्य षण्ठा । जं० प्र० ४०७ ।
ओषेन-प्रवाहेण स्वरो यास्तौ ता ओषस्वरा । जीवा० ९०५ ।

ओहा-अपभ्रान्ता । सू० प्र० ९९आ ।

ओहाइया-उदाविताः । आव० ६६ ।

ओहाडणी-अवधादिनी-आच्छादनेदुर्गन्धोपरिस्थप्यमान-
महाप्रमाणविलियस्थानीया । जीवा० १८० । जं० प्र० २१ ।

ओहाडिअ-अवधाटित-आच्छादितः । जं० प्र० ७३ ।

ओहाडिओ-आपाटी । आव० २०५ । निर्गमितः । आव०
३५८ ।

ओहाडियं-स्थगितम् । आव० ८८८ । स्फेदितम् । आव० ९०५ ।
ओहाडिया-उग्रायिता । आव० ५१४ । अपस्फेडिता ।
आ३० ३६८ ।

ओहाडेइ-आच्छादयति । आव० ३७० ।

ओहाडेति । दश० सू० ८८ ।

ओहाण-उचयोगी । नि० सू० दि० ५८आ । विहारी, धावणेन
स्त्रियो धावणेन वा । नि० सू० तु० ३५ अ । अवधानम्-अप-
सरणम् । दश० ३७१ । अवधावमानाः । ओष० ६९ ।
अवधावनम् । ठाण० २११ ।

ओहाणपेही-विई अलभमाणो रातो समाहिपरिदुःखलक्षणेन
ओहायिजा । नि० सू० प्र० १९४अ ।

ओहाणुपेही-अवधावनानुपेही । दश० १४ ।

ओहासेजा-उपहन्यात् । ठाण० ३२८ ।

ओहामिप-अपभ्रजितः । आव० ६६५ ।

ओहामिओ-अपभ्रजितः, ह्रीकृतः । आव० ६९४ । अप-
भ्रजितः, तिरस्कृतः । ओष० ५३ ।

ओहामिउज्जइ-अवधाव्यते । आव० २१५ ।

ओहार-अथो जले नावो नेता मत्स्याविशेष । सू० तु० १११आ ।
जलजन्तुविशेष । प्रश्न० ५१ । कच्छपः । पिण्ड० १०२ ।
मच्छो । नि० सू० दि० ७८आ ।

ओहारपिस्ता-अवधारयिता-अद्विनस्याप्यर्थस्य नि शङ्कितस्यै-
वमेवावमित्येवं च्यता, अवधारयिता-परशुणानामपहारकारी ।
तम० ३८ ।

ओहारसंखड । नि० सू० दि० १०७ अ ।

ओहारिणी-अवधारणी-अवधारणादिक । उक्त० ५६ ।

अवधारयिते-अवगम्यतेऽर्थोऽनयति अवधारणी-अवबोधधीज-
भूता । प्रज्ञा० २४६-२४७ । राक्ता । दश० सू० १४० ।
अवधारणी-अवबोधधीजभूता । भग० १४२ ।

ओहारिते-अवहर्त-गृहीतम् । आव० ८५९ ।

ओहारमाणीओ-जीववन्धः । जीवा० २१३ ।

ओहार्यत-अवधाव्यते, अवधायितः । ओष० ६२ ।

ओहाइइ-अवधावति । उक्त० १३३ ।

ओहायणं-अपभ्रजनं, अपमानं, निन्दा वा । पिण्ड० १४० ।

अवधावन-पार्श्वस्थाविहाराश्रयणम् । सू० दि० १६३आ ।

लिगाविकेकुदुपा गमनम् । व्य० प्र० २४९अ । अपभ्रजना-
साधना । आव० ५३७ । अपभ्रजना । आव० २१९, १६५ ।

मलना । ओष० १३ । गृहस्थीयवनम् । वृ० वृ० १४४ अ ।
अपभ्रान्ता । उत० १९२ । परिभव । ओष० १४८ । हीलना ।
ओष० ७४ ।

ओहाविभ-अवधावित-अपगत । दश० २४७ ।

ओहाविउकामो अवधावितुकाम । उल्लिखितुकाम । उत० १३१ ।

ओहावेज्जा-अवधावेत् । व्य० प्र० १६६ आ ।

ओहासणं-समयपरिभाषया विविष्टद्वययाचनम् । आव० ५७६ ।

ओहासणभिक्षा-ओहासणभिक्षा-विविष्टद्वययाचनं स
समयपरिभाषया ओहासणं तत्प्रधानं या भिक्षा । आव० ५७६ ।

ओहासिभ-ओमासिभ-पायित । ओष० ७० । सू० ३८६ ।

ओहिजलिया-चतुर्विधयजीववेद । उत० ६९६ ।

ओहि-अवधि-अवधीयतेऽनेनास्मादस्मिन्वेति । ठाण० ३४७ ।

रुपिमयादा, कर्णनिरूपेणो बोधहय । ठाण० ४४८ ।

अवधीयतेऽनेनेति, अवधीयत इति, अघोऽघोविस्तृतं परि-

च्छिद्यते मर्यादा चेति, अवधीयतेऽस्माद् अस्मिन् वा,

अवधानं वा विषयपरिच्छेदनम् । आव० ८ । मध्ये । ओष० २०८ ।

अघोऽघो विस्तृतविषयवेदकम् । पारच्छद । मर्यादा । उत० ५५७ ।

अव-अघोऽघो विस्तृतं वस्तु धीयते-परिच्छिद्यतेऽने

नेत्यवधि, अथवा अवधिमर्यादा रूपिष्वेव द्रव्येषु परिच्छेद-

कृतया प्रवृत्तिरूपा तदुपलक्षितं ज्ञानमप्यवधि, यद्वा अवधान-

-आत्मनोऽप्यवधानकरणव्यापारोऽवधि । नदी६५ । अवधि-

अवशब्दोऽथ शब्दार्थं, ततश्चाथ इत्यधस्तादावधिति अघोऽघो

विस्तृतविषयवेदकतयेत्यवधि, औगाधिको हि, यद्वा 'अवे'

त्यथ एव धानं धातुनामनेकार्थत्वात् परिच्छेदोऽवधि, 'उप'

सर्गं यो हि' इति (पा ३-३-८३) हि, अधस्ताद्वधि-

मर्यादा रूपिष्वेव द्रव्येषु परिच्छेदकृतया प्रवृत्तिरूपेण

तदुपलक्षितं ज्ञानमप्यवधि । तृतीयं ज्ञानम् । उत० ५५७ ।

औधिक-विशेषणरहित । प्रज्ञा० ३४२ ।

ओहिदंसणं-अवधिदर्शनं अवधिरेव दर्शनं-रूपिसामान्यग्रह-

णम् । जीवा० १८ ।

ओहिमरणं-अवधिमरणं सप्तदशमरणमेवेद्वितीय । उत० २३० ।

पञ्चविधमरणे द्वितीय । भग० ६९४ । अवधि-मर्यादा तेन

मरणं अवधिमरणं, यानि हि नारकादिभवनविषयनतयाऽऽयु-

क्योर्लोकान्-यन्तुभ्यः सिपते यदि पुनस्तान्येव तानुभ्यः मरिष्यति

तदा तत् । सम० ३३ ।

ओहियं-ओपियम् । ओष० ७१७, १९९ । ओपियम्-निर्वि-

दोषणं नरवम् । भग० ४९ ।

ओहियमस्तरं-प्रथममात्रकम् । नि० वृ० १३० आ ।

ओहिया-ओपिरी-निर्वन्त्री । जीवा० ५९ ।

ओही-अवधि-प्रज्ञापनायाश्चरित्रज्ञातम् । प्रज्ञा० ६ ।

अव-अधो विस्तृतं वस्तु धीयते परिच्छिद्यतेऽनेनेति अवधि

मर्यादा वा रूपिष्वेव द्रव्येषु परिच्छेदकृतया प्रवृत्तिरूपा

तदुपलक्षितं ज्ञानमप्यवधि । प्रज्ञा० ५९७ ।

ओहीपदं-प्रज्ञापनायाः प्रवृत्तिज्ञानमेव । भग० ७१९ ।

ओहीरमाणी-प्रचलायमाना । भग० ५४० । वारंवारं

इवतिष्ठति गच्छन्तीत्यर्थः । ज्ञाता० १५ ।

ओहुप-अवधुतं लक्षितम् । वृ० ३० ६९ अ ।

ओहे-ओधमरणं सामान्यतः सर्वधाणिनां प्राणपरिहारात्म-

कम् । उत० ३३० ।

ओहेणं-ओपेण-संक्षेपेण । ओष० ८८ ।

ओहोवघी-ओह-संक्षेपः, स्तोत्रः, लिङ्गकारक, अवश्य-

प्राणः । उपधेमेदः । नि० वृ० प्र० १७९ अ ।

ओहोवही-ओधोपधि-उपधेमेदः । उत० ५३७ । ओधोपधि-

निलमेव यो गृह्यते ओधोपधि । ओष० २०८ ।

औदारिक-चक्रिकम् । ओष० ९० । उपादानाद्यप्रवृत्तिं अनु-

समयमुद्रच्छति वर्धते जीयते दीयते । तत्त्वा० २-४९ ।

औदारिकयन्त्रणं-यदुदयवशाद् औदारिकपुद्गलानां गृही-

तानां गृहमाणानां च परस्परं तैत्तसात्पुद्गलैश्च सह

सम्बन्ध उपजायते तत् । प्रज्ञा० ४४० ।

औदारिकसङ्घातनाम-यदुदयवशाद् औदारिकशरीररचनाऽनु-

कारिसङ्घातनाम जायते तत् । प्रज्ञा० ४४० ।

औदारिकाहोपाङ्गनाम-यदुदयवशाद् औदारिकशरीरत्वेन प-

रिणतानां पुद्गलानामहोपाङ्गविभागपरिणतिरुपजायते तत् ।

प्रज्ञा० ४४० ।

औदायं दक्षिणम् । ज० प्र० १८४ ।

औद्देशिक-शालस्य गृहो मेद । प्रश्न० १४४ । आवाकम् ।

सूत्र० १९१ ।

औद्भुतिकी-द्वितीयमेरीनाम । विशेषः ६९९ ।

औपसगिक-पदस्य तृतीयो मेद । आव० ३७९ । परीति

औपसगिकम् । श्रुत० ११३ ।

औलूक्यं-मतविशेषः । उत० ३३०

इति प्रथमो विभागः समाप्तः ।

आगमवाचनादातु - बहुश्रुत-युगप्रधानसदृश - देवसूतपागच्छसामाचारि-
सरक्षणकटिवद्ध-श्रेष्ठिदेवचन्द्रलालभाईजैनपुस्तकोद्वार-
श्रीजैनानन्दपुस्तकालयाद्यनेकसंस्थासंस्थापक
अनेकग्रन्थप्रणेत् - धीवर्धमानजैनआगममंदिर-
(सिद्धक्षेत्र)श्रीवर्धमानजैनताम्रपत्रागममंदिर
(सूर्यपुर)संस्थापक-आगमोद्वारक-ध्यानस्थस्वर्गत-

चाप्रश्नीआनेन्दमागरसूरीधरसङ्कलितः

श्रीअल्पपरिचितसैद्धान्तिकशब्दकोषः

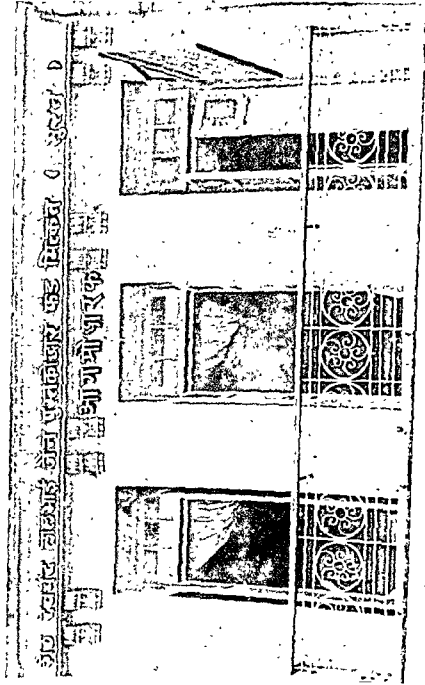
(समस्तस्वरस्वरूपः प्रथमो विभागः)

श्रेष्ठि देवचन्द्रलालभाई-जैनपुस्तकोद्वारे ग्रन्थाङ्क १०१ ॥

— आ मकान —

शेठ देवचंद लालभाई जैन पुस्तकोदर फहर्ती कायमी रकमथी खरिदवामों आवेषुं छे-

रु-१,१०,०००, एक लाख दश हजार.

कालवादेथी नं १६६ आ मकान छे. तैमां भोजतथीए शयानी विजय योदिया कु. पहिले मोटे-
एल. वारिनाथ चकर वीजे मोटे- जादवजी मेमजी गंधी ना बोनो छे.

શેઠ દેવચંદ્ર લાલભાઈ જૈન પુસ્તકોદ્યોગ કંડના

હાલમાં મળતા નવીન ગ્રંથો.

અંક નં.

૧૦૧	અલ્પ પરિચિત સિદ્ધાન્તિકશબ્દકોષ (વિભાગ પહેલો સંપૂર્ણ ૨૨૨)	
	પ્રેરક-આચાર્ય આણંદમાગરસરિશ્ચ	૧-૦-૦
૧૦૨	આચક ધર્મ પંચારાત્રચૂર્ણી	૨-૦-૦
૧૦૩	દશવૈકાલિક લઘુવૃત્તિ સુમતિસાધુચરિ	૩-૦-૦
૮૫	આવસ્યકસૂત્ર મલમગિગિ બીન્ને ભાગ	૨-૮-૦
૮૬	લોકપ્રકાશ મૂલ મોથો વિભાગ પ્રા	૧-૦-૦
૮૭	ભરતેશ્વર બાદુબલિ વૃત્તિ દ્વિતીય વિભાગ સંપૂર્ણ	૨-૦-૦
૮૮	પ્રગમરનિપ્રકરણ બુદ્ધગચ્છીય શ્રી હરીભદ્રસૂત્ર-કૃત વિવરણ સમેત	૧-૪-૦
૮૯	આધ્યાત્મકલ્પદ્રુમ રતનચંદ્રગણિ વર્ધનવિજયગણિ કૃત ટીકા સુકત	૩-૦-૦
૯૦	ગૌતમીય કાવ્ય રૂપચંદ્રગણિકૃત	૧-૮-૦
૯૧	સટીક વૈરાગ્યશતકાદિ અંધપંચકમ	૧-૦-૦
૯૨	અભિધાનચિંતામણી કાશ	૪-૦-૦

અંક નં.

૯૩	જૈન કુમારસંભવ	૨-૮-૦
૯૪	મિહિરેશ્વરશબ્દાનુસાસન બૃહદ્વૃત્તચૂર્ણી નવપાદ અવચૂર્ણિકાર શ્રીમદ્ અમરચંદ્ર	૫-૦-૦
૯૫	વીતરાગતોત્ર અવચૂર્ણી વિવરણ અને ભાષાંતર સમેત	૧-૮-૦
૯૬	પંચપ્રતિકમણ વિધિ મહિત	૧-૪-૦
૯૯	શ્રમણસૂત્રાદિ અવચૂરિ	૧-૦-૦
૧૦૦	વદન પ્રતિકમણ અવચૂરિ	૧-૮-૦
૧૦૪	ઉત્તરાધ્યયન અવચૂરિ	પ્રસમાં
૧૦૫	પિંડનિયુક્તિ અવચૂરિ	૧
૧૦૬	આદ્યવિધિ	૧
૧૦૭	નાંદિ અવચૂરિ	૧
૧૦૮	સૂચકાંગ દીપીકા	૧
૧૧૦	જ્યુલિપ ચૂર્ણી	૧
૧૧૧	ચંદ્રપ્રજ્વલિ	૧

આગમોદય સમિતિ પ્રકાશિત

અંક નં.

૪૫	ભક્તામર રતોત્ર પાદપૂર્ણિત્રય કાવ્ય પ્રથમવિભાગ ટીકા ભાષાંતર	૩-૦-૦
૪૭	પંચમંત્ર ટીકા મહ	૨-૮-૦
૫૦	જીવસમાસ પ્રકરણગતક	૧-૮-૦
૫૧	ગુણિ ચતુર્વિંશતિકા સચિત્ર શોભનમુનિકૃત મરુત	૮-૦-૦
૫૨	સ્તુતિ ચતુર્વિંશતિકા સચિત્ર કવિ ધનપાનકૃત ચૈત્રસ્તુતિ	૧-૦-૦
૫૩	સ્તુતિચતુર્વિંશતિકા સચિત્ર પાંચખટોસરિશ્ત ભાષાંતર સુકત	૧-૦-૦
૫૪	ભક્તામર રતોત્ર પાદપૂર્ણિત્રય કાવ્ય બીન્ને વિભાગ ટીકા ભાષાંતર	૩-૮-૦

અંક નં.

૫૫	નંદાદિ ગાથાવંકારાદિ સુતો (મપ્તસૂત્ર) વિચિત્રાનુક્રમ	૨-૦-૦
૫૬	આવસ્યક મલમગિગિરિટ ટીકા સુકત પૂર્વભાગ	૪-૦-૦
૫૭	લોકપ્રકાશ પ્રથમવિભાગ, કવ્યલોક ૧ થી ૧૧ ભાષાંતર	૩-૮-૦
૫૮	ચતુર્વિંશતિકા ગિરનાનદ ગુણિ મેઘવિજયકૃત ભાષાંતર સમેત	૧-૦-૦
૬૦	આવસ્યક મલમગિરિશ્ત ટીકા સુકત બીન્ને ભાગ	૨-૮-૦
૬૧	લોકપ્રકાશ દ્વિતીય વિભાગ ક્ષેત્રલોક સર્ગ ૧૦ થી ૨૦	૩-૮-૦